

PERIKOPY

čili

výňatky Starého i Nového zákona,

které církve sv. čísti velí o nedělích a svátcích
i jiných důležitějších dnech v církevním roce.

Upravili

Dr. Jan Lad. Sýkora a Dr. Jan Hejčl.

Druhé vydání.

Knih „Dědictví Svatojanského“ číslo 140.

Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ za rok 1918 číslo 1.

V Praze 1918.

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“.

Tiskem c. k. školního knihoskladu v Praze.

Nihil obstat.

Pragae, 4. Maii 1917.

Dr. Antonius Podlaha,
censor.

Imprimatur.

Ex archiepiscopali Ordinariatu Pragae, 4. Maii 1917.

Dr. Ioannes Sedlák,
vicarius generalis.

N. E. 5619.

Všecka práva vyhrazena.

Knihtiskárna c. k. školního knihoskladu v Praze.

Předmluva.

Předčítati části Písma svatého při službách Božích bylo zavedeno u židů již v posledních stoletích před Kristem. Předčítali v synagogách každou sobotu z knih zákona či Mojžíšových a z knih prorockých neb i starších dějepisných, o svátcích také z jiných knih, zejména o velikonocích Píseň Šalomounovu, o letnicích knihu Ruth, o svátcích stánků knihu Kazatel (Ekklesiastes). Z knih Mojžíšových četli postupem nepřetržitým, počínajíce po každé tam, kde skončili předešle, a berouce tolik, aby všechny knihy ty přečetli v jednom roce celé. Vzhledem k tomu rozdělili je na 54 části skoro stejně dlouhé, zvané parašót, na tolik, kolik sobot nejvíce může připadnouti v jednom roce. V některých krajích však rozdělivše si je na 154 oddíly protáhli četbu všech na tři roky. Z knih prorockých bylo volno předčítati část, kterou předčítatel uznal za dobré. Ale i ty byly rozděleny časem na oddíly, zvané haftarót. Účelem předčítání toho bylo vpravovati a udržovati známost zákona Božího i toho, co Bůh pro lidstvo, jmenovitě pro lid israelský učinil a ještě učiniti chce, jakož i povzbuzovati lid, aby se zákona toho držel a podle něho žil; také však mělo se tím buditi vědomí viny a vlastní nedostatečnosti ve věcech spásy, jakož i přiváděti na mysl potřebu Vykupitele a buditi tužbu po něm.

Po jejich příkladě také křesťané předčítali hned od počátku části Písma svatého, a to nejprve jen z knih starozákonních, později však, když obdrželi knihy se-

IV

psané od apoštolův a jejich žáků (Marka a Lukáše), čítali také z nich. Chtěli tak věřícím na paměť přiváděti, co Bůh pro spásu lidstva učinil a v církvi činí, jakož i poučiti je, kterak a čím mohou a mají se státi účastni pravdy a milostí vykupitelským dílem nám zjednaných. Jak si při tom počínali, známo není; to však bez obavy, že chybíme, lze tvrditi, že s počátku nebylo v té příčině žádného předpisu, nýbrž že čítali po každé tolik, kolik představený (biskup) uznal za dobré, a to z knihy, kterou byl určil vzhledem na okolnosti časové i místní. Jakmile však v jedné knize čísti počali, pokračovali v ní postupem nepřetržitým, počínajíce také po každé odtud, kde skončili předešle; výjimku činili pouze při svátcích velikonočních a svatodušních (zavedených již v době apoštolské), při svátku Nanebevstoupení Páně (zavedeném ve 2. st.) a při svátcích vánočních (zavedených alespoň v Římě snad také již ve 2. st., dle některých [podle Rickera] již v době apoštolské, kteréž však na východě se spojovaly se svátkem Zjevení Páně); o nich čítali části vztahující se k obsahu a povaze té které slavnosti. Později učinili v té příčině změnu potud, pokud sice zůstali při postupu nepřetržitém ve dnech nedělních, mimosvátečních, avšak stanovili, aby v určité doby církevního roku četly se vždy jen určité úryvky (perikopy), na př. od velikonoc do svátků svatodušních z evangelia sv. Jana. K tomu konci po příkladě starozákonních parašót a haftarót rozdělili si jak evangelia, tak Skutky a listy apoštolské v 57 oddílů zvaných čtení (lectiones, anagnosmata), majíce při tom zření nejspíše k 52 neb 53 dnům nedělním a čtyřem hlavním svátkům v roce, vánočním neb Zjevení Páně, velikonočním, Nanebevstoupení Páně a svatodušním. Později přičinili k nim též čtení na některé dny všední. Kdy a kde se to stalo nejprve, či popudem, není známo. Od 5. však, ne-li spíše již ke konci 4. st. přestali v krajích západních čísti postupem nepřetržitým a vybírali pro jednotlivé dny jak nedělní, tak sváteční ony části či perikopy, které pokládali pro ně za nejprůhodnější vzhledem na dobu roční a povahu svátkovou; perikopy ty pak nejen

označovali v knihách Písma svatého, aby je snáze mohli najítí, nýbrž i vypisovali je do knih zvláštních, zvaných čítanky (lectionaria, eklogadia), které podle toho, zdali obsahovaly perikopy evangelní neb ze Skutkův a listův apoštolských neb oboje, jmenovali také evangeláře (evangelistáře) nebo apoštoláře (epistoláře, skutkoapoštoláře, praksapostoloi) neb úplné knihy perikopní (plenaria). Přitom upravovali počátky perikop předkládáním určení času slovy „za onoho času, v těch dnech“, neb vyjádřením podmětu a záměnou náměstky za jméno podstatné, na příklad když na místo slov „pravil k nim“ napsali „Pán Ježíš pravil učeníkům svým“, aneb tím, že předeslali slova „toto praví Hospodin“ neb oslovení „bratři, nejmilejší“ a pod. Upravil pak podle podání perikopy ty v Římě sv. Jeronym, byv k tomu vyzván od papeže Damasa. Ovšem jinde učinili si výběr jiný. Čítaliť někde 4, jinde 5 neděl adventních (před Narozením Páně), někde tři, jinde 5 až 6 neděl po Zjevení Páně, a pro některé dny měli někde dvoje, jinde troje až čtvero různých čtení, zde ta, onde jiná. Avšak ani při tom výběru a pořádku perikop, který byl učiněn v Římě, nezůstalo se dlouho beze změny; bylyť časem některé perikopy vynechány, jmenovitě ty, které se čítaly ve středy a pátky po Zjevení Páně, jiné byly zaměněny neb přemístěny, na př. pro oktávu Narození Páně (Obřezání Páně) místo dřívějšího čtení z Galat. 3, 23, stanoveno čtení z listu k Tit. 2, 11—15, pro 5. neděli po Zjevení Páně místo dřívějšího čtení z Mat. 11, 25, stanoveno čtení Mat. 13, 24—30, jiné s přijetím nových svátků byly nově přihrány. Ale ve své podstatě udržel se onen výběr a pořádek perikopní i dále, až rozvinuv se a byv přijat skoro po všech krajích západních, nabyt již as počátkem 9. st. rázu celkem ustáleného. Od té doby děly se v té příčině změny již jen pořádku, a to zvláště takové, kterých vyžadovalo zavedení nových svátků; ale v některých diecesích a řádech drželi se přece svého zvláštního výběru a pořádku perikopního, a časem dostaly se i v řádě bohoslužebném jak do mešních

modliteb a zpěvů vůbec, tak zvláště i do znění epištolních a evangelních čtení zatím již s ostatními částmi mešními v jednu knihu mešní (missál) spojených různé odchylky, výpustky a přídatky libovolné i nesprávné (jmenovitě v jejich počátcích), které rušily jednotu, některé i pravdu. Byl proto po výnosu sněmu Tridentského římský missál prohlédnut a opraven a tak opravený vydán r. 1568 a zvláštní bullou od papeže Pia V. (r. 1570) nařízeno, aby mimo něj neužívalo se již v církvi žádného missálu jiného, leč by byl pro některý kraj od apoštolské stolice výslovně schválen aneb v tom onom místě neb řádě (alespoň) po dvě stě roků v nepřetržitém užívání, jako bylo u benediktinův, augustinianův, františkánův, dominikánův a j. Když však i potom někteří knihtiskaři a jiní činili zase některé změny, jmenovitě v čteních epištolních a evangelních, papež Klement VIII. (1604) a Urban VIII. (1634) dávše missál ten znova prohlédnouti a opravit, zakázali pod přísnými tresty (vyloučením z církve) užívati neb tisknouti missál v jiném znění, nežli jak byl vydán za papeže Pia V. a za nich opětně prohlédnut a opraven, ovšem až na ty výjimky, které již Pius V. pro některé kraje a řády stanovil. Tím byl konečně pevně stanoven také výběr a pořad perikop a zjednána v té věci jednota po celé církvi. Odchylky potom neděly se již leč jen se zvláštním svolením apoštolské stolice, a to velmi zřídka a jen ve zvláštních případech, na př. když pro svátky nově zavedené stanovily se nové mešní formuláře a tím i nové perikopy, neb když se povolilo některým krajům a diecesím užívati o některých svátcích u nich zvláště slavených (sv. patronův zemských) jiných formulářů s jinými perikopami, neb když ke konci předešlého století stanovilo se o svátku Neposkvrněného početí Panny Marie čísti evang. Luk. 1, 26—28 místo dřívějšího Mat. 1, 1—16.

Byly pak vybrány ku předčítání perikopy dvojě, evangelní a epištolní či listové, tak zvané nikoli, že by byly vzaty vesměs z listů, — jsouť některé také ze Skutkův apoštolských, Zjevení sv. Jana i ze Starého

Zákona — nýbrž že většina jich jest vybrána z listův apoštolských, jmenovitě Pavlových. Čtení evangelní jsou obsahu dějepisného, vypravující některý děj důležitý ze života Páně, ve kterém jest zahrnuta některá pravda věroučná, epištolní jsou po většině obsahu mravoučného, ukazující, jak idea slavnosti (to, co právě se slaví a v evangeliu připomíná), může a má uskutečniti se duchovně v životě věřících. Některé však podávají také starozákonní předpověď alespoň něčeho z toho, co se vypravuje v evangeliu (o Zjevení Páně), aneb předvádějí událost (zaznamenanou ve Skutcích apoštolských), jejíž předpověď podává se v evangeliu (o svátcích svatodušních), aneb líčí zázračný děj ze Starého Zákona, jakožto přípravu na podobný, ale větší zázrak Ježíše Krista, který se předvádí v evangeliu. Takováto souvislost mezi epištolním a evangelním čtením neschází nikdy, ač není vždy dosti zřejmá a mnohdy jest jen jedním místem, jednou větou vyjádřena. Čtení evangelní obsahují slova a činy Ježíše Krista, jsou sice co do vážnosti přednější nežli čtení epištolní, čtou se však přece až po epištolních, obsahujících slova a skutky apoštolův a prorokův neb jiných osob starozákonních, a to jednak pro přípravný ráz svůj, majíť připravovati na evangelium — jednak vzhledem k tomu, že jak proroci, tak apoštolé při prvním svém poslání šli před Kristem.

Byl pak učiněn výběr obojích perikop vzhledem na církevní rok. Rok tento představuje totiž život a vykupitelské dílo Kristovo, jak se připravovalo, vyvíjelo a vykonalo, a jak se uskutečňuje a uskutečňovati má skrze církev v jednotlivcích. Poněvadž pak v životě Kristově jsou tři hlavní události, na nichž spočívá naše spása (narození, smrt se vzkříšením, seslání Ducha svatého) a každá z nich má jistou dobu přípravnou a dobu následní, jsou též v roce církevním tři slavnosti ústřední, z nichž každá má své předhody a pohody. A vzhledem k tomu vybrány jsou perikopy tak, že buď představují událost, která se právě oslavuje, a ukazují věřícím, co mají činiti, aby událost ona se uskutečnila

VIII

duchovně také v jejich duši a životě, aneb na ni připravují, aneb rozvoj a účinky její na mysl uvádějí. Tak zejména o v á n o c í ch, kdy se oslavuje Kristovo narození a k tomu hledí, aby Kristus zrodil se svou milostí v duši věřících, čte se v evangeliu při první mši sv. o zrození jeho časném z Panny Marie, při druhé o pastýřích betlemských, kteří byvše poučeni od anděla, v novorozeném dítěti uznali vykupitele a se mu klaněli, v jejichžto duši tedy Kristus zrodil se věrou a Boží milostí, při třetí pak o Slově, Synu Božím jako tom, jenž s Otcem od věčnosti trvá, skrze nějž vše stvořeno a se zachovává, a jenž se v čase vtělil pro spásu lidstva a tedy Bohem i člověkem jest v jedné osobě; a ve shodě s tím v epištole při první mši sv. připomíná se věřícím milost Boha, Spasitele našeho, která se ukázala všem lidem, při druhé jeho dobrota a lidumilnost, která se projevila v jednotlivcích duchovním znovuzrozením na křtu sv., při třetí pak zjevení se Boha skrze Syna jeho, skrze nějž vše stvořeno jest a se udržuje, a jenž (jako Bohočlověk) lidstvo od hříchův očistil, vykoupil.

V adventě pak, jakožto předhodí vánočním připomínajícím dobu, ve které lidstvo bylo připravováno na Vykupitele, aby poznajíc, že ho potřebuje, po něm zatoužilo a s ochotou ho přijalo, a kdy církev vede věřící k tomu, aby se připravovali hodně na důstojnou oslavu Kristova narození, čtou se perikopy takové, ve kterých se budí vědomí viny a vlastní nedostatečnosti ve věcech spásy, jakož i tužba po Vykupiteli, jeho pomoci a milosti; zejména v neděli první čte se v evangeliu předpověď Kristova o jeho příchodě druhém, k soudu obecnému, souvisícím s jeho příchodem prvním, k vykoupení lidstva, v epištole pak vybízí se věřící, aby povstanouce ze sna náboženské netečnosti, vlažnosti a hříchův a odložíce hříchy své, vedli život etnostný a tak se připravili nejen na důstojnou oslavu narození Kristova, nýbrž i na jeho příchod k soudu; v neděli druhou čte se v evangeliu výpověď, kterou Pán Ježíš ku podnětu Janovu prohlásil, že jest Vykupitelem, jakož i v epištole se ukazuje předpovědi Isaiášovou,

že „bude výhon kořenný z Jesse, a (to) ten, jenž povstane, aby vládl nad národy; v něho národové budou doufati“; vyzývají se tak věřící, aby v Krista věřili a se ho drželi, podobně jako se děje i ve třetí neděli adventní v evangeliu svědectvím Janovým, že ne on, nýbrž Ježíš jest Vykupitelem, v epištole pak vyzváním, aby se radovali v Pánu, poněvadž Pán blízko jest; v neděli čtvrtou církev velíc čísti v evangeliu o Janovi, jak vykonával úřad svůj byv poslán od Boha, a v epištole o tom, že apoštolé a duchovní správci vůbec jsou služebníci Boží a správci tajemství Božích, vybízí věřící, aby ochotně přijímali učení, které oni hlásají, a užívali svátostí, kterými přísluhují. — V pohodí vánočním, kdy se připomíná Kristovo mládí a učitelský úřad jeho, předčítají se v perikopách evangelních jednak některé výjevy z jeho mládí, jmenovitě takové, kterými se v širší známost uváděl Vykupitelův příchod na svět, neb se projevovalo jeho poslání a velebnost božská, jednak některé zázraky a podobenství, jimiž Pán Ježíš osvědčoval se jako divotvorce a učitel božský, jehož se máme přidržeti; v perikopách epištolních pak dílem upozorňují se věřící na důstojnost dítek Božích, k níž byli skrze Krista povzneseni, dílem poučují se, co mají činiti, aby se ukázali hodni oné důstojnosti.

O B o ž í m h o d ě v e l i k o n o ě n í m, druhé to a nejhlavnější slavnosti ústřední, kterou se řídí všechny svátky pohyblivé v roce, kdy se připomíná Kristovo vzkříšení jakožto událost, kterou bylo potvrzeno, že vykoupení lidstva jest dokonáno a kdy věřící se nabádají, aby s Kristem slavili své vzkříšení duchovní, ze smrti hříchu k životu v milosti Boží, předčítá se v evangeliu o Kristově vzkříšení, v epištole pak vyzývají se věřící, aby slavnost tuto konali se srdcem očištěným, by se stali účastni ovoce vykupitelského díla Kristova. — V předhodí velikonočním¹⁾, kdy se představuje Kristův úřad kněžský, jeho utrpení a smrt, kterou naše vykoupení

¹⁾ Půst nekonal se v dobách starých všudy stejně dlouho, někde šest, jinde až devět neděl; koncem 6. století (papežem Řehořem Vel.) zaveden byl pro celou církev (latinskou) půst čtyřiceti-

bylo dokonáno, a kdy věřící mají se k tomu, aby pamětlivi jsouce své hříšnosti, obrátili se pravou kajcností k Bohu a stali se tak účastni milostí Kristovým dílem zasloužených, předčítají se nejprve (v době devítníkové, jakožto době přípravní k postu) perikopy takové, které buď upomínají na povolání člověka, neb podávají předpověď Kristova utrpení neb vzbuzují ducha kajcnosti; zejména v neděli devítník čte se v evangeliu podobenství o dělnících na vinici Páně, kterým mimo jiné také se připomíná, kterak Bůh v různých obdobích časových, neb v různých dobách života volá ke své službě jak jednotlivce tak celé národy, v epištole pak o tom, kterak sv. Pavel poukazem na běh o závod upozorňoval, že nepostačí k dosažení cíle (věčné blaženosti), aby kdo pouze dobře započal, nýbrž třeba též, aby v dobrém až do smrti vytrval. V neděli první po devítníku podobenstvím o rozsevači přivádí se na mysl pravda, že kdo (byv k službě Boží, ke pravé víře povolán) chce přinášeti ovoce života bohumilého, musí símě Kristova učení nejen s věrou přijmouti nýbrž i věrně zachovávat, v epištole pak příkladem mimořádné činnosti apoštolské sv. Pavla povzbuzují se věřící k horlivosti ve věcech spásy; v druhou neděli po devítníku čte se v evangeliu Kristova předpověď umučení a smrti jeho, a poněvadž polnutkou k tomu byla mu nesmírná láska jeho, poučuje se v epištole slovy Pavlovými o důležitosti lásky křesťanské, aby věřící se pohnuli lásku Kristovu láskou spláceti. Potom, v době postní, čtou se perikopy, které se vztahují k osobě a oběti Vykupitelově, ukazující ho v neděli první jako Syna člověka, v neděli druhou jako Syna Božího, v třetí jako učitele, v čtvrtou jako krále, v pátou jako velekněze, v šestou jako obět. Poněvadž totiž celé dílo vykupitelské jest bojem proti d'áblu, jenž trojím hlavním způsobem (žádostí těla, žádostí očí a pýchou života)

---

denní, od Popeleční středy, ale na památku bývalého obyčeje počítána i potom k předhodi velikonočnímu také doba devítníková (od neděle devítník do Popeleční středy), nikoli však jako doba postní, nýbrž jako předpostí či doba přípravná k postu.

člověka od Boha odvrátiti usiluje, čte se zcela případně hned v první neděli postní o trojím pokušení d'ábelském, které Pán Ježíš jako člověk podstoupil a překonal, v epištole pak vyzývají se věřící, aby užili času milosti ke své spáse a jmenovitě v oněch ctnostech se cvičili, které uzpůsobují člověka, aby v každý čas přemáhal všeliká pokušení; v neděli druhou čte se o Proměnění Páně, při němž Ježíš Kristus ukázal se v oslavené přirozenosti své lidské, mluvil o své smrti a osvědčen byl jako Syn Boží, jehož máme poslouchati, v epištole pak vyzývají se věřící k svatosti života, neboť kdo chce býti účasten s Kristem v jeho oslavě, musí varovati se zlého a vésti život ctnostný; ve třetí neděli postní čte se o siláku, d'áblovi, jenž Iží uvedl lidstvo v porobu hříchu a v temnotu nevědomosti i bludu, a o silnějším ještě — Bohočlověku, jenž smírnou smrtí svou vybavil lidstvo z poroby hříchu a svým učením zapudil temnotu bludův i nevědomosti, takže „blahoslavení jsou, kteří slyší slovo Boží a ostrihají ho“, v epištole pak pobádají se věřící slovy sv. Pavla, aby byvše vykoupeni krvavou obětí Kristovou a osvíceni pravdou a milostí Boží, žili tak, jak sluší se na pravé křesťany; ve čtvrté neděli čte se o zázračném nasycení pěti tisíc mužů mimo ženy a děti, při němž Pán Ježíš ukázal se jako svrchovaný pán i přírody a všemocný živitel lidu, a byv proto hledán od lidu, aby byl prohlášen za krále, zabránil tomu, ježto království jeho není s tohoto světa, v epištole pak sv. Pavel alegorickým výkladem příhod synův Abrahamových upozorňuje na svobodu, do které jsme byli uvedeni skrze Krista Ježíše a kterou ctnostným životem si udržeti máme; v neděli pátou čte se o radosti, kterou pocítil Abraham v předpekli, když byl dostal vědomost o příchodě Ježíšově na svět, v epištole pak představuje se Pán Ježíš jako nejvyšší kněz, jenž sebe sama vydal v obět krvavou za hříchy lidstva; v neděli šestou pak čte se v evangeliu o slavném vjezdě, který konal Pán Ježíš do Jerusalema, aby se představil Oci svému jako oběť, v pašijích o utrpení a smrti Kristově, v epištole pak o tom, že Pán Ježíš obětoval se dobrovolně, z po-

XII

slušnosti k Otci a z pokory i z lásky k nám, a že mu proto i jako člověku (Bohočlověku) má býti vzdávána ode všech vnější pocta nejvyšší, božská.

V pohodí velikonočním, kdy se připomíná ona doba čtyřiceti dnů, kterou Pán Ježíš ještě po svém vzkříšení ztrávil viditelně na zemi, ukazuje se svým věrným, aby je přesvědčil o svém znrtvýchvstání, a zařizuje, co v příčině církve a prostředků spásy ještě bylo třeba zařídit, čtou se perikopy, které podávají zprávu neb svědectví apoštolské o Kristově zmrtvýchvstání aneb představují Krista jako dobrého pastýře, jenž dav život za ovce své, chce všechny, i pohany přivést do svého ovčince, do církve, aneb sdělují, kterak Pán Ježíš připravoval apoštoly na svůj odchod s toho světa, aneb pobádají věřící, aby pamatující, že jsou na zemi jen jako v cizině a že pravou vlastí jejich nebe jest, trvali pevně ve víře, naději a lásce a přemáhajíce pokušení, v dobrých skutecích prospívali a tak stávali se vždy hojnější měrou účastní ovoce vykupitelského díla Kristova.

O Boží m h o d ě s v a t o d u š n í m oslavuje církev seslání Ducha svatého a své založení. Vzhledem k tomu předčítá v ten den zcela přiměřeně v evangeliu předpověď seslání Ducha svatého, v epištole pak o tom, jak se předpověď ta vyplnila. V předhodí svatodušním (od Nanebevstoupení Páně do Božího hodů svatodušního), jakožto době přípravné čte se v evangeliu, kterak Pán Ježíš připravoval apoštoly na příchod Ducha svatého a jejich úkol budoucí jmenovitě předpovědí o svědectví, které jemu i dílu jeho bude vydávati Duch svatý i oni sami Duchem svatým posilnění. V pohodí svatodušním pak (od Božího hodu do soboty před první nedělí adventní včetně), kdy se představuje působení Ducha svatého v církvi a skrze církev, čtou se perikopy, ve kterých se líčí počátek a ponenáhlé šíření církve a se upozorňuje na povolání všech národů do ní a na péči, kterou Pán Ježíš má o spásu každé duše, jakož i na vnitřní uspořádání a vnitřní život církve, jmenovitě, když věřící se nabádají, aby pamatující ne-

smírné lásky, kterou Bůh projevil nám skrze Syna svého, i zodpovědnosti, která na každého čeká, ve víře a lásce k Bohu i k bližnímu Bohu věrně sloužili a údův i statků svých náležitě podle vůle Boží užívali, a když se upozorňují nejen na bouře a boje, které církev musí podstoupiti jak ve svém celku, tak ve svých jednotlivcích, nýbrž i na vyšší pomoc a milosrdnost Boží, s kterou Bůh svým věrným přispívá a kající pobloudilce na milost přijímá, jakož i když poukazem na konec pozemského trvání církve a jejího dovršení i věčné odplaty v nebesích, které se dostane spravedlivým po předchozím soudě, dává se všem nejen výstraha, aby času pozemského života svého nezneužívali, nýbrž i mocná pohnutka a povzbuzení, aby ve službě Boží věrně a zmužile až do konce vytrvali.

Poněvadž však na cestě spásy mocnou pobídkou jest též dobrý příklad, církev svatá předkládá věřícím v roce mimo příklad nejvznešenější Pána Ježíše též příklad Panny Marie, která stojí nejbliže k našemu vykoupení, svatých apoštolův a evangelistů, kteří první hlásali Kristovo učení a rozšiřovali jeho církev, jakož i příklad jiných světcův a světic Božích, slavic zpravidla den smrti jejich jakožto den jejich zrození pro nebe, u sv. Jana Křtitele také den jeho narození, poněvadž se narodil bez hříchu prvotního, byv od něho očištěn již v životě matky své, u Panny Marie pak nejen den narození, nýbrž i den početí, ba i různé výjevy ze života jejího, poněvadž bez hříchu prvotního nejen se narodila, nýbrž i (vzhledem ke Kristovým zásluhám) počata byla a ve všelikých ctnostech nad jiné vynikla. Čtou se pak o svátcích oněch svatých, jichžto jména neb události jsou zaznamenány v Písmě svatém, právě ty perikopy evangelní, v nichž jméno to neb událost se shledává, a s nimi v epištolách přiměřené výňatky z knih naučných; o jiných svátcích perikopy takové, které jednájí o následování Krista, o pokoře, věrnosti ve víře, věčné odplatě spravedlivých a o křesťanském životě vůbec.

XIV

Připravuje perikopy k tisku, užil jsem pro perikopy novozákonní svého překladu Nového Zákona, opraviv chyby tiskové a změniv některé věci po stránce jazykové neb slohové; výňatky starozákonní upravil se zvláštní ochotou podle svého překladu Dr. Jan Hejčl, profesor bohoslovecké fakulty v Olomouci.

Slova „Toto praví Hospodin“ (na počátku čtení), „praví Pán všemohoucí“, „v Kristu Ježíši Pánu našem“ obvyčejně daná do závorky, jsou přídatkem církve.

Dr. Jan Ladislav Sýkora.

V první neděli adventní.

Čtení z listu sv. Pavla k Řím. 13, 11—14.

Bratři, víte, že jest čas, abychom již ze sna povstali; 11
neboť nyní jest blíže naše spása, než (byla) když jsme 12
uvěřili. Noc pokročila, den pak se přiblížil. Odložme tedy 13
skutky temnoty a oblecme se v odění světla. Jako ve dne 13
počestně chodme: ne v hodování a opilství, ne v smilstvu a
nestydatostech, ne ve sváru a závisti, nýbrž oblecete se v Pána 14
Ježíše Krista, a nemějte péče o tělo tak, aby povstávaly chťíce.

---

11. Apoštol, vyzvav v 13, 8—10, věřící Římany, aby zachovali k sobě vespolek lásku činnou, vybízí je v této stati, aby tak učinili tím spíše, poněvadž čas, t. j. ta okolnost časová, že naše spása úplná, která nastane pro spravedlivé po vzkříšení z mrtvých a soudě posledním, žádá toho, abychom povstali ze sna vůbec, ze sna všeliké netečnosti, vlažnosti, hříchu.

12. Noc i rozumí dobu od pádu Adamova do konce světa (pro jednotlivce dobu života); dnem miní život blažený v nebi (spásu úplnou). Do Krista byla noc plná, doba temnoty bludův a nepravostí; příchodem Kristovým pokročila noc tak, že nastalo svítání, takže lidé mohou nejen pravdy nadpřirozené náležitě poznávati a pomocí milosti Boží skutky pro nebe záslužné kouati, nýbrž i blaženosti nadpřirozené jistón měrou účastni se stávati, podobně jako za svítání lidé již předměty různé poznávají a díla svá konají. Dokonale však poznají pravdy ty a plnou měrou stanou se účastni blaženosti, až v plném jasu svém vzejde slunce, Kristus, a nastane den blaženosti věčné. Skutky temnoty jsou hříchy, o děním světla jsou etnosti a skutky dobré, aneb spíše dary Ducha sv., které posilují člověka proti pokušením a nástrahám ďábelským.

14. t. j. připodobňujte se vždy více Kristu Ježíši etnostmi a skutky dobrými.

Perikopy.

Evangelium podle sv. Lukáše z 21, 25—33.

- 25 **Z**a onoho času řekl Pán Ježíš učeníkům svým:
 „Budou znamení na slunci a na měsíci i na
 hvězdách, a na zemi bude úzkost mezi národy pro ne-
 26 snázi nad hukotem moře a příbojů, takže lidé budou
 trnouti od strachu a očekávání těch věcí, které přijdou
 na veškeren okresek zemský; neboť moci nebeské budou
 27 se pohybovati. A tehdy uvidí Syna člověka, an přichází
 28 v oblace s velikou mocí a velebností. Když pak se to
 počne dít, pohleďte vzhůru a pozdvihněte hlav svých,
 29 neboť se přibližuje vykoupení vaše.“ I pověděl jim
 podobenství: „Pátrte na fíkový strom a na všecko
 30 stromový, když již vyhánějí ze sebe pupence, pozná-
 31 váte, že blízko jest léto. Tak i vy, když uzhříte, že tyto
 32 věci se dějí, vězte, že blízko jest království Boží. Amen
 pravím vám, že nepomine pokolení toto, až se všecko
 33 stane. Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.

V druhou neděli adventní.

Čtení z listu sv. Pavla k Řím. 15, 4—13.

- 4 **B**ratří, cokoli bylo napsáno, k našemu poučení bylo
 napsáno, abychom trpělivostí a útěchou Písma měli
 5 naději. Bůh pak, dárce trpělivosti a útěchy, dej vám jedno-
 6 stejné smýšletí vespolek podle Ježíše Krista, abyste jedno-
 myslně jedněmi ústy oslavovali Boha a Otce Pána našeho

Evang. Vytýká neobyčejné úkazy na nebi jakožto znamení, která budou předcházeti konec světa (co do nynější jeho tvárnosti) a poslední soud (i spásu úplnou).

26. moci nebeské... rozumí tím nejspíše uvolnění oněch sil přírodních (soustředivé, odstředivé a j.), jimiž stavba světová po vůli Boží se udržuje v nynější formě; síly ty uvolní se nakrátko moci Boží, i přestane nynější poměr těles nebeských k sobě a nastane jiný.

28. pohleďte vzhůru... to jest buďte myslí klidné a radostné, neboť přibližuje se nejen vysvobození ode všech strastí, nýbrž i ono vykoupení úplné, kterým spravedliví stanou se účastni blaženosti věčné nejen duší, nýbrž i tělem svým.

30. Létem miní naše jaro i léto, neboť v Palestině rozeznávali toliko dvoje roční počasí, léto a zimu.

4. a b y c h o m... n a d ě j i m ě l i, t. j. abychom zachovávalíce onu trpělivost, ke které Písmo sv. slovy i příklady nabádá, a chovájce tu útěchu, kterou v nás výpovědi jeho působí zaslíbením věčné odměny, měli naději života věčného.

Ježíše Krista. Proto přijímejte se vespolek, jakož i Kristus 7
 přijal vás ke slávě Boží. Pravím totiž, že Kristus Ježíš stal 8
 se přísluhovatelem židů pro pravdu Boží, aby potvrdil
 zaslíbení otcům (daná), pohané však že pro milosrdenství 9
 oslavují Boha, jakož jest psáno: „Proto budu tě vy-
 znávati mezi národy, Hospodine, a jménu
 tvému prozpěvovati.“ A opět dí: „Veselte se 10
 pohané s lidem jeho.“ A opět: „Chvalte Hospo- 11
 dina všickni národové, a velejte ho všickni
 lidé.“ A opět Isaiáš praví: „Bude výhon kořený 12
 z Jesse, a (to) ten, jenž povstane, aby vládl nad
 národy; v něho národové budou doufati.“ Bůh 13
 pak naděje naplní vás veškerou radostí a pokojem u víře,
 abyste oplývali v naději mocí Ducha svatého.

Evangelium podle sv. Matouše z 11, 2—10.

Za onoho času Jan uslyšev ve vězení o skutečích 2
 Kristových, poslal (k němu) dva z učeníků svých
 a vzkázal mu: „Ty-li jsi ten, který přijíti má, či-li ji- 3

7—12. Aby křesťané římsí, kteří sestávali z obrácených po-
 hanů i židů, tím spíše dbali svornosti a přijímali se vespolek do
 své společnosti a ve přátelství, připomíná jim, že oni, jak pohanokřesťané,
 kteří byli ve většině, tak i židokřesťané byli přijati od
 Krista do jeho církve a v jeho přátelství (v. 7.). Poněvadž však tak
 zvaní silní, k nimž v předešlé stati zvláště se obracel, byli většinou
 z pohanokřesťanů, připomíná čtenářům svým též způsob, kterým
 byli jedni i druhí přijati do církve právě, že totiž židé, majíce me-
 siánská zaslíbení, byli přijati jaksi právem, a to pro pravdu
 Boží, aby se totiž naplní oněch zaslíbení ukázala božská pravda
 čili pravdomluvnost a věrnost božská, pohané však, kteří zaslíbení
 mesiánských neměli, ač také jejich povolání do církve bylo před-
 pověděno, že byli přijati pro milosrdenství Boží, aby totiž
 jejich přijetím zvláště milosrdenství Boží se ukázalo. Tímto připom-
 nutím chce hlavně tak zvané silné (pohanokřesťany) povzbudi-
 ti, aby pamatujícíce došlého milosrdenství, laskavě se měli k slabým,
 kteří jaksi po pravu jsou údy církve (8—12.). Míni pak sla-
 bými (ve víře) ty, kteří majíce bludné svědomí, pokládali ne-
 právem za nedovolené požívání některých pokrmů, na př. požívání
 masa zvířat, která byla u židů pokládána za nečistá. Tak zvaní
 silní pokládali požívání všech pokrmů za dovolené. — Doslovně
 bylo by: Kristus Ježíš stal se přísluhovatelem
 obřezky (v. 8.). t. j. obřezaných čili židů, potud totiž, pokud
 u nich osobně působil a své učení hlásal, ač spásu všem lidem za-
 sloužil a v tom smyslu přísluhovatelem všech se stal.

2. t. j. Jsi-li zaslíbený Vykupitel, či-li nejsi? Otázku tuto
 učinil Jan skrze učeníky své nikoli pro sebe, jakoby snad sám byl
 upadl v pochybnost o vykupitelské důstojnosti Ježíšově a hledal
 poučení o tom, nýbrž k vůli učeníkům svým a židům ostatním,
 jež přál si pozmocnit, aby uvěřili v Ježíše jakožto Vykupitele.
 Chtěl přímou otázkou onou dáti příležitost Pánu Ježíši, aby se

4 ného čekáme?“ A Ježíš odpovídaje řekl jim: „Jděte
 5 a zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: slepí vidí,
 kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluchí slyší, mrtví
 vstávají z mrtvých, chudým zvěstuje se evangelium,
 6 a blahoslavený jest, kdo nebude se horšiti nade mnou.“
 Když pak oni odcházeli, počal Ježíš mluvit k zástupům
 o Janovi: „Co jste vyšli na poušť vidět? třtinu-li
 8 větrem se klátící? Ale co jste vyšli vidět? člověka-li
 měkkým rouchem oděného? Aj ti, kteří měkká roucha
 9 nosí, v domech královských jsou. Ale co jste vyšli
 vidět? Proroka-li? Zajisté; pravím vám, i více nežli
 10 proroka; neboť tento jest to, o němž jest psáno: Aj já
 posílám anděla svého před tváří tvou, kterýž připraví
 cestu tvou před tebou.“

V třetí neděli adventní.

Čtení z listu sv. Pavla k Filipp. 4, 4—7*).

4 **B**ratři, radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte
 5 se. Vřidnost vaše budiž známa všem lidem; Pán blízko

prohlásil veřejně a zřejmě za Vykupitele zaslibeného mysle, že potom i učeníci a jiní tím spíše přidrží se ho, byť mu posud byli odpírali. Konal tak i ve vězení úkol svůj jako předchůdce Páně, aby přiváděl k němu lid.

4—5. K otázce dané neodpověděl Pán Ježíš přímo, nýbrž nepřímou, tím totiž, že poukázal k zázrakům, z nichž některé právě byli viděli, o jiných pak, jako o vzkříšení mládence Naimského, od jiných se dověděli. Učinil tak proto, poněvadž věděl, že zmůže u nich více svědectví, která mu vydávají jeho skutky, nežli by zmohlo pouhé prohlášení, že jest Vykupitelem. Poukázal však k oněm zázrakům skoro týmiž slovy, kterými byl druhdy Isaiáš předpovídal o budoucím Vykupiteli, i dal tak najevo zcela zřejmě, že jest oním Vykupitelem, o kterém byl Isaiáš (61, 1; 35, 5) prorokoval.

6. t. j. Kdo z mé chudoby a z mého utrpení nevezme příčinu, aby ve mne jako Vykupitele nevěřil neb v té věře se viklal.

7. t. j. šli jste snad proto na poušť k Janovi, že jste chtěli viděti člověka povahy vrátké a nestálé? Zajisté nikoli; neboť jste věděli, že Jan jest povaha pevná a neohrožená.

8. t. j. či vyšli jste snad proto tam, že jste chtěli viděti člověka zženštilého, rozmarilého? Ani to ne; neboť bylo vám známo, že Jan vede život velmi přísný a prostý.

9—11. t. j. Vy jste vyšli k Janovi na poušť proto, že jste ho měli za proroka. A v tom měli jste pravdu; Jan jest prorok, ano více než prorok, neboť on jest předchůdce Vykupitele.

*) Apoštol vyzývá k duchovní radosti, k vřidnosti, k důvěře v Boha, k modlitbě a díkučinění.

4. Radujte se v Pánu vždycky, t. j. radostí duchovní, která vychází z čistého svědomí, z láskyplného spojení s Kristem a z naděje v život věčně blažený.

jest. O nic nepečujte úzkostlivě, nýbrž ve všem žádosti vaše
přicházejtež Bohu ve známost modlitbou a prosbou s díky-
činěním, a pokoj Boží, který převyšuje všecko pomýšlení,
ochrání srdce vaše i myšlenky vaše v Kristu Ježíši.

Evangeliium podle sv. Jana z 1, 19—28.

Za onoho času židé z Jerusalema poslali k Janovi
kněze a levity, aby se ho otázali: „Ty kdo jsi?“
i vyznal a nezapřel a vyznal: „Já nejsem Kristus.“
I otázali se ho: Co tedy? Eliáš jsi ty? A řekl:
Nejsem. (Onen-li) prorok jsi ty? A odpověděl:
Ne. Tedy řekli jemu: Kdo jsi? ať odpověď dáme těm,
kteří nás poslali. Co pravíš sám o sobě? Pravit: Já jsem
hlas volajícího na poušti: „Spravte cestu Páně,“ jakož
pověděl prorok Isaiáš. A ti, kteří byli poslání, z fariseů
byli. I otázali se ho a řekli jemu: Proč tedy křtíš, nejsi-li
ani Kristus, ani Eliáš, ani prorok? Jan odpověděl jim
řka: Já křtím vodou, ale uprostřed vás stojí, jehož vy
neznáte, (jest to ten), jenž po mně přijíti má, (jenž
přede mnou jest), jemuž já nejsem hoden rozvázati ře-

7. Pokoj Boží, t. j. onen vnitřní pokoj svědomí, jehož svět
dátí nemůže, který dává Bůh svou milostí a který se udržuje věrným
zachováváním přikázání za pomoci Boží — tento pokoj ochrání
srdce i myšlenky vaše, abyste se neodchýlili ani od dobra ke zlému,
ani od pravdy ke bludu.

19. Židé z Jerusalema t. j. velerada židovská. Tázali se, kdo
jest, v úmyslu zvědět, není-li snad Kristem či Vykupitelem.

21. Prorok jsi ty. Jak patrně ze členu v textě řeckém,
myslili na nějakého proroka určitého, předního sice, ale menšího,
než byl Eliáš, a to nejspíše na toho, kterého dle nepravého výkladu
některých židů předpověděl Mojžiš v 5. Mojž. 18, 25 slovy: „Pro-
roka z národu tvého a z bratří tvých vzbudi tobě Hospodin; toho
poslouchujte.“ Slovy těmi předpověděl sice Vykupitele (Srovn.
Skut. 3, 22 a 7, 37); ale někteří činili rozdíl mezi Vykupitelem
a oním prorokem od Mojžiše předpověděným (Jan. 7, 40. 41),
a k těm patřili as také oni poslanci z Jerusalema.

23. Prohlásil se tak za Vykupitelova předchůdce od Isaiáše
(40, 3) předpověděného. Srovn. Mat. 3, 3; Mark. 1, 3; Luk. 3, 4;
pozn. ke 4. neděli adventní na str. 13.

25. Myslili totiž na jistý křest či očišťování zvláštní, jež dle
prorocství mělo se státi v době mesiánské a jež po náhledě fariseů
neměl vykonávati nikdo, leč jen Kristus neb Eliáš neb onen prorok
určitý, nejmenovaný.

26—27. Smysl jest: Můj křest není ten, o němž prorokovali
proroci, nýbrž pouze obřad vnější, který toliko naznačuje očištění
vnitřní a budě mysl kající, připravuje na Vykupitele. Uděluje tedy
křest, nekonám nic nezákonného, spíše jakožto předchůdce Vykupí-

28 ménky u obuvi jeho. — Toto stalo se v Betanii za Jordánem, kdežto Jan křtil.

Ve středu suchých dnův adventních.

Čtení z proroka Isaiáše 2, 2—5.

- 2 **V** těch dnech řekl prorok Isaiáš:
 V posledních dnech¹⁾ zpevněna bude
 hora domu Hospodinova;²⁾
 bude nejvyšším vrcholem horstev,
 vyvýšená nad pahorky.
 Proudít bude k ní každý národ,
 3 hrnout se mnoho kmenů, a řeknou:
 „Pojďte a vystupme na horu Páně,
 do domu Boha Jakobova!
 Ať nás naučí svým cestám,³⁾
 a chodit budeme po jeho stezkách!“
 Vyjdeť ze Siona⁴⁾ nauka,
 a slovo Páně z Jerusalema.
 4 Porovnávat bude národy,
 rozsuzovat četné kmeny⁵⁾,
 že zkují v radlice své meče.
 a svá kopí v srpy ženců.

telův mám právo i povinnost přisluhovati jim, a to tím spíše, poněvadž Vykupitel již přišel, jehož však neznáte, ač jest již mezi vámi Srovn. Mat. 3, 11—12. pozn.

¹⁾ V dobách Mesiášových.

²⁾ „dům Hospodinův“ (= chrám jerusalemský) je tu obrazem církve Kristovy, a pahorek chrámový stínem skály, na které stojí ta duchovní tvrz. Skála bude „zpevněna“, že nebude nikdy se kolísat. Vrchol pahorku chrámového bude „vyvýšen“, že jej bude viděti všecok svět.

³⁾ cesty (= „stezky“) Hospodinovy je způsob nábožensko-mravního života, kterým si Bůh přeje, by lidstvo žilo. Církev ustanovena k tomu, by všechny národy poučovala o těch „stezkách“ a poskytovala jim spolu nadpřirozenou sílu, by každý člověk dobré vůle mohl po nich kráčet.

⁴⁾ T. j. z Jerusalema. Tam Pán (ve chrámě) učil, tam podal obět krvavou i nekrvavou, tam se zrodila jeho církev.

⁵⁾ Nauka a milost Kristova pěstuje všeobecnou lásku i spravedlnost, bratrství všech národů, lásku k cizinci, ano i k nepříteli, povinnost, ústupnost, tlumí sobectví, hrabivost, panovačnost a jiné mravní příčiny válek, které jsou následek hříchu. Kromě toho dodává svým vyznavačům vnitřního míru a zajišťuje mír věčný po smrti.

Nezdvihne meče kmen proti kmeni,
aniž cvičit se budou k boji.

- 5 (Nuže). 'dome Jakobův, pojďte,⁶⁾
a choďme ve světle Hospodinově!⁷⁾

Druhé čtení z proroka Isaiáše 7, 10—15.

V těch dnech mluvil Hospodin k Achazovi¹⁾ a řekl: 10
„Požádej si znamení od Hospodina, Boha svého, (bud') 11
hluboko, v podzemí, neb vysoko, na výsostech.“ I řekl Achaz: 12
„Nebudu žádati, abych nepokoušel Hospodina.“²⁾ I řekl: 13
„Slyšte tedy, (členové) domu Davidova! Jest vám málo roz- 14
trpčovatí lidí, že i Boha mého roztrpčujete?³⁾ Proto sám 14
Hospodin dá vám znamení.⁴⁾

Aj, panna počne a porodí syna,
zván bude jménem „Emmanuel“,

- 15 mléko a med bude jisti,⁵⁾ až dovede
zavrei zlé a voliti dobré.“⁶⁾

⁶⁾ „d ů m“ (rod) Jakobův jsou Israelité a pak duchovní jejich dědicové — křesťané.

⁷⁾ „světlo Hospodinovo“ = nauka a milost Kristova, jakož i blaho (pokoj), kterého požívá, kdo dle ní žije.

¹⁾ Achazovi, sevřenému od Rasina, krále aramského a s ním spoleného Pekacha, krále israelské říše, předpovídá Isaiáš, že Hospodin pomůže. Aby nabyl pevné důvěry, nabízí mu Bůh, že učiní znamení, jaké si vyvolí. To znamení neobyčejné potvrdí, že Bůh splní, co slibuje. Srv. 4 Král 16, 5.

²⁾ Nedůvěřivý král odmítá zpupně a uštěpačně Boží nabídku. Žádati zázrak, nabízí-li jej Bůh sám, neznamená Boha pokoušeti, ale odmítnouti pomocnou ruku Boží. Toť hřích!

³⁾ Zamítne-li kdo pomoc nabízenou od přítele-člověka, působí mu nepřijemnost, roztrpčuje ho. Achaz, hlava a zástupce domu Davidova, činí podobně Bohu.

⁴⁾ Znamení, které sám Bůh dává, jest Emmanuel — Bůh s námi — Mesiáš — Kristus, pravý Bůh i člověk v jedné (božské) osobě. — „panna“ — Maria, matka jeho panenská.

⁵⁾ Mesiáš v dětském věku bude požívati stravy, jakou se živí všechny děti lidské — mléko a sladkosti.

⁶⁾ Jako je jisto, že trůn Davidův trvati bude věčně (2 Král 7), a že na něj zasedne Mesiáš, tak je jisto, že Achaz v boji proti spolenému nepříteli nepodlehne. Kdyby se narodil Mesiáš v těchto dnech, — praví prorok — shledal by Achaz, že mu Bůh pomůže dříve, nežli by Emmanuel došel věku, v němž obyčejné dítky docházejí rozumu, že dovedou rozlišovati mezi zlem a dobrem. (Lidská duše Kristova užívala však rozumu od prvního okamžiku svého početí v lůně mateřském.)

Evangelium podle sv. Luk. 1, 26—38.

- 26 **I**a onoho času anděl Gabriel poslán byl od Boha
do města galilejského, jemuž jméno Nazaret,
27 ku panně, zasnoubené muži, jemuž jméno bylo Josef,
28 z domu Davidova, a jméno panny Maria. A vešed k ní
anděl, řekl: Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou, po-
29 žehnaná's ty mezi ženami. Ona pak (uzřevši jej) užasla
30 nad řečí jeho a myslila, jaké by to bylo pozdravení. I řekl
jí anděl: Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha.
31 A j počneš v životě a porodíš syna a nazveš jméno jeho
32 Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude,
33 a Pán Bůh dá mu trůn Davida, otce jeho, a bude kralo-
vati v domě Jakobově na věky, a království jeho ne-

---

26. Archanděl Gabriel byl poslán, aby zvěstoval Panně Marii, že se stane matkou vtěleného Syna Božího, matkou Vykupitelovou. Běželo totiž tu o souhlas se strany člověka, neboť jako svobodným rozhodnutím vůle lidstvo odvrátilo se od Boha, tak opět svobodným rozhodnutím vůle mělo se k němu vrátit. Proto tehdy teprv nastalo vtělení Syna Božího, když Maria přivolitivši zvolala: A j já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.

28. Pozdravuje ji tak s hledem k milostem, jimiž byla nejen ochráněna od hříchu prvotního nýbrž i v nejužší spojení s Bohem uvedena a hodným příbytkem vtěleného Syna Božího učiněna a tak nade všechny ženy vyznamenána i neporušeností panenskou i důstojností mateřskou.

29. Užasla (a ulekla se) nad řečí jeho z pokory. Jsouc si totiž vědoma, že všechna chvála patří Bohu, nemohla srovnati se svojí pokorou, že anděl vyslovuje ji tak velikou chválu. Brzy však ustoupil nepokoj její klidné rozvaze: myslilať, jaké by to bylo pozdravení, t. j. přemýšlela, co by to pozdravení znamenalo. Věděla totiž, že podobným způsobem (Hospodin s tebou), pozdravil anděl Gedeona, jehož Bůh vyvolil, aby skrze něj vysvobodil lid od Madianských, a že jako požehnaná na věky byla velebena i Judith; i mohla tedy s ohledem na to při vši své pokoře souditi ze slov andělových, že Bůh má s ní zvláštní úradky, zejména že snad chce skrze ni pomoci jejímu národu. A poněvadž chtěla se podrobiti vůli Boží ve všem, přemýšlela, kam směřuje pozdravení to, či jaký úkol Bůh jí přisuzuje.

31—33. Uživ tak různých výroků prorockých, jimiž předpověděn byl Vykupitel jakožto Bohočlověk a zrozenec z panny a potomek Davidův, oznámil jí, že bude matkou vtěleného Syna Božího a Vykupitele světa, a udal, že Vykupitel tento zřídí království Davidovo, království totiž duchovní či církev předobraznou trůnem a královstvím Davidovým, a že bude kralovati na věky v domě Jakobově, to jest nad israelity v duchovním slova smyslu či nade všemi věřícími, ať vstoupí do království jeho ze židovství nebo z pohanství. Zároveň vyložil tím, proč ji dříve oslovil tituly tak velikými.

bude konce. I řekla Maria k andělu: Kterak se to stane, 34
 když muže nepoznávám? A odpověděv anděl řekl jí: 35
 Duch svatý sestoupí v tebe, a moc Nejvyššího zastíní tě;
 proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouti bude Syn
 Boží. A aj, Alžběta, příbuzná tvá, i ona počala syna ve 36
 stáří svém, a nyní jest již v šestém měsíci, ta, která slove
 neplodná, neboť nemožná není u Boha ni žádná věc. 37
 I řekla Maria: Aj já dívka Páně, staniž se mi podle 38
 slova tvého.

V pátek suchých dnův adventních.

Čtení z proroka Isaiáše 11, 1—5.

1. **T**oto praví Pán Bůh:
 Prut vzejde z pahýlu Jeseova,¹⁾
 výhonek z kořene jeho vykvete,
 2 a spočine na něm duch Hospodinův:
 duch moudrosti a rozumu,
 duch porady a (také) síly,
 duch umění a pobožnosti,
 3 a naplní ho duch bázně Boží.
 Ne podle toho, co oku se zdá, bude soudit,
 aniž dle toho, co uslyší, bude trestat.
 4 Ale dle práva se ujmát bude chudých,
 a spravedlivě mstítí utlačené.
 I bude bítí zemi metlou úst svých,²⁾
 zabije dechem rtů svých bezbožného.³⁾
 5 Opásá spravedlnost jeho bedra,
 a věrnost bude opaskem jeho boků.

34. Nevyjádřila tím nevěry ani pochybnosti o pravdě slov andělových. nýbrž pevně věří, že Bůh může učiniti, aby se stala matkou i bez porušení svého slibu zachovat ustavičné panenství, ptala se jen po způsobě, kterak se to stane, a to proto, poněvadž běželo tu o věc, která se dotýkala přímo její osobnosti.

35. Ohlásil tak, že se stane matkou nikoli způsobem přirozeným, nýbrž nadpřirozeným, a to působením Ducha sv. či všemohoucnosti Boží. (Viz str. 15. pozn. 20—21.)

¹⁾ Královský rod Davida (syna Jeseova), který vzrostl v mohutný strom, bude podřát; ze silného kmeu zbudě toliko „pahýl“ (pařez) a „kořeny“. Z nich však (t. j. z očluzeného rodu Davida) vypučí nový květnatý a plodný „výhon“ — Mesiáš.

²⁾ „Ústa“ Kristova = slovo jeho, rozkaz. Jak jej Mesiáš vysloví, hned pracuje metla (= „hůl“) jeho trestné moci.

³⁾ Ba ni slova není třeba k tomu, by pracovala ta „hůl“ trestající. Stačí nejmenší projev jeho vůle (= „dech rtů jeho“).

Evangelium podle sv. Lukáše z 1, 39—47.

39 **Z**a onoho času Maria povstavši odešla s chvátáním
 40 na hory do města Judova a vešedši do domu Za-
 41 chariášova, pozdravila Alžbětu. I stalo se, jak uslyšela
 Alžběta pozdravení Mariino, dítě zaplesalo v životě
 42 jejím, a Alžběta byla naplněna Duchem svatým. I zvo-
 lala hlasem velikým řkouc: Požehnaná's ty mezi že-
 43 nami, a požehnaný plod života tvého. A odkud mi te,
 44 aby matka Pána mého přišla ke mně? Neboť aj, jak došel
 hlas pozdravu tvého do mých uší, zaplesalo radostí
 45 dítě v životě mém. A blahoslavená, která uvěřila,
 neboť se vyplní ty věci, které jí byly pověděny od Pána.
 46 I řekla Maria: „Velehí duše má Hospodina, a duch můj
 47 zaplesal v Bohu, Spasiteli mém.“

V sobotu suchých dnův adventních.

Čtení z druhého listu sv. Pavla k Thesal. 2, 1—8.*)

1 **B**ratři, prosíme vás v příčině příchodu Pána našeho
 2 Ježíše Krista a našeho spojení s ním, abyste nedali
 honem se pomásti na mysli neb děsiti ani duchem (pro-
 rockým) ani slovem ani listem jako od nás poslaným, jakoby

39. Do města Judova t. j. pravděpodobně do Aiu Karimu (as
 1/2 hodiny jihozápadně od Jerusalema), kde Alžběta nejspíše by-
 lela. Chtěla vyjádřiti své příbuzné Alžbětě souslast nad tím, že
 se stala matkou, a sděliti s ní radost, kterou sama měla z početí
 Spasitele. Také as chtěla jí posloužiti v potřebách jejích. Kterak
 byla s ní příbuzná, o tom evangelista se nezmiňuje; poněvadž však
 udává, že Alžběta byla z rodu Áronova, není pochybnosti, že byly
 příbuzny po straně matek svých, bezpochyby tak, že matky jejich
 byly sestry, z nichž jedna, matka Panny Marie, provdala se za
 muže z rodu Davidova, druhá, matka Alžbětina, za muže z rodu
 Áronova.

41. dítě zaplesalo; byvši totiž tu chvíli zvláštním pů-
 sobením Božím uvědoměno o přítomnosti Spasitelově v životě pa-
 nenské matky jeho a zároveň zbaveno hříchu prvotního, dalo rovněž
 působením božským na jevo nějakým pohybem radost nad tím
 a první počtu Spasitele a matce jeho, a v touz chvíli Alžběta byla
 naplněna Duchem sv. a poučena od něho zvláštním vniknutím
 o tom, že Maria stala se matkou vtěleného Syna Božího.

45. Dle tištěné Vulgaty bylo by ve 2. os. „Blahoslavená jsi,
 která's uvěřila... byly pověděny tobě.“

47—48. Jest to začátek chvalo zpěvu, kterým Panna Maria
 s vděčností vlebila Boha za milost prokázanou jak jí, tak celému
 pokolení lidskému.

*) V Thesalonice (Soluni) šířilo se domnění, že Pán Ježíš
 přijde k soudu co nejdříve. Vzhledem k tomu sv. Pavel varuje

den Páně (již) nastával. Nikdo vás nesvedl nížádným způsobem, neboť (den Páně nenastane), leč prve přijde odpadnutí. a objeví se člověk hříchu, syn záhuby, jenž se protivit a povyšovat bude proti všemu, co slove bohem, aneb čemu se vzdává pocta božská, takže se posadí ve chrámě Božím a bude si počínati, jako by byl Bohem. Nepamatujete-li se, že jsem vám to pravil jsa ještě u vás? Také nyní víte, co (ho) zdržuje, aby se zjevil časem svým; neboť skrytá bezbožnost (již) působí; jenom dokavad ten, jenž zdržuje, neustoupí s cesty. A tehdy se objeví onen bezbožník: jej Pán Ježíš zahubí dechem úst svých a zničí jasem příchodu svého.

tamní věřící, aby se nedali ničím svést k domněnce, že poslední soud nastane vbrzku (v. 1, 3a), a učí, že prve než Kristus přijde k soudu, nastane jakési obecné odpadání od Boha a objeví se člověk hříchu či antikrist, který se bude slávěti proti každému náboženství i všeliké bohopoctě (a s pomocí ďáblouvu bude činiti zdánlivé zázraky či věci podivuhodné, a kouti různé jiné pikle, aby jiné svedl), avšak potom rázem bude zahuben od Krista k soudu přicházejícího (3b—12.).

3—5. Člověkem hříchu míní antikrista, t. j. nikoli ďábla, ani nějaký směr od Boha odvrácený, nýbrž člověka, který bude v nevěře vystupovati veřejně nejen proti Kristu, nýbrž i proti každé bohopoctě a sveda mnohé, dá si vzdávati poctu vyšší od svých stoupenců.

6. Tento verš vykládají jiní jinak. Někteří myslí, že tím, jenž jest zdržován, míní se antikrist, tím pak, co ho zdržuje, nějaká příčina nám neznámá, kterou jím byl řekl jsa ještě u nich; tedy takto: Co antikrista zdržuje nyní, jest vám známo, neboť jsem vám to pověděl jsa ještě u vás. — Jiní rozumějí tím, jenž zdržuje, antikrista, tím pak, jenž jest zdržován, Krista Pána, a to takto: A nyní, když jsem vám pověděl, že před příchodem Kristovým k soudu, nastane jakési obecné odpadnutí od Boha a objeví se antikrist, víte, co zdržuje příchod Kristův k soudu. Jest to antikrist, jenž dosud se neobjevil. Poněvadž však i ve v. 3. i ve v. 7. jest řeč o zjevení se antikrista (člověka hříchu, bezbožníka), jest zajisté správnou také ve v. 6. rozuměti antikrista tím, o jehož zjevení se tu mluví, a tedy i tím, jenž jest zdržován. A poněvadž jest zdržován k tomu konci, aby se neobjevil dříve než časem svým, t. j. časem od Boha mu dopuštěným, není zajisté ten, jenž zdržuje, nikdo jiný, leč Bůh sám. Bůh totiž stanoviv odvěkům úřadkem svým den obecného soudu, ustanovil též, že dílem k vytříbení spravedlivých, dílem ku potrestání nespravedlivých a nevěřících dopustí, aby jistou dobu před oním soudem vystoupil antikrist, který by ku podnětu ďáblouvu a s pomocí ďáblouvu činil věci podivuhodné (domnělé zázraky) i různé pikle a tak svedl mnohé (v. 9—10.); sám proto zdržuje či brání, aby antikrist nevystoupil dříve leč v době, ve které stanovil dopustit, aby vystoupil. Brání zejména tím, že ač nechtěje rušit svobodnou vůli člověka, dopouští mu ji i zneužívat ke zlému, přece svou prozřetelností (skrže církev, zákon přirozený a jinak) působí, aby nepravost před časem se nerozmohla a zjevně nepůsobila tak, aby z ní vyšel antikrist. Až ustoupí s cesty, t. j. až přestane brániti či až dopustí, nepravost a bezbožnost se rozmůže a veřejně bude jevit činnost svou, a tehdy antikrist se objeví (v. 7, 8.). Někjaký čas nechá ho

Evangelium podle sv. Lukáše 3, 1—6.

(Jako na čtvrtou neděli adventní.)

Ve čtvrtou neděli adventní.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 4, 1—5.*)

- 1 **B**ratři, tak suď každý o nás, jako o služebnících Kri-
 2 stových a správcech tajemství Božích. Tu však se vy-
 3 žaduje na správcích, aby každý byl shledán věrným. Mně
 4 palč přamálo záleží na tom, abych byl souzen od vás neb od
 5 soudu lidského, avšak ani sám sebe nesoudím; vždyť ničeho
 nejsem si vědom, ale tím nejsem ospravedlněn; ten však, jenž
 mě soudí, jest Pán. Proto nesuďte (o ničem) před časem,
 dokavad nepřijde Pán, jenž nejen osvítl věci skryté v tem-
 nosti, nýbrž i na jevo uvede rady srdcí; a tehdy dostane se
 chvála každému od Boha.

Evangelium podle sv. Lukáše z 3, 1—6.

- 1 **R**oku patnáctého panování císaře Tiberia, když
 Pontius Pilát spravoval Judsko a Herodes byl
 tetrarchou v Galilei, Filip pak, bratr jeho, tetrarchou
 krajiny iturejské a trachonitské, a Lysanias tetrarchou

působit jak k vytržení spravedlivých, tak ku potrestání zlých (v. 9—10.), potom však Pán Ježíš zničí, zahubí jej dechem úst svých, t. j. pouhým rozkazem svým, a to jasně svého příchodu či hned, jak se objeví jako soudce (v. 8.). Tu tedy nastane i soud. Poněvadž tedy bezbožnost ona posud nejví své činnosti veřejně, nýbrž jen skrytě (v. 7.), je to pro Thesalonické znamením, že den soudu obecného ještě nenastane.

*) Korintští křesťané posuzovali své věrozvěsty a učitele podle jejich výmluvnosti a moudrosti neb učenosti, jevíci se v jejich kázáních; a podle toho, komu dávali přednost, zdali Pavlovi, prvnímu jejich věrozvěstu, neb Apollovi, jenž po Pavlovi s velikou výmluvností u nich kázal, aneb Petrovi, jehož se dovolávali později příští učitelé ze židovství, rozdělili se ve strany, z nichž jedna pohrdala druhou. Sv. Pavel odsoudiv jednání jejich, v této části svého listu napomíná je, aby neposuzovali svých věrozvěstů, poněvadž soud o nich přísluší toliko Bohu. Upozorňuje totiž, že věrozvěstové mají se posuzovati jako služebníci Kristovi a správci tajemství Božích, t. j. podle toho, jak vykonávají úřad od Krista jim svěřený (1, 2), že však pravidla toho nemůže šetřit nikdo leč vševědouce Bůh, (3, 4) a že proto nikdo nemá souditi o jiných (o věrozvěstech) před časem, t. j. dříve, nežli Bůh při posledním soudě všecko objeví (5).

Luk. 3, 1—2. Patnáctý rok panov. Tiberiova byl od 19. srpna 782. do 18. srpna 783. po založení Říma. Herodem míní se Herodes Antipas, syn onoho Heroda, za něhož Pán Ježíš se narodil. Tetrarcha

abilínským, za nejvyšších kněží Annáše a Kaifáše 2
 stalo se slovo Hospodinovo k Janovi, synu Zacha- 3
 riášovu, na poušti. I přišel do veškeré krajiny jor- 4
 dánské a kázal křest pokání na odpuštění hříchů, jakož 4
 psáno jest v knize řeči proroka Isaiáše: Hlas volají-
 cího na poušti: Připravte cestu Páně, přímé čiňte 5
 stezky jeho; každé údolí budiž vyplněno a každá hora 5
 i každý pahrbek budiž ponížen, a místa křivá buďtež 6
 přímými a místa drsná cestami rovnými; a veškeré 6
 lidstvo zakusí spásu Boží.

Ve svatvečer narození Páně čili Štědrý den.

Čtení z listu sv. Pavla k Řím. 1, 1—6.

Pavel, služebník Ježíše Krista, povoláný apoštol, vy- 1
 volený k evangeliu Božímu, které (Bůh) byl zaslíbil 2
 skrze proroky své v Písmech svatých o Synu svém, (kterýž 3
 podle těla povstal z potomstva Davidova, podle ducha sva- 4
 tosti však osvědčen byl z mrtvýchvstáním jako Syn Boží

Lysania s jest rozdílný od krále Lysania, syna Ptolemeova, jenž byl králem v Chalcidě, snad dědem tohoto Lysania a kolem r. 36. př. Kr. usmrčen. Annáš byl sesazený kněz nejvyšší, Kaifáš, jeho zeť, nejv. kněz úřadující.

4—6 viz Is. 40, 3—5; Mat. 3, 3; Mark. 1, 3; Jan. 1, 23. Isaiáš slovy těmi ve smyslu literním předpověděl návrat ze zajetí babylonského, užívaje při tom obrazu od obyčejů východních. dle nichž hlasatelé vyzývali lid, aby připravil a spravil cesty, jestli král chtěl někam cestu konati. Ve smyslu tomto prorok rozumí Pánem, jemuž má se připraviti cesta, t. j. srdce a smýšlení lidská, Boha samého, jenž vyjde, aby lid israelský ze zajetí vysvobodil. V duchovním smyslu však předpovídá jimi vykoupení Kristovo, rozuměje Pánem, jemuž se má cesta či srdce a smýšlení připraviti, Vykupitele (Ježíše Krista), porobou, z níž lid vysvobodí, porobu d'áblova a hříchů, hlasatelem pak (hlasem volajícím na poušti) Kristova předchůdce (Jana Křtitele), jakož Jan sám o sobě byl vyložil (Jan 1, 23). A byl Jan skutečně hlasem (hlasatelem), který vyzýval lid, aby připravil Pánu srdce své odstraněním překážek, jež bránily, aby Vykupitel nevstoupil do srdcí jejich svou milostí. Neboť on povzbuzoval je, aby vyplnili údolí nevěry a malomyslnosti věrou živou a nadějí pevnou, a pobízel, by ponížili všelikou horu pýchy a každý pahrbek přeceňování se pokorou a skromností. Veškeré lidstvo, doslovně: všeliké tělo.

Řím 1, 1. Část tato jest počátkem listu k Římanům. Jako my se v listech podpisujeme, připojujice mnohdy i svůj titul, tak v dobách starých se nadpisovali; podobně činí sv. Pavel, udávaje jako titul, že jest služebníkem Kristovým a apoštolem od něho povoláným a k tomu vyvoleným, aby kázal evangelium o vtěleném Synu Božím.

2—6. Upozorňuje na vznešenost a důležitost apoštolského úřadu (kázání) svého tím, že poukazuje na jeho božský původ

- 5 v moci), totiž o Ježíši Kristu, Pánu našem, skrze něhož jsme
obdrželi milost i apoštolství k tomu, abychom zjednali po-
6 slušnost víry mezi všemi národy pro jméno jeho, z nichžto
jste i vy, povolanci Ježíše Krista.

Evangelium podle sv. Matouše 1, 18—21. *)

- 18 **K**dyž matka Ježíšova Maria byla zasnoubena Jo-
sefovi, nalezena jest prve než se sešli, těhotnou
19 z Ducha sv., Josef pak, muž její, jsa spravedlivý a ne-
chtěje postavit ji na odiv, odhodlal se propustiti ji

(v. 2), vznešený obsah (v. 3—4) a na to, že jest pro všechny národy (v. 5—6). V Písmech sv. na př. Is. 52, 7; 65, 1; Žalm. 18, 5 a j., kde bylo předpověděno neb naznačeno, že evangelium spásy bude hlášáno všem národům. — Podle těla, t. j. podle člověčenství svého (či lidské přirozenosti své); podle ducha svatosti své, t. j. podle božské přirozenosti své. Smysl (v. 3—4.) jest: Syn Boží byl a jest sice od věčnosti; v čase však se vtělil, povstal též z potomstva Davidova podle lidské své přirozenosti, a tento zrozenec z potomstva Davidova stanoven či osvědčen jest jako pravý Bůh, jenž podle božské přirozenosti své má moc s Otcem rovnou. Osvědčil se pak a osvědčí se jako takový zvlášť z mrtvých vstáním jak svým vlastním, tak těmi, kteří moci jeho vstanou z mrtvých při vzkříšení všeobecném.

*) Evangelista líče rozpaky, do kterých přišel Josef, když seznal, že snoubenka jeho stala se matkou, a způsob, kterým byl z nich od anděla vyveden, poučuje, že Pán Ježíš byl počat moci božskou z Panny.

18—19. Slova „prve než se sešli“ (totiž: v domě Josefově jako manželé) znamenají tolik co „prve než Josef přijal k sobě Marii jako manželku“ či „prve než s ní uzavřel sňatek manželský“. Židé totiž neuzavírali sňatku manželského vždy hned jak se zasnoubili, nýbrž mnohdy několik měsíců, ba i celý rok po zasnoubení se. Podobně bylo též u Panny Marie a sv. Josefa. V tom čase pak, kdy Maria byla sice zasnoubena, ale ještě za manželku nepojata, obdržela od anděla radostnou zvěst, že se stane matkou Vykupitelovou, a obdrževši ji, odešla brzy nato do Jndska navštívit svou tetu Alžbětu. Asi po třech měsících se vrátila (Luk. 1, 26—56). A tehdy nejspíše přihodilo se to, co se svrchu vypravuje. Josef upozoroval, že snoubenka jeho stala se matkou a nevěda, kterak se to událo, přišel proto do rozpaků; neboť vnější okolnosti měly jej k tomu, aby soudil v nevěrnost její a jako nevěrnou udal ji úřadům, ale zbožnost a ctnost její bránily mu, aby nepřipouštěl si takového podezření a neuváděl nevěsty své v lehkost. Jsa však muž spravedlivý, ctil i šéfiti etí Panny Marie i vyhověti zákouu, který zahrnoval nevěrnost u snoubenců právě tak jako u manželů. Ustanovil se proto na tom, že propustí Marii tajně ze závazku snubního, aby mohla se provdati za jiného. Maria zajisté upozorovala na něm jakýsi nepokoj a zármutek a znala též jeho příčinu, přece však neřekla mu, kterak se stala matkou; neboť by tím prozradila sama nesmírnou onu důstojnost, na kterou ji Bůh povýšil. A v tom bránila jí pokora její. Ponechala proto vše Bohu, pevně doufajíc, že Bůh sám vyloží Josefovi tajemství vtělení Syna

tajně. Když však o tom přemýšlel, hle anděl Páně 20
ukázal se mu ve snách a řekl: Josefe, synu Davidův,
neboj se přijmouti Marii, manželku svou, neboť co se
v ní počalo, z Duchu sv. jest. Porodí pak syna, a nazveš 21
jméno jeho Ježíš (Spasitel), neboť on spasí lid svůj
od hříchů jejich.

Na hod Boží Vánoční.

O jitřní (první mši sv.).

Čtení z listu sv. Pavla k Titovi 2, 11—15.*)

Nejmilejší, ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, 11
všem lidem, učíc nás, abychom odřeknouce se bez- 12
božnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a po-

Božího, jako byl poučil o tom Alžbětu. A důvěra ta nezklamala ji. — Josefa nazývá již mužem (v. 19) a Pannu Marii jeho manželkou (v. 20), ač ještě v manželství nebyli; neboť snoubenci měli táž práva a tytéž povinnosti jako manželé, a proto snoubenka zvala se také někdy již manželkou (5. Mojž. 22, 22. 23) a snoubenec mužem. —

20—21. Anděl řekl, že z D u c h a sv. jest to, co v Marii se počalo, poněku tak, že se stala matkou nikoli způsobem přirozeným, nýbrž nadpřirozeným, to jest: mocí božskou. Touž všemohoucností totiž, kterou Bůh učinil z ničeho svět a z hlíny tělo Adamovo, touž všemohoucností — pouhou vůlí svou — učinil v životě Panny Marie tělo Pána Ježíše a stvořiv z ničeho duši, spojil ji s ním v lidskou jeho přirozenost, s kterou spojil se ihned Syn Boží se svou přirozeností božskou, takže potom lidská a božská přirozenost byly při něm spojeny v jedné, a to božské osobě nerozdílně a nesmíšeně. Vtělení to stalo se působením Boha trojjediného, tedy působením všech osob božských, přece však přičítá se Duchu sv.; neboť vtělení Syna Božího jest dílem lásky Boží k lidem; díla lásky však přičítají se podle mluvy biblické Duchu sv. — Panna Maria byla ovšem matkou toliko člověčenství Kristova; vždyť božství nerodí se. Poněvadž však ten člověk Ježíš, jehož počala a porodila, nebyl ani okamžik pouhým člověkem, nýbrž též Bohem, takže porodila bohočlověka, slove právem a jest Rodičkou Boží.

*) Sv. Pavel vyzývá Tita, aby jako biskup napomínal a povzbuzoval příslušníky všech stavů, ukazuje nyní, že má tak činiti proto, poněvadž Kristus vykoupil všechny lidi, všem milost a blaho věčné zasloužil.

11. Milost Boha, Spasitele našeho, ona totiž, která se zjevila v Kristu a jeho díle. Myslí tu předem na Kristovo vtělení, spolu však i na všechny ony milosti, které Pán Ježíš vykupitelským dílem svým lidstvu zasloužil a jednotlivcům uděluje.

- 13 božně byli živi na tomto světě, očekávající blahou nadějí
 a příchod slávy velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše
 14 Krista, jenž dal sebe sama za nás, aby nás vykoupil od všeli-
 15 ké nepravosti a očistil si lid příjemný, jenž by byl horli-
 telem dobrých skutků. To mluv a přimlouvej a vytýkej
 v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Evangelium podle sv. Lukáše 2, 1—14.

- 1 **Z**a onoho času vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby
 2 se vykonal soupis celé říše. Tento soupis konal se
 3 první za náčelnictví Quiriniova v Syrii. I šli všickni,
 4 aby se dali zapsati, každý do města svého. Odešel pak
 i Josef z Galileje z města Nazareta do Judska do města
 Davidova, jež slove Betlem, poněvadž byl z domu
 5 a kmene Davidova, aby se dal zapsat s Marií, zasnou-

13. blahou nadějí, t. j. předmět blahé naděje, blaženost
 věčnou. Příchod slávy... Ježíše Krista, t. j. jeho slavný
 příchod k soudu, kdy spravedliví stanou se účastni jeho slávy
 i podle těla.

14. lid příjemný, doslovně lid vlastnický (zvláštní).
 Sv. Pavel naráží tu na ona místa starozákonní, ve kterých národ
 izraelský jakožto národ vyvolený nazývá se vlast-
 nictvím Božím nebo lidem vlastnickým, zvláštním
 (2. Mojž. 19, 5; 5. Mojž. 7, 6; 14, 2).

Luk. 2, 1, 2. celé říše římské, t. j. nejen římské občané, nýbrž
 také všecko ostatní obyvatelstvo Římanům podřízené mělo se se-
 psati, a to k tomu konci, aby se stanovila a zjistila síla poplatná.
 Takový popis konal se dle zprávy Pavla Orosia (5. st.) r. 752.
 po založení Říma. Císař mohl je naříditi také pro Palestinu,
 poněvadž Herodes Vel. jakožto král znovuzřízený byl závislý na
 něm, a území jeho (Herodovo) bylo povinno odváděti mu poplatky.
 Quirinus (Cyrinus) byl v Syrii v čele dvakrát, po druhé zcela roz-
 hodně jako místodržitel od r. 759—765. (764?), kdy konal se popis
 druhý, o němž sv. Lukáš se zmiňuje ve Skut. ap. 5, 37, po prvé
 r. 751—752. a snad i dříve, a to dle jedněch také jako místodržitel,
 dle jiných jako prozatímní vrchní velitel. Za tohoto pobytu konal
 se onen soupis, a to (nebyl-li sám místodržitelem, nýbrž vrchním
 velitelem) tak, že konal jej sice místodržitel, ale pod dozorem
 neb spolupůsobení Quiriniovým.

3. 4. Aby se soupis osob i jmění konati mohl přesněji, musil dle
 zavedeného obyčeje každý odebrati se tam, kde měl sídlo jeho dům
 (rod), či odkud pocházel praotec jeho rodu. Poněvadž tedy Josef
 i Maria Panna byli z rodu Davidova, který pocházel z Betlema
 (1. Král. 16), odebrali se do Betlema, kamž měli as 30 hodin
 cesty. — Marii Pannu nazývá manželkou Josefovou, poněvadž v té
 době byla již od něho skutečně za manželku pojata; nazývá ji však
 manželkou zasnoubenou, aby vyjádřil, že Maria zachovala čistotu
 panenskou i v manželství (Viz str. 14. a 15. v. 18—21.). Ostatně není
 zcela jisto, zda oba výrazy ty (zasnoubenou manželkou) jsou pů-
 vodní; neboť mezi starými rukopisy jedny mají pouze výraz za-
 snoubenou, jiné toliko výraz manželku, jiné výrazy ty oba.

benou manželkou svou, která byla těhotná. Stalo se pak, 6
 když tam byli, naplnili se dnové, aby porodila. I poro- 7
 dila syna svého prvorozeného a obvinula jej plénkami
 a položila ho v jeslích, poněvadž neměli místa v hos-
 podě. A byli v téže krajině pastýři, ponocující a stráž 8
 noční držíce nad stádem svým. A hle, anděl Páně stanul 9
 u nich, a jasnost Boží obklíčila je, a báli se velice. I řekl 10
 jim anděl: Nebojte se, neboť aj zvěstuji vám radost ve-
 likou, která bude všemu lidu. Narodilť se vám dnes 11
 Spasitel, to jest Kristus Pán, v městě Davidově. A toto 12
 bude vám znamením: Naleznete dítě plénkami obvi-
 nuté a položené v jeslích. A hned na to bylo s andělem 13
 množství zástupů nebeských, kteří chválili Boha říka-
 jíce: „Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem 14
 dobré vůle.“

O druhé mši svaté. — Na úsvitě.

Čtení z listu sv. Pavla k Titovi 3, 4—7.*)

Nejmilejší, ukázala se dobrota a lidumilnost Boha, Spa- 4
 sitele našeho; (a tu) nikoli ze skutků (učiněných) ve 5
 spravedlnosti, které bychom byli vykonali my, nýbrž
 podle svého milosrdenství (Bůh) spasil nás skrze koupel

7. syna prvorozeného, t. j. jednorozencůho. (Nemělat
 dítěte jiných.) — Hospoda, t. j. veřejný dům, který posky-
 toval cizincům sice přístřeší (a to zadarmo), ale nic jiného, byl již
 cizinci plný; proto odebrali se za město a uhostili se tam v jedné
 jeskyni, které pastýři užívali jako chléva. Tam Spasitel chtěl při-
 jíti na svět, aby hned na počátku pozemského života svého ukázal,
 že v bohatství není ani cíl života ani zdroj blaha pravého.

14. lidem dobré vůle či blahovůle Boží, t. j. lidem, které
 Bůh miluje a jimž svou blahovůli prokazuje. Neboť, jak ukazuje
 řecké slovo *εὐδοκία* v textě původním, rozumí se tu dobrá vůle
 či blahovůle neb zalíbení Boží. Anděl tedy ohlašují, že Kristovo
 narození (a jeho dílo) přináší a) na nebi Bohu slávu, pokud
 totiž se v něm zvláštní měrou zjevuje a proto též od nebesťanů
 a potom i od lidí se poznává a uznává Boží moc a mondrost
 a svatost a spravedlnost i dobrota a milosrdenství, a pokud Kristus
 sám svou obětí nejen nekonečně dostiučněním za hříchy lidské
 Bohu Otci podal, nýbrž i měrou na výsost dokonale uznal na-
 prostou svrchovanost Boží a naši nezávislost na něm a ve mši sv.
 nejdokonalejší způsob pocty Boží zůstavil, b) na zemi pak (že
 přináší) pokoj či smíření s Bohem a vnitřní blaženost lidem,
 jež miluje a jimž svou blahovůli projevuje, takže již nejsou
 v Boží nemilosti (syny hněvu), nýbrž v milosti Boží (dítětkami za-
 libení Božího). Ze lidé ti musí také sami býti dobré vůle či ochotní
 vůli Boží se poddávati, chtějí-li onoho pokoje býti účastni, rozumí
 se samo sebou, a Pán Ježíš sám prohlásil to nejednou.

*) Apoštol vyzvav Tita, aby nabádal věřící, by byli mírní
 a vlídní ke každému, i k nekřesťanům, udává nyní důvod, proč

- 6 znovuzrození a obnovy Ducha svatého, jehož vylil na nás
7 hojně skrze Ježíše Krista, Spasitele našeho, abychom byvše
ospravedlnění milostí jeho, stali se podle naděje dědici života
věčného.

Evangelium podle sv. Lukáše 2, 15—20.

- 15 **Z**a onoho času pastýři pravili k sobě vespolek:
Pojd'me až do Betlema a vizme tu událost, kterou
16 Pán oznámil nám. I přišli s chvátáním a našli Marii
17 a Josefa i dítka položené v jeslích. A uzřevše je, vy-
pravovali věc, která jim byla pověděna o dítku.
18 A všickni, kteří to slyšeli, divili se těm věcem, které
19 jim byly pověděny od pastýřů. Maria však zachovávala
20 ta slova, uvažujíc je v srdci svém. I navrátili se pastýři,
velebice a chválíce Boha ze všeho, co byli slyšeli a vi-
děli, tak, jak jim bylo pověděno.

O třetí mši sv. (ve dne).

Čtení z listu sv. Pavla k židům 1, 1—12.

- 1 **B**ruhdy Bůh na mnohokráté a mnoha způsoby mluvil
k otcům (našim) skrze proroky, v těchto však dnech
2 doby poslední mluvil k nám skrze Syna (svého), kteréhož
ustanovil dědicem všech věcí, skrze něž i světy učinil,

mají se tak chovati i k nekřesťanům, proto totiž, poněvadž jimi
byli dříve také sami a jen z Boží milosrdnosti, lásky a dobroty bez
vlastních zásluh byli spaseni či ze stavu hříšného do stavu
milosti uvedeni, a to pro zásluhy Kristovy. Koupel znou-
zrození a obnovy, t. j. křest, kterým bývá člověk k životu
novému, nadpřirozenému povznesen a tak jako znovu zrozen.
Znovuzrození to jmenuje znovuzrozením a obnovou Ducha
sv., poněvadž jakožto dílo lásky přičítá se Duchu sv., ač je působí
Bůh trojjediný a tedy všechny osoby božské. Ze skutku ve
spravedlnosti totiž učiněných (které by učiněny byly ve
stavu spravedlnosti či milosti).

Luk. 2, 17. Vypravovali to jak Panně Marii a Josefovi,
tak jiným, s kterými se potom sešli. (V řeckém textě stojí
ἐγνώρισαν [egnórisan], jež znamená i oznámili neb vypravo-
vali i poznali. Zde však má patrně význam první [oznámili neb
vypravovali], jakož vyjadřují také některé rukopisy překladu latin-
ského, překládající ono slovo výrazem „retulerunt“ — sdělili,
vypravovali.)

19. Maria totiž nejen nezapomenua těch věcí, které jí pastýři
vypravovali, nýbrž i srovnávala je s tím, co již slyšela o svém
dítku od anděla a od Alžběty i od Josefa, a vidouc ve všem tom
podivuhodnou shodu, kořila se prozřetelnosti a milosrdnosti božské.

1—3. Slova tato jsou úvodem listu k Židům, v jehož první
části sv. Pavel ukazuje na přednost Zákona Nového před Zákonem
Starým. V úvodě tom prohlašuje ve v. 1. slavnostně, že Bůh

kterýžto jsa výbleskem slávy i výrazem podstaty jeho 3
a udržuje všechno mocným slovem svým, zasedl na pravici
velebnosti na výsostech, když byl vykonal očistu od hříchů.
On stať se tím přednější nad anděly, čím znamenitější 4
jméno zdědil než oni. Neboť kterému z andělů řekl kdy 5
(Bůh): „Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem
tebe?“ A opět: „Já mu budu otcem, a on mi

mluvil či zjevil se sice již druhdy, t. j. v Zákoně Starém, ale jen nedokonale, oznámiv pravdy týkající se vykoupení a spásy lidstva nikoli najednou, nýbrž na mnohokrátě či po částech a tedy jen zlomkovitě (na př. skrze Isaiáše, že Vykupitel narodí se z Panny a zemře za naše hříchy, skrze Micheáše pak, že se narodí v Betlemě) a oznámiv pravdy ty nikoliv jedním, nýbrž mnoha způsoby (ve snu, ve vidění, v obrazech a zjevech vnějších a j.), a to nikoli přímo, nýbrž prostředně, skrze proroky a v proročích t. j. mužích, jimž ty ony pravdy některým způsobem oznámil a je pohnul, by je pověděli (ústně neb i písemně) otcům našim, t. j. předkům národa israelského; že však v těchto právě uplynulých dnech doby poslední či mesiánské, tedy v Zákoně Novém zjevil se dokonale, oznámiv nám, t. j. rozeným židům všechny pravdy, týkající se naší spásy, a to přímo, skrze Syna svého a v Synu svém, jenž jako Bůh jest s Otcem jedné a téže podstaty a skrze nějž a v němž tedy také on (Otec) mluvil, když Syn ten vtělil se na zemi jako Bohočlověk dlel, a to ne pouze ke svým zřízcům, k apoštolům, nýbrž ke všem, kdo k němu přicházel.

2—3. Aby tím více již nyní vytkl přednost novozákonního zjevení před starozákonním, velebí přednosti a důstojnost novozákonního prostředníka, Ježíše Krista, vzhledem k lidské i božské jeho přirozenosti; praví, že Syn Boží (který jako Bůh jest od věčnosti pánem všemohoucí, také) jako člověk byl ustanoven dědicem či pánem všech věcí a vykonal svou smrti na kříži očistu či vykoupení od hříchů, zasedl na pravici velebnosti Boží, t. j. dostal účast v moci a vnější slávě velebnosti božské a tím oslavu lidské přirozenosti své (viz Skutk. ap. 7, 55), jako Bůh pak že jest stvořitel všeho světa, s Otcem soupodstatný a jemu rovný (výblesk slávy i výraz podstaty jeho) a zachovatel všech věcí (udržuje všechno).

4—12. Sv. Pavel, chtěje ukázati přednost Zákona Nového před Starým, srovnává od 1, 4—10, 18. prostředníka a velekněze Nového Zákona (Ježíše Krista) s prostředníky (anděly a Mojžíšem) i veleknězi Starého Zákona a vede důkaz, že novozákonní prostředník a velekněz Ježíš Kristus vyniká i nad prostředníky (1, 4—4, 13) i nad velekněze starozákonní (4, 14—10, 18). V této části zejména vytyká různými výroky starozákonními přednost jeho nad anděly co do původu (ježto Pán Ježíš jest pravým Synem Božím, jemuž andělé mají se klaněti, v. 4—6) a co do důstojnosti (ježto Pán Ježíš jest králem a tvůrcem a nejvyšším pánem všech věcí, andělé však toliko služební duchové, v. 7—12).

4. znamenitější jméno t. j. jméno Syn Boží.

6 bude synem.“ Ale když opět uvede prvorozence (svého)
 na svět, řekne: „Klanějte se mu všickni andělé
 7 Boží.“ Též o andělech praví: „Jenž činiš anděly své
 větry a služebníky své plamenem ohně,
 8 o Synu však: „Trůn Tvůj, o Bože, (trvá) na věky
 věkův; žezlem pravosti jest žezlo krá-
 9 lovství tvého; miluješ spravedlnost a ne-
 návidíš nepravosti; proto pomaže tě, Bože,
 Bůh tvůj olejem radosti nad účastníky
 10 tvé.“ A (opět): „Ty jsi, Hospodine, na počátku
 založil zemi, a dílem rukou tvých jsou ne-
 11 besa; ona zahynou, Ty však zůstaneš, a
 12 všecka sestárnou jako roucho, i změníš je
 jako oděv a změněna budou. Ty však jsi
 (stále) tentýž, a léta tvá nepřestanou.“

Evangelium podle sv. Jana 1, 1—14.

1 **N**a počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha
 2 a Bůh bylo Slovo. To bylo na počátku u Boha.
 3 Všecky věci povstaly skrze ně, a bez něho nepovstalo
 4 nic (z toho), co učiněno jest. V něm byl život, a ten
 5 Život byl světlem lidí, a Světlo ve tmě svítí, a tma ho

6. když opět uvede t. j. při druhém příchodě Kristově na konci světa k soudu obecnému. Prvním uvedením na svět rozumí vtělení Syna Božího. Řekne t. j. prohlásí, totiž Bůh.

8. Žezlem pravosti... t. j. spravedlivé bude králování tvé.

9. Pomaže tě... t. j. učiní tě účastna radosti a oslavy. Mínil se tu oslava, které Pán Ježíš jako člověk došel po svém zmrtvýchvstání a nanebevstoupení.

1—2. Slovem míní se Syn Boží, druhá osoba božská; evangelista udává tu poměr jeho k Bohu Otci uče, že Slovo trvá od počátku t. j. od věčnosti jako osoba od Boha Otce odlišná a s ním soupodstatná.

3—4. Udává poměr Slova ke světu vůbec a ke člověku zvlášť, poučuje, že Slovo bylo a jest Stvořitelem i Zachovatelem světa vůbec, a světlem lidí či zdrojem pravdy a etnosti a z nich pocházejícího blaha lidského. V něm byl život, t. j. ono Slovo jest zdrojem a udržovatelem veškerého života, fysického i duševního, přirozeného i nadpřirozeného.

5. tma, t. j. lidstvo padlé po prvním hříchu. Smysl jest: Takovým světlem zůstalo Slovo i tehdy, když lidstvo prohrávši se upadlo v temnotu bludův a nepravosti a z toho pocházející bídy. Svítlo člověku světlem přirozeného zákona mravního, vstípeného do srdce každého člověka, svítlo vážností některých filosofův a zvláště zjevením nadpřirozeným, daným ve Starém Zákoně, tak že i před Kristem lidé mohli dojiti blaha slavu svému přiměřeného. Ale tma ho nepojala, t. j. lidé po většině nepřijali podávajícího světla pravdy, ani se jí neřídili, a proto klesali vždy hlouběji do bludův a nepravosti.

nepojala. Vystoupil pak jeden člověk, byv poslán od Boha, jméno jeho bylo Jan; ten přišel na svědectví, aby vydal svědectví o Světle, by všickni uvěřili skrze něho. On nebyl Světlem, nýbrž aby svědectví vydal o Světle. Bylo však Světlo pravé, kteréž osvětluje každého člověka přicházejícího na tento svět. Na světě bylo, a svět povstal skrze ně, ale svět ho nepoznal. Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali. Kolikokoli však jej přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími, těm (totiž), kteří věří ve jméno jeho, kteří se zrodili nikoli z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha. A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.

6—7. t. j. ačkoli však lidé po většině nepřijali světla toho, Slovo ono nezůstalo přece neosvěděno. Svědčiliť o něm proroci svými předpověďmi a zejména sv. Jan Křtitel, největší to z proroků, jenž vystoupiv po vůli Boží veřejně, ukámal prstem na Slovo vtělené, na Ježíše Krista, a vydal o něm svědectví, že to jest zaslíbený Vykupitel (Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa) a Syn Boží (1, 29—34).

8. 9. S vzhledem na ty, kteří měli Jana Křtitele za Vykupitele, s důrazem vytýká, že ne Jan (Křtitel), nýbrž Slovo bylo oním světlem lidstva, o němž mluvil a jež osvětluje každého člověka..., t. j. každému člověku na světě dává tolik milosti, kolik stačí, aby mohl býti spasen, kdyby ji použil.

10. Ve světě bylo již před svým vtělením, totiž jako Stvořitel a Zachovatel všehomíra, ježto skrze ně nejen všechno povstalo, nýbrž se i zachovává a spravuje. I mohl tedy svět, t. j. lidé poznati Slovo to i světlo pravdy jím projevované.

11. Do vlastního, t. j. do národa israelského, který se v Písmě sv. nazývá mnohdy vlastnictvím Božím. Do něho přišlo Slovo to způsobem zvláštním (jako Bohočlověk).

12—13. Smysl jest: Někteří však přijali ho přece, uvěřivše v něho jakožto ve Spasitele světa. A všem těm, kteří ať ze židův ať z pohanů ho věrou přijali, t. j. všem, kteří byvše na křtu sv. znovuzrozeni stali se již dítkami Božími, dal moc či sílu, aby v tomto dětinství či synovství Božím vždy více se zdokonalovali, a se v něm i dovršili, tak totiž, že by s milostí Boží konali skutky pro nebe záslužné a s Bohem vždy úžeji se spojovali věrou a láskou, až by s ním v nebi vešli ve spojení věčné, na výstoup oblažující.

14. Udává, jakým způsobem Slovo přišlo do vlastního, tak totiž, že se vtělilo a jako Bohočlověk viditelně mezi židy působilo. — Viděli jsme slávu jeho, t. j. já (evangelista) a ostatní apoštolé (a mnozí jiní) viděli jsme tu velebnost jeho božskou, kterou on i slovy i skutky svými dával na jevo, velebnost to, která jest vlastní jednorozenému a soupodstatnému Synu Božím.

O slavnosti sv. Štěpána, prvomučeníka.

Čtení ze Skutkův apoštolských 6, 8—10. a 7, 54—60.

6 8 **V** těch dnech Štěpán jsa pln milosti a síly, činil veliké
 9 divy a zázraky v lidu. I povstali někteří ze synagogy
 zvané Libertinských a Cyrenských a Alexandrijských
 a z těch, kteří byli z Kilikie a Asie, a se hádali se Štěpánem,
 10 ale nemohli odolati moudrosti a Duchu, kterým mluvil.
 754 Slyšícе to pukali hněvem ve svém srdci a skřípali zuby
 55 na něho. On však jsa pln Ducha svatého, pohleděl k nebi
 a užířel slávu Boží a Ježíše, an stojí na pravici Boží.
 56 I řekl: Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka státi na
 57 pravici Boží. Ale oni vzkřikše hlasem velikým, zacpali si
 58 uši a jednomyslně obořili se na něj. A vyvrhše ho ven
 z města, kamenovali jej; při tom svědkové odložili vrchní
 59 roucha svá k nohám mládence, který slul Šavel. I kamenovali
 Štěpána, který se modlil a pravil: Pane Ježíši, přijmi
 60 ducha mého. A poklek na kolena, zvolal hlasem velikým:
 Pane, nepokládej jim toho za hřích. A to pověděv zesnul
 (v Pánu).

Evangelium podle sv. Matouše 23, 34—39.

34 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl zákoníkům a fari-
 riseům: Aj, já posílám k vám proroky a moudré
 a učitele zákona, a z těch některé zabijete a ukřižujete
 a některé z nich budete bičovati ve svých synagogách

9. V Jerusalemě bylo mnoho synagog i společností k jednotlivým synagogám příslušných (dle udání rabbinů, ovšem přehnaného, 480). Jednu z nich tvořili Libertiniští čili propuštěnci t. j. židé, kteří byli od Římanů, jmenovitě od Pompeia, odvedeni do Říma, ale později dostavše svobodu vrátili se do Jerusalema), a s nimi spojení židé cyrenští a alexandrijští, t. j. ti, kteří z Cyreny a Alexandrie do Jerusalema se přistěhovali a tam usadili. Druhou z nich tvořili židé přistěhovalí z Kilikie (v Malé Asii) a Asie prokonsulární (t. j. z Jonie, Mysie, Karie a Lydie v Malé Asii). Ti povstali proti Štěpánovi. Mateřštinou byla jim řečtina.

10. Duchu, kterým mluvil t. Štěpán. Tak dle řeckého textu a některých rukopisů latinských. Dle Vulgaty bylo by: Duchu, který mluvil, totiž ústy sv. Štěpána. Smysl jest dle jednoho i druhého čtení týž, totiž že působením Ducha sv. užíval takových důvodů a mluvil tak moudře, že nemohli nic uvéstí, čím by jeho důvody vyvrátili neb zeslabili.

55. užířel slávu Boží, t. j. nejspíše jakousi zvláštní zář jakožto znamení božské přítomnosti.

Mat. 23. 34. t. j. poněvadž jste tak zlí, proto zabijete... některé z těch, které k vám pošlu (apoštoly a jiné věrozvěsty).

a pronásledovati z města do města, aby přišla na vás 35
 veškerá krev spravedlivá, která vylita jest na zemi od
 krve Abela spravedlivého až do krve Zachariáše, syna
 Barachiášova, kterého jste zabili mezi chrámem
 a oltářem. Amen pravím vám: Přijdou všechny věci tyto 36
 na pokolení toto. Jerusaleme, Jerusaleme, jenž za- 37
 bíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou posláni k tobě;
 kolikrát chtěl jsem shromážditi dítky tvé, jako slepice
 shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi? Aj 38

---

35. t. j., aby stihl vás trest za všecku krev lidí spravedlivých, která kdy byla prolita vražedně. Praví to, nikoli že by pronásledující jeho poslance, měli při tom úmysl býti potrestáni, nýbrž, že Bůh, který dav člověku svobodnou vůli, nebrání mu ji zneužiti, stanovil trest na hříchy, takže ten, kdo chce páchat hřích, nepřímo tím chce i to, co se hříchem jest spojeno, totiž trest. Ani nečiní jich slovy těmi zodpovědny za všechny ty činy vražedné, které kdy byly spáchány, nýbrž ukazuje jimi velikost viny, kterou na sebe uvalí tím, že nejen jeho usmrtí, nýbrž i potom v nekajivosti setrvají a poslance jeho pronásledovati a usmrcovati budou, jakoby řekl, že uvalí tím na sebe vinu tak velikou a zaslouží trest takový již na této zemi, jaký by zasloužili, kdyby sami byli prolili onu krev nevinnou, která kdy byla prolita. Také však třeba si všimnouti, že Pán Ježíš mluví tu k zákoníkům a fariseům jakožto k vůdcům a učitelům lidu, jichž lid dobrovolně následoval a i sám vinen se stával, že tedy jest tu řeč o vině a tedy i o trestu celého národa, a to rukoliv o trestu věčném, nýbrž o časném, o tom, který je stihne hlavně zkárou Jerusalema. Pro tu jednotu však, kterou předkové i potomci tvoří spolu jeden celek, jeden národ, přičítají se někdy činy předků za zásluhu neb vinu také jejich potomkům, takže i oni nejen mívají prospěch ze skutků jejich dobrých, nýbrž i trpívají za činy jejich zlé, a to tím spravedlivěji, jestli sami kráčeji ve šlepičích předků svých a snad ještě hůře si vedou než oni, jako to bylo u těch, kteří zabili Krista a pronásledovali jeho církev. Nezahubí pak Bůh žádného národa ani města hned pro jeho skutky zlé, nýbrž napomíná, hrozí a zčásti i kárá mnohdy po několik pokolení; když však míra shovívavosti jeho se naplní, a On konečně zkázu na ně přivede, zdá se, jako by to které pokolení trpělo za všecka pokolení předešlá, poněvadž samojediné trpí to, co zasloužili také jeho předkové. — Ze všech lidí spravedlivých nevinně usmrcených jmenuje pouze Abela a Zachariáše, nejspíše proto, poněvadž při jejich vraždě jevila se zvláštní krutost; bylť Abel zavražděn ze všech první, a to od vlastního bratra, Zachariáš pak k rozkazu krále Joasa na místě svatém, když vytýkal lidu jeho neřesti, a to dle podání o slavnosti smíření; také snad proto, že při nich vyzývá se v samém Písmě svatém božská spravedlnost, aby zločiny ty potrestala (1. Mojž. 4, 10; 2. Paral. 24, 22). Ze Zachariáš ten jmenuje se synem Barachiášovým, ač byl synem Joiadovým, má příčinu nejspíše v omylu opisovatelově.

38. t. j. zanecháno bude vám hlavní město vaše Jerusaleme ve stavu zpustošeném (bude zbaveno zvláštní ochrany Boží a zpustošeno od nepřátel).

- 89** zanechá se vám dům váš pustý; neboť pravím vám: neuzříte mě od této chvíle, dokavad neřeknete: „Požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně.“

Na svátek sv. Jana evangelisty, miláčka Páně.

Čtení z knihy Sirachovcovy 15, 1—6.

- 1 **K**a kdo se bojí Boha, činí dobré;¹⁾
a kdo se drží zákona, dosáhne jí.²⁾
- 2 Vyjde jemu v ústrety jako [ctná] matka
a jako žena, již v mládí pojal, ho přijme.
- 3 Sytit jej bude chlebem rozumu [života]
a vodou moudrosti [spasiteluě] bude ho napájet.
Opře se o ni, a nebude kolísat se,
- 4 spolehne se na ni a nebude zklamán.
Povýší ho také nad jeho sousedy,
- 5 a v sněmech veřejných otevře mu ústa.
[Naplní ho duchem moudrosti a rozumu,
a rouchem slávy oděje ho.]
- 6 Radostí a jásotem zahrne ho
a jméno věčně slavné dá mu v úděl.

Evangelium podle sv. Jana 21, 19—24.

- 19** **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl Petrovi: „Následuj
20 mě.“ Petr obrátiv se uzřel za sebou jíti toho učeníka, kterého Ježíš miloval, který při večeři byl i na prsou jeho spočinul a řekl: „Pane, kdo jest ten, který
21 tě zradí?“ Toho tedy Petr spatřiv, řekl Ježíšovi: „Pane,
22 co (bude) s tímto?“ Ježíš řekl jemu: „Chci-li, aby zůstal,

89. t. j. Neuzříte mne od té chvíle jako toho, který by vám podával svou milost a spásu, dokavad v kajícenosti se ke mně neobrátkíte a mě jako Vykupitele svého nepozdravíte (neuznáte). Skončil tak v úterý dne 12. nisanu k večeru veřejnou činnost svou učitelskou.

¹⁾ „činí dobré“ znamená tu v souvislosti s předchozím: „hledá moudrost“.

²⁾ „jí“ = moudrosti.

19. Pán Ježíš předpověděl Petrovi, že zemře mučnickou smrtí na kříži, vyzývá jej, aby ho následoval, totiž v péči o svěření stádku své až na smrt.

22. K otázce Petrově neodpověděl, poněvadž vycházela z pouhé zvědavosti, napomenul ho však, by sám hleděl ho následovat. Dokavad nepřijdu, totiž k soudu. Vulgata tištěná má však odlišně od rukopisů řeckých a některých starolatiných: „Chci, aby tak zůstal, dokavad nepřijdu.“ Dle tohoto znění sotva správného byl by Ježíš určitě předpověděl, že nezemře smrtí mučnickou.

dokavad nepřijdu, co ti po tom? Ty mě následuj.“ Proto 23
 vyšla mezi bratry řeč tato: „Učeník ten neumře.“ Ale
 Ježíš neřekl: „Neumře,“ nýbrž: „Chci-li, aby zůstal,
 dokavad nepřijdu, co ti po tom?“ To jest ten učeník, 24
 který vydává svědectví o těchto věcech a napsal tyto
 věci; a víme, že pravdivé jest svědectví jeho.

V den svatých Mladátek.

Čtení ze Zjevení sv. Jana 14, 1—5.*)

V těch dnech viděl jsem, a hle, Beránek stál na hoře 1
 Sionu, a s ním sto čtyřicet čtyři tisíce těch, kteří měli
 jméno jeho i jméno Otce jeho napsáno na čelech svých.
 A uslyšel jsem hlas s nebe jako hukot mnoha vod a jako 2
 rachot velikého hromu, a ten hlas, který jsem uslyšel, byl
 jako (hlas) citerních pěvců, kteří hrají na své citery. I zpí- 3
 vali (jako) píseň novou před trůnem a před čtyřmi živočichy
 a před starci, a nikdo nemohl se naučiti té písni leč ony sto

*) Toto vidění sv. Jana upozorňuje k útěše věřících na ochranu, kterou Beránek, Pán Ježíš, poskytuje svým věrným v čas pronásledování, a na odměnu, kterou jim dá v nebesích. Církev sv. obrací se na mladátka, poněvadž pro svou nevinost, ve které zemřela, zasluhují býti přičtena k oněm panicům, o nichž ve vidění jest řeč.

1. Sionem (Jerusalemem) označuje dle výkladu jedněch nebo, dle jiných církev neb Jerusalelem pozemský; spíše však jest jim rozuměti církev vůbec, tedy i bojující i vítěznou; stojí Beránek uprostřed obou, v bojující jako vůdce, obránce a strážce, ve vítězně jako král vítězný, jenž své věrné odměňuje a s nimi se raduje. Těmi, kteří byli s ním, někteří rozumějí s vzhledem k v. 4. panice a panny, spíše však označují se jimi podobně jako v 7. 4. vyvolenci vůbec, i ti, kteří jsou již v nebi, i ti, kteří tam ještě přijdou, ač slova volena jsou tak, aby se zároveň vyjádřilo, že stav panický má přednost před manželským. Právě-li se ve v. 4., že se neposkrvnili s ženami, nevytýká se tím nic jiného, nežli jejich svatost a bezúhonnost vnitřní, kterou ovšem projevovali také skutky. Na čele měli napsáno jméno Beránkovo i jméno Otce jeho na znamení, že jsou trvalými vyznavači a ctiteli Ježíše Krista i Boha Otce a že proto Pán Ježíš i Otec je uznává za své (Mat. 10, 32).

2—3. Slyšel hlas či zpěv tak silný, že co do síly podobal se hukotu mnoha vod a rachotu hromu, co do líbeznosti zpěvu citerních pěvců, kteří zpívají hrajíce na citernu. Byl to zpěv těch, kteří byli s Beránkem. Zpívali píseň novou, které mimo ně, nikdo nemohl se naučiti ji zazpívat. Rozumějí-li se pěvci těmi pouze světci v nebi, jest písní tou pouze onen chvalozpěv, kterým svatí v nebi Boha oslavují, děkujíce mu za oslavu a blaženost, které se jim dostalo milostí jeho; rozumíme-li však jimi vyvolence vůbec, i pokud jsou ještě na zemi, i pokud jsou již v nebi, lze mysliti onou písní i tu oslavu, kterou praví křesťané na zemi Bohu vzdávají živým vyznáváním své víry a věrným konáním vůle jeho, i ten

- 4 čtyřicet čtyři tisíce, kteří jsou vykoupeni ze země. To jsou ti, kteří se neposkrvnili s ženami, neboť jsou panici; ti jsou to, kteří následují Beránka, kamkoli jde. Oni byli koupeni
 5 z lidí jako prvotiny pro Boha a pro Beránka, a v ústech jejich lež se nenalezla, neboť jsou bez poskvrny (před trůnem Božím).

Evangelium podle sv. Matouše 2, 13—18.

- 13 **Z**a onoho času anděl Páně ukázal se ve snách Josefovi a řekl: „Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta, a buď tam, až povím tobě; neboť
 14 Herodes bude hledati dítěte, aby je zahubil.“ On pak vstav, vzal dítě i matku jeho v noci a odešel do Egypta,

chvalozpěv, kterým světci oslavují Boha Otce v nebesích. Chvalozpěv ten nemůže ovšem nikdo pěti mimo ony vyvolence, jakož o svatých v nebi jest patrno, o vyvolencích pak na zemi ještě žijících vidno z toho, že k tomu, aby kdo mohl opravdově Bohu sloužiti a ho oslavovati, jest třeba býti s Kristem ve spojení jeho milostí. (Slova jako, které jsme dali do závorky, v řeckém textě není.)

4. Následují Beránka, kamkoli jde, t. j. následovali a následují vůle jeho již na zemi, konajíce příkázání jeho a užívajíce prostředků, které on ustanovil ke spáse a následují a následovají budou jeho vůle v nebi, jsouce účastni jeho blaženosti. Oni jsou koupeni či účinně vykoupeni drahou krví Kristovou z lidí, t. j. ze všech národů, a to jako prvotiny pro Boha a pro Beránka, t. j. jakožto vyvolenci Boží, kteří se Bohu zasvětili, od něho posvěceni byli a proto jsou hodni, aby byli v čele veškerého tvorstva pozemského.

5. Slovo „před trůnem Božím“ v řeckém textě není.

13. Do Egypta velel jim Bůh jíti ovšem již proto, že to byla země nejbližší z těch, které nepatřily pod vládu Herodovu, hlavně však proto, poněvadž dle neomylného výkladu evangelisty samého chtěl, aby se naplnilo proroctví: „Z Egypta povolal jsem syna svého.“ Slova ta proslovil prorok Oseáš v literním smyslu sice o národě israelském, kterýž jako národ vyvolený nazývá se mnohdy v Písmě sv. synem Božím; avšak, jak evangelista sám vykládá, v předobrazném smyslu pověděl je o budoucím Vykupiteli, předpovídaje jimi, že Spasitel světa utече se za hroziícího nebezpečenství života do Egypta a odtud zase svým časem vrátí se zdráv za spolupůsobení andělova, podobně jako kdysi rodina Jakubova utekla se tam za hroziícího nebezpečenství hladu a vzrostši v národ, vyvedena byla odtud mocí božskou. Měloť zajisté pobytem Kristovým v Egyptě býti naznačeno, že jest Vykupitelem nejen Židů, nýbrž i pohanův, a učitelem těch, kteří musí kráčet po cestě utrpení a kříže. Zároveň měla tím posvěcená býti půda egyptská, jako na zářku, že tam co nejdříve ujme se a zkvétati bude víra Kristova. — Dle podání pozdějšího usadili se prý v Matarii ne daleko nynějšího města Kairo.

a byl tam až do smrti Herodovy, aby se naplnilo, co 15
 bylo pověděno od Pána skrze proroka řkoucího:
 „Z Egypta povolal jsem syna svého.“ Tu Herodes vida, 16
 že byl oklamán od mudrců, rozhléval se náramně a
 poslav (vojíny), dal usmrtiti všecka pacholata, která
 byla v Betlemě i ve všech končinách jeho ode dvou let
 a níže podle času, který byl vyzvíděl na mudrcích.
 Tehdy se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroka Je- 17
 remiáše řkoucího: „Hlas v Rámě slyšen jest, pláč a kví- 18
 lení mnohé; Ráchel plakala synů svých; a nedávala se
 potěšiti, poněvadž jich není.“

Neděle po narození Páně.

Čtení z listu sv. Pavla ke Galatům 4, 1—7.*)

Bratři! Pokud dědic jest nedospělý, nic se neliší od slu- 1
 žebníka, ať jest pánem všeho, nýbrž jest pod poručníky 2

16. Událo-li se obětování Páně (Luk. 2, 22—39), jak myslíme, až po příchodě mudrců, udála se věc takto: Po obětování Pána Ježíše rozesla prorokyně Anna zprávu, že se Vykupitel již narodil. Zpráva dostala se také k Herodovi. A tu on seznav, že mudrci měli pravdu, a že nedali mu zprávy o dítěti, ať je našli, cítil se tím oklamán a potupen od nich; i rozhléval se proto a chtěl rozhodně domnělého osobovatele trůnu usmrtiti, poslal vojíny, aby zavraždili všecka pacholata do dvou let jak v Betlemě tak v okolí. Myslíš, že mezi nimi bude usmrceu také Pán Ježíš. Nebylo však těch chlapcův usmrceno celkem mnoho, jak se někdy myslí, nýbrž jen as 15—20. Neboť Betlem bylo město malé a nevelké byly i jeho končiny či území k městu patřící; nebylo tam tedy zajisté více chlapců toho věku. Ptá-li se někdo, proč Bůh dopustil, aby dívky ony byly zavražděny, nelze ovšem říci, než že Bůh neubrání svobodné vůli člověka, a že nevyzpytatelní jsou soudové jeho. Možná, že dopustil to proto, poněvadž Betlemští odeřeli s počátku pohostinství svaté rodině. Jisto však jest, že pro dívky byla smrt ona prostředkem k blahu neponízejícímu. Neboť ony byly první z těch, kteří vydali Kristu svědectví prolitím krve své a jsou proto ctěny v církvi jako mučénici.

*) Apoštol poučuje galatské křesťany o tom, proč osvobození od zákona Mojžíšského a vůbec zaslíbené požehnání mesiánské přišlo teprve po čase dlouhém, udává, že se to stalo proto, poněvadž doba před Kristem byla dobou nedospělosti (přípravy a výchovy), a ta že po vůli Boží měla přestati a přestala teprve skrze Krista v plnosti času, t. j. v době od Boha předurčené, přijetím za dospělé dívky Boží.

1. jest pánem všeho, totiž co do práva, ale ne co do skutečného držení.

- 3 a správci až do času ustanoveného napřed od otce. Tak i my,
 4 když jsme byli nedospělí, byli jsme podrobeni pod prvo-
 5 Syna svého, učiněného ze ženy, podřízeného zákonu, aby vy-
 6 koupil ty, kteří byli pod zákonem, abychom obdrželi přijetí
 7 svého Boží. A poněvadž jste syny, Bůh poslal Ducha Syna
 svého v srdce naše, který volá: Abba, Otče! Proto nejsi již
 více služebníkem, nýbrž synem; jestli však synem, (tedy)
 i dědicem skrze Boha.

Evangelium podle sv. Lukáše 2, 33—40.

- 33 **L**a onoho času Josef a Maria, matka Ježíšova, di-
 vili se těm věcem, které byly praveny o něm.

3. tak i my, totiž křesťané. Prvo počátky světa rozumí základní formy bohoslužebné, jakými pro židy byly ty, které předpisoval obřadní zákon mojišský, pro pohanů pak různé formy, jimiž ctili ty, které měli za bohy.

4. poslal Syna svého učiněného ze ženy... t. j. takového, který (byv od věčnosti z Boha Otce zplozen jakožto soupodstatný Syn Boží) v čase přijal na sebe přirozenost lidskou, vtěliv se z ženy, t. j. z Panny Marie jakožto z Panny a podrobil se zákonu mojišskému, takže přijal obřízku, byl čtyřicátého dne po svém narození obětován ve chrámě a vůbec předpisy jeho konal.

5. Učel, za kterým Bůh Syna svého tak (jako Bohočlověka podřízeného zákonu) poslal, byl dvojitý, a) aby vyplně zákon a vezma na sebe kletbu, kterou zákon vyslovil nad svými přestupníky (3, 10), vykoupil od kletby a poroby zákona ty, kteří byli pod ním (t. j. židy), a b) aby chom skrze něho (jakožto Bohočlověka a tedy i člena pokolení lidského) obdrželi přijetí za syny Boží a tím mesiánské statky vůbec všickni, kteří ku pokolení lidskému patříme, rození židé i pohané.

6. Smysl jest: Že také vy, Galaté, byli jste přijati za syny Boží, toho svědkem jest Duch sv., kterého podobně jako jiní křesťané, jste obdrželi na křtu sv. a při biřmování, a z jehož podnětu a vnuknutí Boha nazýváte ve svých modlitbách Otcem. („Abba“, slovo aramejské, znamená otce.)

7. Oslovuje takřka každého zvlášť, dovzuje z toho, co řekl, že všichni věřící jakožto děti Boží jsou dědici a mají tedy právo na zaslíbení mesiánské, ovšem ne ze sebe, nýbrž skrze Boha, z jeho milosrdenství a milosti.

33. Divili se tomu, co byli slyšeli od Simeona o dítěti Ježíši, nikoli proto, že by dosud nebyli věděli těch věcí o něm, nýbrž že poznali z nich, že také Simeonovi Bůh zjevil tajemství, o němž mysli, že dosud nebylo mimo ně oznámeno nikomu, leč Alžbětě a pastýřům. — Sv. Josefa evangelista jmenuje otcem Ježíšovým proto, poněvadž byl jeho pěstounem a otcem zákonným, to jest takovým, jakého zákon uznával vzhledem k manželství uzavřenému mezi Josefem a Marií. Mohl jej nazvat tak nyní bez obavy, že bude kdo právem pokládati jej za vlastního otce Ježíšova, poněvadž již v kapit. první vyložil, jakým způsobem byl Ježíš počat.

A Simeon blahoslavlil je a řekl k Marii, matce jeho: 34
 „A j tento jest ustanoven ku pádu a ku
 povstání mnohých v Israeli a na zna-
 mení, jemuž budou odpírati, a tvou 35
 vlastní duši pronikne meč, aby se
 zjevila smýšlení srdcí lidských.“ A byla 36
 (tamtéž) prorokyně Anna, dcera Fanuelova z po-
 kolení Aserova; ta byla (již) pokročila ve věku
 vysokém, byvši živa s mužem svým sedm rokův
 od svého panenství, a ona byla vdovou až do let osm- 37
 desáti čtyř, a nevycházela z chrámu, sloužíc (Bohu)
 posty a modlitbami dnem i nocí. A ta přišedši v touž 38
 hodinu, velebila Boha; a mluvila o něm všechněm,
 kteří očekávali vykoupení Israelova. A když byli vy- 39
 konali všecko podle zákona Páně, navrátili se do Ga-
 lileje do svého města Nazareta. Dítě pak rostlo a sí- 40
 lilo se, jsouc plno moudrosti, a milost Boží byla v něm.

O slavnosti obřezání Páně, novém roce občanském.

Čtení jako o hódě Božím vánočním o jitřní
 (první mši sv. str. 15.).

Evangelium podle sv. Lukáše 2, 21.

Za onoho času, když se naplnilo dní osm, aby dítě 21
 bylo obřezáno, nazvali jméno jeho Ježíš, kterým
 bylo nazváno od anděla, prve než se počalo v životě.

34—35. Předpověděl tak z vnuknutí Božího, že to dítě bude mnohým israelitům ku pádu mravnímu, neboť neuvěří v něho a připraví se tak o blaho mesiánské. Jiným bude ku povstání z hříchů, neboť uvěří v něho a činíce pokání nastoupí na cestu spásy. Také bude znamením či zjevem neobyčejným, který svým životem a učením a působením i smrtí a zmrtvýchvstáním ukáže, že jest poslancem Božím, zaslíbeným Vykupitelem, ale mnozí neuvěří mu a neposlechnou ho, nýbrž budou mu odpírati slovy i skutky, a to tak, že Panna Maria, jako by mečem byla proklána, nesmírné bolesti při tom pocítí. A to všecko bude Bůh řídit k tomu konci, aby se zjevila smýšlení mnohých srdcí či aby vyšlo na jevo, jakého jest kdo smýšlení ke Kristu a k Bohu. Dá tedy Kristus svým učením a působením podnět k velikému rozlišení duchů, takže jedni se ho přidrží a budou hledati spásy v něm, jiní ho zavrhnou a budou brojiti proti němu.

Slavnost jména Ježíš.

Čtení ze Skutkův apoštolských 4, 8—12.

- 8 **V** oněch dnech Petr, naplněn byv Duchem svatým, řekl
9 k nim: Náčelníci lidu a starší, (poslyšte): Jestliže my
jsme dnes vyslýcháni pro dobrodiní na člověku nemocném,
10 čím totiž on jest uzdraven, budiž známo všem vám i všemu
lidu israelskému: Ve jménu (Pána našeho) Ježíše Krista
Nazaretského, kterého jste vy ukřižovali, kterého však Bůh
vzkřísil z mrtvých, — skrze toho stojí tento před vámi zdráv.
11 To jest ten kámen, který byl zavržen od vás
stavitelů, který však se stal kamenem úhel-
12 ním, a není v nikom jiném spásy; neboť není jiného jména
pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spaseení býti.

Evangelium podle sv. Luk. 2, 21, jako na slavnost
obřezání Páně, str. 29.

V neděli po obřezání Páně, novém roce.

Čtení jako v neděli po narození Páně, str. 27.

Evangelium podle sv. Matouše 2, 19—23.

- 19 **A** onoho času, když umřel Herodes, aj anděl Páně
20 ukázal se ve snách Josefovi v Egyptě, řka: „Vstaň
a vezmi dítě i matku jeho a jdi do země israelské;
21 neboť zemřeli ti, kteří hledali bezživotí dítěte.“ I vstal,
vzal dítě i matku jeho a vešel do země israelské.
22 Uslyšev však, že Archelaus kraluje v Judsku místo
otce svého Heroda, obával se tam jíti, a byv napomenut
23 ve snách, obrátil se do krajin galilejských. A přišed
(tam) bydlel v městě, které slove Nazaret, aby se na-
plnilo, co bylo předpověděno skrze proroky, že Naza-
retským slouti bude.

---

8. V oněch dnech, když totiž Petr uzdraviv u přítomnosti Janově chromého od narození, byl i s Janem postaven před vele-
radu, aby se zodpovídali, jakou mocí jej uzdravili.

9. Ve jménu Ježíše Krista t. j. mocí J. Kr., kterého, vyslovující jméno jeho, jsme vzývali. (Slov položených v závorce není v textě řeckém.)

22. Bylť Archelaus neméně ukrutný než otec jeho.

23. Proroci totiž nazývali někdy budoucího Vykupitele výhonem či prutem z kořene Jesse aneb výrazy podobnými. Výhon však slove v hebrejštině právě tak, jako slulo město Nazaret

Ve svatvečer svátku zjevení Páně.

Čtení epistolní i evangelií jako svrchu na neděli po obřezání Páně či po novém roce, str. 30.

Na Zjevení Páně.

Čtení z proroka Isaiáše 60, 1—6.

- 1 **V**staň¹⁾ a sviť,²⁾ ó Jerusaleme,
vzešlo³⁾ tvé světlo⁴⁾ a velebnost Boží je nad tebou!
- 2 Neboť, hle, temno zemi přikrývá,
mrákoty (zahalují) národy,
ale nad tebou vzešel Hospodin,
a jeho slávu lze v tobě vidět.⁵⁾
- 3 Pohané chodí ve tvém světle,⁶⁾
i vládci v lesku, kterým jsi zazářil.
- 4 Pozdvihni vůkol oči své a viz:
všichni ti pospolu přišli k tobě.
Synové tvoji zdaleka přibylí,⁸⁾
a tvé dcery z klínů vstávají.⁷⁾
- 5 Pak budeš hledět⁹⁾ a rozplývat se,¹⁰⁾
divit a šířit¹¹⁾ se bude tvé srdce,
až k tobě zaměří bohatství moře,¹⁰⁾
až přijde zámožnost pohanů k tobě.
- 6 Záplava velbloudů tě zatopí,
dromedáři z Madjanu, z Efy;¹¹⁾
všichni také ze Saby¹²⁾ přijdou,
zlaťo, jakož i kadidlo přinesou
a slávu Páně budou zvěstovat.

(Nécer). Když tedy Pán Ježíš, usadiv se v Nazaretě, nazýván byl proto Nazaretským, dostal tím jméno, kterým označovali jej druhdy proroci.

¹⁾ Prorok oslovuje Jerusalem.

²⁾ Sviť sobě i všemu světu.

³⁾ Bůh tu přirovnán ke slunci, které stojí nad Jerusalemem osvěcující jej. Jerusalem bude středem říše mesiášské, království pravdy a pravého štěstí (= světla).

⁴⁾ Všem světu. Tak veliké je to světlo!

⁵⁾ Pohané, vidouce ten lesk, herou se v něm k němu.

⁶⁾ Izraelité byli v dobách mesiášských rozptýleni po všem světě.

⁷⁾ Chůvy jedoucí na soumarech do Jerusalema vezou v klínech ty děti.

⁸⁾ Hledět s úžasem.

⁹⁾ Rozplývat se = šířit se radostí (světlem).

¹⁰⁾ Bohatství moře = obyvatelstvo přímorí a ostrovů, jakož i poklady jejich.

¹¹⁾ Madjan sídlil východně zálivu elanského. Efa byl madjanský kmen (1. Mojž. 25, 4).

¹²⁾ Saba v Arabii (3. Král. 10, 1 nn.).

Evangelium podle sv. Matouše 2, 1—12.

- 1 **K**dyž Ježíš narodil se v Betlemě judském za dnů Heroda krále, ať mudrci od východu přišli do
 2 Jerusalema, řkouce: „Kde jest ten novorozený král židovský? Neboť viděli jsme hvězdu jeho na východě,

1. Mudrci ti byli vznešení a učení pohané, pocházející nejspíše z Persie, kteří zabývali se vědami přírodními, zvláště hvězdopra-
 vectvím či předpovídáním budoucnosti, jmenovitě osudů lidských, z běhu a vzájemné polohy hvězd a požívali všeobecné vážnosti. Pozdější podání nazývá je králi, ač jimi nebyli, alespoň ne v ob-
 vyklém smyslu slova. Možná však, že byli pohlaváři některých rodů a pro svou učenost požívali veliké vážnosti i u krále a byli jeho rádci, a odtud vyvinulo se podání, že byli králi. Hvězda, která se jim ukázala na východě, nebyla obyčejná, ani nebyl to povětroň neb vlasatice neb jiný zjev přirozený, jak někteří mysleli, nýbrž zvláštní zjev světelný, jen k tomu konci od Pána Boha stvořený, aby dala se mudrcům známost o Kristově narození. Patrně to s toho, že jediné s tímto výkladem srovnává se to, co sv. Matouš praví o hvězdě mudrců, že totiž šla před nimi, že stanula nad jistým domem, a to tak nízko, že mudrci poznali, v kterém domě jest Spasitel. Předpokládá se sice výkladem tímto zázrak; ale učinil-li Bůh nesmírný onen zázrak vtělení Syna svého, bylo zajisté přiměřeno velebnosti jeho, aby jiným zázrakem menším oznámil jej těm, pro něž Syn Boží se vtělil: i židům i pohanům. Židům, kteří ctíce Boha pravého, užívali v té příčině dobře svého rozumu, oznámil jej skrze bytosti rozumné, skrze anděly (Luk. 2, 9—14), i bylo zcela vhodné, aby pohanům, kteří neznajíce a nectíce pravého Boha, neužívali v té příčině rozumu svého dobře, oznámil jej tvorem nerozumným. — Kterak z té hvězdy poznali, že se Vykupitel narodil, vysvětlí se takto: V Starém Zákoně byla dána četná proroctví o budoucím Vykupiteli, a ta vešla v známost také u pohanů, jmenovitě od té doby, kdy Židé dostali se do zajetí a kdy počali se usazovati mezi jinými národy. Proroctví ta znali zajisté jistou měrou také mudrci, a mezi nimi i to, ve kterém Balaam nazval Vykupitele hvězdou pravé: Vzejde hvězda z Jakoba (4. Mojž. 24, 7). Z toho učinili si mínění, že jakási zvláštní hvězda objeví se na nebi, až se narodí Vykupitel, a učinili si je tím spíše, poněvadž jako hvězdopřavci drželi se zajisté mínění tehdy rozšíře-
 něho, že při narození velikého muže objevuje se hvězda zvláštní jasnosti. Bůh proto, chtěje oznámiti jim, že se Vykupitel narodil, použil mínění jejich a učinil na obzoru světlo zvláště jasné, neobyčejné. A mudrci upozorovali je zajisté hned, a vědouce, že tu dobu má podle proroctví již přijíti z Judska král, který by ujal vládu nad celým světem, přišli ihned zcela pochopitelně na myšlenku, že král ten — Vykupitel světa — již se narodil. Bůh pak utvrdil je v myšlence té zvláštním vnuknutím, povzbuzuje je zároveň, aby vyhledali novorozeného krále a ho uctili. I dali se na cestu, jsouce puzei též vlastní tužbou. Brzy však hvězda ztratila se jim; lze to souditi z veliké radosti, kterou pocítili, když se jim zase ukázala na cestě z Jerusalema do Betlema. Ale oni nepotřebovali na cestě vůdce tak minořádného, vědouce z pro-
 roctví, že onen král vyjde z Judska. Brali se proto do Judska, a to do Jerusalema, jakožto města hlavního. Neboť nevěděli o pro-
 roctví Micheášově, dle něhož Vykupitel měl se naroditi v Betlemě.

i přišli jsme poklonit se jemu.“ Uslyšev to Herodes 3
 král, vzrušil se, a všecken Jerusalems s ním. I shro- 4
 máždiv všechny velekněze a zákoníky lidu, tázal se jich,
 kde se má Vykupitel naroditi. Oni pak řekli jemu: 5
 „V Betlemě judském; neboť takto jest psáno skrze pro-
 roka: A ty Betleme, území judské, nikoli nejsi nejmenší 6
 mezi knížecími městy judskými: neboť z tebe vyjde véc-
 voda, který bude spravovati lid můj israelský.“ Tu 7
 Herodes, povolav tajně mudrce, vyptal se jich bedlivě
 na čas, kdy hvězda svítila, a poslav je do Betlema, řekl: 8
 „Jděte a ptejte se pilně po dítěti a, když je naleznete,
 zvěstujte mi, abych i já přijda poklonil se jemu.“ Oni 9
 pak vyslechnuvše krále, odjeli; a hle, hvězda, kterou
 byli uzřeli na východě, předcházela je, až přišedši 10
 stanula nad místem, kde bylo dítě. Uzřevše hvězdu, za-
 radovali se radostí velmi velikou. I vešedše do domu, 11
 našli dítě s Marií, matkou jeho, a padše, klaněli se
 jemu, a otevřevše poklady své, obětovali mu dary: zlato, 12
 kadidlo a myrrhu. A dostavše napomenutí ve snách,
 aby se nevraceli k Herodovi, navrátili se jinou cestou
 do vlasti své.

V neděli první po Zjevení Páně.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 12, 1—5.

Bratři, napomínám vás skrze milosrdenství Boží, abyste 1
 vydali tělo své v obět živou, svatou, Bohu libou, by to

3. Herodes vzrušil se, neboť myslel, že Vykupitel bude králem
 světským, bál se, aby nebyl připraven o trůn; s ním rozrušili se
 též obyvatelé jerusalemské, neboť jedni strachovali se bouří a pře-
 vratů politických, jaké myslili, že nastanou při příchodě Vyku-
 pitelově, jiní, znajíce krutost Herodovu, báli se krveprolití od
 něho, jiní cítili s Herodem a báli se o něho, poněvadž se jim líbily
 velkolepé podniky jeho.

2, 4. Velekněží t. j. nejvyšší kněz a představení 24 tříd
 kněžských. Zákoníci byli znalci, vykladači a učitelé Zákona Božího
 či Písma sv. Starého Zákona.

1.—2. vyzývá, aby službě Boží zasvětili i tělo i duši svou, čili
 aby celý život svůj, vnější i vnitřní, zařídili podle vůle Boží.

1. v o b ě t ě ž i v o u, užíváním totiž údů svých k dobrému a trpě-
 livým snášením utrpení pro Krista. — by to bylo duchovní
 (doslovně „r o z u m n o u“) bohoslužbou čili poctou Boží.

- 2 bylo duchovní bohoslužbou vaší. A nepřipodobňujte se to-
 3 muto světu, nýbrž přeměňujte se obnovou mysli své, abyste
 4 zkoušeli, co jest vůli Boží, co totiž jest dobré a příjemné a do-
 5 konalé. Neboť skrze milost mi danou pravím každému, jenž
 jest mezi vámi, aby nemyslí (o sobě) více, než sluší mysliti,
 nýbrž aby myslil skromně, a to podle úměry víry, kterou Bůh
 jednomu každému udělil. Jako totiž v jednom těle máme
 mnoho údů, ale všichni údové nemají téhož úkonu, tak i my
 (počtem) mnozí jsme jedním tělem v Kristu, každý jednot-
 livec však údem jeden druhého (v Kristu Ježíši Pánu našem).

Evangelium podle sv. Lukáše 2, 42—52.

- 42 dyž byl Ježíš ve dvanácti letech, a oni podle oby-
 43 čaje svátkového šli do Jerusalema a dokonavše
 dny sváteční se vraceli, pacholik Ježíš zůstal v Jeru-
 44 salemě, aniž to zpozorovali rodiče jeho. Domnívajíce
 se pak, že jest v družině, ušli den cesty a hledali ho
 45 mezi příbuznými a známými, a nenalezše, navrátili se
 46 do Jerusalema, hledajíce ho. I stalo se, po třech dnech
 našli ho ve chrámě, an sedí mezi učiteli, poslouchaje
 47 a otazuje se jich. Žasli pak všickni, kteří ho slyšeli, nad

2. přeměňte se obnovou mysli své, t. j. takové
 mějte mravy, aby se srovnávaly s onou obnovou vaší mysli, které
 se vám dostalo milo ti na křtu sv.

3—5. Vykládaje předešlé napomenutí, apoštolskou autoritou
 svou vyzývá, aby dbající skromnosti, duchovních darů (mimo-
 řádných) užívali každý svou měrou také ku prospěchu ostatních
 údů církve. — Milostí sobě danou míní apoštolský úřad
 sv. Podle úměry víry t. i. v mezích darů, které kdo obdržel;
 míní věrou dary mimořádné jakožto ovoce víry.

41—42. Židé majíce pouze jeden chrám, nemohli z krajín vzdá-
 lenějších choditi do něho častěji, avšak na svátky velikonoční,
 letnice a stánků byl povinen každý žid odelírat se do Jerusalema,
 aby přítomen byl službám Božím ve chrámě. Ženy nebyly tím po-
 vinny, ale zbožnější chodívaly přece alespoň na velikonoce. Po-
 dobně činila i Panna Maria se sv. Josefem. Když pak byl Ježíš ve
 dvanácti letech, vzali ho s sebou, neboť od toho roku věku svého
 stával se mladý israelita, jak říkali, synem zákona t. j. zákona pod-
 robeným a tedy i povinným na řečené svátky choditi do Jerusa-
 lema do chrámu. (Někteří však myslí, že byl tím každý povinen
 teprve od roku 20. svého věku, kdy vstupoval do vojska.) Zdali ho
 vzali s sebou také již dříve, není známo.

43. Pán Ježíš zůstal ve chrámě nikoli náhodou ani z nepo-
 slušnosti k rodičům, nýbrž po vůli nebeského Otce svého. Chtěl
 zajisté Bůh Otec, aby Pán Ježíš už nyní projevil božskou mondrosť
 svou, a snad také, aby příkladem svým učil, že více sluší poslouchat
 Boha než lidí.

rozumností a odpověďmi jeho. A uzřevše jej (rodiče jeho) podivili se. I řekla k němu matka jeho: Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe. I řekl k nim: Co jest, že jste mě hledali? Zdali jste nevěděli, že já musím býti v tom, co jest otce mého? Ale oni neporozuměli slovu, které k nim mluvil. I odebral se s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán. A matka jeho uchovávala všechna slova ta v srdci svém. A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.

V neděli druhou po Zjevení Páně.

Čtení z listu sv. Pavla k Řimanům 12, 6—16. *)

Bratři, majíce podle milosti nám udělené dary rozdílně, ať proroctví, (užívejme ho) podle úměry víry, ať úřad, (pracujme) v tom úřadě, kdo má dar vyučování, (zabývej se) vyučováním, kdo dar povzbuzování, povzbuzováním; kdo uděluje. (uděluj) v prostnosti, kdo jest představeným, (buď jím) s pečlivostí, kdo činí milosrdenství, (čiň je) s veselím.

48. Maria P. a Josef divili se nikoli pro jeho rozumnost, — neboť věděli, že v něm jsou poklady božské moudrosti, — nýbrž proto, že proti jejich nadání seděl mezi učiteli, otazuje se jich. Maria však vědouc, že Pán Ježíš nečiní nic bez příčiny, přála si zvěděti, proč zůstal tu bez jejich vědomí a tím bolest tak velikou jim způsobil, a proto nikoli s výtkou, nýbrž plná lásky a tužby zvědět onu příčinu řekla k němu: Synu, proč jsi nám tak učinil?

49. Pán Ježíš rovněž pln přívětivosti vysvětlil jim, že nebylo třeba připouštěti si tak velikou bolest a starost, poněvadž z toho, co o něm vědí, mohli seznat, že nevzdálil se od nich leč z poslušnosti k nebeskému Otci svému, a že tedy nepřítomnost jeho nemůže chovati v sobě nic, proč by měli býti úzkostliví o něho.

50. Neporozuměli, neboť ač znali, že jest Synem Božím a poslán na svět, aby lidstvo vykoupil, nevěděli přece, kterým způsobem lidstvo vykoupí.

*) Vykládaje o užívání duchovních darů, vyčítá jich sedm na příklad a prvními čtyřmi učí, že v příčině darů duchovních má se každý držeti v mezích toho daru, který obdržel, dalšími pak třemi nabádá, by darů těch užívalo se náležitě podle vůle Boží (v. 6—8). Potom od 9—16. vytyká povinnosti k věřícím s ohledem na život soukromý.

6. podle úměry víry, t. j. v mezích uděleného daru.

7. úřad, totiž církevní, ale nikoli řádný úřad (biskupa, kněze, jáhna), nýbrž mimořádný, jakých bylo v prvních dobách církve více.

8. kdo uděluje, t. j. kdo darem Ducha sv. povzbuzen, rozdává statky své na pokrmý a potřeby chudých.

- 9 Lásku mějte neličenou, nenávidíce zlého a přidržující se
 10 toho, co jest dobré. V příčině lásky bratrské vespolek se
 11 milujte srdečně, v uctivosti předcházejte jeden druhého, co
 do pečlivosti nebuďte liknaví; duchem buďte vroucí sloužící
 12 Pánu; v naději se radujte, v soužení buďte trpělivi, na
 13 modlitbě vytrvali; s věřícími v potřebách jejich se sdílejte,
 14 pohostinství ochotně prokazujte. Dobrořečte těm, kteří vás
 15 pronásledují, dobrořečte a nezlořečte. Radujte se s radující-
 16 cími, plačte s plačícími. Buďte stejného smýšlení k sobě ve-
 spolek, nemyslíce vysoko, nýbrž sklánějíce se k nízkým.

Evangelium podle sv. Jana 2, 1—11.

- 1 **Z**a onoho času byla svatba v Káně galilejské, a byla
 2 tam matka Ježíšova. Byl pak pozván na svatbu
 3 také Ježíš a učeníci jeho. A když se nedostávalo vína,
 4 matka Ježíšova řekla k němu: Nemají vína. I řekl jí
 Ježíš: Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla hodina má.
 5 Dí matka jeho služebníkům: Cokoli vám řekne, učinite.
 6 Bylo pak tam postaveno podle očišťování židovského
 šest kamenných stoudví, z nichž každá brala do sebe

---

12. v n a d ě j i, t. života věčného čili majíce naději v život věčný.

16. Slovy těmi nenabádá ke svornosti, jak se mnohdy myslí, nýbrž k tomu, aby nevyvyšovali nad jiné ani sebe ani koho jiného, pamatující, že všickni jsou údy téže církve, duchovního to těla Kristova.

3. Bylť příchod Kristův a jeho pěti učeníků neočekávaný, a nebylo opatřeno vína více, než kolik myslili, že stačí pro hosty dříve pozvané. Docházela proto zásoba dřívě, než se hostina ukončila. — Slovy n e m a j í v í n a vyjádřila Panna Maria prosbu plnou důvěry, aby pomohl.

4. C o m n ě a t o b ě, ž e n o? Slovy těmi nedal na jevo žádné nešetřnosti k matce své; neboť výraz ž e n a znamenal druhdy také tolik, c o p a n í, a užívalo se ho, i když se oslovovaly osoby velmi vznešené. Ani nezamítnul její prosby. Vždyť brzy nato pomohl. Ale způsobem mluvě aramejské vlastním naznačil, že Panna Maria činí naň svou prosbou nátlak, ale nátlak svatý a jemu milý, jehož kdyby nebyla učinila, nyní ještě zázraku že by neučinil; ale pro přímluvu její že pomůže, a již nyní, jen co bude příhodný čas, objeví divotvornou moc svou. Panna Maria porozuměla mu a proto vyzvala služebníky, by učinili, cokoli jim řekne.

6. P o d l e o č i š ť o v á n í ž i d o v s k é h o. Židé totiž myli si ruce před jídlem i po jídle, a mnohdy i mezi jídlem. Viz Mark. 7, 3—4. — Jedna m í r a (zvaná bath) obsahovala dle jedněch 20, dle jiných 36—40 litrů. Každá stoudev měla tedy as 40—60 litrů neb 76—114 litrů.

míry dvě neb tři. Dí jim Ježíš: Naplňte stoudve vodou. 7
 I naplnili je až do vrchu. A Ježíš řekl jim: Nyní naliňte 8
 a neste správci svatby. I nesli. Když pak správce 9
 svatby okusil vody vínem učiněné a nevěděl, odkud
 jest, — služebníci však, kteří vážili vodu, to věděli, —
 správce svatby zavolal ženicha a řekl jemu: Každý 10
 člověk dává nejprve dobré víno, a když se podnapili,
 tehdy (to, které jest) špatnější; ty však zachoval jsi
 dobré víno až dosavad. Tím učinil Ježíš počátek, divů 11
 v Káně galilejské a zjevil slávu svou; i uvěřili v něho
 učeníci jeho.

V neděli třetí po Zjevení Páně.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 12, 16—21.

Bratři, nebuďte opatrní sami u sebe. Nikomu neodplá- 16
 cejte zlého za zlé; bedliví buďte dobrého (nejen před 17
 Bohem nýbrž i) přede všemi lidmi. Možno-li, pokud jest na 18
 vás, mějte pokoj se všemi lidmi; nemstěte se sami, miláčkové, 19
 nýbrž dejte místo hůvě (Božímu), neboť jest psáno: „Mně
 (patří) pomsta, já odplatím, praví Hospodin.“
 Avšak „lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej; 20
 žízni-li, dej mu pít; neboť to čině, uhlížíš havé
 shrneš na hlavu jeho.“ Nedej se přemoci zlému, 21
 nýbrž přemáhej zlé dobrým.

Evangelium podle sv. Matouše 8, 1—13.

Za onoho času, když Ježíš sestoupil s hory, šli za 1
 ním zástupové mnozí. A hle, malomocný přišel, 2
 klaněl se mu řka: „Pane, chceš-li, můžeš mě očistiti.“

7—8. Nenalil vody sám ani nevelal tak učiniti učeníkům, aby
 ho nikdo nemohl podezřívati z podvodu.

11. uvěřili v něho, t. j. byli utvrzeni v té víře, kterou byli
 již dříve pojali v něho.

16—21. Apoštol vytyká povinnosti s ohledem na život
 soukromý.

2. Malomocenství jest celkové, jistou měrou nakažlivé one-
 mocnění, způsobené bacilly leprovními (malomocenskými), které,
 dostoupí-li vyššího stupně, jest nevylechitelné. Objevuje se ve dvojí
 hlavní formě, jako malomocenství uzlovité a nervové. S po-
 čátku vyznačuje se bílými, zarudlými neb hnědými skvrnami na
 těle, zvláště v obličejí, na rukou a na chodidlech, na nichž vy-

- 3 I vztáhl Ježíš ruku a dotekl se ho rka: „Chci, buď čist.“
 4 A hned byl uzdraven od malomocenství svého. I dí mu
 Ježíš: „Viz, abys toho nepravil nikomu, ale jdi, ukaž se
 knězi a obětuj dar, který přikázal Mojžíš na svědectví
 5 jim.“ Když pak vešel do Kafarnaum, přistoupil k němu
 6 setník a prosil ho rka: „Pane, služebník můj leží doma
 7 ochrnutý a hrozně se trápí.“ I dí mu Ježíš: „Já přijdu
 8 a uzdravím ho.“ Odpověděv pak setník, řekl: Pane,
 nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko
 9 rci slovem, a uzdraven bude služebník můj. Neboť i já
 jsem člověk pod mocí postavený, máje pod sebou
 vojáky; a dím tomuto: „Jdi,“ i jde, a jinému: „Přijď,“
 a přijde, a služebníku svému: „Učiň toto,“ i učiní.

vinou se později buď uzlovité otoky (vředy) velikosti čočky. ba i vlašského ořechu (malom. uzlovité), aneb boule vypouštějící odporný bnis, při čemž jeví se na některých místech úplná bezcitnost, na jiných pak nesmírná citlivost (malom. nervové). Při vyšším stupni padají vlasy, vzbáží zápach z úst a odumírají i odpadávají prsty i celé údy, až po dlouhém, osmi i dvacetiletém trápení umírají malomocní buď vysílením aneb, a to obvykle, tím, že připojí se k malomocenství nemoc jiná, zejména zapálení plic neb pohrudnice neb ledvin.

4. Zakázal mu rozblašovati dobrodiní to proto nejspíše, poněvadž chtěl, pokud bylo na něm jako na člověku, zabrániti všemu, čím by živeny byly liché naděje, které lid měl mysle, že Vykupitel vysvobodí jej z moci římské a dopomůže mu k lesku časnému. Podobné rozkazy dával Pán Ježíš uzdraveným často, aneb učiniv zázrak, odcházel do samoty, tehdy totiž, když bylo nebezpečnost, že lid způsobí politické bouře a bude chtíti prohlásit bo za krále. Ovšem zázraky jeho nemohly zůstat dlouho v tajnosti, vždyť právě proto činil je, aby přišly ve známost, ale ony neměly býti rozlašovány, aby lid byl podněcován k bouřím a silen v nepravých nadějích svých, nýbrž aby znenáhla přiveden byl k víře a ku přesvědčení, že Pán Ježíš jest poslancem Božím a vysvoboditelem od bíd duševní. — Že přikázal onomu člověku, aby ukázal se knězi, učinil hlavně proto, aby dal na jevo svou úctu k zákonu, jehož nepřišel rušit, nýbrž naplnit. Aby se totiž zabránilo nákaze, byl malomocný po zákonu Mojžíšově vyloučen z obcování s jinými a musil bydliti mimo město neb vesnici, případně mimo ležení. Uzdravil-li se, byl povinen ukázati se knězi, aby jej prohlédl a (dle známek v zákoně udaných) zjistil, že jest skutečně od malomocenství očištěn. Potom měl obětovati obět za vinu a za hříchy a obět zápalnou.

5—13. srovn. Luk. 7, 1—10. Sv. Matouš vypravuje tento zázrak stručně, jen co do podstaty. Jak patrně ze sv. Lukáše, setník ten, jsa rodem pohan, poslal nejprve jiné, pokládaje se za nehodna, aby sám před Krista předstoupil. Potom teprve přišel sám, když viděl, že Kristus přece přichází.

9. t. j. jestliže mne poslouchají podřízení, když jim něco rozkážu, čím spíše poslechnou tebe nemoci, když jim rozkážeš.

Uslyšev to Ježíš, podivil se a řekl těm, kteří šli za ním: 10
 „Amen pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry 11
 v Israeli. Pravím pak vám, že mnozí přijdou od vý- 12
 chodu i od západu a stolovati budou s Abrahamem 13
 a s Isákem a s Jakobem v království nebeském; synové 12
 království však budou vyvrženi do temnosti vnější; tam 13
 bude pláč a skřípění zubů.“ I řekl Ježíš setníkovi: „Jdi 13
 a jak jsi uvěřil, staň se tobě.“ A uzdraven jest služebník 10
 v tu hodinu.

V neděli čtvrtou po Zjevení Páně.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 13, 8—10.

Bratři, nikomu nezůstávejte nic dlužni, leč abyste se milo- 8
 vali vespolek: neboť kdo miluje bližního, zákon naplnil, 9
 (příkázání) zajisté „nesesmilníš, nezabiješ, ne- 9
 pokradeš, (nepromluvíš křivého svědectví), 10
 nepožádáš,“ a je-li které příkázání jiné, zahrnují se ve 10
 slově tomto: „Milovati budeš bližního svého 10
 jako sebe samého.“ Láska bližnímu zlého nečiní. 10
 Vyplněním zákona jest tedy láska.

Evangelium podle sv. Matouše 8, 23—27.

Za onoho času, když Pán Ježíš vstoupil na lodičku, 23
 brali se za ním učeníci jeho. A hle, bouře veliká po- 24
 vstala na moři, takže lodička se pokrývala vlnami; 24
 On však spal. I přistoupili k němu (učeníci jeho) 25
 a zbudili ho řkouce: „Pane, zachovej nás, hyneme.“ 25
 I dí jim Ježíš: „Proč se bojíte, malověrní?“ Tehdy 26
 vstal a přikázal větrům i moři, a nastalo ticho veliké. 26
 Lidé pak divili se řkouce: „Kdo jest tento, že větrové 27
 i moře ho poslouchají?“ 27

9. Slovy „a je-li příkázání jiné“ zahrnuje všechna příkázání ostatní. Praví, že všechna příkázání jsou zahrnuta v příkázání lásky k bližnímu (též v Gal. 5, 14), ač Pán Ježíš jmenoval též příkázání lásky k Bohu (Mat. 22, 39—40), poněvadž pravá láska k bližnímu lásku k Bohu předpokládá a z ní vychází.

V neděli pátou po Zjevení Páně.

Čtení z listu sv. Pavla ke Kolosským 3, 12—17.

- 12 **B**ratři, oblect se jako vyvolenci Boží, svatí a milí,
 v srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost, shovívavost, snášejíce jeden druhého a odpouštějíce si vespolek,
 13 má-li kdo žalobu proti jinému; jakož i Pán odpustil vám, tak i vy; ke všemu tomu však mějte lásku, která jest svazem dokonalým. A pokoj Kristův, ke kterému také jste byli povoláni, (abyste byli) v jednom těle, vládní v srdcích vašich,
 14 a buďte vděční. Slovo Kristovo přebývej ve vás hojně, tak abyste ve vši moudrosti poučovali a napomínali se vespolek žalmy, chvalozpěvy a písněmi duchovními, v milosti je zpívající ve svých srdcích Bohu. A cokoli činíte slovem neb skutkem, všechno (čiňte) ve jménu Pána Ježíše Krista, děkujice Bohu Otci skrze něho.

Evangelium podle sv. Matouše 13, 24—30.

- 24 **Z**a onoho času Pán Ježíš předložil zástupům podobenství toto: Podobno jest království nebeské člověku, který naseł dobrého semene na poli svém;
 25 a když lidé spali, přišel jeho nepřítel, naseł koukole mezi pšenici a odešel. Když pak bylina vyrostla a vydala plod, tu ukázal se i koukol. I přistoupili služebníci hospodářovi a řekli jemu: Pane, zdali jsi naseł dobrého semene na poli svém? Odkud tedy má koukol?

14. Lásky jest svazem dokonalým, pokud nejen všechny ctnosti, nýbrž i lidi spojuje a k dokonalosti vede.

15. Pokoj Kristův, t. j. pokoj vnitřní, který Kristus nám zasloužil, a kterého požívá člověk s Bohem i lidmi smířený.

16. t. j. aby řečený pokoj v srdcích vašich vládl, přičiňte se, aby slovo Kristovo ve vás přebývalo čili abyste učení Kristovo dokonale poznali a si všípili, tak abyste vespolek různým způsobem se vzdělávali a povzbuzovali moudrostí čerpanou nikoli z učení nepravých učitelů, nýbrž z učení Kristova; a čiňte to nejen zevně slovy, nýbrž také tak, abyste i ve svém nitru s milostí Boží obsah svých slov uvažovali a cítili. Srovn. Efes. 5, 19, 20.

Mat. 13, 24—30. Podobenství o koukoli Pán Ježíš sám vykládá u Mat. 13, 37—43; učí jím, že církev jeho jest viditelná, sestávající z údů dobrých i zlých, kteří však na konci světa budou navždy od sebe odděleni. Také ukazuje v něm na božskou shovívavost, s kterou Bůh trpí hříšníky, dává jim čas ku pokání. Rozumí pak rozsevačem sebe sama, pokud jednak sám, jednak skrze apoštoly a zřizence své rozhlásil po světě své učení. Polem míní svět, semenem dobrým lidi spravedlivé, koukolem lidi nespravedlivé, podobající se smýšlením svým ďáblu, nepřítelem ďábla, žní konce světa a soud poslední, při kterém spravedliví do nebe, zlí do pekla vzati budou.

On pak pravil jim: Nepřítel to učinil. I řekli 28
mu služebníci: Chceš-li, abychom šli a vytrhali jej?
A on pravil: Ne, abyste snad trhačice koukol, nevy- 29
trhali spolu s ním i pšenice. Nechte, ať oboje spolu 30
roste až do žní; a v čas žní řeknu žencům: Seberte nej-
prve koukol a svažte jej ve snopky ke spálení; pšenici
však shromážděte do stodoly mé.

V neděli šestou po Zjevení Páně.

Čtení z prvního listu sv. Pavla k Thesalonickým 1, 2—10.*)

Bratři, děkujeme Bohu vždycky za vás za všechny, připo- 2
mínajíc si vás na svých modlitbách; bez ustání za- 3
jistě pamatujeme před Bohem a Otcem naším na dílo vaší
lásky i na vytrvalost vaší naděje v Pána našeho Ježíše
Krista, neboť víme, bratři milovaní od Boha, o vyvolení 4
vašem. Vždyť evangelium naše nepřišlo k vám toliko v slově, 5
nýbrž i v moci a v Duchu svatém i v přesvědčení mnohém,
jakož víte, jakými jsme byli mezi vámi pro vás, a vy jste se 6
stali následovníky našimi i Páně, přijavše slovo při mnoha
soužení s radostí Ducha svatého, takže jste se stali vzorem 7

*) Apoštol děkuje Bohu za úspěch, který mělo křesťanství u Thesalonických, zejména za jejich živou víru, činnou lásku a vytrvalou naději v Ježíše Krista, a to v přesvědčení, že jsou vyvolení k životu věčně blaženému (v. 2.—4.); zároveň sděluje, že toto přesvědčení o jejich vyvolení zakládá a) na způsobě, kterým byl u nich hlásal evangelium, že totiž hlásal je v moci Ducha sv. a v plném přesvědčení (v. 5.) a b) na způsobě, kterým oni křesťanství přijali, že totiž přes příkoří, která jim bylo snášeti, přijali víru v Krista s radostí, takže se stali vzorem pro jiné jak v Macedonii tak jinde (v. 6.—7.), ježto od nich — z Thesaloniky — víra v Krista šířila se nejen po Macedonii a Acháji, nýbrž i za jejich hranice a všude ku povzbuzení jiných přicházela v známost také víra jejich, zejména to, kterak apoštol u nich kázal a s jakou ochotou oni víru v Krista přijali (8—10).

5. V moci a v Duchu sv. Slovem „moc“ rozumějí mnozí zá-
znaky, kterými kázání apoštolské bylo provázáno, Duchem
svatým pak nadpřirozené dary Ducha sv. (dar jazyka, dar pro-
roctví neb jiné), jichž se dostávalo některým z těch, kteří uvěřili;
správněji však, zdá se, jiní rozumějí mocí vyšší (božskou) moc,
kterou kázání apoštolské bylo oživováno a působivým se stávalo,
Duchem svatým pak božskou moudrost, která se jevila v jeho
kázání působením Ducha sv. (srov. Mat. 10, 20; Skut. 6, 10);
presvědčením pak míní nezvratné přesvědčení svoje. Mluvil
tak, že bylo zřejmo, jak jest přesvědčen o pravdě toho, co káže.

- 8 všem věřícím v Macedonii i v Acháji. Od vás zajisté se
rozšířilo slovo Páně nejen po Macedonii a v Acháji, nýbrž
i po všem místě roznesla se vaše víra v Boha, takže nám
9 není potřebí o tom něco mluvit. Vždyť oni sami vypravují
o nás, jaký jsme měli příchod k vám, a kterak jste se obrátili
k Bohu od model, abyste sloužili Bohu živému a pravému
10 a očekávali Syna jeho s nebes, kterého byl vzkřísil
z mrtvých, (totiž) Ježíše, jenž nás osvobodil od hněvu
budoucího.

Evangelium podle sv. Matouše 13, 31—35.

- 31 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl zástupům podobenství
toto: Podobno jest království nebeské zrna hoř-
čičnému, které vzav člověk jeden, zasel na poli svém;
32 ono jest sice nejmenší mezi všemi semeny, ale když
vzroste, větší jest nežli (všecky) byliny a stává se
stromem, takže ptáci nebeští přilétají a bydlí na rato-
33 lestech jeho. Jiné podobenství pověděl jim: Podobno
jest království nebeské kvasu, který vzavši žena jedna,
34 zadělala do tří měric mouky, až zkynulo všecko. Toto
všecko mluvil Ježíš zástupům v podobenstvích, a bez
35 podobenství nemluvil jim, aby se naplnilo, co bylo
pověděno skrze proroka slovy: „Otevru v podo-
benstvích ústa svá, vypravovati budu
věci skryté od ustanovení světa.“

8. p o všem místě, t. j. bud' „po všech místech“ neb „daleko široko“, aneb ve smyslu po všech místech, kam přišlo křesťanství i zpráva o víře Thesaloničanův a odkud Pavlovi byla dána zpráva o nich.

9. Oni sami, t. j. křesťané macedonští a jiní, kteří mně (Pavlovi) dali zprávu o vás (Thesaloničcích), vypravují o nás, t. j. jak o mně a mých průvodcích, tak o vás Thesaloničanech, jaký jsme měli příchod k vám, t. j. jak jsme si u vás počínali (viz v. 5.).

31—32. Podobenstvím o zruu předpovídá Pán Ježíš vnější rozvoj církve, kterak totiž z malého počátku rozšíří se daleko široko a údové ze všech národů do ní vstoupí. — Símě hořčičné bylo pokládáno za nejmenší símě bylinné, v Palestíně vzrůstá v keř až 3 vy oky.

33. Podobenstvím o kvasu předpovídá Pán Ježíš vnitřní rozvoj církve či spíše onen mocný vliv a blahodjatnou působnost, kterou církev Kristova učením jeho a jinými prostředky od Krista jí svěřenými bude jevití na smýšlení a život jak jednotlivců tak celých národů. .. Měřicí míni se hebřejská míra seah, obsahující 7—8 litrů.

34. bez podobenství nemluvil jim při této příležitosti totiž; jindy mluvil bez podobenství také.

35. Slova jsou uvedena ze žalmu 77, 2, který se přičítá Asafovi.

V neděli devítník.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 9, 24—10, 5.

Bratři, nevíte-li, že ti, kteří běží o závod, všickni sice běží, 9 24
ale (jen) jeden dostává cenu vítězství? Tak běžte
(i vy), abyste dosáhli. Každý však, kdo závodí, zdržuje se 25
všeho; a oni (činí to), aby obdrželi věnec porušitelný, my
však korunu neporušitelnou. Já tedy běžím nikoli tak, jako 26
na nejisto, zápolím ne jako do vzduchu bije, nýbrž trestám 27
tělo své a podrobuji v služebnost, abych snad kázav jiným,
sám nebyl zavržen. Nechci zajisté bratři, abyste nevěděli, 10 1
že otcové naši všickni byli pod oblakem a všickni prošli
mořem a všickni v oblace a v moři byli pokřtěni v Mojžíše 2
a všickni jedli týž pokrm duchovní a všickni pili týž nápoj 3 4
duchovní; pili jej totiž z duchovní skály, která šla s nimi, tou
skalou pak byl Kristus. Avšak ve většině jich nezalíbilo 5
se Bohu.

24—27. Apoštol poukazem na ty, kteří běželi o závod, aby dostali jako cenu vítězství věnec porušitelný, vavřínový neb olivový, vyzývá křesťany korintské, aby po jeho příklade s veškerým zápalem a úsilím hleděli si zajistiti korunu neporušitelnou, blahe věčné, a proto aby zdržovali se všeho (neřestí a j.), co by seslabovalo způsobilost jejich k duchovnímu boji proti překážkám spásy, podobně jako ti, kteří se chtěli zúčastniti běhu neb zápasu o závod, po delší dobu zdržovali se všeho, co by seslabovalo jejich způsobilost k řečenému závodů.

10., 1—4. Připomíná Korintánům, že všickni Israelité, kteří vyšli z Egypta, stali se účastni týchž milostí, a přece jen málo jich přišlo do země zaslíbené, poněvadž ostatní zahynuli na poušti pro své hříchy. I varuje tak Korintské, aby se měli na pozoru, by přes dobrodiní mnohem větší, jichž se jim dostalo a dostává v křesťanství, nepřipravili se nezdrženlivostí a vůbec hříchy o přijetí do blaženosti věčné. Z dobrodiní, kterých Israelité byli účastni, jmenuje zvláště onu ochranu, kterou jim Bůh poskytoval pod oblakovým sloupem (2. Mojž. 13, 21; 4. Mojž. 9, 21), a bezpečným přechodem přes moře (2. Mojž. 14, 22), jakož i mannu a vodu vyvedenou ze skály (2. Mojž. 17, 6; 4. Mojž. 20, 11). Připomíná je zvláště proto, poněvadž ve sloupě oblakovém a v přechodě přes moře vidí předobraz sv. křtu, který se uděluje vodou a Duchem sv. (Jan 3, 5), v manně pak a oné vodě předobraz nejsvět. svátosti, a ovšem i těch milostí, kterých bývá v těchto svátostech člověk účasten.

2. byli pokřtěni v Mojžíše, t. j. zasvěceni zákonu mojžíšskému čili zavázáni zákon ten zachovávat, podobně jako my na křtu sv. byli jsme zasvěceni Kristu a jeho zákonu.

3—4. pokrm, nápoj duchovní, t. j. zázračný. Poněvadž, co se týká nápoje, voda ze skály vyvedená nebyla zázračná, nýbrž přirozená, a jen způsob, kterým byla vyvedena, byl zázračný, na vysvětlenou přičiňuje poznámku „pili jej totiž ze skály duchovní...“ jakoby řekl: právem jsem nazval onen nápoj duchovním čili zázračným, ačkoli voda ze skály vyvedená byla přirozená. Neboť vodu tu dala nikoli skála přirozená, nýbrž jiná, duchovní, totiž Kristus čili to Slovo neb Syn Boží, který se později vtělil, aby nás vykoupil.

Evangelium podle sv. Matouše 20, 1—16.

- 1 **Z**a onoho času Pán Ježíš. řekl učeníkům svým po-
 dobenství toto: Podobno jest totiž království
 nebeské hospodáři, který vyšel na úsvitě, aby
 2 najal dělníky na vinici svou. Smluviv pak s dělníky
 3 denár na den, poslal je na vinici svou. A vyšel okolo
 třetí hodiny, uzřel jiné, ani stojí na trhu zahálejíce.
 4 I řekl jim: Jdětež i vy na vinici mou, a co bude spra-
 5 vedlivo, dám vám. A šli. Opět však vyšel o šesté i de-
 6 váté hodině, a učinil taktéž. Ale vyšel o hodině jede-
 nácté, nalezl jiné, ani stojí. I řekl jim: Proč tu stojíte,
 7 celý den zahálejíce? Řkou jemu: Nikdo nás nenařal. Dí
 8 jim: Jdětež i vy na vinici mou. A když byl večer, řekl
 pán vinice správci svému: Zavolej dělníky a dej jim
 9 mzdu, počna od posledních až do prvních. Přišedše
 tedy ti, kteří nastoupili o jedenácté hodině, obdrželi
 10 každý po jednom denáru. Přišedše pak i první,
 donínvali se, že obdrží více; dostali však i oni po
 11 jednom denáru. A dostavše, reptali proti hospodáři
 12 řkouce: Tito poslední pracovali jedinou hodinu, a rov-
 nými učinil jsi je nám, kteří jsme nesli břímě dne i horko.
 13 Ale on odpověděv jednomu z nich pravil: Příteli, ne-
 činím tobě křivdy; zdali nesmluvil jsi se mnou jednoho
 14 denáru? Vezmi, co jest tvoje, a odejdi. Chci však také

---

2. denár, as 80 h, byl obyčejnou mzdou denní.

3—16. hodiny počítají se od východu slunce; jest tedy hodina třetí naše devátá, hod. 6. naše dvanáctá s poledne, hod. 9. a 11. naše 3. a 5. odpoledne. Hospodářem rozumí Boba, jenž v různých dobách volá národy i jednotlivce do církve a k tomu, aby konali jeho vůli; vinicí rozumí církev, trhem svět, denními hodinami, pokud se týká lidstva vůbec, rozumí různá období časová, v nichž ten onen národ neb jednotlivce povolán jest do církve, pokud se týká jednotlivců, rozumí jimi různé doby života, ve kterých kdo do církve vstoupí neb ze hříchů se kaje a službě Boží opravdu se oddá, zda již jako dítě po narození (na úsvitě), neb jako jinocb (3. hod.) neb jako muž dospělý (6. hod.) neb ve věku pokročilem (9. bod.) neb teprve ve vysokém stáří, jsa již nad hrobem; večerem rozumí pro veškeré lidstvo konec světa, pro jednotlivce konec života, smrt; denárem blaženost věčnou, která, ač objektivně jest různá, subjektivně přece jest táž, to jest největší, ježto každý obdrží nejvyšší stupeň blaženosti, který vzhledem k svým zásluhám bude moci snést. Ač dělníci pracovali nestejně dlouho, obdrželi přece každý mzdu stejnou; podobně jest ve službě na vinici Páně, ve službě Boží. Petr na př. uvěřil v Krista a přidržel se bo dříve než lotr na kříži, a přece

tomuto poslednímu dáti jako i tobě. Aneb snad ne- 15
smím učiniti (ve věcech svých), co chceš? Či oko tvé
jest zlé, že já dobrý jsem? Tak budou poslední 16
prvními a první posledními; neboť mnoho jest povola-
ných, ale málo vyvolených.

V neděli první po devítníku.

Čtení z druhého listu sv. Pavla ke Korintským 11, 19—12, 9.*)

Bratři, rádi snášíte nemoudré, sami jsouce moudří; 19
snášíte zajisté, jestli vás někdo v porobu vrhá, jestli 20
vás kdo stravuje, jestli vás kdo jímá, jestli kdo (nad vás)
se vypíná, jestli vás někdo bije v tvář. Ke svému zahanbení 21
vyznávám, že (v té věci) byli jsme jaksi slabými. Ale v čem
kdo se osměluje (cblubiti), v nemoudrosti pravím, v tom

přišel do nebe později než lotr; někdo slouží Bohu věrně od svého
mládí, jiný oddá se mu teprve nad hrobem, a přece, vytrvá-li pak
v milosti Boží do smrti, obdrží blaženost věčnou podobně jako
onen. Učí tedy Pán Ježíš podobenstvím tímto, že věčná odměna ne-
záleží pouze na přičinění člověka ani na době, kterou kdo působí
ve službě Boží, nýbrž též, a to předem, na milosti Boží, která svo-
bodným činům člověka dodává nadpřirozené ceny, tu větší, tam
menší, dle toho, zda větší neb menší měrou byla komu udělena.
Zároveň ukazuje podobenstvím oním, kterak možno, aby člověk
v kratším čase zjednal sobě tytéž, ano větší ještě zásluhy pro nebe,
než jiný v čase delším, tak totiž, že obdařen jsa hojnější milostí
Boží, působí s větším zápalem vnitřním, který rozutíla v něm
milost Boží.

15. t. j. proto budou mnozí první posledními a poslední prvními,
poněvadž mnoho sice jest těch, kteří povolání jsouce ke službě Boží
udělením obyčejných milostí Božích, s nimi dle sil svých nepůsobí,
málo však jest těch, kteří byli vyvoleni, aby obdrželi milosti
mimoobvyčejné a s nimi podle sil působí.

*) Apoštol snaže se ochrániti věřící Korintřany od zhoubného
vlivu nepravých učitelů, kteří Pavla u nich snižovali, upozorňuje,
ač nerad, na své přednosti ukazuje, že dary přirozenými (národností,
mateřštinou, příslušností k národu vyvolenému) oněm učitelům
se vyrovná (v. 22.), v úřadě apoštolském však svými pracemi
a utrpením pro Krista a evangelium podstoupeným (v. 23—32),
jakož i milostmi mimořádnými (zjevením a viděním) je předčí
(12, 1—9). Dříve však s jakousi ironií a jako na omluvu ve
v. 19—20. vytýká jim (Korintřanům), že pokládajíce se za moudré sná-
šejí to, jestliže nepraví učitelé zacházejí s nimi pánovitě (vrhájí
je v porobu), neb je pod rozličnými záminkami o statek připraví-
vuji (je a stravují) neb je jímají či sobě podmaňují neb nad
ně se vyvyšují neb s nimi tvrdě nakládají (je v tvář bijí), a ve
v. 21. opět s ironií přiznává, že v takovýchto věcech se oněm
učitelům nevyrovná, ježto sám podobných nesprávností se ne-
dopouští.

- 22 osměluji se (chlubiti) i já. Hebreji-li jsou? Já také. Israelity
jsou? Já také. Potomstvem Abrahamovým jsou? Já také.
23 Služebníky Kristovými jsou? Jako nesmyslný pravím: Já
více. V pracích (jsem býval) přehojně, v žalářích přehojně,
24 v ranách nad míru, v nebezpečenství smrti častokrát. Od
25 židů pětkrát jsem dostal čtyřicet ran bez jedné, třikrát jsem
byl metlami mrskán, jednou jsem byl kamenován, třikrát
jsem se ztroskotal, noc a den byl jsem v hlubokosti mořské,
26 na cestách často, v nebezpečenstvích na řekách, v nebezpe-
čenstvích od lupičů, v nebezpečenstvích od lidí svého národa,
v nebezpečenstvích od pohanů, v nebezpečenstvích v městě,
v nebezpečenstvích na poušti, v nebezpečenstvích na moři,
27 v nebezpečenstvích mezi falešnými bratry, v práci a námaze,
v nočních bděních často, v hladě a žizni, v postech často,
28 v zimě a nahotě, (K tomu přístupne) mimo jiné denní nával
29 ke mně, péče o všechny církevní obce. Kdo jest sláb, abych
já nebyl sláb (také)? Kdo se pohoršuje, abych já nehořel?
30 Mám-li se chlubiti, budu se chlubiti tím, co se vztahuje k mé
31 slabosti. Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, jenž jest
32 veleben na věky, ví, že nelžn. V Damašku místodržitel krále
33 Arty ostříhal města Damašku aby mě zajal, ale oknem jsem
byl spnštěn v koši skrze hradbu a tak jsem ušel rukám jeho.
12 1 Mám-li se chlubiti, (prospěšno to ovšem není), přijdu k vi-
2 děním a zjevením Paně. Znáám člověka v Kristu, jenž
před čtrnácti roky byl vtržen až do třetího nebe, zdali v těle,
3 nevím, aneb-li kromě těla, nevím; Bůh to ví. A vím o tomto
člověku, že byl, zdali v těle aneb-li kromě těla, nevím, Bůh
4 to ví. vtržen do ráje a uslyšel slova nevypravitelná, kterých
5 nepřislouší člověku mluvit. Takovýmto (člověkem) budu se
chlubiti, sám sebou však nebudu se chlubiti, leč jen svými
6 slabostmi. Budu-li totiž chtít se chlubiti, nebudu nemoudrým,
neboť povím pravdu; uskovňuji se však, aby někdo ne-
myslil o mně více, nežli co při mně vidí aneb ode mne slyší.

25. noc a den byl jsem v hlubokosti mořské, t. j. zmítán jsem byl v širém moři na trosce či kládě z rozbité lodi, dokud jsem nebyl zachráněn lodí jinou.

28—29. vyčítá námahy spojené se správou církevních obcí a soucit s nimi. Nával, t. j. četné návštěvy křesťanův a svěřenců, kteří hledali u něho rady a pomoci v přerůzných záležitostech.

12, 1. prospěšno není chlubiti se, neboť neprospívá to ani ke vzdělání vlastnímu ani ke vzdělání jiných; přece však Pavlovi jest potřebí nyní ukázati na své přednosti, aby zeslabil vliv nepravých učitelů.

2. Znáám člověka v Kristu, t. j. křesťana; míní sebe sama. Do třetího nebe, t. j. do sídla věčné blaženosti; prvním nebem jest ovzduší, druhým nebe hvězdné.

4. do ráje, t. j. do nebe, sídla věčné blaženosti; slova nevypravitelná, t. j. věci, pravdy tak vznešené a tajuplné, že člověk nemá slov, aby je mohl náležitě vyjádřiti.

A abych pro nesmírnost zjevení se nevyvyšoval, byl mi dán osten pro tělo, anděl to satanův, aby mě poličkoval. Pro něj jsem prosil třikráte Pána, aby odstoupil ode mně. Ale on mi řekl: Postačí ti moje milost; neboť síla v slabosti se zdokonaluje. Budu tedy (spíše) velmi rád se chlubití svými slabostmi, aby síla Kristova ve mně přebývala.

Evangelium podle sv. Lukáše 8, 4—15.

Za onoho času, když se scházel zástup četný a od měst brali se k Ježíšovi, pravil podobenstvím: Vyšel rozsevač, aby rozséval símě své, a když rozséval, některá zrna padla vedle cesty, a byla pošlapána, a ptáci nebeští sezobali je. A jiné padlo na skálu, a vzešedši uschlo, poněvadž nemělo vláhy. A jiné padlo mezi trní, a trní spoluvzrostlé udusilo je. A jiné padlo v zemi dobrou a vzešedši vydalo užitek stonásobný. To pověděv zvolal: Kdo má uši k slyšení, slyš. I otázali se ho učenci jeho, co by to podobenství znamenalo. On pak řekl: Vám dáno jest znáti tajemství království Božího, ostatním však v podobenstvích, aby hledíce neviděli a poslouchajíce nesrozuměli. Tento pak jest rozum podobenství: Símě jest slovo Boží. Těmi, kteří (jsou) vedle cesty, rozumějí se ti, kteří slyší; potom přichází ďábel a odnímá to slovo ze srdce jejich, aby uvěřice spasení nebyli. Těmi pak, kteří na skále (jsou, rozumějí se ti), kteří, když uslyší, přijímají slovo s radostí; ale ti nemají kořene: na čas uvěří a v čas pokušení odstupují. Oním pak, jež padlo do trní, ti se rozumějí, kteří uslyšeli, ale na cestě udušování bývají od péčí a bohatství a rozkoší života, a nepřinášejí užitku. A tím, jež jest v zemi dobré, rozumějí se ti, kteří uslyševše slovo, uchovávají je v srdci dobrém a výborném a přinášejí užitek v trpělivosti.

---

8. Takovým člověkem sv. Pavel míní opět sebe sama, ale potud, pokud hledí při sobě k oněm viděním a darům mimořádným, kterými byl obdařen. Jim může a chce se chlubití, poněvadž tím oslavuje Boha jakožto jich původce a dárce.

V neděli druhou po devítníku.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 13, 1—13.

- 1 **B**ratři, kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými,
lásky však neměl, byl bych jako měď zvučící a jako
2 zvonec znějící. A kdybych měl prorocství a znal všechna tajemství a veškerou vědu, a kdybych měl všechnu víru, takže
bych hory přenášel, lásky však kdybych neměl, ničím bych
3 nebyl. A kdybych rozdál na pokrmu chudých veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení, lásky však kdybych neměl,
4 nic by mi to neprospělo. Láska jest shovívavá, dobrotivá;
5 láska nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádnostivá,
6 nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se z nepravosti, nýbrž raduje se s pravdou; všechno
7 snáší, všemu věří, všeho se naděje, všechno přetrpívá. Láska nikdy nepřestává; buďže (jest u koho dar) prorocství, zanikne,
9 aneb (dar) jazyků, přestane, aneb poznání, zanikne. Neboť
10 částečně (jen) poznáváme, částečně prorokujeme: když však
11 přijde to, co jest dokonalé, přestane to, co jest částečné. Když jsem byl dítětem, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě,
12 sondil jsem jako dítě; když však jsem se stal mužem, odložil jsem, co bylo dětinské. Nyní patříme skrze zrcadlo
v záhadě, ale tehdy tváří v tvář; nyní poznávám částečně,
13 ale tehda poznám úplně, jakož i úplně poznán jsem. Nyní však trvají víra, naděje, láska, tyto tři; ale největší z nich jest láska.

Evangelium podle sv. Lukáše 18, 31—43.

- 31 **Z**a onoho času Pán Ježíš pojav k sobě dvanáct (učeníků), řekl jim: Hle, vstupujeme do Jerusalema, a dokoná se (tam) všechno, co psáno jest skrze

1—13. Ukazuje, že láska vyniká nade všechny dary mimořádné, a to a) svou nutností, ježto bez ní ostatní dary neprospívají (v. 1—3.), b) svými vlastnostmi, ježto láska jest matkou a jako kořenem ctností jiných (v. 4—7.), c) svým trváním, ježto láska přetrvává všechny dary mimořádné, zůstane i v životě budoucím (v. 8—11.), ba předčívá i viru a naději, jsouc údobou čili formou všech ctností vlitých, zůstávajíc též v životě věčném, kde víra přejde v patření, naděje v držení a požívání.

5. nehledá svého prospěchu, t. j. není sobecká.

12. nyní patříme skrze zrcadlo, t. j. poznáváme Boha toliko nepřímou, prostředně, totiž z věcí stvořených a věrou, v budoucím životě však poznáme jej přímo; nyní poznáváme jej v záhadě, t. j. nedokonale, nejasně, v budoucím životě však poznáme jej dokonale, jasně, a skrze něj a v něm poznáme též všechny věci.

13. t. j. všechny dary mimořádné mohou býti člověku odňaty, ale víra, naděje a láska zůstávají mu, ač-li sám se o ně nepřipraví.

proroky o Synu člověka; bude totiž vydán pohanům 32
 a budou se mu posmívati a ho bičovati a na něj plivati,
 a když jej zbičují, zabijí ho; ale třetího dne vstane 33
 z mrtvých. Oni však nesrozuměli z toho ničemu, a bylo 34
 to slovo skryto před nimi, a nepoznali, co bylo řečeno.
 Stalo se pak, když se přibližoval k Jerichu, slepec jeden 35
 seděl podle cesty a žebra. A uslyšev zástup mimo jíti, 36
 tázal se, co to jest. A řekli mu, že Ježíš Nazaretský tudy 37
 jde. I zvolal, řka: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade 38
 mnou! Ale ti, kteří šli napřed, domlouvali mu, aby 39
 mlčel. On však více křičel: Synu Davidův, smiluj se
 nade mnou. I zastavil se Ježíš a kázal ho k sobě při- 40
 vésti. A když se přiblížil, otázal se ho (řka): Co chceš, 41
 abych ti učinil? On pak řekl: Pane, ať vidím. I řekl mu 42
 Ježíš: Prohlédni; víra tvá tě uzdravila. A ihned pro- 43
 hlédl, a šel za ním velebě Boha. A veškeren lid užřev
 to, vzdal chválu Bohu.

Na popeleční středu.

Čtení z proroka Joela 2, 12—19.

- 12 **T**oto praví Hospodin:¹⁾
 Obrátte se ke mně celým svým srdcem,
 (a to) s postem, a s pláčem, i s kvílením.
 13 Roztrhněte však srdce svá a ne rouche,²⁾
 a tak vraťte se k Pánu, Bohu svému;

---

34. Vzpomínajíc pouze na ona zaslíbení mesiánská, dle nichž Kristus má kralovati na věky, a ne též na ta, dle nichž měl trpěti a zemřít, nedovedli se svými představami o Vykupiteli srovnati Ježíšovu předpověď o své smrti. I mysli, že mluví obrazně, ale nevěděli, kterak by si měli slova jeho vyložit. V tom smyslu praví evangelista, že mu nerozuměli.

¹⁾ Palestina byla stížena metlou — žravými kobyilkami. Joel praví, že je to pouhá předehra pohromy mnohem větší, která se blíží. Možná ji však „t a k é n y n í“, kdy jest nebezpečí největší, odvrátit kajícností.

²⁾ Kajícnost musí býti srdečná, vnitřní; jen pak budou mít ceny také vnější projevy její: půst, roztrhnouti roucho na znamení smutku, a konati společné pobožnosti.

- neboť je dobrotivý a milosrdný,
shovívavý a velmi milostivý,
přístupný slitování nad neštěstím.
- 14 Kdo ví, zda neobrátí se, by odpustil,
a zda nenechá po sobě požehnání³⁾
k oběti, k úlitbě Pánu, vašemu Bohu?
- 15 Trubte troubou na Sionu,
ustanovte půst svatý, svolajte schůzi;
16 ať se lid sejde, ať posvěti se obec,⁴⁾
shromáždíte starce, seberte děti,
také ty, které prsů požívají;
ať vyjde ženich z pokojíka svého
a také nevěsta ze své ložnice.⁵⁾
- 17 Mezi síní a oltářem ať pláčou ⁶⁾
kněží, sluhové Hospodinovi.
Ať řeknou: „Odpusť, Pane, lidu svému,
nedávej majetku svého v pohanění,⁷⁾
aby nad ním pohané panovali;
proč by mělo se říkati mezi národy:
„Kde jest Bůh jejich?““⁸⁾
- 18 I počal řevnit Pán na svou zemi a — odpustil lidu svému.⁹⁾
Vyslyšel Hospodin lid svůj a řekl: — „Ejhle, já vám pošlu
obilí, vína i oleje — do sytosti,
a nedám vás již v potupu mezi pohany!“
(praví Pán všemohoucí.)

³⁾ Bůh jest nyní mezi lidem jakožto přísný soudce. Budou-li Israelité upřímně se káti, odejde se svou přísnou spravedlností a zanechá po sobě (po lidsku mluveno) „požehnání“, t. j. Israelité budou mít hojnou polní úrodu a z ní brátí obilí a víno na oběti, kterých dosud podávati nemohli, ježto neměli z čeho.

⁴⁾ Do shromáždění, které bude konati společnou pobožnost, možno vstoupiti tomu toliko, kdo je před zákonem čist (= „ať posvěti se obec“).

⁵⁾ Zákon připoušťel novomanželům úlevy, by mohli oddati se libánkům. To však nyní přestává.

⁶⁾ Mezi před síní chrámovou a oltářem, t. j. v nádvoří kněžském, čelem ke chrámu.

⁷⁾ Zvláštním majetkem Božím byl národ israelský.

⁸⁾ Kdyby Israelité byli vydáni pohanům na pospas, domnívali by se pohané, že se tak stalo proto, že Bůh Israelitů neměl dosti síly, aby jich uchránil pohanského jha. Tím by trpěla v očích pohanů čest Boha Izraelova.

⁹⁾ Dle napomenutí Joelova Israelité učinili a Bůh se smíloval. Hospodin miloval „svou zemi“, t. j. Palestinu a přál si, aby toliko sám (a žádný jiný Bůh pohanský) v ní ctěn byl. Bůh, po lidsku mluveno, zažáril na tu svou lásku, ježto, kdyby se pohané Palestiny zmocnili, byli by tam ctěni také jejich bohové.

Evangelium podle sv. Matouše 6, 16—21.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Když 16
se postíte, nebuďte jako pokrytci zasmušili; neboť
pošmuřují tváře své, aby zjevno bylo lidem, že se postí.
Amen pravím vám, vzali odplatu svou. Ty však, když 17
se postíš, pomaz hlavu svou a tvář svou umyj, aby ne- 18
bylo zjevno lidem, že se postíš, nýbrž Otci tvému,
jenž jest ve skrytě; a Otec tvůj, jenž vidí ve skrytě, od-
platí tobě. Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde rez 19
a mol kazí, a kde zloději vykopávají a kradou; ale sklá- 20
dejte sobě poklady v nebi, kdežto ani rez ani mol ne-
kazí, a kde zloději nevykopávají aniž kradou. Neboť 21
kde jest poklad tvůj, tam jest i srdce tvé.

Ve čtvrtek po středě popeleční.

Čtení z Isaiáše proroka 38, 1—6.

V těch dnech¹⁾ roznemohl se Ezechiáš až k smrti; i přišel 1
k němu prorok Isaiáš, syn Amosův, a řekl mu: „Toto
praví Hospodin: Poříd o svém domě, nebo zemřeš a nebudeš 2
živ.“ Ezechiáš však obrátil tvář svou ke stěně a modlil se 3
k Hospodinu, řka: „Prosím, Hospodine, rozpomeň se přece, že
jsem chodil před tebou věrně a se srdcem celým, a co je libé
před tebou, že jsem činil!“ A plakal Ezechiáš pláčem velikým.
I oslovil Hospodin Isaiáše a řekl: „Jdi a řci Ezechiášovi: 4, 5
Toto praví Hospodin, Bůh Davida, otce tvého: Slyšel jsem
modlitbu tvou a viděl jsem slzy tvé. Hle, já přidám ke dnům

16—17. Jest tu řeč o postech, které si ukládali někteří dobro-
volně, ze zbožnosti, fariseové zejména každý čtvrtek, kdy prý
Mojžíš vystoupil na Sinaj, a každý pondělek, kdy prý zase s hory
sestoupil. Ve dnech takového (dobrovolného) postu nemyli si po-
krytci (fariseové) svého obličje ani neupravovali vousův a vlasů
svých; chtěliť, aby jiní zvěděli, že se postí dobrovolně a chválili je
pro jejich zbožnost. Pán Ježíš nechce však, aby vyznavači jeho,
postice se dobrovolně (mimo dny postu přikázaného), dávali to na
jevo pro lidskou chválu, i vyzývá proto, aby ve dnech postu dobro-
volného neměnili ve způsobu svého života nic, co by bilo do očí,
jako bylo na př. mazání si hlavy obvyklé vůbec, zvláště ve dnech
radošných a slavnostních. Nikterak však nemíní říci, že jsou po-
vinni mazati si hlavu.

¹⁾ Před r. 701 před Kristem, nejspíše v letech 704—703.

- 6 tvým patnácte let; z ruky krále assyrského²⁾ také vysvobodím tebe i toto město,³⁾ a chrániti je budu," (praví Pán všemohoucí).

Evangelium podle sv. Matouše 8, 5—13.*)

- 5 **Z**a onoho času, když Ježíš vešel do Kafarnaum, při-
6 stoupil k němu setník a prosil ho říka: „Pane, slu-
7 žebník můj leží doma ochrnutý a hrozně se trápí.“ I dí
8 mu Ježíš: „Já přijdu a uzdravím jej.“ Odpověděv pak
setník, řekl: Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu
mou, ale toliko rei slovem, a uzdraven bude služebník
9 můj. Neboť i já jsem člověk pod mocí postavený, maje
pod sebou vojáky; a dím tomuto: „Jdi,“ i jde, a jinému:
„Přiď,“ a přijde, a služebníku svému: „Učiň toto,“
10 i učíní. Uslyšev to Ježíš, podivil se a řekl těm, kteří
šli za ním: „Amen pravím vám, nenalezl jsem tak ve-
11 liké víry ani v Izraeli. Pravím pak vám, že mnozí přijdou
od východu i od západu, a stolovati budou s Abrahamem
12 a s Isákem a s Jakobem v království nebeském; synové
království však budou vyvrženi do temnosti vnější;
13 tam bude pláč a skřípění zubů.“ I řekl Ježíš setníkovi:
„Jdi a jak jsi uvěřil, staň se tobě.“ A uzdraven jest slu-
žebník v tu hodinu.

V pátek po Popelci.

Čtení z proroka Isaiáše 58, 1—9a.

- 1 **T**oto praví Hospodin:
Volej (co máš hrdla), nepřestávej,¹⁾
zvuč jak trouba hlas tvůj pronikavě;
oznam lidu mému zločiny jeho,
domu Jakobovu hříchy jeho!

²⁾ Ten král assyrský byl Sennacherib. Viz 4. Král. 18, 13—19, 37.

³⁾ Jerusale m.

*) Viz třetí neděli po zjevení Páně.

¹⁾ Hospodin ukládá Isaiášovi, aby Israelitům (= „d o m u J a k o b o v n ě“) důrazně připomněl jejich hříchy proti spravedlnosti a lásce k bližnímu.

- 2 Neboť den ode dne na mne doléhají,²⁾
a mé cesty poznati usilují
jakožto lid, který spravedlnost činil,
a práv Boha svého neopustil;
dotazují se mne, dle práva-li soudím;
- 3 chtějí cítit blízkost Boží (říkajíce):
„Proč jsme se postili, kdyžž toho nedbáš,
proč jsme se mrtvili, když nechceš vědět o tom?“
- „V postní své dny, hle, hovoříte svým chťcům,³⁾
a všechna práva svoje vydíráte.
- 4 Ejhle, k svárům a svádám postíte se,
abyste tepali pěsti nešlechtně.
Neposťte se jako až do dne tohoto,
aby slyšen byl na výsostech křik váš.
- 5 Je to půst takový, jaký mně se líbí,
aby ten den (totiž) člověk se umrtvoval?
Ohýbati šíji svou jak obruč,
z žiníc a popela si lůžko stláti,
to nazveš postem a dnem libým Hospodinu?
- 6 Nemí-liž půst, jaký miluji, spíše toto:
Rozvázati svazky bezbožnosti,⁴⁾
roztrhati pouta, jež utlačují,
utiskované propustit na svobodu,⁵⁾
a jho jakékoli poroby zlomit?
- 7 Lámej chléb svůj tomu, který lační,
nuzné a pocestné uváděj do svého domu;
uvidíš-li nahého, přioděj ho,
a bližní neujdiž tvé pozornosti!

---

²⁾ Israelité se dobrovolně postí, i domnívají se, že za to mají právo žádati Boha, by se jim dostalo hned odměny a tak se přesvědčili, že je jim Bůh blízko. Ježto však odměna se nedostavuje, ba zdá se, že těm, kteří se nepostí, lépe se vede, dorážejí na Boha, jaké je to jednání (= „cesty jeho“).

³⁾ Hospodin vytýká ústy prorokovými lidu, že nemrtví v den postu stejným způsobem jiné své chťice jako žádost jídla. Nepracující v den postu zneužívají volného času tak získaného ke sporům, hádkám a rvačkám. Křičí sice v ty dny také k Bohu, ale křiklavé modlitby nedojdou výslechu, pokud k zevnějšímu mrtvení v jídle nepřidruží se také vnitřní sebezápor, který potírá zejména nezřízenou sebelásku.

⁴⁾ Rozhožník svázal bližního nespravedlivě svazky domnělých práv. Vzdá-li se nespravedlivých nároků, rozváže svazky bezbožnosti.

⁵⁾ Na svobodu měl býti propuštěn a ne déle zadržován otrok hebrejský, ušla-li zákonitá lhůta. Viz 2. Mojž. 21, 2 n.; 3, Mojž. 25, 39; 5. Mojž. 15, 12.

- 8 Tehdy vyrazí jak zora tvé světlo,⁶⁾
svého zdraví velmi brzy dojdeš,
před tebou půjde tvoje spravedlnost,⁷⁾
a Boží sláva za tebou bude tě provázet.
9 Tehdy volat budeš, a Pán tě vyslyší;
vzývat ho budeš i řekne: „Ejhle, tu jsem!“⁸⁾
(Neboť jsem milosrdný Pán Bůh tvůj.)

Evangelium podle sv. Matouše 5, 43—6, 4.

- 43 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Sly-
šeli jste, že bylo řečeno: Milovati budeš bližního
44 svého, a nenáviděti budeš nepřitele svého. Ale já pravím
vám: Milujte nepřátele své, (dobře číňte těm, kteří vás
nenávidí), a modlete se za ty, kteří vás pronásledují
45 (a pomlouvají), abyste byli podobni Otci svému, jenž
jest v nebesích, jenž slunci svému velí vycházeti na
dobré i na zlé, a dešť dává na spravedlivé i na nespra-
46 vedlivé. Neboť milujete-li ty, kteří vás milují, jakou od-
47 platu míti budete? zdali nečiní toho i celníci? A bu-
dete-li pozdravovati toliko bratry své, co více činíte?
48 zdali nečiní toho i pohané? Buďte tedy dokonalí, jakož
6 1 i Otec váš nebeský dokonalý jest. Varujte se, abyste
nečinili dobrých skutků svých před lidmi, byste byli
od nich viděni; sic nebudete míti odplaty u Otce svého,

⁶⁾ „Světlo“ = sladká odměna (záhy po dobrých skutečích se dostaví).

⁷⁾ Národ israelský bude bezpečně kráčet. V čele jeho půjde spravedlnost, která mu bude ukazovati cestu a za ním. jakoby zadní voj půjde Hospodin, který ho bude chrániti a mimorádnou tou ochranou ukazovati svou slávu.

⁸⁾ Odpověď Boží znamená největší ochotu, bezmála poslušnost, s jakou vyslyší modlitby Israelovy.

44. Slova uzavřených v závorce v textě řeckém není; dostala se sem as z Luk. 6, 27.

46. Celníci či publikáni byli i římsíci najimatelé cel v krajinách římaním poddaných i jejich podnajimatelé a výběřci, ať pohanští neb židovští. Pro své vydírání byli v nenávisti všudy, u židů však i proto, že vůbec nesli těžce poddanství římské jako bezpráví na nich páchané. I pohrdali jimi židé jako veřejnými hříšníky.

6, 1—4. učí, že skutky dobré (almužna, modlitba, půst) mají konati se s úmyslem dobrým, nikoli pro chválu lidskou, nýbrž ke cti a chvále Boží. Dobrých skutků svých, doslovně: spravedlnosti své.

jenž jest v nebesích. Když tedy dáváš almužnu, netrub 2
před sebou, jako pokrytci činí v synagogách a na
ulicích, aby byli ctěni od lidí; amen pravím vám, vzali
odplatu svou. Ale když ty dáváš almužnu, ať nezvi tvá 3
levice, co činí pravice tvá, aby byla almužna tvá ve
skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě.

V sobotu po Popelci.

Čtení z proroka Isaiáše 58, 9b—14.

- 9b **T**oto praví Pán Bůh:
„Vymýtíš-li ze sebe ujařmování,
prst-li vztahovat¹⁾ přestaneš, křivě mluvit,²⁾
10 budeš-li rozplývat se štědrostí laěnému,
a duši ztrápenou-li upokojíš:
(tehdy) vzejde v temnotě světlo tvoje³⁾
a z tvé tmy bude jako o polednách.
11 A dá ti Hospodin klid ustavičný,
jasným leskem plnit bude tvou duši,
a tvé kosti by slábly, nedopustí.
Budeš jak zahrada hojně zvlažovaná,
a jako zřídlo, jehož vody nevyschnou.
12 Plémě tvé zastaví místa prastarých ssutin,
obnovíš základy zašlých pokolení,
i budeš slouti „oprávce průlomů do zdí“,
který cestami zřizuje obytné krajiny.⁴⁾
13 Zadržíš-li nohu před sobotou,⁵⁾
abys nečinil zvůli svou v den můj svatý,
budeš-li sobotu nazývat rozkoší svou,
a svátek Hospodinův slavnostním dnem,
budeš-li jej slavit, bys nekonal cest svých,
nehledal svých zájmů a smluv nečinil,

2. netrub před sebou, t. j. nedávej almužny okázale, aby si toho každý všimnul. Vzali (berou) odplatu svou, totiž lidskou chválu, které si přáli, a nemohou proto čekat, že se jim dostane odplaty od Boha, pro jehož poctu jí nedávají.

¹⁾ Vztahovat prst = ukazovati na někoho prstem = do očí ho tupiti.

²⁾ Křivě mluvit = na cti utrhat a pomlouvati.

³⁾ Temno jest obraz neštěstí, světlo blaha.

⁴⁾ Israel nadělá cest, že tím promění pustiny v kraje hustě zalidněné.

⁵⁾ Důležitější než dobrovolně se postit je světit dle zákona sobotu. Ten den je také posvátné místo, na které vkročení není dovoleno, před kterým tedy dlužno nohy zadržeti, aby nebylo poslápano neuctivě.

14 tehdy budeš se kochati v Hospodinu,
vysoko ponesu tě přes hory doly;⁶⁾
dědictvím Jakoba, otce tvého tě nakrmím⁷⁾
Ano, Hospodinova ústa to mluvila.

Evangelium podle sv. Marka 6, 47—56.

47 **Z**a onoho času, když nastal večer, byla loď uprostřed
48 moře, a on sám na zemi. I viděl je, ani se plaví s těž-
kostí, (neboť vítr váł proti nim), a při čtvrtém bdění
nočním přišel k nim jda po moři, a chtěl je minouti.
49 Ale oni spatřivše ho, an jde po moři, domnívali se, že
50 to jest strašidlo; i vzkřikli, neboť všickni ho viděli a po-
děsili se. A ihned promluvil k nim a řekl jim: Buďte
51 dobré mysli, jáť jsem to, nebojte se. I vstoupil k nim
na loď, a utišil se vítr. A přenáramně děsili se a žasli
52 u sebe, neboť nepovážili o chleběch; bylotť zajisté srdce
53 jejich zaslepeno. A přeplavivše se přišli do země Gene-
54 zaretské a přistali. A když vyšli z lodi, (lidé) hned ho
55 poznali; i proběhli celou tu krajinu, a počali na ložích
56 nositi nemocné (tam), kde slyšeli, že jest. A kdekoli
vcházel do vesnic neb do dvorů neb do měst, kladli ne-
mocné na ulice a prosili ho, aby směli dotknouti se
alespoň třepení roucha jeho; a všickni, kteří se ho do-
tekli, byli uzdraveni.

V první neděli postní.

Čtení z druhého listu sv. Pavla ke Korintským 6, 1—10. *)

2 **B**ratři, napomínáme (vás), abyste nepřijímali milosti Boží nadarmo. Neboť praví: V čas přijemný vyslyšel jsem tě, a v den spasení pomohl jsem tobě. A j

⁶⁾ Jako orel své mládě dle 5. Mojž. 32, 11.

⁷⁾ „Dědictví Jakobovo“ = Palestina a její úroda.

47. uprostřed moře, t. j. na jezeru Genezaretském.

52. t. j. nepovážili náležitě, že Pán Ježíš má moc božskou a jako Pán přírody může právě tak snadno choditi po vodě a účinně přikazovati větru i moři, jako mohl krátce předtím pěti chleby a dvěma rybami nasytiti veliký zástup lidí.

*) Apoštol napomíná Korintány, aby milosti Boží používali a s ní působili (v. 1.); napomenutí to potvrzuje výpověď prorockou z Isaiáše 49, 8 (v. 2.), na to ku povzbuzení čtenářů ličí nejprve

nyní jest čas příjemný, a nyní jest den spa- 3
 sení. Nikomu v ničem nedáváme pohoršení, aby se nepo- 4
 haněla služba naše, nýbrž ve všem se prokazujeme jako slu-
 žebníci Boží mnohou trpělivostí v souzeních, v nesnázích,
 v úzkostech, v ranách, v žalářích, v nepokojích, v námáhách, 5
 v bděních, v postech, čistotou, poznáním, shovívavostí, dobro- 6
 tivostí, Duchem svatým, láskou nelíbenou, slovem pravdy, 7
 mocí Boží, zbrojí spravedlnosti vpravo i vlevo, za pocty i po- 8
 tupy, při zlé i dobré pověsti, jako svědčové a jsouce pravdo-
 mluvni, jako neznámi a jsouce dobře známi, jako umírající, 9
 a hle žijeme, jako trestaní, ale nejsouce usmrcováni, jako 10
 smutní, ale vždy se radující, jako chudí, ale mnohé obohac-
 jíce, jako nic nemající, ale všemi věcmi vládnouce. 11

Evangelium podle sv. Matouše 4, 1—11.

A onoho času Ježíš byl uveden na poušť od Ducha, 1
 aby byl pokoušen od d'ábla. A postiv se čtyřicet dní 2
 a čtyřicet nocí, potom zlačněl. I přistoupil pokušitel 3
 a řekl jemu: „Jsi-li Syn Boží, rei, ať kamení toto stane

pověsnečně způsob své činnosti (3—4a), potom vyčítá ctnosti, které při tom osvědčuje (v. 4b—7) a vnější útrapy, které při tom jest mu snášeti, ukazuje, za jakého pomlouváči ho i jiné věrozvěsty vydávají, a jakými ve skutečnosti jsou (v. 8—10).

9. jako umírající, t. j. jako lidé, kteří jsouce stále v nebezpečnosti smrti, takřka denně umírají; jako trestaní, t. j. jako lidé, které Bůh trestá pro jejich hříchy.

10. chudí totiž ua statky pozemské; obohacující totiž statky duchovními.

1. Podle podání byla to poušť Quarautanie směrem od Jerusalema k Jerichu.

3. Dábel nevěděl o tajemství vtělení Syna Božího ani o tom, že Ježíš jsa Bohem i člověkem v jedné osobě nemůže hřešiti; ale uslyšev, kterak Bůh Otec prohlásil jej za Syna svého, a věda z daných proroctví, že jest poslán, aby lidstvo vykoupil, odvážil se pokoušeti či sváděti jej k hříchu, jednak aby seznal jasně jeho bytost, jednak aby, možno-li, zabránil vykupitelskému dílu jeho. Pán Ježíš pak připustil pokušení to, ano právě za tím účelem odebral se na poušť, aby pokoušen byl od d'ábla, poněvadž chtěl hned na počátku veřejné působnosti své utkat se s ním, aby jako první člověk v pokušení klesl a tím celému lidstvu uškodil, tak on nad ním zvítězil a tím celému lidstvu prospěl, jakož i aby nám milost proti pokušením zasloužil a příklad dal, kterak i my úklady zlého ducha a pokušení k hříchu vůbec odrážeti a přemáhati máme. — Slovy „Jsi-li Syn Boží, rei, ať kamení toto stane se chleby“ budil v Kristu žádost těla a sváděl k nedůvěře v božskou prozřetelnost a k pochybování o tom, zdali jest pravým Synem Božím.

- 4 se chleby.“ On pak odpovídaje, řekl: „Psáno jest: Ne
 samým chlebem živ jest člověk, nýbrž
 5 každým slovem, které vychází z úst
 Božích.“ Tu pojal ho ďábel do svatého města a po-
 6 stavil jej na vrchol chrámu a řekl jemu: „Jsi-li Syn
 Boží, spust' se dolů, neboť psáno jest: „Andělům
 svým přikázal o tobě, a na ruce uchopí
 7 své.“ Dí jemu Ježíš: „Také psáno jest: Nebudeš
 8 pokoušetí Pána Boha svého.“ Opět pojal
 ho ďábel na horu velmi vysokou a ukázal mu všechna
 9 království světa i slávu jejich a řekl: „Toto všechno
 10 tobě dám, jestliže padna, budeš se mi klanět.“ Tu řekl
 mu Ježíš: „Odejdi, satane, neboť psáno jest: Pánu
 Bohu svému budeš se klanět a jemu je-
 11 diné poctu božskou vzdávati.“ I opustil ho
 ďábel, a hle, andělé přistoupili a sloužili jemu.

V pondělí po první neděli postní.

Čtení z proroka Ezechiela 34, 11—16.

- 11 **T**oto praví Pán Bůh: Aj, já sám hledati budu ovci svých
 12 a ujmou se jich. Jako se ujímá pastýř stáda svého, když
 shledá, že jsou ovce jeho rozptýleny, tak ujmou se ovce svých a
 vysvobodím je ze všech míst, kam v den mlhy a mráкотy roz-

4. Slovem z úst Božích mluvil slovo stvořitelské či tvůrčí moc Boží, kterou Bůh rovněž tak může tvorstvo udržeti a udržuje, jako je stvořil.

5. Do svatého města, t. j. do Jerusalema. — 6. Slovy těmi budil ďábel v Kristu pýchu, chtěl ho polhnouti, aby krkolomným skokem obrátil na sebe pozornost a tak snadným způsobem zjednal sobě stoupence. Zároveň chtěl nabýti jasněho poznání o jeho osobě. Poněvadž při prvním pokušení Pán Ježíš uvedl slova Písma (5. Mojž. 8, 3), kterými projevil důvěru v Boha, uvedl i ďábel slova Písma (žalm 90, 11), ale vykládaje je nesprávně, sváděl jej k důvěře opo-
 záhlivé.

8. Není známo, na kterou horu jej pojal, ani jakým způsobem mu všechna království světa i jejich slávu ukázal. Nejspíše způsobem magickým napodobil fata morgana či obrazy vzduchové a tak náhle a rychle představil mu před oči všechna království země i slávu jejich. Chtl tak vzbudit v něm žádost očí a přimětí ho, aby upustě od zamýšleného díla vykupitelského, bez námahy hleděl si zjed-
 nati vládu nad světem, kterou dle daných proroctví má zaujmouti.

ptýleny byly. Vyvedu je z národů, shromáždím je ze (všech) 13
 zemi, uvedu je do vlasti jejich a pásťi je budu na horách
 israelských, při potocích a ve všech zalidněných krajinách.
 Na pastvinách přehojných pásťi je budu, na vysokých horách 14
 israelských budou pastvy jejich: tam odpočívati budou na
 bylinách zelených, na pastvách tučných pásťi se budou na
 horách israelských. Já pásťi budu ovce své, a já jim zjedná 15
 (bezpečný) odpočinek, praví Pán Bůh. Co se bylo potratilo, 16
 shledám, co se bylo rozprehlo, přivedu zpět, co bylo polá-
 máno, ošetřím, co mdlého, utvrdím, a co tučného a silného,
 budu opatrovat; a pásťi je budu, jak se sluší a patří, praví 17
 Pán všemohoucí.

Evangeliium podle sv. Matouše 25, 31—46.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: „Když 31
 přijde Syn člověka ve své velebnosti a všickni andělé 32
 s ním, tu posadí se na trůn velebnosti své a shromáždění 32
 budou před ním všickni národové. I rozdělí je od sebe,
 jako pastýř odděluje ovce od kozlů, a postaví ovce po 33
 pravici své, kozly pak po levici. Tehdy král řekne těm, 34
 kteří budou na pravici jeho: Pojd'te, požehnaní Otce
 mého, vládněte královstvím připraveným vám od usta-
 novení světa; neboť jsem lačněl, a dali jste mi jísti, 35
 žíznil jsem, a dali jste mi pítí; hostem jsem byl, a přijali

31. ve své velebnosti, t. j. v oslavené lidské přirozenosti své. Posadí se, t. j. vystoupí jako soudce. Bude sice souditi Bůh trojjediný, tedy všechny osoby božské, ale pouze druhá osoba vystoupí v podobě viditelné (jako Bohočlověk).

32. t. j. všickni lidé všech věkův a všech národů. Rozdělí je od sebe, a to zcela snadně a beze všech rozpaků i bez omylu, podobně jako pastýř snadně a bez omylu odděluje ovce od kozlů. Kde se tolik lidí shromáždí a kterak všickni Krista uvidí, nepraví se. Třeba však povážiti, že spravedliví vstanou s tělem oslaveným, které nebude vázáno tou měrou zákony prostorovými, jako jest vázáno nyní, takže budou moci vznést se také výše, i na jiná tělesa nebeská, a že Pán Ježíš jako Bohočlověk v oslaveném těle svém může býti přítomen, ne sice všudy jako Bůh, ale přece na místech mnohých, podobně jako i v nejsvětější svátosti přítomen jest na mnoha místech také jako člověk pod způsobem chleba a vína. Praví-li se u proroka Joele (3, 2—12), že soud bude konán v údolí Josafat, nyní se tu slovo Josafat nepochybně ve smyslu obrazném.

34—45. Slovy těmito nemíní Pán Ježíš říci, že takový hovor při soudu skutečně povede, nýbrž poučuje jimi toliko, že každý bude uvědoměn i o sobě i o každém jiném, nejen zda přijde do nebe nebo do pekla, nýbrž i o tom, proč ten do nebe, onen do pekla se dostane. UVědomění to stane se božskou mocí v okamžiku. Připomínaje Pán Ježíš pouze to, zda kdo konal neb nekonal skutků milosrdenství,

- 36 jste mě; nahý jsem byl, a přioděli jste mě; nemocen jsem
 byl, a navštívili jste mě; v žaláři jsem byl, a přišli jste
 37 ke mně. Tu odpoví jemu spravedliví řkouce: Pane,
 kdy jsme tě viděli lačného a nakrmili jsme tě, aneb žiz-
 38 nivého a napojili jsme tě? Kdy viděli jsme tě jako
 hosta a přijali jsme tě, aneb nahého a přioděli jsme tě?
 39 A kdy viděli jsme tě nemocného neb v žaláři a přišli
 40 jsme k tobě? A král odpovídá řekne jim: Amen pravím
 vám: Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto
 41 bratří mých, mně jste učinili. Potom řekne i těm, kteří
 budou na levice: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně
 věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho.
 42 Neboť lačněl jsem a nedali jste mi jísti, žíznul jsem a ne-
 43 dali jste mi pítí, hostem jsem byl a nepřijali jste mne,
 nahý jsem byl a nepřioděli jste mne, nemocen a v žaláři
 44 jsem byl a nenavštívili jste mne. Tu odpoví jemu také
 oni: Pane, kdy jsme tě viděli lačného neb žíznivého
 neb jako hosta neb nahého neb nemocného neb v ža-
 45 láři, a neposloužili jsme tobě? Tehdy odpoví jim řka:
 Amen pravím vám: pokud jste to neučinili jednomu
 46 z nejmenších těchto, ani mně jste neučinili. I půjdou
 tito do trápení věčného, spravedliví pak do života
 věčného.

V úterý po první neděli postní.

Čtení z proroka Isaiáše 55, 6—11.

- 6 **V** těch dnech pravil prorok Isaiáš:
 Illeďte Pána, dokud možno ho najít,
 vzyvejte ho, pokud je blízko.
 7 Nechť opustí bezbožný svou cestu,
 a muž nešlechtný smýšlení své;
 vrať se k Pánu, i slitujte se nad ním.
 k našemu Bohu, neb hojně odpouští.

---

dává na srozuměnou, že již opomíjení skutků dobrých stačí, aby byl člověk zavržen, čím spíše, koná-li kdo skutky zlé a nečiní včas pokání. Tak i když klade spravedlivým do úst slova podivení se „Pane, kde jsme tě viděli“ atd., nemíní říci, že se tak budou tázati skutečně, nýbrž jen, že každý z nich s vděčností a v pokoře uzná, že odměna, kterou dostane, převyšuje na výrost ty skutky dobré, které vykonal v tomto životě.

- 8 Nejsouť myšlení má, myšlení vaše,
ani cesty vaše, cesty mé — dí Pán.
9 Oč totiž převyšují nebesa zemi,
o tolik cesty mé vyšší jsou než cesty vaše
a má myšlení než myšlení vaše.
10 A jako sestupuje déšť a sníh s nebe,
a již se nevrací, ale napájí zemi,
zalévá ji a uschopňuje, by plodila,
a dává sémě k setí a chléb k jidlu:
11 tak bude slovo mé, jež vyšlo z úst mých:
nevrátí se ke mně bez účinku,
ale způsobí (vše), cokoli chtěl jsem,
zdaří se mu, k čemu jsem je poslal,*)
12 (praví Hospodin všemohoucí).

Evangeliium podle sv. Matouše 21, 10—17.

Za onoho času, když Ježíš vjel do Jerusalema, vzru- 10
šilo se veškeré město řkouc: Kdo jest tento? Lid 11
pak pravil: To jest Ježíš, prorok z Nazareta galilej-
ského. I vešel Ježíš do chrámu Božího a vyhnal všecky, 12
kteří prodávali a kupovali ve chrámě, a zpřevracel
stoly peněžoměncův i stolice těch, kteří prodávali
holuby, a řekl jim: „Psáno jest: Dům můj domem mod- 13
litby slouti bude, vy však jste jej učinili peleší lotrov-
skou.“ I přistoupili k němu ve chrámě slepí a kulhaví, 14
a uzdravil je. Ale velekněží a zákoníci uzřevše divy, 15
které učinil, a pacholata, ana volají ve chrámě a říkají:
„Hosanna Synu Davidovu,“ rozhoršili se a řekli jemu: 16
Slyšíš-li, co tito praví? Ježíš pak řekl jim: Ovšem.
Což jste nikdy nečetli: „Z úst nemluvnat a kojenců
připravil jsi sobě chválu.“ A nechav je, vyšel ven 17
z města do Betánie a zůstal tam.

*) Člověk leckdy si něco umíní („myšlení lidská“), při-
padně i slíbí někomu něco, pak ale toho nevykoná (= „cesty
lidské“ = způsob, jak člověk jednává). Bůh však své plány,
úradky (= „myšlení“) vždycky také vykoná, a když něco
slíbí, jistojistě také splní; taková je moc slova Božího,
kterým co připověděl, a tak Bůh jednává (= „cesty Boží“).
Bůh slíbil, že pomůže svému lidu. Proto doufejme a nenechá-
vejme se v důvěře ve slovo Boží másti ni pohledem na množství
a velikost svých hříchů, které budívají malomyslnost, ne-li zou-
falství.

11. Slovy „Kdo jest tento“ netázali se (při slavném vjezdě Ježí-
šově do Jerusalema), kdo by byl Ježíš, nýbrž vyslovili svoji nevoli

Ve středu suchých dnů postních.

Čtení z 2. Mojž. 24, 12—18.

- 12 **V** těch dnech řekl Hospodin Mojžíšovi: Vstup ke mně
na horu a zůstaň tam; dám ti kamenné desky, zákon
13 a přikázání, která jsem napsal, abys je poučoval. (Tu) po-
vstal Mojžíš a Josue, jeho služebník; Mojžíš pak vystupuje na
14 Boží horu pravil starším: Čekejte zde, až se navrátíme. Máte
s sebou Árona a Huru; vznikne-li nějaký spor, vzneste jej
15 na ně. Když pak Mojžíš vystoupil na horu, zahalil ji
16 mrak; usídlila se totiž na hoře Sinaj velebnost Boží. Za-
halovala ji mrakem po šest dní; sedmého pak dne povolal
17 (Bůh) Mojžíše z nitra mraku. Velebnost Hospodinova jevila
se před zraky synů Israelových jako žiravý oheň na temeni
18 hory. Mojžíš tedy, stoupaje na horu, vešel do prostřed mraku
a zůstal tam čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

Čtení z 3. Král 19, 3—8.

- 3 **V** těch dnech přišel Eliáš do Bersaby v Judsku, a nechal
4 tam služebníka svého. Šel pak pouští cestou jednoho
dne, i přišel, posadil se pod jedním jalovcem, a žádal si, by
zemřel řka: „Dosti je mi, Hospodine, vezmi (si) život můj,
5 nebo nejsem lepší než otcové moji.“ I položil se a usnul ve
stínu jalovce. Tu hle, anděl Hospodinův dotekl se ho a řekl
6 mu: „Vstaň a pojez!“ I pohleděl a hle, u hlavy jeho pod-
popelný chléb a nádoba vody. Pojedl tedy, napil se, a zase
7 usnul. Anděl Hospodinův přišel však opět, po druhé, dotekl
se ho a řekl mu: „Vstaň, pojez; nebo dlouhou cestu máš ještě
8 před sebou.“ Vstal tedy, pojedl a napil se, a šel v síle po-
krmu toho čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až k hoře Boží Horeb.

Evangelium sv. Matouše 12, 38—50.

- 38 **Z**a onoho času někteří ze zákoníkův a fariseův
oslovili Ježíše řkouce: Mistře, chceme od tebe

nad tím, že taková sláva se mu činí, a že Ježíš ji přijímá. Bylit' ti,
kteří ta slova pravili, většinou fariseové, zákoníci, kuželi a stou-
penci farisejští, k nimž patřila většina obyvatelstva jerusalemského.

38. Vyžadovali znamení či zázrak s nebe (Luk. 11, 16), nějaký
totiž zjev záračný na obloze neb v ovzduší, kterým by dokázal,
že jest Vykupitelem. Žádali toho nikoli, že by byli chtěli uvěřiti,
kdyby jej učinil, nýbrž pokoušejíce ho (Luk.). Myslili nepochybně,
že jim nevyhoví, ne že by nemohl, nýbrž že nebude chtít, poněvadž
ho chtěli nedávno před tím o slavnosti stánků kamenovati, oni pak
že použijí toho, aby uváděli u lidu v pochybnost jeho moc a seslabil
jeho vážnost.

viděti znamení. On pak odpověděv řekl: Pokolení zlé 39
a cizoložné žádá znamení, a znamení nebude mu dáno,
leč znamení proroka Jonáše. Jako totiž Jonáš byl 40
v břiše ryby tři dni a tři noci, tak bude Syn člověka
v nitru země tři dni a tři noci. Mužové ninivetští po- 41
vstanou na soudě s pokolením tímto a odsoudí je, neboť
učinili pokání na kázání Jonášovo, a hle, více než
Jonáš jest tuto. Královna jihu povstane na soudě s po- 42
kolením tímto a odsoudí je, neboť přišla od končin
země, aby uslyšela moudrost Šalomounovu, a hle, více
než Šalomoun jest tuto. Když pak duch nečistý vyjde 43
od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpoči-
nutí, a nenalézá. Tu řekne: Navrátím se do domu svého, 44
odkud jsem vyšel. A přijde, nalezne jej prázdný, vyme-
tený a ozdobený. Tu jde a vezme s sebou sedm jiných 45
duchů horších, nežli jest sám, a vejdouce přebývají tam.
I stávají se poslední věci člověka toho horšími, než byly
první. Tak bude i tomuto pokolení zlému. Když ještě 46
mluvil k zástupům, hle matka i bratři jeho stáli venku,

39. 40. Poněvadž Pán Ježíš učinil již tolik zázraků, že v něm Vykupitele poznati mohli, a poněvadž žádost svou přednesli ze zlé vůle, nevyhověl jim, nýbrž odkázal je na své vzkříšení jakožto na zázrak, který zvláštní měrou dokazuje o něm, že jest od Boha poslán a že právě jest jeho učení. Smrt a vzkříšení nazývá znamením Jonáše proroka pro jich podobnost s tím, co se dělo s Jonášem, jakož sám vysvětluje ve v. 40.

42. Královna jihu jest královna ze Saby. Přišla od končin země, t. j. z daleka na pouhou pověst o moudrosti Šalomounově; uslyševši, uznala ji (3. Král. 10, 1—10), čím spíše tedy měli židé uznati učení Kristovo a káti se na jeho slova, ježto on jest nekoněčně více nežli Šalomoun a Jonáš, na jehož slova káli se Ninivetští.

43—45. Pod obrazem člověka nanovo posedlého ukazuje na nešťastný stav, do kterého upadají ti, kteří po tolika milostech a darech odpirají mu víru a poslušnost. Klesnouti mnohem hlouběji než dříve a upadnout v tresty přísnější, neučiní-li včas pokání. Zároveň učí tím, že člověk padaje po učiněném pokání do předešlých hříchů, působí sobě duševní stav mnohem horší.

44. do domu svého, do člověka, z něhož byl vypuzen. Hledit duch zlý opět zmocnit se, svěsti toho, koho byl již jednou svedl. Nalezne jej prázdný, t. j. opuštěný od onoho obyvatele jeho, od něhož byl vypuzen, totiž od Boha či spíše od jeho milosti, vymetený od ctností a ozdobený náklonnostmi zлыми a vůbec tím, co ducha zlého takřka zve, aby se tam uhostil.

46. Bratři Páně, t. j. příbuzní Pána Ježíše, synové to Alfěa (Kleofáše) a jeho manželky Marie, která byla sestrou (Jan, 15, 40), t. j., jak se podobá pravdě, ne sestrou vlastní, nýbrž příbuznou Panny Marie. Nazývajíť se v Písmě sv. zhusta bratry a sestrami Páně také příbuzní, sešvakření, přátelé i druhové.

- 47 žádající s ním mluvíti. I řekl mu kdosi: Hle, matka
tvá i bratři tvoji stojí venku, žádající s tebou mluvíti.
48 On pak odpovídáje tomu, kterýž mu to byl pověděl,
řekl: Kdo jest matka má, a kdo jsou bratři moji?
49 A vztáhnuv ruku na své učeníky, řekl: Hle, matka má
50 a bratři moji. Neboť kdokoli činí vůli Otce mého, jenž
jest v nebesích, ten jest mi bratrem i sestrou i matkou.

Ve čtvrtek po první neděli v postě.

Čtení z proroka Ezechiela 18, 1—9.

1. 2. **T**ehdy oslovil mne Hospodin a řekl: „Co je (to), že mezi
sebou ustavičně obrácíte známé přirovnání na zemi
Israelovu říkající: „Otcové jedli nezralé hrozny,¹⁾ a zuby synů
3 (tím) otupěly?“ Jakože živ jsem!, praví Pán Bůh, nesmí býti
4 již toto přirovnání příslovím v Israeli!²⁾ Ille, všechny duše
moje jsou; jak duše otcova, tak i duše synova jest moje; duše,
5 která se proviní, ta umře! Ale každý, kdo bude spravedlivý,
6 kdo bude činiti dle práva a spravedlnosti, nebude-li na horách
(při obětech) jisti, nebude-li očí svých pozdvihovati k mod-
lám domu israelského, neposkvrní-li manželky bližního svého,
7 nepřistoupí-li k ženě nečisté, nikomu-li neukřivdí, vrátí-li
zástavu dlužníkovi, nevezme-li nic násilně, chléb svůj bude-li
8 lačnému dávati, a nahého rouchem přiodívati, nebude-li na
liehvu půjčovati, a více bráti (než půjčil), odvrátí-li od ne-
pravosti ruku svou, dle pravdy bude-li rozsuzovati pře
9 soudících se, v příkazech mých bude-li choditi, a mých usta-
novení dbáti, by činil dle pravdy — ten je spravedlivý, jistě
živ bude, praví Pán Bůh.

Evangelium podle sv. Matouše 15, 21—28.

- 21 **Z**a onoho času, Ježíš vyšed odebral se do krajin
22 **t**yrských a sidonských. A hle, žena kananejská,

¹⁾ Kdo jí nezralé hrozny, kazí si zuby. Smysl přísloví: Otcové zhřešili a potomci jejich za to pykají.

²⁾ Židé v zajetí babylonském domnívajíce se, že trpí za hříchy svých otců, zapomínali na hříchy své a neměli se do kajcnosti.

22. Žena kananejská, t. j. Foiničanka. Seznala i ona ze styku se židy zaslíbení mesiánská a slyšela o činech Ježíšových, a proto, ač pohankou byla, uvěřila, že jest zaslíbeným Vykupitelem, a nazvala jej synem či potomkem Davidovým, jakož slyšela jmenovati budoucího Vykupitele.

vyšedši z těch končin, volala k němu řkouc: Smiluj se nade mnou Pane, synu Davidův! Deera má krutě se trápí od ducha zlého. On však neodpověděl jí ani slova. 23
 I přistoupili učeníci jeho a prosili ho řkouce: Propusť ji, neboť volá za námi. On pak odpověděv řekl: Nejsem 24
 poslán leč k zahynulým oveím domu israelského. Ale 25
 ona přišedši, klaněla se mu a řekla: Pane, pomoz mi. On pak odpověděv pravil: Není dobré vzítí chléb dětí 26
 a dáti psíkům. A ona řekla: Ovšem, Pane, neboť i psici 27
 jedí z drobtů, které padají se stolu pánů jejich. Tu Ježíš 28
 odpověděv řekl jí: Ženo, veliká jest víra tvá, staniž se tobě, jak žádáš. I byla uzdravena deera její od té chvíle.

V pátek po první neděli postní.

Čtení z proroka Ezechiela 18, 20—28.

(**T**oto praví Hospodin Bůh:) Osoba, která zhřeší, ta zemře: 20
 syn neponese nepravosti otcevy, aniž otec ponese nepravosti synovy; spravedlnost spravedlného jemu bude přičtena, a bezbožnost bezbožného jej bude tížiti. Bude-li však 21
 bezbožný činiti pokání ze všech hříchů svých, které činil, a bude-li šetřiti všech příkazů mých, a činiti dle práva a spra-

23. Neodpověděl jí, neboť jednak chtěl šetřiti práva, daného v zaslíbeních židům, dle něhož spása měla býti podána nejprve jim a od nich teprve dostati se k pohanům, jednak chtěl jí dáti příležitost, aby osvědčila svou víru a důvěru a pokoru i vytrvalost, a ukázati, co zmůže modlitba vytrvalá. V téměř úmyslu odpověděl jí potom na oko tvrdě.

24. Pán Ježíš řekl to vzhledem k odvěkému úřadku Božímu, dle něhož Vykupitel přišel sice pro všechny lidi na svět, avšak osobně působiti měl toliko mezi židy, skrze apoštoly pak a jiné zřízence mezi pohany, ač ne tak, že by sám nesměl zajíti k pohanům vůbec.

26. Užil tu obyčej židovského, kterým pohany pro jejich modlářství a kleslost mravní nazývali psy; zmínil však tvrdost jeho slovem zdrobnělým (psík) a zajisté i hlasem přívětivým. Žena uznala v pokoře své správnost slov Kristových, zároveň však ve své víře čerpala z nich důvod, o který opřela prosbu svou. Ačkoli totiž není dobře vzítí chléb dětí a dáti jej psům, nasycejí se přece bez újmy děti i psi, pojidajíce drobtý, jež padají se stolu pánů jejich, a podobně, ač není dobře, t. j. ve shodě s řečeným úřadkem Božím, aby Vykupitel, nechaje židů, odebral se k pohanům a tam jevil svou činnost a udílel milosti, mohl přece ve shodě s úřadkem tím a bez újmy židů vyhověti její žádosti, poněvadž to, zač žádala, bylo jen jako drobtlem, padajícím se stolu proti tomu, co Kristus činil a udílel židům.

- 22 vedlnosti, jistě živ bude a nezemře. Všechny nepravosti jeho, které činil, nevzpomenu; pro svou spravedlnost, kterou činil, živ bude. Nemám záliby v tom, aby zemřel bezbožný, — praví
- 23 Pán Bůh — ale aby se obrátil od cest svých a živ byl.
- 24 (Také) však spravedlivý, odvrátí-li se od spravedlnosti své, a bude-li činiti nepravost podle všech ohavností, které činívá bezbožný, nebude živ! Na žádné spravedlivé skutky, které byl učinil, nebude pamatováno; pro přestoupení, jehož se dopustil, a pro hřích svůj, který spáchal, pro ty zemře! Právíte-li: „Způsob, jak Hospodin jedná, není správný,“ slyšte. řече Israelův: „Způsob, jak já jedná, že není správný? Zda není spíše způsob, jak jednáte vy, nesprávný?“
- 25 ● Odvrátí-li se tedy spravedlivý od své spravedlnosti, a činiti bude nepravost, umře pro ni; pro nepravost, kterou páchal, umře.
- 26 A bezbožný, odvrátí-li se od své bezbožnosti, kterou páchal, a bude-li činiti dle práva a spravedlnosti, ten vrátí duši své
- 27 život. Ano, prohlédne-li a odvrátí-li se ode všech nepravostí svých, které páchal, jistě živ bude, a neumře (praví Pán všemohoucí).

Evangelium podle sv. Jana 5, 1—15.

- 1 **Z**a onoho času byla slavnost židovská, a Ježíš
- 2 vstoupil do Jerusalema. Jest pak v Jerusalemě při bravní (bráně) rybník, jenž hebrejsky slove Bethesda a má pět podloubí. V těch leželo veliké množství neduživců: slepých, kulhavých, ochrnuhlých, kteří čekali na pohnutí vody. Anděl Páně totiž sestupoval časem do rybníka, a hýbal vodou. A kdo po hnutí vody první vstoupil do rybníka, býval uzdraven, ať byl

5, 1. Slavnost židovská. Není jisto, kterou slavnost evangelista míní; nejspíše svátky velikonoční, připadající do druhého roku veřejného života Páně.

2. Při bravní (bráně); tak dle vážnějších rukopisů řeckých i latinských a jiných. Vulgata tištěná a některé rukopisy mají: bravní rybník (probatice piscina). Řecké rukopisy však zprvu připomenuté připouštějí také překlad: „Jest... při bravním rybníku tak zvaná hebrejsky Bethesda mající patero podloubí.“ Dle tohoto překladu byl by se rybník jmenoval bravním, a při něm byla by budova opatřená paterým podloubím. Tento výklad jest snad nejspíšejší. — Místo obyčejného Bethesda (dům milosti) mají některé rukopisy a Vulgata tištěná Bethesda, jiné Bethsada neb Betsetha (ohrada ovčí neb ovčinec). Není tedy ani o této věci zcela jisto, které jméno jest původní. Řečená různost (jež pro věc samu nemá žádné důležitosti) povstala nedopatřením opisovatelů.

4. Bůh působil to skrze anděla, aby naznačil účinky křtu Kristova, který měl očisťovati nejen od hříchu prvotního, nýbrž i ode všech jiných před křtem spáchaných.

stižen neduhem kterýmkoli. I byl tam jeden člověk, 5
 který byl nemocen třicet osm roků. Toho Ježíš uzřev 6
 ležeti a seznáv, že to s ním trvá již dlouhý čas, řekl 7
 jemu: Chceš-li býti zdrav? Nemocný odpověděl mu: 8
 Pane, nemám člověka, aby, když se voda pohne, spustil 9
 mě do rybníka; když pak já jdu, jiný sestupuje přede 10
 mnou. Dí mu Ježíš: Vstaň, vezmi lože své a chod'. 11
 A hned uzdravil se člověk ten; i vzal své lože a chodil. 12
 Byla však toho dne sobota. A proto židé řekli tomu, 13
 jenž se uzdravil: Jest sobota; nesluší se tobě nosit lože 14
 své. On pak odpověděl jim: Ten, jenž mě uzdravil, řekl 15
 mi: „Vezmi lože své a chod'.“ Tedy otázali se ho: Kdo 16
 jest ten člověk, který ti řekl: „Vezmi lože své a chod'?“ 17
 Ten však, jenž byl uzdraven, nevěděl, kdo jest, neboť 18
 Ježíš uchýlil se, poněvadž byl zástup na tom místě. 19
 Potom Ježíš nalezl ho ve chrámě a řekl jemu: Hle, 20
 učiněn jsi zdrav, již více nehřeš, aby se ti nepřihodilo 21
 něco horšího. Člověk ten odešel a oznámil židům, že 22
 to jest Ježíš, jenž ho uzdravil. 23

V sobotu po první neděli postní.

Čtení z prvního listu sv. Pavla k Thesalonickým 5, 14—23.

Bratři, prosíme vás, usazujte nepokojné, povzbuzujte 14
 malomyslné, ujímejte se slabých, shovívaví buďte ke 15
 všem. Vizte, aby nikdo neodplácel nikomu zlým za zlé, nýbrž 16
 vždycky usilujte o to, co jest dobré pro vás vespolek i pro 17
 1617všecky. Vždycky se radujte, bez ustání se modlete, ve všem 1617

14. něco horšího, t. j. trest nejen časný, nýbrž i věčný.

15. Oznámil jim to v úmyslu dobrém, z vděčnosti, chtěje prohlásiti ho jako původce tak velikého dobrodiní a pohnouti je, by také pojali k němu úctu jako ku poslanci Božímu.

14.—15. Napomenutí tato týkají se hlavně církevních představených. Nepokojnými či (dle řeck. textu) nepořádnými míní ty, kteří nedržíce se řádu Bohem stanoveného, ruší pokoj, jmenovitě když zanedbávajíce své povinnosti, oddávají se nečinnosti; slabými pak míní ty, kteří jsou ve víře slabí a snadno berou pohoršení.

16. Vždycky se radujte (v Pánu), t. j. vždy i v utrpení zachovejte mysl radostnou, a to jednak vzhledem na božskou prozřetelnost, která při všem, co dopouští, obmyšlí pro vás dobré, jednak vzhledem na věčnou blaženost, které se vám dostane, vytrváte-li v dobrém.

17. t. j. modlete se často a obračejte při všem počínání svým mysl k Bohu.

18 díky činite, neboť jest to vůle Boží v Kristu Ježíši o vás
 1920všech. Ducha neuhášejte, prorocstvími nepohrdejte; všechno
 2122však zkoušejte, co dobré jest, toho se držte. Od všeliké způ-
 23 soby zlého se zdržujte. On pak, Bůh pokoje, posvětiž vás do-
 cela, ať váš duch i duše vaše a tělo vaše úplně zachová se bez
 úhony ku příchodu Pána našeho Ježíše Krista.

**Evangelium podle sv. Matouše 17, 1—9 jako na zítřejší
 druhou neděli postní str. 69.**

V druhou neděli postní.

Čtení z prvního listu sv. Pavla k Thesalonickým 4, 1—7.

- 1 **B**ratři, prosíme vás a napomínáme v Pánu Ježíši, abyste
 podle toho vždy více prospívali, jak jste přijali od nás
 poučení o tom, kterak máte žítí a Bohu se líbiti, jakož i ži-
 2 jete. Víte zajisté, která přikázání jsem vám dal skrze Pána
 3 Ježíše. To jest totiž vůle Boží, vaše posvěcení: abyste se
 4 zdržovali od smilství, aby každý z vás dovedl tělo své držeti
 5 ve svatosti a ve cti, nikoli v náruživé žádostivosti, jakož i po-
 6 hané, kteří neznají Boha, a aby nikdo nezkracoval a nepod-
 váděl v té věci bratra svého, neboť mstitelem toho jest Pán,
 7 jakož jsme vám byli dříve pověděli a osvědčili. Vždyť ne-
 povolal nás Bůh k nečistotě, nýbrž k posvěcení.

18. t. j. nejen ve štěstí, nýbrž i v neštěstí díky činite Bohu, neboť Bůh všechno řídí k duševnímu dobru našemu a mnohdy věci nepříznivé prospívají ke spáse více než příznivé.

19.—21. **D**uchem rozumí mimořádné dary Ducha svatého, jako jsou dar jazyků, dar divy činiti a j. Těch nemají uhášeti, t. j. překážeti působnosti jejich, buď že by ti, kteří je obdrželi, jich ne-
 uživali, aneb že by jiným, kteří je obdrželi, překázeli, aby jich uží-
 vati nemohli. Zejména nemají pohrdati proroctvím, dostal-li ho ně-
 kdo darem, totiž konati poučnou a povzbuzující přímluvu z vnuknutí
 Ducha svatého. Aby však někdo nepředstíral neprávem, že takový
 dar obdržel, aneb k tomu, co z vnuknutí svatého by mluvil, nepří-
 číňoval s'm ze sebe něco nepravého, mají ve světle víry a rozumu
 milostí Boží osvědčení zkoušeti všechno, co říkají ti, kteří si dar
 prorocký přičítají, a jen toho, co dobré jest, se přidržeti.

4. Varně před nečistotou (smilstvím) vyzýváje, aby každý za-
 choval čistotu svému stavu povinnou (paničkou, manželskou, vdov-
 skou). Každý má tělo své (doslovně: nádobu svou) držeti ve
 sva to sti a ve cti, zdržováním se totiž všeho, co by porušo-
 valo čistotu jeho stavu příslušnou.

6. Slova „aby nikdo nezkracoval a nepodváděl bratra svého“
 vykládají někteří o nepoctivosti a podvodu v příčině majetkové.
 Vzhledem k verši 7, zdá se však správnějším mínění těch, kteří je
 vykládají o cizoložství, pokud totiž bližní se jím zkracuje a pod-
 vádí v manželském právu svém.

Evangelium podle sv. Matouše 17, 1—9.

Za onoho času Pán Ježíš pojal Petra, Jakuba 1
a Jana, bratra jeho, a vedl je na horu vysokou 2
v soukromí a proměnil se před nimi. I zaskvěla se tvář 2
jeho jako slunce a roucho jeho učiněno jest bílé jako 3
sníh, a aj, ukázal se jim Mojžíš a Eliáš rozmlouvající 3
s ním. Petr pak promluviv řekl Ježíšovi: Pane, dobře 4
jest nám zde býti; chceš-li, udělejme tu tři stánky, tobě 4
jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden. Když ještě 5
mluvil, hle, oblak světlý zastínil je. A aj, hlas z oblaku 5
řkoucí: Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalí- 6
bilo, toho poslouvejte. A učeníci uslyševše to, padli 6
na svou tvář a báli se velmi. I přistoupil Ježíš a dotek 7
se jich pravil: Vstaňte a nebojte se. Pozdvihše pak oči 7
svých, neviděli nikoho, leč samého Ježíše. A když se- 8
stupovali s hory, přikázal jim Ježíš řka: Nepovídejte 8
nikomu o tom vidění, dokud Syn člověka nevstane 9
z mrtvých. 9

V pondělí po druhé neděli postní.

Čtení z proroka Daniela 9, 15—19.

(**V** těch dnech modlil se Daniel ku Pámu takto:) A nyní, 15
Pane Bože náš, kterýs vyvedl národ svůj z Egypta 15
rukou silnou, a učinil sis jméno, jaké dnes je, hřešili jsme,
nepravost jsme činili. Pane, podle veškeré (lásky) tvé (ke) 16
spravedlnosti odvrát se, prosím, přísný hněv tvůj od města

17, 1—9. (Mark. 9, 1—9; Luk. 9, 28—36.) Pán Ježíš objevil se ve slávě, podobné té, ve které objeví se při soudu posledním. Učinil to předem k tomu konci, aby slavnostně byla prohlášena závaznost Zákona Nového. Z té příčiny nkázali se Mojžíš a Eliáš, zástupcové to Zákona Starého, a před nimi prohlásil Bůh Otec: „Toho poslouvejte.“ Také však chtěl proměněním svým znova utvrdit přítomné apoštoly ve víře a připravit je na své utrpení a onu úzkost smrtelnou, jejíž svědky měli býti v zahradě Gethsemanské. Z té příčiny rozmlouval s Mojžíšem a Eliášem o svém vyjití či o své smrti (Luk. 9, 31), kterou měl podstoupiti v Jerusalemě. Mimo to chtěl asi poukázati k budoucí oslavě těla lidí spravedlivých a povzbuditi tak i k zachovávaní svého zákona. Proto nejen sám, nýbrž i Mojžíš a Eliáš ukázali se ve slávě.

9. Přikázal to jednak proto, že nehledal slávy své a nepřišla ještě doba oslavy jeho člověčenství, jednak proto, že nechtěl ani ostatním apoštolům dáti podnět k závisti, ani rozčilovati lid k bou-

- tvého Jerusalema, od svaté hory tvé. Neboť pro hříchy naše
 a pro nepravosti otců našich Jerusalem a národ tvůj v po-
 17 haně jest u všech vůkol nás. Nyní však vyslyš, Bože náš,
 modlitbu služebníka svého a prosby jeho; vyjasni tvář svou
 18 na svatyni svou, která zpuštěna je, pro sebe samého. Nakloň,
 Bože můj, ucha svého a slyš, otevři oči své a viz, že zpuštění
 jsme my i město, které má tvé jméno; neboť prostíráme
 prosby před tebou ne důvěřující se ve spravedlivé skutky
 19 své, ale v milosrdenství tvá mnohá. Slyš, Pane, usmíř se,
 Pane, viz a neprodleně čiih pro sebe samého, Bože můj; máš
 jméno tvé město i národ tvůj, (Pane, Bože náš!)

Evangelium podle sv. Jana 8, 21—29.

- 21 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl k zástupům židov-
 ským: Já jdu, a budete mě hledati a ve svém
 hříchu zemřete. Kam já jdu, vy nemůžete přijíti.
 22 Tedy řekli židé: Zdaliž sám sebe zabije, že praví: Kam
 23 já jdu, vy nemůžete přijíti? I pravil jim: Vy jste zdola,
 já shora jsem. Vy jste z tohoto světa, já nejsem z to-
 24 hoto světa. Proto jsem vám řekl, že zemřete ve svých
 hříších; neboť neuvěříte-li, že já to jsem, zemřete
 25 v hříších svých. Tu pravili jemu: Kdo jsi ty? Ježíš řekl
 26 jim: Vůbec to, co vám i mluvím. Mnoho mám o vás
 mluvit i souditi, ale ten, jenž mne poslal, jest pravdo-

řím tak velice nakloněn a jen časných výhod od Vykupitele očekávající. Proto právě nevzal s sebou na horn více apoštolů, než kolika bylo třeba, aby děj byl náležitě osvědčen, a i těm, které s sebou vzal, nakázal, aby prozatím o věci pomlčeli.

21. 22. Smysl jest: Až já zemru a vstana z mrtvých vstoupím na nebesa, přijdu na vás doby strastné, kdy budete mě hledati, toužiti, abych vám spomohl (při zkáze Jerusalema), ale nadarmo; ano kde já jsem jako Bůh stále, a kam vbrzku odejdu i jako člověk, tam vy nemůžete přijíti ani nyní, ani po své smrti, ačli včas ne učiníte pokání.

23. t. j. vy jste původu a smýšlení pozemského, hříšného.

24. že já to jsem, že jsem Vykupitel a Syn Boží.

25. Vůbec to, co vám i mluvím, t. j. jsem ten, za koho se stále vydávám, totiž Vykupitel a Syn Boží. Vyslovil-li však Kristus slova ta o tázkon, vyjádřil myšlenku tuto: Proč vůbec ještě k vám mluvím (když mi nevěříte?) Ať však vyjádřil se otázkou neb způsobem oznamovacím, rozhodně dal jim odpovědi svou na jevo, že z dosavadního učení jeho mohli poznati, kdo jest, a že tedy jejich jest to vina, nemají-li o něm pravého poznání.

26. Smysl jest: Vy byste si přáli, abych více mluvil o sobě, myslíce, že by se vám naskytla příležitost obžalovati mě; avšak naopak, já o vás mám mnoho mluvit i pokárání a odsouzení hod-

mluvný, a já mluvím ve světě, co jsem slyšel od něho. A neporozuměli, že jim mluvil o (Bohu) Otci. 27
 Tu řekl jim Ježíš: Když povýšíte Syna člověka, tehda 28
 poznáte, že já to jsem a sám od sebe nic nečiním, nýbrž 29
 jak mě naučil Otec, to mluvím. A ten, jenž mě poslal, 29
 jest se mnou; On nenechal mě samotna, neboť já
 vždycky činím to, co mu jest milé!

V úterý po druhé neděli postní.

Čtení z 3. Král. 17, 8—16.

V těch dnech oslovil Hospodin Eliáše Tesbana a řekl: 9
 „Vstaň a jdi do Sarefty sidonské, a pobuď tam, nebo 10
 jsem tam přikázal jedné vdově, by tě živila.“ Vstal (tedy) 10
 a odešel do Sarefty. Když přicházel ku bráně města, ukázala 11
 se mu jedna vdova, která sbírala dříví. I zavolav ji řekl jí: 11
 „Dej mi trochu vody v nádobě, bych se napil.“ Když ona 11
 šla, by mu ji přinesla, volal za ní řka: „Přines mi také, 12
 prosím, kousek chleba v ruce!“ Ona však odpověděla: „Ja- 12
 kože živ je Hospodin, Bůh tvůj! Nemám chleba, leč v ná- 13
 době mouky, co by mohl vzít do hrsti, a maličko oleje ve 13
 džbáně; právě sbírám několik dřívěk, pak půjdu a udělám to 13
 sobě a synu svému, bychom to snědli a poté zemřeli.“ Eliáš 13
 jí pravil: „Neboj se! Jdi a učiň, jak jsi řekla; avšak mně 14
 nejprv udělej z té mouky podpopelný chlebiček a přines mi 14
 jej; sobě pak a synu svému uděláš potom. Nebo toto praví 14
 Hospodin, Bůh Israelův: „Neubude mouky v té nádobě, aniž 15
 oleje ve džbáně ubude do dne, kdy dá Hospodin (zase) dešť 15
 na zemi.“ Ona tedy šla a učinila dle slova Eliášova; i jedl on, 16
 i ona, i dům její. Od toho dne v nádobě mouky neubývalo, 16
 aniž ve džbáně ubývalo oleje, dle slova Hospodinova, které
 byl promluvil skrze Eliáše.

něho; avšak nevěřím to; to jen pravím, že jste vinni nevěrou; neboť ten, jenž mě poslal, jest naprosto pravdomluvný, jest to Bůh Otec sám, a já mluvím pouze, co jsem od něho poznal (jako Bůh odvěkým plozením od Otce, jako člověk při vtělení se), jest tedy učení mé božské, a vy přece nevěříte.

27. Když povýšíte totiž na kříž, poznáte, že já to jsem, totiž Vykupitel a Syn Boží s Otcem soupodstatný. (Poznáte to z těch zázraků, které se budou dít při mé smrti a později.)

29. Prohlašuje, že i jako člověk jest v trvalém spojení s Bohem Otcem, takto: Ten, jenž mě poslal, Bůh Otec, jest stále se mnou, a to nejen pokud se mnou jako s Bohem má touž podstatu, nýbrž i pokud mě jako člověka svou pomocí a milostí chrání a řídí a mi pomáhá.

Evangelium podle sv. Matouše 23, 1—12.

- 1 **Z**a onoho času Ježíš mluvil k zástupům a učeníkům
 2 svým řka: Na stoličci Mojžíšovu zasedli zákoníci
 3 a fariseové. Všecko tedy, co vám řeknou, zachovávejte
 4 a číňte, ale podle skutků jejich nečíňte; neboť mluví,
 5 ale nečiní. Navazují totiž břemena těžká a nesnesitelná
 6 a vkládají je na ramena lidská, sami však ani
 7 prstem svým nechtějí hnouti jimi. A všechny skutky
 8 své činí, aby je lidé viděli: roztahují modlitební řeménky
 9 své a prodlužují třepení; rádi sedí na předních
 10 místech při hostinách a v prvních stoličkách v synagogách,
 11 a libují si, když je pozdravují na trhu a když
 12 lidé nazývají je rabbí (t. j. mistr). Vy však nedávejte
 se nazývati rabbí; neboť jeden mistr váš, vy pak
 všickni jste bratři. A otcem nenazývejte sobě nikoho
 na zemi, neboť jeden jest Otec váš, jenž jest v nebesích.
 Ani nenazývejte se vůdci, neboť jeden jest vůdce váš,

2. t. j. zákoníci a fariseové jsou jakožto učitelé zákona oprávnění nástupci Mojžíšovi.

3. t. j. co vám nařídí jakožto vykladači zákona Mojžíšova, tedy v přímé vnější poety Boží, obětí, očisty, svěcení svátků a p., to číňte.

4. t. j. svými výklady zákona stanoví přemnoho předpisů, jež všechny zachovati jest na výsost obtížno, sami však jich nešetří, nalézajíce pro sebe vzdy nějakou omluvu, a tak jsouce k jiným tvrdí, k sobě jsou velmi shovívaví.

5—7. Kárá jejich snahu po marné chvále. — **M**odlitební řeménky (thefillin) byly a jsou proužky pergamenové, popsané čtyřmi místy Písma svatého (2. Mojž. 13, 1—10; 13, 11—16; 5. Mojž. 6, 4—9; 11, 13—21) a vložené do krychlových pouzder, které si zvláště při ranní modlitbě přivazovali na čelo a na levé ramě naproti srdci na význam, že dbají zákona a mysl i srdce obracejí k Bohu. Zákoníci a fariseové nosili řeménky ty hodně široké, aby se zdálo, že jsou zvláště pobožní a zákona pamětliví, a aby dostávalo se jim proto tím větší poety od jiných. **T**řepení či třapce z vlněných nití nosili židé na základě 4. Mojž. 15, 38 a 5. Mojž. 22, 12 na 4 rozích svého pláště (majícího podobu velikého šátku či plédu) k tomu konci, aby patřice na ně, rozpomenuli se na zákon a na povinnost zachovávatí jej. Zákoníci a fariseové nosili třapce ty hodně dlouhé, aby se zdálo, že zvláště bedlivě šetří zákona, a aby dostalo se jim proto tím větší vážnosti.

8—12. Obraceje se k apoštolům a svým věrným, vyzývá je, aby byli prosti etizádosti a tužby po marné chvále. Názvy mistr (rabbí), otec a vůdce (duchovní) dávali si a přijímali jako čestné tituly učitelé a lidé učení, název vůdce také náčelníci či hlavy jednotlivých stran neb sekt. Samy o sobě nejsou ovšem špatnými; proto také Kristus zakazuje dávatí a přijímatí je, nemínil nic

Kristus. Kdo z vás jest větším, bude služebníkem 11
vaším. Kdo však se povýší, bude ponížen, a kdo se po- 12
níží, bude povýšen.

Ve středu po druhé neděli postní.

Ctení z knihy Ester 13, 8—11. 15—17.

V těch dnech) prosil Mardocheus Hospodina takto: Hospo- 8 9
dine, Pane, králi všemohoucí! Jsoutě v moci tvé všechny
věci a není, kdo by mohl odolati vůli tvé, ustanovíš-li, aby
vysvobozen byl Israel. Tys učinil nebe i zemi, a cokoli jest 10
v oboru nebes. Pánem jsi všech věcí, aniž je, kdo by odolal 11
velebnosti tvé. Nyní tedy, Pane, králi, Bože Abrahamův, 15
smiluj se nad lidem svým; neboť chtějí nás nepřátelé naši
zahubit a dědičný tvůj majetek zahladit. Nepohrdej údělem 16
svým, který sis vykoupil z Egypta. Vyslyš prosbu mou, mi- 17
lostiv buď losu, údělu svému, a obrať žalost naši v radost,
abychom živi jsouce chválili jméno tvé, Hospodine; nezavírej
ústa těch, kteří tě chválí, (Pane Bože náš!)

Evangelium podle sv. Matouše 20, 17—28.

Za onoho času, když Ježíš se ubíral do Jerusalema, 17
pojal dvanáct učeníků v soukromí a na cestě
řekl jim: Aj, bčeme se do Jerusalema, a Syn člověka 18
bude vydán velekněžím a zákoníkům, a odsoudí ho na
smrt a vydají ho pohanům, aby se mu posmívali, jej bi- 19
čovali a ukřižovali; a třetího dne vstane z mrtvých.
Tu přistoupila k němu matka synů Zebedeových se 20
svými syny a padši k nohám jeho, prosila ho za něco.

jiného, než aby nikdo nehledal a nepřijímal titulů těch z pouhé cti-
žádosti neb docela v odporu proti církvi, jakož i aby vyznavači jeho
nepřeceňovali jimi nemírně toho onoho učitele na újmu a ponížení
jiných.

20. Poslední slova o zmrtvýchvstání (20, 19.) vykládali si sy-
nové Zebedeovi, Jakub a Jan, v ten rozum, že Pán založí již krá-
lovství mesiánské, a poněvadž představovali si je jako království
pozemské, žádali ho ústy matky své Salome, aby jim dal nejpřed-
nější místa ve svém království. Báli se as, aby před nimi nebyla
dána přednost Petrovi, který byl s ním na hoře při proměnění Páně
a za něhož Pán Ježíš zaplatil daň chrámovou. Salome nemajíc od-
vahy vyjádřiti prosbu jejich hned zjevně, žádala nejprve jen za
něco. (Prosím tě, udělej mi něco.) Ostatní apoštolé horšili se nad
oněmi bratry, neboť přáli si sami míst předních.

- 21 On pak jí řekl: Co chceš? Dí jemu: Řekni, aby tito dva
synové moji seděli v tvém království jeden na pravici
22 a jeden na levici tvé. Ale Ježíš odpověděv řekl: Nevíte,
zač prosíte. Můžete-li pítí kalich, který já budu pítí?
23 Řkou jemu: Můžeme. Dí jim: Kalich můj sice pítí bu-
dete, seděti však na pravici neb na levici mé není mojí
věcí dáti vám, nýbrž těm, jimž připraveno jest od Otce
24 mého. A uslyševše to deset ostatních, rozmrzeli se na
25 ty dva bratry. Ale Ježíš zavolav je k sobě řekl: Víte,
že knížata národů panují nad nimi a velmoži provádějí
26 moc svou nad nimi. Ne tak bude mezi vámi, nýbrž kdo
chce státi se mezi vámi větším, budiž sluhou vašim,
27 a kdo chce mezi vámi býti prvním, budiž služebníkem
28 vašim, jako Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo,
nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení
za mnohé.

Ve čtvrtek po druhé neděli postní.

Čtení z proroka Jeremiáše 7, 5—10.

- 5 **T**oto praví Hospodin:
Kletý muž, který spoléhá na člověka,
kdo za svou oporu pokládá smrtelníka,
ale od Pána odstupuje svým srdcem.
6 Neboť jest jako jalovec na pustině,
nevidá, by dobrého co přišlo,
bydlo jeho je v suchopárné poušti,
v kraji solném, ve kterém nelze bydlet.

22. t. j. nejste si toho vědomi, zač žádáte. Můžete-li snášeti utrpení a podstoupiti mučnickou smrt, jako já podstoupím? Užívá se v Písmě svatém slova kalich často obrazně o dobrém neb zlém údělu, jehož se komu dostane.

23. Pán Ježíš přijav jejich osvědčení věrnosti a ochoty, že chtějí pítí kalich utrpení, který on bude pítí, prohlásil, že nepřisluší jemu rozhodovati teprve nyní o tom, kdo má dostati přední místa v jeho království, nýbrž že rozhodnuto jest o tom již od Otce jeho; On totiž znaje od věčnosti skutky lidské, ustanovil též od věčnosti vzhledem k zásluhám jednoho každého, jakou odměnu přisoudí komu v království nebeském.

25. p a n u j í n a d n i m i, t. j. dávají jim to cítit, že jsou jejich pány.

26—28. Doporučuje pokornu a úslušnost.

- 7 Požehnán muž, jenž doufá v Hospodina,
jehož oporou jest Hospodin.
8 Jest jako strom, který zasazen jest u vod,
který, kde vláha jest, pouští kořeny své,
nestrachuje se, když přijde vedro.
Listí jeho bude se zelenati,
ani v letech sucha starostí nemá,
nikdy nepřestane ovoce nésti.
9 Záludné je srdce nade všechno,¹⁾
nevyzpytatelné, kdo je pozná?
10 Já Pán, zpytuji srdce a zkouším ledví,²⁾
abych dal každému podle jeho mravů,
podle ovoce jeho předsevzetí, praví Pán všemohoucí.

Evangelium podle sv. Lukáše 16, 19—31.

Za onoho času Pán Ježíš řekl fariseům: Byl jeden 19
člověk bohatý, a ten se odíval v purpur a kment
a hodoval každého dne skvostně. Jeden pak žebrák, 20
jménem Lazar, ležel u vrat jeho a pln vředův a žádal se 21
nasytit z drobtů, které padaly se stolu boháčova (ale
nikdo mu nedával), ba i psi přicházeli a lízali vředy
jeho. I stalo se, že ten žebrák zemřel a donesen byl od 22
andělů do lůna Abrahamova; a zemřel i boháč a po-
hřben byl v pekle. Když pak v mukách pozdvihl oči 23,
svých, uzel Abrahama zdaleka a Lazara v lůně jeho.
I zvolal a řekl: Otče Abrahame, smiluj se nade mnou 24
a pošli Lazara, ať omočí konec prstu svého ve vodě
a ochladí jazyk můj, neboť se trápím v tomto plameni.
Ale Abraham řekl jemu: Synu, rozpomeň se, že jsi ob- 25

¹⁾ Člověk snadno předstírá, že doufá v Pána, zatím však srdce jeho naděje v Boha nemá. Vševidoucí Bůh nenechá se zevnějškem nebo slovy klamati.

²⁾ Ne toliko srdce, ale i ledviny pokládali staří za sídlo duševního života lidského, i poznávacosti.

21. Psi ti obnovující lízáním svým rány jeho byli mu tím na obtíž a stěžovali trapný jeho stav tím více, poněvadž neměl tolik síly, aby je odelnal. Nicméně snášel vše s trpělivostí a oddaností do vůle Boží.

22—31. Podobenstvím tímto učí Pán Ježíš, že tresty věčné stihnou nekající lakomce a ty, kteří statků pozemských zneužívají k rozkošem, radosti nebeských pak že může si zasloužiti i člověk v největší chudobě. Také dával jim na jevo, že mezi zavrženci a mezi svatými v nebi není žádného obcování neb spojení.

- držel své věci dobré ve svém životě a Lazar podobně věci zlé; nyní pak on se zde těší, ty však se trápíš.
- 26 A mimo to jest mezi námi a vámi stanovena veliká propast, aby nemohli ti, kteří by chtěli, přejítí odtud
- 27 k vám, ani odonud k nám se přepravit. I řekl: Prosim
- 28 tě tedy, otče, abys ho poslal do domu otce mého, neboť mám pět bratrů, ať jim svědčí, aby také oni nepřišli
- 29 do tohoto místa trápení. Ale Abraham řekl jemu: Mají
- 30 Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají. On však pravil: Nikoliv, otče Abrahame, ale přijde-li k nim někdo
- 31 z mrtvých, budou činiti pokání. Tu řekl mu: Neposlouchají-li Mojžíše a proroků, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.

V pátek po druhé neděli v postě

Čtení z 1. knihy Mojžíšovy 37, 6—23.

- 6 **V** těch dnech pravil Josef bratrům svým: Slyšte sen, který
- 7 jsem měl. Zdálo se mi, že jsme vázali snopy na poli; můj snop povstal a stál, vaše pak snopy stály kolem dokola a klaněly se mu. Bratři jeho odpověděli: Budeš snad naším králem, či budeme poddáni tvé vládě? Tento sen a řeči tedy
- 9 závist a zášť ještě více roznítily. Měl ještě jiný sen. Vypravoval jej bratrům takto: Zdálo se mi [ve snu], kterak slunce, měsíc a jedenácte hvězd se mi klaní. Když to otec i bratrům vypravoval, domlouval mu otec říka: Co znamená tento sen, který jsi měl? Budu snad já, matka tvá a bratři tvoji až
- 11 k zemi před tebou se skláněti? Záviděli mu tedy jeho bratři, otec však mlčky o věci přemýšlel. Když jednou bratři jeho pasouce otcova stáda zdržovali se v Sichemu, pravil mu
- 13 Israel: Bratři tvoji pasou ovce v Sichemu: pojď, pošlu tě k nim. Když on odpověděl: „Tu jsem,“ pravil mu: Jdi a viz, mají-li se bratři tvoji i stáda ve všem dobře, a oznam mi, co se děje. Jsa vyslán z údolí Hebronského, přišel do Sichemu.
- 15 Muž (jeden), který ho potkal, když bloudil po polích, tázal se ho, co hledá. On odpověděl: Bratry své hledám, pověz mi, kde pasou stáda. I pravil mu ten muž: Odešli z tohoto
- 17 místa, slyšel jsem však, že pravili: „Pojďme do Dotainu.“
- 18 Šel tedy Josef za svými bratry a našel je v Dotainu. Když
- 20 ho zdaleka uzbírali, dříve než k nim došel, zamýšleli ho zabít.
- 21 Mluvili mezi sebou: Ille, suár přichází, pojďme, usmrťme ho a hodme do staré cisterny a pak řekneme: „Divoká šelma

ho pohltila.“ Pak se ukáže, co mu prospějí jeho sny. Uslyšev 22
to Ruben umínal si vysvoboditi ho z jejich rukou řka: Ne-
zabíjejte ho a neprolévejte krve, ale hodte ho do této cisterny,
která jest na poušti; zachovejte tak ruce své čisté. To pravil, 23
poněvadž ho chtěl vysvoboditi z jejich rukou a vrátiti otei.

Evangelium podle sv. Matouše 21, 33—46.

Za onoho času Pán Ježíš řekl velekněžím a starším
lidu podobenství toto: Byl jeden hospodář, který 33
štípil vinici a ohradiv ji plotem vykopal v ní lis, po-
stavil věž a pronajal ji vinařům, a odcestoval. Když 34
pak přiblížil se čas plodů, poslal služebníky své k vi-
nařům, aby přijali užitky její. Ale vinaři zjemavše 35
služebníky jeho, jednoho zmrskali, jiného zabili, jiného
ukamenovali. Opět poslal služebníků jiných více než 36
prve, a učinili jim taktéž. Naposledy pak poslal k nim 37
syna svého řka: Zastydí se před synem mým. Ale vinaři 38
uzřevše syna, řekli mezi sebou: To jest dědic; pojďme,
zabíme ho a budeme míti dědiectví jeho. I chopili se ho, 39
vyvrhli jej ven z vinice a zabili. Když tedy 40
přijde pán vinice, co učiní oněm vinařům? Řkou jemu: 41
Zlé zle zahubí a vinici svou pronajme jiným vi-
nařům, kteří by mu vydávali užitek časem svým.

33—46. Mark. 12, 1—12, Luk. 20, 9—19. V podobenství tomto ukazuje Pán Ježíš na nevděčnost, kterou židé projevíli k Bohu přes všechna dobrodíní jím prokázaná, a předpovídá trest, který je stihne. Hospodářem rozumí Boha, vinici království Boží starozákonní (národ israelický), ohradou, lísem a věží různá zřízení (zákon zjevený, proroci, chrám a j.), která Bůh dal národu israelickému, aby mohli ochrániti se od zlého a činiti dobré. Vinaři míní jak náboženské tak politické představené národa toho, kteří měli lid vésti dle zákona Božího; užitky, jež měli odváděti, míní Boží oslavu a vděčnost, lásku i poslušnost k Bohu; služebníky rozumí proroky, které Bůh v různých dobách k nim posílal, aby dobrých skutků vyžadovali neb k nim představené i podržené nabádali, z nichž však oni mnohé potupili, jiné usmrtili. Synem míní sebe sama jakožto Vykupitele a Syna Božího. Členové velerady poznali jej aneb alespoň poznati mohli jakožto Syna Božího (Jan, 11, 47), nieméně zavržli a usmrtili jej, a byli též sami zavrženi od Boha. Pravě, že vinaři syna zabili, předpovídá, že bude usmrčen.

41—45. Členové velerady nevědouce, že podobenství týká se jich samých, vyslovili tak trest sami nad sebou. Pán Ježíš pak opětovav dle Mark. 12, 9. s důrazem slova jejich, potvrdil je nejprve slovy žalmu 117, 22—23, potom výpovědí vlastní. Kamenem, který byv zavržen stal se kamenem úhelním, rozumí se v žalmu onom ve smyslu literárním národ israelický, pokud dostav se do zajetí upadl

42 Tu řekl jim Ježíš: Nikdy-li jste nečetli v Písmech:
 Kámen, který zavrhlí stavitelé, ten
 43 stal se kamenem úhelním. Od Pána
 stalo se to a jest to podivné v očích
 vaších? Proto pravím vám: Bude odňato od vás krá-
 lovství a dáno (bude) lidu, který bude přinášeti plody
 44 jeho. A kdo padne na ten kámen, rozrazí se; na koho
 45 však padne, toho rozdrtí. A uslyševše velekněži a fa-
 riseové podobenství jeho, porozuměli, že mluví o nich;
 46 i hledali ho uchopiti, ale báli se zástupů, neboť měli
 ho za proroka.

V sobotu po druhé neděli postní.

Čtení z první knihy Mojžíšovy 27, 6—39.

6 V těch dnech řekla Rebeka synu svému Jakobovi: Sly-
 šela jsem otce tvého, když mluvil s Esauem, bratrem
 7 tvým a pravil mu: Přines mi z tvého lovu a nadělej pokrmů,
 bych pojedl a pak ti před Hospodinem požehnám, dříve než
 8, 9 umru. Nyní tedy, synu, jednej dle mé rady. Jdi k stádu
 a přines mi dvě z nejlepších kůzlat, ať nadělám z nich otcí
 10 tvému pokrmů, které on rád. Když mu je přineseš a on poji,
 11 ať ti požehná, dříve než umře. On jí (však) odpověděl: Víš,
 12 že Esau, můj bratr jest člověk chlupatý, a já hladký; jestli
 mě otec ohmatá a pozná, bojím se, aby se nedomníval, že
 13 zlořečení místo požehnání. Matka mu řekla: Na mně buď to
 zlořečení, synu; jen poslechni mé rady, jdi a přines, co jsem
 14 řekla. Odešel (tedy), přinesl a dal to matce, která připravila

sice u pohanů v opovržení, ale přece stal se národem velmi důle-
 žitým proto, že z něho vyšel Vykupitel; v předobrazném smyslu roz-
 umí se jim dle výkladu samého Krista Pán Ježíš, pokud on byl sice
 zavržen, ano usmrčen od učitelův a náčelníků židovských, ale
 přece stal se jako Vykupitel základem církve, ve které spojuje
 vjedno židy i pohany (když se obrátí), podobně jako kámen úhelní
 spojuje dvě zdi neb stěny.

43. t. j. přestanete býti národem vyvoleným a na místo vás na-
 stane ze všech národů společnost věřících, kteří budou vydávati ta-
 kové ovoce dobrých skutků, jaké přiměřeno jest údům království
 Božího.

44—45. Smysl jest: Kdo padne na ten kámen, t. j. kdo vezma
 pohoršení z Kristovy osoby a jeho nízkého stavu vnějšího neuvěří
 v něho jako Vykupitele, toho stihne trest (časný) již v tomto ži-
 votě; na koho však padne kámen ten, t. j. na koho Kristus přijde
 jako soudce odsuzující, toho zahubí — na věky odsoudí.

pokrmý tak, jak věděla, že otec jeho rád. Potom oblékla mu 15
 nejlepší šaty Esauovy, které měla doma, kozelčími kůžkami 16
 obložila mu ruce, zakryla holou část hrdla, dala mu pokrm 17
 a odevzdala chleby, které byla upekla. Když to přinesl otcí, 18
 pravil: Otče. On odpověděl: Slyším. Kdo jsi, synu můj? I řekl 19
 Jakob: Já jsem tvůj prvorozenec Esau: učinil jsem po tvém
 rozkazu; vstaň, a pojez z mého lovu, aby mi tvá duše po-
 žehnala. Tu pravil opět Isák svému synu: Jak jsi mohl tak 20
 brzy něco uloviti, synu můj? Odpověděl: Byla to vůle Boží,
 že se mi tak brzy naskytlo, co jsem chtěl. I pravil Isák: 21
 Přístup sem, ať se tě dotknu, synu, a zkusím, jsi-li ty syn
 můj Esau. Přistoupil tedy k otcí. Isák ohmatav ho pravil: 22
 Hlas jest sice Jakobův, ale ruce jsou Esauovy. A nepoznal 23
 ho, poněvadž chlupaté ruce způsobily, že se podobal star-
 šímu. Chtěje mu tedy požehnati, pravil: Jsi ty můj syn Esau? 24
 On odpověděl: Jsem. Tu pravil Isák: Podej mi pokrm ze
 svého lovu, synu, aby ti požehnala má duše. Když Isák z po-
 daného pojedl, podal mu Jakob také vína. Když se Isák
 napil, pravil: Přístup ke mně a dej mi políbení, synu. 26
 Přistoupil a políbil ho. Tu jakmile ucítil vůni jeho roucha. 27
 žehnaje mu pravil:

Ano, vůně mého syna
 jest jak vůně bohaté nivy,
 které Hospodin požehnává.
 28 Dávej ti Bůh z nebeské rosy
 jakož i z tučnosti země
 nadbytek obilí a vína.
 29 Ať ti slouží národové,
 kmenové ať se ti klanějí.
 Bratři svých buď pánem,
 synové matky tvé ať se ti koří!
 Zlořečen buď, kdo ti zlořečí,
 požehnán však, kdo ti žehná.

Sotvaže Isák dokončil řeč a Jakob vyšel ven, přišel Esau a 30
 přinesl vařené pokrmy z lovu otcí řka: Vstaň, otče můj, a jez 31
 z lovu svého syna, aby mi požehnala tvá duše. Isák mu řekl: 32
 Kdo pak jsi ty? Odpověděl: Jsem tvůj prvorozený syn Esau.
 Tu se Isák ulekl, hrozně zděsil a nevýslovně se divl pravil: 33
 Kdo jest tedy ten, který před chvílí uloviv zvíř přinesl mi ji
 a jedl jsem ze všeho, dříve než jsi ty přišel? Požehnal jsem
 mu a zůstane požehnaným. Uslýšev Esau řeči otcovy zařval 34
 velikým křikem a zděšen jsa pravil: Požehnej také mně, otče.
 On pravil: Tvůj bratr Istivě přišel a vzal tvoje požehnání. 35
 (Esau) doložil: Právem bylo nazváno jeho jméno Jakob, 36
 neboť — hle — po druhé mě obelstil; nejprve nu odňal prvo-
 rozenská práva a nyní zase uchvátí mé požehnání. Opět pak

- 37 pravil k otei: Zachoval jsi také mně požehnání? Isák odpověděl: Tvým pánem jsem ho ustanovil a všechny bratry jeho jsem podrobil jeho službě; obilím a vínem jsem ho trvale opatřil, co tedy tobě, synu, po tom všem mohl bych ještě učiniti? Otče, pravil Esau, máš toliko jedno požehnání?
- 38 Prosím, bys požehnal též mně. Když pak hlasitě vzlykal, tu
- 39 Isák byl dojat a pravil mu:

V tuku země a v rose nebes shora
bude tvé požehnání.

Evangelium podle sv. Lukáše 15, 11—32.

- Z**a onoho času Pán Ježíš řekl fariseům a zákoníkům podobenství toto: Jeden člověk měl dva syny,
- 12 a mladší z nich řekl otei: Otče dej mi ten díl statku,
- 13 který na mne připadá. I rozděлил jim majetek. A po nemnoha dnech syn mladší sebrav všecko, odešel do krajiny daleké a tam promarnil statek svůj živ jsa
- 14 prostopášně. A když byl všecko utratil, nastal v té
- 15 krajině hlad veliký, a on počal trpěti nouzi. I šel a přidržel se jednoho občana oné krajiny, a ten poslal ho do
- 16 dvora svého, aby pásł vepře. I přál si naplniti své břicho lusky, které jedli vepři, ale nikdo mu (jich)
- 17 nedával. Šel tedy do sebe a řekl: Kolik dělníků v domě otce mého má hojnost chleba, a já hynu zde hladem.
- 18 Vstanu a půjdu k otei svému a řeknu jemu: Otče,
- 19 zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouti synem tvým. Učiň mne jako jednoho ze svých
- 20 dělníků. A vstav šel k otei svému. Když pak byl ještě opodál, otec jeho spatřil ho a byl hnut milosrdenstvím;
- 21 i běžel a padl mu kolem krku a zulíbal ho. I řekl mu syn: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouti synem tvým. Ale otec řekl ke svým služebníkům: Rychle přineste roucho přední a oblecte
- 22 ho a dejte mu prsten na ruku a obuv na nohy jeho; a přiveďte tele tučné a zabijte je, a jezme a veselme se;
- 23 neboť tento syn můj byl mrtev a zase ožil; byl ztracen,

16. Lusky, t. j. ovoce rohovníku čili tak zvaného chleba svatojanského, kterým krmili a krmí dobytek; ale též chudí lidé na východě se jím živili a žijí.

a jest nalezen. I počali se veseliti. Byl pak syn jeho 25
starší na poli; a když přicházel a se blížil k domu,
uslyšel hudbu a tanec. I povolal k sobě jednoho ze slu- 26
žebníkův a otázal se ho, co by to bylo. A on řekl jemu: 27
Bratr tvůj přišel a otec tvůj zabil tučné tele, poněvadž
jej dostal zdravého. I rozhněval se a nechtěl vejíti. 28
Tedy otec jeho vyšel počal ho chlácholiti. Ale on od- 29
pověděv řekl otcí svému: Hle, tolik roků sloužím tobě
a nikdy jsem příkázání tvého nepřestoupil, a nikdy jsi
mi nedal (ani) kozelce, abych se poveselil se svými
přáteli. Ale když přišel tento syn tvůj, který prohrýl 30
majetek svůj s nevěstkami, zabil jsi mu tučné tele.
On však řekl jemu: Synu můj, ty jsi vždycky se mnou, 31
a všechny věci mé jsou tvoje; veseliti se však a radovati 32
se náleželo, neboť tento bratr tvůj byl mrtev a zase
ožil; byl ztracen a jest nalezen.

V třetí neděli postní.

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 5, 1—9.

Bratři, buďte následovníky Božími jako dítka milé a žijte 1. 2
v lásce, jakož i Kristus miloval nás a vydal sebe sama za
nás v dar, a to v oběť krvavou Bohu k vůni libezné. Smilství 3
však a všeliká nečistota neb lakotá nebudiž ani jmenována
mezi vámi, jakož sluší na věřící; taktéž ani mrzkost a prázdné 4
tlachání neb vtipkování, která se nesluší, nýbrž spíše děko-
vání. Toto pak vězte a znejte, že žádný smilník neb nečistý 5
neb lakotník, to jest modloslužebník, nemá dědictví v krá-

32. Podobenstvím tímto ukazuje Pán Ježíš, jak ochotně Bůh odpouští tomu, kdo činí opravdové pokání. Synem starším míní spravedlivé, kteří zůstávají věrni ve službě Boží a proto i ve spojení s Bohem; synem mladším nespravedlivé či hříšníky, kteří odloučivše se od Boha, různým žádostem zlým ve mravní bídě otročí a teprve po mnohém bloudění k Bohu se kajinně vrací a od něho s láskou přijímání bývají. Jako nestala se žádná křivda synu staršímu oním slitováním, které měl otec se synem mladším, tak neubližuje se ani spravedlivým oním milosrdenstvím, s kterým Bůh přijímá na milost hříšníky. Nesprávné proto jednal by člověk spravedlivý, kdyby se horšil nad milosrdenstvím, které Bůh činí hříšníkům kajícím, a tak, mluví Pán, nesprávně jednali i fariseové, když se horšili, že on přijímal laskavě celníky a hříšníky.

5. lakotníka nazývá modloslužebníkem as vzhledem k Mat. 6, 24; Luk. 16, 13. (Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti... Nemůžete sloužiti Bohu a mamoně.)

- 6 lovtví Kristově a Božím. Nikdo vás nesváděj marnými řeči,
neboť pro tyto věci hněv Boží přichází na neposlušníky;
7,8 nestávejte se tedy účastníky jejich. Byli jste někdy tmou,
nyní však jste světlem v Pánu; jako účastníci světla žijte —
9 neboť ovoce světla (záleží) ve všeliké dobrotě a spravedlnosti
a pravdě.

Evangelium podle sv. Lukáše 11, 14—28.

- 14 **N**a onoho času Pán Ježíš vymítal ducha zlého,
a ten byl němý. A když vyvrhl ducha zlého,
15 němý mluvil; i podivili se zástupové. Někteří z nich
však řekli: V Belzebubu, náčelníku duchů zlých, vy-
16 mítá zlé duchy. A jiní pokoušejíce ho, žádali na něm
17 znamení s nebe. Ale on znaje myšleni jejich řekl jim:
Každé království proti sobě rozdělené zpustne a dům
18 na dům padne. Jestli tedy také satan proti sobě roz-
dělen jest, kterak ostojí království jeho? Neboť pra-
19 víte, že já v Belzebubu vymítám duchy zlé. A vy-
mítám-li já duchy zlé v Belzebubu, v kom vymítají je
20 synové vaši? Protož oni budou soudci vašimi. Jestli
však prstem Božím vymítám duchy zlé, tož přišlo
21 k vám království Boží. Když silák ozbrojen hlídá

6. Smysl jest: Nedejte se svéstí od lidí, kteří jsouce oddáni řečeným neřestem, říkají, že to nic zlého není; pomněte, že pro takové hříchy přichází a přichází i časný trest na ty, kdo je činí, na př. při potopě, v Sodomě a j. — Na neposlušníky, doslovně „na syny neposlušnosti“, ač odpovídající slovo řecké pří pouští také význam „nevěra“ („syny nevěry“), jakož překládá Vulgata.

8. Byli jste tmou, t. j. zcela zatemnění temnotou bludů a nepravostí, nyní jste světlem, t. j. osvětlení pravdou a milostí Boží, a to tak, že sami můžete pravdou tou osvětlovati jiné. Žijte jako účastníci (doslovně: synové) světla, jako osvětlení, t. j. tak, jak se sluší na ty, kteří jsou osvětlení pravdou a milostí Kristovou.

17—19. Zeela mírně ukazuje, jak nesmyslné jest jejich tvrzení, ježto satan není tak pošelilý, aby vymítaje duchy zlé nebyl pomáhae k tomu, sám proti sobě působil a moc svou seslaboval, a ježto fariseové sami učí syny, t. j. žáky své, že duchové zlí mohou býti vymítáni pouze mocí božskou, takže oni (jejich učenci) sami usvědčí je, že mluví proti svému přesvědčení tvrdíce, že on (Ježíš) ve spolku se satanem vymítá zlé duchy.

20. t. j. vymítám tedy duchy zlé nikoli ve spojení s ďáblem, nýbrž mocí božskou, a to budiž vám znamením, že přiblížilo se království mesiáuské, já že jsem Vykupitelem, moc ďáblova pak že jest zlomena.

21.—22. Přirovnává satana k siláku, svět k domu a lidstvo vůbec, posedlé pak zvlášt k uáradí, ukazuje, že vymítaje duchy zlé

dvoru svého, v pokoji jest majetek jeho. Když však 22
 silnější než on přijde, přemůže ho, odejme veškerou
 jeho zbroj, na níž spoléhal, a rozdělí kořist jeho. Kdo 23
 není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se
 mnou, rozptýluje. Když duch nečistý vyjde od člověka, 24
 chodí po místech suchých, hledaje odpočínutí a nenalézáje praví: Navrátím se do domu, z něhož jsem
 vyšel. A přijde nalezne jej vymetený a ozdobený. 25
 Tu jde a vezme s sebou sedm jiných duchů horších, 26
 než jest sám, a vejdouce přebývají tam. I stávají se
 poslední věci člověka toho horšími, než byly první.
 I stalo se, když to pravil, jedna žena ze zástupu, pozdvihla hlasu a řekla jemu: Blahoslavený život, který
 tebe nosil a prsy, kterých jsi požíval. Ale on pravil: 27
 Ovšem blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho. 28

V pondělí po třetí neděli postní.

Čtení ze 4. Král 5, 1—15.

V těch dnech Naaman, velitel vojska krále syrského, byl muž 1
 mocný u pána svého a ctěný; nebo skrze něho dal Hos-
 podin vítězství Syrii; byl to muž vlivný a bohatý, ale malo-
 mocný. Ze Syrie byli vyšli lupiči, a přivedli ze země israelské 2
 zajaton dívku malou, a ta dostala se do služby manželky
 Naamanovy. I řekla paní své: „Ó by byl pán můj u proroka,
 který je v Samaří! Jistě uzdravil by ho od malomocenství,
 které má.“ Tu šel Naaman ku pánu svému, a oznámil mu to 3
 řka: „Takto a takto mluvila děvečka ze země israelské.“ Král
 syrský mu řekl: „Jdi a já pošlu list králi israelskému.“ 4
 On tedy odešel, a vzav s sebou deset hřiven stříbra, šest tisíc
 zlatáků a desateré roucho na převlek, přinesl list králi israel- 5
 skému v tato slova: „Když obdržíš list tento, věz, že posílám
 k tobě Naamana, služebníka svého, bys ho uzdravil od malo- 6

a převáděje lidi od nečesti ke ctnosti a do království Božího, jeví se
 býti silnějším nad ďábla, vítězem nad ním a tedy i zaslíbeným Vy-
 kupitelem.

23. t. j. poněvadž Pán Ježíš ukázal se již Vykupitelem, skrze
 něhož jediné lze dojítí spáasy, nelze nikomu bez viny zůstávati na
 valách, má-li se ho přidržeti neb ne, ani nelze tu býti hostejným,
 ježto již každý jest buď přítelem neb nepřitelem jeho.

- 7 mocenství jeho.“ Když přečetl král israelský list, roztrhl
roucha svá a řekl: „Zda jsem já bohem, abych mohl život
vzítí a dáti, že tento poslal ke mně, bych uzdravil člověka od
malomocenství jeho? Pozorujte a vizte, že příčin hledá proti
8 mně!“ Když to uslyšel Eliseus, muž Boží, že totiž král israelský
roztrhl roucha svá, vzkázal mu: „Proč jsi roztrhl roucha
9 svá? Ať přijde ke mně a zví, že je prorok v Israeli!“ Přišel
tedy Naaman s koňmi a vozy, a zastavil se u dveří domu
10 Eliseova. Eliseus poslal k němu posla a vzkázal: „Jdi,
a umyj se sedmkrát v Jordáně, i bude uzdraveno tělo tvé
11 a budeš čist!“ Naaman se rozhněval, a bral se odtud řka:
„Domníval jsem se, že vyjde ke mně, že stoje vzývati bude
jméno Hospodina, Boha svého, a že dotkna se rukou svou
12 místa malomocenství, uzdraví mne. Zda nejsou lepší Abana
a Farfar, řeky damašské, nad všechny vody israelské, abych se
13 v nich zmyl a očistěn byl?“ Obrátil se tedy a odcházel hně-
13 vaje se. Přistoupili však k němu služebníci jeho a domlou-
vali mu: „[Otče], i kdyby velikou věc byl přikázal ti prorok,
jistě měl bys (ji) učiniti: čím více, když řekl: „Umyj se
14 a budeš čist!“ Sestoupil (tedy) a umyl se v Jordáně sedm-
krát dle řeči muže Božího. I bylo tělo jeho zase čisté jako
15 tělo malého dítěte. A navrátiv se k muži Božímu se vším
komonstvem svým, přišel, předstoupil před něho a řekl:
„Vpravdě vím, že není jiného Boha na veškeré zemi, leč
toliko v Israeli.“

Evangelium podle sv. Lukáše 4, 23—30.

- Z**a onoho času Pán Ježíš řekl Nazaretským:*)
Zajisté řeknete mi toto přísloví: „Lékaři, uzdrav
se sám; ty věci veliké, které, jak jsme slyšeli, konal jsi
24 v Kafarnaum, učin také zde ve své otčině. A řekl:
„Amen pravím vám: Žádný prorok není vzácný ve své
25 otčině. Vpravdě pravím vám: Mnoho vdov bylo v lidu
israelském za dnův Eliášových, když nebe se zavřelo
po tři léta a šest měsíců, takže hlad veliký nastal po
26 vší zemi, a k žádné z nich nebyl poslán Eliáš, leč do
27 Sarepty Sidonské k ženě vdově. A mnoho bylo malo-
mocných v lidu israelském za proroka Elisea, a žádný

*) V misále stojí „fariseům“ avšak nedosti přesně.

23. Co míní Pán Ježíš příslovím „Lékaři, uzdrav se sám,“ vy-
vykládá sám slovy: „ty věci veliké“ atd. Mínil totiž říci: Řekněte mi:
„Chceš-li, abychom tě uznali za Vykupitele všechných, začni činy
zázračnými ukazovati svou moc a své poslání nejprve u svojích ve

z nich nebyl uzdraven leč jen Náman syrský.“ I naplnili se všickni v synagoze hněvem, slyšíce to, a povstavše vyvrhli jej ven z města a dovedli ho až na okraj hory, na níž město jejich bylo vystavěno, aby ho srazili dolů. Ale on prošel prostředkem jich, ubíral se odtud.

V úterý po třetí neděli postní.

Čtení z 4. Král 4, 1—7.

V těch dnech kterási žena z manželek prorockých volala k Eliseovi řkouc: „Služebník tvůj, muž můj umřel, — ty víš, že služebník tvůj bál se Hospodina — a hle, věritel přišel, aby si vzal oba syny mé za nevolníky.“ Eliseus jí řekl: „Co chceš, abych ti učinil? Pověz mi, co máš v domě svém.“ Ona odpovíděla: „Nemá služebnice tvá nic v domě svém, nežli maličko oleje, aby se jím mazala.“ „Jdi,“ pravil jí, „a vypůjč si ode všech sousedek svých nádob prázdných nemálo. Pak vejdi, zavři dveře po sobě i po synech svých, nalévej z něho do všech těch nádob a když bude některá plná, odstav ji.“ Šla tedy žena, zavřela dveře po sobě a po synech svých, oni podávali nádoby a ona nalávala. Když byly plné nádoby, řekla synu svému: „Podej mi ještě nádobu!“ On však odpovídal: „Nemám.“ I zastavil se olej. Tedy přišla ona a zvěstovala to člověku Božímu. A ten řekl: „Jdi, prodej olej, a zaplať věriteli svému; ty pak a synové tvoji živi buďte z ostatku.“

Evangelium podle sv. Matouše 18, 15—22.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Zhřešil-li by pak proti tobě bratr tvůj, jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Poslechne-li tě, získal jsi

své otčině, podobně jako i lékař má užívati svého umění nejprve pro sebe.

28. Rozpálili se hněvem. Poznaliť, že je srovnává s modláři doby Achabovy a s malomocnými doby Eliseovy, ano těmito i přednost dává před nimi vzhledem k jejich smýšlení.

30. Ukázal jim tak, že zlost a síla jejich nezmůže nic proti němu. Nechal se vyvésti až na kraj propasti, ale najednou se obrátil a prostředkem jich odešel, takže všickni držení jsouce božskou mocí jeho, stáli tu jako zkameněli a nemohli vztáhnouti ruce na něho.

15—18. Učí, že jest třeba nejen chrániti se před pohoršováním osob nevinných a bezúhonných, nýbrž i starati se o nápravu těch, kteří pochybili, a to zejména bratrským napomináním a pokáráním.

15. získal jsi bratra svého, totiž ku spáse.

- 16 bratra svého; pakli neposlechne, přiber si ještě jednoho
 17 neb dva, aby v ústech dvou neb tří svědků stálo pevně
 17 veškeré slovo. Bude-li jich nedbati, pověz církvi; pakli
 však ani církve neposlechne, budiž tobě jako pohan
 18 a publikán. Amen pravím vám: Cokoli svázete na
 zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvázete na
 19 zemi, bude rozvázáno i na nebi. Opět pravím vám: Jestli
 dva z vás na zemi sjednotí se spolu o kterékoli věci,
 za kterou by prosili, stane se jim to od Otce mého, jenž
 20 jest v nebesích. Neboť kde jsou dva neb tři shro-
 mážděni ve jméno mé, tam jsem já uprostřed nich.
 21 Tu přistoupil k němu Petr a řekl: Pane, kolikrát zhřeší
 proti mně bratr můj, a odpustím jemu? Zda do sedmi-
 22 kráté? Dí jemu Ježíš: Nepravím tobě „až do sedmi-
 kráté“, nýbrž až do sedmdesátisedmkrát.

Ve středu po třetí neděli postní.

Čtení z 2. knihy Mojžíšovy 20, 12—24.

- 12 **T**oto praví Hospodin Bůh: Cti otce svého i matku svou, abys
 dlouho živ byl na půdě, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj.
 13—16 **N**ezabiješ! Nezeizoložíš! Nepokradeš! Nevydáš proti svému
 17 bližnímu křivého svědectví! Nepožádáš domu bližního svého!
 Aniž požádáš jeho manželky, služebníka, služebné, býka,
 18 osla, ničeho, cožkoliv jest jeho! Když všecok lid pozoroval
 rachot (hromu), kmitání (blesků), zvuk rohu a kouřící
 horu, byl přestrašen, zachvácen hrůzou, jal se vzdalovati
 19 a pravil k Mojžíšovi: Mluv ty s námi a budeme poslouchati;
 nechť nemluví s námi Hospodin, abychom snad nezemřeli.

16. aby tedy, vida, že několik osob vytýká mu chyby, tím spíše
 uvěřil a uznal, že chybil, a chtěl se polepšiti.

17. Ovšem, jak rozumí se samo sebou, když běží o veliké pro-
 hřešení se, kterým dává se zároveň pohoršení jiným. Jako pohan
 a publikán, t. j. jako člověk k církvi nepatřící, z církve vylou-
 čený.

18. Zákonodárnou a výkonnou moc, kterou v 16, 19. dal Petru
 a skrze něho i nástupcům jeho (papežům) o sobě, dává nyní též
 sboru apoštolskému, spojenému s Petrem, a tím i nástupcům jejich
 či veškerenstvu biskupů, spojenému s papežem.

20. ve jméno mé (tak podle textu řeckého), t. j. ke cti
 a chvále (mě) jména mého.

20. Jsem uprostřed nich, a to nejen svou mocí, nýbrž
 i zvláštní milostí, kterou bych myšlení i prosby i srdce jejich po-
 rádal a tak za ně se přimlouval.

Mojžíš pravil k lidu: Nebojte se; neboť Hospodin přišel, aby vás zkoušel, abyste se ho báli a nehřešili. Lid tedy stanul opodál. Mojžíš pak přistoupil ku mraku, v němž byl Bůh. I mluvil Hospodin dále k Mojžíšovi: Toto řekneš synům Izraelovým: Vy jste viděli, že jsem k vám mluvil s nebe. Nebudete dělati stříbrných bohův, aniž si učiníte bohů zlatých. Oltář ze země mi uděláte a budete na něm přinášeti své oběti zápalné a pokojné, ovce i býky na každém místě, na němž bude památka jména mého.

Evangelium podle sv. Matouše 15, 1—20.

Za onoho času přišli k Ježíšovi z Jerusalema zákoníci a fariseové a řekli: Proč přestupují učeníci tvoji podání starších? neboť neumývají rukou svých, když jedí chléb. On pak odpověděl jim: Proč i vy přestupujete přikázání Boží pro podání svoje? Neboť Bůh řekl: „Cti otce i matku“ a „Kdo zlořečí otei neb matee, ať umře,“ vy však pravíte: „Kdo by řekl otei neb matee: „dar (jest to), z čeho bys mohl mít ode mne prospěch,“ není povinen ctít otce svého neb matku svou.“ I zrušili jste přikázání Boží pro podání svoje. Pokrytci, dobře prorokoval o vás Isaiáš, řka: Lid tento ctí mne ústy, ale srdce je jich

1. Přišli po svátcích velikonočních, které připadly do třetího roku veřejného života Páně. Na tyto svátky Pán Ježíš nešel do Jerusalema, a to dílem pro nevěru veliké části jerusalemského obyvatelstva, dílem pro nepřátelské smýšlení vele rady a kruhů rozhodujících. (Srovn. Jan. 6, 4. a 7, 1.) Odebrali se proto zákoníci a fariseové z Jerusalema k němu do Galileje, nepochybně za tím účelem, aby pozorovali jej, zda by neshledali při něm něčeho, proč by jej mohli obžalovati. Byli as posláni k tomu konci od samé vele rady. Ti zpozorovavše jednou, že někteří z učeníků jeho neumyli si proti zavedenému obyčeji rukou před jídlem, vytkli mu to hned. — Když jedl chléb t. j. při jídle.

2—7. Pán Ježíš zastal se učeníků svých, poukázav ku pokrytectví zákoníkův i fariseů, které jevílo se tím, že vytýkali apoštolům nešetrnost k obyčeji zavedenému od lidí, a sami přestupovali přikázání daná od Boha. — Dar jest to, z čeho bys mohl mít ode mne prospěch, t. j. Bohu přinesl (určl) jsem v dar to, co bych mohl dát tobě ku podpoře. Kdo tedy obětoval Bohu (chrámu) to, co by mohl dát rodičům chudým na potřebnou jich podporu neb výživu, vyhověl již podle učení zákoníků a fariseů přikázání a nebyl povinen více činiti něco na jejich podporu. — Výraz ctít mne jest zde ve smyslu širším také o podporování rodičů.

9 daleko jest ode mne. Nadarmo však mě
 10 ctí, učíce naukám a stanovám lidským. A
 svolav k sobě zástupy, řekl jim: Slyšte a rozumějte:
 11 Ne, co vchází do úst, poskvňuje člověka, nýbrž co vy-
 12 chází z úst, to poskvňuje člověka. Tu přistoupili k němu
 učeníci jeho a řekli jemu: Víš-li, že fariseové, uslyševše
 13 tu řeč se pohoršili? On pak odpovídaje pravil: Všelike
 štípení, jehož neštípil Otec můj nebeský, bude z kořene
 14 vyvráceno. Nechte jich; slepí jsou to vůdcové slepých;
 15 vede-li však slepý slepého, padnou oba do jámy. Odvětv
 16 pak Petr řekl jemu: Vylez nám to podobenství. A on
 17 pravil: Také-li vy jste ještě nechápaví? Nenahlížíte-li,
 že vše, co vchází do úst, jde do břicha a vypouští se do
 18 stoky? co však vychází z úst, jde ze srdce, a to po-
 19 skvrňuje člověka. Ze srdce zajisté vycházejí zlé
 myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva, krádeže, křivá
 20 svědectví, rouhání. To jsou věci, které poskvňují člo-
 věka, neumytýma rukama však jisti neposkvňuje
 člověka.

9. Nadarmo mne ctí t. j. bez užitku, takže nemá z toho žádného prospěchu pro duši svou, a to proto, poněvadž není stanovám lidským a nikoli vůli a ustanovením Božím.

11. t. j. žádný pokrm ani nápoj neposkvňuje sám o sobě člověka mravně (na duši a na svědomí), byť jich člověk požíval rukama neumytýma, ale ovšem poskvňují ho mravně zlé úmysly, myšlenky a slova, jež ústy vyjadřuje a snad i skutky provádí. Viz v. 17—20. (Požívá-li tedy katolický křesťan bez dovolení masitých pokrmů v dny postní vědomě, nejsou to tyto pokrmy, které ho poskvňují na duši hříchem, nýbrž neposlušnost jeho, ve které dobrovolně přestupuje příkázání oné církve, o které Kristus řekl: „Kdo ani církev neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.“)

12. Fariseové vzali pohoršení ze slov Kristových, neboť myslili, že jimi ruší předpisy Starého Zákona o pokrmech čistých. Apoštolové dověděvše se o tom, oznámili to Pánu Ježíši.

13. Štípením míní sektu farisejskou (s jejími zásadami nepřavými); nejsou od Boha, bude z kořene vyvrácena či vyloučena z království Božího, a to proto, že členové její jsou duchovně slepí, neuznávajíc božské pravdy v Kristu zjevené.

15. Žádá, aby Pán Ježíš vložil průpověď ve v. 11. proslovenou, neboť také on a s ním též jiní apoštolé myslili, že slova tu čelí proti Zákonu.

17—20. Smysl jest: V životě čistě živočišném podléhá člověk fysickým zákonům přírodním a není proto v něm svoboden a tedy ani přičetný; v životě mravním (duševním) však a tedy ve všem tom, co vychází z jeho vědomí a svolení, podléhá zákonům mravním a jest tedy přičetný. — Srdce pokládali židé za sídlo života dušev-

I e čtvrtek po třetí neděli postní.

Čtení z proroka Jeremiáše 7, 1—7.

(V těch dnech) Hospodin oslovil Jeremiáše takto: „Postav se v bráně domu Hospodinova, a kaž tam toto slovo. Rei: Slyšte slovo Hospodinovo, všichni Judovci, kteří vchá- zíte těmito branami, abyste se klaněli Hospodinu! Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Israelův: Důkladně napravte mravy své i úmysly, a budu bydleti s vámi na místě (tomto.¹⁾) Nespolé- hejte na klamavá slova říkající: „Chrám Hospodinův, chrám Hospodinův, chrám Hospodinův je toto.“ Ale²⁾ důkladně-li napravíte mravy své i úmysly, zjednáte-li platnost právu na soudech, nebudete-li cizince, sirotka a vdovy utiskovati, krve nevinné na tomto místě vylévati a nebudete-li na svou zkázu za bohy cizími choditi: bydleti budu s vámi na místě tomto, v zemi, kterou jsem dal otcům vašim, od věků až na věky,“ (praví Pán všemohoucí).

Evangelium podle sv. Lukáše 4, 38—44.

Za onoho času Ježíš vyšel ze synagogy, vstoupil do domu Šimonova; tehyně Šimonova však byla sti- žena velikou zimnicí; i prosili ho za ni. A on postaviv se nad ní, přikázal zimnici. I přestala jí. A ona hned vstavši, posluhovala jim. Když pak slunce zapadlo, všickni, kteří měli nemocné rozličnými neduhy, přive- dli je k němu, on pak vzkládaje ruce na jednoho každého z nich, uzdravoval je. Vycházeli však od mnohých i duchové zlí, křičíce a volající: „Ty jsi Syn Boží.“ Ale on hroze nedopouštěl jim mluvit, neboť vě- děli, že jest Kristem. Když pak se rozednilo, vyšel odebral se na místo samotné, a zástupové hledali ho a přišli až k němu a zdržovali jej, aby neodcházel od

niho, mohutnosti poznávací a žádací. Do stoky vypouští se z břicha sice pokrm všechen, ale ne celý, nýbrž jen jistou částí svou.

¹⁾ Chtějí-li Židé, aby okoušeli ovoce milostné přítomnosti Hos- podinovy ve chrámě, nedostačí, by spoléhali bezmála pověrečně na to, že tu stojí chrámové zdi a že tedy jsou v bezpečí, že neštěstí nemůže jich stihnouti, bez ohledu na jejich zločiny proti spravedl- nosti a lásce k bližnímu.

²⁾ O přítomnosti Hospodinově přesvědčí se Židé toliko pak, budou-li bedlivě šetřiti spravedlnosti k bližnímu.

39. Postavil se (stál) nad ní, t. j. naklonil se k ní nad ložem, aby ji ujal za ruku.

- 43 nich. Ale on řekl jim: Také jiným městům musím zvě-
stovati království Boží, neboť k tomu byl jsem poslán.
44 I kázal v synagogách galilejských.

V pátek po třetí neděli postní.

Čtení ze čtvrté knihy Mojžišovy 20, 2—13.

- 2 **V** těch dnech shlukli se synové Israelovi proti Mojžišovi a
3 Áronovi, bouřili se a pravili: Kéž bychom byli zahynuli
4 před Hospodinem se svými bratry. Proč jste vyvedli ober
Hospodinovu na poušť, bychom (tu) i se svými stády po-
5 mřeli? Proč jste nás vyvedli z Egypta a přivedli na toto zlé
6 místo, kde nelze sít, které neplodí fíků, nemá vinic ani gra-
nátových jablek, ba ani pitné vody? Mojžiš a Áron nechavše
lid vešli do stánku úmluvy, padli na tvář až k zemi (a volali
k Hospodinu: Hospodine, Bože, uslyš křik tohoto lidu a otevři
jim poklad svůj, studnici živé vody, aby, když se napijí, pře-
stali reptati). Tu se nad nimi ukázala velebnost Hospodinova
7, 8 a Hospodin pravil k Mojžišovi: Vezmi hůl, shromáždí lid, ty
i bratr tvůj Áron, mluve ke skále před nimi a ona vydá vody.
Když tak vyvedeš ze skály vodu, bude pít všechno množství
9 i dobytek jeho. Mojžiš dle rozkazu Hospodinova vzal hůl, jež
10 byla před tváří Hospodinovou, shromáždil lid před skálu
a pravil jim: Slyšte, buřiči a nevěrci: Budeme moci vyvésti
11 vám vodu z této skály? Když pak Mojžiš pozdvihl ruku a ude-
řil dvakrátě holí do skály, vyšla velká hojnost vody, že pili
12 lid i dobytek. Mojžišovi však a Áronovi Hospodin pravil: Že
jste mi nevěřili, a tak mne před syny Israelovými neoslavili,
13 neuvedete těchto zástupů do země, kterou jim dám. To jsou
„Vody odporu“, kde odpírali synové Israelovi Hospodinu
a (kde) na nich ukázal svou svatost.

Evangelium podle sv. Jana 4, 5—42.

- 5 **Z**a onoho času Ježíš přišel k městu samarškému,
jménem Sychar, poblísku popluží, které Jakob
6 dal synu svému Josefovi. Byla pak tam studnice Jako-
bova. Proto Ježíš, jsa cestou unaven, posadil se tak

6. Posadil se nejen z únavy, nýbrž i z touhy po spáse duší: vědět, že přijde žena, jejíž duši získá. — Bylo kolem 6 hodin, t. j. kolem poledne. (Někteří však rozumějí šestou hodinu ranní, myslíce, že Jan počítá hodiny od půlnoci jako my.)

u studnice. Bylo kolem šesti hodin. Tu přišla jedna 7
 žena ze Samařska vážit vody. Ježíš jí řekl: „Dej mi 8
 pít.“ Neboť učeníci jeho byli odešli do města, aby na- 8
 koupili pokrmů. I řekla mu ta žena Samaritánka: 9
 „Kterak ty jsa žid žádaš ode mne pít, ježto jsem 9
 žena samaritánská?“ Židé totiž neobeuji se Sama- 10
 ritány. Ježíš odpověděl a řekl jí: Kdybys znala 10
 dar Boží a kdo jest ten, jenž ti praví: „Dej mi 11
 pít“, ty bys ho poprosila, a byl by ti dal vody živé. 11
 Dí mu žena: Pane, ani nemáš, čím bys navážil, a studna 11
 jest hluboká; odkud tedy máš vodu živou? Zdaliž ty 12
 jsi větší, než otec náš Jakob, který nám dal tu stud- 12
 nici, a sám z ní pil, i synové a dobytek jeho? Ježíš od- 13
 pověděl a řekl jí: Každý, kdo pije z vody této, žízni 13
 bude opět; kdo se však napije z vody, kterou já mu 14
 dám, nebude žízni na věky; nýbrž voda, kterou já mu 14
 dám, stane se v něm pramenem vody vytryskující do 15
 života věčného. Dí k němu žena: Pane, dej mi té vody, 15
 abych nežíznila ani nechodila sem vážit. Ježíš řekl jí: 16
 Jdi, zavolej muže svého a přijď sem. Žena odpověděla 17
 a řekla: Nemám muže. Dí jí Ježíš: Dobře jsi řekla: 18
 „Nemám muže;“ neboť pět mužů jsi měla, a ten, kte- 18
 rého nyní máš, není tvým mužem. To jsi pověděla 19
 pravdivě. Dí mu žena: Pane, vidím, že ty jsi prorok. 19

9. Židé neobeuji... Byloť od starodávna tak veliké nepřítelství mezi židy a Samaritány, že židé se jim vyhýbali a vyjma potřebu nejnutnější od nich nepřijímali a nekupovali ani věci potřebných k živobytí, Samaritáni pak jim mnohdy i pohostinství od-
 pírali.

10. dar Boží, t. j. tu příležitost, kterou tobě Bůh nyní poskytuje. — Vody živé, t. j. milosti a darů mesiánských. Pán Ježíš mluví o duchovních milostech pod obrazem vody, a hledí v ní nejprve vzbuditi touhu po nich (od v. 10—15).

13—14. Pán Ježíš zůstává při obraze či podobenství o vodě živé doporučuje ženě své milosti a dary mesiánské jako takové, které úplně vyhovují duchovním potřebám života a bezpečně vedou ke spásě věčné.

15. Žena nechápala ani nyní ještě slov Kristových. Ale uslyševši o vodě tak neobyčejné, zatoužila po ní a přála si ji mít, ať již jest jakákoli. A tu byl již Pán Ježíš hotov dáti ji vodu živou či milost svou. Ale bránil tomu ještě hříšný život, který vedla. Proto hledel jí dříve přivesti ku pokání a upozorniti na svou vševědouce-
 nost a tím i na vyšší bytost svou (v. 16—18).

20 Otcové naši klaněli se na této hoře, a vy pravíte, že
 21 v Jerusalemě jest místo, kde náleží se klaněti. Ježíš
 řekl jí: Ženo, věř mi, že přichází hodina, kdy nebudete
 se klaněti Otcí ani na této hoře ani v Jerusalemě.
 22 Vy se klaníte tomu, čeho neznáte; my se klaníme
 23 tomu, co známe, poněvadž spása jest ze židů. Avšak
 přichází hodina, a nyní jest (tu), kdy praví ctitelé
 budou se klaněti Otcí v duchu a v pravdě; vždyť i Otec
 24 hledá takových, kteří by se mu tak klaněli. Bůh jest
 duch, a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě mají
 25 se mu klaněti. Dí jemu žena: Víím, že přijde Mesiáš,
 (který slove Kristus): když tedy přijde on, oznámí
 26 nám všecko. Ježíš řekl jí: Já to jsem, jenž mluvím
 27 s tebou. A v tom přišli učeníci jeho a divili se, že mluví
 se ženou; přece však nikdo neřekl: „Čeho si přeješ?“
 28 aneb „Proč s ní mluvíš?“ Tu nechala žena konev svou
 29 a odešla do města a řekla oněm lidem: Pojd'te a vizte
 člověka, který mi pověděl všecko, co jsem učinila;
 30 není-li on Kristus? Vyšli tedy z města a brali se k němu.
 31 Mezitím učeníci jeho prosili ho řkouce: Mistře pojez.
 32 Ale on řekl jim: Já mám pokrm k jídlu, o němž vy ne-

20. Samaritáni totiž vystavěli si za časův Alexandra Velikého chrám na hoře Garizim a konali tam služby Boží. Židé však pravili, že jedině v Jerusalemě přísluší obětovati Bohu pravému, a rozmetali jim chrám jejich kolem roku 129 před Kristem. Přes to však stavěli tam Samaritáni alespoň oltáře a konali služby Boží. Horu tu i s ostatky zbořeného chrámu měla žena i Ježíš právě před sebou. Majíc tedy žena Krista za proroka, použila příležitosti té, aby se ho o té věci otázala, plná důvěry, že dostane se jí bezpečného poučení.

21. Nebudete se klaněti ani na této hoře ani v Jerusalemě, tak totiž, aby nebylo dovoleno obětovati Otcí také jinde.

22. Ačkoli totiž Samaritáni nebyli prosti veškeré známosti o Bohu, neměli přece o něm známosti náležitě. Neboť jednak přijali také některé názory bludné, jednak uznávajíce pouze knihy Mojžíšovy, neznali toho zjevení, které po Mojžíšovi Bůh dal a svato-pisci zaznamenali. Židé však, k nimž i Ježíš podle člověčenství patřil, měli veškeré zjevení dané před Kristem a tedy i lepší známost o Bohu než Samaritáni. Takové známosti dostalo se jim řízením Božím proto, poněvadž z nich měl Vykupitel se naroditi a od nich spása k jiným národům se dostat.

23. V duchu a v pravdě, t. j. úkony (nejen vnějšími, nýbrž i) vnitřními, vycházejícími z víry a milosti Boží.

32. Má m pokrm... Mínil pokrm duchovní, konání vykupitelského úřadu svého, jakož sám vykládá ve v. 34. Dal tak na jevo, že konati vůli Otce nebeského jest mu nad pokrm denní.

víte. Pravili tedy učeníci vespolek: Zdali kdo přinesl mu 33
 jísti? Ježíš řekl jim: Můj pokrm jest, abych učinil vůli 34
 toho, jenž mě poslal, a dokonal dílo jeho. Nepravíte-liž: 35
 Ještě čtyři měsíce, a bude žeň? Aj, pravím vám: Po-
 zdvihněte oči svých a podívejte se na krajiny, že jsou 36
 již bílé ke žni. A kdo žne, bere odplatu a shromáždí uje
 užitek k životu věčnému, aby se radoval i ten, kdo seje,
 i ten, kdo žne. V této věci pravdivé jest zajisté přísloví: 37
 Jiný jest, jenž rozsévá, a jiný, jenž žne. Já jsem vás 38
 poslal žnouti, o čem jste nepracovali; jiní pracovali,
 a vy jste vešli v práce jejich. Z onoho města pak mnoho 39
 Samaritánův uvěřilo v něho pro slova ženy, která vy-
 dávala svědectví: Pověděl mi všecko, co jsem byla
 učinila. Když tedy Samaritáni přišli k němu, prosili 40
 ho, aby pobyl u nich. I pobyl tam dva dni. A mnohem 41
 více jich uvěřilo v něho pro slovo jeho. I pravili ženě: 42
 Věříme nikoli již pro tvoji řeč; neboť sami jsme slyšeli
 a víme, že tento jest v pravdě Spasitel světa.

V sobotu po třetí neděli postní.

Čtení z proroka Daniela 13, 1—62.

(V těch dnech) bydlil v Babyloně muž jménem Joakim. Měl 1
 pak manželku, jménem Susannu, dceru Helkiášovu, velmi 2
 krásnou a bohabojnou; její rodičové totiž, jsouce spravedliví, 3

35—38. Chtěje povzbudit je, aby po příkladě jeho také sami jednou působili s horlivostí o spáse duší, na příkladě Samaritánů, které bylo již viděti, ani vycházeli k němu z města. Je poučuje, že obrácení lidí bude se díti rychle (v. 35), přinese hojný užitek (v. 36) a jsou připraveno již od jiných, nebude obtížným (v. 37—38).

35. Ještě čtyři měsíce... Bylť tehdy (alespoň pravděpodobně) konec listopadu neb počátek prosince, žně pak se pořínaly po druhém svátku velikonočním. Krajiny bílými ke žni (na nichž jest obilí již bílé a tedy zralé ke žni) rozumí Samaritány, na něž as ukázal rukou. Smysl jest: Při setbě přirozené musí se čekati delší dobu od setby na žni; při setbě slova Božího však žně (užitek) následuje rychle po setbě, jakož vidíte na přicházejících Samaritánech.

36. Smysl jest buď: Kdo pracuje na duchovní žni mé (apoštolé, věrozvěstové a j.), obdrží odplatu (v nebesích) a mimo to shromáždí uje ovoce apoštolské působnosti své, tím totiž, že získává jiné pro život věčně blažený, a z toho bude se radovati i Kristus jakožto

4 vchovali deeru svou dle zákona Mojžišova. Joakim byl
 velmi bohatý, a měl zahradu vedle domu svého. K němu schá-
 5 zivali se Židé, ježto byl ze všech nejváženější. V tom roce
 ustanovení byli z lidu dva starší za soudce. — O těch mluvil
 6 Pán: „Vyšla nepravost z Babylonu od starších, soudců, kteří
 zdáli se (řádně) spravovati lid.“ — Ti chodívali do domu Joa-
 7 kimova, a přicházeli k nim všichni, kteří měli soudy. Když lid
 vracíval se domů u poledni, vcházela Susanna a procházela se
 8 v zahradě muže svého. Ti starší vidajíce ji každý den, když
 9 (tam) vcházela a procházela se, vzpláli touhou po ní; i pře-
 vrátili smysl svůj, odvrátili oči své, by neviděli nebe, a neroz-
 10 pominěli se na spravedlivé soudy (Boží). Byli tedy oba ra-
 něni láskou k ní, avšak nezmínil se druh druhu o své bolesti,
 11 ježto se styděli oznámiti si žádosti své, že (totiž) chtěli by
 12 s ní pobaviti se. Den ode dne vášnivěji číhali, aby ji viděli.
 13 I řekl (kdysi) druh druhu: „Pojďme domů, jeť hodina oběda!“
 14 Vyšedše tedy rozešli se, avšak vrátivše se zase sešli se;
 vypsavše se pak vespolek na příčinu, vyznali (si) žádost
 svou. Tehdy ustanovili také společně čas, kdy by ji mohli
 15 naléztí samu. Jednou, když číhali na příhodný den, vešla
 jednu chvíli jak obyčejně, toliko se dvěma děvečkami, chtějíc
 16 se v zahradě okoupat, ježto bylo horko; nikdo tam nebyl
 17 kromě dvou starších, kteří z úkrytu na ni upírali oči. I řekla
 děvečkám: „Přineste mi oleje a mýdla, a dveře u zahrady
 18 zavřete, ať se mohu okoupat.“ Učinily tedy, jak poručila:
 zavřely dveře u zahrady a vyšly zadními dveřmi, aby při-
 nesly, co byla poručila. Že byli starší vnitř ukryti, nevěděly.
 19 Když děvečky vyšly, vstali oba starší, přiběhli k ní a řekli:
 20 „Ille dveře zahrady jsou zavřeny, žádný nás nevidí, a my po
 tobě toužíme; proto dovol nám, bychom se pobavili s tebou.
 21 Pakli nebudeš chtít, udáme tě, že (tu) byl s tebou jinoch,
 22 a že jsi pro tu příčinu děvečky domů poslala.“ Susanna
 vzdychla a řekla: „Stišněna jsem se všech stran. Neboť
 učiním-li to, čeká mne smrt; pakli neučiním, neujdu rukou
 23 vašich. Avšak lépe mi jest beze skutku upadnouti v ruce vaše,
 24 nežli hřešiti před obličejem Páně.“ I vzkríkla hlasem velikým
 25 Susanna, ale vzkríkli také starší proti ní; a jeden běžel ke
 26 dveřím zahrady a otevřel. Služebníci domu, když uslyšeli
 křik v zahradě, vskočili tam zadními dveřmi, aby viděli, co
 27 je to. A když starší mluvili, zarděli se služebníci náramně,
 ježto nikdy nebyla pravena o Susanně věc taková. — Druhý

rozsevač, i apoštolové (a jiní věrozvěstové) jakožto ženci. Auch: Kdo pracuje... obdrží odplatu, a ta bude záležeti v tom, že shromáždí ovoce práce k životu věčného, tím totiž, že přivede jiné do církve a skrze ní do života věčného, tak že se bude radovati i Kristus nad spásou oněch lidí, i apoštolové (a věrozvěstové), kteří za svou práci budou také odměněni v nebesích.

den, když přišel lid k muži jejím Joakimovi, přišli také ti dva starší, plní nešlechetných úmyslů proti Susanně, aby ji zabili. A řekli před lidem, „Pošlete pro Susannu, dceru Helkiášovu, ženu Joakimovu!“ I poslali hned (pro ni), a ona přišla s rodiči, se syny i se všemi příbuznými svými. — Byla pak Susanna náramně půvabná a krásného vzezření. — Tedy ti nešlechetníci rozkázali, aby ji byl sňat závoj; — byla totiž zahalena — aspoň tak chtěli se pokochati krásou její. Její příbuzní a všichni, kteří ji znali, plakali. Povstavše pak oba starší mezi lidem, položili ruce své na hlavu její. Ona plačie vzhlédla k nebi, neboť doufalo srdce její v Pána. A starší řekli: „Když jsme se procházeli sami po zahrádě, vešla tam tato se dvěma děvečkami, a zavřevši dveře zahrady, poslala děvečky domů. Tu přišel k ní jinoch, který se byl schoval, a přidružil se k ní. My pak byvše v koutě zahrady a vidouce tu nepravost, běželi jsme k nim, a viděli jsme, ani spolu obcují. Jeho sice nemohli jsme chytit, ježto byl silnější nežli my a otevířev dveře vyskočil; tuto však chytivše tážali jsme se, kdo je ten jinoch, ale nechtěla nám říci. Této věci svědkové jsme.“ Obec jim uvěřila, jakožto starším a soudcům lidu, i odsoudili ji na smrt. Susanna zvolala hlasem velikým řkouc: „Bože věčný, který znáš věci skryté, který všecko víš, prve nežli se stane, ty víš, že křivě svědectví vydali proti mně; aj, umírám nic neučinivši z toho, co títo zločinně smyslili si proti mně.“ I vyslyšel Pán hlas její. Když vedena byla na smrt, vzbudil Pán svatého ducha mladšího jinocha, který šel Daniel; i zvolal hlasem velikým: „Čist jsem já od krve této (ženy).“ Všecek lid obrátiv se k němu tážal se: „Co to mluvíš?“ On pak stoje mezi nimi řekl: „Jste tak nerozvážni, synové Israelovi, že nevyšetřivše věc aniž došedše přesvědčení, co pravda jest, odsoudili jste dceru Israelovu? Vraťte se k soudu, neboť křivě svědčili títo proti ní.“ Tedy lid rychle se vrátil. A starší obec mu řekli: „Pojď, a posad se mezi nás, a podej nám zprávu; neboť tobě dal Bůh čest, jaká přísluší stáří.“ Daniel jim řekl: „Oddělte je, jednoho daleko od druhého, a budu je vyslýchati.“ Když tedy oddělen byl jeden od druhého, povolav jednoho z nich řekl mu: „Se-stárly ve dnech zlých, nyní přicházejí (tresty za) hříchy, tvé, které jsi prve páchal nespravedlivě soudiv, nevinné odsuzovav a osvobozovav vinné, kdežto Pán dí: „Nevinného a toho, který jest v právu, nezabiješ.“ Nyní tedy, jestli jsi ji viděl, pověz, pod kterým stromem jsi je viděl, že spolu mluví?“ On odpověděl: „Pod lentiškem.“ I řekl Daniel: „Dobře jsi zalhal proti svému hrdlu; neboť hle, anděl Boží dostal rozkaz od Boha, i rozpálí tě.“ Odbyv toho, a kázav přijíti druhému, řekl mu: „Plémě kanaanské, a ne judské, krása tě svedla a chlipnost převrátila srdce tvé; tak jste činivali

- decerám israelským a ony bojíce se byly vám po vůli; ale
 58 dcera judská nesvolila k nepravosti vaší. Nyní tedy pověz mi,
 pod kterým stromem postihl jsi je, že spolu mluví?" On řekl:
 59 „Pod svídkou.“ I řekl mu Daniel: „Dobře i ty zalhal proti
 svému hrdlu, neboť čeká anděl Páně s mečem, aby tě roz-
 60 půlil, aby zabil vás.“ I vzkřiklo všecko shromáždění hlasem
 velkým a velebilo Boha, který vysvobozuje doufající v něho.
 61 A povstali proti oběma starším — usvědčil je Daniel z úst
 jejich, že křivě svědčili — a učinili jim, co zlého učiniti chtěli
 62 oni svému bližnímu. Aby učinili dle zákona Mojžíšova, za-
 bili je. Tak vysvobozena byla nevinná krev ten den.

Evangelium podle sv. Jana 8, 1—11.

- 1 a onoho času Pán Ježíš odebral se na horu Olivet-
 2 skou. Ráno však přišel zase do chrámu a veškeren
 3 lid přicházel k němu; i posadil se a učil je. Tu přivedli
 k němu zákoníci i fariseové ženu dopadenou v cizo-
 4 ložství a postavivše ji uprostřed, řekli jemu: Mistře,
 tato žena byla dopadena v cizoložství při činu samém;
 5 v Zákoně pak Mojžíš nám přikázal takové kamenovati.
 6 Co tedy pravíš ty? To pak pravili pokoušejíce ho, aby
 ho mohli obžalovati. Ale Ježíš shýbnuv se (až) dolů,
 7 psal prstem na zemi. Když nepřestávali se ho tázati,
 zvedl se a řekl: Kdo z vás jest bez hříchu, vrz
 8 první na ni kamenem. A opět shýbnuv se (až) dolů,
 9 psal na zemi. Oni pak uslyševše to, vycházeli jeden po
 druhém počavše od starších, a zůstal sám Ježíš a žena

4—6. Znajíce totiž Kristovu dobrotu, čekali, že vysloví se proti zákonu ve prospěch ženy a tak dá příčinu, aby ho mohli obžalovati, že porušuje zákon; jestliby však přece ji odsoudil, aby byla ukamenována, myslili, že tím ztratí přízeň u lidu a jméno muže láskyplného, ano, že i oni budou mítí příležitost obžalovati jej u Piláta, že si osobuje moc, příslušnou vládaři, a tak zaváděje novoty, bouří lid. — Ježíš psal prstem, t. j. nepsal žádných slov, nýbrž pravděpodobně činil jen jakési tahy neb čáry v prachu, a to jednak za tím účelem, aby projevil svou nevoli nad úkladným úmyslem fariseův, jednak v úmyslu ženu zachovati, věda, jak se zachovají oni.

7. Pravil to k svědkům, neboť na těch bylo, hoditi první kameny. (Těch ovšem mnoho nebylo.)

9. Doznali tak ovšem vinu vlastní, ale jestli nechtěli, aby Kristus tajně hříchy jejich vyjevil a tak veřejně je zahambil, nemohli nic lepšího udělati; vždyť věděli, že Pán Ježíš dal již někdykrátě na jevo, že zná i myšlenky jiných.

stojíc uprostřed. I pozvedl se Ježíš a řekl jí: Ženo, kde jsou ti, kteří žalovali na tebe? Nikdo-li tě neodsoudil? A ona řekla: Nikdo, Pane. Ježíš pak řekl jí: „Ani já tě neodsoudím. Jdi a více nehřeš.“

Čtvrtá neděle postní.

Čtení z listu sv. Pavla ke Galatům 4. 22—31.

Bratři, psáno jest: Abraham měl dva syny, jednoho z nevolnice, druhého ze svobodnice. Ale ten, jenž byl z nevolnice, narodil se podle těla, ten pak, který byl ze svobodnice, skrze zaslíbení (se narodil). To jest předobrazné. Jsou to totiž (předobrazeny) dva zákony, jeden (daný) na hoře Sinaj, který plodí ke služebnosti, to jest Agar; Sinaj totiž jest hora v Arabii, ale srovnává se s nynějším Jerusalemem,

22—23. Když Abrahamova manželka Sára sestárnuvši přestala již nejen pro svou neplodnost, nýbrž i pro své stáří doufat, že by se kdy stala matkou, měla Abrahama k tomu, aby si pojal nevolnici Agar jako manželku podřízenou; myslílať, že alespoň skrze ni dostane se Abrahamovi potomstva. Abraham učinil jí po vůli, neboť jednak tehdejší obyčej nebránil pojmutí manželék více než jednu, jednak Bůh zaslíbil mu četné potomstvo, nedal do té doby zřejmě na jevo, že Sára bude matkou syna zaslíbeného. Pojav pak Agaru, měl s ní syna Ismaela, který tedy narodil se podle těla, t. j. podle řádu přirozeného způsobem obyčejným, z rodičů totiž kn pložení schopných ve stáří, kdy plodnost ještě nepřestala. Ale Bůh nechtěl, aby Ismael byl dědicem zaslíbení učiněných Abrahamovi, nýbrž syn, který by se narodil ze Sáry. Úradek ten také oznámil Abrahamovi, když mu bylo již 99, Sáře pak 89 roků. A vskutku Sára stala se matkou a porodila syna Izáka, který tedy se narodil podle zaslíbení, t. j. řádem sice přirozeným, ale způsobem mimořádným, zázračným, z matky totiž neplodné a obou rodičů již do takového věku pokročilých, ve kterém plodnost dávno byla již přestala, a to moci zaslíbení čili tím, že Bůh vzhledem ke svému zaslíbení, oživil plodnost obou, aby vyplnil, co byl Abrahamovi slíbil o jeho potomstvu.

24—25. Sv. Pavel připomenuv tyto události poučuje, že vedle smyslu literárního čili dějepisného mají také smysl předobrazný. Agar totiž, která jsouc sama nevolnicí, otrokyní, porodila syna, který byl také nevolným a prost práva na dědictví po Abrahamovi, předobrazovala Zákon Starý, který podřízenec své držel ve služebnosti a nedával jim práva na dědictví (mesiánské) Abrahamovi a jeho potomstvu zaslíbené; mimo to Agar byvši zapuzena, utekla se i se synem Ismaelem do krajiny později Arabii nazvané, a tamtéž zůstali i potomci Ismaelovi (různí to kmenové arabští); a právě v tomto území, na hoře Sinaji, byl dán Zákon Starý, aby tak i místem svého původu naznačoval, že není pro ty, kteří požívají pravé svobody, ani nedává práva na dědictví mesiánské Abrahamovi zaslíbené. A povahy této nepozbyl ani tehdy, když Israelité z pouště sinajské přišli do Palestíny a Jerusalemem se stal hlavním

- 26 neboť (také on) slouží s dětmi svými. Hoření však Jeru-
 27 salem jest svoboděn, to jest naše matka, neboť jest psáno:
 „Rozvesel se, neplodná, která nerodíš; zajá-
 sej a zaplesej, která neznáš bolesti porod-
 ních; neboť mnoho dětí bude mít i ta, která
 jest opuštěna, více nežli ta, která má muže.“
 28 My však, bratři, jsme podle Izáka dětmi za-
 29 slíbení. Ale jako tehda ten, který se byl narodil podle těla,

městem židovstva; neboť on srovnává se s nynějším Je-
 rusalemem, s církví totiž starozákonní, židovskou, jakož po-
 trno z toho, že také on (vnější Jerusalems) jakožto reprezentant
 církve starozákonní, židovstva, slouží s dětmi svými
 (židy) pod zákonem na Sinaji daném.

26. Sv. Pavel říká: Sára, která jsouc sama svobodnicí, po-
 rodila syna, který byl také svoboděn a měl právo na dědictví po
 otcí, předobrazovala Zákon Nový, který jsa svoboděn od zákona
 možíšského, zjednáva pravou svobodu synů Božích a podává právo
 na zaslíbení mesiánská, na milost a věčnou blaženost. Zákon ten
 byv dán od Krista na Sionu, hoře to ležící v zemi zaslíbené, ve které
 se usadili potomci svobodnice Sary, srovnává se s Jerusale-
 mem hořejším, nebeským, t. j. s církví novozákonní, Kristovou,
 která je svobodna od Zákona Starého a duchovní matkou
 našich, všech nás křesťanů, ať jsme obrázení ze židů nebo z po-
 hanů (jako církev starozákonní byla duchovní matkou všech židů).
 Poněvadž však první část porovnávání toho čtenáři mohli si snadno
 doplniti, vyjadřuje toliko věc porovnanou, řka: Hoření však
 Jerusalems (církev Kristova) je svoboděn atd.

27. Slovy proroka Isaiáše (54, 1) dokazuje, že církev novo-
 zákonní je svobodna Prorok ten předpovídá účinky smrti budou-
 cího Vykupitele, zejména to, že církev jeho se rozšíří po celé zemi
 a pojme do svého lůna členy ze všech národů. Předpovídá to pod
 obrazem Jerusalema, který byv po čas zajetí babylonského opuštěn,
 potom se povznese k většímu lesku, nežli měl dříve; při tom naráží
 na příběh Sářin, že totiž byla neplodnou, ba tehdy, když Abraham
 pojal Agaru, v jistém smyslu i opuštěnou, ale mocí zaslíbení Božího
 obdržela potomstvo velmi četné, a tak řízením Božím předobra-
 zovala církev Kristovu, která vzavši svůj první počátek jistou
 měrou již v ráji při prvním zaslíbení mesiánském, byla před
 Kristem neplodnou a jako opuštěnou, nemajíc žádných dětí
 (žádných ůdů) a nikoho k zaslíbenému dědictví, k blaženosti věčné
 nepřiváděje, nyní však, když Kristus vykupitelské dílo své vy-
 konal, stále nové dívky rodí a po celé zemi tak se rozšíří, že počtem
 dětí svých předčí církev starozákonní. Sv. Pavel tedy chce říci:
 Církev Kristova je svobodná, neboť se podobá svobodnici Sáře,
 a to tím, že podobně jako ona byla sice přirozeně neplodná a jako
 opuštěná, mocí zaslíbení Božího však předčí počtem dětí (ůdů)
 svých církev starozákonní.

28. Udává, kde jsou ty četné dívky, potvrzuje zároveň to, co
 byl řekl ve v. 26., že Jerusalems hoření čili církev Kristova jest
 naší matkou. Jsmeť dětmi jejími všickni, kteří v Krista věříme,
 zrodivše se z ní duchovně podle zaslíbení, způsobem nadpřiro-
 zeným, podobně jako Isák podle zaslíbení se narodil ze Sary.
 Viz Řím. 9, 7—9.

29.—30. Smysl jest: Jako druhdy syn nevolnice Agary (Ismael)
 činil příkoří Isákovi, synu svobodnice Sary, tak i synové Jerusa-

pronásledoval toho, který byl podle ducha, tak i nyní. Avšak co dí Písmo? „Vyvrz nevolníci i Syna jejího, neboť nebude děditi syn nevolnice se synem svobodnice.“ Proto, bratři, nejsme dítkami nevolnice, nýbrž svobodnice; k té svobodě osvobodil nás Kristus.

Evangelium podle sv. Jana 6, 1—15.

Za onoho času odešel Ježíš za moře Galilejské, to jest Tiberiádké, a veliký zástup šel za ním, neboť viděli divy, které činil na nemocných. I vystoupil Ježíš na horu a posadil se tam s učeníky svými. Byly pak blízko velikonoce, slavnost židovská. Tedy Ježíš pozdvihl oči a spatřiv, že zástup veliký jde k němu, pravil k Filipovi: Odkud nakoupíme chlebů, aby pojedli tito? To však řekl, zkoušeje ho, neboť sám věděl, co hodlá činiti. Filip mu odpověděl: Za dvě stě denárů chlebů nestačí jim, aby každý něco málo dostal. Dí jemu jeden z učeníků jeho, (totiž) Ondřej, bratr Šimona Petra: Jest zde jeden pacholik, který má pět chlebů ječných a dvě ryby, ale co jest to na tak mnohé? Tedy řekl Ježíš: Rozkažte lidem, ať se posadí. Bylo pak mnoho trávy na tom místě. I posadilo se mužů počtem asi pět tisíc. Tu Ježíš vzal chleby a díky učiniv rozdal sedícím; podobně i z ryb, kolik chtěli. Když však se nasýtili, řekl učeníkům svým: Seberte pozůstalé drobty, ať nezhynou. I sebrali a naplnili dvanáct košů drobty, z pěti chlebů ječných,

lema nynějšího (židé) předobrazení Ismaelem pronásledují dítky Jerusalema hořeního čili církve (nás křesťany) předobrazené Isákem; ale jako tehdy Ismael jakožto syn nevolnice byl vyloučen z domu a dědictví po Abrahamovi, tak i židé jakožto dítky Jerusalema nynějšího (církve starozákonní) budou vyloučení ze spásy mesiánské, v čas-li se neobrátní. — Srovn. 1. Mojž. 21, 10. Slova „Vyvrz“ atd. řekla sice Sára, žádajíc, aby Abraham Agar i syna jejího zapudil; poněvadž však Bůh sám vyzval Abrahama, aby žádosti její vyhověl, Pavel praví, že to řeklo Písmo, t. j. Bůh, z jehož vnuuknutí Písmo sv. jest napsáno.

31. Smysl jest: Poněvadž Jerusalem hoření (církve) předobrazeny Sárou jest svoboden a my věřící křesťané jsme jeho dítkami, mocí zaslíbení po způsobě Isákově, proto nejsme nevolnými a od dědictví vyloučenými dítkami nevolnice, jako Ismael a jím předobrazeni potomci Abrahamovi podle těla, kteří zůstávají ve služebnosti Zákona Starého, nýbrž svobodnými dítkami matky svobodné (Jerusalema nebeského, církve) a jako takoví pravými dědici zaslíbení mesiánských.

- 14 kteréž pozůstaly po těch, kteří byli jedli. Tedy ti lidé
 15 užrevše div, kterýž byl učinil Ježíš, pravili: To jest
 poznáv, že chtějí přijíti a chopiti ho, aby jej učinili
 králem, uchýlil se opět na horu sám jediný.

V pondělí po čtvrté neděli postní.

Čtení ze třetí knihy královské 3, 16—28.

- 16 **K**dysi přišly dvě nevěstky ke králi, předstoupily před
 17 něho, a jedna z nich pravila: „Prosím, pane můj, já
 a žena tato bydlily jsme v jednom domě, i porodila jsem u ní
 18 v pokojíku. Třetího pak dne po porodu mém porodila též
 ona; byly jsme spolu a nikdo jiný nebyl s námi v domě kromě
 19 nás dvou. I zemřel syn ženy této v noci, neboť spíc zalehla
 20 ho. A vstavši tiše o půl noci vzala syna mého od boku mého,
 služebnice tvé, když jsem já spala, a položila jej do svého
 lůna; svého pak syna, který byl mrtev, položila do lůna mého.
 21 Když jsem ráno vstala, abych dala mléka synu svému,
 ukázalo se, že je mrtev; když jsem však na něho pozorněji
 22 pohleděla za jasného dne, poznala jsem, že to není můj,
 kterého jsem porodila.“ Druhá žena jí však odporovala:
 „Není tak, jak pravíš; ale syn tvůj umřel a můj živ jest.“
 Ona zase řekla: „Lžeš, můj syn je ten živý a syn tvůj ten
 23 mrtvý.“ A tak se hádaly před králem. Tu pravil král: „Tato
 praví: „Syn můj živ jest a syn tvůj umřel.“ A tato odpovídá:
 24 „Ne tak, ale tvůj umřel, můj však živ jest.““ Kázal tedy král:
 25 „Přineste mi meč!“ Když pak přinesli meč před krále, řekl:
 „Rozdělte dítě živé na dvě, a dejte polovici jedné a polovici
 26 druhé.“ Tu žena, jejížto syn byl (ten) živý, řekla králi—hnulo
 se totiž srdce její nad synem jejím — „Prosím, pane, dejte jí
 dítě živé a nezabíjejte ho.“ Druhá však pravila: „Ať není ani
 27 mé ani tvé, ale budiž rozděleno!“ Král ujav se slova řekl:
 „Dejte této dítě živé, a nebuť zabito, nebo tato je matka jeho.“
 28 I uslyšel veškeren Israel soud, který vynesl král, a bál se
 krále, ježto viděli, že moudrost Boží je v něm, by vykonával
 právo.

Evangelium podle sepsání sv. Jana 2, 13—25.

- 14 **Z**a onoho času byly blízko velikonoce židovské;
 i odešel Ježíš do Jerusalema a nalezl v chrámě
 prodavače volů a ovcí i holubův a penězoměnce, ani

seděli. I udělal z provázků (jako) bič a vyhnal všechny 15
z chrámu, ovce a voly, a penězoměncům rozsypal pe-
níze a stoly převrátil; a těm, kteří prodávali holuby, 16
řekl: Odneste to odtud, nečinite domu Otce mého domem
kupeckým. I rozpomenuli se učeníci jeho, že jest psáno: 17
Horlivost domu mého stravuje mě. Židé 18
proto ujali se slova a řekli jemu: Které znamení uka-
zuješ nám (pro to), že ty věci činiš? Ježíš odpověděl 19
a řekl jim: Zbořte chrám tento, a ve třech dnech jej
vzdělám. Tu řekli židé: Čtyřicet a šest roků staven 20
byl chrám tento, a ty jej vzděláš ve třech dnech? On 21

15—16. Prodej ten děl se v oně části místností chrámových, která shla předsíni pohanů. Velerada sama dala k němu svolení. Neboť židé přicházejíce na svátky, obětovali ve chrámě voly neb ovce neb holubičky, dle toho, zdali byli bohatí nebo chudí. Někteří platili také daň chrámovou neb jiné dávky, jež bylo činiti pouze minci určitou. I bylo proto příjemno těm, kteří přicházeli z daleka, že mohli až v předsíni chrámové koupiti si obětní zvíře neb vyměnití potřebné peníze. Ale při tom činil se veliký hluk a hukot jak od zvířat, tak od prodavačův a kupujících. Mimo to někteří majíce přenášeti nádebu nějakou neb břemena z jižní části města do části severní, procházeli chrámem jako nějakou místností přichodní, aby si ukrátili cestu. A to vše rušilo nemálo z pobožnosti nejen pohanů, kteří uvěřivše v jednoho Boha a zřeknuvše se modloslužby své konali tam, v předsíni, svou pobožnost, dále jíti nesmějíce, nýbrž i židy, kteří v sousední předsíni israelitů se modlili. Proto Pán Ježíš rozhorliv se svatým zápalem nad takovým znesvěcováním místnosti chrámové a rušením pobožnosti, vystoupil tak rozhodně proti znesvěcovatelům. — Toto vyčištění chrámu stalo se o prvních velikonočních veřejného života Kristova a jest odlišné od toho, které vyličuje Mat. 21, 12—13., Mark. 11, 15—17., Luk. 19, 45—46., a které se stalo v pondělí před smrtí Kristovou.

17. Vidělit', že se na Pánu Ježíši vyplňuje to, co David byl uvedenými slovy předpověděl (v žalmu 68, 10) ve smyslu předobrazném o Vykupiteli. Jím totiž stěžoval si David, že trpí pronásledování pro svou horlivost pro čest a chválu Boží, a předobrazil zároveň, že také Vykupitel bude horliti pro čest a chválu Boží a trpěti proto nepřítelství a pronásledování.

18. Židé, t. j. členové velerady. Které znamení, t. j. kterým zázrakem prokážeš se, že máš moc a právo věci ty činiti (vyháňeti totiž prodavače odtud přes to, že my jsme jim dali svolení zde prodávati).

19. Pán Ježíš nevyhověl přání jejich. Neboť jednak svědčila o božském poslání jeho již ta vážnost, s kterou byl vystoupil ve chrámě, jednak znaje srdce jejich věděl, že by neuvěřili, ani kdyby zázrak učinil. Slíbil však, že dá jim v budoucnosti znamení, a to na výsost důležité a přesvědčivé, zázrak totiž svého z mrtvých vstání. — Zbořte..., t. j. vy mě usmrtíte sice, ale já ve třech dnech vstanu z mrtvých.

20. Židé myslii, že mluví o skutečném chrámě jerusalemském, který byl vystavěn sice po zajetí babylonském, ale nyní již 46 roků

- 22 však to pravil o chrámu těla svého. Když tedy vstal
z mrtvých, rozpomenuli se učeníci jeho, že to pověděl;
23 i uvěřili Písmu a slovu, kteréz byl Ježíš řekl. Když
pak byl v Jerusalemě o velikonocích v den sváteční,
mnozí uvěřili ve jméno jeho, vidouce divy jeho, které
24 činil. Ježíš sám však nesvěřoval se jim, poněvadž je
25 znal všechny a poněvadž neměl zapotřebí, aby kdo
vydal (mu) svědectví o člověku; neboť sám věděl, co
jest v člověku.

V úterý po čtvrté neděli postní.

Čtení z 2. Mojž. 32, 7—14.

- 7 **V** těch dnech pravil Hospodin k Možíšovi: „Jdi, sestup;
8 tvůj lid, který jsi vyvedl z Egypta, hřeší. Brzy sešli
s cesty, kterou jsi jim ukázal; udělali si lité tele, klaněli se
mu, přinášeli mu oběti a pravili: „To jsou tvoji bohové, Israeli,
9 kteří tě vyvedli z Egypta.““ A Hospodin dále mluvil k Moží-
10 šovi: „Pozoruji, že tento lid má tvrdou šíji, nech mě, ať vzplane
můj hněv proti nim, ať je zahladím a z tebe učiním veliký
11 národ.“ Možíš však prosil Hospodina, svého Boha: „Proč by
měl, Hospodine, vzplanouti tvůj hněv proti tvému lidu, který
12 jsi velikou mocí a silnou rukou vyvedl z Egypta? Prosím, ať
nemohou Egypťané říci: „Chytře je vyvedl, aby je na horách
pobil a vyhladil ze země“; utiš se hněv tvůj a huď milosrdným
13 k nepravosti svého lidu. Rozpomeň se na své služebnky
Abrahama, Isáka a Israele, jimž jsi přísahal při sobě samém
(takto): „Rozmnožím vaše potomstvo jako nebeské hvězdy a
všecku tuto zemi, o které jsem mluvil, dám vašemu potomstvu
14 v majetek navždy.““ I usmířil se Hospodin a neučinil zla,
kterým byl svému lidu hrozil.

s velikým nákladem obnovován; i řekli proto s tváří nevěřící
a s posměchem: Čtyřicet šest atd. Nato nechali ho, ale jakési
zaujetí proti němu zůstalo již v srdci jejich.

22. Ani učeníci Páně nesrozuměli tehdy ještě onomu výroku
Kristovu, ano zapomnuli naň; ale když Pán Ježíš vstal z mrtvých,
rozpomenuli se naň a uvěřili tím pevněji... přesvědčivše se,
že i v Starém Zákoně bylo předpověděno Kristovo vzkříšení i že
pravda byla, co Ježíš o svém vzkříšení židům pověděl.

23—25. O svátcích učinil Pán Ježíš různé zázraky. Pro ty uvě-
řili mnozí ve jméno jeho, t. j. v něho jako Vykupitele, ale
nikoli dokonale, nýbrž neúplně a nedosti pevně. Proto Pán Ježíš
nesvěřil se jim, t. j. neobcovał s nimi tak důvěrně jako se
svými učeníky, neboť znal všechny, i smýšlení jejich.

Evangelium podle sv. Jana 7, 14—31.

Za onoho času, když slavnost byla již v polovici, 14
 Ježíš vešel do chrámu a učil. I divili se židé 15
 řkouce: Kterak tento zná Písma, neučiv se? Ježíš od- 16
 pověděl jim a řekl: Moje učení není mé, nýbrž toho,
 jenž mě poslal. Bude-li kdo chtít vůli jeho činiti, pozná 17
 o tom učení, je-li z Boha, čili já sám od sebe mluvím.
 Kdo mluví sám od sebe, vlastní slávy hledá; kdo však 18
 hledá slávy toho, jenž ho poslal, ten jest pravdo-
 mluvný a nespravedlnosti v něm není. Zdali Mojžíš 19
 nedal vám zákon? A nikdo z vás neplní zákona. Proč
 hledáte mě usmrtiti? Zástup odpověděl (a řekl): Ducha 20
 zlého máš; kdo hledá tě usmrtiti? Ježíš promluvil 21
 a řekl jim: Jeden skutek jsem učinil, a všickni se di-
 víte. Proto Mojžíš dal vám obřízku, ne že by pocházela 22
 od Mojžíše, nýbrž od otcův; a v sobotu obřezujete člo-
 věka. Přijímá-li člověk obřízku v sobotu, aby nerušil 23
 se zákon Mojžíšův, na mne-li se horšíte, že jsem celého
 člověka uzdravil v sobotu. Nesud'te podle obličejů, 24

14. Byla to slavnost stánkův; v polovici t. j. nejspíše čtvrtého dne slavnosti, neboť slavnost stánků konala se po celý týden.

15. Slova: „Kterak tento zná Písma neučiv se,“ pravili jednak jati úžasem, jednak plní předsudkův a zášti proti němu. Z příčiny té nejen sami nenvěřili v Krista, nýbrž i hleděli také u lidu přivést v pochybnost jeho učení, jakožto výklady člověka, který do škol rabínských nechodil, a tedy pravého smyslu Písma sv. nezná.

16. Moje učení není mé..., t. j. „nemám ho jako člověk sám od sebe, nýbrž od Boha,“ aneb: „nemám ho jako Syn Boží sám ze sebe, nýbrž věčným zplacením od Otce.“ Prohlásil tak, že učení jeho jest božské, a že proto jsou povinni je přijmouti, přes to, že ve školách rabínských se neučil.

17. Poučuje, že každý může sám se přesvědčiti o božském původě jeho učení, bude-li je zachovávat; poučít jej o tom blahodátné účinky, které plynou ze zachování jeho učení.

18. Smysl jest: Také z toho může to každý poznati, že při všem hledám jedině etí a chvály Boží.

19—24. Poněvadž židovští náčelníci pořád ještě byli proti němu, že před půl druhá rokem uzdravil tam v sobotu člověka 38 roků nemocného, hájí se proti nim v tento smysl: Vy máte proti mně, že jsem uzdravil v sobotu člověka nemocného, a ospravedlňujete tím vražedné úmysly, které jste pojali proti mně. Ale neprávem to činíte. Vždyť ani vy nešetříte úplně klich sobotního. Zdali Mojžíš nedal vám zákon o svěcení soboty, a nikdo z vás neplní zákona toho úplně. Proč tedy hledáte mne zabít, jako bych byl rušitelem klidu sobotního? (Vtom

- 25 nýbrž spravedlivý soud činite. Tu řekli někteří z Jeru-
 26 salemských: Není-li to ten, jehož hledají zabít? A hle,
 27 mluví zjevně, a nic mu neříkají. Zdaliž opravdu po-
 28 znali náčelníci, že tento jest Kristus? Ale o tomto
 víme, odkud jest; o Kristu však, až přijde, nikdo ne-
 bude věděti, odkud jest. Ježíš proto zvolal ve chrámě,
 uče a pravě: Nejen znáte mě, nýbrž i víte, odkud jsem;
 a přece nepřišel jsem sám od sebe, nýbrž pravý jest
 29 to (posílatel), který mě poslal, jehož vy neznáte. Já
 30 ho znám, neboť jsem od něho, a on mě poslal. Proto hle-
 dali ho zatknouti, ale nikdo nevztáhl na něho ruky,
 31 neboť dosud nepřišla hodina jeho. Ze zástupu však
 mnozí uvěřili v něho a pravili: Bude-liž Kristus, až
 přijde, činiti více divů, nežli tento činí?

přerušil jej zástup těch, kteří nevěděli o úmyslech Kristových odpůrců, a řekli: Ducha zlého máš... Ale Ježíš nedbaje slov jejich, pokračoval proti svým odpůrcům): Jeden skutek jsem učinil v sobotu, uzdraviv člověka 38 roků nemocného, a všichni již proto se divíte, kterak jsem se mohl opovážít porušiti zákon o svěcení soboty, a přece sami, konajíc obřizku i v sobotu, nešetříte ho také. Řeknete mi ovšem: Obřizku přikázal Mojžíš, a proto musíme ji konati i v sobotu. Avšak proti tomu pravím: Mojžíš dal vám obřizku, ale ne, jako by pocházela od Mojžíše, a k jeho zákonu patřila, nýbrž, že z podání otce (praotců) ji přijal. Nepatří tedy vlastně obřizka k zákonu Mojžíšovu, a přece v sobotu obřezujete člověka, zachovávajíc tak vše podání otcův, ale přestupujíc zákon Mojžíšův o svěcení soboty. Než řeknete mi: Obřizkou neporušujeme zákona Mojžíšova; uchoť, ačkoli Mojžíš sám nezavedl ji, přece předepsal ji také. Nuže, k tomu pravím vám: Přijímá-li člověk (i vy) obřizku (obřezávání) v sobotu jakožto věc dovolenou, a tak, aby se jí neporušil zákon Mojžíšův, na mne-li se horšíte, že jsem celého člověka uzdravil v sobotu, a ne pouze některého údě jeho? (Pokládá totiž obřizku jako úkon uzdravovací na jednom údě.) Nesuďte podle obličeje, stranic... a pak zajistě nebudete mne viniti z porušování klidu sobotního proto, že jsem uzdravil člověka v sobotu.

27. O Kristu... nikdo nebude věděti, odkud jest. Soudili tak nesprávně o Kristu proto, poněvadž nerozuměli oněm místům prorockým, ve kterých vzhledem k božské přirozenosti Vykupitelově se pravilo, že rodu jeho nikdo nebude moci vypověděti (Mal. 3, 2).

28. Smysl jest: Připouštím, že, co se týká mého původu, nejen znáte mě, nýbrž i víte, odkud jsem, ač nepravím, že vaše poznání v té věci jest prosto všeho omylu; avšak přece nepřišel jsem sám od sebe svým jménem, nýbrž poslán jsem, a pravý (opravdový) jest to posílatel, jenž mne poslal, posílatel po výtec, jehož vy však neznáte jakožto Otce mého, kterýž mne poslal, a proto ani o mně nemáte pravého poznání.

31. Chtějí říci: Bude-li Kristus... více divů činiti, než tento činí? Zajistě ne. Jest tedy tento Kristem, Vykupitelem.

Ve středu po čtvrté neděli postní.

Čtení z proroka Ezechiela 36, 23—28.

(**T**oto praví Hospodin Bůh:) Ukáži, jak svaté jest veliké
jméno mé, — které bylo znesvěceno mezi národy, které
jste znesvětili mezi nimi, — aby poznali národové, že já
jsem Hospodin, praví Pán zástupů, když ukáže se před očima
jejich na vás, jak svatý jsem. Vezmu vás totiž z národů, shro-
máždím vás ze všech zemí a přivedu vás do vaší vlasti. Vylíji
pak na vás čistou vodu, že očistění budete; ode všech poskvrn
vašich i ode všech model vašich očistím vás. Dám vám také
srdce nové a ducha nového vložím do vás; odejmu srdce ka-
menné z těla vašeho, a dám vám srdce z masa. Ducha svého
vložím do vás, a způsobím, že v příkazech mých budete chodit
a ustanovení mých šetřit a činit je. A bydlice v zemi, kterou
jsem dal otcům vašim, budete mým národem a já budu vašim
Bohem.

Čtení z proroka Isaiáše 1, 16—19.

- 16 (**T**oto praví Hospodin): Umyjte se čistě,¹⁾
odstraňte zlé smýšlení své²⁾ — abych neviděl ho:
17 přestaňte jednat převráceně — učte se činiti dobře;
vyhledávejte spravedlivost — přispějte potlačenému,
ku právu sirotku pomáhejte — zastáňte se vdovy.
18 Můžete přijít, byste mne kárali³⁾ — Hospodin tak praví; --
budou-li hříchy vaše jako šarlat⁴⁾ — jako sníh budou zblíleny;
budou-li červené jako červenec⁴⁾ — jako vlna zblélejí.
19 Chutě-li mne budete poslouchat — dobra světa jíst budete,
(praví Pán všemohoucí).

¹⁾ Isaiáš vytýkal Israelitům ve verši předchozí (v. 15), že ruce jejich jsou plny krve, kterou prolili ne toliko vraždami, ale také tím, že utiskujíce krvelačně chudé a opuštěné, ubírali jim života (= „krve“). — Čistě umytí mají se mravně.

²⁾ Nestačí toliko ze vně šetřiti předpisů bohoslužebných!

³⁾ Bůh se zavazuje, že promine kajícímu lidu hříchy, ano že mu dá, by užíval („jedl“) největšího blaha světa. Kdyby tak ne učinil, dává Israelitům — po lidsku mluveno — právo k tomu, by jej (Boha) veřejně volali k povinnosti, ano jemu vytýkali a jej „kárali“, že neplní, co slíbil.

⁴⁾ „Šarlat“ — jasná ostrá barva červená, vyráběná z „červce“ (Coccus ilicis), buď z jeho vajec nebo z těla usušeného a na prášek rozmělněného. Šat jím barvený nepouštěl, a snadno bylo jej uměle vyběliti. Hříchy přirovnány tu k barvě červené, k barvě krve, o které viz výše pozn. ¹⁾. Krásně tu vysloveno Boží milosrdenství. Ani hříšník největší, do jehož duše nepravost zapustila mnoho hlubokých kořenů, nemusí zoufat!

Evangelium podle sv. Jana 9, 1—38.

- 1 **Z**a onoho času Pán Ježíš jda mimo, uzřel člověka
 2 slepého od narození. I otázali se ho učeníci jeho
 řkouce: Mistře, kdo zhřešil, tento-li, či-li rodiče jeho,
 3 že se slepý narodil? Ježíš odpověděl: Ani tento nez-
 4 zhřešil ani jeho rodiče, nýbrž aby se zjevily na něm
 5 skutky Boží. Já musím činiti skutky toho, jenž mne
 poslal, pokud jest den; přichází noc, kdy nikdo nemůže
 6 dělati. Pokud jsem na světě, jsem světlem světa.
 7 To pověděv vyplil na zem a udělav ze sliny bláto, po-
 8 mazal mu (tím) blátem oči a řekl mu: Jdi, umyj se
 v rybníce Siloe (to jest v překladě „Poslaný“). I odešel
 9 a umyl se a přišel vida. Proto sousedé a ti, kteří ho
 dříve vídali, že byl žebrákem, řekli: Není-li to ten,
 10 jenž sedával a žebрал? Někteří pravili: Jest to on. Jiní
 řekli: Nikoliv, ale jest mu podoben. On však pravil: Já
 11 jsem to. Tedy řekli jemu: Kterak se otevřely tvoje
 oči? On odpověděl: Ten člověk, který slove Ježíš,
 12 udělal bláto a pomazal mi oči a řekl mi: Jdi k rybníku
 Siloe a umyj se. I šel jsem a umyv se vidím. I řekl
 13 jemu: Kde jest on? Pravil: Nevím. Přivedli ho k fa-
 14 riseům, toho, jenž býval slepý. Byla pak sobota, když
 15 Ježíš udělal bláto a otevřel mu oči. Opět tedy otázali
 se ho i fariseové, kterak prohlédl. On pak řekl jim:
 16 Bláto položil mi na oči a umyl jsem se a vidím. Tu
 řekli někteří z fariseů: Není tento člověk od Boha,
 neboť nešetří soboty. Jiní však pravili: Kterak může
 17 člověk hříšný činiti takové divy? I byla roztržka mezi
 nimi. Pravili tedy opět slepému: Co ty pravíš o něm,
 protože ti otevřel oči? On pak řekl: Jest prorokem.
 18 I nevěřili o něm židé, že byl slepý a prohlédl, až povolali

---

9, 2. Apoštolé totiž podobně jakož i jiní židé mysleli, že každý zlo fyzické jest trestem za hřích osobní, jehož se dopustil trpící sám nebo rodiče jeho.

3. nýbrž proto dopuštěním Božím narodil se slepý, aby jeho uzdravením zjevily se skutky Boží a tím i božská moc, dobrota a milosrdenství.

13. k fariseům, t. j. jak souditi lze z následujícího vyšetřování jejich, ke členům velerady, kteří po většině patřili ke straně farisejské.

rodiče toho, jenž prohlédl. I otázali se jich řkouce: 19
 Tento-li jest váš syn, o němž vy pravíte, že se slepý 20
 narodil? Kterak tedy nyní vidí? Rodiče jeho odpo-
 věděli jim a řekli: Víme, že tohle jest náš syn a že se 21
 slepý narodil, ale kterak nyní vidí, nevíme; aneb kdo
 mu otevřel oči, my nevíme; jeho se ptejte, má léta, ať 22
 sám mluví o sobě. To řekli rodiče jeho, poněvadž se
 báli židů: neboť již se byli židé usnesli, aby vyzná- 23
 li ho jako Krista (Vykupitele), byl vyobečován. Proto
 řekli rodiče jeho: Má léta, jeho se ptejte. Opět tedy po- 24
 volali toho člověka, který býval slepý, a řekli jemu:
 Vzdej chválu Bohu! My víme, že ten člověk jest 25
 hříšník. On tedy řekl jim: Je-li hříšník, nevím; jedno 26
 vím, že byv slepý nyní vidím. I řekli mu: Co ti učinil?
 Kterak otevřel ti oči? Odpověděl jim: Pověděl jsem 27
 vám již a neslyšeli jste? Proč chcete opět slyšeti? Zdaliž
 i vy chcete býti učeníky jeho? I spílali mu a řekli: 28
 Ty jsi učeníkem jeho, my jsme učeníci Mojžíšovi. My 29
 víme, že Mojžíšovi mluvil Bůh, o tomto však nevíme,
 odkud jest. Člověk ten odpověděl a řekl jim: To jest 30
 věru divná věc, že vy nevíte, odkud jest, a otevřel mi
 oči. Víme, že hříšníků Bůh neslyší, nýbrž je-li kdo 31
 bohabojný a činí vůli jeho, toho slyší. Od věků nebylo 32
 slycháno, že by byl kdo otevřel oči slepému od naro-
 zení. Kdyby tento nebyl od Boha, nic by nemohl činiti. 33
 Odpověděli a řekli jemu: Všecok jsi se v hříších na- 34
 rodil, a ty učíš nás? I vyvrhli ho ven. Ježíš uslyšel, že 35
 ho vyvrhli ven, a naleznuv jej řekl jemu: Věříš-li
 v Syna Božího? On odpověděl a řekl: Kdo jest to, Pane, 36
 abych uvěřil v něho? A Ježíš řekl jemu: I viděl jsi ho, 37
 a ten jest to, jenž s tebou mluví. On pak řekl: Věřim, 38
 Pane. A pad před ním klaněl se mu.

---

24. Vzdej chválu Bohu, tím totiž, že budeš mluvit plnou pravdu. My víme, že ten člověk jest hříšník. Tak lhouce poukazovali slovy „my víme“ k vlastní autoritě, myslíce, že přivedou jej k nějaké výpovědi, které by mohli použítí proti Pánu Ježíši.

26. Znova se tázali, myslíce, že si snad bude odporovati v něčem.

Ve čtvrtek po čtvrté neděli postní.

Čtení z 4. Král. 4, 25—38.

- V** těch dnech přijela Sunamka k muži Božímu na horu Karmel. Když ji muž Boží užírl proti (sobě), řekl Giezi, služebník svému: „Hle, ona Sunamka! Proto jdi jí vstříc a rei jí: „Máš se dobře ty, muž tvůj a syn tvůj?“ Ona odpověděla: „Dobře!“ Když pak přišla k muži Božímu na horu, chopila se nohou jeho. Giezi přistoupil, aby jí odstrčil. Člověk Boží však řekl: „Nech jí; nebo v hořkosti je duše její, a Hospodin zatajil to přede mnou, neoznámiv mi toho.“ Ona pak mu řekla: „Zda jsem žádala syna od pána mého? Zda jsem ti neřekla: „Nešal mne?“ Tu pravil on Giezimu: „Přepaš bedra svá, vezmi hůl mou do ruky, a jdi. Potkáš-li koho, nepozdravuj ho; a pozdraví-li tě kdo, neodpovídej mu; a polož hůl mou na tvář chlapeovu.“ Matka chlapeova však řekla: „Jakože živ je Hospodin a jakože živa je duše tvá! Nespustím se tě!“ Vstal tedy a šel za ní. Giezi je předesel, a položil hůl na tvář chlapeovu, ale nebylo hlasu ani citu (pezo-rovati); proto vrátil se jemu vstříc a oznámil mu řka: „Ne-vstal chlapec.“ Když tedy vešel Eliseus do domu, chlapec, hle, mrtev ležel na jeho lůžku. I vešel, zavřel dveře po sobě a po chlapeci, a modlil se k Hospodinu. Pak si stoupl nahoru a zpolehl na dítě; ústa svá položil na ústa jeho, oči své na oči jeho, ruce své na ruce jeho. Když se tak sklonil nad ním, zahrálo se tělo chlapeovo. Vrátil se prošel se po domě jednou sem a tam, šel (zase) nahoru a zpolehl na něj; i zazíval chlapec sedmkrát, a otevřel oči. Zavolav tedy Gieziho řekl mu: „Zavolej Sunamku!“ Ta jsouc zavolána vešla k němu. Když pak jí řekl: „Vezmi syna svého!“ přišla, padla mu k nohám, poklonila se k zemi, vzala si syna a vyšla. Eliseus pak přišel zase do Galgaly.

Evangelium podle sv. Lukáše 7, 11—16.

- A** onoho času Pán Ježíš šel do města, které slove Naim, a šli s ním učeníci jeho a zástup veliký.
12 Když pak se přiblížil ke bráně města, hle vynášeli mrtvého, jediného to syna matky jeho, a ta byla vdova.

12. Vynášeli jej z města k hrobu nikoli v rakvi, nýbrž podle tehdejšího obyčje jejích na otevřených marách zavinutého v plátno.

a četný zástup lidu z města byl s ni. Spatřiv ji Pán, 13
pohnul se milosrdenstvím nad ní a řekl ji: Neplač.
A přistoupiv dotekl se nar; ti pak, kteří (jej) nesli, 14
zastavili se. — I řekl: Mládenče, tobě pravím, vstaň.
A posadil se ten, jenž byl mrtvý, a počal mluvit. I dal 15
jej materi jeho. Pojala pak všechny bázeň a velebili 16
Boha řkouce: „Prorok veliký povstal mezi námi“ a „Bůh
navštívil lid svůj.“

V pátek po čtvrté neděli postní.

Čtení z 3. Král. 17, 17—24.

V těch dnech roznemohl se syn té (sareftské) hospodyně, a 17
přitížilo se mu tolik, že již přestal dýchat. Řekla tedy 18
Eliášovi: „Co mně a tobě, muži Boží? Přišel jsi ke muč, by při-
pomenu ty byly nepravosti mé, a syna mého abys (tak) zabil?“
I pravil ji Eliáš: „Dej mi syna svého.“ A vzal ho z lůna je- 19
jího, vynesl jej do horní jizby, ve které bydlil, položil ho
na lůžko své a volal k Hospodinu řka: „Hospodine, Bože 20
můj, také vdovu, která mne přece hostí, zarmoutil jsi
vzav život jejímu synu?“ Pak roztáhl se třikrát nad 21
chlapcem, jak byl dlouhý, a volal k Hospodinu řka: „Hospo-
dine, Bože můj, prosím, ať se navrátí život chlapce tohoto do
jeho těla!“ Hospodin vyslyšel hlas Eliášův, a vrátil se 22
život chlapcův do něho, že ožil. I vzal Eliáš chlapce, snesl 23
jej s horní jizby dolů do přízemku, dal jej matce jeho, a řekl:
„Hle, živ je syn tvůj!“ „Syní,“ pravila žena Eliášovi, „po 24
tímto poznávám, že jsi ty muž Boží, a že slovo Hospodi-
novo v ústech tvých pravé jest.“

Evangelium podle sv. Jana 11, 1—45.

Za onoho času byl nemocen jakýsi Lazar z Be- 1
tanie, městečka Marie a její sestry Marty. Byla 2
to ona Marie, která pomazala Pána mastí a utřela nohy
jeho vlasy svými, jejížto bratr Lazar byl nemocen.
Sestry jeho poslaly k němu a vzkázaly: Pane, hle ten, 3
kterého miluješ, jest nemocen. Uslyšev to Ježíš řekl: 4
Nemoc ta není k smrti, nýbrž ke slávě Boží, aby Syn

5 člověka byl oslaven skrze ni. Ježíš však miloval Martu
 6 i sestru její Marii a Lazara. Jak tedy uslyšel, že jest
 7 nemocen, tu zůstal sice na tom místě (ještě) dva dni.
 8 Potom řekl učeníkům svým: Pojd'me opět do Judska.
 9 Učeníci řekli jemu: Mistře, nyní židé hledali tě kame-
 10 novati, a zase tam jdeš? Ježíš odpověděl: Nemá-li den
 11 dvanáct hodin? Chodí-li kdo ve dne, nenaráží se, neboť
 12 vidí světlo toho světa. Chodí-li však v noci, narazí se,
 13 neboť není při něm světla. To pověděl a potom pravil
 14 jim: Lazar, přítel náš, spí, ale jdu, abych ho ze sna
 15 probudil. I řekli mu učeníci jeho: Pane, spí-li, bude
 16 zdrav. Ježíš však řekl to o smrti jeho, ale oni mysleli,
 17 že mluví o spánku sna. Tu tedy Ježíš řekl jim zjevně:
 18 Lazar zemřel; i raduji se pro vás, že jsem tam nebyl,
 19 abyste uvěřili. Ale pojd'me k němu. Řekl tedy Tomáš,
 20 jenž slove Blíženec, ke spoluúčeníkům: Pojd'me i my,
 21 ať umřeme s ním. Přišel tedy Ježíš nalezl ho již
 22 čtyři dni v hrobě ležeti. Byla však Betanie blízko Je-
 23 rusalemu, as patnáct honů od něho. Mnozí pak ze židů
 24 byli přišli k Martě a Marii, aby je potěšili pro jejich
 25 bratra. Jak tedy Marta uslyšela, že Ježíš přichází,
 26 vyšla mu naproti, Maria však seděla doma. I řekla Marta
 27 k Ježíšovi: Pane, kdybys byl tu byl, bratr můj nebyl
 28 by umřel. Však i nyní vím, že začkoli požádáš Boha,

---

5. není k smrti, t. j. k tomu, aby zemra, zůstal v hrobě, nýbrž aby vzkříšením jeho zjevila se moc Syna člověka, a tím oslaven byl Bůh.

6. Zůstal ještě dva dni za Jordánem, ač vševědouce svou věděl, že právě toho dne Lazar zemřel. Neboť chtěl ho vzkřísiti teprve čtvrtého dne po pohřbu, aby tím patrněji zjevila se božská moc jeho.

8—10. Smysl jest: Jako den má určitý počet hodin, tak (úradkem Božím a vůlí mojí) určena jest doba k vykupitelskému úradu mému; a jako za dne člověk jde bezpečně bez obavy, že narazí na nebezpečství života, tak ani já a k vůli mně ani vy nemusíte se báti žádného nebezpečství života, pokud určitá ona doba neuplyne. Až pomine doba ta, nastane mi ovšem nebezpečství, a já zemru, ale ne z vůle mých odpůrců, nýbrž, že po věčném úradku Božím i po mé vůli tehdy bude mi umříti. Přes to tedy, že nepřátelé moji hledají mě usmrtit, já půjdu nyní do Judska.

18. patnáct honů, t. j. as 3 kilometry.

22. I nyní vím, že začkoliv požádáš... Kdybys tedy požádal za to, abys Lazara mohl vzkřísit, i to by ti dal. Vyjádřila tak pevnou víru, že i nyní může Lazara vzkřísiti, a tím

dá tobě Bůh. Dí jí Ježíš: Vstane zase bratr tvůj. 23
 Dí jemu Marta: Víím, že vstane při vzkříšení v den po- 24
 slední. Řekl jí Ježíš: Já jsem vzkříšení a život; kdo 25
 věří ve mne, byť i umřel, živ bude, a každý, kdo žije 26
 a ve mne věří, neumře na věky. Věříš-li tomu? Řekla 27
 jemu: Ovšem, Pane, já jsem uvěřila, že ty jsi Kristus,
 Syn Boha živého, kterýž jsi přišel na tento svět. A když 28
 to pověděla, odešla a zavolala svou sestru Marii potají
 řkouc: Mistr je zde a volá tebe. Jak to ona uslyšela, 29
 vstala rychle a šla k němu, neboť Ježíš nepřišel ještě 30
 do městečka, nýbrž byl dosud na tom místě, kde se
 s ním setkala Marta. Židé pak, kteří byli s ní v domě 31
 a ji těšili, uzřevše, že Maria rychle vstala a odešla, šli
 za ní pravíce: Jde ke hrobu, aby tam poplakala. Když 32
 tedy Maria přišla tam, kde byl Ježíš, uzřevši jej, padla
 mu k nohám a řekla jemu: Pane, kdybys byl zde byl,
 bratr můj nebyl by umřel. Tedy Ježíš vida ji, ana 33
 pláče, i židy, kteří byli s ní přišli, ani pláči, pohnul
 se v duchu a zachvěl se a řekl: Kde jste jej po- 34
 ložili? Řkou jemu: Pojď a viz. I zaplakal Ježíš. 35
 Židé tedy řekli: Hle, kterak jej miloval. 36
 Někteří však z nich pravili: Nemohl-liž ten, **jenž** 37
 otevřel oči slepého (od narození), učiniti, aby byl tento
 neumřel? Tedy Ježíš pohnuv se opět sám v sobě, přišel 38
 ke hrobu. Byla to jeskyně a kámen ležel na ní. Ježíš 39
 řekl: Odstraňte kámen. Řekla mu Marta, sestra zemře-
 lého: Pane, již zapáchá, neboť čtyři dni jest v hrobě. Dí 40
 jí Ježíš: Neřekl-li jsem tobě, že budeš-li věriti, uzříš
 slávu Boží? Odstranili tedy kámen. Ježíš pak pozdvihl 41
 oči vzhůru a řekl: Otče, děkuji tobě, že jsi mne vy-
 slyšel. Já jsem věděl, že mne vždycky slyšíš, avšak pro 42

---

i tichou prosbu, aby ho vzkřísil. V tom však byla víra její ještě nedokonalá, že myslila, že Pán Ježíš musí dříve prositi Otce, aby ho vzkřísiti mohl.

25—26. Já jsem původ veškerého vzkříšení a života, jak tělesného, tak duševního. Kdo věří ve mne věrou živou, byť i umřel tělesně, živ bude životem věčně blaženým, a každý, kdo žije tělesně a ve mne věří věrou živou, neumře na věky pro věčnou blaženost.

33. Pohnul se soustrastí, kterou jako člověk pocítil, vida jejich slzy a uvažuje zlobu, kterou působí smrt.

- zástup, který kolem stojí, jsem to řekl, aby uvěřili, že
 43 ty jsi mne poslal. To pověděv zvolal hlasem velikým:
 44 Lazare, pojď ven. I vyšel (hned) ten, jenž byl umřel,
 svázan jsa obvazky na rukou i na nohou, a tvář jeho
 obvázána byla šátkem. Ježíš řekl jim: Rozvažte ho,
 45 a nechte, ať odejde. Tu mnozí ze židů, kteří byli přišli
 k Marii (a Martě), spatřivše, co učinil (Ježíš), uvěřili
 v něho.

V sobotu po čtvrté neděli postní.

Čtení z Isaiáše proroka 49, 8—15.

- 8 **T**oto praví Hospodin:¹⁾
 „V době milosti vyslyším tě, a v den spásy pomohu ti;²⁾
 budu tě opatrovati, a učiním tě smlouvou lidu,³⁾
 abys vzkřísil laby a ujal dědičné podíly zpustošené,⁴⁾
 9 abys řekl vězňům „Vyjděte“, a kteří ve tmě jsou, „Ukažte se!“⁵⁾
 Na cestách se budou pásati, na všech pustinách pastvíska
 jejich.⁶⁾
 10 Nebudou lačnět ani žíznit, nebude trýznit je vedro ni slunce,⁷⁾
 budeť je slitovník jejich vodit, a u vodních zřídél napájeti.
 11 Ze všech hor svých udělám cesty, a stezky mé budou
 vyvýšeny.⁸⁾
 12 Vizte, tito z daleka přijdou; oni, ejhle, od půlnoci;
 (jiní) od moře, a tito (zase) z poledních (až) končin.⁹⁾

¹⁾ Služebníku svému, t. j. Mesiáši.

²⁾ Čas milosti a spásy je doba mesiášská.

³⁾ Bůh učiní s veškerým lidstvem úmluvu novou. Jejím prostředníkem bude Mesiáš.

⁴⁾ Dědičné podíly, které v době zajetí babylonského zpustly, ujali zase Zoré ze zajetí se vrátivší. Mesiáš ujme a rozdělí vyšší statky lidstva, které před příchodem jeho byl hřích zpustošil.

⁵⁾ Osvobození ze zajetí politického (babylonského) jest obraz vysvobození ze zajetí hříchů a jeho následků.

⁶⁾ Úroda bude taková, že i na lukách pošlapaných, udupaných (= „cesty“), jakož i na pustách bude hojně růsti.

⁷⁾ „Vedro“, jež působí žhavý vítr vanoucí z písčité pouště.

⁸⁾ Bůh, dobrý pastýř se postará, by ovce jeho mohly bezpečně choditi na pastvu po schůdných cestách, že nestihne je v krabaticích, srážech a roklinách úraz.

⁹⁾ Zajatci ze všech končin přijdou, by vstoupili do nové svobodné obce křesťanské.

- 13 Jásajte nebesa, plesej země, vesele zpívejte hory chválu, neboť potěší Hospodin lid svůj, a nad chudými svými se smiluje.
- 14 Sion děl: „Opustil mne Hospodin, Pán se na mne zapomenul.“¹⁾
- 15 Může zapomněti na své dítko žena, bez citu s plodem své krve? A byť i ona se zapomněla, já přece nezapomenu tě!“
(praví Pán všemohoucí.)

Evangelium podle sv. Jana 8, 12–20.

Za onoho času Pán Ježíš pravil k zástupům židovským: Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude choditi ve tmě, nýbrž bude míti světlo života. I řekli mu fariseové: Ty vydáváš svědectví sám o sobě, svědectví tvé není pravé. Ježíš odpověděl a řekl jim: Ačkoliv vydávám svědectví sám o sobě, pravé jest svědectví mé, neboť vím, odkud jsem přišel a kam jdu; ale vy nevíte, odkud přicházím nebo kam jdu. Vy soudíte podle těla; já nesoudím nikoho, a soudím-li já (přece), soud můj jest pravý, neboť nejsem sám, nýbrž já a ten, jenž mne poslal, Otec. A v zákoně vašem jest psáno, že svědectví dvou lidí jest pravé. Já jsem to, jenž svědčím sám o sobě, a svědčí

¹⁾ Sion, t. j. Jerusalema zpustlý po r. 587 před Kr. stěžuje si, že ten stav již dlouho trvá, že snad již Hospodin zapomněl, co mu sliboval, ježto dosud nikdo nestaví znova chrám ani městské zdi. Hospodin jej těší, ujišťuje, že na něj ani zapomnění nemůže.

12. jsem světlo světa, či zdroj pravdy, ctnosti a blaha, který nadpřirozeným zjevením svým a světlem víry osvěcuje lidi. — Nebude choditi ve tmách, t. j. v nevědomosti a v bludech a v neřestech a z toho pocházející bídě. — Bude míti světlo života, t. j. světlo pravdy, moudrosti a opatrnosti křesťanské, která vede k pravé a věčné blaženosti.

14–15. Aby Pán Ježíš ukázal, že svědectví jeho jest pravé, pravoplatné, a že povinni jsou je přijmouti a uznati přes to, že vydává je sám o sobě, upozorňuje na své božství v tomto smyslu: Svědectví mé jest pravé..., neboť já vím vědomostí neomylnou, že jsem soupodstatný Syn Boží, který jsem jako člověk vyšel od Boha vtělením se, a který k němu odejdu nanebevstoupením. Vy však tohoto tajemství mého poslání svou vlastní vinou neznáte, a proto mé svědectví odmítáte. Příčina té neznalosti vaší jest v tom, že mě soudíte a jako podvodníka odsuzujete podle těla, t. j. podle toho, co se při mně jeví tělesným očím porušené přirozenosti vaší — podle chudoby mé i příbuzných mých a j. — Já nesoudím nikoho, t. j. nyní po čas pozemského života svého neodsuzuji nikoho, neboť nejsem poslán na svět, abych soudil svět, nýbrž abych jej vykoupil.

- 19 o mně Otec, který mě poslal. I řekli jemu: Kde jest tvůj Otec? Ježíš odpověděl: Neznáte ani mne, ani Otce mého; kdybyste znali mne, znali byste i Otce mého.
- 20 Tato slova (Ježíš) mluvil v síni pokladní uče v chrámě, a nikdo ho nejal, neboť ještě nepřišla hodina jeho.

V pátou neděli postní (smrtnou).

Čtení z listu sv. Pavla k židům 9, 11—15.

- 11 **B**ratři, Kristus vystoupiv jako velekněz budoucích statků, skrze větší a dokonalejší stanek, ne rukama udělaný,
- 12 to jest ne z tohoto tvorstva, ani skrze krev kozlů neb telat, nýbrž skrze vlastní krev vešel jednou pro vždy do velesvatyně, zjednav vykoupení věčné. Neboť jestli krev kozlův a býkův a pokropení popelem z jalovice posvěcuje poskvrněné k čistotě tělesné, čím spíše krev Kristova, jenž
- 14

11.—12. Statky budoucími míní statky mesiánské, stánkem dokonalejším nejspíše nebe hvězdné, které nepatří k tomuto tvorstvu pozemskému. Pavel naráží na obřady v den smíření. V ten den totiž (jednou v roce) vcházel velekněz starozákonní skrze svatyni (stánek přední) do velesvatyně s krví telete, které byl obětoval za hříchy své a svého domu, a s krví kozla, kterého obětoval za hříchy lidu, a pokropil jí slitovnici, aby tak zjednal sobě a lidu vnější očištění od hříchů (3. M. 16.). A podobně Kristus vystoupiv na zemi jako velekněz, jenž by zasloužil statky budoucí či mesiánské, vešel také skrze svatyni (stánek přední), ale větší a dokonalejší, totiž skrze nebe hvězdné, do velesvatyně, a to nikoli pozemské, nýbrž do nebeské; a vešel tam jednou pro vždy nikoli skrze krev cizí, ne skrze krev teleto a kozla, nýbrž skrze krev vlastní t. j. na základě zásluh a se zásluhami, které si byl zjednal obětováním sebe sama na kříži, a kterými lidstvu zasloužil vykoupení věčné, t. j. takové, které stačí na věky a zjednává statky věčné.

13. pokropení popelem z jalovice, t. j. vodou smíšenou s popelem z jalovice červené, bezvadné, k tomu dosud nezvané, která za zvláštních obřadů byla zabita a spalena. Jí pokropoval se ten, kdo se poskvrnil levitsky dotknutím se lidské mrtvolky neb kosti neb hrobu, a tak se očišťoval od své poskvrny. Viz 4. Mojž. 19.

14. skrze Ducha věčného, tak dle textu řeckého; dle Vulgaty skrze Ducha svatého. Rozumějí pak Duchem věčným někteří ve shodě s Vulgátou Ducha svatého ve smyslu, že Pán Ježíš jako člověk z vnuknutí Ducha sv. se obětoval, jiní však po našem soudu správněji božskou přirozenost Kristovu, kterou právě stala se obět jeho naprosto bezúhonnou a nekonečně cennou, tak že nejen podala nadbytné dostiučinění za hříchy všeho lidstva, nýbrž i milost a přístup do nebe všemu lidstvu zasloužila. — Od mrtvých skutků, t. j. od hříchů, které působí smrt duševní.

skrže Ducha věčného sebe sama obětoval jako oběť bezúhonnou Bohu, očistí svědomí naše od mrtvých skutků, abychom sloužili Bohu živému. A proto jest prostředníkem nové úmluvy (závěti), aby skrže smrt podstoupenou na vykoupení přestupů (spáchaných) pod první úmlouvou obdrželi zaslíbené dědictví věčné ti, kteří jsou povoláni.

Evangelium podle sv. Jana 8, 46—59.

Za onoho času Pán Ježíš řekl k zástupům židovským a k velekněžím: Kdo z vás bude mne viniti z hříchu? Jestliže pravdu mluvím (vám), proč mi nevěříte? Kdo z Boha jest, slova Boží slyší; proto vy neslyšíte, že z Boha nejste. Tu židé odpověděli a řekli jemu: Zdaliž my dobře nepravíme, že Samaritán jsi a zlého ducha máš? Ježíš odpověděl: Já zlého ducha

15. Aby nikdo nebral pohoršení ze smrti Kristovy, jakož činili židé, poučuje v tomto a následujících třech verších o potřebě smrti jeho. Při tom přihlíží k tomu, že příslušné slovo řecké διαθήκη diathéké znamená nejen úmluvu (pořízení umluvené), nýbrž i závěť (pořízení poslední), a to tím spíše, poněvadž Zákon Nový, Nová Úmluva, má nejen ráz úmluvy, kterou Bůh učinil s lidstvem, nýbrž jistou měrou i ráz závěti, pokud totiž Kristus odkázal nám statky věčné. Vede pak důvod v tomto smyslu: Poněvadž tak velikou moc má krev Kristova, proto Kristus Ježíš stal se prostředníkem Nové Úmluvy (Nového Testamentu, Závěti), aby, když by zemřel za hříchy lidstva, dosáhli zaslíbeného dědictví věčného ti, kteří jsou povoláni k pravé víře a povolání toho uposlechli. Nemohli zajisté dosíci dědictví toho, leč Kristus zemřel (skrže smrt jeho). Neboť jako každá závěť stává se pravomocnou teprve po smrti závětcově, takže dříve v dědictví uvázati se nelze, tak i ona Závěť či Úmluva Nová, kterou Pán Ježíš odkázal nám statky věčné, nabyla moci teprve smrtí jeho, takže nikdo nemohl ono dědictví obdržeti, dokud Kristus nezemřel pro nás.

46—47. Smysl jest: Nikdo z vás nemůže viniti mě ze žádného hříchu, ani ze lži; neboť nemám žádného hříchu ani náklonnosti hříšné. Nemůžete-li tedy viniti mě ze žádného hříchu, ani ze lži, nemáte žádné příčiny mi nevěřiti. Proč tedy nevěříte mi? Proto, poněvadž nejste z Boha, nejste dítkami či pravými ctiteli Božími. Neboť pravý ctitel Boží slyší rád slova Boží, jaká já mluvím.

48. Židé nemohouce vyvrátiti slov Kristových a nechťce je uznati, utkali se k nadávkám. Vrátili mu výtky, které učinil jim. Ježíš řekl jim, že nejsou (podle ducha) pravými syny Abrahamy, pravými ctiteli Božími, a oni mu řekli, že sám jest takový (Samaritáni totiž povstali smíšením židů s kmeny pohanskými a přijali do svého náboženství některé věci z pohanství); Ježíš řekl jim též, že otcem jejich jest ďábel, a oni mu řekli, že sám má ducha zlého. První nadávka byla čistě osobní a nedotýkala se ve-

- 50 nemám, ale ctím Otce svého, a vy mě zneuctíváte. Já
 však nehledám slávy své; jestli, kdo (ji) hledá
 51 a soudí. Amen, amen pravím vám: Bude-li kdo zachovávati slovo mé,
 52 neumře na věky. I řekli mu židé: Nyní jsme poznali, že zlého ducha máš. Abraham umřel
 i proroci, a ty pravíš: Bude-li kdo zachovávati slovo
 53 mé, nezemře na věky. Zdalíž jsi ty větší nežli otec náš Abraham, který zemřel? Také proroci zemřeli.
 54 Kým činíš sebe sama? Ježíš odpověděl: Oslavuji-li se já sám, sláva má nic není. Jest to Otec můj, jenž mne
 oslavuje, o němž. vy pravíte, že jest Bohem vaším.
 55 A (přece) nepoznali jste ho, ale já ho znám, a řeknu-li, že ho neznám, budu podoběn vám, lhářem. Avšak znám
 56 jej a slovo jeho zachovávám. Abraham, otec váš, zaplesal, aby viděl den můj: i viděl a radoval se. Tu
 57 řekli k němu židé: Padesáte roků ještě nemáš, a Abrahama jsi viděl? Ježíš řekl jim: Amen, amen pravím
 58 vám: Prve než Abraham byl, jsem já. I chápali se kamení, aby házeli na něho. Ale Ježíš se skryl a vyšel z chrámu.

---

lebnosti božské, proto neodpověděl k ní, dávaje tak příklad, že urážky osobní, jimiž netrpí náš úřad ani čest Boží, máme trpělivě snášeti. Druhá dotýkala se jeho úřadu i pocty Boží, ježto obsahovala v sobě výtku, že působí ne ve spojení s Bohem a pro Boha, nýbrž ve spojení s ďáblem a pro ďábla, a tedy jest třeba se ho varovati. Ji proto klidně sice, ale zcela rozhodně odmítnul, dávaje tak příklad, že nemáme mlčeti k urážkám, jež dotýkají se úřadu našeho a eti Boží.

50. t. j. Já však nehledám trestu vašeho pro urážku mně učiněnou, jest někdo jiný, jenž toho hledá a soudí, totiž Bůh Otec.

51. Nechav svých odpůrcův, obrací se hlavně k těm v zástupu, kteří dle v. 30. uvěřili, a pokračuje v řeči k nim (ve v. 31.) započaté, ukazuje při tom i odpůrcům svým na prostředek, kterým mohou uniknouti trestu.

54. t. j. Oslavuji-li se sám, jak vy myslíte, připouštím, ač netvrdím, že sláva má není ničím.

56. Smysl jest: Co se týká otázky vaší, jsem-li větší než Abraham, pravím vám, že jsem větší. Patruo to z té tužby, kterou Abraham měl po mně, a z té radosti, kterou pocítil, když se dověděl o mém příchodě na svět. Abraham, otec váš, totiž zaplesal, když bylo mu dáno zaslíbení, aby viděl den můj či dobu mého vtělení; i viděl ji, dostav v předeklí vědomost, že jsem já, Vykupitel, přišel na svět, a radoval se.

59. skryl se, t. j. zmizel s očí jejich.

V pondělí po páté neděli postní.

Čtení z proroka Jonáše 3. 1—10.

(V těch dnech) oslovil Hospodin Jonáše po druhé a pravil: 1
 „Vstaň, jdi do Ninive, města velikého, a kaž tam, 2
 jak ti já ukládám.“ Vstal tedy Jonáš a odešel do Ninive 3
 podle slova Hospodinova; bylo pak Ninive město veliké, na 4
 tři denní pochody. I počal Jonáš první denní pochod ve 4
 městě, a kázal říka: „Ještě čtyřicet dní, a Ninive bude vy- 5
 vráceno!“ Ninivští však uvěřili v Bóha, vyhlásili půst, 6
 a oblékli se v žínice od největšího až do nejmenšího. Když 6
 totiž dostala se ta řeč ke králi ninivskému, vstal se svého 7
 trůnu, odhodil svůj háv, oblékl se v žínici a sedl si do po- 7
 pela; dal také provolati v Ninive toto: „Z rozkazu krále 7
 a knížat jeho budiž přikázáno: Lidé i dobytek, skot i brav ať 8
 ničeho ani neokusí; ať se nepasou, a vody ať nepijí. Oblečení 8
 buďte žinice [lidé i dobytek], volejtež k Hospodinu, co mají 8
 síly, a každý nechať obrátí se od cesty své zlé, od nepravosti, 9
 která lpí jim na ruku. Snad obrátí se Bůh a odpustí; snad 9
 zanechá přísného hněvu svého a nezahyneme!“ Když viděl 10
 Bůh skutky jejich, že se odvrátili od cesty své zlé, smiloval 10
 se nad neštěstím, kterým byl jim hrozil, a neučinil ho.

Evangelium podle sv. Jana 7, 32—39.

Za onoho času velekněží a fariseové poslali slu- 32
 žebníky, aby jali Ježíše. Ježíš tedy řekl jim: 33
 Ještě krátký čas jsem s vámi, a odejdu k tomu, jenž 34
 mě poslal. Budete mě hledati a nenaleznete, a kde 34
 jsem já, (tam) vy nemůžete přijíti. Tu řekli židé: Kani 35

10. Místo „smiloval se“ atd. podle misálu jest zkráceně: smiloval se nad lidem svým Pán Bůh náš.

33—34. Smysl jest: Pokud nepřijde čas od Otce stanovený, nezmůžete proti mně ničeho. Krátký čas (6 měsíců) ještě mezi vámi budu zcela rozhodně. Potom odejdu k Otci (cestou kříže); dobrovolně proto vydám se v ruce vaše, abych zemřel a vstana z mrtvých, vstoupil na nebesa. Nato přijdou na vás doby strastné, kdy budete mne hledati, abych vám spomohl (při zkáze Jerusalema), ale nadarmo; ano, kde jsem já jako Bůh stále, a kde potom budu i jako člověk, ve slávě věčné, tam nemůžete přijíti ani nyní, ani po své smrti, ač-li včas neučiníte pokání.

35. Slova „Chce-li snad jíti... pohany“ řekli posměšně neporozuměvše slovům Páně, posnívajíce se, že nemohla svěsti nic u nich, chce snad zkusiti štěstí v rozptýlení mezi pohany, t. j. u židů mezi pohany rozptýlenými, a u pohanů samých.

tento hodlá jíti, že ho nenalezneme? Chce-li snad jíti
 36 v rozptýlení mezi pohany a učiti pohany? Jaká jest to
 řeč, kterou promluvil: „Budete mě hledati, a ne-
 naleznete, a kde jsem já, (tam) vy nemůžete přijíti?“
 37 V poslední a to veliký den slavnosti Ježíš stál a volal
 38 hlasitě: Žízni-li kdo, pojd' ke mně a pij. Kdo věří ve
 mne, — jakož dí Písmo — p r o u d o v é v o d y ž i v é
 39 p o p l y n o u z ú t r o b y j e h o. To pak řekl o Duchu
 (svatém), kterého věřící v něho měli přijmouti. Duch
 totiž nebyl dosud dán, poněvadž Ježíš nebyl ještě
 oslaven.

V úterý po páté neděli postní.

Čtení z proroka Daniela 14, 27—42.

(V těch dnech) Babyloňané srotivše se proti králi řekli:
 „Židem stal se král: Běla zničil, hada zabil a kněze po-
 28 vraždil.“ A přišedše ke králi řekli: „Vydej nám Daniela,
 29 jinak zabijeme tebe i dům tvůj!“ Tedy král vida, že se obořili
 30 na něj náramně, byl donucen, aby jim Daniela vydal, oni pak
 31 hodili jej do lví jámy, a byl tam šest dní. V jámě bylo sedm
 lvů, kterým dávali každý den dvě těla a dvě ovce; ale tehdy
 32 nebylo jim nic dáno, aby sežrali Daniela. Byl pak v Judsku
 Habakuk prorok; ten uvařil pokrm, nadrobil chleba do
 33 okřínku a šel na pole, aby to donesl žencům. I řekl anděl
 Páně Habakukovi: „Zanes oběd, který máš, do Babylona
 34 Danielovi, jenž jest ve lví jámě!“ Habakuk namítl: „Pane,
 35 Babylona jsem neviděl a jámy neznám.“ Ale anděl Páně
 uchopiv ho navrchu za hlavu, nesl ho za vlasy, a postavil
 36 ho v Babyloně nad jamou silou ducha svého. I zvolal
 Habakuk: „Daniele, služebníče Boží, vezmi oběd, který po-
 37 sílá ti Bůh!“ Daniel řekl: „Rozpomněl ses na mne, Bože,

37. Stál totiž ve chrámě. — Žízni-li kdo atd., t. j. touží-li kdo po poznání pravdy a po blahu mesiášském, pojd' ke mně, totiž s živou věrou a pij či přijímej učení mé, a řiď se jím. Proudové vody živé poplynou — t. j. obdrží tolik milostí Ducha svatého, že nejen sám bude uvnitř občerstven a posílněn a v chrám Ducha sv. proměněn, nýbrž i pro jiné stane se zdrojem blaha věčného. Uvedeno volně z Is. 44, 3. (58, 11.)

39. Dary Ducha sv. udílely se sice také v Starém Zákoně, ale jen porůznu. Pověstně však a hojně i veřejně měly se dary ty udílet i teprve po dokonáném vykoupení, jakožto ovoce vykoupení toho a tedy tehdy teprv, když Pán Ježíš, dokonav dílo své, byl svým vzkříšením a nanebevstoupením oslaven.

a neopustil jsi milujících tebe!“ A vstav Daniel jedl, anděl 38
 Páně pak postavil Habakuka zase hned na jeho místě. Dne 39
 sedmého přišel král, aby oplakával Daniela. Přišel k jámě
 pohleděl do ní, a hle, Daniel seděl mezi lvy. I zvolal král 40
 hlasem velikým: „Veliký jsi, Pane Bože Danielův!“ A vy-
 táhli jej ze lví jámy. Ty pak, kteří chtěli ho zničit, dal 41
 vmetati do jámy, a byli sežráni v okamžení před ním. Tehdy 42
 řekl král: „Bojte se všichni obyvatelé veškeré země Boha
 Danielova: neboť on je spasitel, který činí znamení a divy
 na zemi: on vysvobodil Daniela ze lví jámy.“

Evangelium podle sv. Jana 7, 1—13.

Za onoho času Ježíš chodil po Galilei, neboť nechtěl 1
 choditi po Judsku, poněvadž židé hledali ho za- 2
 bít. Byla pak blízko slavnost židovská, stánků. 3
 I řekli mu bratři jeho: Odebeř se odtud a jdi do Judska,
 aby také učeníci tvoji viděli tvé skutky, které činíš; 4
 vždyť nikdo nečiní nic ve skrytě, chce-li býti na jevě. 5
 Činíš-li tyto věci, zjev se světu. Nevěřili totiž v něho 6
 ani bratři jeho. Ježíš tedy řekl jim: Čas můj ještě ne- 7
 přišel, ale čas váš jest vždycky pohotově. Vás nemůže 8
 svět nenávidět, mne však nenávidí, neboť já vydávám
 o něm svědectví, že skutkové jeho jsou zlí. Vy jděte na 9
 tu slavnost, já nejdu na slavnost tuto, neboť čas můj 10
 ještě se nenaplnil. To pověděv, sám zůstal v Galilei. 11
 Když však bratři jeho odešli, tehdy odebral se i on na 12
 slavnost, nikoli zjevně, nýbrž jako ve skrytě. Tedy židé
 hledali ho o slavnosti a pravili: Kde jest on? A bylo
 mnoho šepotu o něm v zástupu, neboť jedni říkali:
 „Dobrý jest,“ jiní však pravili: „Nikoliv, nýbrž svádí

2. bratři, t. j. příbuzní jeho. Učenci tvoji, t. j. ti
 stoupenci tvoji, které jsi tam získal za svého pobytu v Jerusalemě.

5. Nevěřili, t. j. neměli pravé, dokonalé víry v něho;
 a tento nedostatek pravé víry byl příčinou jejich žádosti. Oni totiž
 uznávali, že Pán Ježíš jest poslancem Božím a Vykupitelem, ale
 mysli, že založí pouze pozemské království a dá jim v něm vý-
 hodná postavení, a poněvadž se k tomu neměl a pořád jen v od-
 lehlých krajích galilejských jako v zákoutí se zdržoval, vybízeli
 ho, aby okázale, v četném průvodě šel na slavnost, a tam před
 četnými zástupy ukázal svými zázraky, že jest Vykupitelem.

8. nejdu na slavnost tuto, totiž okázale a v průvodě
 četném, a ne na slavnost celou.

- 13 lid.“ Ale přece nikdo nemluvil o něm zjevně pro strach před židy.

Ve středu po páté neděli postní.

Čtení z 3. Mojž. 19, 1—2. 11—19.

- 1 2 **V** těch dnech Hospodin mluvil k Mojžíšovi: Rci veškeré obci synů Israelových toto: Já jsem Hospodin, váš Bůh.
- 11 Nedopouštějte se krádeže. Neupírejte ničeho a nikdo ať neoklame bližního svého. Nebudeš křivě přísahati při mém jménu, abys tak neposkvrnil jména Boha svého. Já Hospodin.
- 12 Neukřivdiš svému bližnímu a nebudeš ho násilně utiskovati.
- 13 Nezadržíš svému dělníku mzdy do druhého rána. Hluchému nebudeš zlořečiti a slepému nepoložíš v cestu nějakého úrazu; ale báti se budeš Hospodina, Boha svého; jáť jsem Hospodin.
- 14 Nebudeš činiti nic nespravedlivého, zejména u soudu. Ať nestraníš chudšasovi a přede tváří velmožovou se neskláněj.
- 15 Suď spravedlivě svého bližního. Nebudeš mezi lidem [ani] pomluvačem [ani] donašečem]. Nesáhneš na život svého bližního. Jáť Hospodin. Nebudeš nenáviděti svého bratra v srdci svém, ale zjevně mu věc vytkneš, abys neměl z něho lžíchu. Nehledej pomsty a nevzpomínej křivdy svých soukmenovců. Milovati budeš přítele svého jako sám sebe. Jáť Hospodin. Zachovávejte mé zákony. Jáť jsem Hospodin. Bůh váš.

Evangelium podle sv. Jana 10, 22—38. *)

- 22 **Z**a onoho času bylo v Jerusalemě posvícení; byla zima. A Ježíš chodil ve chrámě v podloubí Šalomounově. Tu obstoupili ho židé a pravili jemu: Dokavad držíš duši naši v napětí? Jsi-li ty Kristus, pověz nám
- 23 to zjevně. Ježíš odpověděl: Rekl jsem vám to a ne-

13. pro strach před židy, t. j. před náčelníky židovskými, kteří netrpěli, aby kdo vyjadřoval o něm svobodně své mínění.

*) Vypravuje, kterak Pán Ježíš o slavnosti posvěcení chrámu, která se konala v prosinci, znova se prohlásil zcela jasně za soupodstatného Syna Božího a kterak proto židé učinili nový pokus o jeho bezživotí.

24. Ptali se tak v úmyslu obžalovati jej u Piláta, že se dělá králem, prohlásil-li se za Vykupitele. Neboť židé věřili skoro obecně, že Vykupitel bude králem pozemským.

25. „Řekl jsem vám to“ (totiž, že jsem Vykupitel). Tak podle starších rukopisů řeckých. Podle Vulgaty a mladších rukopisů řeckých bylo by „mluvím vám to“, t. j. opět a opět vám to říkám, že jsem Vykupitel.

věříte. Skutky, které já činím ve jménu Otce svého, ty
vydávají svědectví o mně. Ale vy nevěříte, neboť nejste 26
z ovcí mých. Ovce mé slyší hlas můj, a já je znám, a ná- 27
sledují mne; a já jim dávám život věčný, a nezhynou na 28
věky, a nikdo nevytrhne jich z ruky mé. Co mi dal 29
otec můj, to jest větší nade všechno, a nikdo nemůže
(jich) vytrhnouti z ruky Otce mého. Já a Otec jedno 30
jsme. Tu židé chápali kamení, aby ho kamenovali. 31
Ježíš jim odpověděl: Mnoho skutků dobrých ukázal jsem 32
vám od Otce; pro který z těch skutků mě kamenujete?
Židé odpověděli: Pro dobrý skutek tě nekamenujeme, 33
nýbrž pro rouhání, totiž, že ty jsa člověkem děláš se
Bohem. Ježíš jim odpověděl: Není-liž psáno v Zákoně 34
vašem: „Já jsem řekl: Bohové jste?“ Jestliže bohý na- 35
zval ty, k nimž slovo Boží bylo řečeno, (a Písmo ne-
může se zrušiti), o tom-li, ježž Otce posvětil a poslal 36
na svět, vy pravíte: „Rouháš se,“ poněvadž jsem řekl:
„Syn Boží jsem?“ Nečiním-li skutkův Otce svého, ne- 37
věřte mi; jestli však (je) činím a nechcete věřiti mně, 38
skutkům věřte, abyste poznali a uvěřili, že Otec jest
ve mně a já v Otci.

Ve čtvrtek po páté neděli postní.

Čtení z proroka Daniela 3, 34—45.

(V těch dnech modlil se Azariáš k Pánu takto: Pane Bože 34
náš,) nevydávej nás na věky (nepřátelům), prosíme, 35
pro jméno své, neruš úmluvy své, neodpírej nám mi-
lосrdenství svého pro Abrahama, miláčka svého, pro Isáka,

28. Nikdo nevytrhne jich z ruky mé, pokud totiž
samy dobrovolně neodtrhnou se ode mne.

29—30. Smysl jest: Právem jsem řekl, že pokud samy nebudou
chtít, nikdo mi jich nevytrhne, neboť to, co mi dal Otec můj,
božská totiž podstata, kterou mi dal Otec odvěkým plozením,
a která jest totožná s podstatou Otcovou, jest větší a tedy i moc-
nější nade všechno tvorstvo, a proto ovšem patrné, že nikdo ne-
vytrhne jich z moci mé, právě tak jako nikdo nemůže jich vytrhnouti
z moci Otcovy (pokud samy od něho se neodtrhnou). Neboť já
a Otec jedno či jedné a téže podstaty jsme.

32. od Otce (z Otce), t. j. tím, že jsa od Otce od věčnosti
zplozen mám podstatu božskou.

34. V zákoně Starém, v žalmu 81, 6, nazývá Bůh soudce bohů,
vzhledem k tomu, že úřad svůj zastává jménem jeho.

36 služebníka svého a pro Jakoba, svatého svého, kterým jsi
 37 slíbil, že rozmnožíš potomstvo jejich jako hvězdy nebeské
 a jako písek, který je na břehu mořském. Jsmef, Pane,
 zmenšeni více nežli kterýkoliv národ, a ponížení jsme na
 38 celé zemi dnes pro své hříchy. Není toho času knížete, není
 vůdce, není proroka, není celopalů, není obětí krvavé ni ne-
 krvavé, není kadidla, není místa, kde bychom mohli podávat
 39 své prviny před tebou, bychom došli milosrdenství tvého.
 Ale s myslí zkroušenou a s duchem poníženým buďme při-
 40 jati! Jako celopaly beranů a býků, jako tisíce tučných be-
 ránků, tak buď před tebou, co ti dnes přinášíme, takovou
 zálibu v tom měj; neboť nebyvají zahanbeni, kteří doufají
 41 v tebe. Nyní tedy jdeme za tebou celým srdcem, bojíme se
 42 tebe, a hledáme obličej tvého. Nezahanbuji nás, ale učím
 s námi dle své dobrotivosti, dle množství milosrdenství
 43 svého. Vysvoboď nás dle předivných skutků svých, a oslav
 44 jméno své, Pane. Ať jsou zahanbeni všichni, kteří utiskují
 služebníky tvé, ať se zklamou ve vší moci své, síla jejich buď
 45 rozdracena! Ať vědí, že ty sám jsi Pán Bůh, a slavný po všem
 světě, (Pane Bože náš!)

Evangelium podle sv. Lukáše 7, 36—50.

36 **Z**a onoho času jeden z fariseů prosil Pána Ježíše,
 aby s ním pojedl. I vešel do domu fariseova a za-
 37 ujal místo u stolu. A hle, žena, kteráž byla v městě
 jako hříšnice (známa), dověděvši se, že stoluje v domě
 38 fariseově, přinesla alabastrovou nádobu masti a posta-
 vivši se vzadu u nohou jeho, počala plačíc smáčeti
 slzami nohy jeho a utírala je vlasy hlavy své a líbala
 39 nohy jeho a mazala je mastí. Uzřev pak to fariseus,
 kterýž ho byl pozval, pravil sám u sebe: Kdyby tento
 byl prorokem, věděl by, kdo a jaká jest ta žena, která
 40 se ho dotýká; neboť jest to hříšnice. A Ježíš osloviv
 jej řekl: Šimone, mám ti něco povědět. On pak řekl:
 41 Mistře, pověz. Jakýsi věřitel měl dva dlužníky; jeden

36—38. Žena ta (snad totožná s Marií Magdalenou a s Marií, sestrou Lazarovou) poslouchávala nepochybně kázání Páně a byla jím pohnuta k opravdové lítosti nad hříchy svými a k čisté lásce k Pánu Ježíši a chtěla za dané příležitosti tuto lítost a lásku svou dát na jevo. Pán Ježíš znaje smýšlení její, připustil to. Postavila se u nohou vzadu, neboť tehdy u stolu neseděli, nýbrž leželi na pohovkách podepření na levý loket, obráceni hlavou ke stolu a nohama ke stěně (neb k místu prázdnému).

byl mu dlužen pět set denárů, a druhý padesát. Po- 42
něvadž neměli, čím by zaplatili, odpustil oběma. Který 43
tedy z nich miluje ho více? Odpověděv Šimon řekl: 43
Myslím, že ten, jemuž více odpustil. A on řekl jemu: 44
Dobře jsi usoudil. A obrátiv se k ženě, řekl Šimonovi: 44
Vidiš tuto ženu? Vešel jsem do domu tvého; vody na 45
nohy mé jsi nepodal, tato však slzami smočila mé nohy 45
a utřela je vlasy svými. Políbení jsi mi nedal, tato 46
však, jak vešla, nepřestala líbati mé nohy. Olejem 46
jsi nepomazal hlavy mé, tato však mastí pomazala nohy 47
mé. Proto, pravím tobě, odpouštějí se jí hříchové 47
mnozí, neboť milovala mnoho. Komu pak méně se 48
odpouští, méně miluje. I řekl k ní: Odpouštějí se tobě 48
hříchy. A tu počali spolustolující říkati sami u sebe: 49
Kdo jest tento, jenž i hříchy odpouští? Ale Ježíš řekl 50
k ženě: Víra tvá tě spasila; jdi v pokoj.

V pátek po páté neděli postní.

Čtení z proroka Jeremiáše 17. 13b—18.

(V těch dnech řekl Jeremiáš Hospodinovi:)
Všichni od tebe odpadající zahanbení budou,
kteří odstupují od tebe, do prachu zapsáni budou,¹⁾
neboť opustili pramen vod živých — Hospodina.
Uzdrav mne, Hospodine, abych zdrav byl,
spas mne, ať spasen jsem, neb chvála má ty jsi.
Ejhle, oni říkají mi:
„Kde je slovo Páně? Ať přijde!“²⁾

45—46. Hosta políbíti, podati mu vody na nohy a pomazati patřilo k obvyklé formě, kterou se vítali hosté, jmenovitě ti, kteří byli pozváni k hostině.

47. Proto, t. j. pro tu lásku a s ní spojenou dokonalou lítost nad hříchy, kterou takto dala na jevo, odpouštějí se jí hříchy. — Rukopisy řecké, jakož i některé latinské mají „odpuštěny jsou“, taktéž ve v. 48.

¹⁾ Jméno napsané do písku nebo „do prachu“ vítr brzy zavěje, že nezbude po něm nejmenší stopy. Tak stane se ne toliko jmenům odpadlíků, ale také jim samým, kteří ta jména mají.

²⁾ Jeremiáš předpovídal jménem Božím hrozné tresty, které přijdou na judskou říši a na její obyvatele. Mnozí však pokládali Jeremiáše za škarohlída, za syčku, za proroka lživého a posmívají se mu, že jeho „slovo Páně“ dlouho se nesplňuje. Ten posměch — toť bolest, toť jeho tiseň.

- 16 Já však se nelekám, vždyť jsem šel za tebou, Pastýřem,
a dne zhouby jsem nesvolával — ty víš;
co z mých rtů vyšlo, pravda před tebou byla.¹⁾
- 17 Nedopouštěj, abych mysli pozbyl,
ty má naděje v době utrpení!
- 18 Ať jsou zahanbeni odpůrci moji,
ale já ať zahanben nejsem;
nechať mysli pozbývají oni,
ale ať nepozbývám já jí!
Uveď na ně časy utrpení,
na padrt je roztrásti,²⁾
(Pane Bože náš)!

Evangelium podle sv. Jana 11, 47—54.

- 47 a onoho času velekněží a fariseové shromáždili
veleradu a řekli: Co uděláme, protože tento
48 člověk činí mnoho divů? Necháme-li ho tak, všichni
uvěří v něho; i přijdou Římané a vezmou naše místo
49 i národ. Jeden pak z nich, jménem Kaifáš, jsa nejvyšším
50 knězem toho roku, řekl jim: Vy nic nevíte, ani na
to nemyslíte, že jest vám prospěšno, aby jeden člověk
51 zemřel za lid, a ne aby celý národ zahynul. To však
neřekl sám ze sebe, nýbrž jsa toho roku nej-
vyšším knězem prorokoval, že Ježíš měl umřítí za

¹⁾ Jeremiáš v těch svízelných nemalomyslní, ježto je si vědom, že předpovídaje temnou budoucnost nečinil tak proto, že si ji takovou sám přál a že vyslovoval své kletby. Předpovídal jen proto, že ho Pán poslal a pouze to, co mu na jazyk položil.

²⁾ Jeremiáš bude zproštěn své bolesti, splní-li Hospodin, čím hrozil. Až dostaví se ta pohroma, a ukáže se spravedlnost a věrnost Boží, ukáže se také, že Jeremiáš není lžiprorok, za jakého je pokládán, ale že je prorok pravý. Mluví jako syn své doby, v duchu starozákonném. My v Novém zákoně zdůrazňujeme více milosrdenství Boží.

47—48. Členové velerady, velekněží a fariseové, byli velice rozrušení zprávou, že Ježíš vzkřísil Lazara z mrtvých; báli se, aby nepřišli o veškeren vliv u lidu. Hned proto sešli se v mimořádnou schůzi, a radili se, co mají činiti, aby Ježíše učinili neškodným. Ponkazovali k nebezpečnosti, které prý vystupováním Kristovým hrozí míru a vlasti. Ale to byla jen zástěra, klerou chtěli zakrýti svou nenávist ke Kristu a obavu, aby neztratili na vážnosti u lidu, neboť věděli, že od Ježíše politické nebezpečnosti jim nehrozí. Ale i ta zástěra byla jim dobrou, aby nejen sami před sebou zakryli hanebnost svého jednání, nýbrž i aby k mlčení přivedli ony členy velerady, kteří stojíce tajně na straně Ježíšově, vrazovali od násilnického zakročení proti němu.

národ, a nejen za národ, nýbrž aby shromáždil vjedno 52
 také ty dítky Boží, které byly rozptýleny. Od toho 53
 času uradili se, aby jej usmrtili. Proto Ježíš nechodil 54
 více zjevně mezi židy, nýbrž odešel (odtamtud) do kra-
 jiny poblízku pouště, do města, které slove Efrem,
 a tam se zdržoval s učeníky svými.

V sobotu po páté neděli postní.

Čtení z proroka Jeremiáše 18, 18—23.

- (V těch dnech pravili bezbožní Židé vespolek:)
 18 „Pojďte a vymysleme si
 proti Jeremiášovi plány;
 nemůžeme pozbýti zákona kněžstvo,
 mudrci rady, ni proroci řeči.
 Pojďte a ubijme ho jazykem,
 nemějme pozor, ať mluví cokoliv!“
 19 Pozoruj mne, Hospodine,
 a slyš hlas mých protivníků!
 20 Má být odplaceno zlým dobré,
 že mi vykopali jámu?
 Vzpomeň, že jsem před tebou stával,
 abych přimlouval se za ně,
 a hněv tvůj bych odvrátil od nich!
 21 Proto dej syny jejich na pospas hladu,
 učiň, aby padli do rukou meče,
 ženy jejich bez dětí buďtež a bez mužů,
 muži jejich ať jsou zbiti smrtí,
 jinoši jejich zbodáni mečem v boji!

18. Jeremiáš oznamoval, že zanikne říše judská, Židé pak že budou do zajetí odvedeni. Odpůrci jeho však se domnívali, že je nemožno, aby Hospodin to dopustil. Vždyť dle jeho slibů bude kněžstvo židovské dle zákona na věčné časy konati bohoslužbu, a nová pokolení proroků budou oznamovati vůli Boží jako ve stoletích minulých. Co praví Jeremiáš, nemůže býti pravé proctví. Je to klam a mána, ba více: velezrádné rouhání, které zasluhuje trest smrti. Z toho zločinu ho tedy obžalují, a tak jej „jazykem ubijí“. Jeremiáš byl předobrazem Krista Pána, který byl také křivě obžalován, aby odsouzen byl na smrt.

19. 20. Jeremiáš, kterému hrozí smrt, obrací se modlitbou k Pánu. Připomíná, co dobrého vykonal pro svůj milovaný lid. Bylo by tedy nespravedливо, aby za to vše byl odměněn — popravou.

21—23. Podobá se tak zvaným zlopřejným čili zaklínacím žalmům. Prorok svolává na zatvrzelé, nepolepšitelné hříšníky tresty, kterými Bůh jim byl hrozil. Potrestá-li je Bůh, bude tím

- 22 Ať se rozléhá nářek z jejich domů,
že jsi přivedl na ně lupiče náhle;
vykopaliť jámu, aby mne lapili,
a mým nohám tajně nakladli osidel.
- 23 Ale tobě, Hospodine, je známo
vše, co si na mne smyslili, bych umřel;
nenech bez trestu nepravosti jejich,
a hřích jejich nebuď před tebou shlazen;
nechať padají před obličejem tvým,
v době hněvu svého s nimi nalož,
(Pane Bože náš)!

Evangelium podle sv. Jana 12, 10—36.

- 10 **Z**a onoho času velekněží uradili se, aby usmrtili
11 i Lazara, neboť mnoho židův odcházelo pro něho
12 a věřili v Ježíše. Druhého dne zástup četný, který byl
13 nabral ratolestí palmových a vyšli naproti němu a vo-
lali: Hosanna, požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně,
14 král israelský! Ježíš pak naleznuv oslátka, vsedl na uť,
15 jakož jest psáno: Neboj se, dcero sionská:
aj král tvůj se béře, sedě na oslátku.
16 Tomu nesrozuměli zprvu učeníci jeho, ale když Ježíš
byl oslaven, tu rozpomenuli se, že to bylo o něm psáno
17 a že to učinili jemu. Tedy vydával o něm svědectví
zástup, který byl s ním, když Lazara povolal z hrobu
18 a ho z mrtvých vzkřísil. Proto i naproti vyšel mu
19 zástup, neboť slyšeli, že ten div učinil. Tu řekli fari-
seové mezi sebou: Vidíte, že nic neprospíváme? Hle,

patrna jeho spravedlnost a věrnost, se světa zmizí po-
horšení. Prorok nevyslovuje tu osobní mstivost ani nemluví
o věčném osudu hříšníků; má na mysli toliko spravedlnost Boží,
pokud se jeví na tomto světě. — „Hřích jejich“, t. j. trest
pozemský za ten hřích „nebudiž shlazen“, t. j. pro-
minut, ježto sice by hříšnost bujela a zdálo by se, že Bůh sprá-
vedliv není. Oč vznešenější mravně byl prorokem předobrazný
Pán, který na kříži modlil se za své mučitele: „Otče,
odpusť jim!“

12. Druhého dne, (na to, kdy byl v Betanii pomazán od
Marie, sestry Lazarovy), t. j. v neděli před svou smrtí.

15. Uvedeno co do smyslu ze Zachar. 9, 9.

19. Vidíte, že nic neprospíváme? atd. Pobádali tak
jedni druhé, aby již neváhali, nýbrž zcela rozhodně a bezodkladně
činili kroky, by se již Ježíše zbavili.

celý svět odešel za ním. Byli pak někteří pohané mezi 20
 těmi, kteří přišli (do Jerusalema), aby se klaněli o slav- 21
 nosti. Ti přistoupili k Filipovi, který pocházel z Bet-
 saidy galilejské, a žádali ho říkouce: Pane, přejeme si 22
 viděti Ježíše. Filip šel a řekl to Ondřejovi, Ondřej zas
 a Filip pověděli to Ježíšovi. Ježíš pak odpověděl jim 23
 řka: Přišla hodina, aby oslaven byl Syn člověka. Amen, 24
 amen pravím vám: Nezemře-li zrna pšeničné padši do
 země, zůstává samotno; zemře-li však, přináší mnoho 25
 užitku. Kdo miluje život svůj, ztratí jej, a kdo nenávidí
 život svůj na tomto světě, k životu věčnému zachová 26
 jej. Slouží-li mi kdo, následuj mne, a kde jsem já, tam
 bude i služebník můj. Bude-li mi kdo sloužiti, poctí jej 27
 Otec můj. Nyní duše má zkormoucena jest, a co dím?
 „Otče, vysvobod' mě z té hodiny.“ Avšak proto jsem 28
 přišel na tu hodinu. Otče, oslav jméno své. I přišel hlas

20. Pohané, t. j. takoví pohané, kteří se zřekli mnohobozství i modlářství a uvěřili v Boha pravého.

23–25. Projevené přání pohanů dalo mu podnět, že se vyslovil o blízké své oslavě a o povolání pohanských národů do církve. Míni totiž oslavu, které se mu dostane vzkříšením, nanebevstoupením, sesláním Ducha sv. a kázáním i uznáním jeho učení mezi všemi národy. Prve však, nežli se mu jí dostane, musí umřít. Ukazuje to alegorii, přirovnává se k zrnu pšeničnému. Jako totiž zrno to byvši zaseto, nepřinese žádného užitku, leč samo zetlí, zahyne, tak ani vtělení Syna Božího a dosavadní působení nepřinese ani oslavy jeho lidské přirozenosti, ani užitku lidstvu, leč sám jako člověk dříve zemře. A podobně musí přemáhati se, po případě i život svůj obětovati také jeho vyznavači a zvláště jeho zřízení (apoštolé, biskupové, kněží), chtějí-li míti účast v jeho blaženosti; neboť kdo miluje nezřízeně život svůj a proto není hotov nenáviděti, t. j. obětovati jej pro Krista, když by toho bylo třeba, ztratí jej, a to nejen když zemře smrtí časnou, nýbrž i smrtí věčnou, ježto bude vyloučen od spásy věčné. Kdo však nenávidí život svůj na tomto světě, tím že jest hotov vydati jej pro Krista v utrpení, nebezpečenství, ba i na smrt časnou, nejen obdrží jej opět při vzkříšení, nýbrž i věčné blaženosti stane se účasten. (Srovn. Mat. 10, 39. 16, 25; Mark. 8, 35; Luk. 9, 24; 17, 33.)

26. Poctí jej Otec můj, t. j. obdarí jej blažeností a slávou věčnou.

27–28. Představou blížícího se utrpení zarmoutil se podobně, jako později upadl v zármutek mnohem větší v zahradě Getsemanské, a to dobrovolně, chtěje ukázati, že jest také pravým člověkem a má též lidskou vůli. V zármutku tom, jako by nevěděl, kam se má utéci, táže se: „A co dím?“ či „Co mám říci, kam se utéci?“ A hned obrací se k Otci, prose ho, aby odvrátil od něho utrpení to, podobně jako učinil v zahradě Getsemanské. Ale jako v zahradě podroboval se vůli Otcově, pravě: „Ne má, nýbrž tvá vůle se staň.“ tak i nyní podrobuje se jí a proto, jako by se opravoval,

- 29 s nebe: Oslavil jsem a ještě oslavím. A lid, který (tu)
stál a to slyšel, pravil, že zahrmělo, a jiní pravili:
30 Anděl mluvil k němu. Ježíš odpověděl a řekl: Ne pro
31 mne přišel ten hlas, nýbrž pro vás. Nyní jest soud nad
světem, nyní bude kníže toho světa ven vyvržen,
32 a já, budu-li povýšen od země, potáhnu všecko k sobě.
33 To pak pravil naznačuje, jakou smrtí měl zemřít.
34 Zástup odpověděl jemu: My jsme slyšeli ze zákona, že
Kristus zůstává na věky; i kterak ty praviš: „Musí po-
výšen býti Syn člověka?“ Kdo jest tento Syn člověka?
35 Ježíš tedy řekl jim: Ještě krátký čas jest světlo mezi
vámi. Chod'te, pokud máte světlo, aby vás nezachvátila
36 tma; a kdo chodí ve tmě, neví, kam jde. Dokud máte
světlo, věrte ve světlo, abyste byli účastni světla. To po-
věděl Ježíš a odešel skryl se před nimi.

dodává: „A však proto, abych totiž svou smrtí Otce oslavil a lidstvo vykoupil, přišel jsem na tu hodinu přebolestného utrpení a smrti; a zároveň obětuje se zcela Otcí, volaje: „Ó tče, oslav jméno své.“ mým totiž utrpením a smrtí mou. Otec odpověděl: Oslavil jsem jméno své, t. j. sebe, celým totiž životem, zázraky a učením tvým (Kristovým), a ještě oslavím, totiž tvou smrtí, vzkříšením a nanebevstoupením, neboť z dějů těch vyjde na jevo nejen božská spravedlnost a láska i milosrdenství a všemohoucnost, nýbrž i že Ježíš není podvodníkem, nýbrž skutečně tím, za koho se vydává. Synem Božím, jakož i že právě jest jeho učení, právě i to, co přikázal činiti.

31. Nyní jest, (t. j. již nastává či v krátkosti nastane) soud, odsouzení nad světem či lidmi zlými, jmenovitě židy nevěřícími, při němž vyjde na jevo jejich zloba, zlomí se jejich moc, kterou se stavěli proti království Kristovu a ukáže se marnost nepřátelských snah jejich. (Po Kristově vzkříšení a seslání Ducha svatého šířila se církev rychle přes všechny překážky, které činili.) Kníže toho světa, t. j. ďábel bude ven vyvržen, t. j. zlomena bude jeho moc, které hříchem člověka nabyval nad lidstvem i tvorstvem nerozumným, takže lidé, budou-li chtít, budou moci přijíti k věčné blaženosti a i příroda nerozumná oslavena bude (viz 2. Petr. 3. 13).

32. potáhnu všecko (dle starších rukopisů řeckých všechny), t. j. všechny lidi. Vyjadřuje tak všeobecnost vykoupení a církve své. Všecky vykoupil a pro všechny církev ustanovil, tak že všichni mohou do církve vstoupiti a v ní ke spáse dospěti.

35. Světlem míní sebe sama, tmou zaslepenost a zatvrzelost duševní. Vyzývá je tak, aby uvěřili a přijali milost jim podávanou, pokud ještě mezi nimi dli viditelně; neboť, neuvěřili-li nyní, potom, až od nich odejde, uvěří tím méně, a tak, trvajíce v nevěře, sami o spásu se připraví.

36. abyste byli účastni světla (doslovně: abyste byli synové světla), t. j. abyste věrou vešli ve spojení se mnou, jenž jsem světlem světa, a jsouce osvícováni světlem mého učení a řídíce se jím, dosáhli blaženosti mým vyznavačům zaslíbené.

Na neděli Květnou.

(Při svěcení ratolestí.)

Čtení z 2. Mojž. 15, 27—16, 7.

(V těch dnech) přišli synové Israelovi do Elimu, kdež bylo 27
 dvanácte studnic a sedmdesáte palem; tam u vod tábo- 2
 řili. Vytrhnuvši z Elimu všecko množství synů Israelových 16,1
 táhlo na poušť Sin, která jest mezi Elimem a Sinajem, pat- 2
 náctého dne druhého měsíce po východu z Egypta. Tu na poušti 2
 reptala všecka obec synů Israelových proti Mojžíšovi a Áro- 3
 novi. Synové Israelovi jim pravili: Kéž bychom byli zemřeli 3
 Hospodinovou rukou v Egyptě, když jsme sedávali nad 3
 hrnci masa a jídali chleba do sytosti. [Proč] jste nás vyvedli 4
 na tuto poušť, abyste umořili všecko množství hladem? Tu 4
 pravil Hospodin k Mojžíšovi: Hle, já vám budu dštíti s nebe 4
 chléb; ať vychází lid a sbírá, co stačí na každý den; chci ho 5
 zkuseti, zda bude jednati dle mého zákona či ne. Dne pak 5
 šestého ať uschovají, co přinesli domů; budiž toho dvakrát 6
 tolik, co každodenně sbíráti budou. I řekl Mojžíš a Áron ku 6
 všem synům Israelovým: Večer poznáte, že Hospodin vás 7
 vyvedl z Egypta a ráno užijete slávu jeho. 7

Čtení z listu sv. Pavla k Filipenským 2, 5—11.

(Při mši sv.)

Bratři, to zajisté smýšlení mějte v sobě, které bylo i v Kristu 5
 Ježíši, jenž jsa ve způsobě Boží, nepokládal toho za 6
 věc uloupenou, že jest rovný Bohu, nýbrž sebe sama zmařil 7
 přijav způsobu služebníka tím, že podobným se stal lidem

5—7. ve způsobě, t. j. v přirozenosti; za věc uloupenou a tedy sobě nepřislušnou; rovný Bohu, t. j. soupodstatný s Bohem Otcem; sebe sama zmařil, t. j. nepřestav býti Bohem, nýbrž zakryv svoji vnější slávu a velebnost božskou dobrovolně vzal na sebe způsobu či přirozenost služebníka Božího, přirozenost lidskou. Sv. Pavel chce říci: Nemyslete, že Pán Ježíš proto se zmařil přijav na sebe lidskou přirozenost, že by byl svou soupodstatnost a rovnost s Bohem Otcem pokládal za něco jemu nepatřícího; nikoli; to mysliti nemohl, poněvadž přirozenost božskou má a tedy Bohem pravým vskutku jest. Ale proto se zmařil, poněvadž z lásky k lidem ponížení se chtěl, tedy dobrovolně, a to z pokory a lásky k nám. — Praví, že Pán Ježíš podobným se stal lidem (doslovně dle textu řeckého „v podobnosti lidí“, dle textu latinského „ku podobnosti lidí“ učiněn), poněvadž vzal sice na sebe lidskou přirozenost a stal se tedy pravým člověkem, avšak nepřijav lidských nedokonalostí, nestal

- 8 a ve vnějším zjevu svém byl shledán jako člověk. Ponižil
sebe sama stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže.
9 Proto také Bůh povýšil ho a dal mu jméno, kteréž jest náde
10 všecko jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré
koleno, nebesťanů, pozemšťanů i těch, kteří jsou v podsvětí,
11 a aby každý jazyk vyznal, že Pánem jest Ježíš Kristus ke
slávě Boha Otce.

Evangelium podle sv. Matouše 21, 1—9.

(Při svěcení ratolestí.)

- Z**a onoho času, když se přiblížili k Jerusalemu
a přišli do Betfagy k hoře Olivetské, tehda Ježíš
2 poslal dva učeníky řka jim: Jděte do městečka, které
jest proti vám, a hned naleznete oslici přivázanou
3 a oslátko s ní. Odvažte je a přiveďte ke mně. A řekne-li
vám kdo co, rcete: „Pán jich potřebuje,“ a hned je pro-

se člověkem hříšným, ani nepřijal lidské osoby, nýbrž ve své osobě božské spojil přirozenost lidskou se svojí přirozeností božskou, takže nestal se člověkem pouhým, nýbrž Bohočlověkem či Bohem i člověkem v jedné a to božské osobě.

9—11. Povýšil ho, t. j. oslavil ho jako člověka (jeho člověčenství) a to tím, že mu dal jméno, t. j. nejvyšší slávu a moc nad veškerým tvorstvem a to k tomu konci, aby mu i jako člověku (Bohočlověku) byla vzdávána (vnější) pocta božská, a aby všickni tvorové ať dobrovolně (andělé a svatí na nebi, spravedliví na zemi a duše v očistci), ať nedobrovolně (zavrženci v pekle) se mu pokorili a za svého pána uznali, a to ke slávě Boha Otce; neboť oslava jeho jest zároveň oslavou Boha Otce, podobně jako pohrdání Synem jest zároveň pohrdáním a potupením Boha Otce. — „Ke slávě Boha Otce“ jest dle textu řeckého. Dle latinského bylo by „ve slávě Boha Otce“, t. j. ve stejné slávě, ve které jest Bůh Otec.

1—9. (Mark. 11, 1—11; Luk. 19, 28—44; Jan 12, 12—19)

Všickni evangelisté vypravují tuto událost, navzájem se doplňující. Pán Ježíš vyšel z Betanie (od Jerusalema as tři čtvrti hodiny cesty vzdálené) a to v neděli před velikonoce dne 10 měsíce nisanu (Jan 12, 1. 2. 12.) as v poledne neb brzy po poledni. S nimi šli nejen apoštolé a učeníci jeho, nýbrž i četní židé jiní, kteří dověděvše se o pobytu Ježíšově v Betánii, přišli tam ráno z Jerusalema i pro Ježíše Krista i aby viděli Lazara, kteréhož byl nedávno před tím vzkřísil z mrtvých. Byli to as většinou poutníci, kteří zavítali již do Jerusalema ke svátkům velikonočním. As po 20 minutách přišli do Betfagy, jež byla poněkud stranou od cesty jerusalemské. Tu dospěv k místu, kde jiná cesta odbočovala do Betfagy, zastavil se a poslal dva učeníky do městečka, udav napřed všechny okolnosti, které budou spojeny s jejich cestou, aby ještě krátce před smrtí svou upozornil je na svou vševědoucnost a utvrdil ve víře, že jest Bohem.

pustí. Toto pak stalo se, aby se naplnilo, co bylo 4
 pověděno skrze proroka slovy: **Povězte dceři 5**
sionské: Ať, král tvůj béře se k tobě
ti chý, sedě na oslici a oslátku jhu pod-
robené. Odešedše pak učeníci a učinivše, jak jim 7
byl přikázal Ježíš, přivedli oslici i oslátku a vložili na 7
ně roucha svá; i posadil se na ně. Přemnohý pak zástup 8
prostřel roucha svá na cestu, a jiní sekali ratolesti se 9
stromův a prostírali na cestu, zástupové pak, kteří šli
vpředu i kteří vzadu byli, volali řkouce: „Hosanna
Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve
jménu Páně, hosanna na výsostech!“

4. Jsou to slova proroka Zachariáše (9, 9); evangelista uvádí je nikoli doslovně, nýbrž jen podle smyslu, předeslav před nimi slova „Povězte dceři sionské“ z Isaiáše (62, 11). Zachariáš předpověděl jim příchod Vykupitele, jakožto knížete pokoje, který chtěje naznačiti mírnost svou, nejede do sv. města na koui, symbolu to nepokoje a války, nýbrž na oslátku jakožto symbolu míru a pokoje. Právě-li prorok, že onen kníže pokoje pojede na oslici a oslátku jhu podrobeném (či spíše dle hebrejského textu „na oslu a na mláděti jhu podrobeném“), nemíni tím říci, že pojede na obou, nýbrž užívá tu toliko mluvy obrazné (alegorie), aby vyjádřil mírnost Vykupitelovu; ovšem z alegorie té vyplnila se jedna část též doslovně, ona totiž, která mluví o jízdě na oslátku.

9. Hosanna (z bebrejského bōšifáná) znamená „zabověj přece“; později užívali slova tobo při oslavách, podobně jako my užíváme slova „sláva“. Tehdy brali je však ve smyslu původním. Věřili totiž, že Ježíš jest Vykupitel, a doufali, že obnoví říši Davidovu, z moci Římanů je vysvobodí a je oblaží; i toužili, aby jim byl zachován a dílo jeho se zdařilo. Proto volali hosanna Synu Davidovu a tak vzývali Boha, aby zachoval jim Vykupitele, kteréhož nazývali synem či potomkem Davidovým, poněvadž vyjití měl a vyšel z rodu Davidova. Slova „požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně“ vybrali ze známého jim žalmu 117, 25, 26., který byl vůbec uznáván za mesiášský či takový, jenž obsahuje proroctví o Vykupiteli. Jímí také vysílali prosbu k Bobu, aby požehnal Vykupiteli a dal dílu jeho zdaru. Neboť slovy, „jenž se béře“ či zkrátka: „beroucí se“ neb „přicházející“ označovali také vykupitele, a to jako tobo, který podle zaslíbení Božího jistě přijíti měl.

Průvod bral se až ke chrámu. U vchodu do předsíně pohanů zastavil se Pán Ježíš a sestoupiv s oslátky propustil bezpochyby nějakým způsobem zástupy a vešel do chrámu.

Že Pán Ježíš konal slavný vjezd svůj do Jerusalema z Betfage dne 10. nisanu, bylo velice významné. Byloť přikázáno, aby dne 10. měsíce nisanu v každém domě zaopatřili si beránka, ježobž by dne 14. nisanu k večeru obětovali a potom požívali jakožto předobraz budoucího Vykupitele, který se za nás obětovati a nám za duchovní pokrm dáti chtěl. Poněvadž však na svátky velikonoční scházelo se do Jerusalema veliké množství židů odjinud, bylo potřebí pro ten čas velikého počtu beránek. Z té příčiny dopravovali ob-

*Umučení Pána našeho Ježíše Krista podle sepsání
svatého Matouše, k. 26. a 27.*

- 1 **Z**a onoho času Pán Ježíš pravil učeníkům svým:
2 Víte, že po dvou dnech budou velikonoce a Syn
3 člověka bude vydán, aby byl ukřižován. Tehdy sešli
se velekněží a starší lidu v domě nejvyššího kněze,
4 jménem Kaifáše, a uradili se, aby Ježíše lstivě jali
5 a zabili; ale pravili: Ne v den sváteční, aby snad ne-
6 nastal rozbroj v lidu. Když pak Ježíš byl v Betanii
7 v domě Šimona malomocného, přistoupila k němu žena
s nádobou alabastrovou masti drahé a vylila ji na hlavu

chodníci mnoho beránků již nějaký čas před velikonoce do Betfagy, aby si ho tam mohl každý dne 10. nisanu zaopatřit. Konaje tedy Pán Ježíš slavný vjezd svůj z Betfagy dne 10. nisanu, naznačil tím, že jest oním Beránkem, který byl předobrazován beránkem velikonočním, jenž podle zákona již dne 10. nisanu v každém domě měl býti obstarán a jenž obyčejně z Betfagy se obstarával. Seděl na oslátku, jakož předpověděl prorok Zachariáš, a tak dal na jevo, že jest knížetem pokoje od Zachariáše předpověděným; neboť, jak řečeno, osel byl symbolem míru. V Jerusalemě vešel do chrámu v tu as dobu, kdy podávala se oběť večerní, a tak představil se takřka Otci svému jako oběť za nás a ukázal, jaké bude jeho království.

1—5. Pán Ježíš předpovídá svou smrt. Velerada radí se o jeho záhubě.

3. Tehdy, t. j. ve středu ráno dne 13. nisanu, sešli se totiž k mimořádnému sedění velerady.

5. Že Krista usmrtí, o tom usnuli se již po vzkříšení Lazara (Jan. 11, 47—53). Tehdy nerozhodli však ještě, kdy by ho měli zatknouti a na jakém důvodě právním odsouditi, aby mohli se nadíti, že vladář potvrdí jejich nález. Nyní usnuli se, aby Ježíš byl jat již o svátcích, avšak ne veřejně, nýbrž tajně a lstivě, by se o tom nedověděl lid; usmrcen však že nemá býti až po svátcích, kdy poutníci se již rozejdou. Úradek tento změnili brzy po sedění, když se jim Jidáš nabídl, že jim Ježíše zradí (v. 15.); neboť vidouce, že i jeden z apoštolů jeho od něho odpadá a ho zrazuje, soudili z toho, že oddanost lidu k němu není tak veliká, aby pro něho způsobil bouři, a že tedy mohou ihned proti němu zakročit a vražedný úmysl svůj provést.

6—13. Jak patrné z Jan. 12, 12., pomazání toto stalo se již den před slavným vjezdem do Jerusalema. Sv. Matouš vypravuje o něm teprve nyní, poněvadž chce poukázati ke kontrastu, jaký byl mezi fariseji, kteří s myslí pobouřenou hledali Kristovy smrti, a mezi Ježíšem, který s úplným klidem hleděl smrti vstříci, snad i proto, že Jidáš, o jehož zradě vypravuje hned v odstavci následujícím, při pomazání tom přišel po prvé na myšlenku Krista zraditi.

7. Chtěla tak projevit svou úctu, vděčnost a lásku k Pánu Ježíši.

jeho, když byl za stolem. Vidouce to učeníci, rozmrzeli 8
 se a řekli: K čemu ztráta tato? Vždyť se to mohlo draze 9
 prodati a dáti chudým. Věda pak to Ježíš řekl jim: Proč 10
 té ženě činíte obtíže? Dobrý skutek zajisté vykonala
 nade mnou. Vždyť chudé máte vždycky s sebou, mne 11
 však vždycky nemáte; neboť vylivši mast tu na mé 12
 tělo, učinila to k mému pohřbení. Amen pravím vám: 13
 kdekoli bude kázáno evangelium toto po celém světě,
 tam bude se vypravovati na památku její také to, co
 učinila ona. Tehdy jeden ze dvanácti, jménem Jidáš 14
 Iškariotský, odešel k velekněžím řekl: Co mi chcete 15
 dáti, a já vám ho zradím? I ustanovili mu dáti třicet
 stříbrných. A od té chvíle hledal času příhodného, aby 16
 ho zradil. Prvního pak dne přesnic učeníci přistoupili 17
 k Ježíšovi řkouce: Kde chceš, ať připravíme tobě, alys

8—9. Řekl to nejprve Jidáš (Jan. 12, 4—6) z lakoty; neboť věděl, kdyby se byla mast prodala a peníze stržené se daly Pánu Ježíši na chudé, že by je on jako pokladník dostal ke správě a si mohl z nich něco tajně vzíti. Ostatní apoštolé dali se jim strhnouti ku projevům podobným nikoliv v úmyslu špatném, nýbrž že znajíce Kristovu pokoru a skromnost, mysli, že by mu skutečně bylo milejší, kdyby se byla mast prodala ve prospěch chudých.

11. Naznačil tak, nejen že chudí budou vždycky na zemi, nýbrž i že péči o chudé nejsou na újmu ty výlohy, které se dějí ke cti a chvále Boží.

12. Prohlašuje, že pomazání ono jest přípravým úkonem k jeho pohřbu a tak zároveň upozorňuje na blízkost smrti své.

14. Tehdy, t. j. ve středu ráno dne 13. měs. nisanu po sedění velerady, o němž jest řeč ve v. 3—5.

17—19. Příprava k poslední večeři; srov. Mark. 14, 12—16; Luk. 22, 7—13.

17. Přesnicemi sluly svátky velikonoční od přesných či nekvašených chlebů, kterých židé měli požívat i na nich. Slavily se původně od 15.—21. dne měs. nisanu (měsíce to trvajících od polovice našeho března do polovice dubna); od zajetí babylonského čítali k nim také 14. den měsíce nisanu. Prvním dnem přesnic rozumí se tedy 14. den měsíce nisanu, který v roce Kristovy smrti připadnul na čtvrtek. Beránka, t. j. slavnostní večeři velikonoční, jakou konali židé podle ustanovení Božího každého roku, aby si připomínali s vděčností onu noc velikou, ve které byli vysvobozeni z Egypta a oživovali tužbu po Vykupiteli. Mimo jiné pokrmy požívali při ní dle daného příkazu beránka, přesné chleby a hořké saláty; beránek předobrazoval Vykupitele, přesné chleby upomínaly na čistotu, kterou israelité jakožto národ vyvolený měli se stkvíti, hořké saláty (z pěti různých druhů zelenin) naznačovaly krutou porobu, ve které byli židé úpěli v Egyptě

- 18 jedl beránka? A on řekl: Jděte do města k jistému
 člověku a řecete jemu: Mistr praví: Čas můj jest blízko;
 19 u tebe budu jísti beránka s učeníky svými. I učinili
 učeníci tak, jakož jim uložil Ježíš, a připravili beránka.
 20 Když pak byl večer, zaujal místo u stolu se dvanácti
 21 učeníky svými. A když jedli, řekl: Amen pravím vám:
 22 jeden z vás mne zradí. I zarmoutivše se velmi, počali
 jeden každý říkati jemu: Zdali já jsem to, Pane?
 23 On pak odpovídaje řekl: Kdo se mnou omáčí ruku

18. Pán Ježíš, chtěje znova upozorniti je na svou vševedoucnost a tak utvrditi ve víře, neudal jménem hospodáře, k němuž měli jíti, nýbrž, jak patrně z Mark. 14, 13 až 15 a Luk. 22, 8—12, předpověděl jisté okolnosti, které ve městě shledají a po nichž poznají, ke komu mají jíti. Posláni byli Petr a Jan. Kdo byl onen hospodář, není známo; nejspíše otec evangelisty sv. Marka. — Čas můj, t. j. čas mého utrpení a smrti mé jest blízko.

20—25. Ohlášení zrádce, srovn. Mark. 14, 18—21; Luk. 22, 21—23; Jan. 13, 21—30.

20. Při jídle neseděli, nýbrž podle tehdejšího obyčeje leželi (na třech pohovkách, které byly položeny kolem tří stolů ve formě podkovy) podepření levým ramenem o polštář neb (kdo byl na levém kraji) o pelest pohovky. Pán Ježíš byl nejspíše na levém kraji pohovky prostřední, jemu po pravici Jan, Petr pak na levém kraji pohovky pravé.

21. když jedli, t. j. když byli ještě u jídla či u stolu, ale pokrmů již více nepožívali. Sv. Matouš totiž vypravuje věc velmi stručně a vzhledem k svému účelu naučnému odchyľuje se jako na jiných místech, také tuto od pořádku, ve kterém věci za sebou následovaly. Neboť, jak vysvitá ze sv. Lukáše (22, 14—23), který zachovává zpravidla pořad času, Pán Ježíš dříve ustanovil nejsv. svátost oltářní a potom teprve označil zrádce, takže Jidáš byl první, jenž přijímal svatokrádežně. Dříve však, než ustanovil nejsv. svátost, pojedl s apoštoly beránka i jiné pokrmy a umyl jim nohy.

22. jeden každý, jest řečeno s nadsazením ve smyslu většiny neb skoro všickni. Tázali se, poněvadž každý pro sebe chtěl míti ujištění, že není míněn. Petr sotva se tázal, neboť důvěřoval si příliš, než aby se byl obával, že takový čin vykoná. Také sv. Janu nedala láska jeho ke Kristu a vědomí lásky Kristovy takovou otázku činiti. Tím vyložil se, že nikdo nepozastavil se nad tím, že Jidáš netázal se, až mu Pán Ježíš podal skývu (Jan. 13, 26). Ohlašuje zrádce neměl Pán Ježíš jiného úmyslu, než aby jednak varoval Jidáše a povzbudil ho, by šel do sebe a se polepšil, jednak aby ukázal apoštolům, že nebude překvapen činem zrádcovým, a tak zabránil, aby nepojali o něm mínění nepravého, až zrada bude vykonána. Vyslovně však zrádce nejmenoval, poněvadž ho chtěl ušetřiti zahanbení a zůstaviti mu snazší cestu ku pokání.

23. Slovy těmi neurčuje osoby zrádcovy přesněji, nýbrž potvrzuje toliko výrok předešlý, ale tak, že zároveň s důrazem vytýká nevědeckost a velikost viny, kterou zrádce na sebe uvalí. Tedy takto: Ano, jest tomu tak, jak jsem řekl, jeden z těch, kteří se mnou jidají, a tedy jako apoštol patří do sboru těch, které jsem učinil nejdůvěrnějšími přáteli svými, mne zradí.

v míse, ten mě zradí. Syn člověka sice jde, jakož psáno 24
 jest o něm, ale běda člověku tomu, skrze něhož Syn
 člověka bude zrazen; lépe by mu bylo, kdyby se byl ne-
 narodil člověk ten. I promluvil Jidáš, kterýž ho zradil, 25
 a řekl: Zdali já jsem to, mistře? Dí mu Ježíš: Ty jsi řekl.
 Když pak večereli, Ježíš vzal chléb a poželnav roz- 26
 lámal jej a dav učeníkům svým řekl: Vezměte a jezte:
 toto jest tělo mé. A vzav kalich, poděkoval a dal 27
 jim říka: Pijte z toho všickni, neboť toto jest krev 28
 má Nového Zákona, která se vylévá za

26—28. Ustanovení nejsv. svátosti. Srovn. Mark. 14, 22—24; Luk. 22, 19—20; 1. Kor. 11, 23—25.

26—28. Chléb byl pšeničný, nekvašený a tenký; proto nekřájel ho, nýbrž rozlámal, a to na 12 dílů, pro každého apoštola jeden. Poděkoval (díky činil) totiž Bohu Otci, jednak za dobrodiní vínce, jež obdržel od Boha Otce bůd' sám jako člověk, aneb skrze něj pokolení lidské, jednak, a to zvláště, za milost nejsvětější svátosti, kterou právě chystal se ustanovit kn. prospěchu lidstva.

Toto jest tělo mé, toto jest krev má, t. j. toto, co mám v rukou a co vypadá a chutná jako chléb, není již podstatou svou chléb, nýbrž tělo mé; a to, co mám v kalichu a co vypadá a chutná jako víno, není již podstatou svou víno, nýbrž krev má. A poněvadž ta slova řekl Pán Ježíš, věčná to pravda, kteréž nelze mysliti se ani klamati, nemůže býti nepravdou, co se jimi vypovídá. Oněmi slovy tedy Pán Ježíš proměnil skutečné podstatu chleba v podstatu svého těla a podstatu vína v podstatu krve své. Pravíme „podstatu“, kteréž jest neviditelná, neboť způsoby chleba a vína, kteréž jsou viditelné, neproměnil; proto i po proměnění vypadalo to, co měl v rukou, jako chléb a co měl v kalichu, jako víno. Třeba však dobře všimnouti si, že Pán Ježíš řekl „toto jest tělo mé, toto jest krev má“, že tedy proměněním nastoupila na místo podstaty těla podstata živého těla Páně a na místo podstaty vína podstata živé krve jeho. Živé tělo však není, leč v něm jest krev a duše, a krev není živá, leč jest v těle spojená s duší. Kristovo člověčenství pak nebylo nikdy o sobě, nýbrž hned od prvního počátku svého bytí spojeno bylo s božstvím. Ačkoli tedy slovy „toto jest tělo mé“ přímo povstalo pouze tělo Kristovo či ona hmotná část člověčenství, která nejen od duše, nýbrž i od krve jest rozdílná, slovy pak „toto jest krev má“ přímo nastala pouze krev jeho, přece nebylo po slovech oněch ani pod způsobou chleba přítomno pouze tělo ani pod způsobou vína pouze jeho krev, nýbrž, aby byly živé, všemohoucností Kristovou připojilo se k tělu pod způsobou chleba též krev a duše i božství Kristovo, a ke krvi pod způsobou vína přidružilo se také tělo a duše i božství, takže pod jednou i druhou způsobou byl Pán Ježíš přítomen celý jak Bůh i člověk v jedné, a to božské osobě. — Učiniv řečené proměnění, obětoval se Pán Ježíš pod způsobou chleba a vína Bohu Otci, jakož dal sám na jevo slovy: toto jest tělo mé, které se za vás vydává (Luk. 22, 19), toto jest krev má, která se vylévá za mnohé na odpuštění hříchů.

- 29 mnohé na odpuštění hříchů. Ale pravím vám:
 Od této chvíle nebudu pít z tohoto vinného kmene až
 do onoho dne, kdy jej budu pít s vámi nový v království
 30 Otce mého. A chválu vzdavše vyšli na horu Olivetskou.
 31 Tehdy dí jim Ježíš: Vy všickni pohoršíte se nade mnou
 této noci; neboť psáno jest: **Bít i budu pastýře**

Slovy těmi totiž prohlásil, že to tělo, které pod způsobou chleba má před sebou, a ta krev, kterou pod způsobou vína má v kalichu, vydává neb vylévá se k tomu konci, aby se dostalo lidem odpuštění hříchů a spásy. Ale hříchů neodpouštějí se a spása neuděluje se leč pro krev, která v oběti se prolila, pro tělo, které v obět bylo vydáno. Byla tedy obětní krev ta, kterou Pán Ježíš pod způsobou vína na odpuštění hříchů vylil, a oběti celý ten úkon, který vykonal, proměňuje chléb a víno v tělo a krev svou. Také dal to na jevo slovy: toto jest krev Nového Zákona a či nové úmluvy; jimi totiž prohlásil, že krev, kterou má pod způsobou vína v kalichu, prolévá se na potvrzení Nového Zákona či nové úmluvy, oné totiž, kterou činil s veškerým lidstvem, zaslibuje jim milost a spásu věčnou, budou-li zachovávatí vůli jeho. Avšak úmluvy potvrzovaly se krví obětní. Byla tedy obětní i ona krev, kterou Pán Ježíš potvrzoval úmluvu. Konečně ukázal to tím, že proměnil podstatu dvojí, podstatu chleba a vína, jakož bude vloženo při Mark. 14, 22—24. — Pod způsobou chleba a vína podal se potom apoštolům požívat. ovšem nikoliv aby byl stráven (stravujeť se pouze způsobu chleba a vína a nikoli podstata těla a krvo Páně), nýbrž aby vešel v nejužší spojení spasitelné se všemi, kteří by přijímali hodně, a dal jim záruku na slavné vzkříšení a život věčně blažený. Chtěje pak také jiné lidi všech věků pozdějších oblažiti svojí láskou a účastny učiniti podobných milostí, dal apoštolům a jejich nástupcům v kněžském úřadě (biskupům a kněžím) moc, aby také oni, proměňující chléb a víno v tělo a krev jeho, podávali je Bohu v obět a věřícím za pokrm duševní k jejich útěše a posile (t. j. ustanovil obět mše sv. a nejsv. svátost oltářní). Pravitel: „To činite na mou památku.“ Viz o tom při Luk. 22, 19.

29. Slova tato nejsou řečena o kalichu svátostném, nýbrž o kalichu obřadním, patřícím k velikonoční večeři. Jimi prohlašuje Pán Ježíš, že na této zemi nebude více slaviti velikonoční večeře, že tedy již brzy zemře, ale ku potěše apoštolů dodává, že jej bude pít s nimi v království Božím, a to nový, t. j. na výsost vznešený a dokonalý, požíváním totiž věčné blaženosti.

31—35. Pán Ježíš předpovídá útěk apoštolům a pád Petru v. (Mark. 14, 27—31. Luk. 22, 33—34. Jan. 13, 36—38.) Předpověď tuto učinil Pán Ježíš již ve večeradle brzy po odchodě Jidášově. Sv. Matouš, který veršem 30. zakončil svou zprávu o poslední večeři, sděluje ji teprve nyní, poněvadž se hodí za úvod ke zprávě o utrpení Páně, které hned nato vyličuje.

31. Tehdy, t. j. tu dobu noční, která předcházela Kristovo utrpení ve zahrádě Getsemanské. Pohoršíte se, t. j. tím, co uvidíte na mně této noci, mou úzkostí, utrpením, zatknutím, budete tak postrašení a rozrušení, že nebudete mítí tolik zmužilosti, abyste při mně vytrvali; i rozprchnete se ode mne, a v bázni a v zmatku nebudete věděti, co činiti.

a rozprchnou se ovce stáda. Ale když vstanu 82
 z mrtvých, předejdu Vás do Galilee. Odpovídaje pak 33
 Petr řekl jemu: Byť se všickni pohoršili nad tebou, já
 se nikdy nepohorším. Řekl jemu Ježíš: Amen, pravím 34
 tobě: této noci, prve než kohout zazpívá, třikrát mne
 zapřeš. Dí jemu Petr: Bych měl umřítí s tebou, nezapru 35
 tebe. Podobně pravili též všickni učeníci. Tehdy Ježíš 36
 přišel s nimi na popluží, které slove Getsemany, a řekl
 učeníkům svým: Posed'te tuto, až odejda tamto se po-
 modlím. A pojav Petra a dva syny Zebedeoovy, počal se 37
 rmoutiti a teskliv býti. Tu řekl jim: Smutná jest duše 38
 má až k smrti! pozůstaňte tuto, a bděte se mnou.
 A popošeď maličko padl na tvář a modlil se řka: Otče 39
 můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne

36—46. Pán Ježíš v zahradě Getsemanské. (Mark.
 14, 36—42; Luk. 22, 39—46. Jan. 18, 1.)

36—37. Tehdy, totiž asi v 10 hodin večer. Popluží či dvůr
 se zahradou na úpatí hory Olivetské as 200 m od Jerusalema.
 Jméno Getsemany znamená lis olivový. Osm apoštolů ponechal
 v zahradě u vchodu, neboť věděl, že nemají dosti síly, aby snesli
 bez pohoršení pohled na hluboké jeho ponížení a úzkost smrtelnou.
 Ukázal tak, že Bůh nedopouští na člověka většího pokušení, než
 může snést. Tři však (Petra a syny Zebedeoovy, t. j. Jakuba Vel.
 a Jana) vzal s sebou přece; neboť chtěl mít svědky svého utrpení,
 aby mohli dáti o něm zprávu jiným. Vyvolil k tomu právě ony tři
 jednak pro velikou lásku, kterou k němu lnuí, jednak proto, že
 oni byvše svědky jeho oslavení na hoře (Tábor), nejvíce byli při-
 praveni a ozbrojeni, aby vidouce i ponížení jeho neklesli ve víře
 a zcela od něho neodpadli.

38. Takový zármutek připustil si, jaký pojímá i nejstatečněj-
 šího muže, když vidí jistou smrt před sebou, a taková úzkost
 zmocnila se ho, jaká může způsobiti i smrt. Zarmoutil se tak
 již představou toho, co bude trpěti, neboť jsa též pravým člověkem,
 byl přístupem všem dojmům čistým, kterým bývá podroben každý
 člověk, tedy nejen dojmům radosti, nýbrž i žalosti. Také zarmoutil
 se proto, poněvadž věděl, že ho Jidáš, učeník jeho, zradí, Petr
 zapře; hlavní však příčinou jeho zármutku byly hříchy lidské,
 které všechny vzal na sebe, aby za ně dosti činil, jakož i vědomí,
 že ať tolik bude trpěti pro hříchy lidské, přece někteří neuvěří,
 neposlechnou, a proto zavržení budou.

39. Kalichem rozumí utrpení své. Prosí, aby, možno-li,
 utrpení toho nemusil trpěti, ne že by byl božského úřadku o vy-
 koupení lidstva neznal aneb trpěti se zdráhal, nýbrž že jako člověk
 chtěl vyjádřiti nesmírný svůj zármutek a dáti důkaz, že jako člověk
 přístupem jest všem čistým dojmům lidským. Jako totiž každý
 člověk léká se utrpení a přeje si, aby nemusil je snášeti, tak i lid-
 ská přirozenost Kristova lekala se toho, co na ni čekalo. Ale jako
 nemocný, jenž podrobiti se má operaci, při všem strachu před

- 40 jak já chci, nýbrž jak ty. I přišel k učeníkům svým a na-
 lezl je, ani spí; i řekl Petrovi: Tak-li jste nemohli
 41 jedné hodiny bdíti se mnou? Bďte a modlete se, abyste
 nevešli v pokušení; duch zajisté hotov jest, ale tělo ne-
 42 mocno. Opět po druhé odešel a modlil se řka: Otče můj,
 nemůže-li kalich tento minouti mne, leč bych jej pil,
 43 staň se vůle tvá. A přišed opět, našel je, ani spí, neboť
 44 oči jejich byly obtíženy. I nechal jich a odešel opět
 45 modlil se po třetí, táž slova říkáje. Nato přišel k uče-
 níkům svým a řekl jim: Spěte již a odpočívajte; aj při-
 blížila se hodina, a Syn člověka bude vydán v ruce
 46 hříšníků. Vstaňte, pojd'me! Hle přiblížil se ten, který
 47 mě zradí. A když ještě mluvil, hle Jidáš, jeden ze dva-
 nácti, přišel a s ním zástup veliký s meči a kyji (po-
 sláni byvše) od velekněží a starších lidu. Ten pak, který
 48 jej zrazoval, dal jim znamení řka: Kterého políbím, ten

---

bolestí a při vši tužbě, aby nemusil podrobiti se operaci, přece dobrovolně se jí podrobuje v naději, že zachrání život svůj, tak i Kristova přirozenost lidská při vši úzkosti, kterou pociťovala před blížícím se utrpením, podstupovala je dobrovolně vědouc, že tím zjedná spásu lidstvu padlému.

40. Usnuli bezděky z velikého zármutku a dojmu, který pocítili již při večeri z toho, co Kristus jim mluvil a předpověděl, a též v zahradě, když viděli Krista tak zarmouceného. Byl to však jen polospánek či stav, ve kterém člověk zpola spí a zpola bdí a i myšlenkami se obírá, a proto nejen se jím neposiluje, nýbrž více ještě se unavuje. — jedné hodiny, t. j. dobu krátkou.

41. Pokušením vůbec rozumí se jednak lákání ke hříchu, jednak protiventství života, poněvadž mají účel zkusiti a vytříbiti ctnost člověka. Na tomto místě rozumí Pán Ježíš předem protiventství, jež čekala na apoštoly v době utrpení jeho. Protiventství taková mohlou při slabosti naší přirozenosti též probuditi hříšnou žádostivost. Aby tedy nebyla člověku ke škodě, třeba bdíti, t. j. pozor dávat, aby včas zpozoroval hrozné nebezpečení, a je buď odvrátil, neb. není-li možno je odvrátiti, aby užil proti němu vhodných prostředků. Ze k takové bdělosti jest třeba, aby nebyl ani rozum zatemněn ani vůle zeslabena žádostí těla, žádostí očí neb pýchou života, netřeba podotýkati. Poněvadž však lidská vůle proti četným pokušením jest slabá, nepostačí pouze bdíti, nýbrž třeba též modliti se, prositi Boha za pomoc proti nim. Proto vyzývá Kristus apoštoly, aby i bděli i modlili se.

46. Spěte již a odpočívajte; slovy těmi buď činí jim jemnou výtku, že usnuli, aneb spíše dovoluje jim, aby na chvíli spali spánkem posilujícím. Je-li tento druhý náhled správný, řekl slova „vstaňte, pojd'me“ až po delší přestávce.

47—56. Pán Ježíš jat a odveden. (Mark. 14, 43—52. Luk. 21, 47—53. Jan. 18, 2—11.)

jest to, chopte se ho. A hned přistoupiv k Ježíšovi řekl: 49
 Zdráv bud', mistře! A zulíbal jej. I řekl mu Ježíš: 50
 Příteli, nač jsi přišel? Tu přistoupivše vztáhli ruce na
 Ježíše a jali ho. A hle, jeden, z těch, kteří byli s Je- 51
 žíšem, vztáh ruku vytasil meč svůj a udeřiv služebníka
 nejvyššího kněze, uťal mu ucho. Tu řekl mu Ježíš: 52
 Vtas svůj meč na jeho místo; neboť všickni, kteří berou
 meč, od meče zahynou. Či myslíš, že nemohu prositi 53
 Otce svého, a dá mi nyní více než dvanáct plukův
 andělů? Kterak tedy naplní se Písma, že musí se tak 54
 státi? V tu hodinu Ježíš řekl zástupům: Jako na lotra 55
 vyšli jste s meči a kyji zajmout mě. Denně sedával
 jsem (u vás) uče ve chrámě, a nejali jste mne. Ale toto 56
 všecko se stalo, aby se naplnila Písma prorocká. Tu
 všickni učeníci opustivše ho utekli. Ti však, kteří jali 57
 Ježíše, odvedli ho k nejvyššímu knězi Kaifášovi, kde
 zákoníci a starší byli se shromáždili. Petr šel za ním 58
 z daleka až ku paláci nejvyššího kněze a vešel dovnitř.
 Seděl se služebníky, aby viděl konec. Velekněží pak 59
 a velerada celá hledali falešného svědectví proti Ježí-
 šovi, aby ho vydali na smrt, a nenalezli, ačkoliv mnoho 60
 svědků falešných přistoupilo. Naposled přišli dva

---

53. Všickni, kteří berou meč... Slovy těmi bud' proslavil zásadu právní dle 1. Mojž. 9, 6, aneb spíše vyjádřil se příslovím, kterým se naznačuje, že kdo bez potřeby a bezprávně (o své újmě) sahá k meči, hoden jest, aby sám tím způsobem zahynul.

55. d e n n ě, t. j. velmi často.

56. Upozorňuje tak, že zatknutí jeho neděje se neočekávaně, nýbrž byvši předvěděno a předpověděno.

57—59. Nejprve vedli Pána Ježíše k Annášovi, zeti Kaifášovu, který bydlel, ne-li trvale, alespoň onu noc v některém křídle paláce Kaifášova (Jan. 18, 13). Potom teprv (as mezi první a druhou hodinou s půlnocí) přivedli jej ke Kaifášovi, úřadu-jícímu knězi nejvyššímu. U něho sešli se zatím členové velerady, ne však všichni, a ačkoli zavedený řád soudní nedovoloval konati v noci řízení soudní, zvláště takové, při němž by šlo o život obžalovaného, přece začali soud ihned. Pouňvadž však neběželo jim o nic jiného, než aby mohli vynésti rozsudek smrti alespoň na oko po právu, hledali svědectví falešného, t. j. lidí, kteří by vydali proti Ježíšovi svědectví takové, aby na jeho základě mohli odsouditi jej k smrti v naději, že vladař (Pilát) rozsudek jejich potvrdí.

- 61 (svědkové falešní) a řekli: Tento pravil: Mohu zbořiti
 62 chrám Boží a ve třech dnech jej zase vystavěti. Tu po-
 vstal nejvyšší kněz a řekl jemu: Nic-li neodpovídáš
 63 k těm věcem, kteréž tito proti sobě svědčí? Ale Ježíš
 mlčel. I řekl mu nejvyšší kněz: Zapřisahám tě skrze

61. Překroutili sice Kristova slova „Zbořte chrám tento, a a já jej ve třech dnech vzdělám,“ která byl Pán Ježíš vyslovil o prvních velikonocích veřejného života svého (Jan 2, 19), ale ani tak neobsahovala slova ta nic závadného a nedostačovala k tomu, aby jej mohli odsouditi byť jen na oko po právu.

62. Řekl to rozmrzen nad tím, že svědkové nemohli uvéstí proti Kristu nic trestuhodného, a nevěda, co jiného činiti, aby dostal od Krista, který k nicotným žalobám mlčel, nějakou odpověď, která by dala podklad k dalšímu řízení soudnímu. Štávě se proto, jako by viděl rouhání v těch slovech, která dle výpovědi posledních dvou svědků proslavil, zvolal rozčilen: Nic neodpovídáš atd.

63. Pán Ježíš mlčel zase; neboť jednak svědkové nepověděli proti němu nic zlého, nebylo proto třeba se hájiti proti nim; jednak soudcové byli zaujati proti němu a jen ze zlého úmyslu se tázali, nebyli tedy hodni odpovědi; jednak Pán Ježíš chtěl trpěti, proto neodpíral těm, kteří ho soudili nespravedlivě. Ale právě toto mlčení Kristovo vedlo k tomu, že vyšla na jevo pravá příčina, pro kterou chtěli Krista usmrtiti. Chtělat zajisté prozřetelnost božská, aby nade vši pochybnost bylo zjištěno, že Ježíš slavně prohlásil se za Krista (Vykupitele), Syna Božího, a že právě proto byl na smrt vydán od lidu svého. Mlčením Kristovým byl totiž Kaifáš uveden do rozpaků ještě větší; neboť, poněvadž svědkové neuvedli proti němu nic trestuhodného, nebylo při Kristově mlčení další řízení soudní v dosavadním směru možné. A přece usnesla se velerada již po vzkříšení Lazara, že jej usmrtí. Chtěje proto Kaifáš každým způsobem dodělati se něčeho, oč by mohl opřítí rozsudek smrti, uchopil se posledního prostředku, který mu ještě zbýval. Slavnostní formou přísední vyzval Krista, aby odpověděl k dané otázce; neboť kdo takovým způsobem byl vyzván, byl povinen dáti odpověď a říci pravdu, přiznání jeho pak stačilo samo o sobě, aby byl buď odsouzen neb propuštěn. Vyzval pak Pána Ježíše, aby pověděl pod přísahou, je-li Kristem (zaslíbeným Vykupitelem) a pravým Synem Božím. Tázał se tak v úmyslu, že odsoudí jej jako rouhače, odpoví-li kladně (že jest Kristem Synem Božím); i ukázal tím, že nejen zná, za koho se Pán Ježíš vydával, nýbrž i že dosavadní jednání jeho i velerady byla pouhá komedie, a že jediná otázka, o kterou jim běželo, byla ta, zda Pán Ježíš řekne, že jest Kristus, Syn Boží. Židé totiž dobře věděli, že nadešel čas, kdy podle daných zaslíbení Vykupitel má přijíti; věděli i to, že Pán Ježíš vydává se za Vykupitele zaslíbeného a dokazuje pravdivost svého tvrzení četnými zázraky. Poněvadž však nevyhovoval těm představám, které si učinili o Vykupiteli, představující si ho jako vykupitele světského, který by je vybavil z moci římské a dopomohl jim k slavnému panství světskému, neuznala ho velká část židů, zejména též členové velerady, ano zanevěřeli na něj tak, že byli hotovi raději usmrtiti jej, než uznati jej za Vykupitele. Odtud ta otázka, je-li Pán Ježíš Kristem, Synem Božím, odtud i úmysl odsouditi jej k smrti, odpoví-li kladně, že jest jím.

Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn 64
Boží? Dí mu Ježíš: Ty jsi řekl; avšak pravím vám:
Od tohoto času uzříte Syna člověka seděti na pravici 65
Boží a přicházeti v oblacích nebeských. Tu nejvyšší
kněz roztrhl roucha svá a řekl: Rouhal se! Což ještě 66
potřebujeme svědků? Aj nyní jste slyšeli rouhání. Co
se vám zdá? A oni odpovídajíce řekli: Hoden jest smrti.
Poté plivali na jeho tvář a bili jej pěstí, jiní poličko- 67
vali ho říkajíce: Hádej nám, Kriste, kdo jest to, který
tě udeřil? Petr pak seděl venku ve dvoře. I přistoupila 68
k němu jedna děvečka a řekla: I ty jsi byl s Ježíšem 69
Galilejským. Ale on zapřel přede všemi řka: Nevím, co
pravíš. A když vyšel do brány, uzřela ho jiná děvečka 70
a řekla těm, kteří tam byli: Také tento byl s Ježíšem 71
Nazaretským. A opět zapřel s přísahou: Neznám toho 72
člověka. A po malé chvíli přistoupili okolostojící a řekli 73
Petrovi: Vpravdě i ty jsi z nich, neboť také mluva
tvá tě prozrazuje. Tu počal se proklínati a přísahati, 74
že nezná člověka toho. A hned kohout zazpíval.

64. Otázka Kaifášova byla na výsost důležitá, týkajíc se předmětu, který byl rozhodným pro veškeré lidstvo, a ona byla učiněna úředně, způsobem slavnostním, a to od nejvyšší autority duchovní; proto Pán Ježíš nemohl k ní mlčeti, sic by se to mohlo pokládati za odpověď zápornou. Přerušil tedy mlčení, aby vydal svědectví pravdě, ač věděl, že ho to bude stát život. Právil: Ty jsi řekl, t. j. jsem ten, o kterém jsi řekl, se tázal. Způsobem tím totiž odpovídali židé, kdy chtěli potvrditi něco slavnostně. Kristus tedy slavným způsobem, a to přísežně prohlásil před nejvyšším soudem židovským, že jest Vykupitel a pravý Syn Boží. Aby však židé nemohli nízkým stavem jeho omlouvatí svou nevěru a jeho odpověď zavrhnouti důvodně, oznámil též brzkou svoji oslavu. Právil: „Od tohoto času uzříte Syna člověka“ atd., t. j. vhrzku seznáte patrné důkazy o tom, že vládnou s Bohem a takové skutky činím, v nichž patrně jeví se moc božská; a vy uvidíte, kterak přicházím jako soudce. (Seděti na pravici Boží znamená vládnouti s Bohem a projevovati moc božskou; přicházeti v oblacích jest tolik, co přicházeti jako soudce.) Důkazy ty viděli již o Kristově vzkříšení a kázání a zázracích apoštolů, v založení a rozšíření církve, jemuž marně hleděli zabrániti, poznali je i při vyvrácení Jerusalema. Jako soudce přišel neviditelně při zkáze Jerusalema a přijde viditelně k soudu poslednímu.

65. Stavěl se, jako by ve slovech Kristových viděl rouhání se Bohu a měl zármutek nad urážkou Bohu učiněnou. Proto roztrhl šat na prsou (na znamení líceného zármutku). Vskutku však měl radost nad tím, že má již, oč by opíel rozsudek smrti, jakož sám dal na jevo slovy: „Co ještě potřebujeme svědků?“ Bylť na rouhání stanoven trest smrti.

69—75. Petrův pád (Mark. 14, 66—72; Lnk. 22, 54—62; Jan 18, 15—18). Viz Umučení podle sepsání sv. Marka.

- 75 I rozpomenul se Petr na slovo Ježíšovo, kteréž byl
řekl: Prve než kohout zazpívá, třikrát mě zapřeš.
271 A vyšel ven plakal hořce. Když pak bylo ráno, všickni
velekněží a starší lidu učinili nález proti Ježíšovi, aby
2 ho vydali na smrt. I svázavše ho přivedli a vydali jej
3 vladaři Pontiu Pilátovi. Tehda Jidáš, jenž ho zradil,
vida, že jest odsouzen, pojat lítostí navracel třicet
4 stříbrných velekněžím a starším řka: Zhřešil jsem
zradiv krev spravedlivou. Ale oni řekli: Co nám do
5 toho? Ty viz. I povrhil stříbrné ve chrámě a vzdálil se;
6 a odešel osidlem se oběsil. Velekněží však vzavše
stříbrné pravili: Nesluší je vložit do pokladny, neboť
7 jest to mzda krve. A poradivše se koupili za ně pole

27, 1—2. Členové velerady cítili dobře, že noční zasedání i rozsudek velerady byly zcela nezákonné a to již proto, že soud byl vykonán v noci, a že při jednom a též zasedání učiněn byl rozsudek smrti. Sešli se proto ráno (v pátek) ještě jednou v domě Kaifášově, aby znova vynesli rozsudek či nález a tak alespoň rouškou zákonitosti zastřeli své jednání; zároveň však as chtěli se poraditi, kterak by rozsudek ten provedli, který způsob smrti by mu prisoudili a kterak právě tento způsob — smrt kříže — by odůvodnili před Pilátem. O sedění tom zmiňuje se sv. Matouš a Marek jen krátce, obsírněji vylicuje je sv. Lukáš 22, 66—72. K Pilátovi vedli Pána Ježíše, aby jakožto vladař římský potvrdil jejich rozsudek; neboť bez potvrzení toho nesměli jej provést.

3—4. Jidáš, spáchav zradu, šel se zástupem až do domu Kaifášova, kde mu as byla vyplacena umluvená mzda. Když ráno seznal, že Kristus jest odsouzen na smrt, zhrozil se činu svého a přál si, aby jej mohl odčiniti. I vzal peníze, které ho nyní počaly páliť jako uhlí žhavé a spěchal do chrámu k těm, s nimiž byl učinil smlouvu. K Pilátovi totiž nešli všichni členové velerady, ba ani všichni velekněží (představení kněžských tříd), nýbrž jen někteří; jiní odebrali se do echrámu, aby podali obět ranní neb jiné oběti předepsané pro den sváteční. K těm do předsíně kněžské Jidáš odešel a vrátil jim peníze, vyznav Kristovu nevinu. Učinil to nikoli v úmyslu, aby zrušen byl rozsudek smrti — to věděl, že se nestane — nýbrž pojat jsa již napolo zoufalstvím, kteréž ho pudilo, aby se jich zbavil. Neboť lítost jeho nebyla pravá, nepocházela z lásky k Bohu a nebyla spojena s nadějí v odpuštění; proto nevedla k životu, nýbrž k smrti. Polozoufalství to dovršilo se v zoufalství úplné, když velekněží necitelně, ano s posměchem odpovíděli: Co nám do toho. I hodil peníze do svatyně, ale tím zprostil se pouze peněz, ale ne výčitek svědomí, a ty dohnaly ho k sebevraždě. (Viz. Skut. ap. 1, 16—18.)

7. Židé, alespoň bohatší, měli hroby své na svých pozemcích; hřbitovů společných neměli. Z toho povstávaly v Jerusalemě nesnáze, zemřel-li tam některý z cizinců (pontníků), jmenovitě z pohanů. Obtížím těm vyhnuli se nyní koupí pole hrnčířova.

hrnčířovo ku pohřbívání poutníků. Proto nazváno jest 8
pole to Hakeldama, to jest pole krve, až do dnešního dne.
Tehda se naplnilo, co bylo pověděno od proroka Jere- 9
miáše slovy: „A vzali třicet stříbrných, mzdu
to muže proceněného, jehož procenili
synové israelští, a dali je za pole hrnčí- 10
řovo, jakož mi ustanovil Pán.“ Ježíš pak 11
byl postaven před vladařem. I otázal se ho vladař řka:
Ty-li jsi král židovský? A Ježíš řekl jemu: Ty pravíš.
A když velekněží a starší na něj žalovali, neodpověděl 12
ničeho. Tu řekl mu Pilát: Neslyšíš-li, jak veliké věci 13
proti tobě vypovídají? Ale on neodpověděl mu k žád- 14
nému slovu, takže vladař divil se velmi. O slavnosti 15
však vladař propouštěval lidu jednoho vězně, kterého
chtěli. Měl pak tehdy vězně pověstného, který slul 16

8. do dnešního dne, totiž do té doby, kdy sv. Matouš tato slova psal.

9—10. Evangelista spojuje zde výpovědi dvou proroků, Zachariáše (11, 12) o procenění za 30 stříbrných, a Jeremiáše (32, 6—12) o koupi pole, a uvádí je volně jako výpověď proroka Jeremiáše, a to proto, poněvadž na tomto místě upozorniti chce předem na náplň toho, co Jeremiáš pověděl o koupi pole. Týkala se však slova Jeremiášova koupě pole hrnčířova toliko ve smyslu předobrazném, ve smyslu literním vztahovala se ke koupi pole jiného.

11—14. Viz Mark. 15, 2—5; Luk. 23, 2—7; Jan 18, 28—38. První přelíčení u Piláta. O celém přelíčení tomto jedná sv. Jan; Lukáš zaznamenal přesně, co na Krista žalovali, jakož i to, kterak členové velerady čím dál tím rozhodněji vystupovali proti Pilátovi; Matouš a Marek zmiňují se hlavně o závěrečné části přelíčení toho.

14. Pán Ježíš neodpověděl, poněvadž věděl, že u židů nebylo by to nic platno, jakož i že trpěti chtěl, Pilát pak že nepotřeboval již toho, ježto, jak sděluje sv. Lukáš (23, 3), byl již přesvědčen o jeho nevině a veřejně ji doznal. A Pilát byl by jej vskutku propustil rád, ale vida, jak jsou židé proti němu zaujati a víc a víc se rozkvašňují, bál se propustiti jej bez jejich souhlasu, aby nepobouřili se ještě více. Chtěje tedy zbaviti se věci nepřijemné, poslal Ježíše k Herodovi, když uslyšel, že jest Galilejský a tedy příslušníkem území Herodova. (Luk. 23, 7.) Ten neshledal také žádné viny na Ježíši, ale rozmrzen nad tím, že Ježíš neudělal před ním žádného zázraku, učinil mu posměch a poslal jej nazpět k Pilátovi (Luk. 23, 8—12.). Pilát zavedl nato přelíčení nové, ohlásiv nejprve výsledek dosavadního řízení (Luk. 23, 13—15.). První část přelíčení toho skončila tím, že Barabáš byl dán na přednost před Kristem. Mat. 27, 15—26; Mark. 15, 6—15; Luk. 23, 13—25; Jan 18, 39—40.

16—18. Obyčej tento propouštěti o velikonocích jednoho z vězňů, kterého by si lid přál, vyvinul se nejspíše u židů na památku

- 17 Barabáš. Když se tedy sešli, řekl jim Pilát: Kterého
 18 chcete, abych vám propustil, Barabáše-li či Ježíše, jenž
 19 slove Kristus? Neboť věděl, že ho vydali ze závisti.
 Ale když seděl na soudné stoličce, manželka jeho po-
 slala k němu, řkouc: Nic neměj se spravedlivým tímto;
 neboť jsem mnoho vytrpěla dnes ve snách pro něho.
 20 Velekněží však a starší přemluvili lid, aby prosili za
 21 Barabáše, Ježíše pak aby zahubili. I promluvil vladař
 a řekl jim: Kterého chcete z těch dvou, abych vám
 22 propustil? A oni řekli: Barabáše. Dí jim Pilát: Co tedy
 mám učiniti s Ježíšem, jenž slove Kristus? Řkou
 23 všichni: Ukřižován buď. Dí jim vladař: I co zlého
 učinil? Ale oni více křičeli řkouce: Ukřižován buď.
 24 Vida tedy Pilát, že nic neprospívá, nýbrž rozbroj
 větším se stává, vzal vodu a umyl si ruce před lidem

vysvobození z Egypta. V roce Kristovy smrti Pilát, jak se zdá, nepomýšlel na to, aby obyčej ten zachoval, až ho lid za to žádal (Mark. 15, 8). Byv však žádostí tou upozorněn na něj, použil té příležitosti, aby Krista propustil se svolením lidu. Dal totiž lidu na volbu mezi Ježíšem a Barabášem, který způsobil v Jerusalemě pobouření a spáchal při tom vraždu (Luk. 23, 15). Myslíť najisto, že lid rozhodne se pro Krista, neboť jednak věděl, že veleřada vydala jej pouze ze závisti, jednak slyšel, jak četná dobrodlná lidu učinil, a s jakým nadšením vítali jej ještě minulou neděli.

18—21. Lid snad byl by rozhodl se pro Krista; avšak právě v tu chvíli, když Pilát učinil otázku, přišel posel od manželky jeho se vzkazem, aby neměl nic se spravedlivým tím, a té chvíle, ve které Pilát četl list manželčin neb jednal s poslem, použili členové veleřady se svými zřizenci, aby přemluvili lid, by nevolil Krista, nýbrž Barabáše. A vše ta podařila se jim plnou měrou. Příčina toho byla jednak ve vrátkosti lidu vůbec, jednak v tom, že přítomno bylo také mnoho těch, kteří přišedše zdaleka Krista neznali, jednak zajiště i v tom, že členové veleřady užili nejen pomluvy, nýbrž i slibů a hrozeb a že z bývalých ctitelů jeho jedni se ukryli bojíce se, aby nebyli také stíháni, jiní snad i spolu křičeli, aby byl ukřižován, by tím spíše odvrátili od sebe podezření, že drželi s Kristem.

22. Podřizoval tak ve své povolnosti soudcovskou autoritu svou úsudku lidu popuzeného a záštim naplněného a čím více povoloval, tím stával se lid drzejším, žádaje přes všechno osvědčování Kristovy nevinu pro zločince svobodn a pro Krista smrt nejpotupnější.

24. Obřad umývání vodou vyskytá se i u židů i u pohanů, jmenovitě též u Řeků a Římanů, s tím však rozdílem, že židé pokládali jej pouze za obřad symbolický, kterým se naznačovala nevina. Pohané však přikládali mu též jakousi moc očišťující. Pilát prohlásil jím nanovo Kristovu nevinu a hleděl svaliti na židy veškerou zodpovědnost z proliti krve spravedlivé, jakož i varovati je, aby nebrali na sebe vinu tak veliké.

řka: Nevinen jsem krví spravedlivého tohoto; vy vizte. A všecken lid odpověděv řekl: Krev jeho na nás i na naše syny. Tu propustil jim Barabáše, Ježíše pak ubíčovav vydal jim, aby byl ukřižován. Tehda vojáci vladařovi vzavše Ježíše do soudního dvora, shromáždili k němu celou tlupu a svlékše ho přioděli jej pláštěm šarlatovým; a spleťše korunu z trní, vložili mu ji na hlavu a (dali) třtinu v pravici jeho, a pokleknuvše před ním posmívali se mu řkouce: Zdráv buď, králi židovský! A vyplivše se na něj, vzali třtinu a bili ho do hlavy. A když se mu naposmívali, svlékli s něho plášť a oblékli jej v roucha jeho a odvedli jej, aby ho ukřižovali. Vycházejíce pak našli člověka cyrenského, jménem Šimona; toho přinutili, aby nesl kříž jeho. A přišli na

25. Zodpovědnost a trest, který tak nesmyslně svolávali na sebe i na své potomky, nedal na sebe dlouho čekat. Bylť o 37 roků později vyvrácen Jerusalema i chrám a při tom dle svědectví Flaviova zahynulo (mečem a morem) přes milion lidí, takže krev tekla po ulicích i po stupních chrámových. Nežůstal však ani Pilát pro svou povolnost bez viny a bez trestu. Bylť později pro své ukrutnosti poslán do vyhnanství do Vienny v Gallii (Francii), kde si vzal život.

26. Propustiv Barabáše dal Krista zbičovat a představil jej potom zhičovaného a trním korunuovaného lidu se slovy: „Ejhle člověk“ (Jan 19, 4—5); myslit, že přebolestným způsobem tím učiní dosti nenávisti, kterou členové velerady pojali proti Pánu Ježíši a že vzbudí v lidu útrpnost, takže nebudou již naléhati na to, aby byl ukřižován. Ale zmylil se; židé nejen neustali, nýbrž vyhrožovali mu žalohou u císaře. Proto povolil jim konečně (Jan 19, 12—16). Bičovat dal jej způsobem římským, způsobem to, při kterém odsouzenec byl po bedra i více obuažen a přivázán k nízkému sloupu a nato zmrskán (buď holí neb metlou neb důtkami, jichž řemenky opatřeny bývaly kuličkami olověnými neb láčky neb kostmi) tak, že mnohdy nezůstalo na celém těle místa zdravého; ani obličje nešetřili, ba někdy bylo viděti i kosti a vnitřnosti a nejednou nešťastník zemřel pod ranami. Kristus pak byl zbičován zvláště krutě, jakož lze souditi z toho, že byl zmrskán od vojinů římských, kteří uslyševše, že houří proti císaři, zajisté ran nešetřili, jakož i z toho, že nepřestali na bičování, nýbrž též o své újmě Krista trním korunovali a ve své hrubosti se mu posmívali.

32. Šimon byl rodem žid, pocházel z Cyreny v Lybii, ale byl usazen v Jerusalemě neb spíše blízko u Jerusalema. Přinutili jej as na polovici cesty nésti kříž, bojíce se, aby Kristus na cestě neumřel. Chtěliť dostati jej na kříž za živá. Pán Ježíš šel nato před ním bez kříže.

33. Místem ležím (hebrejsky Golgotha, latinsky Calvaria) slulo místo to od lebkovité podoby své, nikoliv odtud, že by to bylo místem popravním.

- 34 místo, které slove Golgotha, to jest místo lebčí. I dali
mu pítí vína smíšeného se žlučí; a okusiv nechtěl pítí.
35 Když pak jej ukřižovali, rozdělili si roucha jeho,
metajíce o ně los (aby se naplnilo, co bylo po-
věděno skrze proroka slovy: Rozdělili sobě roucha
36 má a o můj oděv metali los). A sedíce hlídali ho tam.
37 I dali nad hlavu jeho nápis viny jeho: „Tento jest
38 Ježíš, král židovský.“ Potom ukřižovali s ním dva lotry,
39 jednoho na pravici, druhého na levici. Ti pak, kteří
tudy chodili, rouhali se mu potřásajíce hlavou svou
40 a říkajíce: Ha, jenž boříš chrám Boží a ve třech dnech
jej zase vystavuješ, pomoz sám sobě. Jsi-li Syn Boží,
41 sestup s kříže. Podobně i velekněží posmívajíce se mu
42 se zákoníky a staršími říkali: Jiným pomohl, sám sobě
pomoci nemůže; je-li králem israelským, ať nyní se-

34. se žlučí, t. j. s kořením hořkým, či, jak určitěji udává sv. Marek (15, 23), s myrhou, jež se pokládala za koření nejlepší a nejzácnější. Daly mu to as ony ženy, které krátce předtím projevily soustrast nad ním (Luk. 23, 27). Bývaloť vůbec obyčejem dávati odsouzencům k smrti nápoj opojný, aby méně cítili bolesti. Vykonyvaly to obyčejně ženy ze soustrasti. Pán Ježíš okusil sice, aby uznal soustrast žen a vyplnil proroctví „Dali mi za pokrm můj žluč“ (Žalm 68, 22), ale nepřijal ho více nad to, než okusil, poněvadž chtěl trpěti s plným vědomím.

35. O rozdělení roucha a o nápisu viz poznámku k Jan. 19, 19—23. Uvedených slov Písma (Žalm 21, 19) v řeckém textě není.

39—44. Mark. 15, 29—32; Luk. 23, 35—43. Ukřižován byl Pán Ježíš nedlouho před polednem. Prve než poledne nastalo, vojínové rozdělili sobě roucha, židé učinili Pánu Ježíši posměch, lotr se obrátil a Pán Ježíš promluvil první dvě slova. Slovo první „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“ (Luk. 23, 34) promluvil hned, jak byl ukřižován, ne-li snad již mezi křižováním. Druhé „Dnes budeš se mnou v ráji“ (Luk. 23, 43) řekl kajícímu lotru. Posměch učinili mu 1. lidé kolemjdoucí, dílem as ti, kteří zúčastnivše se průvodu, nyní se rozházeli, dílem as ti, kteří z města neb do města z blízkého okolí. Ti činili si posměch z Kristovy moci božské a jeho synovství Božího; 2. velekněží a jiní členové velerady, kteří posmívali se také jeho moci divotvorné a jeho vykupitelské důstojnosti, jako by totiž zázraky jeho nebyly pravé, poněvadž sám sobě nemůže pomoci, a jako by tedy nebyl pravým Vykupitelem; 3. vojínové zůstavení na stráž (Luk. 23, 36); 4. jeden z lotrů spolu ukřižovaných (Luk. 23, 39), a to dle podání ten, který byl na levici a jmenoval se Gestas neb Gistas. Právě-li sv. Matouš a Marek, že se mu posmívali lotři, nemíní tím říci, že se posmívali oba, nýbrž naznačuje stav rouhačů, že totiž lidé různých stavů se posmívali, nejen velekněží a jiní židé, nýbrž i zločinci — podobně jakož i my říkáme: „nž ho vodi i strážníci, četníci“, ač ho vede jen jeden.

stoupí s kříže, a uvěříme v něho. Doufal v Boha, ať ho 43
 nyní vysvobodí, miluje-li ho; neboť pravil: Syn Boží 44
 jsem. Taktéž rouhali se mu i lotři, kteří byli s ním ukři- 45
 žováni. Od šesté hodiny pak nastala tma po vší zemi 46
 až do hodiny deváté. A okolo hodiny deváté Ježíš 46
 zvolal hlasem velikým řka: „Eli, Eli, lamma sabak-
 tani,“ to jest: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“
 Někteří pak z těch, kteří tam stáli, uslyševše to pra- 47
 vili: Eliáše volá tento. A hned jeden z nich běžel a vzav 48
 houbu naplnil ji octem a vloživ ji na třtinu dával mu

45—50. Mark. 15, 33—37; Luk. 23, 44—46; Jan 19, 25—30.

45. Od hod. šesté do hod. deváté denní, t. j. od naší hod. 12. v poledne do 3. hod. odpoledne nastala tma po celé zemi palestinské, byvši způsobena přímo mocí božskou, podobně jako při Kristově narození osvětlena byla mocí božskou noc, jako by byl den. Brzy nato, jak nastala tma, promluvil třetí slovo — ke své matce a apoštolu Janovi (Jan 19, 26—27). Nato nepromluvil již až kolem hodiny deváté či naší třetí odpolední.

46. Do třetí hodiny odpolední zvětšily se již Kristovy rány na rukou i na nohou tíží těla, všecky jizvy, jsouce přímo na vzduchu, zapálily se a trápily ho bolestí palčivou. Nepřirozenou polohou těla nastal nával krve do hlavy a bolesti hlavy a přílišná ztráta krve měla v zápětí žízeň pretravnou. K tělesným bolestem tím přidružily se větší ještě bolesti duševní, jmenovitě úzkost povstálá představou opuštěnosti. Chtěje totiž trpět také za to zvláště, že lidstvo opustilo Boha, vzdal se dobrovolně veškeré útěchy a posily se strany svého božství, takže cítil onu úzkost, která povstává, když člověk vidí se opuštěna od všech i od Boha. A v návalu těchto bolestí a v té úzkosti zvolal „Eli, Eli...“, „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil“, a to nikoli že by si byl zoufal, ani že by se byl v skutku viděl od Boha opuštěna — vždyť, jak řečeno, úzkost onu připustil si dobrovolně a kdyby byl chtěl, sám jako Bůh mohl si zjednat i v ní útěchu bez újmy díla vykupitelského, ale zvolal tak proto, aby dal výraz nesmírným bolestem svým a ukázal, jak mnoho trpí z lásky k nebeskému Otci svému a z lásky k lidem. Také však chtěl tím upozorniti na žalm 21. a ukázati, že jest zaslíbeným Vykupitelem v onom žalmu předpověděným; neb oněmi slovy začíná ten žalm, kterýž jest celý mesiánský a jmenovitě utrpění Vykupitelovo předpovídá velmi živě.

47. Posmívali se tak znova, jako by Kristus, nemoha si pomoci sám, volal Eliáše, aby mu pomohl.

48—49. Také při tomto výjevu činili si posměch. Mezitím totiž, co posmívali se slovy „Eliáše volá“, zvolal Pán Ježíš „žízním“ (Jan 19, 28). A tu jeden z nich běžel, aby mu podal píti octa, t. j. buď kyselého vína, které tam as bylo pro vojáky, aneb spíše octa skutečného, jenž tam byl připraven, aby obcerstvil odsouzence, kdyby padali do mdlob. Druzí však zdržovali ho, chtěje s posměchem, aby ponechal tu službu Eliášovi, přijde-li. On však, jak sděluje sv. Marek 15, 36, odvětil podobně: „Nechte, ať uzříme, přijde-li Eliáš sejmuti ho.“ Mínil to také posměšně, předstíraje, že chce nápojem tím prodloužit život jeho, aby měl Eliáš čas přijíti a pomoci mu.

49 píti. Ostatní však říkali: Nechej, ať uvidíme, přijde-li
 50 Eliáš, aby ho vysvobodil. Ale Ježíš zvolav hlasem ve-
 51 likým vypustil duši. A aj, opona chrámová se roztrhla
 na dvě půle od hora až dolů, a země se otrásla a skály
 52 se rozpučly, a hroby se otevřely. A mnoho těl ze-
 53 snulých světců vstalo a vyšedše z hrobů po jeho vzkří-
 šení, vešli do svatého města a ukázali se mnohým.
 54 Setník pak a ti, kteří byli s ním hlídažice Ježíše, vidouco
 zemětřesení a to, co se dělo, báli se velice a pravili:
 55 Jistě Syn Boží byl tento. Byly pak tam ženy mnohé,
 56 zdaleka se dívající, které byly šly za Ježíšem z Gali-
 lee, posluhující mu; mezi nimi byla Maria Magdalena
 a Maria, matka Jakubova a Josefova, a matka synů Ze-
 57 bedeových. Když pak se bylo připozdilo, přišel jeden
 člověk bohatý z Arimathie, jménem Josef, který byl
 58 také učeníkem Ježíšovým. Ten přistoupil k Pilá-
 tovi a prosil o tělo Ježíšovo. Tedy Pilát rozkázal dáti
 59 mu tělo. A Josef vzav tělo, obvinul je v plátno čisté
 60 a položil je do nového hrobu svého, který byl vytesal
 ve skále, a přivaliv kámen veliký ke dveřím hrobovým
 61 odešel. Byla pak tam Maria Magdalena a druhá Maria
 62 sedíce proti hrobu. Druhého pak dne, který je po pátku,

---

51. (Mark. 15, 38; Luk. 23, 45). Roztrhla se ona opona, která dělila svatyni od velesvatyně. Velesvatyně ta představovala nebe. Do ní nesměl vstoupiti nikdo (leč nejvyšší kněz v den smíření) na znamení, že dosud v platnosti jest Starý Zákon a přístup do nebe uzavřen. Při smrti Kristově roztrhla se opona ta, aby se naznačilo, že přístup do nebe smrtí jeho byl otevřen a na místo řádu staro-zákonního nastupuje řád nový. církev Kristova. — Zemětřesením zjevoval se Bůh v Starém Zákoně jako zákonodárcce a soudce. Způsobiv tedy Bůh zemětřesení při smrti Kristově, prohlásil tím Syna svého za zákonodárcce a soudce a oznámil židům nevěřícím svůj hněv i blížící se soud (zkázou Jerusalema); věřícím pak potvrdil, že Ježíš na kříži jest Pánem přírody, která zalkala nad smrtí Pána svého, a naznačil, že milost proudící s kříže obměkčí a promění i kamenná srdce lidská.

52—53. Hroby otevřely se hned při smrti Kristově, mrtví však nebyli vzkříšeni hned, nýbrž až Pán Ježíš vstal z mrtvých.

54. Setník ten jmenoval se podle podání Longin.

57—61. Josef pocházel sice z Arimathie, ale usadil se v Jerusalemě a byl členem velerady. Jako Nikodem, tak ani on neoblasoval proti Kristu. (Viz též poznám. k Mark. 15, 42—47.)

62. Velekněží a fariseové, t. j. členové velerady. Fariseové jmenují se tu nepochybně místo zákoníků patřících k veleradě, a to proto, poněvadž ti patřili po většině ke straně farisejské.

velekněží a fariseové sešli se k Pilátovi řkouce: Pane, 63
 my jsme se rozpomenuli, že ten svůdce jsa ještě živ
 řekl: „Po třech dnech vstanu.“ Rozkaž tedy ostříhati 64
 hrobu až do třetího dne, aby snad učeníci jeho nepřišli
 a neukradli ho a neřekli lidu: „Vstal z mrtvých.“ I bude
 poslední blud horší nežli první. Řekl jim Pilát: Máte 65
 stráž. Jděte, ostříhejte ho, jak rozumíte. I odešli a osa- 66
 dili hrob strážnými zapečetivše kámen.

V pondělí po neděli Květné.

Čtení z proroka Isaiáše 50, 5—10.

- V** těch dnech pravil Isaiáš:
 5 Hospodin. Pán otevřel mi ucho,
 já pak neodmlouvám; (a) zpět neouvám.¹⁾
 6 Tělo své vydávám katům, a lící své rváčům;²⁾
 obličeje svého neodvracím
 od těch, kteří mi lají a plijí na mne.

63. Ten svůdce; ještě po smrti Kristové spilali mu ve své zlobě.

64. Aby tím spíše pohnuli Piláta k povolnosti, přikládali celé věci význam politický, pravice, že bude poslední blud horší nežli první. Prvním bludem či spíše účinkem bludu bylo jim pobouření lidu oslovováním si důstojnosti vykupitelské, druhým bludem či spíše druhým účinkem bludu bylo by podle jejich sondy rozčilení lidu, které by způsobila zpráva, že Ježíš vstal z mrtvých. Nedomněřovali tedy svému vítězství, ano přiznávali, že by vzkříšení Páně aneb i zpráva o něm, třeba nepravá, byla pro ně na výsost osudnou.

65. Pilát neodepřel jim sice, čeho žádali, ale maje jich již dost, odbyl je krátce, odkávav je ke strážím, t. j. k onomu oddělení vojska římského, kteréž jim podle obyčeje bylo dáno již na počátku svátků na udržení pokoje a pořádku.

66. Nejen stráž dali ke hrobu, nýbrž k větší ještě bezpečnosti zapečetili i kámen před vchodem do hrobu (jenž skládal se z přední a komory hrobové), tak totiž, že natáhli šnůry přes kámen a připečetili je jak ke kameni, tak na obou stranách ke skále. Úzkostlivou starostlivostí tou dali na jevo nejen velikost svého záští a své zaslepenosti, nýbrž postaravše se, aby od přítel Kristových nemohl se státi nějaký podvod, přispěli tím i ku potvrzení dějepisné události, že Pán Ježíš vstal z mrtvých.

¹⁾ Hospodin otevřel ucho Mesiášovo, t. j. pověděl mu, že dlužná mu trpěti. Mesiáš ochotně a poslušně (s otevřeným uchem) ten příkaz přijímá a plní. Trpí vytrvale.

²⁾ Rvátí vons působí bolest a velikou potupu. Kterak se to vyplnilo, viz Mt. 26, 67; 27, 30; Mk. 14, 65; Lk. 18. 22a, 22, 64; Jan 18, 22.

- 7 Pán Bůh mi pomáhá, nebudu tedy zklamán;
proto nastavuji svou tvář jako křemen,¹⁾
a vím (jistě), zahanben že nebudu.
- 8 Blízko je ten, který ku právu mi pomůže!²⁾
Kdo chce se domlouvat se mnou? Postavme se!
Kdo chce se mnou se přiti? Ať ke mně přistoupí!
- 9 Hle, Pán Bůh pomáhá mi. Kdo mne odsoudí?
Hle, jak šat všichni se rozpadnou, mol je zhltlí.³⁾
- 10 Kdo jest mezi vámi, jenž bojí se Pána,
a hlasu služebníka jeho poslouchá?
Komu jest chodit ve tmě, že nemá světla,
doufej ve jméno Páně, spolehni na Boha svého!⁴⁾

Evangelium podle sv. Jana 12, 1—9.

- 1 **S**est dní před velikonoce mi přišel Ježíš do Betanie,
kde byl Lazar, ten, jenž byl zemřel a jehož Ježíš
2 vzkřísil. I připravili mu tam hostinu a Marta posluho-
vala, Lazar pak byl jedním z těch, kteří s ním byli za
3 stolem. Tu Maria vzavši libru masti drahé z nardu pra-
vého, pomazala Ježíšovi nohy a utřela nohy jeho vlasy
4 svými, a dům naplnil se vůní té masti. I řekl jeden
z učeníků jeho, Jidáš Iškariotský, kterýž hodlal jej

¹⁾ Vůle Mesiášova je pevnější nežli nejtvrdší kámen. Doufá, že s pomocí Boží vítězně z útrap svých vyjde.

²⁾ Mesiáš netrpí za své hříchy, je spravedlivý, dojde proto slavné odměny. Kdo se opovážuje tvrdit, že trpí za své hříchy, toho vyzývá na soud Boží. Tam nejvyšší soudce prohlásí nevinu Mesiášovu, oslaví ho. V té naději nemůže býti zklamán a tak zahanben!

³⁾ Všichni, kteří hříšně pochybují o nevině Mesiášově, zahynou za své hříchy.

⁴⁾ Oddaný cítil Mesiášův bude svým dočasným utrpením přiveden ke světlu, radosti a slávě (jako sám Mesiáš).

1. šest dní před velikon., t. j. v pátek před svou smrtí (dne 8. měs. nisanu).

2. tam, t. j. v Betanii sice, ale ne u Lazara, nýbrž v domě Šimona, jenž býval malomocným.

3. libru, t. j. asi 325 g. Nard jest druh kozlíku indického, roste však i v Syrii a Arabii; má listy srdčité při oddenku a kopinaté na stvolu, květy červené pětistlé, jež na konci stvolu v malých chumáčcích proti sobě stojí. Z oddenku a listů přizemních vyrábí se olej neb masť nardová velmi libě vonná, jež čítala se k nejdražším a uchovávala a prodávala se v nádobách alabastrových o štíhlých, úzkých hrdlech; později také ve skleněných, neb i zlatých a stříbrných, jimž však také říkali nádoby alabastrové.

zraditi: Proč se neprodala tato mast za tři sta denárův 5
 a nedalo se chudým? To pak řekl, ne že měl péči o chudé, 6
 nýbrž že byl zloděj a maje měšec, odnášel to, co se vklá- 7
 dalo. Ježíš tedy řekl: Nechte ji, aby to uchovala ke dni 8
 pohřbu mého. Vždyť chudé máte vždycky s sebou, mne 9
 však vždycky nemáte. Tu dověděl se četný zástup ze
 židů, že tam jest, i přišli nejen k vůli němu, nýbrž aby
 také Lazara uviděli, kterého vzkřísil z mrtvých.

V úterý po Květné neděli.

Z proroka Jeremiáše 11, 18—20.

(V těch dnech řekl Jeremiáš):

- 18 A ty, Pane, zpravils mne, že jsem to zvěděl;
 dals mi tehdy, bych prohlédl úskoky jejich.¹⁾
 19 A já jsem byl jako krotký beránek,²⁾
 kterého vedou na porážku;
 * ani potuchy jsem neměl,
 že mně strojí úklady řkouce:
 „Zkazme strom i s ovocem jeho,³⁾
 vytněmž jej ze země živých,
 nebudiž památky po jeho jméně!“

5. 300 denárů = asi 220—240 K.

6. měšec, společnou to pokladnu, ve které nosil peníze, jež
 různí ctitelé Kristovi dávali na společnou jich výživu neb na
 chudé, a z nichž on tajně odnášel či bral pro sebe, okrádaje
 tak i chudé.

7. Nech ji. Některé rukopisy i Vulgata tištěná má číslo
 množné „nechte“. Tím se však smysl nemění. Neboť Pán Ježíš
 odpovídal nejen Jidášovi, nýbrž i těm apoštolům, kteří dle Matouše
 a Marka činili výtky podobné. — Slovy „nech ji, aby to ucho-
 vala...“ prohlašuje, že pomazání, jež Maria učinila, uchová se
 či platnost bude mít jako úkon přípravný k jeho pohřbu (a tedy i,
 že již brzy zemře). Uchová u m nazývá pomazání to, poněvadž
 teprve v den pohřbu přišel na jevo celý význam jeho.

¹⁾ Občanů města Anatotu, sourodáků Jeremiášových, kteří
 ukládali prorokovi o život.

²⁾ Jako krotký beránek netuší úmyslů těch, kteří ho vedou
 na jatky, tak ani Jeremiáš nevěděl, dokud ho Bůh o tom nezpravil,
 že je život jeho v nebezpečí.

³⁾ Jeremiáš přirovná tu ke stromu, jeho duchovní řeči k ovoci,
 které sytí duše posluchačů. Obé bylo Židům trnem v oku. Jere-
 miáš pokládán za předobraz Kristův. Také o život Spasitelův
 ukládali Židé, také jej i nauku jeho chtěli vyhladit. — Staří
 překládali tuto větu: „Dejme mu dřeva, ať se ho nají!“
 „Dřevem“ myslii buď jedovatou rostlinu, kterou ho chtěli
 otrávit, nebo dřevěné mučidlo, klacek, kůl a pod., které před-
 obrazovalo Kristův kříž.

- 20 Ty, Pane zástupů, soudce spravedlivý,
který vyšetřuješ srdce i ledví,
nechať vidím pomstu tvoji nad nimi,¹⁾
neboť tobě svěřuji věc svoji!

*Umučení Pána našeho Ježíše Krista podle sepsání
svatého Marka, k. 14—15.*

- 1 **Z**a onoho času po dvou dnech byly velikonoce a
přesnice. I hledali velekněží a zákoníci, kterak
2 by Ježíše lstivě jali a zabili; neboť pravili: Ne v den
3 sváteční, aby snad nenastal rozbroj lidu. A když dlel
v Betanii v domě Šimona malomocného a byl za stolem,
přišla jedna žena s nádobou alabastrovou masti drahé
z pravého nardu a rozlomivši nádobu vylila ji na hlavu
4 jeho. Někteří však mrzeli se na to mezi sebou a pravili:
5 K čemu stala se tato ztráta masti? Vždyť ta mast mohla
se prodati za více než tři sta denárů a dáti se chudým.
6 I osopovali se na ni. Ale Ježíš řekl: Nechte ji. Proč
7 činíte ji obtíže? Dobrý skutek učinila nade mnou; vždyť
chudé máte vždycky s sebou a když chcete, můžete
8 jim dobře činiti, mne však vždycky nemáte. Ona učinila,
9 co mohla: pomazalať napřed tělo mé ku pohřbu. Amen
pravím vám: Kdekoli bude kázáno evangelium toto po
celém světě, tam bude se vypravovati na památku její
10 také to, co učinila ona. A Jidáš Iškariotský, jeden ze
dvanácti, odešel k velekněžím, aby jim ho zradil.
11 Oni pak uslyševše to zaradovali se a slíbili mu dáti
peníze. I hledal, kterak by ho zradil příhodně.
12 A prvního dne přesnic, když zabíjeli velikonočního
beránka, řekli mu učeníci jeho: Kde chceš, abychom
13 odejdouce připravili tobě, bys jedl beránka? I poslal

¹⁾ Prorok nechce se mstiti sám na svých vrazích, poroučí svou věc Nejvyšší spravedlivému a Všemohoucímu, ale očekává, že se spravedlnost Boží, která zlé trestá, jistě na nich ukáže.

1. O přesnicích viz str. 133, Mat. 26, 17.

3—9. Viz str. 132, Mat. 26, 6—13 a níže Jan, 12, 1—8.

3. Dle Jan. 12, 1—3, byla to sestra Lazarova.

4—5. Řekl to nejprve Jidáš a po něm někteří jiní apoštolé.

12—16. Příprava ku poslední večeři; viz str. 133 a 134, Mat. 26, 17—19.

dva ze svých učeníkův a řekl jim: Jděte do města, a potká vás jeden člověk džbán vody nesa; jděte za ním a kam vejde, tam řecete pánu domu: Mistr praví: 14
Kde jest večeřadlo mé, kde bych jedl beránka s učeníky svými? A on vám ukáže večeřadlo veliké, prostřené; 15
a tam nám připravte. I odešli učeníci jeho a přišli do 16
města a shledali (vše tak), jakož jim byl pověděl, a připravili beránka. Když pak byl večer, přišel se dvanácti. 17
A když byli za stolem a jedli, Ježíš řekl: Amen pravím 18
vám: Jeden z vás mne zradí, ten, který jí se mnou. I po- 19
čali se rmoutiti a říkati jemu jeden po druhém: Zdali já? On však řekl jim: Jeden ze dvanácti, kterýž se mnou 20
omáčí ruku v mise. Syn člověka sice jde, jakož psáno 21
jest o něm, ale běda člověku, skrze něhož Syn člověka bude zrazen; lépe by mu bylo, kdyby se byl nenarodil člověk ten. A když jedli, Ježíš vzal chléb a požehnáv 22
rozlámal jej a dal jim a řekl: Vezměte; toto jest tělo mé.

17—21. O h l á š e n í z r á d e c. Viz str. 134—135, Mat. 26, 21—25, též níže Luk. 22, 21—23, a Jan. 13, 21—30.

22—24. U s t a n o v e n í n e j s v. s v á t o s t i. Viz o tom str. 135, Mat. 26, 26—28. Srov. též Luk. 22, 19—20; 1. Kor. 11, 23—25. Jak ukázáno již na str. 136 důvodů dvěma, to, co Pán Ježíš při poslední večeři činil proměňuje chléb a víno v tělo a krev svou, byla obět. Ze tomu vsak tak, patrně také z toho, že proměnil podstatu dvojí, podstatu chleba a vína. Byl totiž a jest Pán Ježíš i pod způsobou chleba i pod způsobou vína přítomen celý — s tělem i duší, s božstvím i člověčenstvím svým, a proto nabývá stejně milostí ten, kdo přijímá hodně pod jednou způsobou, jako ten, kdo přijímá stejně hodně pod obojí. Kristus sám to prohlásil, když zaslibuje nejsv. svátost oltářní předpovídal život věčný právě tak tomu, kdo přijímá pod jednou způsobou (Jan. 6, 59), jak tomu, kdo přijímá pod obojí (Jan 6, 55). Kdyby tedy oním úkonem nebyl chtěl nic jiného nežli dáti se způsobem nekrvavým za duševní pokrm ku posile a spáse duší, byla by stačila pouze jedna způsobu, druhá byla by zbytečná. A poněvadž Pán Ježíš jakožto pravý Bůh nemůže činiti nic zbytečného a tak jednatí proti své moudrosti, nemohl také proměňovati podstaty dvě k účelu, k němuž stačilo proměnití podstatu jednu. Proměnil-li tedy přece podstaty dvě, okázal, že nemá v úmyslu pouze dáti se za pokrm (svátostně), nýbrž že koná zároveň něco, k čemu potřebí jest nutně proměnití dvě podstaty, — okázal, že koná obět. Tím totiž, že proměnil zvlášť chléb ve své tělo a zvlášť víno ve svou krev, naznačil násilné odloučení krve od těla svého či svoji smrt; i představil tak Bohu Otci pravé tělo své a pravou krev svou ve stavu smrti či zkrátka: obětoval se; neboť obět jest právě dar viditelný, který úplným neb částečným, a byť jen naznačeným zahubením neb usmrčením podává se Bohu, aby byl vyznán a uctěn jakožto svrchovaný Pán všehomíra.

23 A vzav kalich, poděkoval a dal jim — a pili z něho
 24 všickni — a řekl jim: Toto jest krev má Nového Zákona,
 25 která se vylévá za mnohé. Amen pravím vám: Již více
 26 nebudu píti z tohoto plodu vinného kmene až do onoho
 27 dne, kdy jej budu píti nový v království Božím. A chválu
 28 vzdavše vyšli na horu Olivetskou. I řekl jim Ježíš:
 29 Všickni pohoršíte se nade mnou této noci; neboť psáno
 30 jest: „Bíti budu pastýře a rozprchnou se ovce.“ Ale když
 31 vstanu z mrtvých, předejdu vás do Galilee. Petr však
 32 pravil jemu: Byť se všickni pohoršili, já přece nikoliv.
 33 I řekl mu Ježíš: Amen pravím tobě: Dnes, této noci,
 34 prve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš.
 35 Ale on ještě více říkal: Bych měl umřítí s tebou, nezapru
 36 tebe. Podobně říkali též všichni. I přišli na popluží,
 37 jemuž jméno Getsemany, a řekl učeníkům svým: Po-
 38 sed'te tuto, až se pomodlím. A pojav s sebou Petra
 39 a Jakuba a Jana, počal se lekati a teskliv býti; i řekl
 jim: Smutná jest duše má až k smrti; zůstaňte tuto
 a bděte. A popošeď maličko padl na zem a modlil se,
 aby, možno-li, odešla od něho ta hodina, a řekl: Abba,
 Otče, všecko jest možné tobě, odejmi tento kalich ode
 mne: ale ne co já chci, nýbrž co ty. I přišel a našel je,
 ani spí; i řekl Petrovi: Šimone, spíš? Nemohl-lis bdíti
 jedné hodiny? Bděte a modlete se, abyste nevešli v poku-
 šení; duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno. A opět

24. Slova tato řekl ovšem, když jim kalich podával.

25. Viz Mat. 26, 29. pozn. (str. 136).

27—31. Pán Ježíš předpovídá útěk apoštolův a pád Petrův.
 Viz Mat. 26, 31—35 (str. 136—137); Luk. 22, 33—34; Jan. 13, 37—38.

30. prve než dvakrát zazpívá. Dle sv. Matouše (i Lukáše a Jana) Pán Ježíš řekl: že Petr ho zapře, prve než kohout zazpívá. Nieméně zprávy jejich neodporují zprávě Markově. Třeba totiž povážiti, že evangelisté nepodávají výroků Kristových vždy do slova, nýbrž jen co do smyslu. Smysl však oné výpovědi Páně jest u všech evangelistů oněch týž. Neboť jak patrnó z Mark. 13, 35, zazpíváním kohouta nerozumějí toliko kokrhání, nýbrž též onu dobu noční, která se zvala kuropěním, to jest třetí vigílii či dobu od půlnoci do tří hodin ráno. Ať již tedy Kristus Pán řekl dle Marka: „Dříve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš,“ aneb dle ostatních: „Dříve než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš,“ neřekl tím nic jiného než: „Dříve než uplyne třetí vigílie této noci, třikrát mne zapřeš.“

32—32. Pán Ježíš v zahradě Getsemanské. Viz str. 137—138, Mat. 26, 36—46. Luk. 22, 39—46. Jan. 18, 1.

odešel modlil se říkáže slovo totéž. A navrátiv se nalezl 40
 je, ani opět spí, neboť oči jejich byly obtíženy, a nevě- 41
 děl, co by mu odpověděli. I přišel po třetí a řekl jim: 42
 Spěte již a odpočívejte. Dosti jest. Přišla hodina, hle, 43
 Syn člověka bude vydán v ruce hříšníků. Vstaňte, 44
 pojďme! Hle, přiblížil se ten, jenž mě zradí. A když 45
 ještě mluvil, přišel Jidáš Iškariotský, jeden ze dva- 46
 nácti, a s ním zástup veliký s meči a kyji (posláni 47
 byvše) od velekněží a zákoníkův a starších. Byl pak 48
 zrádce jeho dal jim znamení řka: Kterého políbím, ten 49
 jest to; chopte se ho a ved'te bezpečně. A přišed hned 50
 přistoupil k němu a řekl: „Mistře“ a zulíbal jej. Oni 51
 pak vztáhli na něj ruce a jali ho. Ale jeden z těch, kteří 52
 tu stáli, vytasiv meč, udeřil služebníka nejvyššího kněze 53
 a utál mu ucho. A Ježíš promluviv řekl jim: Jako na 54
 lotra jste vyšli s meči a kyji, abyste mě jali. Denně 55
 učíval jsem u vás ve chrámě, a nejali jste mne. Ale 56
 (toto se děje), aby se naplnila Písma. Tu učeníci jeho 57
 opustivše ho utekli všickni. Jeden mladík však šel za 58
 ním oděn jsa lněným rouchem na tělo nahém. I popadli
 ho. Ale on zanechav roucho lněné, utekl od nich nahý.
 I přivedli Ježíše k nejvyššímu knězi, a sešli se všickni
 velekněží a zákoníci i starší. Petr však šel za ním zda-
 leka až do dvora nejvyššího kněze a seděl se služebníky
 a ohříval se u ohně. Velekněží pak a celá velerada hle-
 dali svědectví proti Ježíšovi, aby ho vydali na smrt, ale
 nenalézali; neboť mnozí svědčili křivě proti němu, ale
 svědectví jejich nebyla vhodná. I povstali kteřísi a
 svědčili křivě proti němu řkouce: My jsme ho slyšeli,

43—50. Pán Ježíš jat a odveden. Viz svrchu str. 138, Mat. 26, 47—56. Luk. 22, 47—53. Jan. 18, 2—11.

51—52. Případ tento zaznamenal pouze sv. Marek, patrně za tím účelem, aby ukázal, jak nebezpečné bylo tehdy postavení apoštolův a jaká zřivost Kristových nepřátel, kteří nenechali na pokoji ani toho, kdo za Kristem šel. Mladík onen byl oděn v rouše nočním snad proto, že probuzen byv ze spánku hlukem, vyšel ven a vida, že Krista odvádějí, šel za ním.

53—65. Pán Ježíš před Kaifášem. Viz svrchu str. 139, Mat. 26, 57—68. str. 139—141; Luk. 22, 54, 63—64.

56. Svědectví jejich nebyla vhodná k tomu totiž, aby na jejich základě mohli Pána Ježíše odsouditi k smrti v naději, že Pilát rozsudek jejich potvrdí.

an řekl: Já zbořím chrám tento rukou udělaný a ve
 59 třech dnech vystavím jiný, ne rukou udělaný. Ale ani
 60 takto nebylo vhodno svědectví jejich. I postavil se nej-
 vyšší kněz doprostřed a otázal se Ježíše řka: Nic-li ne-
 61 odpovídáš na to, co tito proti tobě svědčí? Ale on mlčel
 a neodpověděl ničeho. Opět (tedy) otázal se ho nejvyšší
 kněz a řekl jemu: Ty-li jsi Kristus, Syn Boha požehna-
 62 ného? A Ježíš řekl: Já jsem; a uzříte Syna člověka so-
 děti na pravici moci Boží a přicházeti s oblaky nebes-
 63 kými. Ale nejvyšší kněz roztrhl roucha svá a řekl: Co
 64 ještě potřebujeme svědků? Slyšeli jste rouhání? Co se
 vám zdá? A oni všickni odsoudili jej, že hoden jest smrti.
 65 I počali někteří na něj plivati a zahalovati obličej jeho
 a poličkovati jej a říkati mu: „Hádej.“ Také služebníci
 66 ho poličkovali. A když Petr byl dole na dvoře, přišla
 67 tam jedna ze služebnic nejvyššího kněze a uzřevši
 Petra, an se ohřívá, pohlédla naň a řekla: Také ty jsi

---

60. t. j. povstáv postoupil doprostřed před ostatní členy vele-
 rady, tam, kde Kristus byl.

66—72. Petr u v pád neudál se tak, jako by byl Petr zapřel
 Krista trojím různým výrokem, nýbrž tak, že ho zapřel natřikrát,
 po každé však proslovil několik výroků popírajících i před osobami
 různými. Evangelisté pak nezaznamenali všech těch výroků, nýbrž
 jeden ten, druhý onen. Hledíc ke všem těm zprávám, udál se pád
 jeho takto: Jako všickni apoštolé, tak i Petr a Jan dali se při
 Kristově zatknutí na útěk. Brzy však se vzpamatovali a puzení
 jsouce láskou ke Kristu šli za ním až do domu Annášova, či spíše
 Kaifášova, ježto Annáš, ne-li stále, alespoň onu noc bydlil v něk-
 terá oddělení domu Kaifášova. Do domu toho šlo se širokým prů-
 chodem na obou koncích dveřmi opatřeným, ve kterém vrátná měla
 svůj byt. Z průchodu toho sestoupilo se do dvora, kterýž byl se
 všech stran obstaten, z něhož pak bylo viděti nepochybně i do sílu,
 ve kterém vyslyšel Ježíše Annáš, i tam, kde ho soudil Kaifáš.
 Jak odvedli Ježíše k Annášovi, vešel Jan do dvora, jsa znám nej-
 vyššímu knězi; prostřednictvím jeho puštěn tam byl i Petr, načež
 Jan nejspíše odešel, aby podal zprávu Panně Marii. Petr chodil
 pak as nejpřve po dvoře pln starosti, jak to s Kristem dopadne;
 potom přiblížil se k ohni, který si tam učinili vojáci a služebníci,
 aby se ohřáli, a když viděl, že ho nikdo nepoznal, dodal si zmuži-
 losti a usadil se u ohně samého. Vtom přistoupila k němu dō-
 věrka, a to, jak určitěji udává Jan, vrátná. Tě bylo již dříve
 s podivením, že kdosi — Petr — jako v rozčilení sem a tam
 rychle chodí po dvoře, a proto, když se usadil k ohni, přistoupila
 ze zvědavosti, aby při plameni pohlédla, kdo to jest. A tu seznala,
 že to jest ten muž, kterého krátce předtím k slovu Janovu
 pustila dovnitř. A poněvadž o Janovi věděla, že jest učeníkem
 Kristovým, soudila zcela správně, že i přítel jeho jest Kristovým
 učeníkem. Mínení to proslovila také hned, a to nejpřve pouze před

byl s Ježíšem Nazaretským. Ale on zapřel říka: Nevím, 68
ani nerozumím, co praviš. A vyšel ven do přededvoří,
a kohout zazpíval. Služebnice však uzřevši ho jala se 69
opět říkati okolostojícím: Tento jest z nich. Ale on 70
zapřel opět. A po malé chvíli zase ti, kteří tam stáli,
pravili Petrovi: Vpravdě jsi z nich; vždyť jsi také
Galilejský. On však počal se proklínati a přísahati 71

Petrem, jak udává sv. Matouš, Marek a Jan, potom, když Petr popřel i před přítomnými služebníky, jak zaznamenal sv. Lukáš. Petr však popřel po každé, tvrdě nejprve, že není učeníkem Kristovým (Mat., Marek, Jan), potom, že ho ani nezná (Luk.). Stalo se to kolem jedné hodiny po půlnoci. Tu kohout zazpíval po prvé. Neuplynula však ani hodina, a Petr klesl po druhé. Zapřev totiž Krista po prvé, odešel od ohně a postavil se u vnitřních dveří příchodu (vestibulu), aby se oddal svému bolu. Brzy nato odváděli Krista od Annaše ke Kaifášovi přes dvůr, na kterém se vojáci ohřívají. Věc ta dala podnět k tomu, že vrátka a jiní služebníci a služebné vyšli ven, aby popatřili na zajatce. Mluvili zajisté o Kristu i o jeho učenících, a to nikoli příznivě vidouce, jak velerada jest proti Kristu zaujata. Petr slyšel to a byl tím více ještě roznusen. Vtom zpozorovala ho zase ta děvečka (vrátná), která svou otázkou přivedla jej ku pádu prvnímu, a ta řekla polohlasitě k okolostojícím, že to jest jeden z učeníků Ježíšových (Marek); uslyševši to jiná děvečka, opakovala slova její hlasitě (Matouš). Tu Petr znepokojen a třesa se zimou šel zase k ohni, ale tam označil jej nejprve jeden (jak sděluje Lukáš), potom několik služebníků, jak dí Jan, jakožto učeníka Kristova. A tu zapomněl se Petr tak, že v rozčilení a bázni přísahal že není učeníkem Kristovým, ba že ho ani nezná. A nedosti na tom, sotva uplynula hodina, klesl po třetí, a to ještě více než dosud. Aby totiž odvrátil od sebe podezření, že jest učeníkem Kristovým, zůstal u ohně, ano dal se i do řeči s ostatními, chvílemi jen odcházeje, aby zvěděl, co se s Kristem děje. Ale tím právě, jmenovitě galilejským nářečím svým upozornil na sebe ještě více a utvrdil přítomné vojiny a služebníky v přesvědčení, že jest z Galileo a učeníkem Ježíšovým. Konečně jeden z nich vyjádřil to přesvědčení (jak dí Lukáš) a po něm hned i ostatní (jak praví Mat. a Marek). A tu Petr nejen přísahal, nýbrž zaklínal se (trest Boží svoláváje na sebe, nemluví-li pravdu), že ho ani nezná, a to tím více, když jeden ze služebníků (jak má Jan) pravil, že ho viděl v zahradě. Neboť tím nastalo pro něj nebezpečnoství, že bude zatknut a poháněn před soud pro pokus vraždy spáchaný na Malchovi. Tu však nastal náhle obrat. Velerada dokončila právě sedění noční a mezitím, co Petr ještě mluvil. Kristus objevil se na dvoře nedaleko vojínův ohřívajících se. Vedli jej spoutaného ze soudní síně. Vtom zazpíval kohout (po druhé) a vojínové, uzřevše Krista, nechali hádky s Petrem a jak se zdá, ustoupili od ohně, takže Petr zůstal samotou před Pánem. Pán Ježíš šel kolem s počátkem, jako by ho neviděl; vtom však se obrátil a pohlédl na Petra právě, jak kohout odpíval. Pohlédl naň zrakem plným výtky a bolu, že Petr se zachvěl a osvícen milostí Páně uvědomil si, co učinil. Pohléd Kristův byl však zároveň tak laskavý a tak plný milosrdenství, že Petr posílněn milostí jeho počal doufati v odpuštění. I vyšel ven a plakal hořce lituje dokonale, že mistra svého tak těžce urazil.

72 Neznám toho člověka, o němž pravíte. A hned kohout
zazpíval po drulíe. I rozpomenul se Petr na slovo, které
byl řekl jemu Ježíš: Prve než kohout zazpívá dvakrát,
15 1 třikrát mě zapřeš. A dal se do pláče. A hned ráno vele-
kněží se staršími a zákoníky, a to celá velerada, učí-
nivše nález a svázavše Ježíše, odvedli jej a vydali Pi-
2 látovi. I otázal se ho Pilát: Ty-li jsi král židovský? A on
3 odpověděv řekl jemu: Ty praviš. I žalovali na něj vele-
4 kněží mnoho věcí. Pilát pak otázal se ho opět řka:
Nic-li neodpovídáš? Hle, jak veliké věci žalují na tebe.
5 Ale Ježíš neodpověděl již ničeho, takže Pilát se podivil.
6 O slavnosti však propouštěval jim jednoho vězně, kte-
7 rého si žádali. Byl pak uvězněn s buřiči jeden, jménem
8 Barabáš, jenž byl v povstání spáchal vraždu. I při-
stoupil lid a počal prositi za to, co jim vždycky činíval.
9 Pilát pak odpověděl jim řka: Chcete-li, abych vám pro-
10 pustil krále židovského? Neboť pozoroval, že velekněží
11 vydali jej ze závisti. Ale velekněží popudili lid, aby jim
12 propustil raději Barabáše. Pilát pak promluviv
opět řekl jim: Co tedy chcete, abych učinil králi
13 židovskému? A oni opět vzkřikli: Ukřižuj ho!
14 Pilát však pravil jim: I co zlého učinil? Ale oni křičeli
15 ještě více: Ukřižuj ho! A tu Pilát, chtěje lidu vyhověti,
propustil jim Barabáše, a Ježíše zbičovav vydal, aby
16 byl ukřižován. Vojáci pak odvedli jej do dvora soud-
17 ního domu a svolali celou tlupu. I oblékli ho v šarlat
18 a spleťše korunu trnovou vstavili ji na něj, a počali ho
19 pozdravovati: „Zdráv buď, králi židovský,“ a bili ho
třtinou do hlavy a plili na něj a klekající klaněli se mu.
20 A když se mu dost naposmívali, svlékli s něho šarlat
a oblékli jej v roucha jeho a vyvedli jej, aby ho ukři-
21 žovali. A přinutili jakéhosi Šimona cyrenského, otce
Alexandrova a Rufova, jenž tudy šel, přicházejce ze
22 dvora, aby nesl kříž jeho. I dovedli ho na místo Gol-

15, 1—20. Pán Ježíš před Pilátem. Viz Mat. 27, 1—31.
(str. 142—145).

21—23. viz Mat. 27, 32—34; Luk. 23, 26; Jan. 19, 16—17.
Syny Šimonovy jmenuje sv. Marek nepochybně proto, že byli známi
římským křesťanům, pro něž psal, a mohli tedy potvrditi jim pravdu
toho, co o jejich otcích vypravuje.

gothu, to jest v překladě „místo lebčí“. A dávali mu pít 23
vino s myrrhou, ale on nepřijal ho. A když jej ukřižova- 24
vali, rozdělili si roucha jeho metažíce o ně los, co kdo
dostane. Byla pak hodina třetí, když ho ukřižovali. 25
A byl napsán nápis viny jeho: „Král židovský“. 26
A ukřižovali s ním dva lotry, jednoho na pravici a dru- 27
hého na levici jeho. I naplnilo se Písmo, jež praví: 28
„A se zločinei počten jest.“ Ti však, kteří 29
tudy chodili, rouhali se mu potřásajíce hlavou svou a ří-
kajíce: Ha, jenž boříš chrám (Boží) a ve třech dnech
jej zase vystavuješ, pomoz sám sobě a sestup s kříže. 30
Podobně i velekněží posmívajíce se mu říkali se záko- 31
níky jeden k druhému: „Jiným pomohl, sám sobě pomoci
nemůže. Kristus, král israelský! Ať sestoupí nyní 32
s kříže, abychom to viděli a uvěřili.“ Také ti mu utrhlali,
kteří s ním byli ukřižováni. A když bylo šest hodin, 33
nastala tma po celé zemi až do hodiny deváté, a v hodinu 34
devátou Ježíš zvolal hlasem velikým řka: „Eloi, Eloi,
lamma sabaktani?“ to jest v překladě: „Bože můj, Bože
můj, proč jsi mne opustil?“ A tu někteří z okolostojících 35
uslyševše to pravili: Hle, Eliáše volá. Jeden pak z nich 36
běžel a naplniv houbu octem vložil ji na třtinu a dával
mu pít řka: Nechte, ať uvidíme, přijde-li Eliáš sejmouti
ho. Ale Ježíš zvolav hlasem velikým, vypustil duši. 37
A tu opona chrámová roztrhla se na dvě od hora až 38
dolů. Setník pak, který stál proti němu, vida, že tak 39
zvolav vypustil duši, pravil: Vpravdě, tento člověk byl
Syn Boží. Byly pak tam i ženy zdaleka se dívajíce; 40
mezi nimi byl Maria Magdalena a Maria, matka Jakuba
Malého a Josefova, a Salome, které chodily za ním a po- 41
sluhovaly mu, když byl v Galilei, a mnoho jiných,

24—28. viz Mat. 27, 35—38; Luk. 23, 33—34. Jan. 19, 19—24.

29—37. viz Mat. 27, 39—50. Luk. 23, 35—46; Jan. 19, 25—30.

39—41. viz Mat. 27, 54—56 (str. 148); Luk. 47—49.

38. viz Mat. 27, 51 (str. 148); Luk. 23, 45.

39. Ukřižování totiž umírali vysilením; Kristus však při všech mukách a při všem vysilení před samou smrtí promluvil hlasem tak mocným, že se v tom patrně jevila moc daleko přesahující přirozené síly člověka již umírajícího. A proto právě z toho tak silného hlasu přišel setník (dle podání Longin jménem) ku přesvědčení, že to jest Syn Boží.

- 42 které byly s ním vstoupily do Jerusalema. A když se
bylo již připozdilo, — poněvadž byl den přípravy, to
43 jest den před sobotou — přišel Josef z Arimathie, vzne-
šený to člen velerady, který také očekával království
Božího, a dodav si odvahy vešel k Pilátovi a žádal ho
44 za tělo Ježíšovo. Pilát však podivil se, že by již byl
mrtev, a povolav k sobě setníka, otázal se ho, zdali již
45 zemřel. A zvěděv to od setníka, daroval tělo Josefovi.
46 Josef pak koupiv tenkého plátna a sňav ho (s kříže),
obvinul jej v plátno a položil jej do hrobu, kterýž byl
vytesán ze skály, a přivalil kámen ke dveřím hrobovým.

Ve středu po Květné neděli.

Čtení z proroka Isaiáše 62, 11; 63, 1—7.¹⁾

Ejhle, Hospodin ohlásil v končinách země:
Křete Sionu: „Aj, tvůj Spasitel přichází,
hle, mzda jeho (jde) s ním.

- 63, 1 „Kdo je to, který jde (všecek) červený,²⁾
jehožto šat je víc skropen než vinařův,
který ve svém rouchu se stkvěje,
a kráčí v plnosti své síly?“

„Já jsem to, jenž hlásám spravedlnost,³⁾
a jenž dobyl jsem hojné spásy.“

- 2 „Proč však je červený tvůj oděv,²⁾
a tvůj šat, jak těch, kdo šlapají hrozny?“

- 3 „V lisu šlapal jsem samojediný,³⁾
z národů nebylo nikoho se mnou.
Pošlapal jsem je⁴⁾ ve svém hněvu,
zdeptal jsem je ve svém rozhorlení,
až jejich krev mi stříkala na šat,
a všecko roucho jsem potřísnil si.

42—47. Mat. 23, 57—61; Luk. 23, 50—56; Jan. 19, 31—42.

45. z výrazu „d a r o v a l“ lze souditi, že Josef byl hotov i peníze
dát, aby obdržel tělo Kristovo.

¹⁾ Prorok vidí Mesiáše, an vítězně se vrací z boje proti ne-
přítelům Božím a škůdcům lidské spásy. Jak tuhý ten boj byl,
dokazují krvavé skvrny na rouchu Mesiášově. Jako vinař, vy-
šlapávající v lisu z červených hroznů víno, se postříká, tak je
Mesiáš zbrocen krví (srov. patero ran na těle Krista, který pře-
mohl ďábla i smrt, slavně z mrtvých vstal a jakožto vítěz na
nebesa vstoupil).

²⁾ Tu otázku pronáší prorok.

³⁾ Mesiáš odpovídá prorokovi.

⁴⁾ Nepřátele Boží.

- 4 Měl jsem den pomsty na paměti,
a přišel rok mého vykoupení.
- 5 Hleděl jsem vůkol — a pomocník nikde;
hledal jsem, nebyl však, kdo by přispěl.¹⁾
Ale vytrhlo mne mé rámě,
a můj hněv mi síly dodal.
- 6 Pošlapal jsem tedy národy v hněvu svém,
napojil jsem je svým roztrpčením,
do prachu jsem strhl moc jejich!“
- 7 Milost Páně budu připomínat, slavné činy jeho,
podle všeho, co učinil nám Hospodin, Bůh náš.

Čtení z proroka Isaiáše (53, 1—12).

- 1 **K**do tomu uvěří, co bude od nás slyšet?
A komu bude moc ramene Božího zjevena?²⁾
- 2 Vyšel totiž jako výhonek před Ním,
a jako kořen ze žíznivé země.³⁾
Podoby neměl ni krásy, bychom naň patřili,⁴⁾
neměl vzhledu, bychom se kochali v něm.
- 3 Povržen byl a nejposlednějším z lidí,
mužem bolesti, zkušeuým v utrpení.
Takořka zastřeny byly líce jeho,⁵⁾
tupen byl, že jsme si nic ho nevážíli.
- 4 Vpravdě bolesti naše on vzal na sebe,
ano, co my jsme trpět měli, on snášel;
my pak jsme měli ho za malomocného,
zbitého od Boha a sklíčeného.⁶⁾
- 5 Ale on byl raněn pro hříchy naše,
roztlučen byl pro nepravosti naše;

¹⁾ Právě-li Mesiáš, že se ohlížel po pomocníku, vyslovuje tím, jak tuhý a krutý byl jeho zápas. Dlužno však mítí také na paměti, že o díle vykoupení lidstva nemohl s Kristem spolupůsobiti žádný člověk, který dosud vykoupen nebyl.

²⁾ Isaiáš a Israel budou kázati Mesiáše ubitého do smrti. Mesiáš trpící — toť věc neuvěřitelná. Přijmou ji s věrou toliko ti, které osvíti milost Boží.

³⁾ Davidův rod, který byl kdysi košatým stromem s kmenem objemuým, bude podřat, že z něho zbude toliko pahýl (t. j. schudne a zapadne), ale Mesiášem vypučí z něho nový slibný výhonek.

⁴⁾ Isaiáš líčí utrpení názorně bezmála tak jako evangelisté. — Isaiáš a Israelité nemohli se kochati krásným pohledem na Mesiáše.

⁵⁾ Tvář Mesiášova k nepoznání byla zohavena ranami a potupou.

⁶⁾ Israelité dle tehdejších běžných názorů se domnívali, že ten trpítel pyká za své vlastní hříchy, jak žádá Boží spravedlnost. (Podobného názoru byli kdysi také Jobovi přátelé.) Mesiáš však, který hříchu neměl, trpěl za hříchy naše.

- tresty pro naši spásu na něho (dolehly).
a jeho jizvami jsme uzdraveni.
- 6 My všichni jako ovce zbloudili jsme,
každý na svou cestu uchýlil se;¹⁾
i složil Hospodin na něj nepravost všech nás.
- 7 Obětoval se, protože sám chtěl,
a svá ústa neotevřel;
jako ovce na porážku vedená
a jako beránek před tím, kdo ho stříhá,
němý bývá, neotevřel ústa.²⁾
- 8 Z tísně, když odsouzen byl, (smrt) ho vyrvala;
a kdo z jeho pokolení uvázil,
ze země žijících že vytržen byl,
a bit pro zločiny lidu svého?
- 9 Budou chtít ho pohřbit s bezbožníky,
avšak u bohatce pochován bude,³⁾
protože nepravostí neučinil,
aniž klam byl (shledán) v ústech jeho.
- 10 Pánu se zlíbilo zdeptat jej utrpením,
bude-li dáti chtít ve smírnou obět svůj život.⁴⁾
(I) bude viděti potomstvo (po) dlouhé věky,⁵⁾
úradek Hospodinův on konat bude.⁶⁾
- 11 Z (ovoce) toho, co vytrpěl, bude se těšit,
nasyčen bude (radostí) z toho, co zkusil.⁷⁾
Bezhraničný sluha můj⁸⁾ hříchu zproští mnohé,
neboť on jejich hříchy na sebe vzal.
- 12 Proto v úděl mu dávám mnoho (duší).
a mocné v kořist bude rozdělovat⁹⁾
za to, že vydal na smrt duši svoji,
že se nechal ke hříšníkům čítat,
za to, že on hříchy mnohých nesl,
a za ty, kteří se provinili, prosil.

¹⁾ Odechýliv se od cesty vůle Boží zabočil každý na cestu, na kterou ho vedla jeho hříšná náklonnost.

²⁾ Mesiáš trpěl dobrovolně a tiše jak ovečka. — „Obětoval se“, t. j. vydal se mučitelům, dal se od nich týrati.

³⁾ Spravedlivý Mesiáš bude za své útrapy odměněn. Již také tím, že bude pochován u bohatce (srov. Mat. 27, 57) a ne se zločinci, jak chtěli jeho vrazi.

⁴⁾ Dle úradku Božího mělo býti lidstvo vykoupeno dobrovolným utrpením a smrtí Mesiášovou.

⁵⁾ Další odměna Mesiášova. Bude s radostí viděti, že mnozí budou jej pokládati za svého otce, sebe za jeho děti, a to duchovní plémě bude žít na věky.

⁶⁾ S úspěchem bude dále pracovati o díle vykupitelském.

⁷⁾ Bude se těšiti, že netrpěl nadarmo.

⁸⁾ Mluví Hospodin.

⁹⁾ Mesiáš podmaní si vítězně všechny mocné, jednotlivce i národy, a podřídí je vládě své církve jakožto duchovní „kořist“.

*Umučení Pána našeho Ježíše Kristu podle sepsání
svatého Lukáše, k. 22 a 23.*

Za onoho času přibližovala se slavnost přesnic, která ²² 1
slove velikonoce. I hledali velekněží a zákoníci, ²
kterak by Ježíše usmrtili; ale báli se lidu. A tu vešel ³
d'ábel do Jidáše, příjímím Iškariotského, jenž byl jedním
ze dvanácti. I odešel a mluvil s velekněží a s veliteli, ⁴
kterak by jim ho zradil. A oni zaradovali se a se do- ⁵
hodli, že mu dají peníze. I slibil (jim to) a hledal pří- ⁶
hodné chvíle, aby jim ho vydal bez zástupů. Přišel pak ⁷
den přesnic, ve kterém se musil zabíjeti beránek.
I poslal Petra a Jana řka: Jděte a připravte nám be- ⁸
ránka, abychom jedli. A oni řekli jemu: Kde chceš, ⁹
abychom připravili? I řekl k nim: Hle, jak vejdete do ¹⁰
města, potká vás jeden člověk, džbán vody nesa. Jděte
za ním do domu, do kterého vejde, a rcete hospodáři ¹¹
domu: Mistr praví tobě: Kde jest večeradlo, ve kterém
bych jedl beránka s učeníky svými? A on vám ukáže ¹²
hořejší síň velikou, prostřenou; tam připravte. I odešli ¹³
a shledali (vše tak), jak byl jim pověděl, a připravili
beránka. A když přišla hodina, zaujal místo za stolem ¹⁴
a dvanácte apoštolů s ním. I řekl jim: S toužebností jsem ¹⁵
žádal tohoto beránka jísti s vámi, prve než bych trpěl;

22, 1—2. Viz Mat. 26, 3—5; Mark. 14, 1—2.

3—6. Viz Mat. 26, 14—16; Mark. 14, 10—11.

7—13. Příprava k poslední večeři. Viz Mat. 26, 17—19, str. 133—134; Mark. 14, 12—16, str. 152—153.

15. S toužebností žádal toho beránka jísti s nimi, a) poně-
vadž to byl první beránek velikonoční, kterého chtěl požívat
s apoštolským sborem svým, neboť o prvních a druhých veliko-
nocech, jež připadly do veřejného života jeho, neměl ještě a po-
štolů, při třetích pak nebyl v Jerusalemě; b) poněvadž to byl zá-
roveň poslední beránek velikonoční, kterého chtěl požívat na zemi,
aby potom dokonče již vykupitelské dílo své, vešel do slávy Otce
svého; hlavně však c) proto, že to byl poslední beránek před-
obrazný, který měl ještě býti požíván. Od té chvíle totiž měl již
ustoupiti předobraz náplni, beránek předobrazný Beránku Božimu;
nyní měla již podána býti ona oběť neskonalá, kterou by vybaveno
bylo lidstvo ze své poroby, a již při této večeři měla ustanovením
nejsvětější svátosti připravena býti hostina duchovní, ve které
by neposkvrněný Beránek Boží sám dával se svým věrným za pokrm,
aby se tak s nimi co nejlépe spojil a jim záruku poskytoval na
oblažující ono požívání a spojení, ve které s nimi vejde v životě
věčném. Byla tedy Kristova tužba po jedení beránka onoho zároveň

- 16 neboť pravím vám, že již nebudu ho více jísti, dokavad
 17 se nenaplní v království Božím. A pojav kalich, díky
 18 učinil a řekl: Vezměte (to) a rozdělte mezi sebe, neboť
 19 pravím vám, že nebudu již pít z plodu vinného kmene. do-
 20 kavad nepřijde království Boží. A vzav chléb, učinil díky
 a rozlámal jej dal jim říka: Toto jest tělo mé, které se za
 21 vás vydává; to činite na mou památku. Taktéž (vzal)
 i kalich po jídle a řekl: Tento kalich jest nová úmluva
 22 (potvrzená) mou krví, který se za vás vylévá. Avšak hle,
 23 ruka zrádce mého jest se mnou při stole. A Syn člověka
 jde sice tak, jakož uloženo jest, ale běda člověku tomu,
 24 skrze něhož bude zrazen. A oni počali se tázati mezi sebou.
 kdo by to z nich byl, jenž to učiní. Povstal však i spor

tužbou po náplni toho, co požíváním jeho se naznačovalo, byla tužbou po té chvíli, kdy jako člověk s tělem oslaveným vstoupí na nebesa; byla tužbou i po té době, kdy ustanovením nejsv. svátosti podá největší důkaz své lásky k lidstvu a tím i zdroj milosti, které by silily člověka na cestě spásy: ano byla také tužbou po té chvíli přezádoucí, kdy království jeho (církve) dokonána bude v nebesích a vyvolenci s ním účastní se stanou věčně blaženosti.

16—18. Slovy těmi prohlašuje, že nikdy již nebude slaviti na zemi večere velikonoční, a tedy již brzy od nich odejde, jakož i že slaviti bude v nebi večeri dokonalou, požívati totiž slávy a blaha věčného, a to nikoli sám, nýbrž s apoštoly svými a se spravedlivými vůbec. (Srovň. Mat. 26, 29; Mark. 14, 25.)

19—20. Ustanovení nejsv. svátosti oltářní, viz Mat. 26, 26—28, str. 135—136; Mark. 14, 22—24, str. 153.

20. Smysl jest: To, co jest v tomto kalichu, není již víno, nýbrž krev má, kterou se potvrzuje nová úmluva (nový zákon) s lidmi. (Slova kalich užito jest obrazně místo toho, co se v něm obsahuje; místo krve, doslovně v mé krvi, to však řečeno jest po způsobu uebraistickém místo mou krví.) Tentýž smysl byl by, kdyby se spona jest (které Pán Ježíš nevyslovil) dala před slovo kalich, takže by znělo: toto jest kalich, nová úmluva atd. Ačkoli tedy sv. Lukáš slova Kristova uvádí poněkud jinak než sv. Matouš a sv. Marek, smyslem přece nijak neodchyluje se od nich. (Srovnej Mat. 26, 28; Mark. 14, 24.)

21—23. Označení zrádce. Srovň. Mat. 26, 21—25, str. 134; Mark. 14, 14—21, str. 153; Jan. 13, 21—30.

24. Přeli se o tom, kdo z nich zda se býti větším, t. j. kdo z nich má takové přednosti a vlastnosti, aby mohl pro ně právem býti pokládán a uznáván za většího či prvního mezi nimi. Přičina sporu toho byla jednak etizádost, jednak nesprávné představy, které při svých predsudecích činili si o království Kristově, myslíce, že Pán Ježíš založí na zemi království plné výhod časných a jim přední místa v něm udělí. (Srovň. Mat. 20, 20—28.) Pán Ježíš poučil je sice o povaze svého království a ukázal, že čím větším kdo chce býti v něm, tím pokornějším musí býti. Avšak pokud Duch svatý nesestoupil na ně, nevzdali se přece zcela pozemských nadějí svých, ba oživil je, když viděli, s jakou slávou Kristus

mezi nimi o tom, kdo z nich zdá se býti větším. I řekl 25
jim: Králové národů panují nad nimi a ti, kteří mají nad 26
nimi moc, nazývají se dobrodinci. Ale vy ne tak, nýbrž 26
kdo jest mezi vámi větší, budiž menší, a kdo jest v čele, 27
budiž jako služebník. Neboť kdo jest větší, ten-li, který 27
stoluje, či-li ten, jenž přisluhuje? Zdali ne ten, který 28
stoluje? Ale já jsem mezi vámi jako ten, který přisluh- 28
uje. Vy pak jste to, kteří jste vytrvali se mnou v mých 28
pokoušeních, a já vám odkazuji království, jako mně 29
(je) odkázal Otec můj, abyste jedli a pili za stolem 30
mým v království mém a seděli na stolicích soudice

vjížděl do Jerusalema, a zvláště když mezi poslední večeří prohlásil, že již nebude jísti s nimi beránka ani píti z plodu vinného kmene, dokavad nepřijde království Boží (Luk. 22, 16—18). S počátku mlčeli o tom, ale když po odchodu Jidášově Pán Ježíš řekl: Nyní oslaven jest (bude) Syn člověka a Bůh jest (bude) oslaven v něm (Jan 13, 31—32), již se nezdřeli a počali mluvit mezi sebou o blízkém vyplnění nadějí svých. Všickni zajisté shodovali se v tom, že se dostane každému místa vynikajícího; v tom však se rozcházel, kdo obdrží místo přednější, kdo první. A tak se stalo, že znenáhla dostali se mezi sebou do sporu a dali tím Pánu Ježíši podnět k delší řeči, kterou je vybízel ku pokoře a služebvolnosti.

25. panují, t. j. rádi dávají cítiti svou moc nad nimi. Slovou dobrodinci, t. j. mají rádi, aby se jim dávaly lichotivé titule. Vytýká tak pánovitost a ctižádost králů světských (polanských).

26. t. j. takový poměr nemá býti v církvi Kristově mezi představenými a podřízenými, — ne pánovitostí a ctižádostí, nýbrž pokorou a služebvolností mají vynikati a proto moci své užívati nikoliv, aby hověli sobectví a pohodlí vlastnímu, nýbrž ku blahu a prospěchu podřízených. (Srov. Mat. 20, 25—27.)

27. Aby tím spíše poslechli, povzbuzuje k tomu vlastním příkladem v tento smysl: Při hostině bývá pokládán za většího ten, kdo sedí za stolem, ten pak za menšího, kdo posluhuje. A lile, ačkoli já jsem mistr a pán, váš, přece sklonil jsem se a posloužil jsem vám umyv vám nohy (Jan 13, 4—15). Jsouce tedy učeníky mými, kteří zaujmete přední místa v církvi mé jakožto představení její, nenásledujte vládců světských v jejich pánovitosti a ctižádosti, nýbrž mne v mojí pokoře a služebvolnosti.

28—30. Aby je tím více povzbudil, uznává dosavadní věrnost jejich, s kterou vytrvali s ním ve všech jeho pokoušeních či utrpeních a pronásledováních i chudobě, a upozorňuje je na nesmírnou odměnu a nejvyšší vyznamenání, jehož se jim dostane v nebesích, budou-li po jeho příkladě konati v pokoře a věrnosti úřad svůj v církvi, a to v tento smysl: Jako Otec můj ustanovil od věčnosti božskou autoritou svou, abych já i jako člověk obdržel nebeské království slávy a blaženosti a tak účasten byl nejvyšší slávy, blaženosti a moci jeho, tak ustanovuji i já touž autoritou, abyste, zůstanete-li mi věrni, obdrželi i vy království nebeské a v něm vládli se mnou požívající nebeské slávy a blaha věčného, jakož i abyste měli účast v mé moci soudcovské.

- 31 dvanácte pokolení israelských. I řekl Pán: Šimone,
 32 Šimone hle, satan vyžádal si vás, aby vás tříbil jako
 33 pšenici, ale já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra
 34 tvá, a ty někdy obrátě potvrzuj bratry své. On pak řekl
 35 jemu: Pane, s tebou jsem hotov i do žaláře i na smrt
 36 jíti. Ale on řekl: Pravím tobě, Petře, že dnes kohout ne-
 zaspívá, dokavad třikrát nezapřeš, že mě znáš. A řekl
 jim: Když jsem vás poslal bez měšce a bez mošny a bez
 obuvi, zdaliž jste měli v čem nedostatek? A oni řekli:
 V ničem. I řekl jim: Ale nyní, kdo má měšec, vezmi
 (jej), podobně i mošnu, a kdo nemá, prodej plášť svůj

31—32. Pán Ježíš ohlašuje apoštolům budoucí utrpení a prosí za Petra. Vyžádal si, t. j. vyžadoval vás jako věc, na kterou má právo, a té žádosti se vyhovělo. Pán Ježíš praví tak, narážej na 1. kap. knihy Job., a to nikoli v tom smyslu, že by byl ďábel skutečně vyžadoval si apoštola jako věc sobě patřící, nýbrž v tom, že těžce nesa omilostuění apoštolů (jako vůbec každého), usilovně toužil, aby směl apoštoly tříbiti, t. j. zmlátiti jimi v protivenstvích a utrpeních a pronásledováních co nejprudších, domnívaje se, že v pokušeních takových zvklají se ve víře neb docela od Boha odpadnou, podobně jako když rolník, čistě pšenici, příliš otrásá jí v síti, nejen zrudina propadá, nýbrž i mnohé zrno dobré vyletuje. A Bůh ustanovil, že dopustí takovou zkoušku na apoštoly; neboť chtěl jednak ukázati, jak malomocné jsou snahy satanovy, jednak dáti apoštolům příležitost, aby etnost svou vytříbili a zdokonali. — Ohlásiv jim utrpení, ujistil je Pán Ježíš také vyšší pomocí, kterou jim jako člověk vyžádal svou přimlouvou, pravě: Já jsem prosil za tebe. Protivenství čekala sice na všechny, přece však mimo obyčej prosil pouze za Petra, aby nepřestala víra jeho. Učinil to proto, poněvadž Petr byl první mezi apoštoly a budoucí hlava církve; neboť pro zvláštní postavení to měl zajisté satan předem na něho namířeno, jsa přesvědčen, že také ostatní apoštoloé snadno se zvklají ve víře a celé dílo Kristovo se otřese, jestliže hlava jeho od víry se odchýlí. — Slovy obrátě potvrzuj uložil Pán Ježíš Petrovi dvojí povinnost: jiné na víru obracet i a v ní utvrzovati. (Někteří překládají obrátě se potvrzuj myslíce, že Pán Ježíš naráží tu na nastávající pád Petřův a chce, aby potvrzoval jiné, až ze svého pádu povstane; ale tento překlad a výklad není správný, ač jest pravda, že teprve potom jiné obracel a utvrzoval, když sám ze svého pádu povstal a Duchu sv. obdržel.)

33—34. Viz Mat. 26, 31—35; Mark. 14, 27—31; Jan. 13, 36—38.

35—36. Pán Ježíš npozorniv apoštoly na to, jak se jim vedlo při vykonávání prvního poslání (Mat. 10, 9—10), předpovídá jim pronásledování od světa, by se na ně připravili, a to v tento rozum: Až od vás odejdu (na nebesa), přijdou na vás tak veliká pronásledování, že po lidsku soudíc mohlo by se zdáti radným, abyste si koupili meč, byť jste měli proto prodati plášť. Nikterak však nechce, aby se hájili a bojovali mečem skutečným, nýbrž jen mečem slova Božího, zbraní duchovní.

a kup meč. Neboť pravím vám, že musí se na mně na- 37
 plniti ještě toto Písmo: „A s hříšníky počten 38
 jest“. Neboť to, co se mne týká, běře konec. Ale oni 39
 pravili: Pane, hle, dva meče (jsou) zde. I řekl jim: Dosti 40
 jest. A vyšed odebral se podle obyčeje svého na horu 41
 Olivetskou; jeho učeníci pak šli za ním. A když přišel
 na místo, řekl jim: Modlete se, abyste nevešli v poku-
 šení. Poté vzdálil se od nich as na dohod kamenem

37. t. j. Budou dvě příčiny, proč vás svět bude pronásledovati; první bude v tom, že již zakrátko budou mě samého čítati ke zločincům, jakož bylo předpověděno. Neboť, jak jindy jsem řekl (Mat. 10, 24), učeník není nad mistra a nemůže proto čekati, že se mu dostane lepšího osudu než mistru jeho. Druhá příčina pak bude v tom, že to, co se mne týká, běře konec, t. j. moje poslání, moje působení na zemi, můj pozemský život jde ke konci; již s toho světa odejdu, a proto nepřátelé přenesou na vás to záští, které mají proti mně, a budou vás pronásledovati.

38. Dosti jest, t. j. dosti jest již o tom řeči. Poněvadž totiž apoštolé nepojali slov jeho správně a nebyli nyní jasnějšímu výkladu o té věci přístupni, přerušil o tom řeč, dobře věda, že vhrzku pouzají sami ze zkušenosti pravý smysl jeho slov.

39—46. Smrtná úzkost Kristova. Srovn. Mat. 26, 30. 36—46; Mark. 14, 26. 32—42; Jan. 18, 1. Sv. Lukáš vypravuje děj tento stručněji než Matouš a Marek. Zejména mluví pouze o jednom odchodu Kristově k modlitbě a shrnuje troji Kristovu modlitbu v jednu, ale doplňuje vypravování Matoušovo i Markovo zprávou o zjevení se anděla a krvavém potě Kristově. Anděl zjevil se nejspíše až po třetí modlitbě a to bezprostředně předtím, než Pán Ježíš po třetí upadl v úzkost smrtelnou a než se potil krví. Zjevil se v podobě viditelné k tomu konci, aby Pána Ježíše potěšil a tak posilnil nejen k utrpení vůbec, nýbrž i, a to předem, k té úzkosti smrtelné, která mu právě nastávala. Těšil ho bezpochyb tím, že poukazoval k věčnému úradku nebeského Otce a k velikým účinkům, jež utrpení jeho bude mít, jmenovitě pak k tomu, že tak oslaví Boha, oslaví lidskou přirozenost svou, lidstvo vykoupí a mu věčné blaženosti zjedná. Pán Ježíš věděl to ovšem všechno i bez anděla a, jsa Bobem, mohl sám potěšiti a posilniti lidskou přirozenost svou, avšak neučinil toho, aby ukázal, že úplně podrobuje vůli svou vůli Otce nebeského a že vzdávaje se posily se strany božské přirozenosti své, jako pouhý člověk chce vypít až na dno kalich utrpení. Od anděla pak přijal tu potěchu, nejen aby dal příklad pokory, nýbrž i, a to předem, aby ukázal, jak velice trpí, jak veliký účinek má modlitba vroucí a vytrvalá, jakož i aby nám zasloužil vyšší pomoc a útěchu v utrpení a nás povzbudil, bychom i my v úzkostech a utrpeních svých k Bohu se utíkali. Po odchodu andělově byl pojat po třetí úzkostí smrtelnou, a to tak, že se potil krví. Krvavý pot ten byl způsoben nesmírným rozrušením organismu tělesného, které nastalo jednak bolem duševním na výsosti velikým, jednak duševní silou a energií, kterou chtěje pro nás trpěti, onen bol a zármutek na duši udržoval a lidskou přirozenost svou takoruka nutil, aby jej snášela, a tak skutečný zápas podstoupil.

42 a pokleknuv na kolena modlil se řka: Otče, chceš-li,
odejmi kalich tento ode mne, avšak ne má, nýbrž tvá
43 vůle se staň. I ukázal se mu anděl s nebe a posiloval ho.
A on ocitnuv se v úzkosti smrtelné modlil se snažněji.
44 I stal se pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem.
45 A když vstal od modlitby a přišel ke svým učeníkům,
46 našel je, ani spí od zármutku. I řekl jim: Proč spíte?
47 Vstaňte a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Když
ještě mluvil, hle zástup (přicházel), a ten, jenž slul
Jidáš, jeden ze dvanácti, šel před nimi a přiblížil se
48 k Ježíšovi, aby ho políbil. Ale Ježíš řekl jemu: Jidáši,
49 políbením zraňuješ Syna člověka? Ti pak, kteří byli
při něm, uzřevše, co nastává, řekli jemu: Pane, máme-liž
50 bítí mečem? A jeden z nich udeřil služebníka vele-
51 knězova a uťal mu pravé ucho. Ale Ježíš promluviv
řekl: Nechte, až potud. A dotek se ucha jeho, uzdravil
52 jej. I řekl Ježíš k velekněžím a velitelům chrámovým
a starším, kteří byli na něj přišli: Jako na lotra jste
53 vyšli s meči a kyji? Když jsem býval denně s vámi ve
chrámě, nevztáhli jste rukou na mne, ale toto jest
54 hodina vaše a moc temnosti. I jali ho a dovedli do domu
55 veleknězova, Petr pak šel za ním zdaleka. A když udě-
lali oheň uprostřed dvora a se kolem posadili, byl Petr
56 mezi nimi. Jedna děvečka pak spatřivši jej, an sedí
u ohně, a pohleděvši naň upřeně pravila: Také tento
57 byl s nimi. Ale on zapřel řka: Ženo, neznám ho.
58 A krátce nato jiný uzřev ho řekl: Také ty jsi z nich.
59 Ale Petr řekl: Člověče, nejsem. A když uplynula asi
jedna hodina, někdo jiný tvrdil řka: Vpravdě i tento
60 byl s ním, neboť jest také Galilean. Petr však řekl:
Člověče, nevím, co pravíš. A ihned, když ještě mluvil,
61 zazpíval kohout. I obrátil se Pán a pohleděl na Petra.
A Petr rozpomenul se na slovo Páně, jak mu byl řekl:

54. Co se dělo v domě veleknězově před Annášem, o tom viz Jan. 18, 12—14. 19—24; o tom, co se dělo před Kaifášem v sedění nočním, viz Mat. 26, 57—68; Mark. 14, 53—65. Lukáš pomlčuje o tom, a jen se zmiňuje o pádě Petrově, který se udál mezi oním seděním, a o posměchu, který služebníci učinili Kristu po sedění nočním.

54—65. Pán Ježíš odveden, od Petra zapřen a od služebníků potupen. (Viz Mark. 14, 62—72.)

Prve než kohout zazpívá, zapřeš mě třikráte. I vyšel
 ven a plakal hořce. A ti muži, kteří jej drželi, posmí-
 vali se mu tepouce ho. A zakryvše ho bili jej v tvář
 a tázali se ho řkouce: Hádej, kdo jst, jenž tě udeřil?
 A mnoho jiného rouhajíce se mluvili proti němu.
 A když se rozednilo, sešli se starší lidu i velekněží
 a zákoníci a uvedše jej do své rady řekli: Jsi-li ty
 Kristus, pověz nám to. I řekl jim: Povím-li vám to, ne-
 uvěříte mi, otází-li se však také, neodpovíte mi, ani mě
 nepropustíte. Ale od té chvíle Syn člověka bude seděti
 na pravici moci Boží. I řekli všickni: Ty-li jsi tedy Syn
 Boží? A on řekl: Vy pravíte, já jsem. Avšak oni řekli:
 K čemu ještě potřebujeme svědectví? Vždyť sami jsme
 slyšeli z úst jeho. I povstalo jich veškeré množství a do-
 vedli ho k Pilátovi. Počali pak žalovati naň řkouce:
 Tohoto jsme našli, an převrací národ náš a brání dá-
 vati daně císaři a praví, že jst Kristem králem. I otázal
 se ho Pilát řka: Ty-li jsi král židovský? A on odpo-
 věděl řekl jemu: Ty (to) pravíš. I řekl Pilát k vele-
 kněžím a k zástupům: Nenalézám žádně viny na tomto
 člověku. Ale oni usilovali řkouce: Bouří lid uče po všem
 Judsku, počav od Galilee až sem. Tu Pilát uslyšev
 o Galilei, otázal se, je-li ten člověk Galilean. A zvědév,
 že jst z moci Herodovy, poslal ho k Herodovi, který

66—71. Ranní zasedání velerady. Srovn. Mat. 27, 1—2; Mark. 15, 1. Poněvadž noční sedění a rozsudek byly nezákonné, sešla se velerada ráno ještě jednou, a to jednak k tomu konci, aby znova vynesli rozsudek a tak jednání své zastřeli rouškou zákonitosti, jednak as i proto, aby se poradili, kterak ten rozsudek provést, zejména který způsob smrti Kristu přisouditi a kterak právě tento způsob (smrt kříže) odůvodniti.

69. Předpověděl tak znova, jako při nočním sedění (Mat. 26, 64) brzkou svoji oslavu, aby neměli žádné příčiny k výmluvě.

23, 1—7. Viz Mat. 27, 11—14; Mark. 15, 2—5; Jan. 18, 28—38. Ježíš po prvé před Pilátem.

2. Vinili tak Krista z přečinů politických, jednak aby donutili Piláta, by proti němu zakročil, jednak aby ho přiměli k tomu, by Krista po římském právu trestním odsoudil k smrti kříže. První dvě věci byly pouhou pomluvou, a to tak drzou, že Pilát prohlásil a odsoudil ji alespoň tím, že při výslechu k ní ani nepřihlédl. Třetí věc, již žalovali, byla překroucením výpovědi, kterou Pán Ježíš před Kaifášem slavně prohlásil se za Krista, Syna Božího. Židé učinili z ní zločin politický, jako by se byl činil králem pozemským.

4. Shledal totiž, že se Pán Ježíš nečiní králem politickým. (Viz Jan. 18, 36—37.)

8 byl také v Jerusalemě v ty dny. Herodes pak uzřev
 Ježíše zaradoval se velmi, neboť byl odedávna žádostiv
 uvidět jej, poněvadž o něm mnoho slyšel a se nadál, že
 9 ho uzří nějaký div činiti. I vyptával se ho mnoha řečmi
 10 ale on neodpovídal mu ničeho. Stáli však tam velekněží
 11 a zákoníci ustavičně naň žalující. I pohrdl jím Herodes
 se svým komonstvem a posmíval se mu oblěknuv jej
 12 v roucho bílé, a odeslal ho nazpět k Pilátovi. A v ten
 den Herodes a Pilát spřátelili se, neboť dříve byli spolu
 13 v nepřátelství. Pilát pak svolav velekněze i náčelníky
 14 a lid, řekl k nim: Přivedli jste mi tohoto člověka, jako by
 odvracel lid, a hle, já vyšetřovav před vámi, nenalezl
 jsem na tomto člověku žádné viny v těch věcech, které
 15 na něho žalujete. Ale ani Herodes, neboť jsem vás
 16 poslal k němu, a hle, — nic smrti hodného neučinil. Po-
 17 trestám ho tedy a propustím. Musíval pak propouštět
 18 jím na den slavnostní jednoho (vězně). I vzkřikli
 všichni najednou, řkouce: Pryč s tímto a propusť nám
 19 Barabáše. Ten byl pro nějaké vzbouření povstalé

8—12. Pán Ježíš před Herodem Antipou. Pilát poslal Ježíše k Herodovi proto, že se chtěl zhaviti věci nepřijemné. Herodes spatřiv Ježíše, zaradoval se, neboť myslil, že Ježíš ukojí jeho zvědavost nějakým zázrakem a odpovědmi k všečetným jeho otázkám. Pán Ježíš však nevyhověl mu, poněvadž nepřišel upokojoval zvědavost, nýbrž vykoupit svět, a konal zázraky, nikoliv aby učoho bavit, nýbrž aby potvrzoval jimi své božské poslání a učení.

11. Oblékl jej v bílé roucho bezpochyby vzhledem k římskému obyčeji, dle něhož v bílé roucho oblékali se ti, kteří se ucházeli o nějaký úřad veřejný. Posmíval se mu tedy (se svým komonstvem či s četnou svojí družinou vojenskou) jakožto bláznivému kandidátu o trůn královský a nvačil v posměch královskou důstojnost jeho, o níž slyšel.

13—25. Pán Ježíš po druhé před Pilátem. Srovn. Mat. 27, 15—26; Mark. 15, 6—15; Jan. 18, 39—40.

15. Některé rukopisy mají: „neboť poslal ho k nám“. Slovy: „nic smrti hodného neučinil“ prohlašuje, že ani dle Herodova soudu Ježíš neučinil nic smrti hodného; sic jinak nebyl by ho odeslal nazpět.

16. Z přílišné povolnosti židům chtěl Krista potrestati, t. j. zhičovati, ačkoli nabyl přesvědčení, že jest nevinen. — Myslí, že se s tím židě spokojí a nebudou již usilovati o to, aby byl Kristus usmrcen. Oni však odmítli to. Proto chopil se prostředku jiného; dal jím volit mezi Ježíšem a Barabášem.

17—25. Barabášův výběh před Ježíšem. Srovn. Mat. 17, 25—26; Mark. 15, 6—15; Jan. 18, 39—40.

v městě a pro vraždu vsazen do žaláře. Pilát však promluvil k nim opět, chtěje propustiti Ježíše. Ale oni volali řkouce: Ukřižuj, ukřižuj ho. On však řekl jim po třetí: I co zlého učinil tento? Žádné příčiny smrti na něm nenalézám. Potrestám ho tedy a propustím Ale oni naléhali naň křikem velikým, aby byl ukřižován, a křik jejich se rozmáhal. I usoudil Pilát, aby se vyplnila žádost jejich, a propustil toho, jenž byl pro vraždu a vzbouření vsazen do žaláře, za něhož prosili, Ježíše pak vydal vůli jejich. A když jej odváděli, uchopili jakéhosi Šimona cyrenského, jenž přicházel ze dvora a vložili naň kříž, aby jej nesl za Ježíšem. Šel pak za ním veliký zástup lidu i žen, a ty plakaly a kvílely nad ním. Ježíš však obrátiv se k nim řekl: Dcery Jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou plačte a nad dítkami svými. Neboť hle, přijdou dnové, v nichžto řeknou: Blahoslaveny neplodné a životy, kteréž nerodily, a prsy, kteréž nekrmily. Tehda počnou říkati horám: „Padněte na nás“ a pahrbkům: „Přikryjte nás“; neboť činí-li toto na dřevě zeleném, co bude se dít na suchém? Byli pak s ním vedeni také jiní dva, zločinci, aby byli usmrceni. A když přišli na místo, které slove lebčí, ukřižovali ho tam; též lotry, jednoho na pravici a druhého na levici. Ježíš pak řekl: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí. A rozdělivše roucha jeho metali (o ně) los. I stál tu lid dívaje se, a také náčelníci posmívali se mu (s nimi), řkouce: Jiným pomohl, ať pomůže sám sobě, je-li on Kristem, vyvolencem Božím. Posmívali se mu však i vojáci, přistupující a podávající mu octa a říkajíce: Jsi-li ty král židovský, pomoz sobě.

31. Ke stromu zelenému přirovnává sebe nevinného, ke stromu suchému hříšníky nekažící vůbec, jmenovitě též lid israelský. Smysl jest: Jestliže já nevinný trpím taková muka (pro hříchy cizí, pro hříchy lidstva), jaký trest stihne hříšníky pro hříchy jejich vlastní, co utrpí zejména též lid israelský, jenž tak velice se na mně prohřešuje.

33. Viz Mat. 27. 33; Mark. 15. 22; Jan. 19. 17.

35—43. Viz Mat. 27. 39—44; Mark. 15. 29—32. Vojínové vzali podnět ku posměchu svému nejspíše z nápisu na kříži; proto as sv. Lukáš uvádí jej teprve ve zprávě o jejich posměchu. Posmívali se tím způsobem, že se stavěli, jako by mu chtěli podati píti a že při tom říkali slova svrchu uvedená.

38 Bylť také nápis nad ním napsaný literami řeckými a latinskými a hebrejskými: Tento jest král židovský.
 39 Jeden pak z těch zločinců, kteří s ním viseli, rouhal se
 40 mu řka: Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám. Ale druhý
 41 promluviv, káral ho řka: Ani ty se Boha nebojíš, ježto
 42 v témže odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě
 (trpíme), neboť dostáváme to, co náleží na skutky naše,
 43 ale tento neučinil nic zlého. I řekl k Ježíšovi: Pane,
 44 rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.
 45 A Ježíš řekl jemu: Amen, pravím tobě: Dnes budeš se
 46 mnou v ráji. Bylo pak okolo šesti hodin a tu stala se
 47 tma po celé zemi až do devíti hodin; a zatmělo se slunce
 48 a opona chrámová roztrhla se ve dvě. A Ježíš zvolav
 hlasem velikým řekl: Otče, v ruce tvé poroučím ducha
 49 svého. A to pověděv vypustil duši. Setník pak uzřev,
 co se stalo, velebil Boha řka: Jistě člověk tento byl
 50 spravedlivý. A veškeren zástup těch, kteří byli spolu
 51 přítomni tomu divadlu a viděli, co se dělo, bil se v prsa
 a navracel se. Stáli pak tam zdaleka všichni známí jeho
 i ženy, kterčž ho byly následovaly z Galilee, a patřili
 52 na to. A hle, jeden muž, jménem Josef, který byl radou,
 53 muž to dobrý a spravedlivý — ten nesouhlasil s nále-
 zem a jednáním jejich — z judského města Arimathie,
 kterýž (také) očekával království Božího, ten přišel
 k Pilátovi a žádal za tělo Ježíšovo; a sňav je (s kříže)
 zavinul je v kment a položil ho do hrobu vytesaného
 (ve skále), v němž ještě nikdo neležel.

Ve čtvrtek po neděli Květné, který slove Zelený.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 11, 20—32.

20 **B**ratři, když se scházíte na jedno (místo), není to již
 21 slavení večeře Páně; neboť každý běře napřed svoji
 22 večeři při jídle, a jeden lační, druhý pak jest opilý. Ne-
 máte-liž domů k jídlu a pití? Či-li pohrdáte církví Boží a za-

41—45. Viz Mat. 27, 45—51; Mark. 15, 33.

47. uzřev, co se stalo, že totiž nastala tma od poledne do tří hodin, že Kristus ještě před samou smrtí tak mohutným hlasem promluvil a j. (Srov. Mark. 15, 39; Mat. 27, 51—54.)

20. Večeři Páně míní zde i Eucharistii (mši sv. a s ní spojené společné přijímání) i hody lásky, jež obě pojímá jako

hanbužete ty, kteří (nie) nemají? Co mám říci vám? Mám-li
 vás chváliti? V této věci (vás) nechválím. Neboť já jsem 23
 přijal od Pána to, co jsem též podal vám, (totiž) že Pán Ježíš
 v té noci, ve které byl zrazen, „vzal chléb a učiniv 24
 díky, rozlámal jej a řekl: Toto jest tělo mé,
 které se za vás vydává; to čiňte na mou pa-
 mátku. Taktéž (vzal) i kalich po jídle a 25
 řekl: Tento kalich jest nová úmluva (po-
 tvrzená) mou krví; to čiňte, kolikrátkoli
 (jej) píti budete, na mou památku.“ Kdykoli 26
 totiž jíte chléb tento a pijete kalich, smrt Páně zvěstujete,
 dokavad nepřijde. Proto kdokoli bude jísti chléb tento 27
 aneb píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně.
 Zkusiž však každý sám sebe a tak z toho chleba jez a z ka- 28
 licha pij; neboť kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí 29
 a pije, poněvadž nerozeznává těla Páně. Proto jest mezi vámi 30
 mnoho nemocných a slabých, a mnozí zesnuli. Kdybychom 31

jeden celek, konaný na památku toho, co Pán Ježíš činil při po-
 slední večeři.

Poněvadž totiž Pán Ježíš ustanovil Eucharistii (mši sv. a
 nejsv. svátost oltářní), když byl dříve pojedl beránka a vůbec veli-
 konoční večeři slavil, spojovali v prvních dobách církve se sla-
 vením Eucharistie také hostinu, k níž přinášel každý podle svého
 majetku a které se zúčastnili stejně všichni, bohatí i chudí. Úče-
 lem hostin takových bylo projevovati a roznécovati vzájemnou
 lásku; sluly proto hody lásky (agapy). Později však dostaly se
 do nich různé zlořády a ty byly příčinou, že ony hody znenáhla
 se odstranily. V Korintě objevily se v té příčině zlořády již
 za života sv. Pavla. Tam, zdá se, konali hody lásky před slavením
 Eucharistie (předě mši sv. a společným přijímáním), ale nesdíleli
 se o to, co kdo přinesl, s ostatními. nýbrž (rozdělivše se as ve
 kroužky a nečekavše na chudé) jedli a pili každý to, co sám si
 přinesl, a tak ovšem stávalo se, že jedni, chudí, byli lační, druzí,
 bohatí, přesyceni a napilí (v. 21.). Sv. Pavel vyličiv krátce zlořád
 ten, odsuzuje ho ostře (v. 17.—22.), ukazuje, že takové slavení
 hodů lásky není hodnou přípravou ku sv. přijímání (v. 23.—32.)
 a dáváje krátký návod, jak v té věci mají si počínati (v. 33.—34.).

26. smrt Páně zvěstujete, t. j. představujete čili ne-
 krvavě obnovujete Kristovu obět na kříži, a to bude se díti. do-
 kavad nepřijde Pán Ježíš k soudu.

27. Kdokoli bude jísti... aneb píti... nehodně, buďže bude
 přijímati ve stavu těžkého hříchu, aneb bez náležitě nečistosti a
 potřebné přípravy aneb s mnoha hříchy všedními, vinen bude
 tělem a krví Páně. t. j. prohřeší se proti tělu a krvi Páně,
 a to buď těžce neb lehce, dle toho, jaká jest nehodnost.

29. Nehodným přijímáním zavinuje si odsouzení, a to buď
 k věčným neb k časným trestům, rovněž podle toho, jaká jest ne-
 hodnost, a to proto, poněvadž nerozeznává těla Páně, t. j. ne-
 činí rozdíln mezi pokrmem obyčejným a nejsvětější svátostí.

30.—31. Vyčítá časné tresty, které stihly ty, kteří přijímali
 méně hodně, totiž nemoci a předčasnou smrt.

- 82** sami sebe posuzovali, nebyli bychom souzeni. Jsouce však souzeni, od Pána jsme trestáni, abychom s tím světem nebyli zavrženi.

Evangelium podle sv. Jana 13, 1—15.

- 1 **P**řed slavností velikonoční Ježíš věda, že přišla ho-
dina jeho, aby z toho světa odešel, měv v lásee
2 (vzdychy) svoje (kteří byli) ve světě, projevil jim
svou lásku měrou nejvyšší. Když totiž večere
nastala a ďábel byl již vnukl v srdce, aby jej
3 zradil Jidáš, syn Šimona Iškariotského, (Ježíš) jsa vědom
si toho, že Otec dal mu v ruce všecko a že vyšel od Boha
4 a jde k Bohu, vstal od večere a odložil roucha svá a vzav
5 šat lněný přepásal se. Potom nalil vody do umyvadla
a počal umývati učeníkům nohy a utíratí je šatem,
6 kterým byl přepásán. Přišel tedy k Šimonu Petrovi,
7 i řekl mu Petr: Pane, ty mně myješ nohy? Ježíš odpo-
věděl a řekl jemu: Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš
8 potom. Dí mu Petr: Nebudeš mně mýti nohou na věky.
Ježíš mu odpověděl: Neumyji-li tebe, nebudeš mítí dílu
9 se mnou. Dí jemu Šimon Petr: Pane, netoliko nohy mé,
10 nýbrž i ruce a hlavu. Dí mu Ježíš: Kdo se vykoupal, ne-
potřebuje leč jen nohy si umýti, ale jest čist celý; i vy

1. Smysl jest: Pán Ježíš, který vzdychy své apoštoly miloval, dal večer před slavností velikonoční důkaz nesmírné lásky své k nim (ustanovením svátosti oltářní, k níž umývání nohou bylo přípravou), neboť věděl, že již odloučí se od nich — že zemře a vstane z mrtvých, vstoupí na nebesa.

2—4. Smysl jest: Ačkoliv Ježíš byl si vědom své velebnosti božské i vlády nad veškerým tvorstvem a toho, že od Otce vyšel (při svém vtělení) a k Otci odejde (svým nanebevstoupením), přece tak hluboce se pokořil, že jim prokázal službu ujmžší.

8. Smysl slov Petrových jest: Pane, ty, který jsi Pán a Bůh můj, ty konáš službu otročkou mně, který jsem člověk hříšný a na tobě zcela závislý? (Umývati jiným nohy příslušelo otrokům.)

8. Neumyji-li tebe ... Neuposlechněš-li a nedáš-li si umýti nohy ode mne, vyloučím tě ze své společnosti a ty přestaneš býti mým přítelem a údem mého království ztratíš milost svou.

9. Vyjádřil tak tužbu, aby byl s Kristem spojen co nejúže.

10. Na východě koupávali se před hostinou v lázních, a po-
něvadž potom cestou k hostiteli pošpinili si nohy prachem nebo blátem, umývali jim je otroci nebo služebníci, když vstoupili do domu hostitelova, aby majíce i nohy čisté nepomazali pohovek, na nichž při jídle leželi. Přihlížeje k tomuto obyčeji, vyjádřil Pán

jste čisti, ale ne všickni. Věděl totiž, kdo jest ten, jenž 11
 ho zradí. Proto řekl: Nejste čistí všickni. Když jim tedy 12
 nohy umyl a své roucho vzal a se opět posadil, řekl jim:
 Víte-li, co jsem vám učinil? Vy mě nazýváte Mistrem 13
 a Pánem; a dobře pravíte: jsemť zajisté. Jestliže tedy 14
 já, Pán a Mistr váš, umyl jsem vám nohy, i vy máte
 jeden druhému nohy umývati. Příklad zajisté dal jsem 15
 vám, abyste i vy činili tak, jako jsem já učinil vám.

Na Veliký pátek.

Čtení z proroka Oseáše 6, 1—6.¹⁾

- (**T**oto praví Hospodin:)
- 1 V tísní své snažně budou mne hledat (řkouce):
Pojďte, a vraťme se k Hospodinu;
  - 2 onť (nás) rozšlehal, a uzdraví nás,
poranil, a vyhojí nás.
  - 3 Navrátí nám život po dvou dnech,
třetího dne vzkřísí nás,
a žítí budeme před jeho tváří.²⁾
Poznejme, o to usilujme,
abychom poznali Hospodina;
jako zora jistě on vysvitne,
přijde nám jako dešť ranní,³⁾
a jako dešť pozdní na zemi.

Ježíš tuto pravdu: Jako ten, kdo se v lázni vykoupal, přece cestou se poskvří na nohou a potřebuje, aby mu byly umyty nohy, chce-li býti celý čist, tak i ten, kdo byl očištěn od hříchů, přece se poskvřňuje hříchy všedními v životě svém a potřebuje, aby byl jich zbaven, chce-li nabýti plně čistoty duševní.

15. Slovy těmi prohlašuje, že umývání nohou, které vykonal, bylo toliko příkladem či úkonem významným (symbolickým) k tomu konci předsevzatým, aby naznačila se jim pokora a účinná láska vzájemná a že tedy příkaz jeho netýká se umývání nohou, nýbrž věci tímto umýváním naznačené; jako totiž On umýváním nohou pokořil se a skutek lásky vykonal, tak že i oni a všickni vyznačí jeho mají dbáti pokory a prokazovati si vespolek skutky lásky.

¹⁾ Bůh předpovídá, že Israel vrátí se v budoucnu kajícím k Pánu. (Verš. 1—3.) Ve v. 4—6. vrací se zase do přítomna a do minula Israelitů. Pán dával od proroků „učitelství Israelitů“ poučovati, že žádá vnitřnou lásku k sobě; když nestačila slova, užil přísných prostředků kárných — smrtí je trestával. Ale nic naplat! Bůh po lidsku mluveno — neví si bezmála již ani rady se zpětlivými Israelity. („Co s tebou, Efraime...“)

²⁾ Pod jeho milostnou ochranou.

³⁾ Dešť ranní zavlážoval na podzim zaseté zrno, dešť pozdní přede žní naléval zrno v klasu.

- 4 Jak s tebou naložit, Efraime?
 Jak s tebou naložit, Judo?
 Vaše láska jest jako ranní mráček,¹⁾
 a jako rosa, která záhy prchá.
- 5 Proto jsem prorokům kázal, by tesali (je),²⁾
 zabíjel jsem je slovy úst svých,
 a že tě trestám, jak slunce bylo jasno.
- 6 Neboť lásku chtěl jsem a ne oběť,
 znalost Boha spíše než celopaly.

Čtení z 2. Mojž. 12, 1—11.

- 1 V těch dnech pravil Hospodin v Egyptě Mojžíšovi a Áro-
 2 novi: Tento měsíc bude vám počátkem měsíců; bude
 3 prvním mezi měsíci roku. Mluvte k celému shromáždění
 4 synů Israelových a řcete jim: Desátého dne tohoto měsíce
 4 vezmi každý pro svou rodinu, pro svůj dům beránka. Je-li
 4 však počet (rodiny) menší, než kolik by stačilo snísti beránka,
 ať se přibere z nejbližšího sousedství tolik osob, kolik by stačilo
 5 ho snísti. Budiž pak beránek (ten) bez chyby, samec, roček;
 6 podle téhož řádu smíte vzít i též kozelce. Budete ho chovati až
 6 do čtrnáctého dne tohoto měsíce, načež večer ho bude celé
 7 shromáždění synů Israelových obětovati. Ať vezmou z jeho
 7 krve a pomazou jí obě veřeje a horní podvoje domů, ve
 8 kterých budou ho požívat. Ať jedí noci té maso pečené na
 9 ohni a nekvašené chleby s polními saláty. Nesmíte jísti
 9 z něho nic syrového, ani ve vodě vařeného, nýbrž jen to, co
 10 jest na ohni upečeno; také hlavu s nožkami a drobky
 11 sníte. Nic nesmí z něho zůstati do rána; kdyby něco zbylo,
 11 zničíte (to) ohněm. Budete pak jísti jej takto: Majíce hedra
 opásána, obuv na nohách a hole v rukou, budete jísti rychle,
 jeť fase (to jest přejítí) Hospodinovo.

*Umučení Pána našeho Ježíše Krista podle sepsání
 svatého Jana, k. 18. a 19.³⁾*

- 1 Za onoho času Ježíš vyšel s učeníky svými přes potok
 2 Cedron, kde byla zahrada, do které vešel on i uče-
 2 níci jeho. Věděl však o tom místě i Jidáš, který ho zra-

¹⁾ Ze kterého nepráší.

²⁾ Israelity.

³⁾ V kap. 18. a 19. evangelista podává zprávu o Kristově utrpení a smrti, ukazuje, kterak nepřátelé jeho, neuznavše vykupitelské důstojnosti, usmrtili jej a ve své nevěře vytrvali přes to, že vyšší moc a veličnost svou osvědčil před nimi jak v zahradě Getsemanské tak u Annáše a Piláta, ano i při smrti a po smrti

zoval, neboť Ježíš scházel se tam často s učeníky svými. Jidáš tedy pojav četú (vojáků) a služebníky od velekněží a fariseů, přišel tam se svítilnami a pochodněmi a zbraní. Ježíš pak věda všechno, co na něj mělo přijíti, vyšel (jim vstříc) a řekl jim: Koho hledáte? Odpověděl jemu: Ježíše Nazaretského. Řekl jim Ježíš: Já jsem to. Stál pak s nimi též Jidáš, který ho zrazoval. Jak jim tedy řekl: „Já jsem to,“ ustoupili zpět a padli na zem. I otázal se jich opět: Koho hledáte? Oni pak řekli: Ježíše Nazaretského. Ježíš odpověděl: „Řekl jsem vám, že já jsem to. Hledáte-li tedy mne, neche těchto, ať odejdou.“ Aby se naplnilo slovo, kteréž byl řekl: Neztratil jsem nikoho z těch, které jsi mi dal. Tu Šimon Petr maje meč, vytasil jej a udeřil služebníka veleknězova a uťal mu pravé ucho. Bylo pak jméno služebníka toho Malchus. I řekl Ježíš Petrovi: Schovej meč svůj do pochvy. Nemám-liž pít kalich, který mi dal Otec? Tu četa a tisícníci židovští jali Ježíše a svázali ho. I přivedli ho nejprve k Annášovi, neboť byl tchánem Kaifáše, kterýž byl nejvyšším knězem toho roku. Byl to (onen) Kaifáš, kterýž byl dal židům radu, že jest užitečno, aby jeden člověk zemřel za lid. Šel pak za Ježíšem Šimon Petr a jiný učeník: Tento učeník byl znám nejvyššímu knězi a vešel s Ježíšem do dvora nejvyššího kněze, ale Petr stál u dveří venku. I vyšel učeník druhý, jenž byl znám nejvyššímu knězi, a promluviv s vrátnou, uvedl (tam) Petra. Tu děvečka vrátná pravila k Petrovi: Nejsi-liž i ty jedním z učeníků toho člověka? On řekl: Nejsem. Stáli pak tam posluhové a služebníci u ohně, poněvadž byla zima, a ohřívali se; byl však s nimi také Petr stoje a ohřívaje se. Velekněz tedy otázal se Ježíše o jeho učenících a o jeho učení.

své (18, 1—19, 37) a kterak Josef z Arimathie a Nikodem, kteří dosud tajili se svým učenictvím Ježíšovým ze strachu před židovskými náčelníky, nyní po smrti Páně strach svůj odložili a tělo jeho s velikou poctou pohřbili. (19, 38—42.)

13—27. Pán Ježíš před Annášem. Petrův pád. Viz Mark. 14, 66—72, str. 156—158.

13. Annáš býval nejvyšším knězem, ale potom byl sesazen od Valeriána Grata, podržev titul nejvyššího kněze, Kaifáš byl nejvyšším knězem úřadujícím.

20 Ježíš mu odpověděl: Já jsem mluvil světu zjevně; já
jsem učil vždy v synagoze a ve chrámě, kde všickni
21 židé se scházejí, a tajně jsem nemluvil nic. Proč se mne
ptáš? Zeptej se těch, kteří slyšeli, co jsem mluvil; aj, ti
22 vědí, co jsem já mluvil. Když však to pověděl, jeden ze
služebníků, stoje tu, dal Ježíšovi políček rka: Tak-li
23 odpovídáš nejvyššímu knězi? Ježíš mu odpověděl:
Mluvil-li jsem zle, vydej svědectví o zlém; jestliže však
24 dobře, proč mě tepeš? I poslal jej Annáš svázaného
25 k nejvyššímu knězi Kaifášovi. Stál pak Šimon Petr
a ohříval se. I řekli jemu: Nejsi-li také ty z učeníků
26 jeho? On zapřel a řekl: Nejsem. Dí mu jeden ze služeb-
níků nejvyššího kněze, příbuzný toho, jemuž Petr utal
27 ucho: Zdali jsem tě neviděl s ním v zahradě? Tu zapřel
28 Petr opět a hned kohout zazpíval. I přivedli Ježíše od
Kaifáše do soudního dvora. Bylo ráno; a oni nevešli do
soudního dvora, aby se neposkvrnili, nýbrž aby mohli
29 jisti z velikonočních obětí. Tedy Pilát vyšel k nim ven
30 a řekl: Kterou žalobu vedete proti člověku tomuto? Od-
pověděli a řekli jemu: Kdyby tento nebyl zločinec, ne-
31 vydali bychom ho tobě. I řekl jim Pilát: Vezměte ho vy
a podle zákona svého sud'te jej. Tu řekli mu židé: „Nám
32 nepřísluší zabít nikoho.“ Aby se naplnilo slovo Ježí-
šovo, kteréž byl pověděl naznačuje, jakou smrtí má
33 umřítí. Pilát tedy vešel opět do soudního dvora a po-
volal (k sobě) Ježíše a řekl jemu: Ty-li jsi král ži-
34 dovský? Ježíš odpověděl: Sám-li od sebe to pravíš, či-li
35 jiní pověděli ti o mně? Pilát odpověděl: Zdali jsem já
žid? Národ tvůj a velekněží vydali mi tebe. Co jsi učinil?

---

23. Nebylo sice zákona, dle něhož by překročení prahu po-
hanského leviticky poskvrňovalo, pouze obcovati s pohany za-
kazovalo se židům hlavně proto, aby nebyli od nich svedeni
k modlářství. Avšak přísnější židé a jmenovitě fariseové vykládali
zákon ten tak úzkostlivě, že i pohanskou půdu pokládali za ne-
čistou a znečištěnou. Proto nevstoupili do domu Pilátova, jenž
byl pohanem, a to tím spíše, aby se neposkvrnili a tou poskvrnou
nepřipravili o požívání masa z velikonočních obětí. V řeckém a
latinském textě stojí slovo pascha, které mimo jiné znamená
ovšem také beránka velikonočního, ale na tomto místě nikoliv,
nýbrž tak zvanou chagigu, t. j. maso z pokojných obětí veliko-
nočních. O požívání beránka nebyli by se připravili vstupem do
pohanského domu, poněvadž vstup takový poskvrňoval pouze do
západu slunce, beránek velikonoční pojídal se však, až se setmělo.

Ježíš odpověděl: Království mé není z tohoto světa. 36
 Kdyby z tohoto světa bylo království mé, služebníci
 moji bránili by, abych nebyl vydán židům: ale krá-
 lovství mé není odtud. I řekl mu Pilát: Tedy králem jsi 37
 ty? Ježíš odpověděl: Ano, já jsem král. Já jsem se
 k tomu narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal
 svědectví pravdě. Každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas
 můj. Dí mu Pilát: Co jest pravda? A když to pověděl, 38
 vyšel opět k židům a řekl jim: Já na něm žádné viny
 nenalézám. Jest však u vás obyčej, abych vám propustil 39
 jednoho (vězně) o velikonocích. Chcete-li tedy, abych
 vám propustil krále židovského? I vzkřikli opět všickni 40
 řkouce: Ne toho, nýbrž Barabáše. Byl pak Ba-
 rabáš lotr. Tu Pilát vzal Ježíše a dal ho zbičovat. 19 1
 A vojáci, spleťše korunu z trní, vložili mu ji na hlavu 2
 a přioděli ho rouchem šarlatovým. A přicházeli k němu 3
 a říkali: „Zdráv buď, králi židovský!“ A dávali mu po-
 ličky. I vyšel Pilát opět ven a řekl jim: Hle, vedu vám 4
 ho ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalézám.
 (Tu vyšel ven Ježíš nesa korunu trnovou a roucho 5
 šarlatové.) I řekl jim: Ejhle, člověk! Jak ho tedy uzřeli 6
 velekněží a sluhové, zvolali řkouce: Ukřižuj, ukřižuj
 ho! Dí jim Pilát: Vezměte ho vy a ukřižujte, neboť já

---

38. Co jest pravda? Řekl to jednak pln dojmu, který naň učinil Ježíš, jednak pln pochybností, zdali vůbec lze pravdu poznati. Seznav však, že Kristus nečiní se králem politickým, prohlásil, že na něm žádné viny neshledává v těch věcech, jež na něj žalují.

4 abyste poznali, t. j. abych vám dal na jevo, že na něm viny nenalézám, sice jinak bych ho k vám nepřiváděl, nýbrž hned odsoudil.

5. Ejhle, člověk. V slovech těch projevil i útrpnost i posměch; útrpnost s Ježíšem, jehož stav zbědovaný pohnul velice i jim samým; posměch pak židům, že tak zaujati a rozhořčeni byli na obět svou tak přezalostně ztýranou. Představil jim pak Krista tak zbědovaného v domnění, že nasytí se již krvelačností náčelníků židovských, aneb alespoň lid že pohne se pohledem naň k soustrasti a nebude již trvati na tom, aby Ježíš byl usmrcen.

6. Vezměte ho vy a ukřižujte. Slovy těmi nedal ještě židům svolení, aby ho ukřižovali, nýbrž ironicky — s posměchem odmítl jejich požadavek. Také dal tím na jevo nevoli nad tím, že chtějí, aby učinil rozsudek nespravedlivý. Začal tak zase jednati s opravdovou rozhodností vladaře.

- 7 na něm viny nenalézám. Židé mu odpověděli: My máme
 8 zákon, a podle zákona má umřítí, neboť se činil Synem
 9 Božím. Když Pilát uslyšel toto slovo, obával se více.
 10 I vešel opět do soudního dvora a řekl Ježíšovi: Odkud
 11 jsi ty? Ale Ježíš nedal mu odpovědi. I řekl mu Pilát:
 12 Se mnou nemluvíš? Nevíš-li, že mám moc tebe propustiti
 a mám moc tebe ukřižovati? Ježíš mu odpověděl: Neměl
 bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno shůry;
 proto větší hřích má ten, kdo mě tobě vydal. Odtud
 Pilát hledal ho propustiti, ale židé křičeli řkouce: Pro-
 pustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův, neboť každý, kdo

7. Náčelníci židovští vidouce, že Pilát zase počíná si rozhodně a povoliti nechce, upustili od žalob ze zločinů politických, z nichž dosud Krista vinili (viz Luk. 23, 2), a počali jej vinití ze zločinů náboženských, z rouhání (že se činí Synem Božím, nejsa prý jím), a žádali, aby Pilát upustě od dalšího vyšetřování, prostě jim povolil. Neboť ve věcech náboženských jest jim normou zákon Mojžíšův, jehož oni jsou oprávnění vykladači. Nechce-li tedy Pilát jednati proti zákonu mojišskému, jehož přece Římané slíbili, že budou u nich šetřiti, že nemůže jim déle odpirati. Viníce pak Krista z rouhání, z toho, že se činil Synem Božím, naráželi na ty výroky jeho, jimiž se prohlásil za Syna Božího. Toho ovšem nedbali, že Kristus tvrzení své zázraky potvrdil a dokázal, že i v Starém Zákoně jest obsažena nauka o tom, že Vykupitel bude Synem Božím (Mat. 22, 41—46).

8. obával se více. Cítil již dříve jakýsi nepokoj vnitřní, výčitky svědomí, že přes veškeré přesvědčení o jeho nevině dal Krista ztýrati jako zločince; nyní však, když uslyšel, že se činí Synem Božím, obával se tím více; neboť ačkoli ta slova pojímal ve smyslu pohanů, kteří věřili v syny bohů a polobohů, ač sám nevěřil mnoho v ty báje pohanské, přece po všem tom, co o Kristu slyšel a na něm slouledal, nemohl se při oněch slovech ubrániti myšlence, že by to snad přece mohl býti nějaký bůh v podobě lidské aneb alespoň nějaký polobůh, a že by tedy trest a pomstu božskou na sebe svolal, kdyby dále proti němu zakročoval. Kdo ví, myslil as, zda právě proto nechává si Kristus tolik líbiti, aby pak tím přísněji pomstu vykonal.

9. Odkud jsi ty? t. j. kterého jsi původu, pozemského čili nebeského? Ježíš neodpověděl nejspíše proto, poněvadž mu již dříve udal původ svůj, když prohlásil, že království jeho není z tohoto světa (Jan 18, 36).

12. Odtud, (dle řeck. z toho), znamená buď „z toho důvodu“, z té příčiny, aneb, jak jiní as méně správně vykládají, o té chvíli. — Propustíš-li tohoto atd. Slova ta obsažovala v sobě vyhrůžku, že ho obžalují z urážky veličenstva, z toho, že lhostejně měl se k tomu, když jiný činil se králem v zemi římanům podrobené. Proto Pilát nehleděl již tak k nevině Kristově, jako spíše k tomu, aby sebe zachránil. Neměť oné etnosti nadpřirozenost, která koná spravedlnost i s nebezpečenstvím vlastního života.

se činí králem, protiví se císaři. Tedy Pilát uslyšev ta 13
 slova, vyvedl Ježíše ven a posadil se na soudnou stolicí
 na místě, které slove Lithostrotos, hebrejsky Gabbatha.
 Byl pak pátek velikonoční, okolo hodiny šesté; i řekl 14
 židům: Ejhle, král váš! Ale oni vzkřikli: Pryč s ním, 15
 pryč s ním, ukřižuj ho! Řekl jim Pilát: Krále vašeho
 ukřižují? Velekněži odpověděli: Nemáme krále, leč jen 16
 císaře. Tu vydal jim ho, aby byl ukřižován. I pojali 16
 Ježíše a vyvedli ho. A nesa sobě kříž vyšel na místo, 17
 které slove lebčí, hebrejsky Golgotha. Tam ukřižovali 18
 jej a s ním dva jiné po obou stranách, uprostřed pak
 Ježíše. I napsal Pilát také nápis a dal ho na kříž. Bylo 19
 pak napsáno: Ježíš Nazaretský, král židovský. Tento 20
 nápis tedy četli mnozí ze židů, neboť blízko města bylo
 místo, kde Ježíš byl ukřižován; a bylo (to) napsáno
 hebrejsky, řecky a latinsky. I řekli velekněží židovští 21
 Pilátovi: Nepiš „král židovský“, nýbrž že „on řekl:
 Jsem král židovský.“ Pilát odpověděl: Co jsem napsal, 22
 to jsem napsal. Když tedy vojáci nkřižovali Ježíše, 23
 vzali roucha jeho a učinili čtyři díly, každému vojínu
 díl, a sukni. Byla pak ta sukně nesešivaná, odvrchu

11. Okolo hodiny šesté, t. j. kolem poledne. Slova „Ejhle, král váš: krále vašeho ukřižují“ pověděl ironicky, posměšně, chtěje dáti jimi na jevo fajený hněv a opovržení židům. Proto také židé uslyševše je, se zuřivostí volali: „Pryč s ním!...“

17—30. Pán Ježíš ukřižován, umřel. Viz Mat. 27, 35—50; Mark. 15, 24—37; Luk. 23, 33—46.

19. Nápis ten podává sice každý evangelista jinak. Matouš a Lukáš: „Tento jest král židovský“, Marek: „Kráľ židovský“. Různost ta pochází buď odtud, že nápis byl v trojí řeči aneb spíše odtud, že pouze jeden z nich (Jan) podal jej doslovně, ostatní pak pouze co do smyslu.

23. Po obyčejí římském patřila roucha ukřižovaných těm, kteří ortel smrti vykonali. Kolik kusů toho roucha bylo, zcela jisto není. Ze slov sv. Jana soudí mnozí, že sukně či tunika nebyla čítána mezi ony čtyři díly, jež vojáci učinili, a že tedy bylo celkem 5 kusů, a buď o každý kus zvlášť aneb pouze o sukni že bylo losováno, poněvadž nebyla sešitá, nýbrž setkaná. Avšak zdá se, že Jan slovy „byla nesešivaná, nýbrž setkaná“ pouze na to chtěl váhu klásti, že bylo losováno o sukni nesešivanou, nikoli však na to, že bylo o ni losováno. A Marek dosti zřejmě poukazuje k tomu, že bylo losováno o každý díl zvlášť. I jest proto pravděpodobnější, že Jan k oném 4 dílům počítal také sukni, že tedy pouze 4 díly byly a o každý že losovalo se zvlášť. Díly ty byly as plášť, pás, sandály s pokryvkou na hlavu a tunika.

- 24 všecka veskrze utkaná. Proto řekli mezi sebou: Ne-
roztrhujme ji, nýbrž losujme o ni, či bude. Aby se na-
25 plnilo Písmo, které praví: Rozdělili sobě roucha má
a o můj oděv metali los. Vojáci to tedy učinili. Stály
26 pak .u kříže Ježíšova jeho matka a sestra matky jeho
Maria Kleofášova a Maria Magdalena. Tedy Ježíš uzřev
matku a toho učeníka, kterého miloval, an tu stojí, řekl
27 matce své: Ženo, hle syn tvůj. Nato řekl učeníkovi: Hle
matka tvá. A od té chvíle přijal ji ten učeník k sobě.
28 Potom Ježíš, vida, že jest již všecko dokonáno, aby se
29 naplnilo Písmo, pravil: Žízním. Byla pak tam posta-
vena nádoba plná octa. I nasadili na yzop houbu plnou
30 octa a podali ji k ústům jeho. A když Ježíš ocet přijal,
řekl: Dokonáno jest. A nakloniv hlavu, vypustil duši.
31 Poněvadž byl pátek, tedy židé, aby nezůstala těla na
kříži v sobotu, neboť den té soboty byl veliký, pro-
sili Piláta, aby se jim zlámaly nohy a (oni) sňali se

26—27. Umíraje již postaral se o svou matku, svěřiv ji Janovi, aby se o ni staral s láskou i péčí synovskou. Ukázal tak, jak důležitá a svatá jest povinnost lásky synovské. Avšak i Jana, miláčka svého, doporučil mateřské ochraně své matky. Neboť v tom shodují se všickni svatí Otcové, že Jan zastupoval tehdy všechny věřící a že v něm všickni věřící byli doporučení mateřské lásce a péči Panny Marie, Maria pak za matku všech věřících prohlášena.

28. Žízním. Zvolal tak, nejen aby dal výraz nesnesitelné žízní své, která nastala velikou ztrátou krve, zánětem ran a silnějšími výpary na čirém vzduchu, nýbrž, jak udává sv. Jan, i aby naplnil Písmo; neboť ve Starém Zákoně (žalm. 63. 22) byla předpověděna i žízeň Kristova i napájení jeho octem. Dle sv. Otců vyjádřil oním slovem také svou žízeň duševní, totiž svou lásku k lidem a touhu po spase duší.

30. Dokonáno jest. totiž moje poslání, jež jsem přijal od Otce, vykonal jsem všecko, co po úradku Božím měl jsem ku spase lidstva vykonati a tak dospěl jsem k době, kdy pozemský život svůj ehei ukončiti.

31. U židů nesměla těla odpravených zůstatí bez pohřbu do druhého dne. A proto, když někdo byl ukamenován neb jinak popraven a potom tělo jeho k zvýšení trestu a na výstrahu na kůl rovnášeno, umřelo ještě téhož dne se sejmonti a pohřbíti. Tentokráte měli však židé zvláštní příčinu, aby nenechávali odpravených na kříži do druhého dne, tu totiž, že na druhý den připadala sobota, a to sobota Veliká, jak ji nazývá sv. Jan bezpochyby proto, že na ni připadal druhý svátek velikonoční, o kterém se obětoval první snop obilní a tak počínaly se žně. Poněvadž však všickni odsouzení nebyli ještě mrtvi, chtěli židovští náčelníci, aby se smrt

(s kříže). Přišli tedy vojáci a zlámali nohy jednomu 32
i druhému, jenž s ním byl ukřižován. Když však přišli 33
k Ježíšovi a uzřeli ho již mrtvého, nezlomili mu nohou,
ale jeden z vojinů bodl jej kopím v bok, a hned vyšla 34
krev a voda. A ten, jenž (to) viděl, vydal svědectví 35
(o tom), a pravdivé jest svědectví jeho, a on ví, že
pravdivé věci mluví, abyste i vy uvěřili. Staloť se to za- 36
jisté, aby se naplnilo Písmo: Kosti mu nezlomíte. A opět 37
jiné Písmo dí: Budou patřiti na toho, v něhož bodli.
Potom Josef z Arimathie, jsa učeníkem Ježíšovým, ale 38
tajným pro strach před židy, žádal Piláta, aby směl
sejmouti tělo Ježíšovo. A Pilát dovolil. Přišel tedy,
a sňal tělo Ježíšovo. Přišel však i Nikodem, kterýž byl 39
přišel k Ježíšovi nejprve v noci, a přinesl smíšeninu
myrrhy a aloe, asi sto liber. I vzali tělo Ježíšovo a obvi- 40
nuli je prostěradly s vonnými věcmi, jakož jest u židův
obyčej pochovávatí. Byla pak na tom místě, kde byl 41
ukřižován, zahrada a v té zahradě hrob nový, do něhož
ještě nikdo nebyl položen. Tam tedy pro pátek židovský 42
položili Ježíše, poněvadž hrob byl blízko.

---

jejich urychlila zpřerážením noh. Avšak úkon ten byl samostatným
trestem smrti, a jestli se ho někdy užilo k urychlení jiného způ-
sobu smrti, smělo se státi jediné se svolením vyšším. Z té příčiny
odebrali se k Pilátovi s prosbou, aby dovolil řečeným způsobem
smrt jejich urychlití. A on povolil a dal rozkaz příslušný.

34. Bodl jej (podle nejstaršího podání) do boku pravého,
a to tak mocně, že kópí vniklo až do srdce a zůstavilo ránu takovou,
že si sv. Tomáš troufal do ní ruku vložiti (Jan 20, 25). Učimil
to proto, poněvadž chtěl míti jistotu plnou, že Kristus zemřel.
Podle martyrologia římského jmenoval se vojin ten Longin; byl
to tedy pravděpodobně setník sám, neboť dle Skutků Pilátových
jmenoval se Longinem setník. Vyšla krev a voda, totiž krev
zvlášť a voda zvlášť, ač obě zároveň.

35. Ten, jenž viděl, totiž sv. evangelista Jan sám.

36. Kosti mu nezlomíte (v některých rukopisech „ne-
zlomí se“). Slova jsou uvedena volně z Mojž. 2, 12, 46, neb 4. Mojž.
9, 12. Ve smyslu literním týkají se beránka velikonočního, ve smyslu
předohrazeném Krista.

37. Budou patřiti... Slova jsou uvedena volně ze Zach.
12, 10. Prorok předpověděl jimi, že Vykupitel bude bodnut a že
mnozí ze židů potom obrátí se k němu s kajícíností a s důvěrou.
Jan uvádí je na důkaz, že smrt Kristova udála se tak, jak byla
předpověděna.

38—42. Viz Mat. 27, 57—61; Mark. 15, 42—47; Luk. 23, 50—56.

Na Bílou sobotu.

Čtení z listu sv. Pavla ke Koloským 3. 1—4.

- 1 **B**ratři, jestliže jste povstali s Kristem, těch věcí hledejte,
které jsou svrchu, kde jest Kristus, sedě na pravici Boží;
2 3 o to pečujte, co svrchu jest, ne o to, co jest na zemi. Neboť
4 jste zemřeli, a život váš jest skryt s Kristem v Bohu. Když
se ukáže Kristus, váš to život, tehdy i vy se ukážete s ním
ve slávě.

Evangelium podle sv. Matouše 28, 1—7.

- 1 **P**o sobotě, když již svítalo na neděli, přišla Maria
Magdalena a druhá Maria, aby pohleděly na hrob.
2 A hle, zeměřesení stalo se veliké; neboť anděl Páně
sestoupil s nebe a přistoupiv odvalil kámen a posadil
3 se na něm. Byl pak obličej jeho jako blesk, a roucho
4 jeho bílé jako sníh. Ze strachu před ním strážní se za-
5 chvěli a stali se jako mrtví. I promluvil anděl a řekl
ženám: Nebojte se vy! Neboť vím, že hledáte Ježíše,

1—2. napomíná, aby vstavše s Kristem (na křtu sv.) k životu novému, pečovali o statky nebeské, t. j. o ctnost, svatost života a vůbec o to, aby varnjíce se zlého a konajíce dobré, udrželi se s Bohem ve spojení. zjednali si zásluhy dobrých skutků a dosáhli věčné blaženosti. Pravě, aby nepečovali o věci pozemské, peníze, čest, rozkoše a pod., nezakazuje veškeré péče o věci pozemské, nýbrž jen péči úzkostlivou a nezřízenou, zkrátka takovou, která by překážela péči o věci nebeské.

3—4. Udává příčinu, pro kterou mají pečovati ne o věci pozemské, nýbrž nebeské, proto totiž, poněvadž na křtu sv. zemřeli duchovně podle člověka starého, dosáhše odpuštění hříchů, a oblékli člověka nového, byvše povzneseni k nadpřirozenému životu v milosti Boží. Tento život v milosti Boží jest sice nyní skryt v Bohu lidem smýšlení světského, neboť lidé takoví ho nepozorují, ba ani nechápou, podobně jako nevidí slavného života, ke kterému Kristus vstal z mrtvých, avšak časem svým, v den Kristova příchodu k soudu, objeví se věrní vyznavači Kristovi i s ním ve slávě. — Kristus, váš život, t. j. zdroj a příčina života vašeho přirozeného i nadpřirozeného, přítomného i budoucího.

1—2. Druhá Maria, totiž matka apoštola Jakuba Mal. a Judy (Mark. 16, 1). Mezitím co byly na cestě, ne-li dříve, vstal Pán Ježíš z mrtvých a vyšel ven hrobem zavřeným. V touz dobu nastalo po nejbližším okolí zeměřesení a zjevil se anděl, oboje za tím účelem, aby dosvědčilo se nejprve strážní, potom i ženám, že Pán Ježíš vstal z mrtvých.

který byl ukřižován. Není ho tuto; vstalť jest zajisté, 6
jak byl řekl; pojdte a vizte místo, kde Pán byl po- 7
ložen. A odejdouce rychle, povězte učeníkům jeho, že
vstal z mrtvých; a aj, předchází vás do Galilee, tam jej
užříte; hle, pověděl jsem vám.

Na Hod Boží velikonoční.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 5, 7—8.

Vyčištěte kvas starý, abyste byli těstem novým, jelikož jste 7
přesní; vždyť i náš beránek jest obětován, (totiž)
Kristus. Proto slavme hody nikoliv s kvasem starým, ani 8
s kvasem špatnosti a nešlechtnosti, nýbrž s přesnicemi
upřímnosti a pravdy.

Evangelium podle sv. Marka 16, 1—7.

Za onoho času Maria Magdalena a Mařia (matka) 1
Jakubova a Salome nakoupily vonných věcí, aby
přijdouce pomazaly Ježíše. A záhy zrána přišly ke 2
hrobu, když slunce již vyšlo. I pravily k sobě vespolek: 3
Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových? A pohlédše 4
užřely, že kámen jest odvalen. Byl totiž velmi veliký.

7—8. Narážejí na mojžíšský předpis, před hlavním svátkem
velikonočním odstranovati z domu všechno kvašené na význam
čistoty a přesnosti, s kterou měli slaviti svátky velikonoční a
obětovati beránka. vyzývá křesťany korintské, aby vyloučili ze
své společnosti církevní onoho krvesmilníka (jakožto kvas starý),
o němž dostav zprávu, mluvil ve stati předchozí; mají to učiniti
k tomu konci, aby byli těstem novým, čili masou novou,
přesnou, nekvašenou, t. j. aby jejich církevní obec byla čistá a
neposkvrněná, a to proto, poněvadž jsou přesní, t. j. poněvadž
všickni věřící podle svého povolání jsou přesní čili svatí a tedy
i podle života svého mají býti svatí. Mají přesnosti této dbáti tím
spíše, poněvadž i náš beránek jest obětován. Židé totiž
nesměli již jisti chlebě kvašených, jakmile beránek velikonoční
byl obětován. Na obyčej ten narážejí, Pavel praví, že i náš beránek,
totiž Ježíš Kristus jest obětován, a tedy ani my že nemáme již
přidržovati se toho, co jest kvašené, t. j. špatné. Židé, kteří obě-
tovali beránka každý rok, zdržovali se kvašeného pouze po jeden
týden, my však, pro něž jediný toliko beránek, totiž Ježíš Kristus byl
obětován a tou jedinou obětí učinil na věky dokona-
lými ty, kteří se posvěcují (Žid. 10, 14), máme se zdr-
žovati kvasu špatnosti vždycky, stále tedy hody slaviti, t. j.
život svatý vésti.

- 5 A vešedše do hrobu, užřely mládence, an sedí na pravici
 6 oděn rouchem bílým; i ulekly se. On pak řekl jim: Ne-
 bojte se; hledáte Ježíše Nazaretského, ukřižovaného;
 vstať jest, není ho tuto; aj místo, kdež jej byli polo-
 7 žili. Ale jděte a povězte učeníkům jeho i Petrovi: „Pře-
 dejde vás do Galilee, tam ho uvidíte, jakož vám byl
 pověděl.“

Kristovo zmrtvýchvstání jest událostí nepo-
 chybou, dějepisnou. Předem jest jisto, že Pán
 Ježíš vskutku zemřel. Neboť nejen a) všickni evangelisté
 tvrdí výslovně, že Kristus duši vypustil, smrt jeho dosvědčuje
 b) i Pilát, kterýž nevydal dříve těla jeho Josefovi ku pohřbu,
 pokud úředně nebylo zjištěno, že jest mrtev (Mark. 15, 44—45);
 dosvědčují to c) přátelé jeho, kteří by ho nebyli pochovali, kdyby byli
 měli alespoň jiskru naděje, že jest ještě život v něm; d) nepřátelé
 jeho, kteří nepochybující o smrti Kristově, nestarali se o nic jiného,
 než aby učeníci těla jeho neukradli; svědčí o tom e) i vojínové,
 které Pilát poslal, aby zlomili nohy ukřižovaným a kteří Kristu
 nohou nezlomili, poněvadž viděli, že jest již mrtev. Patrně to
 však i z toho, co se s Kristem dělo; bylť bičován způsobem říms-
 kým, po kterém zhlusta následovala smrt; potom trním korunován,
 přibit na kříž a proboden kopím (Jan 19, 31), a to ranou takovou,
 že by člověk zdravý musil po ní zemřít; vždyť byla až do srdce
 a tak veliká, že Tomáš chtěl do ní ruku vložit. Kdyby však přece
 ještě nebyl umřel — což po té ráně nebylo možno — byl by se
 zadusil v hrobě ohromnou vlnou, již vydávalo 100 liber vonné masti
 (Jan 19, 39). Nijak však nebyl by mohl odvinouti se z plátna, do
 něhož byl zavinut a odvaliti ode velodu hrobového kámen. Jenž
 byl tak veliký, že ani tři ženy netroufaly si jej odvaliti (Marek
 16, 3), tím méně byl by mohl konati ještě týž den delší cestu do
 Emaus, maje nejen ruce, nýbrž i nohy probodeny.

A že Pán Ježíš vskutku z mrtvých vstal, to dosvědčují nejen
 všickni evangelisté, nýbrž i Josef Flavius (Starožit. 18, 3, 3),
 kterýž výslovně praví, že Kristus ukázal se třetího dne svým
 věrným opět živý, jakož o něm předpověděli proroci; svědčí o tom
 i mlčení velerady židovské, ježto židný člen její nevinil apoštolů
 ze lži, když kázali o Kristově vzkříšení; svědčí o tom i ta změna,
 která se stala s apoštoly po vzkříšení Páně, ta zmužilost, s kterou
 Krista hlásali a pro něho trpěli, a ty záznaky, které činili ve jménu
 ukřižovaného a z mrtvých vstaleho; potvrzuje to též ono množství
 lidí všech stavů, kteří uvěřili k jejich slovu v Krista a hotovi
 byli i smrt podstoupiti pro něho, mohouce se snadno přesvědčiti, zda
 pravda jest to, co o Kristu kázali; ano potvrzuje to i neděle,
 kteráž byla již v době apoštolské ustanovena za den sváteční na
 památku Kristova vzkříšení. Tvrditi, že apoštolé ukradli tělo jeho
 a řekli, že vstal z mrtvých, jest nesmysl; neboť apoštolé neměli
 ani vůle ani odvahy tolik, aby s nebezpečenstvím života po-
 kusili se o krádež těla jeho. Ani nebylo možno ukrásti je,
 poněvadž byla u hrobu četná stráž vojinů, kteří, znajíce přísnou
 povinnost svou, bděli. A byť i usnul některý z nich, nebyli by
 usnuli zajisté všichni; a kdyby i to se bylo stalo, byli by se zajisté
 probudili lomozem, který by nastal při odvalování tak velikého
 kamene. Naprosto však nebyli by židé mlčeli k tomu, nýbrž byli

by žádali za potrestání vojinů, kteří by tak špatně konali povinnost. A o tom nikde zmínky; naopak, evangelista tvrdí, že židé podplatili vojny, aby řekli, že když spali, přišli učeníci a vzali tělo Kristovo. A ačkoli to napsal ještě za živobytí alespoň některých tehdejších členů velerady, přece nikdo mu v tom neodporoval. Apoštolé také nemohli se klamati. Neboť jednak nebyli lehkověrní, jakož svédě jejich nevěra, s kterou přijímali první zprávy o Kristově vzkříšení (Mark. 16, 13—14), zvláště pak počinání Tomášovo, který nechtěl věřit, dokud by nevložil prsty svých na místo hřebů, a své ruky v jeho bok. Jednak jest psychologicky nemožno, aby několik lidí v rozličných dobách a na rozličných místech mělo týž klam zrakový. Vždyť Pán Ježíš ukázal se ne jednomu, nýbrž všem jedenácti apoštolům, ano i jiným přátelům svým, a to několikrát a na různých místech, a on jedl před nimi a dovolil Tomášovi, aby vložil své prsty do jizev jeho. Apoštolé ani nechťeli klamati. Byliť k tomu zcela neschopni při tom skličení, kterým byli sevrěni pro zatknutí a usmrcení mistra svého. Mimo to, kdyby byl Pán Ježíš nebyl z mrtvých vstal, nebyli by měli žádné příčiny lživě kázati o vzkříšení jeho. Vždyť by byli neměli z toho žádného prospěchu ani před Bohem ani před lidmi, nýbrž jen posměch a pronásledování, ať nedíme nic o tom, že by Pán Ježíš je byl oklamal, a oni již pro ten klam nebyli by měli příčiny k němu tak lnouti a pro něj se obětovati. Konečně nebyli by ani mohli klamati i kdyby byli chtěli. Neboť při té opatrnosti, s kterou židé zapečetili a osadili hrob stráží, nebylo možno vzítí tělo Páně, aby podvod nebyl zpozorován aneb co nejdříve nevyšel na jevo. A že by byli tolik tisíc lidí obrátili ke Kristu pouhou smyšlenkou v době, kdy bylo ještě lze o pravdě se přesvědčiti, nebude zajisté nikdo věřit.

Vstal pak Kristus z mrtvých mocí božskou, tou, kterou má Bůh Otec a která i jemu jako Bohu patří. Proto praví Písmo svaté brzy, že Otec vzkřísil Krista, brzy, že Pán Ježíš sám vstal z hrobu mocí vlastní (božskou).

Illedic však k tomu, že Kristus Pán své zmrtychvstání předpověděl jako vzříšení sebe sama, jest zmrtychvstání to na výsost důležitou tím, že jest největším a nutným důkazem božského poslání a božství jeho. jakož i důkazem moci, kterou mají jeho zázraky a zaslíbení. Svätý Pavel vyjádřil to slovy: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné jest kázání naše, a marná jest i víra naše.“ I jest proto vzkříšení to základem naší víry a naděje v něho, takže s klesáním víry ve vzkříšení jeho nutně klesá i víra v jeho božství a naděje ve slavné vzkříšení naše.

Vstal pak Pán Ježíš s tělem oslaveným, podobným tomu, jaká budou těla spravedlivých po vzkříšení, s tělem tedy nesmrtelným, rychlým a duchovním, takže mohl projíti zavřenými dveřmi, rychle s místa na místo se dostat i vznést se k výšinám nebeským, s tělem slavným či lesknoucím se, ač lesk či zář tu do svého nanebevstoupení zakrýval. Ze všechny rány jeho se zahojily, netřeba podotýkati. Pouze pět jizev či ran ponechal si ze všech, jež utrpl, a to na rukou, nohou a v boku. Ponechal si je as proto, a) aby byly důkazem, že vstal s týž tělem, ve kterém trpěl; b) aby byly znamením jeho vítězství nad smrtí a ďáblem; c) aby byly ustavičnou památkou na nekonečnou lásku jeho k lidem a proto útočištěm hříšníků i spravedlivých; neboť tím, že rány ty chová stále na svém těle oslaveném i v nebi, představuje ustavičně Bohu Otci, co za nás trpěl, a tak obnovuje i v nebi obět svou; d) aby byly útěchou a radostí spravedlivým, zahanbením pak a hrůzou nespravedlivým v den soudu.

V pondělí velikonoční.

Čtení ze Skutkův apoštolských 10, 37—43.

- V** těch dnech Petr stojí před shromážděným lidem řekl.
 37 Muži bratři, vy znáte tu událost, která se stala po celém
 38 Judsku počínajíc od Galilee po křtu, který hlásal Jan,
 39 totiž o Ježíši Nazaretském, kterak ho Bůh pomazal Duchem
 39 všecky posedlé od ďábla, neboť Bůh byl s ním. A my jsme
 40 svědky všeho toho, co činil v krajině judské i v Jerusalemě,
 41 jehož i usmrtili pověsivše na dřevo. Toho Bůh vzkřísil třetího
 41 dne a dal mu, aby se ukázal viditelně, nikoli všemu
 42 lidu, nýbrž svědkům od Boha předzřízeným, totiž nám, kteří
 42 jsme s ním jedli a pili po jeho z mrtvých vstání. I prikázal
 43 nám, abychom hlásali lidu a svědčili, že on jest ten, jenž
 43 byl od Boha ustanoven soudcem živých i mrtvých. Jemu všickni proroci vydávají svědectví, že skrze jméno jeho dostanou odpuštění hříchů všichni, kdo v něho věří.

Evangelium podle sv. Lukáše 24, 13—35.

- Z**a onoho času dva z učeníků Ježíšových šli toho
 13 dne do městečka jménem Emaus, které bylo vzdá-
 14 leno od Jerusalema honů šedesát. A ti hovořili spolu
 15 o všech těch věcech, které se byly udály. I stalo se,
 16 když hovořili a sebe se dotazovali, že i Ježíš přiblíživ
 17 se bral se s nimi; ale oči jejich byly drženy, aby ho ne-
 17 poznali. I řekl k nim: Které jsou to řeči, jež spolu
 18 cestou vedete a jste smutni? A jeden z nich, jménem
 18 Kleofáš, odpověděl řekl jemu: Ty-li jediný jsi cizincem v Jerusalemě a neseznal jsi těch věcí, které
 19 se tam staly v těchto dnech? I řekl jim: Které? A oni
 pravili: O Ježíši Nazaretském, jenž byl prorokem,
 mocným v činu i slově před Bohem a přede vším lidem;

38. pomazal, t. j. dal mu jako Bohočlověku pluost darů a milosti Ducha sv., zejména též moc konati zázraky a dílo vykupitelské vůbec, a tak posvětil jej k důstojnosti vykupitelské.

13. honů šedesát = 12 kilometrů či asi tři hodiny cesty.

17. Podle řeckého textu bylo by: Které . . . vedete? I zastavili se smutni.

a kterak velekněží a náčelníci naši ho vydali, aby byl 20
odsouzen k smrti, a ukřižovali jej. My však jsme se na- 21
dáli, že on to jest, jenž má vykoupit lid israelský; a nyní
ke všemu tomu jest dnes třetí den od té doby, co se to
stalo. Ale i některé ženy z našich poděsily nás; bylyť 22
zrána u hrobu a nenalezše těla jeho, přišly a pravily, 23
že viděly také zjevení se andělů, kteří praví, že jest živ.
I odešli někteří z našich ke hrobu a shledali tak, jak 24
byly ženy pravily, jeho však nespatri. Tu on pravil 25
k nim: Ó bláhoví a váhaví srdcem k věření všemu
tomu, co mluvili proroci! Zdali nemusil to Kristus 26
trpěti a tak vejíti do slávy své? A počav od Mojžíše 27
a všech proroků vykládal jim všechna Písma, která byla
o něm. I přiblížili se k městečku, do něhož šli, a on se 28
dělal, jako by chtěl jíti dále, ale oni přinutili ho řkouce: 29
Zůstaň s námi, neb se připozdívá a den se již nachýlil.
I vešel s nimi. A stalo se, když byl s nimi za stolem, 30
vzav chléb požehnal jej a rozlámav ho dával jim.
I otevřely se oči jejich a poznali ho; ale on zmizel od 31
nich. I řekli vespolek: Zdali nehořelo v nás srdce naše, 32
když k nám mluvil na cestě a vykládal nám Písma?
A vstavše v touž hodinu vrátili se do Jerusalema a na- 33
lezli (tam) pohromadě jedenácte (apoštolů) i ty, kteří
byli s nimi, ani praví: Pán vstal skutečně a ukázal se 34
Šimonovi. I vypravovali také oni, co se stalo na cestě 35
a kterak ho poznali v lámání chleba.

---

24. Podle Vulgaty: jeho však nenalezli.

28. Dělal se, jako by chtěl jíti dále, aby jim dal příležitost žádati ho, by s nimi zůstal. A byl by jistě šel dále, kdyby ho byli nežádali. Neboť ačkoli měl v úmyslu vejíti s nimi a dát se jim poznati, nechtěl přece to učiniti jinak, leč si zaslouží tu milost pohostinstvím a láskou k bližnímu.

29. Přinutili ho, t. j. usilovnými prosbami naléhali naň a tak ho polnuli, aby s nimi zůstal.

30. Nepodával jim chleba proměněného, svátostného, nýbrž chléb neproměněný, nesvátostný.

35. v l á m á n í c h l e b a, to jest podle způsobu, kterým chléb požehnal a lámal jim. Poznali ho totiž z toho, že viděli jej počínati si právě tak, jako vždycky činil, když se svými učeníky stoloval, jednak však, a to předem, i z toho, že Pán Ježíš, chtěje se dáti poznati, nejen přestal vyšší mocí svou působiti v jejich oči tak, aby ho nepoznali, nýbrž i zbystřil je, aby ho poznali.

V úterý velikonoční.

Čtení ze Skutků apoštolských 13, 16. 26—32.

16 **V** těch dnech Pavel povstav a pokynuv rukou, (aby
 26 mlčeli), pravil: Muži-bratři, synové rodu Abrahamova
 a vy všickni, kteří se bojíte Boha, vám jest posláno slovo
 27 o té spáse; neboť obyvatelé jerusalemtí a náčelníci jejich,
 nepoznavše ho jakož ani hlasů prorockých, které se čítají
 28 každou sobotu, naplnili je tím, že ho odsoudili, a žádali na
 Pilátovi, aby byl usmrcen, ačkoli na něm nenalezli žádné
 29 příčiny smrti. A když dokonali všecko, co bylo o něm psáno,
 30 sňali ho se dřeva a položili do hrobu. Ale Bůh vzkřísil ho
 31 z mrtvých třetího dne, a on ukazoval se po mnoho dní těm,
 kteří s nim byli vstoupili z Galilee do Jerusalema. a kteří
 32 nyní jsou jeho svědky před lidem. I my zvěstujeme vám
 33 o tom zaslíbení, které se stalo našim otcům, že Bůh je naplnil
 na dítkách jejich, na nás, vzkřísiv Ježíše.

Evangelium podle sepsání sv. Lukáše 24, 36—47.

36 **A** onoho času Ježíš stanul uprostřed nich a řekl jim:
 37 Pokoj vám! (Já jsem to, nebojte se.) Ale oni zdě-
 šeni a přestrašeni jsouce domnívali se, že vidí ducha.
 38 I řekl jim: Proč se děsíte a proč vstupují takové

26—31. Smysl jest: V á m (podle některých rukopisů starých: n á m) jakožto členům národa vyvoleného, jemuž byla dána zaslíbení mesiánská, a vám proselytům, kteří jste se připojili k národu vyvolenému, posláno jest slovo, zvěst o té spáse mesiánské v Kristu Ježíši, o které jsem se právě (ve v. 23.) zmínil. Většina obyvatelstva jerusalemského se svými náčelníky neuznala sice Ježíše za Vykupitele, ba odsoudila jej na smrt, avšak bylo by naprosto nesprávné souditi z toho, že Pán Ježíš Vykupitelem není; neboť oni to činili z neznalosti a neporozumění výrokům prorockým o Vykupiteli, ba právě tím, že Ježíše odsoudili a usmrtili, naplnili ony výpovědi prorocké; že pak Ježíš jest skutečně Vykupitelem, to jde na jevo nade vši pochybnost zvláště také z toho, že Bůh ho vzkřísil z mrtvých a že Ježíš sám vstav z mrtvých ukazoval se nato po mnoho dní apoštolům a jiným etitelům svým.

33. Bůh je naplnil na dítkách jejich, na nás; podle některých rukopisů „na dítkách vašich“, podle jiných a podle Vulgaty na dítkách našich; ale čtení svrchu dané (na dítkách jejich totiž na nás, t. j. na Israelitech vůbec) jest asi pravé; z něho povstala ostatní hlavně přehlédnutím neb přepsáním se.

36—43. Srovn. Jan. 20, 19—23.

37. Myslíli, že to jest duch, poněvadž přišel dveřmi zavřenými.

myšlenky na srdce vaše? Vizte ruce mé i nohy mé, že já 39
 sám to jsem; dotýkejte se mne a vizte, neboť duch nemá
 těla a kostí, jak vidíte, že já mám. A pověděv to ukázal
 jim ruce i nohy. Když pak oni pro radost ještě nevěřili 41
 a se divili, řekl jim: Máte-li tu něco k jídlu? I podali 42
 mu kus pečené ryby a plást medu. A on pojedl před nimi 43
 a vzav ostatky dal jim. I řekl k nim: To jsou slova, 44
 která jsem mluvil k vám jsa ještě s vámi, že se (totiž)
 musí naplniti všecko, co psáno jest o mně v zákoně Moj-
 žíšově a v prorocích i žalmích. Potom vyložil jim 45
 smysl, aby rozuměli Písmům, a řekl jim: Tak jest 46
 psáno, (a tak bylo třeba), aby Kristus trpěl a třetího
 dne vstal z mrtvých, a aby hlášáno bylo pokání a od- 47
 puštění hříchů pro jméno jeho mezi všemi národy.

Ve středu velikonoční.

Čtení ze Skutkův ap. 3, 12—15, 17—19*).

V těch dnech Petr pravil: Muži israelští, poslyšte: 12
 Bůh Abrahamův a Bůh Isákův a Bůh Jakobův, Bůh otců 13
 našich, oslavil Syna svého Ježíše, kterého vy jste vydali a za-
 přeli před Pilátem, když on usoudil, aby byl propuštěn. Vy 14
 však jste zapřeli světce a spravedlivého a žádali jste, aby

42. Slovo „a plást medu“ v některých i nejstarších rukopisech řeckých není.

43. Podle starších rukopisů řeckých a některých latinských zní verš tento pouze takto: „I vzal a jedl před nimi.“

44—49. Srovň. Mark. 16, 14—18. Děj tento stal se (alespoň pravděpodobně) až v den Kristova nanebevstoupení.

46. Slova a tak bylo třeba, scházejí v některých starších rukopisech řeckých i latinských.

47. to jest, aby bylo hlášáno mezi všemi národy, že lze každému dojíti pravým pokáním odpuštění hříchů pro jméno či pro zásluhy Ježíše Krista.

*) Sv. Petr uzdraviv chromého od narození, poučuje užaslý lid, že zázrak ten byl způsoben mocí toho Ježíše, kterého oni ukřižovali, Bůh však z mrtvých vzkřísil; spolu uči, že Ježíš ten jest zaslibený Vykupitel, a povzbuzuje ku pokání.

13. Ježíše vydali Pilátovi, aby potvrdil a provéstí dal rozsudek smrti; zapřeli jej před ním, zvláště když volali: „Nemáme krále, nýbrž císaře“; Pilát usoudil, aby byl propuštěn, když opětě prohlášoval, že na něm viny nenalézá.

- 15 vám byl darován vražedník; původce života jste zabili, ale
 17 Bůh vzkřísil ho z mrtvých, a my jsme toho svědky. A nyní,
 bratři, vím, že jste to učinili z nevědomosti, jakož i náčelníci
 18 vaši. Ale Bůh naplnil tak, co byl předpověděl ústy všech
 19 proroků, že totiž Kristus jeho bude trpěti. Proto činite pokání
 a obraťte se, aby shlazeny byly hříchy vaše.

Evangelium podle sv. Jana 21, 1—14.

- 1 **Z**a onoho času zjevil se Ježíš opět učeníkům svým
 2 u jezera Tiberiadského. Zjevil se pak takto: Byli
 spolu Šimon Petr a Tomáš příjímím Blíženec a Natanael,
 který byl z Kány galilejské, a synové Zebedeovi a dva
 3 jiní z učeníků jeho. Šimon Petr řekl jim: Jdu lovit ryby.
 Řkou jemu: Půjdem s tebou i my. I vyšli a vstoupili
 4 na loď, a té noci nechtyli nic. Když pak bylo ráno,
 Ježíš stanul na břehu, ale učeníci nepoznali, že to jest
 5 Ježíš. Tedy řekl jim Ježíš: Dítky, máte-li něco k jídlu?
 6 Odpověděli jemu: Ne. On pak řekl jim: Vrzte síť na
 pravou stranu lodi a naleznete. I vrhli; a již nemohli
 7 ji utáhnouti pro množství ryb. Tu řekl Petrovi ten
 učeník, kterého miloval Ježíš: Pán jest to! Šimon Petr
 uslyšev, že to jest Pán, opásal si roucho svrchní, neboť
 8 byl nahý. a pustil se do moře. Ostatní učeníci pak táh-
 nouce síť s rybami připlavili se po lodi, neboť nebyli
 9 daleko od země, nýbrž jen asi dvě stě loket. Jak vy-
 stoupili na zem, spatřili ležeti uhlí žhavé a rybu na

---

15. původce života, t. j. toho, jenž jako Bůh jest zdrojem
 a udržovatelem veškerého života, tělesného i duševního, přiroze-
 něho i nadpřirozeného života v milosti Boží.

17. z nevědomosti ovšem zaviněné, neboť z náplni pro-
 roctví a z Kristových zázrakův i slov, mohli poznati, že jest zaslí-
 beným Vykupitelem. Sv. Petr omlouvá tak jakousi měrou jejich
 jednání, aby v nich vzbudil tím spíše naději v odpuštění.

1. Jezero Tiberiadské t. j. Genezaretské.

7. Nahým nazývali také toho, kdo byl oblečen pouze v ná-
 kyčlík neb jen napolo.

9—13. Pán Ježíš sám připravil božskou mocí uhlí i rybu a
 chléb, aby ukázal, že on jest původcem velikého lovu ryb, a že
 jest dárce i časných statkův a nemá potřebí pomoci svých uče-
 níků. Musili však k rybě té po rozkazu Páně přinést také z těch
 ryb, které byli ulovili. Neboť jednak ryba nestačila pro všechny,
 jednak, a to předem, měli apoštolé uvědomiti se, jak veliké množství
 ryb bylo zaloveno, a pocíťti užitek vlastního namáhání.

něm, i chléb. Ježíš řekl jim: Přineste z těch ryb, které 10
jste ulovili nyní. Tedy Šimon Petr vstoupil (na loď) 11
a vytáhl na zem síť plnou ryb velikých, sto padesáti tři.
A ačkoliv bylo jich tak mnoho, síť se nepřetrhala. Ježíš 12
řekl jim: Pojd'te, posnídejte. A nikdo z těch učeníků
(kteří stolovali) neodvážil se ho otázi: Kdo jsi ty?
neboť věděli, že to jest Pán. I přišel Ježíš a vzav 13
chléb dával jim, taktéž i rybu. To již po třetí zjevil se 14
Ježíš učeníkům svým vstav z mrtvých.

Ve čtvrtek velikonoční.

Čtení ze Skutkův apoštolských 8, 26—40.

V těch dnech anděl Páně pravil k Filipovi řka: Vstaň 26
a jdi ku poledni na cestu, která vede od Jerusa-
lema do Gazy; tať jest pustá. I vstal a šel. A hle, (byl tam) 27
muž Ethiop, komorník, mocný to dvořenín královny ethiop-
ské Kandáke, který byl nade všemi poklady jejími. Byl přijel
do Jerusalema se klaněti a (nyní) se vracel sedě na svém 28
voze a čta proroka Isaiáše. I řekl Duch svatý Filipovi:
Přistup a přidrž se vozu tohoto. A Filip přiběhl uslyšel ho, 29
an čte proroka Isaiáše; i řekl: Rozumíš-li snad tomu, co čteš?
On pak řekl: A kterak bych mohl, nevyloží-li mi někdo? 31
I prosil Filipa, aby vstoupil a posadil se k němu. Bylo pak 32
místo Písma, které četl, toto: „Jako ovce k zabiti
veden jest a jako beránek před tím, který
ho stříhá, oněmí, tak neotevřel úst svých.

26. K Filipovi t. jáhnu. Tať jest pustá; slova ta nevztahují se k jménu Gaza, jako by jimi autor přičiňoval k slovům andělovým poznámku, že to město bylo již zpuštěno v té době, kdy psal, nýbrž patří k slovu cestu jakožto přesnější označení, kterým anděl poučuje Filipa, na kterou z těch cest, které vedou do Gazy, má se odebrati.

32—33. Slova ta jsou uvedena z Is. 53, 7—8. Prorok praví je o služebníkovi Hospodínově, jímž se míní Vykupitel; předpovídá zejména jeho ponížení, že totiž nevině bude vydán na smrt, kterou on dobrovolně a trpělivě podstoupí. V ponížení soud jeho zrušen jest t. j. při jeho ponížení přerušen bude soud spravedlivý, takže odsouzen bude nespravedlivě. Slova „kdo vypraví rod jeho“ podle souvislosti své vzhledem k významu hebrejského slova dór — rod, pokolení, znamenají tolik, co: kdo vypraví, náležitě označí neb zkvalifikuje jeho pokolení či vrstevníky proto, že jej tak nespravedlivě vydali (vydají) na smrt? Mnozí sv. Otcové však vykládají slova ta o věčném zplazení Boha Syna aneb o velikém počtu těch, kteří v Kristu milostí Ducha sv. znovuzrozeni bývají a budou.

- 33 V ponížení soud jeho zrušen jest. Kdo vy-
praví rod jeho? Neboť odňat bude ze země
34 život jeho.“ I promluvil komorník k Filipovi a řekl:
Prosím tě, o kom to mluví prorok? o sobě-li či-li o někom
35 jiném? A tu Filip otevřev ústa svá a počav od toho Pisma,
36 zvěstoval mu Ježíše. A jak jeli cestou, přijeli k jedné vodě;
i řekl komorník: Aj, tu voda, co zbraňuje, abych nebyl po-
37 křtěn? Filip pak řekl: Věříš-li z celého srdce, může to
byti. A on odpověděl řekl: Věřím, že Ježíš Kristus jest Syn
38 Boží. I rozkázal zastaviti vůz, a oba sestoupili do vody,
39 Filip i komorník, a pokřtil ho. Když však vystoupili z vody,
Duch svatý pojal Filipa, a komorník neviděl ho více; jel
40 tedy svou cestou raduje se. Filip pak ocitl se v Azotě a
chodě kázal evangelium všem městům, až přišel do Cesaree.

Evangelium podle sv. Jana 20, 11—18.

- 11 a onoho času Maria stála u hrobu venku plačíc.
Jak plakala, naklonila se a nahlédla do hrobu.
12 I uzřela dva anděly seděti v rouše bílém, jednoho
u hlavy, a jednoho u nohou, kde bylo leželo tělo Ježí-
13 šovo. Ti řekli jí: Ženo, proč pláčeš? Dí jim: Vzali Pána
14 mého, a nevím, kam ho položili. To pověděvši obrátila
se nazpátek a spatřila Ježíše, an stojí, ale nevěděla, že
15 to jest Ježíš. Dí jí Ježíš: Ženo, proč pláčeš? Koho
hledáš? Ona domnívaje se, že to jest zahradník, řekla
jemu: Pane, vzal-li jsi jej ty, pověz mi, kam jsi ho po-
16 ložil, a já jej vezmu. Dí jí Ježíš: Maria! Ona obrátila se
17 a řekla jemu: „Rabboni“, to jest „Mistře“. Dí jí Ježíš:
Nedotýkej se mne, neboť jsem ještě nevstoupil k Otc
svému; ale jdi k bratrům svým a pověz jim: Vstupuji

39. Duch sv. vzal Filipa náhle s očí komorníkových, aby ho (komorníka) utvrdil ve víře, že právě jest to učení, které mu hlásal Filip. Komorník uznal také v náhlém zmizení Filipově i zážrak i pokyn, aby šel svou cestou k domovu dále; šel tedy raduje se nad spásou, které se mu dostalo.

17. Zakázal jí dotýkati se ho nikoli proto, že by se takové dotknutí nesrovnávalo se slušností a úctou jemu povinnou, ani proto, že by se bál, aby se neobnovily jeho rány, vždyť hned nato dovolil to ženám, kterým se ukázal (Mat. 28, 9), a o týden později vyzval Tomáše, aby i prsty své vpustil v místo ran a ruku svou vložil v jeho bok, ale proto zakázal jí to, poněvadž chtěl jí dílem potěšiti ujištěním, že pobude tu na zemi ještě nějaký čas a tedy bude míti příležitost, aby ho ještě spatřila a užila, dilem připravit jí zne-
náhla na tu dobu, kdy nebude již více dlíti mezi svými viditelně.

k Otcí svému a k Otcí vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu. Maria Magdalena šla a zvěstovala učeníkům: 18
Viděla jsem Pána a toto mi řekl.

V pátek velikonoční.

Čtení z prvního listu sv. Petra 3, 18—22a.

Nejmilejší, Kristus zemřel jednou za hříchy naše, spravedlivý za nespravedlivé, aby nás přivedl k Bohu, byv usmrcen sice podle těla, ale obživen podle ducha. V něm přišel hlásal také těm duchům, kteří byli v žaláři; ti někdy byli nevěřící, když božská shovívavost čekala ve dnech Noemových za stavby korábu, ve kterém bylo zachráněno ně-

18—20. V předešlé části sv. Petr vyzýval své čtenáře (křesťany maloasijské), aby v čas utrpení a pronásledování předem zachovali dobré svědomí a beze strachu vydávali svědectví své víře a naději v život věčný pamatující, že jest lépe trpěti nevinně, nežli s vinou a že trpíce nevinně připodobňují se Pánu Ježíši. Aby pak tím spíše byli hotovi jako křesťané trpěti nevinně, pro spravedlnost, upozorňuje nyní na utrpení Kristovo a některé blahodatiné účinky jeho. Kristus, ač nevinný a spravedlivý, trpěl dobrovolně za hříchy naše jednou, bylo tedy utrpení jeho pomíjející, a přece mělo takovou moc, že Kristus jím nejen dostihnul za hříchy všech lidí, nýbrž i oslavu věčnou zasloužil sobě i nám. Zemřelť za hříchy naše, aby nás přivedl k Bohu, dále-li se od něho věsti (v. 18.), a pohltil smrt, abychom se stali dědici života věčného (v. 22.); vstav pak z mrtvých vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boží a jsou mu poddáni i andělé; lidská přirozenost jeho oslavena. Podobně pomíjející jsou i ta utrpení, která trpíme my nevinně, pro spravedlnost; trpíme je také jen jednou, jen v životě tomto, a i ona mají moc velikou, rozmnožující naše zásluhy a přispívající k naší oslavě věčné. Slovy „byv usmrcen podle těla, ale obživen podle ducha“ (v. 18.) vykládají se předešlá slova „zemřel jednou“; Kristus Pán totiž trpěl a zemřel jen jednou, neboť byv usmrcen podle těla čili podle lidské přirozenosti své, jakou byla v stavu svého ponížení, byl obživen podle ducha či podle duše své s božstvím spojené a oslavené, pokud totiž duše jeho jsou s božstvím spojená a oslavena nejen nezemřela, nýbrž i stala se (při vzkříšení) principem života jeho nového, i podle těla oslaveného a nepomíjejícího, takže již neumírá a neumře více. (Srovn. 1. Kor. 15, 44.) Tělem totiž rozumí zde lidskou přirozenost Kristovu ve stavu jejího ponížení, duchem pak jeho duši s božstvím spojenou a oslavenou.

19.—20. V něm, t. j. v duchu či v duši své s božstvím spojené a oslavené, ale od těla oddělené přišel Pán Ježíš po své smrti (před svým zmrtychvstáním) k duším zemřelých a také jim hlásal, že dílo vykupitelské jest již vykonáno. Duše ty byly v žaláři, t. j. v podsvětí či v říši zemřelých, která tehdy se dělila ve tři části, předpekli, očistec a peklo. Kristova duše vstoupila sice (alespoň pravděpodobně) jen do předpekli, místa to, kde byly duše oněch lidí spravedlivých neb kajeníků, kteří zemřeli před

- 21 kolik, to jest osm osob skrze vodu, podobně jako i vás nyní protiobrazně zachraňuje křest, jež není odložením nečistoty tělesné, nýbrž vyžádáním dobrého svědomí na Bohu, (a to)
- 22 skrze vzkříšení Ježíše Krista, jenž⁹ jest na pravici Boží.

Evangelium podle sv. Matouše 28, 16—20.

- 16 **Z**a onoho času jedenáct učeníkův odešlo do Galilee
- 17 na horu, kam Ježíš byl jim uložil, a uzřevše ho
- 18 klaněli se mu; někteří však pochybovali. I přistoupil

Kristovou smrtí a časné tresty za svá provinění si již vytrpěli zde neb v očiště, a pouze tam podala radostnou zvěst o dokonaném vykoupení a o tom, že vezme je s sebou do nebe; ale zvěst ta pronikla i do očiště a do pekla s účinkem ovšem nestejným, tam k úlevě a radosti, do pekla ke zděšení nad tím, že moc pekla zlomena. Kázal pak řečeným způsobem všem duším v podsvětí, i duším těch, kteří nevěřili výstražným slovům Noemovým, když stavěl koráb, z nichž však přece někteří alespoň při nastávající potopě opravdovou lítostí nad svými hříchy a věrou i naději ve Vykupitele byli proniknutí a tím od věčné záhuby zachráněni. Věc tuto vytýká sv. Petr zvláště, aby tím zřejměji upozornil na velikou moc Kristova utrpení a vykupitelského díla vůbec; neboť židé myslili, že všickni ti, kteří při potopě zahynuli, byli od blaha mesiášského, od věčné spásy vyloučeni. Podsvětí (předpekli, očiště, peklo) nazývá žalářem, poněvadž tam duše byly, a pokud se týká, jsou vyloučeny od života jak pozemského, tak nebeského. — V korábě bylo zachráněno osm osob, totiž Noe a jeho manželka, jejich tři synové (Sem, Chám, Jafet) a jejich manželky. — Když božská shovívavost čekala, tak správně podle textu řeckého i některých rukopisů latinských; podle Vulgaty Klementske (tištěné) bylo by „když božskou shovívavost očekávali“. — Slova „skrze vodu byli zachráněni“ jsou řečena buď ve smyslu místním (zachráněni byli tím, že pluli v arše skrze vodu na místo záchrany, kde archa po odpadnutí vody stanula), aneb spíše ve smyslu nástroje neb prostředku (byli zachráněni skrze vodu, t. j. vodou, tak totiž, že vodou byla nesena archa, do které se utekli).

21. To, že vodou (skrze vodu) byli v arše zachráněni, bylo předobrazem sv. křtu, při němž člověk vodou a slovem Božím bývá od hříchu prvotního (i všech před křtem spáchaných hříchů) očištěn a v Kristu k životu věčnému znovuzrozen, posvěcen, a tak zachráněn, spasen. Nazývá křest vyžádáním dobrého svědomí nejspíše vzhledem k tužbě a žádosti, kterou ke křtu byli přistoupili, a vzhledem k tomu, čeho na křtu nabyli.

16. Do Galilee odebrali se apoštolové as 14 dní po Kristově zmrtvýchvstání. Na kterou horu vyšli, není známo, snad na Tábor.

17. Pán Ježíš objevil se jim s počátku poněkud v dáli; proto někteří nepoznali ho a byli v pochybnosti, zdali ten muž, kterého vidí v dáli, jest Pán Ježíš. Když se přiblížil, poznali ho.

18—20. Pán Ježíš uděluje apoštolům poslání světové.

18. Veškerá moc. Rozuměl tím nikoli božskou svoji moc, kterou má jako Bůh od věčnosti, nýbrž moc vykupitelskou, která

Ježíš a mluvil k nim: Dána jest mi veškerá moc na nebi 19
i na zemi. Jdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve
jméno Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachová- 20
vati všecko, co jsem přikázal vám; a aj, já jsem s vámi
po všechny dni až do skonání světa.

- V sobotu velikonoční.

Čtení z prvního listu sv. Petra 2, 1—10.

Nejmilejší, odložte veškerou zlobu a všecku leš i po- 1
krytství a závist a všecko utrhaní, jakožto dítky novo- 2
rozené požadujte mléka duchovního, čistého, abyste jím vy-
rostli ke spáse, ježto jste okusili, jak dobrotivý jest Pán. 3
K němu přistupujte, kameni to živému, jenž byl od lidí za- 4
vržen, od Boha však vyvolen a počten, také sami jako 5
kamení živé se (na něm) vzděláváte v dům duchovní, v kněž-
stvo svaté, abyste podávali duchovní oběti příjemné Bohu

mu přísluší i jako člověku a kterou lidi z poroby hříchů vysvobo-
zuje, ke svobodě dítek Božích přivádí, je posvěcuje a věčně bla-
ženými činí.

19. Posílá je ke všem národům a velí všechny učiti či spíše
(jak má text řecký) všechny činiti učeníky a tedy všechny přiváděti
k němu a do jeho království, církve.

1—3. Sv. Petr nabádaje k životu křesťanskému, vyzývá, aby
toužili po čistém mléku či pokrmu duševním, t. j. po čisté pravdě
křesťanské a aby silou její prospívali v životě křesťanském a spěli
k dokonalosti, a to k tomu konci, aby dosáhli spásky či blaženosti
věčné; aby pak tím spíše tak učinili, upozorňuje na dobrotivost
Kristovu, kterou byli již často okusili, zejména když milostí jeho
a pravdou křesťanskou nabyli posily proti pokušením, útěchy
v utrpení a pronásledování, odpustění hříchů, pomoci k dobrému.

4.—5. Slovo οἰκοδομεῖτε (oikodomeisthe) i latinské supradifin-
camini může svojí formou býti i způsobem oznamovacím (vzdě-
láváte) i rozkazovacím (vzdělávejte). Poněvadž však tato věta,
souvětí ve v. 4. připojuje se k v. 3. jak podle řeckého, tak podle
latinského textu náměstkou vztažnou (eis hon, εἰς ὃν, ad
quem = k němuž), a poněvadž ve v. 6.—10. jsou způsoby oznamo-
vací, jest správnější překládati zde způsobem oznamovacím (se
vzděláváte), ač mnozí vykladači překládají způsobem rozkazovacím
(ku kterémužto přistupujete... vzdělávejte se). Sv. Petr tedy po-
tvrzuje a zdůrazňuje zde předešlé napomenutí svoje poukazem na
to, že věřící, budou-li ke Kristu jakožto k živému kameni úhelnímu
přistupovat; t. j. evněním se v ctnostech a vůbec prospíváním ve
svatosti a životě křesťanském vždy se mu připodobňovat a s ním
se spojoval, sami také budou kameny živými (pokud totiž majíce
v sobě nadpřirozený život milosti Boží, s milostí tou budou půso-
biti), a jako kamení živé ve spojení s Kristem se vzdělávají, vchá-
zejíce totiž vždy v užší spojení s Kristem, prospívajíce ve ctnostech

němu světlu svému, kteří jste někdy byli *ne lidem*, nyní však jste *lidem Božím*, kteří jste (někdy) byli *bez milosrdenství*, nyní však jste *milosrdenství* došli.

Evangelium podle sv. Jana 20, 1—9.

V první den týdne pak Maria Magdalena přišla 1
k hrobu ráno, když ještě byla tma, a uzřela kámen 2
od hrobu odvalený. I běžela a přišla k Šimonu Petrovi 3
a k jinému učeníku, kterého miloval Ježíš, a řekla jim: 4
Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kam ho položili. Vyšel 5
tedy Petr i ten druhý učeník a šli k hrobu. Běželi pak 6
oba spolu, ale ten druhý učeník běžel napřed, rychleji 7
než Petr, a přišel k hrobu první, a nachýliv se uzřel 8
prostěradla ležeti, ale nevešel. Tu přišel Šimon Petr
jda za ním a vešel do hrobu, i uzřel prostěradla ležeti
a roušku, kteráž byla na hlavě jeho, ležeti nikoliv
s prostěradly, nýbrž svinutou na jednom místě. Potom
tedy vešel (tam) i ten učeník, který byl přišel první

a jiným svítiti světem pravdy a dobrého příkladu, jakož i aby kralovali s Kristem v království nebeském; ku žízni pak potud, pokud se Bohu zasvětili a mu oběti vroncích modliteb a dobrých skutků podávají; národem svatým (2. Mojš. 19, 6.), pokud oddělivše se od světa lžíšného, tvoří společnost Bohu zasvěcenou a ctností oddanou; lidem vlastnickým či získaným neb zvláštním (Mal. 3, 17., Is. 43, 21.), pokud byvše vykoupeni smrtí vtěleného Syna Božího a na křtu sv. v Kristu znovuzrozeni, zvláštním způsobem jako vlastnictví patří Bohu a jsou poviinni mu sloužit. Důstojnost ta byla dána věřícím za tím účelem, aby hlásali světu vznešené vlastnosti Boží (Is. 43, 21.), jmenovitě ty, které se jeví ve vykupitelském díle Kristově, milosrdenství, svatost, spravedlnost, moc, moudrost. — z temnosti, t. j. z pohanství, které bylo v temnosti bludu; k podivnému světlu svému, t. j. k náboženství křesťanskému, kteréž svým (od Krista přijatým) učením a Boží milostí podává věřícím právě poznání Boha, cestu ke spáse jim ukazuje a je uzpůsobuje, aby po ní kráčeli.

1. Srovn. Mark. 16, 1—7 při evang. na hod Boží velikonoční. — Přišlo sice více žen ke hrobu. Sv. Jan zmiňuje se pouze o Marii Magdaleně, zajisté proto, že chtěl vyličiti zjevení, jehož se jí dostalo.

8. uvěřil totiž, že Kristus vstal z mrtvých. Uvažoval zajisté i s Petrem, i jak bylo tělo Páně položeno při polříbu, i jak složena jsou roucha, jimiž bylo tělo ovinuto, i jak hrob vůbec vypadá. A po úvaze té uznal i s Petrem, že tělo Kristovo nemohlo ani propadnouti se do země při zemětřesení, poněvadž nebylo tam žádných

9 ke hrobu, a uzałřel i uvěřil; neboť ještě nerozuměli
10 Písmu, že musí z mrtvých vstátí. I odešli učeníci ti zase
domů.

V první neděli po velikonočních (Bílou či Provodní).

Čtení z prvního listu sv. Jana 5, 4—10.

4 **N**ejmilejší, všechno, co se zrodilo z Boha, přemáhá svět,
5 a to jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše. Kdo
jest však, jenž přemáhá svět, leč ten, kdo věří, že Ježíš jest
6 Syn Boží? To jest ten, jenž přišel skrze vodu a krev, Ježíš
Kristus, ne pouze vodou, nýbrž vodou a krví. Také Duch je

trhlín tak velikých, ani ukradeno býti, poněvadž by zločinec nebyl
dával prostěradla do takového pořádku. I rozpomenul se as na
předpověď Páně, kterou byl dal o svém zmrtvýchvstání, a uvěřil,
že vstal z mrtvých.

9. Slovy těmi vysvětluje, proč teprve nyní uvěřil, ač nejen od
Krista, nýbrž i v Starém Zákoně bylo předpověděno, že vstane
z mrtvých, proto totiž, poněvadž dříve ani on ani ostatní učeníci
nerozuměli oněm výrokům Písma, jimiž se předpovíдалo, že Vy-
kupitel vstane z mrtvých.

4—5. Vyzývá k více v Ježíše Krista, jakožto zdroj a sílu lásky.

4. t. j. přikázání Boží zachovávatí není těžko opravdovému
křesťanu, neboť každý, kdo na křtu sv. z Boha se zrodil, každý
křesťan pravý může s těmi milostmi, které obdržel na křtu sv.
(a též v jiných svátostech dostává), překonati všechna pokušení
a obtíže, které mu svět a žádost jeho činí, a skutečně je překo-
nává, jestliže oněch milostí užívá, a tím vítězstvím či mocí vítěznou,
kteou přemáhá svět i žádost jeho, jest naše víra, kterou jsme vešli
ve spojení s Kristem a skrze něho s Bohem.

6—12. Uváděje troje svědectví souhlasné, ukazuje, na jak
pevném základě spočívá naše víra v Ježíše Krista jakožto Vy-
kupitele světa a Syna Božího.

6. Slovy „přišel (veřejně vystoupil) skrze vodu“ na-
ráží na svědectví, které Bůh Otec vydal Pánu Ježíši na počátku
jeho veřejného života při jeho křtu v Jordáně slovy „Ty jsi Syn
můj milý, v tobě se mi zalíbilo“; slovy pak „a skrze krev“ náráží
na svědectví, které Pán Ježíš sám vydal krvavou smrtí svou na
kříži. Poněvadž totiž smrt tu podstoupil právě tak, jak bylo
předpověděno v Zákoně Starém, osvědčil jí, že jest oním Vy-
kupitelem, jenž byl v Starém Zákoně zaslíben, a tedy i Synem
Božím. Mimo svědectví však, kterú řečeným způsobem vydal mu
Bůh Otec a Syn, vydává mu je také Duch sv., a to viditelným
sestoupením na apoštoly, udílením darů mimořádných apoštolům
a různým křesťanům, zázraky, které skrze ně činí a j. (Srovň.
Jan. 15, 26.) On vydává a může vydávati svědectví právě, poně-
vadž jest p r a v d a n a p r o s t á (Jan. 11, 17; 15. 26, 27; 16, 13).

to, jenž vydává svědectví, neboť Duch jest pravda. Jsou za- 7
 jisté tři, kteří vydávají svědectví na nebi, Otec, Slovo a Duch 8
 svatý, a tito tři jedno jsou; a tři jsou, kteří vydávají svě- 9
 dectví na zemi, Duch a voda a krev, a tito tři v jedno jsou. 10
 Přijímáme-li svědectví lidské, svědectví Boží jest větší, 10
 neboť toto jest svědectví Boží, že vydal svědectví o Synu svém.
 Kdo věří v Syna Božího, má svědectví Boží v sobě; kdo ne-
 věří Bohu, učinil ho lhářem, neboť neuvěřil ve svědectví,
 které Bůh vydal o Synu svém.

Evangelium podle sv. Jana 20, 19—31.

Za onoho času, když byl večer toho dne, prvního to 19
 v týdnu, a pro strach před židy dveře byly zavřeny
 (tam), kde byli učeníci (shromážděni), Ježíš přišel a
 postavil se uprostřed a řekl jim: Pokoj vám. A to po- 20
 věděv, ukázal jim ruce i bok. I zaradovali se učeníci
 spatřivše Pána. Tu řekl jim opět: Pokoj vám; jako mě 21

7—8. Slova „na nebi... na zemi“ scházejí skoro ve všech rukopisech řeckých, jakož i v starých překladech, a to i v dosti četných rukopisech latinských. Vyjadřují zřejmě pravdu také na jiných místech v Novém Zákoně vyslovenou, totiž že jest jeden Bůh ve třech osobách. — Slovy „svědectví vydávají Duch a voda a krev“ míní ona svědectví daná od Otce, Syna a Ducha sv., na něž byl narážel ve v. 6. Tito tři jsou svým svědectvím v jedno, t. j. souhlasně vydávají svědectví o Ježíši jakožto Vykupiteli a Synu Božím. Klade váhu na číslo tři, poněvadž podle zákona mojišského (5. Mojž. 19, 1; 2. Kor. 13, 1) dvou neb tří svědků souhlasných bylo třeba, aby nějaká pravda osvědčila se nálezitě a právoplatně.

10. má řečené svědectví Boží o Ježíši Kristu v sobě, t. j. přijal je do rozumu i vůle a učinil je pravidlem svého smýšlení i jednání. Učinil (podle Vulgaty činí) ho lhářem, t. j. vinil ho ze lži. Viz 1. 10.

19—23. viz Luk. 24, 36—43 (v úterý velikonoční). Zjevení toto stalo se v den Kristova zmrtvýchvstání as v 9 hodin večer, nedlouho nato, když se vrátili učeníci emauzští (Luk. 24, 33—35). Mezi jejich vypravováním odešel Tomáš nejspíše proto, že nevěře v Kristovo vzkříšení, nemohl snést, že ostatní přijímali již zprávy o vzkříšení jeho s věrou. Po jeho odchodu pak zjevil se Pán Ježíš.

20. t. j. Jako mne poslal Otec mocí božskou na svět, abych vykonal dílo vykupitelské ke spáse lidstva, tak i já posílám vás mocí božskou, abyste v mém díle pokračovali ke spáse jednotlivců. Ale, jak patrné z v. 21., nemínil tu tak všeobecného onoho poslání, dle něhož měli prováděti dílo vykupitelské v celém jeho rozsahu (to udělal jim o několik neděl později v Galilei; Mat. 28, 16—20), jako spíše poslání zvláštní, aby odpouštěli hříchy jiným a tak prostředkovali jednotlivcům mír s Bohem.

21. Slovy těmi ustanovil svátost pokání, a tím i zpověď. Jími totiž dal apoštolům moc na místě Božím odpouštěti neb i zadržeti. Ale ovšem neponechal jim na vůli, aby počínali si při-

- 22 poslal Otec, i já posílám vás. A to pověděv dechl (na
 23 ně) a řekl jim: Přijměte Ducha svatého; kterým od-
 pustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte,
 24 zadrženy jsou. Tomáš však, jeden ze dvanácti, který
 25 slove Blíženec, nebyl s nimi, když přišel Ježíš. Tedy
 druzí učeníci řekli jemu: Viděli jsme Pána. Ale on řekl
 jim: Neužrím-li v rukou jeho rány hřebův a nevpustím-li
 prstu svého na místo hřebův a nevložím-li ruky své
 26 v jeho bok, neuvěřím. A po osmi dnech byli učeníci jeho
 opět uvnitř a Tomáš s nimi. Tu přišel Ježíš zavřenými
 dveřmi a postaviv se mezi ně řekl: Pokoj vám.
 27 Potom dí Tomášovi: Vlož prst svůj sem a viz ruce mé
 a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj; a nebudiž ne-
 28 věřící, nýbrž věřící. Tomáš odpověděl a řekl jemu: Pán
 29 můj a Bůh můj! Řekl mu Ježíš: Že jsi mě uviděl, uvěřil
 30 jsi; blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili. A mnoho
 jiných divů činil Ježíš před svými učeníky, které
 31 nejsou psány v knize této. Tyto však jsou napsány,
 abyste uvěřili, že Ježíš jest Vykupitel, Syn Boží, a
 abyste věřice měli život věčný ve jménu jeho.

V druhou neděli po velikonočních.

Čtení z prvního listu sv. Petra 2, 21—25.

- 21 **M**iláčkové, Kristus trpěl pro nás, zůstává vám příklad, 21
 22 abyste následovali šlepci jeho. On hříchu ne- 22
 učinil, aniž se našla lešť v ústech jeho;

tom libovolně a odpouštěli hříchy pouze těm, komu by byli příznivci, nýbrž chtěl, aby vykonávali moc tu spravedlivě po předešlém rozsudku a tedy každému aby odpouštěli, kdo by toho byl hodn, nikomu pak z těch, kteří by byli odpuštění toho nehodni. Avšak apoštolé nejsouce vševědoucí, nemohli posouditi, je-li kdo odpuštění hodn, leč vyznal hříchy své a vzbudil nad nimi lítost i úmysl, že se bude jich budoucně varovati. Chtěl-li tedy Pán Ježíš přece, aby odpouštěli hříchy pouze těm, kdož by byli toho hodni (a to chtěl), dal tím zároveň na jevo, že musí s opravdovou lítostí a pravým úmyslem vyznati své hříchy, kdo chce dojíti odpuštění. Uváží-li se pak, že toto odpuštění má se dít po způsobě soudu, jest patrné, že nemínil tu Pán Ježíš odpuštění hříchu, které se děje ve křtu, nýbrž odpuštění, které se má dít zvláštním úkonem svátostným, či zkrátka: ustanovil svátost, a to onu, která slove pokání.

21—25. Poukazem na příklad Kristův nabádá k trpělivosti.

22. Viz ls. 53, 9.

když mu spílali, nespílal v odvetu; když trpěl, nehrozil, nýbrž 23
odevzdával (se) tomu, jenž soudí spravedlivě. On v znesl 24
naše hříchy sám na svém těle na dřevu, abychom od-
umrouce hříchům, žili spravedlností; jeho zsinalostí
byli jste uzdraveni. Byli jste zajisté jako ovce 25
bloudící, ale nyní jste se obrátili ku pastýři a biskupu
duší svých.

Evangelium podle sv. Jana 10, 11—16.

Ja onoho času Pán Ježíš řekl fariseům: Já jsem 11
pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život za ovce 12
své. Nájemník však, totiž ten, kdo není (pravý) pastýř 12
jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští
ovce a utíká; a vlk lapá a rozháni ovce. Nájemník pak 13
utíká, poněvadž jest nájemník a nezáleží mu na ovcích.
Já jsem pastýř dobrý a znám své a znají mne moje. 14
Jako mne zná Otec, i já znám Otce, a život svůj dávám 15
za ovce své. Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto 16
ovčince; také ty musím přivést, a hlas můj slyšeti
budou, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

23. nýbrž (spíše) odevzdal (se) tomu, jenž soudí
spravedlivě, t. j. Bohu; tak podle textu řeckého, podle ně-
hož sv. Petr naráží na Jan 8, 50. Pán Ježíš konaje jako Boho-
člověk dílo vykupitelské, nesplácel zlým za zlé, nýbrž odevzdával
sebe a vše svou Bohu Otci, soudeci nejvyšší spravedlivému. Podle
Vulgaty však bylo by: odevzdával (vydával) se tomu, jenž
ho soudil nespravedlivě, totiž Pilátovi.

24. Srovn. Is. 53, 12, 5; Řím. 3, 24, 25.

25. Naráží na podobenství o ztracené ovei Jan 10, 11, 14;
Krista nazývá biskupem (t. j. dozorcem, strážcem) duší
vzhledem k činnosti jeho ochranné a autoritativní, kterou bdi
o spásu duší a ke všemu, k dobrému i ke zlému, přihlíží.

16. ještě jiné ovce, totiž pohany, které nejsou
z tohoto ovčince, totiž ze židů. I ty (pohany) musím po-
věčném úradku Otcově přivést do svého ovčince, do církve své,
a bude jeden ovčinec, jeden pastýř, t. j. jedna církev
pravá pod jedním pastýřem nejvyšším, ve které přestanou protivy
mezi židy a pohany, ježto všickni, židé i pohané, budou do církve
přijímáni a jako jedna obec v ní pod jedním pastýřem nejvyšším
ke spase vedeni, etíce téhož Pána nejvyššího, vyznávajíce touž víru
a užívajíce týchž prostředků spásy. Slova ta počala se vyplňovati
již v době apoštolské. Nikterak tedy nepraví se jinu, že kdy
všickni lidé na zemi do církve vstoupí.

Ve třetí neděli po velikonočních.

Čtení z prvního listu sv. Petra 2, 11—19.

- 11 **M**iláckové, napomínám vás, abyste jakožto cizinci a pout-
 12 níci zdržovali se tělesných žádostí, které bojují proti
 13 duši; veďte život dobrý mezi pohany, aby v tom, v čem vám
 nyní utrhai jako zločincům, pro dobré skutky vaše, pozoru-
 14 jíce je, velebili Boha v den navštívení. Poddáni buďte všeli-
 15 kému zřízení lidskému pro Boha, buďte králi jako (pánu)
 16 nejvyššímu, aneb vladařům jakožto těm, kteří jsou posláni
 17 od něho ku potrestání zločinců a k pochvale dobrých;
 18 neboť tak jest vůle Boží, abyste dobře činíce umlčovali ne-
 vědomost lidí nerozumných; jako svobodní, a ne jako lidé,
 kteří svobodu mají za zástěru zloby, nýbrž jako služebníci
 19 Boží. Všecky ctěte, bratrstvo milujte, Boha se bojte, krále
 v uctivosti mějte. Služebníci, poddáni buďte ve vši bázni
 pánům, nejen dobrým a mírným, nýbrž i zlým. To zajisté je
 milost (v Kristu Ježíši, Pánu našem).

Evangelium podle sv. Jana 16, 16—22.

- 16 **A** onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Ma-
 17 ličko, a již neuzříte mne, a opět maličko, a uzříte
 mě, poněvadž jdu k Otcí. I řekli někteří z učeníků jeho
 k sobě vespolek: Co jest to, co nám praví: „Maličko a ne-
 uzříte mne, a opět maličko, a uzříte mě“ a „poněvadž

11—12. Apoštol poučuje čtenáře své, kterak si mají vésti jako křesťané mezi pohany, napomíná nejprve povšechně, aby přemábající zlé náklonnosti a vedouce život etnostný, tak nejen umlčovali pomlavy nekřesťanů, nýbrž i podnět dávali nevěřícím ku přijetí křesťanství. V den navštívení, t. j. v dobu, ve kterou pohané milostí Boží osvícení pravdu křesťanskou by poznali a přijali.

13—17. Napomíná poddané, aby poslušni byli vrchností, a to proto, poněvadž toho žádá Bůh. -- Králem vzhledem ke svým čtenářům míní císaře římského, bratrstvem (v. 17.) bratry v Kristu či křesťany.

18—19. Napomenutí k služebným. Srovn. Efes. 6, 5—8; Kol. 3, 22—24; Tit. 2, 9.

19. to jest milost buď ve smyslu: to (že někdo ze svědomitosti a z lásky k Bohu snáší příkoří a útrapy, trpě nespravedlivě) jest milé Bohu, aneb ve smyslu: to jest důkazem, že jste v milosti u Boha, a že milost jeho pomáhá vám účinně.

16. Pán Ježíš poučuje apoštoly, že již co nejdříve odejde k Otcí, a ten zármutek, který proto je pojal a pojme, že jen krátký čas potrvá a potom v trvalou radost se obrátí, a to v ten smysl:

jdu k Otci?“ Pravili tedy: Co jest to, co dí: „Maličko?“ 18
 Nevíme, co praví. I poznal Ježíš, že se ho chtěli tázati, 19
 a řekl jim: O tom se tážete mezi sebou, že jsem řekl:
 „Maličko, a neuzříte mne, a opět maličko, a uzříte mě?“
 Amen, amen pravím vám: „Vy budete kvílití a plakati, 20
 ale svět se bude radovati; vy se budete rmoutiti, ale
 zármutek váš obrátí se v radost. Žena, když rodí, má 21
 zármutek, neboť přišla hodina její; když však porodila
 dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil
 člověk na svět. Tak i vy máte nyní zármutek, avšak opět 22
 vás uzřím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaši
 nikdo neodejme od vás.“

Ve čtvrtou neděli po velikonočních.

Čtení z listu sv. Jakuba apoštola 1, 17—21.*)

Miláčkové, všecko dání dobré a každý dar dokonalý jest 17
 shůry, sestupuje od Otce světél, u něhož není proměny
 ani z obratu zastínění. Dobrovolně zajisté zplodil nás slovem 18

Maličko, jen několik hodin ještě, a neuzříte mne, neboť zemru, a opět maličko, pouze do třetího dne, a již zase uzříte mě, neboť vstanu z mrtvých a ukáži se vám. Příčinou i toho, že mě zamaličko nevidíte, i toho, že mě zamaličko uzříte zase, jest můj odelod k Otci. Poněvadž totiž jdu skrze smrt, proto zemru a nevidíte mne; poněvadž však jdu skrze smrt k Otci, proto nezůstanu v hrobě a ukáži se vám dříve, než vstoupím na nebesa.

20—22. Nevysvětluje jim sice, co míní slovem maličko, ale poučuje, co jedno i druhé „maličko“ s sebou přinese. První maličko bude mít v zápětí pro ně zármutek, pro svět radost, druhé obrátí zármutek jejich v radost. Budouť nad smrtí Kristovou apoštolé truchliti, svět však či lidé nevěřící se radovati, ale zármutek apoštolů vbrzku obrátí se v radost, neboť Kristus vstane z mrtvých a ukáže se jim.

*) V této části sv. apoštol poučuje, že každý dar dobrý, jmenovitě též znovuzrození k životu nadpřirozenému v milosti, pochází od Boha (17—18); zároveň napomíná, aby chtíce se Bohu oddati skutečně (v duchu pravé moudrosti), slyšali ochotně slovo Boží a se varovali zloubného vlivu toho světa (19—21).

17. Od Otce světél, t. j. od tvůrce těles nebeských, slunce, měsíce, hvězd; u něhož není... z obratu zastínění; sv. Jakub naráží tu as na proměny a zatmívání se, které povatávají vycházením, obíháním a zapadáním těles nebeských.

18. Zplodil či znovuzrodil nás duchovně k životu nadpřirozenému, a to slovem pravdy evangelní či učením Kristovým,

- 19 pravdy, abychom byli jakousi prvotinou tvorstva jeho. Víte to, milovaní bratři moji. Budiž však každý člověk rychlý
20 k slyšení, ale zdlouhavý k mluvení, zdlouhavý ke hněvu, neboť
21 hněv člověka nekoná spravedlnosti Boží. Proto odvrhnouce všecku nečistotu a všechn pozůstatek špatnosti, ujměte v tichosti vštípené slovo, které může spasit duše vaše.

Evangelium podle sv. Jana 16, 5--15.

- 5 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Jdu
k tomu, jenž mě poslal, a nikdo z vás neptá se mě:
6 „Kam jdeš?“ Ale že jsem vám ty věci mluvil, zármutek
7 naplnil srdce vaše. Ale já pravdu pravím vám: Jest
vám užitečno, abych já odešel, neboť, neodejdu-li, Utě-
šitel nepřijde k vám; odejdu-li, pošlu ho k vám.
8 A on přijde, usvědčí svět z hříchu a ze spra-

působiv totiž svou milostí a prozřetelností k tomu, že jsme (čtenáři totiž, s nimiž Jakub se shrnuje), učení to uslyšeli, uvěřili a věrou tou ku přijetí křtu pohnuti byli. Jakousi prvotinou tvorstva Božího zove je vzhledem k tomu, že byli prvními tvory v Kristu znovuzrozenými, byvše dříve už jiní na křtu sv. v Kristu jako noví tvorové znovuzrozeni a posvěceni.

19. rychlý k slyšení, t. j. ochotný poslouchati slovo Boží s pozorností.

20. nekoná spravedlnosti Boží, t. j. toho, co jest spravedlivo před Bohem.

21. všecku nečistotu, totiž mravní, hřích, zlé náklonnosti: pozůstatek špatnosti (zloby), tak jest zde překládati slovo *perisseia* (*περισεια*), a nikoli slovy přílišnost neb hojnost zlosti. Srovn. Mark. 8, 8, slova *perissevmata klasmatón* (*περισσεύματα κλασμάτων*) = pozůstatky drobiů. Ujměte vštípené slovo; jako totiž sám musí nejen se zasít, nýbrž i ujmouti se, aby mohlo růsti a přinést užitek, tak i slovo Boží, sám to duchovní, musí nejen kázáním se vštípit, nýbrž i dobrou vůlí člověka se ujmouti, má-li přinést užitek pro jeho spásu.

5—15. Pán Ježíš dodává apoštolům mysli zaslíbenému Ducha sv. a líčením jeho působení.

7. Podle úradku Božího Ducha sv. neměl vstoupiti na apoštoly ani na jiné věřící dříve, dokud by Pán Ježíš umřev nevstal z mrtvých a nevstoupil na nebesa, aby odtud jako král nad svou církví vládl, ji řídil a chránil. Seslání Ducha sv. mělo tedy býti jednak potvrzením, že vykoupení jest vykonáno a přijato, jednak odměnou a ovocem utrpení a smrti Páně, jakož i důkazem, že učení jeho jest pravé, a zjevením, že Kristus jako král zaujal vládu po pravici Boha Otce.

8—11. Usvědčí svět z hříchu, t. j. nezvratně dokáže, že svět či lidé nevěřící jsou ve hříchu (t. j. ve hříších či že jsou hříšnými), a to proto, že v Krista neuvěřili. Viditelným

vedlnosti a ze soudu; z hříchů, že nevěří ve mne: 9
 ze spravedlnosti, že jdu k Otci, a již neužríte mne, 10
 ze soudu pak, že kníže tohoto světa již jest odsouzen. 11
 Ještě mnoho mám mluvití vám, ale nemůžete nyní snést. 12
 Když však přijde onen Duch pravdy, naučí vás všeliké 13
 pravdě; neboť nebude mluvití sám od sebe, nýbrž co

příchodem svým a svým svědectvím (viz 15, 26) podá (a podal) důkaz očividný, že Pán Ježíš jest Synem Božím a Vykupitelem lidstva a že proto jedině skrze něho lze dojíti odpustění hříchů, a tedy svět, který proti Pánu Ježíši povstal a povstává, že odpustění hříchů nedostal, poněvadž v něho jako v Syna Božího a Vykupitele lidstva nenvěřil. (Viz Jan. 3, 36.) Usvědčí svět ze spravedlnosti, t. j. dokáže lidem nevěřícím Kristovu nevinnost a svatost, a to tím, že podá důkaz o jeho odchodu k Otci. Židé totiž odsoudili Krista jako rouhače a zločince. Ale dříve ještě, než ho odsoudili, řekl, že vstane z mrtvých odejde k Otci a pošle Ducha sv. A jak řekl, stalo se. Duch sv. přišel skutečně a nejen na apoštoly, nýbrž i na jiné; užívali jeho zjev a pozorovali jeho účinky. I byl tak podán důkaz, že Ježíš vstav z mrtvých odešel skutečně k Otci do nebe a zaujal místo vznešené, důkaz však i o jeho nevinosti; neboť do nebe nevejde nic nečistého. Ze soudu pak Duch sv. usvědčí svět, to jest podá důkaz, že svět nevěříci jest hoden, aby byl odsouzen, a že jistě soudu a trestu Božímu neujde, nebude-li véas činiti pokání. Že totiž židé Pánu Ježíši nenvěřili a ho pak k smrti odsoudili, to učinili z vnuknutí a tedy ve službě satanáše, knížete tohoto světa; zasloužili tedy podobný osud, jaký stihl knížete tohoto světa, soud odsuzující k trestu věčnému. A že tento spravedlivý soud a trest jich nemine, neučiní-li véas pokání, to, míní Pán Ježíš, ukáže Duch sv. z odsouzení knížete tohoto světa. Neboť, tak dí, kníže tohoto světa jest již odsouzen, to jest: mojí smrtí a mým zmrtvýchvstáním bude satanáš za krátký čas již překonán a zbaven té vlády, které hříchem prvých lidí nabyl nad světem. A o této porážce jeho podá jistotu Duch sv., a to nejen svým příchodem viditelným a vnějšími zjevy podivuhodnými, které bude působiti skrze apoštoly, nýbrž, a to zvláště, i tím, že sám ujmě vládu v srdcích lidských, jež posud jsou v porobě a vlastnictví knížete tohoto světa, a že vždy více bude zapuzovat modlářství, kterým se koná služba ďáblová. Ujštěním tím však podá také důkaz, že svět nevěřící jest hoden odsouzení a jistojistě odsouzen bude, véas-li pokání neučiní. Neboť je-li kníže poražen a odsouzen, jest to známkou a zárukou, že překonání a odsouzení budou také jeho poddaní, kteří jednájí v jeho službě.

12. t. j. ještě mnoho mám vykládati a znovu připomínati, abyste pravdy, které jsem vám oznámil, náležitě pronikli, věrně do paměti si všípili a také ty pravdy jasně poznali, které v jiných jsou zavinuty.

13. naučí, či, jak řecky text má, uvode vše do všeliké pravdy, totiž, kterou jsem zjevil. Duch sv. nebude totiž podávati apoštolům pravd zcela nových, nýbrž naučí či uvede toliko do veškeré pravdy Kristem zjevené, tím totiž, že zvyšuje a třibě duševní síly jejich a vlévaie jim poznání vyšší, bude působiti, aby veškeré pravdy Kristem hlásané pojali a pochopili v celém rozsahu, v plné hloubce a veškeré souvislosti jejich. Učinit to bude moci, neboť nebude mluvití sám od sebe, ne o své újmě,

- 14 uslyší, bude mluvit i a příští věci zvěstuje vám. On mě
 15 oslaví, neboť z mého vezme a zvěstuje vám. Všecko, co-
 koli má Otec, mé jest; proto jsem řekl: z mého vezme
 a zvěstuje vám.

V pátou neděli po velikonočích.

Čtení z listu sv. Jakuba apoštola 1, 22—27.*)

- 22 **M**iláckové, buďte činiteli slova, a ne posluchači toliko,
 23 oklamávající sami sebe. Neboť je-li někdo posluchačem
 slova, a ne činitelem, ten se podobá člověku, jenž patří na
 24 přirozenou tvářnost svou v zrcadle: on totiž na sebe popatří
 25 a odejde a hned zapomene, jaký byl. Kdo však pohlédne v do-
 konalý zákon svobody a při něm vytrvá, nejsa posluchačem
 zapomínavým, nýbrž činitelem díla, ten bude blahoslaveným
 26 ve svém konání. Domnívá-li se pak někdo, že jest ná-
 božný, ale neдрží na uzdě svého jazyka, nýbrž klame srdce

ani tak, jako by sám ze sebe měl známost oněch pravd, nýbrž cokoli bude mluvit (duchovně, vnitřním působením v rozumu), a cokoli budoucího bude zvěstovati, dávaje jim dar prorocký, to uslyší či pozná od jiného, od Syna, a tím i od Otce, od něhož Syn to uslyšel (Jan. 15, 15). Praví tak vzhledem k tomu, že Duch sv. vychází nejen od Otce, nýbrž i od Syna.

*) Apoštol vyzývá své čtenáře, ať nepřestávají na poslouchání slova Božího, nýbrž ať je též zachovávají, zejména pak ať mají jazyk na uzdě, konají skutky milosrdenství a zachovají se čistými od zhoubného vlivu toho světa.

23. na přirozenou tvářnost svou, doslovně: na tvářnost (obličej) svého narození, své bytnosti.

24—25. Slova v. 24. patří ještě ke členu porovnávacímu ve smyslu tomto: podobá se člověku, jenž patří..., popatří a odejde a zapomene. Do zrcadla totiž dívá se člověk, aby seznal, co by měl opravit na svém vnějšku. Neučiní-li však potřebné úpravy hned před zrcadlem, nýbrž odejde-li po své práci, zapomene na to, co měl upravit, a neupraví nic, zrcadlo mu neprospělo. Takovému člověku podobá se, kdo slovo Boží (zákon svobody či učení evangelní) slyší sice, ale nezachovává. Neboť čím jest zrcadlo vzhledem k tělu, tím do jisté míry jest slovo Boží pro duši. Má-li prospěti k mravnímu zdokonalení a tím i ke spáse, musí člověk nejen slyšeti je, vzhlížeti se v něm, nýbrž i vytrvati při něm, užití ho totiž, upravit mravní život svůj podle něho. Učiní-li tak, bude blahoslaveným ve svém konání, t. j. konaje slovo či zákon Boží, dosáhne již v tomto životě vnitřní blaženosti a uspokojenosti, plného pak blaha v životě budoucím.

26—27. Udávaje zde, čeho žádá pravá nábožnost či služba Boží (a tím i pravá moudrost), ohlašuje tak i předmět části následující, zvláštní.

své, toho nábožnost jest bez užitku. Nábožnost čistá a neposkvrněná před Bohem a Otcem je tato: Navštěvovati sirotky i vdovy v soužení jejich a zachovati se neposkvrněným od toho světa. 27

Evangelium podle sv. Jana 16, 23—30.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Amen, 23
amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce 24
ve jménu mém, dá vám. Až dosavad jste neprosili za 24
nic ve jménu mém; prostě, a vezmete, aby radost vaše 25
byla úplná. Toto jsem vám mluvil v podobenstvích; přie- 25
hází hodina, kdy nebudu již mluvit vám v podoben- 26
stvích, nýbrž zjevně budu vám zvěstovati o Otcí. V ten 26
den budete prositi ve jménu mém; a nepravím vám, že 27
já budu prositi Otce za vás, neboť Otec sám miluje vás, 27
protože vy jste milovali mne a uvěřili jste, že jsem já 28
vyšel od Boha. Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět; 28
opět opouštím svět a jdu k Otcí. Řkou jemu učeníci jeho: 29
Ať, nyní mluvíš zjevně a žádného podobenství nepravíš; 29
nyní víme, že znáš všecko a nemáš zapotřebí, aby se tě 30
kdo tázal; proto věříme, že jsi od Boha vyšel.

23. V ten den, t. j. v době po mém zmrtvýchvstání, nebudete se mě tázati po ničem, t. j. nebudete se dotazovati smyslu mých slov, těch totiž, která jsem prve řekl o brzké smrti své a o nastávajícím vzkříšení, ale i těch, která jsem mluvil za veřejného působení svého. (Nebudeť toho potřeby. Neboť, co Kristus řekl o své smrti a svém vzkříšení slovy „maličko a neuzříte mne“ atd., to bude jim zřejmým, jakmile vskutku z mrtvých vstane; a to, čemu učil za veřejného působení svého, vyjasní se jim, když Duch sv. vstoupě na ně, rozum jejich osvíti a je použije.)

25. V podobenstvích, t. j. mluvou obraznou, nedosti jasnou.

26. t. j. skrze mne budete tak povzneseni a k Bohu přiblíženi, že ve svých modlitbách budete moci obracet se k Bohu přímo jako dítka k otcí, a to s důvěrou, že budete vyslyšeni. Neodpírá jim další své přimluvy, nýbrž spíše ukazuje na ni slovy „ve jménu mém“, dávaje tak na jevo, že jedině skrze něho budou moci obracet se s důvěrou k Bohu jako k Otcí.

30. nemáš zapotřebí, aby se tě kdo tázal, neboť znaje všecko, i myšlení lidská, víš také, zdali a o čem kdo chce se tebe tázati, a můžeš proto poučiti každého o tom, naž se chce tázati, dříve, než se skutečně otáže.

V křížové či prosebné dny.

(V pondělí, úterý a ve středu.)

Čtení z listu sv. apoštola Jakuba 5, 16—20.

- 16 **B**ratři, vyznávejte se jedni druhým z hříchů svých a modlete se za sebe vespolek, abyste byli uzdraveni. Mnoho může modlitba spravedlivého usilovná. Eliáš byl člověk podrobený utrpením jako my, a prosil modlitbou, aby nepršelo (na zemi); i nepršelo po tři roky a šest měsíců. A opět se modlil; i vydalo nebe dešť, a země dala úrodu svou. Bratři moji, jestliže by kdo mezi vámi zbloudil od pravdy, a někdo by ho obrátil, věz, že kdo odvrátí hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů.

Evangelium podle sv. Lukáše 11, 5—13.

- 5 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Kdo z vás bude mít přítele, jenž půjde-li k němu o půlnoci a řekne-li mu: „Příteli, půjč mi tři chleby, neboť přítel můj přišel z cesty ke mně, a nemám, co bych mu

16. Vyznávejte se tedy jedni druhým z hříchů svých; slova tato vykládají mnozí o nesvátostranném vyznání z hříchů. Poněvadž však sv. Jakub užívá spojky *tedy*, praví slova ta jako závěrek z toho, co byl řekl ve verši předešlém, jest zajisté správnějším výklad, podle něhož Jakub nejen předpokládá, že nemocný povolav kněze církevního, aby se nad ním modlil, máže ho ve jménu Páně, také vyznání hříchů knězi tomu učinil, nýbrž i z toho uzavírá vyzvání ke zdravým věřícím, aby ve jménu Páně také se vyznávali ze hříchů svých kněžím církevním, by dosáhli odpuštění, a že tedy mluví o vyznání svátostranném, o zpovědi. Podle toho jedni, t. j. ti věřící, kteří prohrěšivše se chtějí dosíci odpuštění hříchů, ať to jsou nekněží ať kněží, mají vyznávat se z hříchů svých druhým, t. j. těm, kteří mají moc i právo jménem Božím hříchy odpouštět, tedy kněžím k tomu zřízeným. — Abyste byli uzdraveni (předem od neduhů duchovních, ale i tělesných), tak podle řeckého textu; podle Vulgaty bylo by „abyste byli spaseni“. Modlitba usilovná, t. j. taková, která se koná myslí sebranou, vroucně, vytrvale, s odhodlaností působiti s Boží milostí.

17. podrobený utrpením jako my, t. j. člověk podobného stavu i rázu, podobných slabostí či takový, jako my jsme.

20. vysvobodí duši jeho od smrti, totiž věčné, a přikryje množství hříchů, t. j. přivede ho k tomu, aby čině pravé pokání, dosáhl odpuštění hříchů svých.

5—8. Na příkladě Pán Ježíš učí, co zmůže modlitba vytrvalá.

předložil,“ odpovídaje z vnitřka by mu řekl: „Nečiň mi 7
 obtíže; dveře jsou již zavřeny a dítky mé jsou se mnou 8
 na loži; nemohu vstáti a dáti tobě?“ (A jestliže on tlouci 8
 nepřestane), pravím vám: Ačkoli vstana nedá jemu 9
 proto, že jest přítelem jeho, přece pro neodbytnost jeho 9
 zvedne se a dá mu, kolik potřebuje. I já pravím vám: 9
 „Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete; tlucte 10
 a bude vám otevřeno; neboť každý, kdo prosí, bere; 10
 a kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluč, otevře se. Zdali 11
 kdo z vás podá synu svému kámen, když ho jako otce 11
 bude prositi za chléb? Aneb jestli za rybu, zdali místo 12
 ryby dá jemu hada? Aneb bude-li ho prositi za vejce, 12
 zdali podá jemu štíra? Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte 13
 dobré dary dávatí dítkám svým, čím spíše Otec váš ne-
 beský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí.“

Ve svatvečer Nanebevstoupení Páně.

Čtení z listu sv. Pavla k Efesským 4, 7—13.

Bratři, jednomukaždému z nás byla dána milost podle 7
 míry daru Kristova. Proto praví: „Vystoupiv do 8
 výše, odvedl zajatce, dal dary lidem.“ To však 9
 že vystoupil, co je to, leč že (dříve) také sestoupil na dolní

8. Slova uvedená v závorce scházejí v rukopisech řeckých i v některých latinských; ale i bez nich celá souvislost předpokládá, že člověk ten tlouci nepřestal, dokavad neobdržel, čeho žádal.

7—13. Poučuje, že jednota církve a křesťanů pravověrných, o které byl dříve mluvil. nevylučuje veškerého rozdílu v milostech a úradech. Dostáváť se sice jednotlivcům milostí měrou nikoli stejnou, nýbrž podle míry daru Kristova čili tak, jak každému odměřil Kristus podle zaslíbení svého (v. 7—11), avšak i tato různost směřuje k téže jednotě, majíc za účel přivésti všechny lidi k dokonalé jednotě víry (v. 12—16). — Že Kristus jest rozdávacem milostí, zaslouživ si to svou smrtí na kříži, vyjadřuje Písmo sv. slovy: Vystoupiv do výše... (Žalm 67, 19). Ačkoli totiž slova, jež Pavel uvedl volně a jen ve smyslu předobrazném, vztahují se ve smyslu literním k Bohu, ličíc ho jako vítěze, jenž vystupuje do výše, na horu Sion, se zajatci, na výraz podrobení jejich přijímá od nich dary, aby je rozdál mezi své věrné, přece, jak sv. Pavel vykládá, ve smyslu předobrazném vztahují se ke Kristu, jenž sestoupiv svým vtělením a se poníživ až k smrti kříže a tak překonav nepřátele, zejména smrt a ďábla, vystoupil do výše, na nebesa, a dosáhl tak nejvyššího oslavení lidské přirozenosti své mimo jiné také k tomu konci,

- 10 části země? Ten, jenž sestoupil, ten právě je to, jenž také
 11 vystoupil nade všechna nebesa, aby naplnil všechno. On také
 12 dal jedny za apoštoly, jiné za proroky, jiné za evangelisty,
 13 jiné za pastýře a učitele, aby za účelem zdokonalení věřících
 13 konali službu a vzdělávali tělo Kristovo, až bychom se sešli
 všichni v jednotu víry a poznání Syna Božího, v muže dospě-
 lého, v míru věku plnosti Kristovy.

Evangelium podle sv. Jana 17, 1—11.*)

- 1 **Z**a onoho času Ježíš pozdvihl oči k nebi řekl: Otče,
 2 přišla hodina; oslav Syna svého, aby Syn tvůj
 2 oslavil tebe, ježto jsi mu dal moc nade vším lidstvem,
 3 aby dal život věčný všem, které jsi dal jemu. To pak
 jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého
 4 Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista. Já jsem tě
 oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych je

aby rozdávaje milosti, které nám zasloužil, naplnil svými dary a svým dnem všechno, zejména všechny věřící. (Za-
 jati v. 8. rozumějí někteří méně vhodně duše spravedlivých,
 které Kristus z předpekli vzal s sebou do nebe; správněji rozuměti
 jest jimi d'ábla a jeho přívržence.) Na dolní části země,
 t. j. na zemi. Za evangelisty, t. j. za hlasatele evangelia, za
 věrozvěsty (na př. jáhna Filipa. Skutk. 21, 8). Viz 1. Kor. 12, 28.

12. Aby konali službu a vzdělávali tělo
 Kristovo, doslovně bylo by ke konání služby (t. j.
 svěřeného úřadu) a ku vzdělání (ku prospěchu a vzrůstu)
 těla Kristova (církve Kristovy).

13. Smysl jest: Řečené zdokonalení nastane, až všichni věřící
 budou jedno ve své víře v Ježíše Krista a v dokonalém poznání
 všeho toho, co se týká jeho osoby a díla (zejména toho, že jest
 soupodstatným Synem Božím, jenž trváje od věčnosti, pro naši
 spásu v čase se vtělil, na kříži zemřel a vstav z mrtvých stal se
 příčinou spásy, takže jediné skrze něho lze přijíti ke spáse,
 a to člověku každému, ačli působí náležitě s milostí, kterou nám
 zasloužil); tedy tehdy (nastane ono zdokonalení), až veškeré
 křesťanstvo dospěje k mravní dospělosti křesťanské (v muže
 dospělého), k oné totiž, ve které všichni stanou se plnou měrou
 účastni milostí Kristových.

*) Sv. apoštol podává tu část modlitby, ve které Pán Ježíš
 ve večeri poslední projevil vykupitelskou důstojnost svou tím,
 že činil k Bohu Otci přimluvy pro sebe, pro apoštoly, pro všechny
 věřící.

1—4. Pro sebe žádá oslavy, aby totiž oslaveno bylo
 jeho člověčenství a zjevnou se stala božská jeho velebnost, a to
 i při jeho smrti — očividnými zázraky, i potom — jeho zmrtvých-
 vstáním, nanebevstoupením a zaujetím místa po jeho pravici a

sesláním Ducha sv. Oslava ta patřila mu sice právem jakožto Synu Božímu a Vykupiteli světa, přece však nevyžadoval ji od božské spravedlnosti jako věci jemu právem příslušné, nýbrž vyprošoval ji od Otcovy lásky jako dar, neboť jako z pouhé poslušnosti Otce svého volil trpěti a umřít, tak chtěl jako dar od Otce přijmouti onu oslavu lidské přirozenosti, kterouž Otec dávno již byl mu zaslíbil jako mzdu poslušnosti. Žádal pak oslavy té k tomu konci, aby oslavil Otce, onou totiž oslavou, která se vzdává Otci od lidí poznáváním jeho osoby a skutkův, úctou a láskou k němu a zachováváním vůle jeho. Oslavy té dostává se Otci pouze skrze Syna, tím totiž, že učení jeho mezi lidmi se šíří, od nich uznává a zachovává. Neboť poněvadž jedině vtělený Syn Boží to byl, který podle věčného úradku Božího učinil zjevení o Otci — o jeho osobě a skutech, jest na jevě, že lidé mohou jen potud nabyti poznání o Otci, jen potud jej ctíti, milovati, poslouchati a tak oslavovati, pokud poznávají a uznávají a zachovávají učení, které Kristus hlásal. Oslavu tu však nemohl Syn zjednatí Otci, leč oslaven byl dříve sám, a odtud ta prosba: Otče, oslavíš Syna, aby Syn oslavil tebe. Příčinu, proč bylo třeba oslavy Syna, aby Syn mohl oslaviti Otce způsobem řečeným, udává Pán Ježíš (ve v. 2.) slovy: je ž t o j s i m u d a l m o c . . . Bůh totiž ustanoviv, že vykoupí lidstvo vtělením a smrtí Syna svého, ustanovil, že dá mu i jako člověku moc nade všemi lidmi, a to k tomu konci, aby (Syn) dal život věčný všem, které mu dá Otce, t. j. všem, které přivede k němu pomáhající milostí svou. Moc tu dal mu při vtělení. Avšak Syn nemohl by ji vykonávati s účinkem, kdyby sám nebyl oslaven. Neboť kdyby byl zůstal v hrobě, nikdo by nebyl v něho uvěřil, nikdo učení jeho nebyl by přijal, nikomu tedy také nebyl by mohl dáti „život věčný“ a tak oslaviti Otce. Příčina tedy, proč bylo třeba oslaviti Syna, aby Syn mohl oslaviti Otce, byla ve vykupitelské moci jeho, kterou měl dáti život věčný všem, které by mu Otce dal, a kterou nemohl vykonávati s úspěchem, leč sám byl dříve oslaven vzkříšením, nanebevstoupením a sesláním Ducha sv. Tím však vyjádřen jest i způsob, kterým Kristus, Syn Boží, mohl oslaviti Otce, totiž udílením „života věčného“ všem, kteréž by Otce přivedl k němu svou milostí. Kterak dostane se Otci oslavy z toho, že Syn dá život věčný lidem, ukazuje ve v. 3. slovy: T o p a k j e s t ž i v o t v ě č n ý a t d . Životem věčným nemíní zde blaženosti vteční, nýbrž o n o p o z n á n í p o z e m s k é , kterým člověk nejen proti mnohobohství pohanskému poznává a věří, že jest toliko jeden pravý Bůh, nýbrž též proti židovství za pravdu má, že Syn Boží k našemu spasení se vtělil a nás vykoupil. (Srovn. Jan. 3, 16.) Poznání to nazývá životem věčným, ne že by samo o sobě již člověka oblažovalo úplně, ani že by dostačilo k dosažení života věčně blaženého, nýbrž že z něho jako ze semene vyrůstá vše, co ve víře, naději a lásce oblažuje člověka na zemi a co v patření na Boha tváří v tvář působí blaženost v nebesích, jakož i že na poznání Boha Otce jakožto jediného pravého Boha, a na poznání vtěleného Syna jeho Ježíše Krista, jakožto Vykupitele světa, záleží vše ostatní, čeho se strany člověka potřebí k dosažení života věčného. Rozumí-li však Pán Ježíš životem věčným, o kterém tuto jedná, ono poznání, kterého člověk zle na zemi nabývá věrou, jest na jevě, kterak dostává se oslavy Otci, dá-li se onen život věčný lidem, tak totiž, že šířením známosti o Otci a vtěleném Synu jeho Ježíši Kristu, jakož i o tom, co Otce skrze Syna svého pro spásu lidstva vykonal, bývají lidé přiváděni k tomu, aby Otce ctíli, milovali, poslouchali a tak oslavovali.

5 učinil. A nyní oslav mě ty, Otče, u sebe slávou, kterou
 6 jsem měl u tebe, prve nežli svět byl. Oznámil jsem jméno
 tvé lidem, které jsi mi dal ze světa. Tvoji byli, a mně
 7 jsi je dal, a slovo tvé zachovali. Nyní poznali, že všechno,
 8 co jsi mi dal, jest od tebe, neboť slova, která jsi mi dal,
 dal jsem jim, a oni (je) přijali a poznali právě, že jsem
 9 vyšel od tebe, a uvěřili, že ty jsi mě poslal. Já za ně
 prosím. Neprosím to za svět, nýbrž za ty, které jsi mi
 10 dal, neboť tvoji jsou. A všechno, co jest mé, jest tvoje,
 11 a co jest tvé, jest moje, a jsem v nich oslaven. A již
 nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě, a já jdu k tobě.

5—8. Opakuje prosbu svou za oslavu lidské přirozenosti své a opírá ji o nový důvod, o tu oslavu totiž, kterou sám již učinil Otec mezi lidmi svým dílem vykupitelským. — svým nčením, zá-
 zraký, jimiž své učení a poslání jako božské potvrzoval, a svým
 utrpením a i smrtí svou, jež podstoupí v době nejbližší. Dílem tím
 zjevil lidem vlastnosti Boha Otce, zejména jeho spravedlnost, milo-
 srdenství a dobrotu a tak jej oslavil, a poněvadž jej tak oslavil,
 žádá, aby zase Otec oslavil jej, a to onou slávou, kterou měl
 u něho od věčnosti, žádaje tak, aby též jako člověk měl nejvyšší
 moc nad veškerým tvorstvem, zvláště nad lidmi, a byl dokonalým
 prostředníkem mezi Bohem a lidmi, jakož i, aby mu také jako
 člověku (Bohočlověku pro jeho spojení osobní s božstvím) byla
 vzdávána pocta božská.

Od 9—19. prosí za apoštoly, nejprve všeobecně, potom zvláště
 za to, aby je Bůh Otec zachoval ve víře, ochránil od zlého a po-
 světil v pravdě.

9a. Neprosím to za svět, t. j. této prosby své nekonám
 za svět hříšný, nýbrž toliko za apoštoly, kteří nepatří k světu
 převrácenému. Proto však prosil tentokráte za apoštoly zvláště,
 poněvadž chtěl skrze ně nejprve šířit své učení ve světě a pro-
 středkovati lidem milosti, které nám zasloužil, a tak na jejich
 základě zbudovati církev, ve které by náležitá pocta a oslava
 Otci se vzdávala.

9b—10. Obecnou tuto prosbu svou za apoštoly opírá o dva
 důvody, o to, že jsou Otcovi, a tedy ani jemu (Otcí) hostejní, a o to,
 že byl v nich (od nich) již oslaven a tedy jest jim takřka zavázán.
 Oslaven byl od nich tím, že přijavše učení jeho, uvěřili v ně a
 řídili se jím. Otcovi pak byli přes to, že mu je Otec dal (v. 6.),
 poněvadž Pán Ježíš jako Bůh má jednu a touž podstatu s Otcem,
 a proto všechno, co jest jeho, jest také Otcovo a naopak, co Otcovo,
 jest také jeho.

11. Prosí zvláště za jich ochrann v tento smysl: Již co nej-
 dříve odejdu k tobě do nebe a nebudu již dlíti na zemi viditelně;
 oni však zůstanou na zemi mezi lidmi zlými, bude jim tedy potře-
 bí tvé ochrany. A proto (praví dále), Otče svatý, nechověj je
 ve jménu mém, v tom učení totiž, které jsi mi dal, abych
 je hlásal lidem, zachovej je v něm tak, aby v ně trvale věřili a se
 jím stále řídili, jak ve svém smýšlení a žádání, tak ve svých řečech
 a skutecích, a to k tomu konci, aby byla mezi nimi taková jednota

Na slavnost Nanebevstoupení Páně.

Čtení ze Skutků apoštolských 1, 1—11.

První knihu složil jsem, Theofile, o všech těch věcech, 1
 které Ježíš činil a učil od počátku až do dne, ve kterém 2
 byl vzat do nebe, dav příkaz skrze Ducha svatého apoštolům, 3
 jež byl vyvolil a jinž se také ukázal živým po svém utrpení 4
 mnoha důkazy, zjevuje se jim po čtyřicet dní a mluvě o krá- 5
 lovství Božím. A když s nimi jedl, poručil jim, aby neodchá- 6
 zeli z Jerusalema, nýbrž aby očekávali zaslíbení Otcovo, 7
 kteréž (vece) „slyšeli jste z úst mých; neboť Jan křtil vodou, 8
 vy však budete pokřtěni Duchem svatým po dnech ne- 9
 mnohých“. I tážali se ho ti, kteří se byli shromáždili, řkouce: 10
 „Páne, v tomto-li čase obnovíš království pro Israele?“ Ale 11
 on řekl jim: „Nepřísluší vám znáti časy neb chvíle, které Otec

víry a lásky a kázně, taková jednota ve smýšlení a snažení, která by co nejlépe zobrazovala onu jednotu podstatnou, kteráž jest mezi tebou (Bohem Otcem) a mezi mnou (tvým Synem).

1. Slovy těmi sv. Lukáš začíná druhý svůj spis, zvaný Skutky apoštolské, ve kterém vyličníje působení apoštolův, jmenovitě sv. Petra a Pavla, přitom poukazuje na první knihu svou, t. j. na třetí naše evangelium. Věnuje jej jakémusi Theofilovi, křesťanu to obrácenému z pohanství, ac jej určil pro širší kruh čtenářstva, k němuž mimo křesťany římské patřily pravděpodobně také všecky obce křesťanské od sv. Pavla zřízené.

2. dav příkaz, aby totiž kázali jeho učení (viz Luk. 24, 46—48). Slovy „skrze Ducha sv.“ vyjadňuje, že příkaz ten dal Ježíš sice jako člověk, ale pln jsa Ducha sv., a tedy mocí jeho, moci božskou.

4. Začínaje tu po předchozím úvodě své vypravování, navazuje sv. Lukáš na to, co byl ve svém evangeliu (Luk. 24, 44—49) pověděl o Kristově zjevení se v den jeho nanebevstoupení, při kterém Pán Ježíš mimo jiné apoštolům nařídil také to, aby zůstali v Jerusalemě, dokavad nebudou opatřeni mocí s výsosti. — a aby očekávali zaslíbení, t. j. náplň toho, co Otec zaslíbil již skrze proroky (Joel 3, 1—2; Is. 44, 3; Ezechiel 36, 25—29) a co jste slyšeli také ode mne (Luk. 24, 49; Jan 7, 37—38; 14, 16; 15, 26), totiž příchod Ducha sv.

5. budete pokřtěni Duchem sv., t. j. bude seslán na vás Duch sv. a vy obdržíte hojnost jeho milosti. Apoštolové totiž byli tou dobou již pokřtěni (aneb alespoň obdareni tou milostí, jež se udílí na křtu sv.). Není tu tedy řeči o svátosti křtu, nýbrž o seslání Ducha sv. (Podle podání Pán Ježíš pokřtil Petra, Petr pak ostatní apoštoly.)

6. pro Israele či pro Israelity: tak podle textu řeckého, kde jest pád třetí ὁ Ἰσραήλ, s nímž však text latinský srovnává se upíně, pokládá-li se v něm slovo Israel za třetí pád, a nikoli za druhý. Apoštolé totiž stále ještě mysli, že Pán Ježíš znovu zřídí pozemské království Davidovo, a to pro Israelity, t. j. tak aby Israelité měli v něm nadvládu nad ostatními národy.

- 8 ustanovil mocí sobě vlastní, avšak obdržíte sílu, když na vás sestoupí Duch svatý, a budete mi svědky v Jerusalemě a po
 9 všem Judsku i Samařsku a až do končin země.“ A to pověděv, byl vyzdvížen před jejich zraky, a oblak vzal jej s očí jejich.
 10 A jak hleděli upřeně do nebe, když se tam ubíral, aj dva muži
 11 stáli u nich v rouše bílém a řekli: Muži galilejští, proč stojíte hledíce do nebe? Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde tak, jak jste ho viděli do nebe jíti.

Evangelium podle sv. Marka 16, 14—20.

- A** onoho času Ježíš ukázal se jedenácti učeníkům, když byli za stolem, a vytýkal jim nevěru jejich a tvrdost srdce, že nevěřili těm, kteří jej byli viděli
 15 z mrtvých vstalého. A řekl jim: Jdouce do veškerého
 16 světa, kaďte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo však neuvěří, bude
 17 zavržen. Těch pak, kteří uvěří, budou následovati tyto divy: Ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, novými
 18 jazyky mluvití, hady brátí, a jestliže by co jedovatého

8. V latinském textě jest sice „accipietis virtutem Spiritus sancti supervenientis super vos“ = obdržíte moc (sílu) Ducha svatého přicházejícího na vás; avšak, jak uří druhý pád ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος... v textě řeckém jest tak zvaný genitiv (2. pád) absolutní, který dlužno překládati nikoli pádem druhým, nýbrž celou větou, a to zde nejlépe větou časovou „když sestoupí“.

11. tak jak jste ho viděli jíti, t. j. viditelně a slavně v oblacích.

14. Toto zjevení událo se v den Kristova nanebevstoupení v Jerusalemě. — Vytýkal jim, že nevěřili (Marii Magdal., ženám jiným a učeníkům emauským, Tomáš pak ani apoštolům), když jim zvěštovali, že viděli jej z mrtvých vstalého, ačkoli byl jim několikráte předpověděl, že vstane z mrtvých. Učinil to isa již na odchodu s toho světa, aby tím více utkvěla jim v mysli slova jeho, a oni pamatující na ně tím více měli se na pozoru, by nedávali místa nějaké pochybnosti. Neboť slova, která kdo mluví na rozloučenou, utkvívají v mysli hluboce.

15—16. Opakoval tak rozkaz, který byl již v Galilei dal jim (Mat. 28, 29), ale zároveň je upozornil, jak velice záleží na tom, aby kdo v slova jejich uvěřil a křest přijal. Právě, že kdo uvěří, spasen bude, netvrdí, že by pouhá víra ke spáse dostačovala, nýbrž jen, že jest jednou z nutných podmínek spásy. Ze však vedle víry potřebí jest dospělým ke spáse také dobrých skutků, zachovávatí přikázání Boží, prohlásil sám několikráte (na př. Mat. 19, 18; Mat. 7, 21).

17—18. Jako apoštolé obdrželi moc činiti zázraky, aby se osvědčili pravými poslanci Vykupitelovým tak nyní slibuje Pán Ježíš takovou moc i těm, kteří věru v něho přijmou, aby byli

pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati, a ti se uzdraví. A když Pán (Ježíš) byl k nim domluvil, 19
vzat jest do nebe a usedl po pravici Boží; oni pak vy- 20
šedše kázali všude, a Pán jim pomáhal a potvrzoval
slova jejich zázraky, které potom následovaly.

V šestou neděli po velikonocích.

Čtení z prvního listu sv. Petra 4, 7—11.

Nejmilejší, buďte opatrní a bděte na modlitbách. Předem 7 8
mějte vytrvalou lásku k sobě vespolek, neboť láska při-
krývá množství hříchů; (buďte) pohostinští jedni k druhým 9
bez reptání. Posluhujte si vespolek každý podle milosti, 10
kterou byl obdržel, jakožto dobří správcové rozličné milosti
Boží; mluví-li kdo, (mluv) jako slova Boží; přisluhuje-li kdo, 11
(přisluhuj) jako z moci, kterou Bůh uděluje, aby ve všem byl
oslaven Bůh skrze Ježíše Krista (Pána našeho).

utvrzení v přesvědčení, že pravá jest víra, kterou přijali. Kterak se to vyplnilo, dosvědčuje již sv. Lukáš ve Skutcích apošt. a sv. Pavel v listě ke Koriintským. Dovidáme se od nich, kterak nejen apoštolé, nýbrž i jiní věřící obdrželi dar jazyků, kterak vymítali duchy zlé, a kterak sv. Pavel vzal do ruky hada jedovatého a nic neutrpěl. Také po smrti apoštolův uděloval Bůh mnohým moc činiti zázraky, ovšem čím dále, tím méně. Neboť s počátku bylo jich třeba, aby šířila se rychleji víra Kristova, později však, když již církev dosti byla rozšířena, a když i rychlé rozšíření církve a její trvání přes všechna pronásledování dokazovalo božský původ její, nebylo již potřeba k rozšíření jejímu mimořádných oněch prostředků. Nicméně v duchovním smyslu uděluje se ona moc věřícím stále, pokud totiž zlé vášně vymítají, jazyk k oslavení Božímu obnovují, jed hříchu neškodným činí svátostí pokání a zmužile odražejí nástrahy ďábelské neb pokusy lidí zlovolných, které činí na jejich etnost.

19. Pán Ježíš dokončiv své řeči, vyvedl je (podle Luk. 24, 50) na horu Olivetskou, bud' že jim velel tam jít a potom se jim znova ukázal, aneb že sice šel s nimi již z města, ale nedal se poznati těm, kteří je snad potkali. Na hoře Olivetské pak vstoupil před nimi na nebesa. Viz Luk. 24, 50—53; Skutk. ap. 1, 9—12. •

7—11. napomíná, aby vzhledem na budoucí soud byli bdělí, oddávali se modlitbám a evičili se ve všelike etnosti, zvláště v lásce vzájemné.

8. Láska přikrývá množství hříchů. Řeč jest o lásce k bližnímu a proto smysl bud' „Láska přehlíží a odpouští různé poklesky bližního“ (Srovn. Přisl. 10. 10) aneb spíše tento: „Láska zjednává modlitbami bližnímu pomoc k tomu, aby čině pravé pokání dosáhl odpuštění hříchů.“ (Srovn. Jak. 5, 20.)

10—11. Obrací se k těm, kteří byli obdařeni mimořádnými milostmi duchovními, zvláště k těm, kteří měli dar vyučovati a konati skutky milosrdenství, a vyzývá, aby také těch užívali

Evangelium podle sv. Jana 15, 26—16, 4.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým:
 26 Když přijde Utěšitel, kterého já pošlu vám od
 Otce, Duch pravdy, jenž vychází od Otce, ten bude svěd-
 27 čiti o mně; avšak i vy budete svědčiti, neboť jste se
 16 1 mnou od počátku. Toto mluvil jsem vám, abyste se ne-
 2 pohoršili. Z náboženské obce své vyloučí vás, ano při-
 chází hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domní-
 3 vati, že by tím Bohu sloužil. A to vám učiní, poněvadž
 4 nepoznali Otce ani mne. Ale tyto věci mluvil jsem vám,
 abyste, když přijde hodina jejich, rozpomenuli se, že
 jsem je vám pověděl.

ve službě lásky k bližnímu, nikoli jako vlastníci těch milostí podle vůle vlastní, nýbrž jako správce darů od Boha svěřených a proto podle jeho vůle, totiž k duševnímu blahu bližních. — mluví-li kdo totiž darem moudrosti, rozumu neb darem prorockým, darem jazyků neb výkladu, mluví jako slova Boží, t. j. s takovou vážností, opravdovostí a uctivostí, jaká přísluší slovu Božímu, ukazuje tak, že Bůh jest darem těch darů; posluhuje-li kdo totiž darem zázračně uzdravovati neb nemocné ošetřovati, o chudé péči věsti, církevní služby konati a pod., činí to jako z moci od Boha přijaté, t. j. u vědomí, že to učiníš mocí svojí, nýbrž mocí od Boha udělenou, a proto pokorně, nesobecky, nezištně.

26—27. Pán Ježíš ukázav ve v. 22.—25., že nemají výmluvy ti, kteří nevěřící v něho, budou apoštoly pronásledovati, poučuje nyní, že ani v budoucnosti nebudou omluvitelní ti, kteří v něho neuvěří, neboť ani v budoucnosti nebude bez náležitého osvědčení, že jest Syn Boží, Vykupitel světa. Budeť o něm svědčiti Duch sv. a budou svědčiti o něm i apoštolé. Duch sv. svědčil viditelným příchodem svým, když pod způsobem ohnivých jazyků vstoupil na apoštoly a je dary mimořádnými opatřil, jakož i zázraky, jež skrze apoštoly a jiné křesťany činil, a tou proměnou úžasnou, kterou v apoštolech a jiných lidech způsobil, rozum jejich osvětliv a v srdci plamen lásky rozutiv a tak z bojácených Galilejců, ze zásadního odpůrce Pavla a mnoha jiných slabochův a odpůrcův učiniv nepřekonatelné hrdiny víry, kteří pro Krista a spásu lidí žádných prací ani smrti se nelekali; neboť způsobem tím potvrzoval co nejpresvědčivěji, že učení Kristovo jest pravé a Ježíš že skutečně jest tím, za koho se vydával, Synem Božím a Vykupitelem světa. Apoštolé svědčili o něm svým kázáním, utrpením a smrtí, již pro něho podstoupili.

2. Z náboženské obce své, doslovně: ze synagogy vyloučí vás, t. j. vysloví nad vámi kletbu či vyloučí vás z židovské církve své. (V téměř smyslu jest rozuměti místu tomuto, překládá-li se „ven ze škol vyženou vás“.) Toto vyobcování z církve židovské nebylo ovšem pro apoštoly žádným neštěstím; vždyť přidrževše se Krista, sami z ní vystoupili; avšak židé neměli jiného způsobu, kterým by dali více na jevo svou nenávisť proti někomu, než když vyřknuvše na něm kletbu vyobcovali jej.

Ve svatvečer svatodušní.

Čtení ze Skutkův apoštolských 19, 1—8.

V těch dnech, když Apollo byl v Korintě, stalo se, že Pavel
 prošel krajiny horní přišel do Efesu a našel tam ně- 1
 které učeníky; i řekl k nim: Zdali jste přijali Ducha svatého 2
 uvěřivše? Oni však řekli: Ale ani jsme neslyšeli, je-li Duch
 svatý. Tu řekl: V co tedy byli jste pokřtěni? A oni pravili: 3
 V křest Janův. I řekl Pavel: Jan křtil křtem pokání, říkáje 4
 lidu, aby věřili v toho, jenž přijde po něm, to jest v Ježíše.
 Uslyševše to byli pokřtěni ve jméno Pána Ježíše. A když 5, 6
 Pavel vložil na ně ruce, přišel na ně Duch svatý; i mluvili
 jazyky a prorokovali. Bylo pak všech těch mužů 7
 asi dvanácte. Vešel (potom) do synagogy, mluvil svo- 8
 bodně a odvážně po tři měsíce, vykládaje a přesvědčiti hledě
 o věcech království Božího.

Evangelium podle sv. Jana 14, 15—21.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům
 svým: Milujete-li mě, přikázání má zachovávejte. 15
 A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby 16
 s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy; jeho svět ne- 17
 může přijmouti, poněvadž ho nevidí ani ho nezná; vy
 však jej znáte, neboť ve vás zůstává a ve vás bude. Ne- 18
 nechám vás sirotků, přijdu zase k vám. Ještě maličko, 19
 a svět již mne neuzří; vy však mě uzříte, neboť já jsem
 živ, i vy živi budete. V ten den vy poznáte, že já jsem 20

6. vložil na ně ruce, t. j. biřmoval je.

17. Svět, t. j. lidé zlí a od Boha odvrácení nemohou přijmouti
 Ducha sv. či státi se účastni blahodátných účinků jeho, pokud trvají
 ve své zlobě, a to proto, poněvadž ho nevidí, či v něho nevěří
 a nevěříce v něho, nejsou způsobilí, aby působnost Ducha sv. do
 duše připustili a z ní jeho samého poznali.

19. Ještě maličko, t. j. několik jen hodin ještě, a svět,
 lidé zlí, již mne neuzří, neboť zemru a vstana z mrtvých,
 neukážu se jim; vy však mě uzříte, neboť já jsem živ,
 nebudu totiž zadržen smrtí, nýbrž vstana z mrtvých, budu i jako
 člověk žítí a přijdu zase k vám; i vy živi budete všickni v té
 dlobě, neboť zálný z vás nebude usmrcen se mnou, všickni tedy
 uzříte mě.

20. t. j. v čase oslaveného života mého (po mém zmrtych-
 vstání) poznáte můj poměr k Otci (že jsem v Otci celou svojí
 podstatou, maje s ním jednu a touž podstatu), i svůj poměr ke mně

- 21 v Otci svém a vy ve mně a já ve vás. Kdo má přikázání moje a je zachovává, ten mě miluje. Kdo však miluje mne, bude milován od Otce mého; i já budu jej milovati a zjevím se mu.

Na slavnost seslání Ducha sv. (Hod Boží svatodušní).

Čtení ze Skutkův apoštolských 2, 1—11.*)

- 1 V těch dnech, když přišel den letnic, byli všickni pohro-
2 madě na jednom místě. Tu povstal náhle s nebe hukot,
3 jako když táhne vítr silný, a naplnil dům, kde seděli; i uká-
zaly se jim jazyky jako ohnivé rozdělující se, a posadil se ua

(že jste ve mně věrou a láskou, pokud totiž věříce a milující mě, jste se mnou spojeni jako údové jednoho těla se svojí hlavou), i poměr můj k sobě (že já jsem ve vás svojí milostí).

21—24. Prohlašuje, že nejen apoštolům, nýbrž také ostatním vyznavačům svým dá cítit svoji přízeň a lásku svou, budou-li ho milovati láskou čistou. — Zjevím se mu, totiž svou milostí a svými dobrodiními, z nichž poznají, že já jsem s nimi a oni se mnou co nejlépe spojeni.

*) Sv. Lukáš, podává zprávu, jak církev obecná byla založena, vylučuje, kterak Duch sv. sestoupil na apoštoly, uzpůsobil je svými dary k řádnému vykonávání úřadu jim svěřeného, a darem jazyků naznačil mimo jiné i to, že přestal rozdíel mezi národem a národem (2, 1—11).

1. Když přišel den letnic, doslovně podle textu řeckého bylo by: když se naplňoval den padesátiny, podle latinského: když se naplňovali dnové padesátiny. Smysl obou textů jest stejný, totiž: když přišel ten den, který jakožto den padesátý po hlavním svátku velikonočním nazýval se dnem padesátiny (Pentekostes), v našem jazyce však letnicemi slove. Text latinský užívá čísla množného (dnové padesátiny) přihlíží k těm dnům, které prošly, než nastal den padesátý.

2. Hukot ten byl znamením příchodu Ducha sv. a slyšitelný nejen v domě (večeřadle), ve kterém byli shromážděni, nýbrž i po městě vůbec. Ovšem rozumí se samo sebou, že Duch sv. nevstoupil na ně (a na nikoho) v tom smyslu, jako by v nich dříve nebyl býval; neboť jsa Bohem jest všude a proniká všechno celou svou bytostí, ale v tom smyslu vstoupil na ně (a vstupuje na lidi), že udělil jim dary, jichž dříve jim nedával, a způsobil v nich účinky, jichž v nich dříve nepůsobil.

3. jazyky jako ohnivé, t. j. podoby či tvary jazykové, jež měly vzhled i barvu ohně. Pod touto způsobou Duch sv. vstoupil na apoštoly, aby naznačil účinky, které u nich způsobil, totiž že rozum jejich osvětlil, vůli posilnil, je na duši očistil a posvětil, je vroucí láskou k Bohu rozechrál (podobně jako oheň předměty osvětluje, železo zoceluje, zlato čistí a věci zahřívá), jakož i že jim udělil dar jazykův a výmluvnosti a tak připravil je k apoštolskému úřadu jejich.

každém z nich (jeden), a všickni byli naplněni Duchem 4
 svatým a počali mluvit jinými jazyky, jak ten Duch dával
 jim promlouvat. Přebývali pak v Jerusalemě židé, muži ná- 5
 božní, ze všelikého národu pod nebem. A když povstal ten 6
 zvuk, sešel se zástup a strnul, neboť slyšeli je mluvití jeden-
 každý jazykem svým. I žasli všickni a divili se řkouce: Ne- 7
 jsou-li tito všickni, kteří mluví, Galilejci? I kterak my každý 8
 slyšíme jazyk svůj vlastní, ve kterém jsme se zrodili? My 9
 Parthové a Medové i Elamité a obyvatelé Mesopotamie,
 Judska i Kappadocie, Pontu i Asie, Frygie i Pamfylie, 10
 Egypta a končin Libye ležící při Cyreně, i příchozí Římané,
 jak židé tak novověrci, Krefané i Arabové — my slyšíme je 11
 mluvití jazyky našimi o velikých skutech Božích.

Evangelium podle sv. Jana 14, 23—31.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: 23
 Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávati bude,
 a Otec můj bude ho milovati, i přijdeme k němu a při-

5. Byli to židé, kteří z polmtek náboženských přistěhovali se z různých národů do Jerusalema a tam se buď na celý další život svůj neb alespoň na dobu delší usadili, aby se při chrámě tím horlivěji oddali zbožnosti, ano i tam — v zemi svaté pohřbeni byli. — Slovy „ze všelikého národu pod nebem“ vyjadřuje se způsobem lidovým myšlenka, že přišli z národů mnohých, z národů tehdy známých, jmenovitě z národů Římanům podrobených (ze všeho světa římského).

6. Jak patrné z v. 11., mluvili o velikých skutech Božích, t. j. velebili Boha za to, co učinil ke spáse lidstva, jmenovitě as za obětní smrt, vzkříšení a nanebevstoupení vtěleného Syna Božího a za seslání Ducha sv. Mluvili tedy sice před přítomnými židy, ale ne k nim, nýbrž k Bohu. A působením Ducha sv. činili to jazyky různými, alespoň jazyky všech těch patnácti národů, z nichž jednotlivci tam byli, a to buď všickni najednou, chvíli tím, chvíli oním jazykem, aneb jeden neb jedni tím, jiný neb jini oním jazykem, takže každý z přítomných pozorovatelů slyšel jazyk svůj. Že by byli také vešli mezi lid a s ním mluvili každý jazykem toho, koho oslovil, z textu nijak nevysvítá. Nijak také nepřiléhá k textu ten výklad dosti rozšířený, podle něhož apoštolé mluvili pouze jedním jazykem, avšak působením Ducha sv. každý z posluchačů slyšel jazyk svůj, takže by zážrak nebyl se stal v apoštolích a v ostatních přítomných učenících Páně, nýbrž v posluchačích.

10. Libye ležící při Cyreně, t. j. Libye severní (v severní Africe, západně od Egypta), jejímž čelným městem byla Cyrene (Kýrene).

11. novověrci či proselyté, t. j. ti, kteří z pohanství přistoupili k židovství.

23. Potvrzuje tak, co řekl ve v. 21. (viz evang. věřejší), jasněji ještě dává na jevo, že nesdílel milosti své s nikým, leč se svými přáteli, přítelem jeho však že jest pouze ten, kdo příkázání jeho zachovává.

24 bytek u něho si učiníme. Kdo mě nemiluje, slov mých
 nezachovává, a (přece) slovo, které slyšíte, není moje,
 25 nýbrž Otce, který mě poslal. Toto mluvil jsem vám
 26 u vás zůstává, Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož
 Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a
 27 připomene vám všecko, co jsem mluvil vám. Pokoj svůj
 zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět
 dává, já vám dávám. Nermutiž se srdce vaše, aniž se
 28 strachuj. Slyšeli jste, že já jsem vám řekl: Jdu a přijdu
 (zase) k vám. Kdybyste mě milovali, radovali byste se,
 29 že jdu k Otci, neboť Otec větší jest mne. A nyní pověděl
 jsem vám to, prve než by se stalo, abyste, když se stane,
 30 uvěřili. Již nebudu mnoho mluvit s vámi, neboť při-
 31 chází kníže tohoto světa, a na mně nemá ničeho, avšak
 aby svět poznal, že miluji Otce a tak činím, jak mi Otec
 přikázal.

---

25. T o t o, t. j. vše to, co jsem mluvil (při poslední večeři) po odchodu Jidašove. (Někteří vztahají náměstku tu k celé učitelské činnosti Kristově.) — U v á s z ů s t á v a j e, t. j. pokud ještě trvám u vás viditelně.

26. Slibuje, že Duch sv. vnitřním vnukáním a osvícováním rozumu poučí je o těch pravdách, které byl (Ježíš) sám již kláсал, a to o všech, takže porozumějí náležitě i každé pravdě o sobě, i jak všechny vespolek souvisí, a poznají, které pravdy jsou obsaženy v jiných zavinutě, a jak která důležitá jest pro život praktický; zároveň připomene jim vše, co Pán Ježíš kdy mluvil před nimi, takže se jim dostane dokonalého poznání a pochopení zjevených pravd božských.

27. Slovy: „Pokoj tobě, pokoj vám“, židé nejen vítali příchodí, nýbrž i se loučili. Obyčeji tomu přizpůsobuje se nyní Pán Ježíš, a jako s Bohem dávaje, také nejen přeje, nýbrž i jako v odkaz a jisté dědictví zůstavuje a dává jim pokoj, ale ne pokoj jakýkoli, ne pokoj, jaký svět dává, pokoj pouze vnější, na časných výhodách toliko spočívající a vratký, nýbrž p o k o j s v ů j, pokoj, který ze spojení s Bohem plyne. ve spásitelných státech duchovních spočívá, duši opravdu oblažuje a šťastnou činí, ji zmužilosti a síly a útěchy i v největších protiveustvích dodává a tak vnitřní klid plnou měrou zjednává.

30. K n í ž e t o h o t o s v ě t a, t. j. ďábel. Nazývá jej tak jednak pro tu moc, které dopuštěním Božím nabyl pro hřích prvních rodičů nad člověkem a světem fysickým, jednak proto, že skoro všickni lidé (až na židy) sloužili mu modlářstvím. On přicházel tehdy, ne síce ve své osobě, nýbrž ve svých náhoncích — v Jidášovi a v těch, kteří ještě té noci vyšli s ním na Pána Ježíše. Neboť ďábel to byl, který vnukl Jidášovi myšlenku zrady a ho přiměl, že se odhodlal ji provést (Luk. 22, 3. 53. Jan 13, 2. 27). — N a m n ě nemá ničeho, t. j. na mně není žádné poskvrny (ani dědičné

V pondělí svatodušní.

Čtení ze Skutků apoštolských 10, 34, 42—48.

V těch dnech Petr otevřev ústa svá řekl: (Muži bratři, 34
 Pán) přikázal nám, abychom hlásali lidu a svědčili, že 42
 on jest ten, jenž byl od Boha ustanoven soudcem živých 43
 i mrtvých. Jemu všickni proroci vydávají svědectví, že skrze 43
 jméno jeho dostanou odpuštění hříchů všichni, kdo v něho 44
 věří. Když Petr ještě mluvil tato slova, připadl Duch svatý 44
 na všechny, kteří to slovo slyšeli. I užasli věřící z obrázky, 45
 kteří byli přišli s Petrem, že také na pohany vylila se milost 46
 Ducha svatého; slyšeli je totiž, ani mluví jazyky a velebí 46
 Boha. Tu promluvil Petr: Může-li kdo zabrániti vody, aby ne- 47
 byli pokřtěni ti, kteří přijali Ducha svatého, jakož i my?
 I rozkázal je pokřtiti ve jménu (Pána) Ježíše Krista.

Evangelium podle sv. Jana 3, 16—21.

Za onoho času Pán Ježíš řekl Nikodemovi: Tak Bůh 16
 miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal,
 aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život

ani vlastní), nemá tedy ke mně práva, a já nejsem povinen umřítí, nicméně připustím, abych byl jat a usmrcen, a to proto, aby poznal svět, že miluji Otce... (v. 31). Prohlašuje tak svou smrt za obět, kterou podstoupí z poslušnosti a z lásky k Otcí.

42—48. Událost tato stala se v Caesarei v domě pohanského (římského) setníka Kornelia, jehož Bůh, vzhlednův na jeho dobročinnost i modlitby, skrze anděla vyzval, aby povolal k sobě Petra, právě v Joppe meškajícího. Petr přišed, poučoval přítomné pohany o Bohu pravém, o Vykupiteli, Kristu Ježíši, i o tom, že jediné skrze něho lze dojíti odpuštění hříchů a spásy; a hle, dříve ještě, nežli byl řeč svou ukončil, Duch sv. sestoupil na ně se svou milostí, ač nebyli dosud pokřtěni, a přítomnost tu dal na jevo dary vnějšími, jmenovitě darem jazykův. Stalo se to hlavně k tomu konci, aby židé (židokřesťané) byli poučeni, že pohané mohou přímo býti přijati do církve a státi se účastni milosti od Krista nám zasloužených, a není třeba, aby dříve přijali židovství, jak židé mysli.

16. Nikodem, člen velerady židovské, pozoruje zázraky Ježíšovy, nznával s některými jinými členy velerady, že jest poslancem Božím, a srovnávaje působení jeho s proroctvími, tušil, že jest zaslíbeným Vykupitelem. Ale neměl o tom jistoty; tím méně věděl, že jest Synem Božím. Chtěje tedy zjednat si jistotu, šel k němu, ale ne ve dne (neboť ostýchal se lidí, jmenovitě těch členů velerady, kteří se zaujali proti Ježíšovi), nýbrž v noci. Chtěl pak se nejspíše tázati Ježíše, zdali jest Vykupitelem, který by obnovil říši Davi-

- 17 věčný. Vždyť Bůh neposlal Syna svého na svět, aby
 18 soudil svět, nýbrž aby spasen byl svět skrze něho. Kdo
 věří v něho, nebývá souzen; kdo však nevěří, již jest
 odsouzen, poněvadž nevěří ve jméno jednorozeného
 19 Syna Božího. To pak jest soud, že světlo přišlo na svět,
 a lidé milovali více tmu nežli světlo; neboť skutkové
 20 jejich byli zlí. Každý zajisté, kdo činí zlé, nenávidí
 světla a nejde ke světlu, aby nebyli usvědčeni skutkové
 21 jeho. Kdo však činí pravdu, jde ke světlu, aby skutkové
 jeho se zjevili, neboť v Bohu jsou vykonáni.

V úterý svatodušní.

Čtení ze Skutkův apoštolských 8, 14—17.

- 14 **V** těch dnech uslyševše apoštolé, kteří byli v Jerusa-
 lemě, že Samaří přijalo slovo Boží, poslali k nim Petra
 15 a Jana. Ti přišedše modlili se za ně, aby přijali Ducha sva-
 16 tého; neboť ještě nepřišel na nikoho z nich, nýbrž toliko po-
 17 křtěni byli ve jméno Pána Ježíše. I vzkládali na ně ruce,
 a oni přijímali Ducha svatého.

dovu, a které jsou podmínky, aby kdo mohl vstoupiti do království mesiánského. Ale Pán Ježíš, chtěje ukázati svoji vševedoucnost, předešel ho a prve, nežli on se tázal, poučil ho nejprve o nutnosti duchovního znovuzrození (na křtu sv.) jakožto podmínce, aby kdo mohl se státi údem království mesiánského, poté ve v. 14—16. také o tom, že Bůh vykoupil (vykoupi) člověka z pouhé lásky, a že člověk musí věřiti v Krista (věrou živou), chce-li státi se účastem milostí, které nám Pán Ježíš svým dílem zasloužil.

17. Jakožto poslední účel úradku o vykoupení udává spásu člověka.

18. nebývá souzen totiž soudem odsuzujícím či nebývá odsouzen. (Některé rukopisy mají čas budoucí „nebude odsouzen“.)

19. To pak jest soud, t. j. Ta jest příčina odsouzení, že světlo víry přišlo na svět, jsouc podáváno všem skrze Krista, a lidé milovali více tmu nevědomosti a hříchu...

21. v Bohu jsou vykonány, t. j. podle vůle, s milostí a ke cti Boží.

17. Udělovali jim totiž svátost birmování, při čemž někteří obdrželi také mimořádné dary Ducha sv. smysly pozorovatelné. ať dar jazyků ať jiné dary, a to na potvrzení, že pravé jest to učení, v které uvěřili byvše poučení od Filipa.

Evangelium podle sv. Jana 10, 1—10.

Ia onoho času Pán Ježíš řekl fariseům: Amen, amen 1
 pravím vám: Kdo nevchází dveřmi do ovčince, 2
 nýbrž odjinud vstupuje, ten jest zloděj a lotr. Kdo však 3
 vchází dveřmi, jest pastýř ovcí. Tomu vrátný otvírá, 4
 a ovce slyší hlas jeho, a on své ovce volá jménem a vy- 5
 vádí je. A když své ovce vypustí, jde před nimi, a ovce 6
 ho následují, neboť znají hlas jeho. Cizího však nená- 7
 sledují, nýbrž utíkají od něho, neboť neznají hlasu 8
 cizích. Toto podobenství pověděl jim Ježíš, ale oni ne- 9
 rozuměli, co jim mluvil. Ježíš tedy řekl jim opět: Amen, 10
 amen pravím vám: Já jsem dveře k ovcím. Všichni, 11
 kteří vystoupili (přede mnou), jsou zloději a lotři, ale 12
 ovce neslyšely jich. Já jsem dveře. Vejde-li kdo skrze 13
 mne, bude zachován; a vejde a vyjde a nalezne pastvu. 14
 Zloděj nepřichází, leč jen, aby kradl a zabíjel a hubil. 15
 Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost. 16

10. 1—5. K podobenství tomuto dali podnět fariseové svým jednáním. Oni ukázali se špatnými pastýři lidu, ježto místo aby Vykupitele přijali a jako vůdce lidu jiné k němu přiváděli, neuznali ho a jiné od něho odvraceli, ba vybočovali toho, jenž ho veřejně vyznal. Podobenstvím tím učil proto Pán Ježíš ukazuje, že jen ten jest pravým pastýřem lidu Božího, kdo věří v něho (v Krista) a má od něho poslání. Tomu také jediné že Bůh Otec otevírá srdce lidí, aby přijali jeho učení. Toho hlasu či učení že slyší též a následují ve svém životě všickni ti, kteří touží po pravdě božské a po etnosti. Takový pastýř dobrý však že nejen podává stádeci svému učení a prostředky spásy, nýbrž též předchází je, dávaje mu dobrý příklad a odvracuje od něho překážky etnosti a nebezpečnoství náklady mravní, by je přivedl ku blahu věčnému.

7—10. Smysl jest: Já jakožto učitel božské pravdy a dárce spásy věčné jsem dveře k ovcím. Vejde-li kdo jako duchovní pastýř skrze mne máje své učení a poslání ode mne, nejen sám zachová se od pohromy, nýbrž i vejde a vyjde, t. j. v bezpečnosti obce se svým stádcem a nalezne pastvu či prostředky potřebné k životu nadpřirozenému a ke spáse pro stádece sobě svěřené. — Všickni, kteří vystoupili, jsou zloději a lotři. Jak patrně z přítomného času jsou a z Jan. 5, 34—35. 45—47; 6, 45. a j. praví to s jistým nadsazením (hyperbolicky) pouze o veliké části těch, kteří v nejbližší minulosti vystoupili jako učitelé a vůdce lidu, nikoli tedy také o Janu Křtiteli, prorociích a Mojžíšovi.

Ve středu suchých dnů svatodušních.

Čtení ze Skutků apoštolských 2, 14—21.

- 14 **V** těch dnech Petr povstav s jedenácti pozdvihl hlasu svého
a promluvil k nim: Muži judští a všickni obyvatelé jeru-
salemští, toto budiž vám známo a pozorně poslyšte slova má:
15 Nejsou totiž tito, jak myslíte, opilí, — vždyť jsou (teprve)
16 tři hodiny na den — nýbrž to jest to, co bylo předpověděno
17 skrze proroka Joele: „I stane se v době poslední,
praví Hospodin, (že) vyleji z Ducha svého
na všeliké tělo; i budou prorokovati sy-
nové vaši a dcery vaše, a mládenci vaši vi-
dění budou vídati a starci vaši sny budou
18 mítí. Ano i na služebníky a na služeb-
nice své vyleji v těch dnech z Ducha svého,
19 i budou prorokovati. A učiním divy svrchu
na nebi a zázraky dole na zemi, krev a oheň
20 a páru dýmovou; slunce obrátí se v tmu a
měsíc v krev, prve než přijde den Hospo-
21 dinův, ten veliký a zjevný. I stane se, (že)
každý, kdo bude vzývati jméno Hospodi-
novo, spasen bude.“

14. Apoštolé byvše v den seslání Ducha sv. naplnění Duchem sv., velebili před shromážděným lidem Boha různými jazyky; někteří židé posmívali se jim proto, jako by byli opilí. Promluvu tu Petr odmítá a podivuhodný onen zjev (mluvení různými jazyky) vysvětluje jakožto náplň Joelova proroctví o seslání Ducha sv.

15. tři hodiny na den, t. j. dovět hodin ráno podle počítání našeho, tedy doba, se kterou při způsobě života tehdejších židů nelze srovnati, aby kdo byl již požíval nestřídité nápojův opojných.

17—21. Slova ta jsou uvedena z Joel. 2. 28—32. Prorok předpověděl jimi, že v době mesiánské dary Ducha sv. budou se udělovati hojně lidem všech národů bez rozdílu věku, pohlaví a stavu. Zároveň přihlédl k poslednímu soudu, jakožto k zakončení doby mesiánské, a ke znamením, jež budou před ním předcházeti, jmenuje zejména krev či války a krveprolití a oheň s párou dýmovou či požáry, jakož i zatmění slunce a krvavý svit měsíce. (Srovň. Mat. 24, 29.) Sv. Petr uvádí také tato slova o soudném dni nejspíše proto, aby tím spíše pobídl posluchače, by věrou se utekli ke Kristu, a aby tak učinil si přechod k části další (v. 22—36), ve které mluví o Kristu. — Budou prorokovati, t. j. z vnuknutí Ducha sv. mluvit ku poučení, vzdělání a útěše jiných věci spasitelné ať minulé neb přítomné, ať budoucí.

Druhé čtení ze Skutkův apoštolských 5, 12—16.

V těch dnech dělo se v lidu skrze ruce apoštolů mnoho divův a zázraků. I bývali všickni jednomyslně v podloubí Šalomounově, z ostatních však neosměloval se nikdo připojit se k nim, ale lid je velebil. Tím více však přibývalo Pánu věřících, davy mužů i žen, takže i na ulice vynášeli nemocné a kladli je na ložce i nosítka, aby, když by šel Petr, alespoň stín jeho zastínil někoho z nich, a aby byli osvobozeni od nemocí svých. Přicházelo pak do Jerusalema také množství lidu z měst okolních, přinášejíce nemocné a od nečistých duchů trápené; a ti všickni byli uzdravováni.

Evangelium podle sv. Jana 6, 44—52.*)

Za onoho času Pán Ježíš řekl zástupům židovským: Nikdo nemůže přijíti ke mně, nepřitáhne-li ho Otec, který mě poslal; a já ho vzkřísím v den poslední. Jest psáno v prorocích: „A budou všickni poučováni od Boba.“ Každý, kdo uslyšel od Otce a se naučil, přichází ke mně. Nepravím tím, že by byl kdo viděl Otce,

12. V těch dnech, t. j. po seslání Ducha sv. na apoštoly.

12. skrze ruce apoštolů, t. j. skrze apoštoly — tím, že apoštolé ruce na jiné vztahovali, vzkládali, jimi žebnali. — v podloubí Šalomounově bývali či shromažďovali se všickni, totiž všickni údové církve, jak apoštolé tak ostatní věřící.

13. z ostatních, t. j. nekřesťanů či těch židů, kteří neuvěřili v Krista.

14. Slovo Pánu lze vztahovati i k slovu věřících ve smyslu „přibývalo těch, kteří věřili v Pána“, jako pojímá Vulgata (překlad latinský), i k slovu přibývalo ve smyslu „přibývalo Pánu (jeho církvi) těch, kteří uvěřili“, jakož vzhledem ke Skutk. 11, 24, zdá se býti správnější, ač smysl zůstává v obojíh případě týž.

*) Slova tato vyňata jsou z delší řeči, kterou Pán Ježíš měl rok před svou smrtí v synagoze kafarnaumské a ve které zaslíbil nejsvětější svátost oltářní. Prohlásiv sebe za chléb nebeský a dávaj víru jakožto podmínku, pod kterou mohou pokrmu toho dosíci, poučil též, že víra jest darem Božím, a že tedy spasení nezáleží pouze na víře člověka, nýbrž i na Boží milosti. Rozváděje pak v této části ona slova, prohlašuje ve v. 44, že jenom ten přijde k němu věrou (v něho uvěří), koho Otec přitáhne svou totiž milostí, ale ne tak, že by jeho svobodnou vůlí rušil, nýbrž tak, že pomáhající milostí svou rozum jeho osvěcuje a vůli posiluje a tak účinně jej k sobě zve. ho povzbuzuje, mu pomáhá a skutečně ke Kristu přivádí, nečiní-li on milosti Boží odporu.

45—46. V prorocích, t. j. ve sbírce knih prorockých, a to u Is. 51, 13. Smysl jest: Již v Starém Zákoně bylo předpověděno, že přijde doba, kdy všickni budou (vnitřně) poučováni od Boha.

47 leč jen ten, jenž jest od Boha; ten viděl Otce. Amen, amen
 48 pravím vám: Kdo věří ve mne, má život věčný. Já jsem
 49 chléb života. Otcové vaši jedli na poušti mannu,
 50 a zemřeli. To jest chléb s nebe sestupující: aby, jí-li kdo
 51 z něho, nezemřel. Já jsem chléb živý, jenž s nebe se-
 52 stoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na
 věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest (které dám)
 za život světa.

Ve čtvrtek svatodušní (po sv. Duchu).

Čtení ze Skutků apoštolských 8, 5—9.

5 **V** těch dnech Filip přišel do města Samarií a hlásal jim
 6 Krista. I pozorovali zástupové jednomyslně na to, co
 Filip pravil, poslouchající a hledíce na divy, které činil;
 7 neboť z mnoha těch, kteří měli duchy nečisté, (tito) vycházeli
 8 s křikem velikým, a mnoho ochrnutých i kulhavých bylo
 9 uzdraveno. Nastala proto veliká radost v tom městě.

Evangelium podle sv. Lukáše 9, 1—6.*)

1 **Z**a onoho času Ježíš povolav k sobě dvanáct apo-
 stolů, dal jim sílu a moc nade všemi duchy zlými
 2 i uzdravovati neduhy, a poslal je hlásat království Boží

Ta doba nyní přišla; a nyní každý, kdo uslyšel od Otce (či kdo milostí jeho byl na rozumu osvícován a na vůli posilován) a se naučil (či milostí té užil), přichází ke mně věrou, přijímá a schvaluje mé učení. Ale tím nepravím, že by mu nebylo třeba užítí mě jako učitele: neboť ono poučování od Otce děje se pouze vnitřně a nikoliv o všech pravdách ke spasení potřebných. Takové plné poučení o vůli Boha Otce mohou dáti pouze já, který byv od něho od věčnosti zplozen, mám touž podstatu a totéž poznání, které má On, a tedy jeho vůli a úmysly dokonale znám.

48—52a. Opakuje krátce, co již řekl, že totiž jest chlebem živým, který jsa zdrojem života, může i jiné oživovati.

52b. A chléb, který já dám, totiž k jedení. Naznačuje, že ten chléb, o němž mluví a jímž rozumí sebe sama, má se přijímati skutečným požíváním či jedením jeho těla; slibuje tedy, že své tělo dá za (duševní) pokrm věřících; právě pak, že je dá za život světa či k tomu, aby všichni lidé mohli dojítí života věčně blaženého, ukazuje také na to, že chléb ten bude dán nejen za pokrm, nýbrž i v obět za lidi.

*) Sv. Lukáš sděluje, kterak Pán Ježíš udělil apoštolům první poslání, kterak totiž opatřiv je mocí konat zázraky a dav jim návod, jak si mají počínati, rozeslal je, aby kázali království Boží, a kterak apoštolé poslání to vykonávali.

a uzdravovat nemocné. I řekl jim: Ničeho neberte na cestu, ani holi, ani mošny, ani chleba, ani peněz, ani po dvou sukních nemějte. A do kteréhokoliv domu vejdete, tam zůstávejte a odtud nevycházejte. A kdekoli vás nepřijmou, z toho města vyeházejíce, setřete i prach z nohou svých na svědectví proti nim. I vyšli a chodili po dědinách, zvěstující evangelium a uzdravující všudy.

V pátek suchých dnů svatodušních.

Čtení z proroka Joela 2, 23—26.¹⁾

- (**T**oto praví Hospodin Bůh:)
 23 Také synové sionští veselte se,
 plesejte z Hospodina, Boha svého;
 neb vám dá učitele spravedlnosti,²⁾
 a sešle dešť vám ranní i pozdní, jak bývalo.³⁾
 24 I budou humna plná obilí,
 a lisy oplývat vínem i olejem.
 25 Náhradu dám vám za roky,
 které sežraly kobylinky,
 žravé, hltavé, hlodavé,
 velké mé vojsko, jež poslal jsem na vás.
 26 Budete jíst, požívat do sytosti,
 a chválit Hospodina, Boha svého,
 který učinil na vás divné věci,
 a lid můj nebude zahanben na věky.

Evangelium podle sv. Lukáše 5, 17—26.

Za onoho času stalo se jednoho dne, Ježíš seděl a učil, a seděli (tam i) fariseové a zákoníci, kteří byli přišli ze všeliké osady galilejské i judské a z Jerusalema, a moc Páně činila k tomu, aby (je) uzdravoval.

¹⁾ Viz úryvek z téhož proroka na Popelčnou střed.

²⁾ Požehnání, kterého se Israelitům dostane, poučí je, že Bůh spravedlivě odměňuje také skutky kající.

³⁾ v dobách minulého blahobytu.

17. Stalo se to v prvním roce veřejného života Kristova v Kafarnaum, kde Pán Ježíš učil v jednom domě, nejspíše Petrově. Srovn. Mat. 9, 1—8; Mark. 2, 1—12.

- 18 A hle, muži nesli na loži člověka, který byl ochrnutý,
 19 a hledali, aby ho vnesli dovnitř a položili před něho,
 20 na střechu a spustili jej s ložem skrze cihly doprostřed
 21 před Ježíše. A on vida jejich víru, řekl: „Člověče, od-
 22 pouštěj se tobě hříchové tvoji.“ I počali fariseové a záko-
 23 níci mysliti takto: „Kdo jest tento, jenž mluví rouhání?
 24 Kdo může odpouštět hříchy leč jediný Bůh?“ Ale Ježíš
 25 seznav myšlení jejich, odpověděl a řekl jim: „Co to
 26 myslíte v srdci svém? Co jest snazší říci: „Odpouštěj
 se tobě hříchy,“ čili říci: „Vstaň a chod?“ Abyste však
 věděli, že má moc Syn člověka na zemi odpouštět
 hříchy, (řekl ochrnutému): Tobě pravím: Vstaň, vezmi
 lože své a jdi do domu svého!“ A hned vstav před nimi,
 vzal lože, na němž byl ležel, a odešel do domu svého
 velebě Boha. I pojal úžas všechny, a velebili Boha; a byli
 naplněni bázní řkouce: Viděli jsme dnes věci ne-
 uvěřitelné.

V sobotu suchých dnů svatodušních.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 5, 1—5.*)

- 1 **B**ratři, jsouce ospravedlnění z víry, máme pokoj s Bohem
 2 skrze Pána našeho, Ježíše Krista, (skrze něhož jsme ob-
 3 drželi věrou i přístup k té milosti, ve které stojíme), a hono-
 4 síme se nadějí ve slávu Boží. A nejen to, nýbrž také se hono-
 síme souženými věduce, že soužení působí vytrvalost, vy-

19. s skrze cihly, tak totiž, že odkryli část střechy (rovně),
 odejmuvše jistý počet cihel. Škoda tím způsobená snadno se na-
 hradila.

23. Jedna i druhá slova říci s účinkem, tak aby prvními hříchy
 skutečně se odpustily, po druhých pak ochrnutý (mrtvici raněný)
 vpravdě se pozdravil, může toliko Bůh. Odpuštění hříchů nelze však
 viděti, tělesné uzdravení ano. Pán Ježíš proto uzdravil pou-
 hým slovem nemorného a tak ukázal, že jest Bohem a má tedy moc
 i hříchy odpouštět.

*) Sv. Pavel udává a vykládá první účinek ospravedlnění, totiž
 pokoj s Bohem a nadějí ve slávu Boží či v život věčně blažený.

2. ve slávu Boží; podle Vulgaty: ve slávu synů Božích.

trvalost osvědčení se, osvědčení naději; naděje však neza-
hanbuje, neboť láska Boží vylita jest v srdcích našich skrze
Ducha svatého, který nám byl dán. 5

Evangelium podle sv. Lukáše 4, 38—44

jako ve čtvrtek po třetí neděli postní, str. 89.

Na slavnost nejsvětější Trojice.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 11, 33—36.

O hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží! Jak 33
nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystihlé cesty 34
jeho! Neboť kdo poznal mysl Páně? Aneb kdo byl jeho 34
rádčem? Aneb kdo prve dal jemu, a bude mu odplaceno? 35
Vždyť z něho a skrze něho a k němu jsou všechny věci; jemu 36
sláva na věky. Amen.

Evangelium podle sv. Matouše 28, 18—20.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Dána 18
jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jdouce 19
tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jméno Otce i Syna

5. Naděje křesťanská (v život věčný) neza hanbuje, t. j. nezklame, a to proto, poněvadž láska Boží vylita jest v srdcích našich, t. j. proto, poněvadž naděje ta spočívá na lásce Boží k nám. Neboť koho Bůh tak miluje, že svého Syna za něj obětoval a Ducha sv. mu dal, tomu neodepře zaslíbeného dědictví.

33—36. Apoštol zakončuje věroučnou část svého listu velebením moudrosti Boha trojjediného, který vede lidi ke spasení cestami lidem nevystihlými.

36. a k němu, tak podle řeckých a některých latinských rukopisů. Podle Vulgaty bylo by „a v něm“. (Všecko jest od Boha jakožto od svého stvořitele, vše skrze něho jakožto svého zachovatele, vše k němu spěje jakožto ke svému cíli.) Někteří sv. Otcové, jmenovitě oni, kteří místo „a k němu“ čtou „a v něm“, vykládají toto místo o nejsv. Trojici takto: Všecko jest z Otce skrze Syna v Duchu svatém.

18—20. Pán Ježíš uděluje apoštolům poslání světové.

18. Veškerá moc. Rozuměl tím nikoli božskou svoji moc, kterou má jako Bůh od věčnosti, nýbrž moc vykupitelskou, která mu přísluší i jako člověku a kterou lidi z poroby hříchů vysvobozuje, ke svobodě dítek Božích přivádí, je posvěcuje a věčné blaženými činí.

19. Posílá je ke všem národům a velí všechny učiti či spíše (jak má text řecký) všechny činiti učeníky a tedy všechny přiváděti k němu a do jeho království, církve.

- 20 i Ducha svatého, učíte je zachovávatí všecko, co jsem přikázal vám; a ať, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.

V první neděli po svatém Duchu.

Čtení z prvního listu sv. Jana 4, 8—21.*)

- 8 9 **M**iláckové, Bůh jest láska. V tom se ukázala na nás láska
Boží, že Bůh poslal Syna svého jednorozeného na svět,
10 abychom byli živi skrze něho. V tom jest láska, ne že bychom
my byli milovali Boha, nýbrž že On (prve) miloval nás a pos-
11 lal Syna svého jako oběť smírnou za hříchy naše. Miláckové,
jestliže takto Bůh nás miloval, i my máme milovati se vespolek.
12 Boha nikdo nikdy neviděl. Milujeme-li se vespolek, Bůh v nás
13 zůstává a láska k němu jest v nás dokonalá. Z toho pozná-
váme, že v něm zůstáváme a on v nás, že nám dal z Ducha
14 svého. A my jsme viděli a svědčíme, že Otec poslal Syna
15 svého jako Spasitele světa. Kdokoli vyznává, že Ježíš jest
16 Syn Boží, Bůh zůstává v něm a on v Bohu. A my jsme po-
znali a uvěřili v lásku, kterou Bůh má k nám. Bůh jest láska,
17 a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm. V tom
jest dokonalá naše láska (k Bohu), abychom měli důvěru

*) Sv. apoštol Jan uvažuje o spojení s Bohem na základě pravdy „Bůh je s t láska“. Poněvadž totiž Bůh jest láska, jenž z pouhé lásky vydal za nás Syna svého, máme i my, chytice s ním zůstatí ve spojení, mítí lásku činnou k Bohu i bližnímu.

9. Srov. Jan. 3, 16. Abychom byli živi skrze něho, totiž životem milosti posvěcující zde na zemi a životem věčně blaženým v nebi.

10. Srov. 2, 2; Řím. 8, 9; 1. Tim. 1, 15; Tit. 3, 4.

13. dal nám z Ducha svého, t. j. učinil nás účastny Ducha sv. a jeho darů. Viz 3, 24; 1, 3.

16. t. j. my křesťané pravověrní poznali jsme tu lásku, kterou Bůh má k nám, a uvěřili jsme v ni, a tak nabyli jsme pevného přesvědčení o ní. Míni tu onu lásku, ve které Bůh poslal Syna svého, aby nás vykoupil (v. 9).

17. Výrazu k Bohu v řeckém textě není, v latinském ano; jest pozdější vysvětlivkou. Smysl jest: v tom, že zůstáváme v Bohu (věrou a láskou) a Bůh v nás (svou milostí), jest dokonalá či přišla k dokonalosti naše láska k Bohu a z ní vycházející láska k bližnímu, a to k tomu konci, abychom v den soudný měli nikoli bázeň, nýbrž radostnou důvěru, zakládající se na tom, že na tomto světě jsme co do lásky čistě činné, obětavé tak, jak on, jako Kristus, čili že co do lásky podobáme se Pánu Ježíši, jenž z pouhé lásky za nás na kříži zemřel, v nejsvětější Svátosti se nám za pokrm dává k výživě duševní (abychom ve stavu milosti se udrželi a v něm prospívali) a v nebesích jako Bohočlověk za nás oroduje.

v den soudný, ježto tak jako jest On, jsme i my na tomto světě. Bázně není v lásce, nýbrž láska dokonalá ven vyhání bázeň, neboť bázeň má trápení; kdo však se bojí, není dokonalý v lásce. My tedy milujme Boha, neboť on první miloval nás. Řekne-li někdo „Miluji Boha“ a nenávidí-li bratra svého, jest lhář; neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí? A toto přikázání máme od Boha, aby ten, kdo miluje Boha, miloval též bratra svého.

Evangelium podle sv. Lukáše 6, 36—42.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Bud'te milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný jest. Nesud'te, a nebudete souzeni; neodsuzujte, a nebudete odsouzeni; odpouštějte a bude vám odpuštěno. Dávejte a bude vám dáno; míru dobrou a natlačenou a natřesenou a vrchovatou dají do klínu vašeho; neboť kterou měrou měříte, tou bude vám odměřeno. Pověděl pak jim i podobenství: Zdali může slepec slepce vésti? Nepadnou-liž oba do jámy? Není učeník nad mistra, ale dokonalým bude každý, bude-li jako mistr jeho. Což pak

18. t. j. bázně otrocké není při lásce dokonalé, neboť láska dokonalá vylučuje bázeň otrockou. Pojímá sice někdy i nejhorlivějšího křesťana bázeň v příčině spásy (Filip. 2, 12; 2. Kor. 7, 5), avšak při něm láska dokonalá nejen nedopustí, aby bázeň ta uložila se v něm trvale nebo horlivost jeho ochabla, nýbrž i povzbudí ho k větší ještě horlivosti.

19. My tedy milujeme Boha, tak podle překladu latinského Text řecký. (v němž podle nejstarších rukopisů slovo *o*žv^{ěn}, tedy *schází*) připouští také tento překlad: *my milujeme* (totiž my křesťané pravověrní).

20. Sv. Jan přihlíží tu zvláště k oněm učitelům nepravým, kteří uznávali sice povinnost lásky k Bohu, avšak lásky k bližnímu nedbali. Srovn. 1. 6. 8. 10; 2. 4. 9. 11; 3. 6. 8. 15). Poučuje, že láska k Bohu nerozlučně souvisí s láskou k bližnímu.

37. t. j. podle toho, jak vy budete posuzovati jiné, zda přísně neb laskavě a milosrdně, bude i Bůh souditi vás, s přísnou spravedlností neb s milosrdenstvím. (Mat. 7, 102; Mark. 4, 24).

39—40. Slepce miní toho, kdo neznáje pravd zjevených, trvá v temnotě náboženské nevědomosti, bludův a hříchů. Takový nejen nevzdělá jiného, nýbrž pokazí a uvede sebe i jiné v záhubu (věčnou).

41—42. Rozuměje třískou chyby malé a trámem chyby veliké, kárá Pán Ježíš ty, kteří majíce sami chyby veliké, všímají si všetečně a opravují malé chyby jiných. Zároveň učí, že ti, kteří povoláním svým jsou povinni napravovati a káratí chyby jiných, mají předem sami své chyby odložití a etnostným životem příklad dávatí.

- vidíš třísku v oku bratra svého a trámu ve svém oku ne-
 42 pozoruješ? Aneb kterak můžeš říci bratru svému:
 „Bratře, nechej, ať vyvrhnu třísku z oka tvého,“ sám
 ve svém oku trámu nevida? Pokrytče, vyvrz nejprve
 trám z oka svého a potom přihlédni, abys vyvrhl třísku
 z oka bratra svého.

Na slavnost Božího těla.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským, 11, 23—29.*)

- 23 **B**ratři, já jsem přijal od Pána to, co jsem též podal vám,
 (totiž), že Pán Ježíš v té noci, ve které byl zrazen,
 24 vzal chléb a učiniv díky, rozlámal jej a
 řekl: Toto jest tělo mé, které se za vás vy-
 25 dává; to čiňte na mou památku. Taktéž (vzal)
 i kalich po jídle a řekl: Tento kalich jest nová úmluva (po-
 tvrzená) mou krví; to čiňte, kolikrátkoli (jej) pítí budete,
 26 na mou památku. Kdykoli totiž jíte chléb tento a pijete
 27 kalich, smrt Páně zvěstujete, dokavad nepříjde. Proto kdo-
 koli bude jísti chléb tento aneb pítí kalich Páně nehodně,
 28 vinen bude tělem a krví Páně. Zkusiš však každý sám sebe
 29 a tak z toho chleba jez a z kalicha pij; neboť kdo jí a pije
 nehodně, odsouzení sobě jí a pije, poněvadž nerozeznává
 těla Páně.

Evangelium podle sv. Jana 6, 56—59.

- 56 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl zástupům židovským:
 Tělo mé v pravdě jest pokrm a krev má v pravdě
 57 jest nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve
 58 mně a já v něm. Jako mne poslal živý Otec, a já živ
 jsem pro Otce, tak i ten, kdo ji mne, živ bude pro mne.
 59 Toto jest chléb, jenž s nebe sestoupil, ne jako otcové
 (vaši) jedli (mannu) a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ
 bude na věky.

*) Poznámky viz při čtení na Zelený čtvrtek, str. 173.

56. v pravdě jest pokrm..., t. j. má povahu pokrmu ne pouze ve smyslu obrazném, nevlastním, nýbrž skutečně, ve smyslu vlastním. I může proto živiti a skutečně živí či udržuje život duševní a zaručovati tak život věčný.

57—58. Udáváje účinky hodného požívání těla a krve jeho, vysvětluje, proč požívání to zjednává či zaručuje život věčný. Záležít účinky ty v přeučném spojení s Kristem a v udržování nadpřirozeného života duševního. (Života posvěcující milosti Boží.)

V druhou neděli po sv. Duchu.

Čtení z druhého listu sv. Jana 3, 13—18.*)

Bratři, nedivte se, jestliže svět vás nenávidí. My víme, že jsme přešli ze smrti do života, neboť milujeme bratry; kdo nemiluje, zůstává ve smrti. Každý, kdo nenávidí bratra svého, jest vražedník; a víte, že žádný vražedník nemá života věčného v sobě zůstávajícího. Z toho jsme poznali lásku Boží, že On položil život za nás; také my máme za bratry život položit. Kdo však má statek toho světa a vidí bratra svého, an trpí nouzi, a zavře před ním srdce své, kterak láska Boží zůstává v něm? Dítky, nemilujme slovem, ani jazykem, nýbrž skutkem a v pravdě.

Evangelium podle sv. Lukáše 14, 16—24.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Jeden člověk učinil večeri velikou a pozval mnohých. I poslal služebníka svého v hodinu večere říci pozvaným, aby přišli, ježto všecko jest již hotovo.

*) Sv. apoštol vyzývá své čtenáře, aby milovali bližního.

14. 15. Přešli jsme ze smrti, t. j. ze stavu hříšného do života či do stavu milosti Boží. (Jan 5, 24.) Kdo nemiluje, t. j. nenávidí bratra či bližního svého, zůstává ve smrti duševní, ve stavu nemilosti, neboť každý, kdo nenávidí bratra svého, jest ve svém srdci, ve svém smýšlení vražedník, a víte, že žádný vražedník nemá v sobě trvale života věčného, t. j. života nadpřirozeného v posvěcující milosti Boží, který vede k životu věčně blaženému.

16—18. ukazuje, že po příkladě Kristově máme milovat bližního láskou čistou, činnou, obětavou. — Máme život položit za bratra, tehdy totiž, když toho žádá zvláštní potřeba, jmenovitě spása duše (na př. při nakažlivých nemocích kněz, lékař, milosrdní bratři a milosrdné sestry, opatrovníci).

16—24. Podobnostvím tím ukazuje, že mnozí z nezřízené péče o věci časné připravují se sami o blaho věčné. Hospodářem rozumí se Bůh, velikou večeri statky a milosti mesiánské v církvi a věčná blaženost v nebesích. Prvními pozvanými jsou židé, jakožto členové národa vyvoleného, který Bůh již v Abrahamu a skrze proroky pozval k oněm statkům. Služebníkem jest Ježíš Kristus, jenž (již u proroka Isaiáše) nazývá se služebníkem, poněvadž přijal podobu služebníka, otrocka, aby z vůle Otce nebeského vykonal dílo vykupitelské. On v hodinu večere, t. j. v plnosti času tu sám, tam skrze zřízení své vyzýval židy, jmenovitě jejich zástupce a náčelníky, aby vstoupice do jeho království učinili se mesiánské hostiny, ale oni čekající v pozemské mysli své vykupitele časného, který by jim dopomohl k časnému blahu a lesku, neposlechli ho. I vyzýval celníky a hříšníky, vyzýval (skrze zřizence své) i Sama-

- 18 Ale oni všickni počali jednomyslně se vymlouvatí.
 První řekl jemu: „Statek jsem koupil a musím vyjítí
 a jej shlédnouti. Prosím tě, měj mne za omluvena.“
 19 A druhý řekl: „Patero spřežení volů jsem koupil, a jdu
 20 je zkusit; prosím tě, měj mne za omluvena.“ A jiný řekl:
 21 „Ženu jsem pojal a proto nemohu přijítí.“ A služebník
 vrátiv se, zvěstoval to pánu svému. Tu rozhněval se
 hospodář a řekl svému služebníkovi: Vyjdi rychle na
 silnice a ulice města a chudé a zmrzačené a slepé i kul-
 22 havé uveď sem. I řekl služebník: Pane, stalo se, jak jsi
 23 rozkázal, a ještě jest místo. A pán řekl služebníkovi:
 Vyjdi na cesty ke plotům a přinut' vejítí, ať se naplní
 24 dům můj. Pravím' vám, že žádný z těch mužů, kteří byli
 pozváni, neokusí večere mé.

Na svátek nejsvětějšího Srdce Ježíšova.

Čtení z proroka Isaiáše 12, 1—6.

- 1 (Tehdy¹⁾ pak (ó Judo) řekneš:
 „Oslavuji tě, Hospodine,
 nebo když rozhorlil ses na mne,
 hněv tvůj se obrátil, a tys mne potěšil!
- 2 Ejhle, Bůh je Spasitel můj!
 Doufat mohu bez obavy.
 Ano, má síla a sláva je Hospodin,
 neboť on stal se mojí spásou.“
- 3 Vážiti budete vody s radostí
 ze studnice Spasitelovy.²⁾
- 4 Tehdy pak (ó Judovci) řeknete:
 „Oslavujte Hospodina,
 vzývající jméno jeho!³⁾
 Zvěstujte národům, co učinil,
 hlásejte vznešenost jména jeho.“

ritány a pohany, až by se dům jeho (církve) naplnil hodovníky, až by se dovršil počet vyvolených. Hostina započala Kristovým vystoupením, trvá dále v církvi a dovrší se blažeností věčnou v nebesích.

¹⁾ Až budou Israelité vysvobozeni ze zajetí, zejména však v dobách mesiášských zpívati budou následující píseň díků za to, že došli spásy.

²⁾ Ze studny spásy, kterou otevřel Bůh-spasitel. Kristus prohlásil, že je sám tím pramenem blaha (Jan 4, 13).

³⁾ Jméno Boží = milosrdenství, dobrotivost, věrnost a jiné vlastnosti Boží, které ze spásy jeho září.

- 5 Pějte Pánu, že velebně jednal,
oznamte to po zemi veškeré!
6 Plesejte, jásejte, občané sionští,
neboť velký jest mezi vámi
Svatý národa israelského.“

Evangelium podle sv. Jana 19, 31—35.*)

Za onoho času, poněvadž byl pátek, tedy židé, aby 31
nezůstala těla na kříži v sobotu, neboť den té
soboty byl veliký, prosili Piláta, aby se jim zlámaly 32
nohy a (oni) sňali se (s kříže). Přišli tedy vojáci a zlámali 32
nohy jednomu i druhému, jenž s ním byl ukřižován. Když však 33
přišli k Ježíšovi a uzřeli ho již mrtvého, nezlomili mu nohou, ale jeden z vojínů bodl 34
jej kopím v bok, a hned vyšla krev a voda. A ten, jenž 35
(to) viděl, vydal svědectví (o tom), a pravdivé jest svědectví jeho.

V třetí neděli po sv. Duchu.

Čtení z prvního listu sv. Petra 5, 6—11.

Miláckové, pokořte se pod mocnou ruku Boží, aby vás po 6
výšil v čas navštívení, složíce veškerou svou starost na 7
něj, neboť on má péči o vás. Strážliví buďte a bděte, neboť 8
protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by 9
pohltil. Jemu odpírejte silní ve víře, vědouce, že totéž 10
utrpení děje se bratrstvu vašemu ve světě. Bůh pak všelíké 10
milosti, jenž nás povolal k věčné slávě své v Kristu Ježíši, po 11
krátkém utrpení sám vás zdokonalí, utvrdí a upevní. Jemu (buď) 11
sláva a panování na věky věků, amen!

*) Poznámky viz při „Umučení Pána našeho Ježíše Krista“ na Veliký pátek, str. 182—183.

9. odpírejte silní ve víře, t. j. tou silou a pevností, kterou víra dává a jedině dáti může.

Evangelium podle sv. Lukáše 15, 1—10.

- 1 **Z**a onoho času přibližovali se k Pánu Ježíši
 2 celníci a hříšníci, aby ho slyšeli. A fariseové
 i zákoníci reptali, řkouce: Tento přijímá hříšníky
 3 a jí s nimi. I pověděl jim podobenství toto, řka:
 4 Který člověk z vás, maje sto ovec a ztratí jednu z nich,
 nenechá devadesáti devíti na poušti a nejde po té, která
 5 se byla ztratila, až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží
 6 ji s radostí na ramena svá a přijde domů svolá přátele
 a sousedy a řekne jim: „Radujte se se mnou, neboť jsem
 7 našel ovci, která se byla ztratila.“ Pravím vám, že tak
 větší bude radost v nebesích nad jedním hříšníkem po-
 kání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými,
 8 kteří pokání nepotřebují. Aneb která žena majíc deset
 drachem, ztratí-li jednu drachmu, nerozžehne svíce a ne-
 9 mete domu svého a nehledá pilně, až ji nalezne? A když
 ji nalezne, svolá přítelkyně i sousedky své a řekne:
 Radujte se se mnou, neboť jsem našla drachmu, kterou
 10 jsem byla ztratila. Tak, pravím vám, budou andělé mít
 radost nad jedním hříšníkem pokání činícím.

1—2. Pán Ježíš přijímal laskavě jak celníky, tak jiné lidi za veřejné hříšníky pokádané; neboť chtěl je získati, aby je tím spíše pohnul ku pokání pravému. Ale fariseové a zákoníci horšili se nad tím a vytýkali mu to, pokládající za nepřiměřené, aby veřejný učitel s takovými lidmi obcoval.

4—10. Aby jim Pán Ježíš ukázal, že jedná správně, pověděl jim dvoje podobenství, poučuje jimi, jak velice se Bohu líbí právě pokání.

7. Slovy těmi nemíní říci, že Bůh skutečně má větší radost nad jedním hříšníkem kajícím nežli nad 99 spravedlivými, nýbrž chce toliko s důrazem vytknouti, jak velice se Bohu líbí právě pokání a jakou cenu má lidská duše. K tomu konci líčí věc po lidsku, užívaje totiž přirovnání k člověku, který ztratí vše cennou, na okamžik skutečně bývá pojat zármutkem tak velikým, že na tu chvíli na jiné své věci rovně cenné ani nemyslí, a když ji najde, opět na okamžik tak velikou radost pociťuje, že radost ta převyšuje onu radost, kterou tu chvíli má nad věcmi jinými. — Ostatně té radosti, která plyne z opravdového obrácení se hříšníka, nemají ovšem v nebi ze spravedlivých, a to proto, poněvadž jsouce spravedliví, pokání nepotřebují.

8. Drachma byl peníz řecký, jenž platil as 75—80 h.

Ve čtvrtou neděli po svatém Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 8, 18—23.*)

Bratři, myslím, že utrpení nynějšího času nejsou ničím 18
 proti budoucí slávě, která se zjeví na nás. Vždyť 19
 i tvorstvo očekává s toužebností zjevení synů Božích. Neboť 20
 marnosti bylo poddáno tvorstvo, nikoli dobrovolně, nýbrž 21
 pro toho, jenž je poddal s nadějí, že i tvorstvo bude osvobo-
 zeno od poroby porušení ve svobodu slávy synů Božích.
 Víme zajisté, že veškeré tvorstvo spolu stená a trpí bolest 22
 až dosavad. A nejen ono, nýbrž i my, ač máme prvotiny 23
 Ducha, i my sami v sobě stenáme, očekávající synovství,
 (totiž) vykoupení těla svého (v Kristu Ježíši Pánu našem).

*) Sv. Pavel poučuje, že jedním z oblažujících účinkův ospravedlnění jest posila, které se ospravedlněnému člověku dostává k tomu, aby mohl všeliké strasti překonati.

18. Myslím, ve smyslu „jsem přesvědčen“. Pavel udává zde pohnutí, abychom byli tím spíše hotovi s Kristem trpěti.

19—30. dokazuje, že ospravedlněným (vytrvají-li v dobrém) dostane se věčné oslavy zcela jistě, a to a) z toho, že veškeré tvorstvo nerozumné touží po vysvobození z nynějšího stavu svého, jakožto stavu násilného a otrockého, ale tužba ta vyplnit se nemůže, leč oslavení budou synové Boží (v. 19—22); b) z toho, že my sami (ospravedlnění) chováme tužby po věčné oslavě a naději, že se jí nám dostane; neboť tužba a naděje ta, byvši všípena od Ducha sv., nemůže zůstatí nevyplněna (v. 23).

19. zjevení synů Božích, t. j. tu dobu, ve které spravedliví obdrží úplnou oslavu svoji (i co do těla) a všem jakožto synové Boží se zjeví.

20. marnosti rozumí marné, mnohdy i nekalé a nedůstojné snahy člověka; jim bylo tvorstvo nerozumné poddáno, t. j. nuceno sloužiti jim, pokud totiž člověk zneužíval a zneužívá jich při oněch snahách svých; bylo jim poddáno nedobrovolně, pokud totiž se přiči přirozenosti každého tvora, aby se ho užívalo k účelům nesrovnávajícím se s těmi, pro něž byl stvořen. Přece však poddáno bylo či sloužilo a slouží tvorstvo oněm snahám (marnosti), a to pro toho, jenž je poddal, t. j. pro Boha či proto, že Bůh sám pro hřích člověka prvního ustanovil to dopustit, ale s nadějí (v. 21), dav totiž naději či ustanovení, že svým časem (při vzkříšení) je osvobodí od té poroby mravního i fysického porušení, do kterého se dostalo pro hřích Adamův, a uvede je ve svobodu slávy synů Božích čili do stavu přiměřeného té slávě, ve které budou přijati synové Boží, kdy zase užívati se ho bude jenom k účelům, pro které bylo stvořeno, ke cti a chvále Boží a podle vůle Boží.

23. prvotiny Ducha, t. j. první dary Ducha sv. čili spása počáteční (spočívající v posvěcující milosti, v synovství Božím, v právu na věčnou blaženost). Ač máme tyto dary, přece právě proto, že to jsou jen prvotiny, toužíme po jejich doplnění, po synovství, totiž dokonalém čili po životě věčně blaženém nejen co do duše, nýbrž i co do těla, jehož by se nám dostalo dědictvím jakožto přijatým synům Božím.

Evangelium podle sv. Lukáše 5, 1—11.

- 1 **Z**a onoho času, když zástupové na Ježíše naléhali, aby
 2 slyšeli slovo Boží, on stál podle jezera Genesaret-
 3 ského. I uzel dvě lodi, any stojí podle jezera, rybáři
 4 pak vystoupivše z nich, vypírali sítě. Vstoupiv tedy na
 5 jednu loď, která patřila Šimonovi, žádal ho, aby odrazil
 6 maličko od země. A posadiv se, učil z lodi zástupy.
 7 Když pak přestal mluvit, řekl k Šimonovi: Zajed' na
 8 hlubinu a rozestřete sítě své k lovení. A Šimon odpo-
 9 vídaje řekl jemu: Mistře, po celou noc pracovavše, nic
 10 jsme nechytily, ale k slovu tvému rozestru sít'. A když
 11 to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, a síť jejich se
 trhala. I pokynuli svým druhům, kteří byli na jiné lodi,
 aby přišli a jim pomohli. I přišli a naplnili obě lodi,
 takže se (téměř) potopovaly. Uzřev to Šimon Petr, padl
 k nohám Ježíšovým a řekl: „Odejdi ode mne, Pane,
 neboť jsem člověk hříšný.“ Úžas zajisté pojal ho
 a všechny, kteří byli s ním, nad lovem ryb, jež učinili.
 taktéž i Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří byli spo-
 lečníky Šimonovými. I řekl Ježíš Šimonovi: „Neboj se,
 od toho času budeš lidi lovit.“ A přirazivše (lodi)
 k zemi, opustili všechno a šli za ním.

V pátou neděli po sv. Duchu.

Čtení z prvního listu sv. Petra 3, 8—15.

- 8 **M**iláckové, všickni buďte jednomyslní, soucitní, bratři
 9 milovní, milosrdní, pokorní; neodplacujte zlým za zlé,
 ani spíláním za spílání, nýbrž naopak žehnejte, ježto jste po-

10. Slovy „Neboj se, od toho času“ atd. dal Pán Ježíš
 též na jevo, za jakým účelem ten zázrak učinil. Ukázav totiž takto,
 co může síla lidská sama o sobě, a co tehdy, když pomáhá Bůh,
 hleděl jak v Petrovi tak v družích jeho vzbuditi důvěru potřebnou
 k úradu, který jim chtěl svěřiti.

8—9. Sv. Petr napomíná čtenáře své, aby majíce k sobě vespolek
 lásku činnou, neodpláceli zlým za zlé, nýbrž spíše všem žehnali.
 by sami též stali se účastni požehnání či blaha věčného, k němuž
 jsou povoláni. Srovn. Přísl. 17, 13; Řím. 12, 17; 1. Thess. 5, 15.

volání k tomu, abyste požehnání obdrželi dědictvím. Neboť 10
 kdo chce milovati život a viděti dobré 11
 dny, zdržuj jazyk svůj od zlého a rty své 12
 od toho, aby nemluvily lstivě; odvráť se 13
 od zlého a čiň dobré; hledej pokoje a sháněj 14
 se po něm, neboť oči Páně (jsou obráceny) na 15
 spravedlivé a uši jeho ke prosbám jejich.
 ale hněv Páně proti těm, kteří činí zlé.
 A kdo jest, jenž by vám uškodil, budete-li horliteli o dobré? 13
 Ano byste i trpěli pro spravedlnost, jste blahoslaveni. Po- 14
 strachu jejich však se nebojte ani nelekejte; ale Krista Pána 15
 oslavujte ve svých srdcích.

Evangelium podle sv. Matouše 5, 20—24.*)

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: 20
 Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli záko- 21
 níkův a fariseů, nevejdete do království nebeského. 22
 Slyšeli jste, že řečeno jest starým: „Nezabiješ! Kdo 23
 by pak zabil, hoden bude soudu.“ Já však pravím vám. 24
 že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude 25
 soudu. Kdo by však řekl bratru svému „rácha“, hoden 26
 bude velerady, a kdo by řekl „blázne“, hoden bude pe-

10—12. Uvedeno ze žalm. 33. 13.

13—22. napomíná věřící, aby v čas utrpení a pronásledování předem zachovali svědomí dobré a beze strachu vydávali svědectví své víře a naději v život věčný, pamatujícíce, že jest lépe trpěti nevinně nežli s vinou a že trpíce nevinně připodobňují se Pánu Ježíši.

14. Srovn. Mat. 5, 10.

*) Učí, jaká má být spravedlnost křesťanská; nemá přestávati na literě zákona, nýbrž má šetřiti ducha jeho a proto hleděti i k vnitřnímu smýšlení.

21. Slyšeli jste, t. j. v synagogách při předčítání a vykládání zákona (mojišského); řečeno jest totiž starým předkům vašim při výkladech zákona, aneb spíše oněm židům, kteří vyšeďše z Egypta, přikázání uslyšeli na Sinaji.

22. Kdo se hněvá pouze ve svém nitru (nejmenší to stupeň hněvu), hoden bude takového trestu, jaký stanoví místní soud váš, trestu časného menšího; páše tedy hřích, ač toliko vřední. Kdo by řekl Rácha, t. j. prázdný neb hlupáku, a tak projevil hněv svůj nadávkou nemnoho urážlivou, hoden bude velerady, nejvyššího to soudu vašeho a tedy i nejvyššího trestu, který soud lidský může stanoviti. Páše tedy hřích větší, než předešlý, ale přece ještě jen vřední. Kdo by řekl blázne či bezbožníku a tak projevil hněv svůj nadávkou velice urážlivou, hoden bude pekelného ohně; hněv jeho jest tedy hříchem těžkým. V 5. přikázání Božím nezakazuje se tedy pouze vražda, jak učili vykladači židovští, nýbrž i nejmenší stupeň hněvu nespravedlivého.

- 23 kelného ohně. Přinášíš-li tedy dar svůj k oltáři, a tam
24 se rozpomeň, že bratr tvůj má něco proti tobě, za-
nechej tam daru svého před oltářem a jdi prve, smiř
se s bratrem svým, a potom přijď, obětuj dar svůj.

V šestou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 6, 3—11.

- 3 **B**ratři, nevíte-li, že my všickni, kteří jsme byli pokřtěni
v Krista Ježíše, v jeho smrt jsme byli pokřtěni?
4 Byli jsme tedy pohřbeni s ním skrze křest ve smrt, abychom
tak, jako Kristus byl vzkřísen z mrtvých slávou Otcovou, i my
5 kráčeli v životě novém. Neboť jestliže jsme byli vštípeni v něj
co do podobnosti smrti jeho, zajisté i co do vzkříšení (budeme
6 v něj vštípeni), to věduce, že starý člověk náš byl spolu
(s ním) ukřižován, aby se zničilo tělo hříchu, (a to k tomu

23—26. Na dvou příkladech učí, jak důležité a nutno jest smířiti se s protivníkem co možná rychle; jest smíření tak nutné, že bez něho není Bohu obět milá, a jest tak naléhavé, že možno provést je pouze, pokud jsme na cestě k soudu, t. j. v tomto životě, jehož trvání však jest nejisté.

3—5. Přihlížeje ke způsobu, kterým se tehdy udílel křest, potvrzuje, co hyl řečt, totiž že jsme na křtu sv. zemřeli hříchu čili vzhledem k utrpení. V prvních dobách křesťanských totiž udílel se křest trojm ponořováním do vody a vynořováním z ní. Kony těmi naznačovaly se dva hlavní účinky křtu, totiž odpuštění hříchů (prvotního i jiných) a trestů čili usmrcení neb ukřižování starého člověka našeho (ponořením), a znovuzrození k životu milosti čili vzkříšení člověka nového (vynořením). Poněvadž však tyto účinky křtu sv. spočívají na obětní smrti a vzkříšení Ježíše Krista, pokládaly se ony kony (ponoření a vynoření) též za symboly či obrazy Kristovy smrti a jeho vzkříšení. A vzhledem k tomu sv. Pavel praví, že všickni, kteří byli pokřtěni v Krista (křtem zasvěcení k službě Kristově), byli pokřtěni ve smrt Kristovu (v. 3.), pohřbeni s ním skrze křest ve smrt Kristovu (v. 4.), vštípeni v něj co do podobnosti smrti jeho (v. 5.), t. j. v tak úzké spojení vešli s Kristem pro hříchy lidstva umírajícím i pohřbeným a tedy i z mrtvých vstalým. Že jako by s ním byli srostli v jedno, spolu s ním zemřeli duchovně, vzhledem k hříchu, a to k tomu konci, aby s ním také vstali k životu novému. — Byl vzkřísen slávou Otcovou, t. j. slavným činem Boha Otce, činem, v němž se jeví božská moc a svatost i spravedlnost.

6. Vykládá, v kterém smyslu věřící na křtu sv. zemřeli s Kristem, v tom totiž, že zemřeli s ním nikoli tělesně, nýbrž duchovně, potud, pokud starý člověk jejich byl ukřižován, t. j. pokud pro zásluhy Kristovy nejen zbaveni byli hříchu prvotního i hříchů osobních a trestů, nýbrž i zlomena byla moc hříchu

konci), bychom nesloužili již hříchu. Vždyť kdo zemřel, 7
jest sprostěn od hříchu. Jestliže však jsme zemřeli s Kristem, 8
věříme, že také živi budeme s ním, věduce, že Kristus vstav 9
z mrtvých již neumírá, smrt nad ním již nepanuje. Neboť že 10
zemřel, zemřel pro hřích jednou, že však žije, žije pro Boha.
Tak i vy mějte za to, že jste mrtvi pro hřích, živi však pro 11
Boha v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Evangelium podle sv. Marka 8, 1—9.

Za onoho času, byl s Ježíšem zástup veliký, a po 1
něvadž neměli, co by jedli, (Ježíš) svolav k sobě 2
učeníky své řekl jim: Lítost mám nad zástupem, neboť 3
hle, již tři dni trvají se mnou a nemají, co by jedli;
a rozpustím-li je lačné do jejich domů, zemdlí na cestě, 4
neboť někteří z nich přišli z daleka. I odpověděli mu 5
učeníci jeho: Odkud bude kdo moci nasytiti je chleby
zde na poušti? Tu otázal se jich: Kolik chlebů máte? 6
Oni pak řekli: Sedm. I rozkázal zástupu, aby se rozlo- 7
žili na zemi. A vzav sedm chlebův a učiniv díky, roz-
lámal je a dával učeníkům svým, aby je předkládali.
I předložili je zástupu. Také měli několik rybiček. I po- 8
žehnal je a řekl, aby je také předkládali. A oni jedli a 9
nasytili se, a sebrali pozůstalé kousky, sedm košů. Bylo
pak těch, kteří jedli, asi čtyři tisíce. I rozpustil je.

či zlé žádostivosti v nich; spolu poučuje, že se to stalo za tím účelem, by se zničilo tělo hříchu čili aby tělo jejich (a každého člověka pokřtěného) bylo vybaveno z moci (poroby) žádostivosti nezřízené, a to k tomu konci, by nesloužilo více hříchu, čili aby nesvolovali ke hnutí a chtičům zlé žádostivosti.

7. Že řečeným ukřižováním člověka starého byl člověk vybaven, osvobozen od poroby či služby hříchu, potvrzuje průpovědi všeobecnou: Kdo zemřel atd., jako by řekl: Jako ten, kdo umřel smrtí tělesnou, osvobozen jest od závazků a obtíží, které snad se proviniv měl před soudem lidským, tak i ten, kdo na křtu sv. zemřel duchovně, osvobozen jest od obtíží a moci hříchu čili zlé žádostivosti, takže sílen jsa pomocí božskou, hnutí její překonati může i má.

8—11. Z toho, že jsme na křtu sv. vstali k novému životu s Kristem, jenž zemřev jednou pro hříchy lidstva a vstav z mrtvých, již neumírá, nýbrž stále žije s Bohem a pro Boha, usuzuje, že i my máme žítí stále s Bohem a pro Boha, t. j. ve stavu milosti a ke cti a chvále Boží.

8. kousky, t. j. nejen drobty nýbrž i větší kousky.

V sedmou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 6, 19—23.*)

- 19 **B**ratři, lidskou věc pravím pro slabost těla vašeho; neboť
jako jste dávali údy své ve službu nečistotě a nespravedlnosti k nepravosti, tak nyní dejte údy své ve službu
20 spravedlnosti ku posvěcení; vždyť, když jste byli služebníky
21 hříchů, byli jste svobodni vzhledem ke spravedlnosti. Nuže, který užitek měli jste tehdy? Věci, za které se nyní stydíte;
22 neboť konec těch věcí je smrt. Nyní však byvše osvobozeni
od hřichu, ale učinění služebníky Božími, máte užitek svůj
23 ku posvěcení, konec pak život věčný; neboť odplata hřichu
jest smrt, milodarem Božím však (jest) život věčný v Kristu
Ježíši, Pánu našem.

Evangelium podle sv. Matouše 7, 15—21.

- Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým:
15 Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří
přicházejí k vám v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci
16 draví. Po ovoci jejich poznáte je: Zdali sbírají z trní

*) Apoštol poučiv římské křesťany, že byvše na křtu sv. osvobozeni od poroby hřichu (zlé žádostivosti), nestali se zcela volnými, nýbrž stali se služebníky spravedlnosti, poučuje nyní, že mají alespoň s podobnou ochotou sloužiti spravedlnosti, ctnosti, jakou dříve sloužili hřichu (v. 19.), a ukazuje, že činiti tak jest nejen spravedливо (v. 20.), nýbrž i nutno proto, že služba hřichu přináší smrt (věčnou), služba spravedlnosti však život věčný.

19. Lidskou věc, t. j. přiměřenou lidským silám.

20. Byli jste svobodni vzhledem ke spravedlnosti, t. j. nebyli jste podrobeni spravedlnosti, nijak jste nesloužili jí, nýbrž hřichu (zlé žádostivosti), proto nyní jsouce podrobeni (služebníky) spravedlnosti a svobodni vzhledem k hřichu, neslužte nijak hřichu, nýbrž spravedlnosti.

21. Rozdělovati a překládati způsobem tímto přiléhá lépe k souvislosti. Smysl však co do věci se nemění, rozděluje-li a překládá-li se podle Vulgaty takto: Který užitek měli jste tehdy z těch věcí, za které se nyní stydíte?

23. Odplata hřichu, t. j. odplata, kterou dává hřích (hřích čili žádostivost představuje se tu jako král, který splácí služebníkům svým zold). Milodar Boží, t. j. odměna, kterou dává Bůh (spravedlnost naprostá).

15—16. Nepraví proroci jsou zlí učitelé či lidé, kteří vtírajíce se jiným za vůdce a učitele, hlásají slovem neb písmem učení nepravé a zásady podvrtné. Aby nebyli poznáni a prohlédnuti,

hrozny aneb z bodláčí fíky? Tak každý strom dobrý nese 17
ovoce dobré, špatný strom ovoce špatné přináší. Nemůže 18
strom dobrý nésti ovoce špatné, ani strom špatný přinašeti ovoce dobré. Všeliký strom, který nenese ovoce 19
dobrého, bude vyřat a na oheň uvržen. Nuže tedy po 20
ovoci jejich poznáte je. Ne každý, kdo mi říká „Pane, 21
Pane,“ vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí
vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského.

V osmou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 8, 12—17.

Bratři, jsme povinni nikoli tělu, abychom podle těla žili. 12
Neboť budete-li žítí podle těla, zemřete; budete-li však 13
duchem kony těla umrtvovati, budete žítí. Vždyť všichni ti, 14
kteří se dávají věsti Duchem Božím, jsou synové Boží. Ne- 15
přijali jste zajisté ducha služebnosti, abyste se zase strachovali, nýbrž přijali jste ducha synovství, ve kterém voláme: Abba, Otče. Ano i Duch vydává svědectví s duchem naším, 16

přicházejí „v rouše ovčím“, stavi se totiž býti přáteli a příznivci lidu i milovníky etnosti, předstírajíce osvětu a slibující blahobyt, vskutku však jsou jeho nepřáteli a škůdci, zavádějící do bludů, v nemravnost a v záhubu časnou i věčnou. Nieméně lze je poznati, a to nikoli po květu a hojném listí (po slibech a mnoha mluvení), nýbrž po ovoci, t. j. po jejich skutečích a těch následcích, jež mají jejich nauky a zásady.

21. Nepostačí tedy ke spasení pouhá víra, nýbrž třeba též dobrých skutků. Zdvojeným „Pane, Pane“, vyznačuje horlivost ve víře.

12—17. Vyzvav své čtenáře, aby žili podle ducha, t. j. podle rozumu milostí Boží osvíceného, poučuje, že ospravedlněním stali se též dítkami Božími a jako takoví nabyli práva i na život věčně blažený co do duše i co do těla (stali se dědici života věčného).

12. tělu, t. j. smyslnosti. Na konci tohoto verše sluší v mysli doplniti slova: „nýbrž duchu, abychom podle ducha žili“.

14—16. Smysl jest: Všichni, kteří se dávají věsti Duchem Božím, ukazují sami svým životem, že jsou dítkami Božími. A že dítkami Božími jsou skutečně, patrné jest z toho daru, který obdrželi s ospravedlněním od Ducha sv., že totiž obdrželi nikoli ducha služebnosti, aby sloužili Bohu zase s bázní otrockou, nýbrž ducha čili dar synovství Božího, kterým jsouce naplnění, Bohu s láskou dětinou se oddávají, jemu slouží a jej svým Otcem nazývají. Neboť jestli darem tím naplnění volají k Bohu ve svém duchu „Otče“, vydává tím již duch jejich svědectví, že jsou dítkami Božími. A že to svědectví jest správné, patrné z toho, že je s ním spolu vydává i Duch sv., potud totiž, pokud je oním darem synovství či dětině lásky pohádá, aby k Bohu volali „Otče“.

- 17 že jsme dítkami Božími. Jsme-li však dítkami, (tedy) i dědici, dědici Božími a spoludědici Kristovými, ačli spolu s ním trpíme, abychom s ním i oslaveni byli.

Evangelium podle sv. Lukáše 16, 1—9.

- 1 **Z**a onoho času Pán Ježíš pravil k učeníkům svým:
 Byl jeden člověk bohatý, který měl správce (statkův) a ten byl udán u něho, jako by rozplýtvával
 2 jeho majetek. I povolal ho k sobě a řekl jemu: Co to slyším o tobě? Vydej počet ze správy své, neboť již ne-
 3 budeš moci správu vésti. I řekl správce sám u sebe: Co mám dělati? Neboť pán odnímá ode mne správcovství.
 4 Kopati nemohu, žebrati se stydím. Vím, co učiním, aby mě přijali do domů svých, když budu zbaven správ-
 5 covství. A zavolav k sobě jednoho každého z dlužníků svého pána, řekl prvnému: Kolik jsi dlužen pánu mému?
 6 On pak řekl: Sto tun oleje. I řekl mu: Vezmi úpis svůj
 7 a sedna rychle, napiš padesát. Potom řekl druhému: Ty pak, kolik dluhuješ? A on řekl: Sto korců pšenice. Dí
 8 jemu: Vezmi úpis svůj a napiš osmdesát. I pochválil pán správce nevěrného, že jednal opatrně; neboť lidé oddaní světu tomuto jsou opatrnější vzhledem k sobě

17. ačli spolu s ním trpíme, t. j. ačli utrpení tohoto světa budeme snášeti s podobnou trpělivostí a myslí, s kterou Kristus trpěl za nás.

6. tun a, hebrejsky bat, míra na tekutiny, která dle jedněch obsahovala 39·5 litru, dle jiných 24 litry.

7. korec, hebrejská míra kor na sutiny, která obsahovala 10 tun či batů (395 neb 240 litrů). Tyto dva dlužníky uvádí pouze na příklad; podobně jednal onen správce také s ostatními dlužníky.

8. Pochválil ho, nikoli proto, že byl nevěrný, nýbrž proto, že jednal opatrně, postaral se o svou budoucnost. Lidé oddaní světu tomuto (doslovně: synové tohoto světa), t. j. lidé od Boha odvrácení, myslí pozemské, jsou opatrnější vzhledem k sobě v spolek (doslovně: ke svému pokolení; podle tištěné Vulgaty: ve svém pokolení), t. j. když jednají mezi sebou a pro sebe. Opatrnější jsou v tom smyslu, že při svém jednání řídí se pouze pravidly opatrnosti a proto při volbě prostředků hledí toliko k tomu, aby prostředky vedly k jejich cíli (třeba nedobrému), a ne také k tomu, aby byly dovoleny. Lidé však oddaní Bohu (doslovně: synové světla), spravedliví řídí se nejen pravidly opatrnosti, nýbrž i zásadami mravními, vůlí Boží, a proto při svém jednání hledí i k dobrému cíli i k tomu, aby užili k němu jen takových prostředků, které by byly nejen vhodné, nýbrž i dovoleny.

vespolek, nežli lidé oddaní Bohu. I já pravím vám: 9
 Učiňte si přátele z mamony klamné, aby, když do-
 konáte, přijali vás do stanů svých. 9

V devátou neděli po sv. Duchu.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 10, 6—13. *)

Bratři, nebuďte žádostivi věci zlých, jakož i předkové 6
 naši jich zažádali; ani modláři nebuďte, jako (byli) ně- 7
 kteří z nich, jakož jest psáno: „Posadil se lid, aby 8
 jedl a pil, a vstali, aby hráli.“ Ani nesmilněme, 8
 jako někteří z nich smilnili, a padlo jich v jednom dni dvacet 9
 tři tisíce; ani nepokoušejme Krista, jako někteří z nich po- 9
 koušeli, a zahynuli od hadů; ani nereptejte, jako někteří 10
 z nich reptali, a zahynuli od zhoubce. Toto pak všechno událo 11
 se jim předobrazně, napísáno však k výstraze pro nás, na

9. t. i. zjednávejte si zásluhy pro nebe, užívající podle vůle
 Boží statků pozemských, jež právem lze nazvat mamonou
 (statky) klamnou, poněvadž odvracující od statků vyšších,
 nebeských, nevedou k tomu blahu pravému, které slibují (Srovň.
 Mat. 13, 20); zjednávejte si je k tomu, aby, až zemřete, přijal
 vás Bůh do nebe. — Místo „z mamony klamné“ překládá se
 „z mamony nepravosti“ ve smyslu „z mamony nepravé, nesprá-
 vedlivé“, tak zvané proto, že jí (statků pozemských) lidé nepravě,
 nespravedlivě dobývají a zle užívají. Ale překlad mamona
 klamná (statky klamně) přiléhá lépe k souvislosti, jmenovitě
 k v. 11. „Nebyli-li jste věrní v mamoně klamně (nepravě?), kdo
 dá vám statky opravdové?“

*) Apoštol, připomenuv Korintanům tresty, které židé na
 poušti uvalili na sebe svou nezdrželivostí, modlářstvím a smilstvím
 (páchaným ku počtě moabského bůzka Beelfegara), varuje je, aby
 podobnými činy a vůbec hříšným životem nepřipravovali si trest
 Boží, — vyloučení od spásy věčné.

6. Přihlíží k tomu, kterak židé na poušti tonžili po mase,
 rybách a jiných požitcích, které měli v Egyptě. 4. Mojž. 11.

7. Klaněli se zlatému teletu (2. Mojž. 32, 6), přinášejíce mu
 oběti, slavíce obětní hostiny a hrájíce či bavíce se nejspíše tanci
 a zněvy, iak viděli Egypťany činiti ku počtě jejich bůžků
 (2. Mojž. 32).

8. Viz 4. Mojž. 25.

9. Viz 4. Mojž. 21, 4—9. Miní ono reptání, které židé učinili
 na poušti z omrzelosti pro obtíže cesty, a pro které Bůh na ně
 seslal jedovaté hady.

10. Viz 4. Mojž. 11, 4—33; 16, 41—49. Zhoubcem miní nejspíše
 hněv Boží čili trestající spravedlnost božskou.

11. na které připadla doba poslední (doslovně:
 „koncověků“), t. j. kteří žijeme v době mesiánské.

- 12 něž připadla doba poslední. A proto, kdo se domnívá, že stojí,
13 hleď, aby nepadl. Pokušení vás nezachvátilo leč lidské; Bůh
však jest věrný, jenž nedopustí vás pokoušeti nad to, co
můžete (snést), nýbrž s pokušením učiní také úspěch, abyste
mohli snést.

Evangelium podle sv. Lukáše 19, 41—47.*)

41. **Z**a onoho času, když Ježíš se přiblížil k Jerusalemu
42 a město spatřil, zaplakal nad ním, řka: Kdybys
bylo poznalo i ty, a to (alespoň) v tento den tvůj, co jest
tobě ku pokoji, — ale nyní jest to skryto před očima
43 tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové, ve kterých ne-
přátelé tvoji obklíčí tě náspem a oblehnou tě a sevrou
44 tě se všech stran, a na zem povalí tebe i dítky tvé, které
jsou v tobě, a nenechají v tobě kamene na kameni, po-
45 něvadž jsi nepoznalo času navštívení svého. A vešed
do chrámu počal vyháněti prodáváče a kupující v něm,

13. t. j. všechna pokušení a protivenství, která dosud na vás
přišla, byla přiměřena lidské slabosti, takže jste je s pomocí
Boží překonali mohli a překonali; ale ani v budoucnosti nepřijde
na vás pokušení, které by bylo nad vaše síly; neboť Bůh, který
povolav vás ke pravé víře a ke spáse, tím již pomoc a ochranu
svou vám zaslíbil, jest věrný, učiní, co slíbil, a tedy nedopustí vás
pokoušeti nad vaše síly, nýbrž spíše pomůže, abyste šťastně pře-
konali neb přestáli každé pokušení a protivenství, které dopustí.

*) Slova tato Pán Ježíš promluvil při slavném svém vjezdě
do Jerusalema, když již fariseové horšíce se nad oslavou, kterou
lid Kristu učinil, a bojíce se, aby o všecken vliv u lidu nepřišli, vy-
zývali Krista, aby zakázal ho tak oslavovati.

41—44. Pán Ježíš věda, že vůdcové lidu nezmění svého
smýšlení nepřátelského, nýbrž spíše strhnou s sebou a popudí proti
němu i lid, věděl též, že proto nebude lze od nich odvrátiti záhubu,
kterou Bůh ustanovil pro jich zatvrzelost a nevěru; ano on viděl
již v duchu svém všechny ty útrapy, které jim nastanou, tu krev,
která bude prolita, a celou záhubu, která stihne město i chrám:
měl proto útrpnost a byl dojat bolem takovým, že zaplakal a
zvolal v tento smysl: „Kdybys bylo poznalo i ty, podobně
jako učeníci moji a tento zástup plesající, a to alespoň v tento den
tvůj pro budoucí osud tvůj tak důležitý, co jest tobě
ku pokoji či ku spáse, že totiž já jsem Vykupitel zaslíbený, bylo
bys zachováno a ku spáse přivedeno. Ale jak teď věci se mají,
nyní jest to skryto před očima tvýma, ty neznáš,
co tobě jest ku spášení, a to vlastní vinou svou, a proto trestu
neujoš. Neboť přijdou na tebe dnové, ve kterých
nepřátelé tvoji obklíčí tě . . . , poněvadž jsi ne-
poznalo času navštívení svého, času to, ve kterém
tolik milostí podávalo se tobě kázáním a zázraky mými.“

řka jim: Psáno jest: Dům můj jest dům modlitby, vy 46
však jste jej učinili peleší lotrovskou. I učil každého dne 47
ve chrámě.

V desátou neděli po sv. Duchu.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 12, 2—11. *)

Bratři, víte, že, když jste byli pohany, k němým modlám 2
jakkoli puzení jste chodili. Proto vám oznamuji, že nikdo 3
mluvě v Duchu Božím nepraví: „Proklet buď Ježíš“, a nikdo
nemůže říci „Pánem (jest) Ježíš“ leč v Duchu svatém. Jsou 4
pak dary rozličné, ale tentýž Duch; a rozličné jsou služby, 5

*) Sv. Pavel poučuje v této další části svého listu o mimořádných darech Ducha sv. čili o milostech darmo daných. Jakož byl totiž Pán Ježíš slibil (Mark. 16, 17. 18), dostávali v první době křesťanské mimořádné dary Ducha sv. také mnozí věřící, jedni ten jiní onen, jedni jeden, jiní několik. Dělo se to hlavně k tomu konci, aby se potvrzovala pravost učení apoštolského a rychleji šířilo se křesťanství, neboť při těch darech nebylo třeba apoštolům zdržovati se na jednom místě dlouho; mohli správu nové obce církevní a další poučování svěřiti tím spíše jiným, biskupům a kněžím, poněvadž věděli, že Duch sv. sám přispívá nově obráceným skrze ty, jimž ony dary udělil. Ovšem, kdo je obdržel, měli jich používatí ku prospěchu jiných. Avšak v Korintě počali jich záhy zneužívatí. Cenili je totiž nikoli podle jejich původu a užitečnosti, nýbrž podle vnějšího zjevu jejich, ty majíce za vzácnější, které budily úžas a podivení. Nejvíce cenili dar jazyků, nejméně dar prorocství, t. j. dar z vnuknutí Ducha sv. povzbuzovati jiné, jakož i správně poučovati o pravdách zjevených, někdy též oznamovati věci skryté neb předpovídati věci budoucí. Proto všickni toužili po darech vzácnějších, zejména po daru jazyků, nevážíce si daru prorocství, a ti, kteří jej měli, užívali ho nikoli ku prospěchu čili ku vzdělání jiných, nýbrž ku vlastní chloubě. Chybu tu hledí sv. Pavel odstraniti poučením: a) o původu a užitečnosti oněch darů vůbec (12, 1—31), b) o poměru oněch darů k lásce (13, 1—13), c) o poměru daru jazyků ku prorocství (14, 1—25) a d) přičiněním některých rokůných praktických (v. 26—40).

2—3. Učí, kterak lze rozeznati pravé dary Ducha sv. od nepravých. Kdo má dar pravý, nemluví a nečiní nikdy nic na potupu Ježíše Krista a jeho díla, ale působí k jeho oslavě a k rozšíření víry v něho.

2. jste chodili; doslovně: byli jste odváděni, t. j. jakousi moci (d'ábelskou) puzení dávali jste se odváděti (od Boha pravého a chodili jste) slepě k němým modlám; neměli jste tedy bezpečného poznání náboženského, jak se sluší na lidi rozumné.

4—11. Poučuje, že všechny dary mimořádné jsou původu jednoho, božského, a směřují k témuž cíli, k duchovnímu prospěchu jiných, či spíše celé církve.

5. služby čili úřady církevní (biskupský, kněžský, jáhenský ...).

6 ale tentýž Pán, a rozličné jsou působnosti, ale tentýž Bůh,
7 který působí to všecko ve všech. Každému však dává se zje-
8 vení Ducha ke prospěchu. Jednomu totiž dává se skrze Ducha
9 řeč moudrosti, jinému řeč poznání podle téhož Ducha, jinému
10 Duchu, jinému divů činění, jinému prorokování, jinému ro-
11 zeznávání duchů, jinému dar rozličných jazyků, jinému vy-
kládání řečí; to pak všecko působí jeden a týž Duch, rozdě-
luje zvláště jednomu každému, jak chce.

Evangelium podle sv. Lukáše 18, 9—14.

9 **Z**a onoho času Pán Ježíš pověděl k některým lidem,
kteří v sebe důvěřovali, že jsou spravedliví, a ji-
10 nými pohrdali, podobenství toto: Dva lidé vstoupili do
chrámu, aby se modlili, jeden fariseus a druhý celník.
11 Fariseus postaviv se, modlil se sám u sebe takto: Bože,
děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, lupiči, nespra-
12 vedliví, cizoložníci, aneb jako i tento celník. Postím se
dvakráte za týden, desátky dávám ze všeho, co vytěžím.
13 Ale celník stoje zdaleka, nechtěl ani oči pozdvihnouti
k nebi, nýbrž bil se v prsa svá a říkal: Bože, buď
14 milostiv mně hříšnému. Pravím vám: Tento odešel do
svého domu ospravedlněn, onen nikoli, neboť každý,
kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude
povýšen.

7. zjevení Ducha, t. j. dar Ducha sv. (kterým se Duch svatý zjevuje).

8. řeč moudrosti, t. j. (alespoň pravdě nejpodobněji) schopnost učiti a vykládati tajemství víry; řeč poznání, t. j. schopnost pochopitelným způsobem vykládati a odůvodňovati pravdy křesťanské vůbec, zejména ty, které každý má znáti.

9. Věron rozumí víru divotvornou čili pevné přesvědčení, že Bůh dá jim překonati i největší překážky a pomůže i zázračně, bude-li to k jeho cti a chvále neb ke spáse lidí (Srovn. Mat. 17, 29).

10. Dar rozeznavání, t. j. schopnost rozeznati, zda-li ten, kdo (předstíraje dar prorocký) povzbuzuje neb výklady činí, skutečně dar ten má neb ne, aneb zdali mluví skutečně z vnuknutí Ducha sv. neb ze svého. — Vykládání řečí, t. j. dar tlumočiti věci, které cizí řečí pověděl ten, jenž byl opatřen darem jazyků.

11—14. Podobenství tímto nabádá Pán Ježíš ku pokoře.

12. postímsedvakrát za týden, totiž dobrovolně (mimo posty přikázané). Fariseové postívali se dobrovolně v pondělí a ve čtvrtek; ve čtvrtek na památku, že toho dne Mojžíš vystoupil na Sinaj, v pondělí, že toho dne zase dolů sestoupil.

V jedenáctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 15, 1—10.

Bratři, oznamuji vám evangelium, které jsem vám kázal, 1
 které jste také přijali, ve kterém též trváte, skrze něž 2
 i ke spáse přicházíte, ačli se ho držíte tak, jak jsem vám je 3
 kázal, leč byste byli uvěřili nadarmo. Podal jsem vám totiž 4
 mezi prvními věcmi to, co jsem také přijal, že Kristus umřel 5
 za hříchy naše podle Písem, a že byl pohřben a že vstal 6
 z mrtvých třetího dne podle Písem a že se ukázal Petrovi 7
 a potom jedenácti. Potom se ukázal více než pěti stům bratrů 8
 najednou, z nichž většina žije dosavad, někteří však ze- 9
 snuli. Potom se ukázal Jakobovi, poté všem apoštolům. 10
 Nejposléze pak ze všech jako nehodnému ukázal se i mně. 11
 Neboť já jsem nejmenší z apoštolů, jenž nejsem hoden slouiti 12
 apoštolem, poněvadž jsem pronásledoval církev Boží. Milostí 13
 Boží však jsem to, co jsem, a milost jeho ke mně nebyla marná.

Evangelium podle sv. Marka 7, 31—37.

Za onoho času Pán Ježíš, vyšed z končin Tyrských, 31
 přišel skrze Sidon k moři Galilejskému končinami 32
 desítiměstskými. I přivedli mu hluchoněmého a prosili 33
 ho, aby vložil na něj ruku. A on pojav jej od zástupu
 v soukromí, vložil prsty své v uši jeho a nasliniv si prst,

1—10. V Korintě někteří popírali neb brali v pochybnost pravdu, že vstaneme z mrtvých. Proto sv. Pavel chtěje zapuditi veškerou pochybnost o tom, poučuje o zmrtvýchvstání Kristově jakožto ndálosti od četných svědků hodnověrných osvědčené, aby pak v části další vedl z toho důkaz, že i my z mrtvých vstaneme. 3. podal jsem, tehdy totiž, když jsem dlel u vás osobně. Podle Písem viz Is. 53, 5—9.

4. Viz Jonáš 2, 1.

5. Viz Luk. 24, 34; Mark. 16, 14; Jan. 20, 19—29.

8. Viz Skutk. ap. 9, 3—8. 17. Jako nehodnému, doslovně bylo by: „jako nedochůdčeti.“

32. Prosili tak, poněvadž věděli, že Pán Ježíš vzkládáním rukou mnoho jiných nemocných uzdravil.

33—34. Proč Pán Ježíš odvedl hluchoněmého stranou od zástupu, není jisto, nespíše proto, že chtěl, aby dojem, který by zázrak způsobil v něm i v apoštolích, nebyl ničím zeslabován a oni tím spíše povznegli se od věci pozemských k věcem vyšším, nebeským. — Prsty své vložil v uši jeho, naslinil si prst (doslovně: pliv), podobně, jako se děje nyní při křtu, a dotekl se jazyka jeho, aby symbolickými kony těmi vzbudil v něm důvěru a připravil ho na milost uzdravení.

- 34 dotekl se jazyka jeho, a pohlédnuv k nebi, vzdechl a řekl
 35 jemu: Efeta, to jest: Otevři se. A hned otevřely se uši
 jeho a rozvázala se vazba jazyka jeho, i mluvil správně.
 36 A přikázal jim, aby nikomu o tom neříkali. Ale čím více
 37 jim přikazoval, tím více to rozhlašovali. I divili se nad
 míru řkouce: Dobře učinil všecky věci; i hluchým dává
 slyšeti a němým mluvit.

Ve dvanáctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z druhého listu sv. Pavla ke Korintským 3, 4—9. *)

- 4 **B**ratři, důvěru takovou máme skrze Krista k Bohu,
 5 ne že bychom sami od sebe jako ze sebe byli způsobilí
 6 něco mysliti, nýbrž že způsobilost naše jest z Boha, který
 nás také uzpůsobil (k tomu), abychom byli služebníky
 Zákona Nového. nikoli litery, nýbrž ducha; neboť litera za-

34. Pohlédl k nebi, v tiché modlitbě, jednak aby upozornil na shodu vůle své s vůlí Otcovou, jednak aby nás poučil, že při modlitbě máme mysl svou povznášeti k Bohu a že všeliký dar dobrý pochází od Boha. V z d e c h l, aby projevil soustrast s hluchoněmým a s lidskou bídou vůbec.

36. Přikázal jim, totiž člověku uzdravenému a těm, kteří ho byli přivedli. O tom, proč jim to přikázal, srovnej Mat. 8, 4, pozn. 4., v neděli třetí po Zjevení Páně.

37. Divili se, totiž všickni ti, kteří se o tom dověděli, jmenovitě onen zástup lidí, od něhož Pán Ježíš hluchoněmého odvedl a k němuž se on uzdraven zajisté vrátil.

*) V prvním listě ke Korinťanům Pavel vystupoval s velikou neohrožeností a volností slova, přičítaje si a vykonávaje právo trestati a se honose vyšší moudrosti a většími dary Ducha sv. Z toho vzali odpůrci jeho podnět pomlouvati ho, že jest osobivý, sám sebe chváli a doporučuje. Pomluvu tu odmítá nyní Pavel poukazem na vznešenost úřadu, který zastává. Prohlásiv totiž, že pramen jeho důvěry a zručnosti jest v Bohu, který ho uzpůsobil k úřadu apoštolskému (takže co nazývají osobivostí a sebechválou, není leč účinkem a projevem jeho důvěry v Boha; v. 4—6), ukazuje, že apoštolský úřad novozákonný jest tak vznešený, že přísluší s volností a neohrožeností mluvit i těm, kteří jej zastávají (3, 7—4, 6).

5. způsobilí něco mysliti, totiž něco dobrého, spásitelného.

6. nikoli litery, nýbrž ducha. Označuje tak Zákon Nový (zřízení novozákonní) jako takový, který není literou, nýbrž duchem; činí to vzhledem na to, že zákon ten ve své podstatě není rázu vnějšího, ne literou neživou, aby podobně

bíjí, duch pak oživuje. Jestliže však služba smrti literami 7
vrytá na kamenech byla oslavena, takže synové israelští ne-
mohli pohleděti ve tvář Mojžíšovu pro záři jeho obličejů,
která pomíjela, kterak nebude více oslavena služba jeho 8
ducha? Neboť jestli služba odsouzení byla slávou, mnohem 9
více oplývá slávou služba spravedlnosti.

Evangelium podle sv. Lukáše 10, 23—37.

Za onoho času Pán Ježíš pravil k učeníkům svým:
Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. 23
Neboť pravím vám, že mnozí proroci a králové přáli si 24
viděti, co vy vidíte, a neviděli, a slyšeti, co vy slyšíte,

jako Zákon Starý sám o sobě pouze četné předpisy ukládal, ale neposkytoval potřebné pomoci k jich zachování, nýbrž rázu vnitřního, působě prostředky svými milost Ducha sv., kteron člověk bývá povznesen k životu: nadpřirozenému a uschopněn konat skutky pro nebe záslužné. — *L i t e r a*, t. j. Zákon Starý z a b í j í, pokud totiž četnými příkazy a zákazy svými podněcuje zlou žádostivost a tím (nemoha sám sebou dáti vyšší pomoci proti ní) podnět dává k hříchu a smrti duševní, věčné (Řím. 7, 6). Duch, t. j. Zákon Nový, pokud chová v sobě princip života nadpřirozeného, o b ž i v u j e, t. j. působí milost Ducha sv., a tou povznáší člověka ze stavu duševní smrti (hříchu) k životu nadpřirozenému a vede k životu věčně blaženému.

7—11. Službou smrti a službou odsouzení (v. 9.) nyní úřad starozákonní, a to onen, kterým Mojžíš prostředkoval zákon daný na Sinaji, jenž ve smyslu řečeném ve v. 6. (pozn.) dával podnět k hříchu a tím i příčinu k odsouzení a k smrti věčné; službou ducha a službou spravedlnosti nyní úřad Nového Zákona, kterým se dopomáhá ke pravé spravedlnosti a se prostředkuje milost Ducha sv. Pavel dokazuje tu vznešenost úřadu novozákonního, a to ze vznešenosti Nového Zákona samého. Nový Zákon totiž vyniká nesmírně nad Zákon Starý svou povahou (v. 7., 8.), svou působivostí (v. 9., 10.) a svým trváním (v. 11.); neboť Zákon Starý (ať sám o sobě svatý) byl svou povahou zákonem smrti (ve smyslu řečeném ve v. 6.), působil odsouzení a měl trvání dočasné; Zákon Nový však jest povahou svou zákonem ducha (oživujícího), působí spravedlnost a bude trvati stále. Přihlížeje pak Pavel k té oslavě, které se dostalo úřadu a služebníkům Zákona Starého tím, že obličej služebníka a prostředníka jeho Mojžíše byl ozářen, když sestupoval se Sinaje a když i potom mluvil s Bohem (2. Mojž. 34, 29, 35), vidí v tom důkaz vnitřní vznešenosti jak úřadu, tak služebníka starozákonního a dovozuje, že tím větší vznešenost a sláva přísluší úřadu a služebníkům mnohem vznešenějšího Zákona Nového, a to nejen v tomto životě, nýbrž i v životě budoucím, po vzkříšení.

23—24. Pán Ježíš blahoslavi apoštoly, že jim dáno bylo viděti a slyšeti Spasitele, po němž starozákonní proroci a různí králové tolik toužili.

- 25 a neslyšeli. A hle, jeden zákoník vstal, aby ho pokoušel;
 i řekl: Mistře, co musím učinit, abych obdržel život
 26 věčný? On pak řekl jemu: Co jest psáno v zákoně?
 27 Kterak (tam) čteš? A on odpověděl řekl: Milovati budeš
 Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své
 a ze vši síly své i ze vši mysli své, a bližního svého jako
 28 sebe samého. I řekl jemu: Dobře jsi odpověděl; to čin
 29 a živ budeš. Ale on chtěl se ospravedlniti, řekl k Ježí-
 30 šovi: A kdo jest můj bližní? I ujal se Ježíš slova a řekl:
 Člověk jeden šel z Jerusalema do Jericha a upadl mezi
 lotry, kteří ho nejen oloupili, nýbrž i zranili, a odešli
 31 polomrtva ho nechavše. I přihodilo se, že kněz jeden
 32 šel tou cestou a uzřev jej pominul. Podobně i levita
 33 přibyv k tomu místu a uzřev jej, pominul. Samaritán
 však jeden konaje cestu přišel k němu a spatřiv ho po-
 34 hnul se milosrdenstvím. I přistoupil k němu a ovázal
 jeho rány naliv na ně oleje a vína, a vloživ jej na své
 hovádko dopravil ho do hospody a měl o něj péči.

25—26. aby ho pokoušel. Chtěl totiž buď přivésti jej do úzkých, aby nemohl odpověděti a přišel tím o věhlas u lidu, aneb popuditi proti němu tu školu (a stranu) židovskou, která by se snad nesrovnávala s jeho odpovědi. Neboť otázka jeho (co musím učiniti či který předpis zákona zvláště musím vyplniti, abych obdržel život věčný) byla spornou, a často přetřásali ji ve školách židovských, ale nstejnou k ní dávali odpověď. Pán Ježíš znaje smýšlení jeho, neuznal ho za hodna odpovědi přímé a proto odkázal ho k zákonu.

27. Jmenoval přikázání lásky k Bohu (5. Mojž. 6, 5) a k bližnímu (3. Mojž. 19, 18). První jmenoval proto, poněvadž bylo v Starém Zákoně opět a opět doporučováno, při ranních i večerních modlitbách vyslovováno ano i na modlitebních řeménecích napsáno a tak s dostatek jako přikázání nad jiné důležité označováno. Druhé pak (o lásce k bližnímu) připojil k němu nepochybně proto, že mu podávalo příležitost učiniti otázku, kdo jest bližní. Neboť i tato otázka byla sporná a různé zodpovídána, ježto jedni pokládali za bližní toliko židy, jiní pouze přátele, a opět jiní toliko lidi spravedlivé. Udať však dvoji přikázání lásky jakožto cestu k věčné blaženosti, odpověděl správně ke své otázce; neboť ve dvou přikázáních těch jsou obsažena všechna přikázání ostatní.

29. Chtěl se ospravedlniti, aby se totiž nezdálo, že se tázal bez příčiny.

30—37. Na příkladě vyložil pravdu, že každý člověk jest náš bližní. — Čin podobně i ty, t. j. jako Samaritán prokázal milosrdenství člověku zraněnému, neklede k tomu, kterého jest národa, kterého náboženství, tak miluj i ty každého, ať jest kterékoli národnosti, kteréhokoliv náboženství, a pokud můžeš, lásku tu též skutky osvědčuj (ovšem chyb jeho ani neschvaluje, ani nenásleduje).

A druhého dne vyňav dva denáry, dal je hospodskému 35
 a řekl: Měj o něj péči, a co nad to vynaložíš, já ti na-
 hradím, až se budu vraceti. Kdo z těch tří zdá se tobě, 36
 že byl bližním tomu, jenž upadl mezi lotry? A on řekl: 37
 Ten, jenž mu prokázal milosrdenství. I řekl mu Ježíš:
 Jdi, a čiň i ty podobně.

V třináctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla ke Galatům 3, 16—22.

Bratři, Abrahamovi byla řečena zaslíbení „a potom- 16
 stvu jeho“. Nepraví: „A potomkům“ jako o mnohých,
 nýbrž jako o jednom: „A potomstvu tvému“; tím jest 17
 Kristus. Pravím (tím) toto: Ustanovení učiněného dříve od
 Boha neruší zákon daný po třech stech třiceti letech, tak aby

16—18. Někteří učitelé nepraví učili mezi Galaty, že k ospravedlnění a ke spáse jest třeba zachovávat obřadní předpisy zákona mojišského (obřízku a j.). Sv. Pavel zamítnul učení to a vedl důkazy, že ospravedlnění a spásky dostává se člověku nikoli ze skutků zákona mojišského, nýbrž z víry v Ježíše Krista; dokazoval to a) ze zkušenosti Galatů samých, t. j. z toho, že oni sami obdrželi Ducha sv. i s jeho dary (i mimořádnými) nikoli ze zákona (nebyvše obřezáni), nýbrž z víry Kristovy (3, 1—7), b) z výpovědi Písma sv., dle nichž zaslíbené požehnání mesiánské dostane se toliko těm, a to všem, kteří jsou z víry a tedy duchovními syny Abrahamovými, pokud totiž věříce v Krista Ježíše, věrou svou připodobňují se Abrahamovi (3, 8—14). Aby pak nemohli proti tomu namítati, že od té doby, kdy dán byl zákon na Sinaji, zaslíbené požehnání záleží také na zachování tohoto zákona, ukazuje nyní, že zákonem mojišským nebyla zmařena ani změněna zaslíbení mesiánská. Poukazuje totiž k oněm místům biblickým, dle nichž mesiánská zaslíbení byla dána nejen Abrahamovi, nýbrž i potomstvu jeho (1. Mojš. 13, 15; 17, 18), vede důkaz z toho, že v zaslíbení bylo řízením Božím užito výrazu v čísle sice jednotném, ale ve smyslu hromadném (zera, sime, potomstvo); neboť vidí v tom naznačenu pravdu, že zaslíbení ona byla dána potomkům Abrahamovým nikoli, pokud jsou mezi sebou rozděleni, nýbrž potud, pokud tvoří jeden celek, a to onen, jímž jest Kristus, to jest Kristus mystický, duchovní čili církev Kristova, kterou sv. Pavel nazývá Kristem, poněvadž Duchem Kristovým jest živena a řízena. Že tu nemíní Krista Bohořlověka, patrně z toho, že nemluví o potomstvu, skrze něhož dostane se požehnání, nýbrž o potomstvu, je-muž požehnání se dostane. Vede tedy důkaz takto: Nikdo neruší nemění ani lidského pořízení pravoplatně učiněného, tím méně může kdo rasu neb v něčem měnit ustanovení Boží. Ale zaslíbení mesiánská Bůh dal nejen Abrahamovi, nýbrž i potomkům jeho, a to nikoli, pokud jsou mezi sebou rozděleni, nýbrž potud, pokud jsou spojeni v jednom celku, a to v církvi Kristově. I nemůže tedy zákon mnohem později skrze Mojžíše daný rušiti ani měnit to, co Bůh

- 18 zmařil to zaslíbení. Neboť je-li dědictví ze Zákona, není již ze zaslíbení; Abrahamovi však Bůh je daroval zaslíbením.
 19 K čemu tedy zákon? Pro přestupy byl přidán, dokavad by nepřišlo potomstvo, jemuž zaslíbení bylo učiněno, byv zřízen skrze anděly v ruce prostředníka. Prostředník totiž není

oním zaslíbením (po odvčném úradku svém) ustanovil, tak aby náplň onoho zaslíbení visela potom na konání předpisu zákona mojišského. — Na řečených místech 1. Mojž. 13, 15 a 17, 18. zaslubuje se sice ve smyslu literárním toliko země kananejská v držení dědiců, ve smyslu duchovním, předobrazném však zaslubují se statky mesiánské, — blaženost věčná a prostředky potřebné k jejímu dosažení. Potomstvím pak Abrahamovým ve smyslu duchovním rozumějí se také na těchto místech ti, kteří se připodobňují Abrahamovi věrou, ať to jsou rození židé nebo rození pohané.

18. Smysl je tento: Dědictví čili požehnání mesiánské neuděluje se zároveň i ze zaslíbení jako dar, i ze skutků zákona jako mzda, jakož někteří tvrdí, neboť pojmy dar a mzda jsou uesrovnatelný. Buď tedy se uděluje ze zaslíbení jako dar, a neudílí se ze Zákona, aneb se uděluje ze Zákona jako mzda, a neudílí se ze zaslíbení jako dar. Ze zaslíbení však se uděluje, neboť Abrahamovi a potomstvu jeho bylo darováno zaslíbením, neuděluje se tedy ze skutků zákona. Sv. Pavel potvrzuje tak, co byl řekl ve v. 17., zároveň však čelí proti těm, kteří uznávali sice, že ke spasení potřebí jest věřit v Krista, ale tvrdili, že třeba též zachovávat zákon mojišský.

19—21. Zákon byl dán jako pěstoun a vůdce ke Kristu.

19—20. Smysl jest: Ačkoli zákon mojišský nepůsobil sám sebou ospravedlnění, byl přece velice prospěšný, neboť byl dán k tomu, aby budil v člověku vědomí viny a slabosti jeho, byl však nižší, méně dokonalý než zaslíbení, a to i vzhledem na účel (připravovati na náplň oněch zaslíbení), i vzhledem na trvání (byv dán toliko na čas, do příchodu Krista duchovního — církve), i vzhledem na způsob, kterým byl dán (byv dán nikoli přímo Bohem, nýbrž skrze anděly, a ne přímo lidu, nýbrž Mojišovi a skrze něho lidu). — Zákon byl přidán totiž k daným zaslíbením, a to pro přestupy, aby totiž přestupy přišly k vědomí člověka čili, aby z jeho příkazů a zákazů člověk (jasněji než ze zákona přirozeného) uvědomoval se o svých přestupech a své vině, a tím i o své slabosti a potřebě Vykupitele (jakož i, aby u vědomí tom po Vykupiteli zatoužil a tak na náplň daných zaslíbení se připravoval); přípravný úkol ten měl zákon vykonávat, dokavad by nepřišlo potomstvo, jemuž bylo zaslíbení učiněno, t. j. do příchodu Krista mystického čili do založení církve Kristovy (Srovn. Řim. 4, 15; 5, 13, 20; 7, 7). Byl zřízen skrze anděly nejspíše v tom smyslu, že andělé to byli, kteří způsobili ony zjevy mimořádné (blyskání, hřmání, slova...), které bylo lze slyšet i neb vidět při prohlášení zákona na Sinaji (Skutk. 7, 53, Žid. 2, 2; 2. Mojž. 13, 16—19, 20, 1—22); slovy v ruce (rukou) prostředníka a naráží sice na to, že desky zákona byly dány do rukou Mojišových (2. Mojž. 31, 18), míní však, že zákon vůbec byl dán přímo nikoli lidu, nýbrž Mojišovi, a jeho prostřednictvím lidu. Prostředník jest jednoho, t. j. ku pojmu prostředníka patří, aby prostředkoval alespoň mezi dvěma stranami; použív tedy Bůh při prohlášení zákona na Sinaji prostředníka (Mojiše),

jednoho, Bůh však jest jeden. Je-li tedy zákon proti zaslí- 21
bením Božím? Rozhodně ne. Ano, kdyby zákon byl dán jako
takový, který by mohl obživiti, spravedlnost byla by sku-
tečně ze zákona. Avšak Písmo uzavřelo všecko pod hřích, 22
aby zaslíbení dalo se z víry v Ježíše Krista těm, kteří věří.

Evangelium podle sv. Lukáše 17, 11—19.

Za onoho času, když Ježíš se ubíral do Jerusalema, 11
šel (po hranicích) mezi Samařskem a Galileí. A když 12
vcházel do jednoho městečka, potkalo se s ním deset
mužů malomocných, kteří stanuli zdaleka a pozdvihše 13
hlasu pravili: Ježíši, mistře, smiluj se nad námi.
A on uzřev je řekl jim: Jděte, ukažte se kněžím. 14

dal tím na jevo, že zákon ten má ráz úmluvy dvou stran, při níž každá strana k něčemu se zavázala, při níž tedy Bůh vzal jen potuť na sebe závazek učinit, co dáváje ten zákon slibůl, pokud by také lid dostál svému závazku plněním předpisů zákona. Bůh však jest jeden, t. j. zaslíbení mesiánská dal (Abrahamovi a potomstvu jeho) Bůh sám, bez prostředníka a bez závazku pro jiného; mají tedy ráz úmluvy či spíše závazku strany jedné, při níž zavázal se toliko Bůh nejvyšš věrný, a to bezpodmínečně, vykonat, co slibůl: stojí tedy co do dokonalosti nad zákonem, a nemohla proto býti zákonem zrušena ani změněna.

21—22. Smysl jest: Z toho však, že zákon mojižšíský má ráz úmluvy dvou stran, nijak nejde, že by zákon ten byl v odporu se zaslíbeními mesiánskými (vždyť oboje, zákon i zaslíbení dal Bůh, jenž jsa nejvyš dokonalý nemůže si odporovat), naopak, právě v tom způsobě by jim odporoval, kdyby tomu bylo tak, jak ačť judaisté, kdyby totiž zákon nebyl dán pro přestupky, nýbrž proto, aby obživoval čili život nadpřirozený (v posvećující milosti) a věčnou blaženost působil; neboť v tomto způsobě by také ospravedlnění jakožto základ života nadpřirozeného pocházelo nikoli ze zaslíbení jako dar, nýbrž ze skutků zákona jako mzda. Ale tomu není tak; patrně to z toho, že Písmo uzavřelo všecko pod hřích, t. j. Bůh četnými výpovědmi v Písmě sv. prohlásil a usvědčil, že všickni lidé, pohané i židé, jsou stížení hříchem a hodni zavržení tak, že si sami pomoci nemohou; a učinil to k tomu konci, aby zaslíbení dalo se z víry..., t. j. chtěl přivést lidstvo, a to předem židy k vědomí jejich viny a nedostatečnosti ve věcech spásy a tak pohnouti je, by nastoupili ke spáse na tu cestu, kterou byl sám ustanovil a připravil ve víře v Ježíše Krista, by tak zaslíbeného požehnání mesiánského (spásy) dostalo se ne ze skutku zákona, nýbrž z víry v Ježíše Krista, a to každému, židu i pohanu, který by uvěřil.

12. Podle podání městečko to slulo Ginea.

14. Neuzdravil jich hned, nýbrž teprv tehdy, když poslechnuvše jeho rozkazu ubírali se ke kněžím (Samaritán nejspíše ke svému knězi samaritánskému, ostatní do Jerusalema) u víře, že budou uznáni za zdravé. Chtěl zajisté, aby věrou a poslušností svou ukázali se býti hodni tak velikého dobrodiní.

- 15 I stalo se, když šli, uzdravili se. Jeden pak z nich vida,
že jest uzdraven, navrátíl se, hlasem velikým velebě
16 Boha, a padl na tvář k nohám jeho, čině mu díky.
17 A ten byl Samaritán. I promluvil Ježíš a řekl: Zdali
nebylo jich deset uzdraveno? A kde jest jich devět?
18 Neshledal-li se nikdo, jenž by se byl vrátil a vzdal
19 chválu Bohu, jedině cizozemec tento? A řekl jemu:
Vstaň a jdi, víra tvá tě uzdravila.

Ve čtrnáctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla ke Galatům 5, 16—24.

- 16 **B**ratři, podle ducha žijte, a žádosti těla nevykonáte.
17 Nebo tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu; ti
18 totiž jsou proti sobě, abyste nečinili to, co byste chtěli. Jste-li
19 však vedeni duchem, nejste pod zákonem. Zjevný pak jsou
skutky těla; jsou to smilství, nečistota (nestydatost),
20 ehlipnost, modloslužba, čarodějství, nepřátelství, sváry,
21 řevnivosti, zlosti, osobivosti, různice, roztržky, závist,
vraždy, opilství, obžerství a věci jim podobné; o těch vám
předpovídám, jakož jsem byl již předpověděl, že kdo takové

19. t. j. pro tvou víru jsem tě uzdravil.

16. Sv. Pavel poučuje, kterak lze překonati žádosti těla, tím totiž, že se budou řídití duchem, t. j. vyšší, rozumnou částí člověka, pokud máje milost posvěcující a jsouc Duchem sv. osvěcována a sílena jest principem činů pro nebe záslužných.

17. jsou proti sobě již celou svojí povahou a každý z nich hledí zabrániti, abyste nevykonali toho, k čemu byste se klonili ku podnětu druhého. Chcete-li ku podnětu ducha věrou osvíceného vykonati něco dobrého, vzpírá se proti tomu tělo; kloníte-li se ku podnětu těla ke zlému, protiví se tomu duch. Budete-li tedy následovati ducha, nesvolíte a nevykonáte žádosti těla.

18. nejste pod zákonem, t. j. ve služebnosti zákona tresty hroziho.

18—23. Aby Galaté sami mohli posouditi, řídí-li se duchem nebo tělem, ukazuje, k jakým neřestem a hříchům (proti čistotě, proti Bohu a bližnímu a proti střidmosti) zavádí následování těla (18—21) a k jakým ctnostem vede následování ducha (22—23). Modloslužbou ve v. 20. nemíní as klanění se a obětování modlám, nýbrž zúčastňování se obětních hostií pohanských; neboť nepodobá se pravdě, že by křesťanští Galaté klonili se k tomu, aby se klaněli modlám. Osobivosti čili sobecké umíněnosti.

věci dělají, království Božího nedojdou. Plodem ducha však 22
jest láska, radost, pokoj, (trpělivost), přívětivost, dobro-
tinnost, shovívavost, (tichost), důvěra, mírnost, zdrželivost, 23
1 (čistota). Proti takovým věcem zákon není. Ti však, kteří 24
jsou Kristovi, ukřižovali tělo své i s vášněmi a žádostmi.

Evangelium podle sv. Matouše 6, 24—33.

Na onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým:
Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti; neboť 24
bud' bude jednoho nenáviděti a druhého milovati, aneb
jednoho se přidrží a druhým pohrdne. Nemůžete Bohu
sloužiti a mamoně. Proto pravím vám: nepečujte 25
úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své,
čím byste se odívali. Není-li život více nežli pokrm,
a tělo více než oděv? Pohleďte na ptactvo nebeské, že 26
neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec
váš nebeský živí je. Nejste-li vy dražší nežli ono?
A kdo z vás staraje se může přidati k délce svého věku 27

22. Slověm *trpělivost a shovívavost* odpovídá v řeckém textě pouze jedno slovo, *μακροθυμία* (*makrothymia*), jež značí oboje a v latinském textě přeloženo jest dvěma slovy, *patientia* (trpělivost) a *longanimitas* (shovívavost); podobně platí o slovech *tichost* a *mírnost* a o slovech *zdrželivost* a *čistota*; první dvě odnovídají slovu *πραΐτης* (*praitēs*), druhá dvě slovu *ἐγκράτεια* (*enkrateia*).

24—25. Aby tím více povzbudil své čtenáře k životu etnostnému, ukazuje, že již na pojmu křesťan zakládá se povinnost, aby ve svém životě následovali nikoli tělo, nýbrž ducha; neboť na křtu sv. vešli v tak úzké spojení s Kristem, že s ním nejen zemřeli duchovně (vzhledem na hříchy a zlou žádostivost), nýbrž i povstali k životu nadpřirozenému, k životu ve stavu milosti Boží, jehož principem jest Kristus Pán skrze Ducha sv. Poněvadž tedy nadpřirozený život tento mají skrze Ducha sv., jest též přiměřeno, aby ve svém životě následovali Ducha sv. (aneb vyšší, rozumnou svoji stránku, pokud jsou ve stavu milosti, jest milostí Ducha sv. osvěcována a silena), jakož výslovně vyzývá ve v. 25. slovy: žijeme-li tedy duchem, ducha také následujeme.

24. Vyvrací domněnku, že by mohl někdo oddati se zcela i Bohu i věcem pozemským. Není to možné. Neboť jako vůbec nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům sobě odporujícími a veškerou službu člověka vyžadujícími, tak nemůže ani celou službou svou oddati se i Bohu i mamoně či statkům pozemským, tak totiž, aby i zásluhy pro nebe si zjednával i nezřízené žádosti věcí pozemských vyhovoval.

27. k délce svého věku; doslovně: k svému věku. V řeckém textě stojí slovo *ἡλικία* (*hēlikia*), jež znamená sice také postavu, obvykle však značí věk, který se v Písmě sv.

- 28 loket jeden? A proč pečujete úzkostlivě o svůj oděv?
 Pozorujte kvítí polní, kterak roste, nepracuje aniž
 29 přede; pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vši slávě
 30 své nebyl tak oděn, jako jedno z nich. Jestli tedy trávu
 polní, která dnes jest a zítra do peci vržena bývá, Bůh
 31 tak odívá, čím spíše vás, malověrní? Nepečujte tedy
 úzkostlivě, říkajíc: Co budeme jísti, aneb co budeme
 32 pítí, aneb čím se budeme odívatí? Neboť toho všeho po-
 hané hledají; ví zajisté Otec váš (nebeský), že toho
 33 všeho potřebujete. Hleďte tedy nejprve království
 Božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám
 přidáno.

V patnáctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla ke Galatům 5, 25—6, 10.*)

- 25 **B**ratři, žijeme-li duchem, ducha také následujeme.
 26 Nebuďme marné chvály žádostivi, vespolek se popou-
 6 1 zejíce a jedni druhým závidíce. Bratři, byl-li by někdo v pře-
 náhlení i stržen k nějakému poklesku, vy, kteří jste duchovní,
 napravujte takového v duchu mírnosti, hledě (každý) sám
 2 na sebe, abys také nebyl pokoušen. Neste břemena jeden dru-
 3 hého a tak naplníte zákon Kristův; neboť domnívá-li se
 někdo, že jest něčím (velikým) nejša ničím, sám sebe klame.

představuje někdy (Žalm 39, 6) jako něco co do délky měřitelného. Na tomto místě jest lépe překládati slovem věk, neboť Pán Ježíš varuje před úzkostlivou péčí o život, upozorňuje, že člověk ani nejmenší věci nezmůže staráním se nejusilovnějším, ovšem bez pomoci Boží. Avšak přidati ku postavě loket jeden není věci malou, ale ovšem přidati loket či malou míru (časovou) kn věku svému.

*) Sv. Pavel varuje před žádostivostí marné chvály, která vede k různicím a k závisti (v. 26), povzbuzuje ku bratrskému napomínání v duchu mírnosti k vzájemné podpoře a snášlivosti i ke skromnosti (v. 1—5), nabádá k uznanosti k učitelům (slova Božího) a ke konání dobrého vůbec (v. 6—10).

1. kteří jste duchovní, t. j. kteří ve svém životě následujete ducha a tedy jste se těžce neprohřešili. Viz čtení předešlé neděle v. 16.

2. neste břemena jeden druhého, tím totiž, že jeden s druhým bude v jeho slabostech, nedokonalostech, pokusech a poklescích cítiti, ho těšiti, mu modlitbou a podporou přiměřenou pomáhati. Způsobem tím naplní Kristův zákon lásky k bližnímu.

3. t. j. všickni máte nésti navzájem svá břemena, neboť každý má nějaké, a domnívá-li se někdo ve své pýše, že proti bližnímu svému jest něčím velikým, ač o sobě není ničím, a je-li proto k jinému bezcitným myslé, že ho nepotřebuje, sám sebe klame.

Každý však zkoumej dílo svoje, a tu bude mítí chloubu toliko 4
s ohledem na sebe, a nikoli s ohledem na jiného; neboť každý 5
své břímě ponese. Kdo jest vyučován ve slově (Božím), měj 6
účastenství s učitelem (svým) ve všem dobru. Nemylte se, 7
Bůh nenechá se posmívati, neboť co kdo bude sítí, to bude 8
i žíti. Kdo totiž rozsévá na svém těle, z těla také bude sklízet 9
záhubu; kdo však rozsévá na duchu, z ducha bude sklízet 10
život věčný. Dobré činíme bez ustání, neboť časem svým 9
budeme sklízeti, neochabneme-li. Nuže, pokud máme čas, 10
činíme dobré vůči všem, zvláště vůči domácím víry.

Evangelium podle sv. Lukáše 7, 11—16.

Za onoho času Pán Ježíš šel do města, které slove 11
Naim, a šli s ním učenci jeho a zástup veliký. 12
Když pak se přibližoval ke bráně města, hle, vynášeli 12
mrtvého, jediného to syna matky jeho, a ta byla vdova, 13
a četný zástup lidu z města šel s ní. Spatřiv ji Pán, 13
pohnul se milosrdenstvím nad ní a řekl jí: Neplač. 14
A přistoupiv dotekl se mar; ti pak, kteří (jej) nesli, 14
zastavili se. — I řekl: Mládenče, tobě pravím, vstaň.

4. Každý zkoumej dílo své, t. j. veškeré své smýšlení a jednání. Slova „a bude mítí chloubu“ buď jsou řečena ironicky ve smyslu „a potom poznaje své vady, uvidí, zdali se může právem vyvyšovati nad jiné“, aneb spíše jsou řečena vážně ve smyslu: „a potom poznaje své nedostatky a poklesky i to, že sám o sobě není ničím, bude jedině vzhledem na sebe a svoje nedostatky i poklesky mítí přičinu a předmět chlouby, totiž v Bohu a jeho milosti, kteráž jest povinen vším dobrým, jež má“.

6. Slova tato vykládají sice někteří o spolupůsobení věřících se svými učiteli (slova Božího) ve všem, co jest dobré a spasitelné; obyčejně však vykládají se o podpoře učitelů se strany věřících, o tom totiž, že věřící mají sdíleti se s nimi o všeliký druh svých statků časných, pokud jest toho třeba k jejich výživě. Tento výklad jest správnější již proto, že sv. Pavel staví tu v šedobro (dobré věci, statky) proti slovu Božímu, a že k následování učitelů ve věcech dobrých nebylo třeba zvláštního příkazu tak důrazného (Srov. 1. Kor. 9, 4—14; 2. Kor. 11, 7—11; Filip. 4, 10—18; a j.).

7. Kdo rozsévá na svém těle, t. j. kdo při svém jednání osévá pole zlé žádostivosti a tedy žádostivosti se řídí, bude s tohoto pole kliditi věčnou záhubu; kdo však v jednání svém se řídí Duchem sv. (rozumnou stránkou svojí milostí Ducha sv. posvěcenou, osvětlenou a sílenou), bude při soudu klidit život věčně blažený.

10. vůči domácím víry, t. j. vůči spoluvěřícím, kteří patří jaksi k domácnosti víry, tvořící jednu velikou rodinu věřících.

12. Vynášeli jej z města k hrobu nikoliv v rakvi, nýbrž podle tehdejšího obyčje jejích na otevřených marách zavinutého v plátně.

- 15 A posadil se ten, jenž byl mrtvý, a počal mluvit. I dal jej
 16 materi jeho. Pojala pak všechny bázeň a velebili Boha
 řkouce: Prorok veliký povstal mezi námi a Bůh navští-
 vil lid svůj.

V šestnáctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 3, 13—21.

- 13 **N**ejmilejší, prosím vás, abyste neklesali na mysl v mých
 14 souzeních pro vás; jsouť slávou vaší. Za tou příčinou
 15 skláním kolena svá před Otcem Pána našeho Ježíše Krista, po
 16 němž se jmenuje všeliký rod na nebi i na zemi, aby vám dal
 podle bohatství velebnosti své skrze Ducha svého silou býti
 17 posilněnu s ohledem na vnitřního člověka, (tak) aby Kristus
 přebýval skrze víru v srdcích vašich, zakořeněných a zalo-
 18 žených v lásce, byste mohli pochopiti se všemi věřícími, která
 19 jest šířka a délka i výše a hloubka, i poznati Kristovu lásku
 převyšující veškeré poznání, (a to k tomu konci), abyste byli

18. Apoštol poukázav (v části předchozí) k tomu, že apoštolský úřad svůj má od Boha, a to za účelem velmi důležitým, a připomenuv, že s vykonáváním úřadu toho spojeno jest po úradku Božím i utrpení, prosí efeské čtenáře své, aby neklesali na mysl při těch souzeních, která také pro ně (pro vás) trpí; neboť jsou slávou jejich (vaší), pokud totiž ukazují nejen na to, jak si jich (vás) váží, nýbrž i na to, jak je miluje Bůh, jenž pro ně nejen Syna svého vydal, nýbrž i své věrozvěsty trpět nechává.

14—19. Za tou příčinou, aby totiž neklesali na mysl, prosí Boha, aby podle bohatství své velebnosti čili podle nesmírné moci a milostivosti dal jim posilněnu býti vzhledem na vnitřního člověka, t. j. na mysl, a to silou, kterou by jim udělil skrze Ducha sv., tak totiž, aby svobodně a neohloučeně věrou a láskou luili ke Kristu a Kristus navzájem svou milostí trvale přebýval v nich. A prosí jim takového posilnění za tím účelem, aby vždy více poznávali lásku Kristovu ve všech rozměrech jejich čili v celé velikosti její, ovšem potud, pokud vůbec nevystihá láska ta poznati a pochopiti se může rozumem lidským, stvořeným, a prosí jim toho k tomu konci: aby byli naplněni ve veškerou plnost Boží, t. j. aby vždy větší měrou byli naplňováni oněmi statky a dobry, jichž plnost jest v Bohu.

17. Slova „zakořeněných a založených v lásce“ vztahujeme k slovům předchozím v srdcích vašich, soudíce s vážnými vykladači, že v latinském i řeckém textu jest vazba slov nepravdělná, tak zvaný anakolut; doslovně totiž bylo by: „v srdcích vašich zakořenění a založení v lásce“. Někteří však vztahují slova ta méně vhodně k následující větě, myslíce, že byla pouze pro důraz položena před spojkou a by; i překládají takto: „abyste zakořenění a založení (jsouce) v lásce mohli pochopiti...“

naplnění ve veškerou plnost Boží. Tomu pak, jenž může 20
učiníti všecko, mnohem více, nežli prosíme neb rozumíme,
podle síly, kterou v nás působí, tomu budiž sláva v církvi, 21
a to v Kristu Ježíši po všecka pokolení na věky věkův. Amen.

Evangelium podle sv. Lukáše 14, 1—11.

Za onoho času Pán Ježíš vešel v sobotu do domu 1
jednoho z náčelníků farisejských, aby tam po- 2
obědval, a oni ho pozorovali. A hle, jeden člověk vodna-
telný byl před ním. I promluvil Ježíš a řekl k záko- 3
níkům a fariseům: Smí-li se v sobotu uzdravovati, či-li
ne? Ale oni mlčeli. I ujav ho, uzdravil jej a propustil. 4
A (promluviv) řekl k nim: Kdo jest mezi vámi, jenž. 5
padne-li mu osel neb vůl do jámy, nevytáhne ho hned
v den sobotní? A nemohli mu na to odpověděti. 6
Pověděl pak také k pozvaným podobenství pozoruje, 7
kterak si vybírali přední místa; pravilť: Když budeš 8
pozván od někoho na svatbu, nesedej na místo přední,
aby snad vzácnější než ty nebyl pozván od něho, a přijda 9
ten, jenž pozval tebe i jeho, neřekl tobě: „Postup to-
muto místo;“ a tehda počal bys s hanbou seděti na místě 10
posledním. Ale když budeš pozván, jdi, posad' se na
posledním místě, aby když přijde ten, jenž tě pozval,
řekl tobě: „Příteli, posedni výše.“ Tehdy budeš míti čest 11
před spolustolujícími; neboť každý, kdo se povyšuje,
bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.

V sedmnáctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 4, 1—6.)*

Bratři, napomínám vás já vězeň v Pánu, abyste žili hodně 1
toho povolání, kterým jste povoláni, s veškerou pokorou 2
a tichostí, s trpělivostí, snášejíce se vespolek v lásce, sna- 3
žíce se zachovávat jednotu Ducha ve svazku pokoje.

5. Slova „promluviv“ v řeckém textě není.

*) Sv. Pavel napomíná k zachování jednoty.

1. v Pánu, t. j. pro Pána čili proto, že jsem hlásal evange-
lium Kristovo, abyste žili hodně toho povolání..., t. j.
tak, jak se sluší na ty, kteří jsou povoláni do církve, aby ve spojení
s Kristem byli spoluobčany věřících a domácími Božími (2, 19).

3. Duchem rozumějí někteří ducha lidského pravíce, že Pavel
napomíná zde k jednotě mysli čili ke svornosti; jiní však hledíce

- 4 Jedno tělo (jest) a jeden Duch, jak také jste byli povoláni
 5 v jedné naději povolání svého. Jeden (jest) Pán, jedna víra,
 6 jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, který jest nade všemi
 a skrze všechny a ve všech (nás).

Evangelium podle sv. Matouše 22, 34—46.

- 34 **Z**a onoho času fariseové sešli se vespolek (k Pánu
 35 Ježíši). I otázal se ho jeden z nich, učitel zákona,
 36 pokoušeje ho: Místře, které přikázání v zákoně jest
 37 veliké? Ježíš pak řekl jemu: Milovati budeš Pána Boha
 svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze

k v. 4, kde duchem míní se zcela jistě Duch sv., rozumějí správněji také zde Ducha sv., jednotou Ducha pak onu jednotu organickou i mravní, kterou působí Duch sv., spojuje v jeden organismus (v jednu církev) lidi rodem i obyčejí rozdílné, a která ovšem se projevuje jednotou myslí, svorností.

4—6. Uvádá různé polomky, aby tím spíše řčenou jednotu zachovali; mají zachovati ji, neboť (jako při člověku jest jen jedno tělo a jedna duše, která oživuje a různé údy jeho v jeden celek živý pojí, tak) jest jen jedno tělo církve Kristovy (jedna církev Kristova) a jeden oživující princip její, Duch sv., který všechny věřící proniká a v jeden celek pojí, jakož také všickni údové její mají jeden cíl životní, jsouce povolání v jedné naději v život věčně blažený, všickni též mají jednoho Pána a ei jednu nejvyšší hlavu, jednu viru či jedno učení, které vyznávají, jeden křest či jednu milost křestní, kterou se stávají údy církve a přijatými dítkami jednoho Boha, k němuž všickni jako dítky k otcí mohou se obracet s důvěrou.

34. Slova „k Pánu Ježíši“ připojila církev v misále, v evangelii Matoušově není jich. — Výjev v části této vylíčený stal se v Jerusalemě v úterý před Kristovou smrtí. Tehdy nepřátelé Ježíšovi učinili mu různé otázky úskočné myslice, že se jim podaří vylouditi z něho nějakou výpověď, pro kterou by ho mohli stíhati soudem; fariseové tázali se, sluší-li jim platiti císaři daň, sadduceové, kterou manželku bude míti po vzkříšení ten muž, který v tomto životě ovdověl, několikrát po sobě se oženil. Pán Ježíš přivedl jedny i druhé svoji odpovědi k mlčení. A tu fariseové sešli se vespolek ku společné poradě o tom, co mají činiti. A jak z dalšího lze souditi, usnesli se na tom, aby jeden z nich učinil mu otázku spornou, které přikázání jest veliké, největší.

35—40. sprvu, Mark. 28—34. Podle Mat. 22, 35 zákoník ten učinil onu otázku, aby Krista pokoušel. Podle Mark. 12, 34 však Pán Ježíš pochválil jej, což by jistě nebyl učinil, kdyby zákoník ten onen úmysl byl měl a při něm zůstal. Bud' tedy vztahuje se ona poznámka Matoušova k novaze učiněné otázky a k fariseům, kteří zákoníka toho as poslali k Pánu Ježíši s tím úmyslem, aby onou otázkou ho pokoušel, aneb zákoník ten s počátku sice měl úmysl Krista pokoušet, potom však byv od Krista poučen, úmysl svůj změnil.

Zákoník tázal se, podle sv. Marka, které přikázání jest první, t. j. největší ze všech. Tentýž smysl připouští jeho otázka

vší mysli své. To jest největší a první přikázání. 38
 Druhé pak jest podobné jemu: Milovati budeš bližního 39
 svého jako sebe samého. Na těch dvou přikázáních zá- 40
 leží veškerý zákon i proroci. Když pak fariseové byli 41
 pohromadě, otázal se jich Ježíš řka: Co se vám zdá 42
 o Kristu? Čí jest syn? Řkou jemu: Davidův. I řekl jim: 43
 Kterak tedy David nazývá jej v Duchu Pánem pravě:
 Řekl Pán Pánu mému: „Sed' na pravici mé, dokavad ne- 44
 položím nepřátele tvých za podnoží nohou tvých.“
 Nazývá-li jej tedy David Pánem svým, kterak jest synem 45
 jeho? A nikdo nemohl mu odpověděti slova, aniž kdo již 46
 osmělil se od toho dne otázati se ho.

také v tom znění, ve kterém ji podává sv. Matouš (22, 36) pravě, že se tázal, které jest veliké přikázání v zákoně; neboť i v tom znění lze rozuměti ji ve smyslu: které přikázání jest veliké před ostatními či které jest největší. Připouští však podle znění Matoušova (které jest veliké přikázání v zákoně) také smysl: jaké povahy musí býti ono přikázání, aby se mohlo pokládati za veliké. Možná tedy, že zákoník onen tázal se po dvou věcech, i po tom, které přikázání jest největší v zákoně, jak zřejmě jest ze sv. Marka, i po tom, jaké povahy musí býti přikázání, aby se mohlo vůbec pokládati za velké, jak souditi lze ze sv. Matouše. Otázka zakládala se na tom, že židovští zákoníci rozdělovali všechna přikázání v zákoně obsažená (počtem 613, z nichž jest 248 příkazův a 365 zákazů) na veliká a malá, ale rozcházeli se v tom, které přikázání jest největší a která přikázání vůbec mají čítati k velikým a která k malým, či takovým, jež prý možno přestoupiti bez viny. Cínuje tedy fariseové otázku tu Pánu Ježíši ústy vyslaného zákoníka v úmyslu pokoušeti ho, chtěli ho buď přivésti do úzkých, aby nemohl odpověděti vůbec a přišel u lidu o věhlas, aneb spíše popuditi proti němu tu školu židovskou, která by se snad nesrovnávala s jeho odpovědí; neboť myslili, ať odpoví jakkoli, vždy u některé strany narazí. — Pán Ježíš jmenoval dvě přikázání jakožto nad jiná větší, příkaz lásky k Bohu a příkaz lásky k bližnímu. Příkaz lásky k Bohu nazval však prvním či největším, neboť všechno, co Bůh nám přikazuje, obsaženo jest v příkaze lásky k Bohu, a to buď jako podmínka neb příprava k milování Boha, neb jako osvědčování a následek lásky k Bohu; a všechny skutky dříve jsou před Bohem bez zastupy, jsou-li konány bez lásky k Bohu. S příkazem lásky k Bohu připojil příkaz lásky k bližnímu jakožto druhé přikázání nad jiné veliké, poněvadž láska k bližnímu souvisí úzce s láskou k Bohu, neboť jednak láska k Bohu osvědčuje se láskou k bližnímu, jednak láska k bližnímu plyne nutně z lásky k Bohu.

41—46. Luk. 20, 41—44. Nazvavše Vykupitele Davidovým synem či potomkem, dali na jevo, že mají jej za pouhého člověka. Ze mínění to jest nesprávné, ukázal jim Pán Ježíš ze žaltmu 109., ve kterém kral David v Duchu, t. j. v Duchu sv. či z vuknutí Božího nazval Vykupitele svým pánem; neboť otec nenazývá svého syna (potomka) svým pánem.

*Ve středu suchých dnů zářijových.*Čtení (první) z proroka Amosa 9, 13—15.¹⁾

- (**T**oto praví Hospodin Bůh:)
- 13   Aj, dny přicházejí — praví Hospodin —
       kdy ženei zastihnou (ještě) oráče,²⁾
       rozsevač toho, jenž hrozny šlapal,³⁾
       hory chrliti budou sladkost,
       a všecky pahorky se rozplývat.⁴⁾
- 14   Ze zajetí přivedu lid svůj israelský,
       vystavějí znova města zpuštěná,
       budou bydlet v nich a štípit vinice,
       píti budou víno jejich,
       také si nadělají zahrad,
       a jíst budou ovoce jejich.
- 15   Zasadím je do jejich země,
       že již nebudou vytrženi z půdy své,
       kterou jsem dal jim — dí Hospodin, Bůh tvůj.

Čtení (druhé) z knihy Nehemiášovy 8, 1—10.

- 1   (**V** těch dnech) shromáždil se všecek lid jako muž jeden
       do ulice, která je před branou Vodní, a řekli Esdrášovi,
       znalci písma, by přinesl knihu zákona Mojžíšova, který byl
- 2   dal Hospodinovi. Tedy přinesl Esdráš kněz zákon před
       shromážděné muže, ženy a všecky, kteří mohli rozuměti.
- 3   první den měsíce sedmého, a četl v něm zřetelně na ulici,
       která byla před branou Vodní, od jitra až do poledne před
- 4   muži, ženami a těmi, kteří mohli rozuměti; uši pak všeho lidu
- 5   lpěly na knize. Esdráš, znalec písma, stál na dřevěném řeč-
- 6   ništi, které byl udělal, aby mohl mluvit (s ním). I otevřel
       Esdráš knihu před veškerým lidem — stál totiž výše nežli
- 6   všechn lid — a když ji otevřel, veškeren lid povstal. Esdráš
       dobrořečil Hospodinu, Bohu velikému, i odpověděl všecek lid,
       pozdvihuje rukou svých: „Amen, Amen,“ a sklonili se a klaněli

¹⁾ Obrazem blahobytu pozemského líčí prorok štěstí dob mesiášských.²⁾ Obili bude tak rychle zrání, že nebude ještě oráč se svou prací hotov a již přijdou na pole ženci, aby žali zralé obilí (Nadsázka).³⁾ Na podzim po vínobraní šlapali hrozny v kamenných lisech a tak víno „tlačili“.⁴⁾ Pastvou hojnou, která způsobí nadbytek mléka.

se Bohu tváří k zemi. Levité vykládali lidu, který stál na místě svém, že mlčky poslouchali zákon; četli v knize zákona Božího po odstavcích a zřetelně, aby bylo rozuměti, i rozuměli, co se četlo. Řekl pak Nehemiáš, Esdráš kněz a znalec písma, jakož i levité, kteří vykládali (zákon), všemu lidu: „Den tento zasvěcen je Hospodinu, Bohu našemu, nekviňte a neplaťte!“ A dodal: „Jděte, jezte tučná jídla, pijte sladké nápoje, a posilejte částky těm, kteří nemají nic připraveno: nebo den svatý Páně jest; nermuťte se, nebo radost z Hospodina je síla naše.“

Evangelium podle sv. Marka 9, 16—28.

Za onoho času jeden ze zástupu řekl (k Pánu Ježíši): 16
 Mistře, přivedl jsem k tobě syna svého, který má 17
 ducha němého, a ten, kdekoli jej uchopí, trhá jím, a on 17
 sliní a skřípe zuby a schne. I řekl jsem učeníkům tvým, 18
 aby ho vymítli, ale nemohli. On pak odpovídaje jim řekl: 18
 Pokolení nevěřící, dokavad mám býti s vámi? Dokavad 19
 mám vás trpěti? Přiveďte ho ke mně. I přivedli jej k němu. 19
 A jak duch zlý ho spatřil, ihned zalomcoval jím; a on 20
 padl na zem a válel se a slinil. I otázal se otce jeho: 20
 Jak dávno jest tomu, co se mu to stalo? On pak řekl: 21
 Od dětinství. A často vrhl jej i do ohně a do vody, aby 21
 ho zahubil. Ale můžeš-li co, pomoz nám a měj s námi 22
 slitování. Ježíš však řekl jemu: Můžeš-li věriti, všechno 22
 jest možno věřícímu. A hned otec toho pacholíka zvolav 23
 pravil se slzami: Věřím, (Pane), pomoz nedověře mé. 24
 A tu Ježíš vida, že lid se sbíhá, přikázal přísně duchu 24
 nečistému říka jemu: Duchu hluchý a němý, já rozkazuji

16. Syn ten byl hluchoněmý (v. 24) a trápen záchvaty epileptickými (padoucními), které se objevovaly zvláště při vratu měsíce. Proto u sv. Matouše v. 17, 14 slove náměsíčníkem. Stav ten však nebyl nemocí přirozenou, nýbrž jak patrně z v. 16, 24, způsoben duchem zlým.

18. Pokolení nevěřící. Výtka ta týkala se alespoň pravděpodobně všech přítomných: i apoštolů, kteří právě pro nedostatek náležité víry nemohli posedlého uzdravit, i otce chlapcova, který sám doznal nedověři svou, i lidu, který přes všechny zázraky Kristovy klonil se k nevěře, a ve kterém byli i zákoníci, hádající se s apoštoly.

20. Táhal se tak nikoli, že by věci té neznal, nýbrž že chtěl projevití svůj soucit, vzbuditi v něm důvěru a upozorněním na zastaralost nešťastného stavu chlapcova ukázati též na velikost své moci, kterou ho hned nato uzdravil.

- 25 tobě, vyjdi z něho a již do něho nevcházej. I vzkřikl
a zalomcovav jím velice, vyšel z něho. A stal se jako
26 mrtvý, takže mnozí pravili, že zemřel. Ale Ježíš vzav
27 jej za ruku, pozdvihl ho, a on vstal. Když pak vešel do
domu, učeníci jeho tázali se ho v soukromí: Proč nemohli
28 jsme ho my vymítnouti? A on řekl jim: Takovýhle rod
nemůže ničím vyjíti leč modlitbou a postem.

V pátek suchých dnů zářijových.

Čtení z proroka Oseáše 14, 2—10.

- (**T**oto praví Hospodin Bůh:)
2 „Vrať se, Israeli, k Pánu, Bohu svému.
neboť padl jsi (do bíd) svou nepravostí.
3 Vezměte s sebou slova (modlitby)
na cestu návratu k Hospodinu
řkouce mu: „Sejmi všelikou nepravost,
a přijmi (naše) dobré činy:
místo býčků své rty dáme v obět.
4 Assyř nás nebude vysvobozovat,
na koně sedat již nebudeme,
ani bohy zvát díla svých rukou,
najdeš u tebe soucitu sirotek.“¹⁾
5 Vyléčím rány (odpadu) jejich,²⁾
milovat budu je dobrovolně,
neboť se odvrátí hněv můj od nich.
6 Budu rosou Israelovi,
že bude kvésti jako lilie,
a v kořen hnát jak (stromy) Libanu.
7 Rozloží se ratolesti jeho,
jako oliva bude se stkvítí,
a jeho vůně jako Libanu.
8 Vráť se, sedět budou ve stínu mém,³⁾
(se zdarem) pěstít budou pšenici,
kvésti budou jako vinice,
a mít slávu jak víno libanské.

¹⁾ Israelité at' nehledají pomoci u lidí, na př. u Assyřů, ale toliko u Boha.

²⁾ Rány, t. j. následky odpadu Israelitů od Boha vyléčil Bůh v zajetí a v dobách pozdějších, způsobem nejdokonalejším v době mesiášské.

³⁾ „Vráť se“ ze zajetí. — „ve stínu“ = v ochraně.

- 9 Efraimu nic již nebudou modly,
já budu sluchem i zrakem jej provázet,
já, že bude jak cypřiš vždy zelený;
ode mne že má plody své, uzná.¹⁾
- 10 Kdo je moudrý, by rozuměl těmto věcem?²⁾
a kdo je rozumný, aby je poznal?
Ano, přímé jsou cesty Hospodinovy,
spravedlivci (bezpečně) chodí po nich,
ale bezbožní padají na nich.

Evangelium podle sv. Lukáše 7, 36—50.

(Jako ve čtvrtek po páté neděli postní, str. 122.)

V sobotu suchých dnů zářijových.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 9, 2—12*).

Bratři, byl zřízen stánek přední, ve kterém byl svícen 2
a stůl a předkladné chleby: ten slove svatyně. A za 3
druhou oponou byl stánek zvaný velesvatyně, který obsa- 4
hoval zlatou kadidelnici a archu úmluvy, obloženou odevšad
zlatem; v té byla nádoba s mannou a hlůl Aronova vypučelá

¹⁾ Efraim, t. j. Israelité vystřízliví z mnohobožství, že za nic nebudou pokládati modly, kterým se kdysi klanivali, ale jedinému Hospodinu budou přednášet modlitby své a jemu jedinému přičítati vše, co mají.

²⁾ K řeči Hospodinově přidává prorok poučení (v. 10).

^{*} Sv. Pavel predešlav popis starozákonního svatostánku (v. 1—5) a udav pravidlo, podle něhož kněží obětující do něho vcházelí (v. 6—7), ukazuje, že obět Kristova vyniká nad oběti starozákonní (v. 8—12).

1. stánek přední, t. j. přední část svatostánku starozákonního.

2. Viz 2. Mojž. 25, 23, 30, 31; 26, 1; 36, 8. Svícen sedmiramenný ze zlata nejčistšího, stůl zlatem obložený; na něm ve dvou sloupcích předkladné chleby, t. j. dvanáct chlebů nekvašených, které každou sobotu se vyměňovaly za jiné; byly jednak obětí podávancu Bohu jménem dvanácti pokolení, jednak předobrazem nejsvětější svátosti.

3. Viz 2. Mojž. 26, 23.

4—5. Viz 2. Mojž. 16, 33; 25, 10, 16, 21; 3. Mojž. 16, 12; 4. Mojž. 17, 10; 2. Mojž. 25, 18; 26, 34. Kadidelnice této se užívalo pravděpodobně pouze jednou v roce, v den smíření, archa úmluvy, t. j. truhla ze dřeva akaciového, uvnitř i vně nejčistším zlatem obložená a as uprostřed ozdobená zlatým věncem květinovým, vedoucím kolem. Archu přikrývala slitovnice,

- 5 a desky zákona; nad ní pak byli cherubové slávy, zastíňu-
 6 jice slitovnici; o těch věcech mluvíti nyní dopodrobna není
 7 služebné, do druhého však (vchází) jedině nejvyšší kněz jednou
 8 v roce, (a to) ne bez krve, kterou obětuje za hříchy své i za
 9 hříchy lidu. Tím Duch svatý naznačuje, že ještě není zjevna
 10 cesta do velesvatyně, pokud trvá stánek přední, neboť ten
 jest obrazem doby předmesiaánské, podle něhož se obětují dary
 a oběti, které nemohou ve svědomí zdokonaliti toho, kdo koná
 bohoslužbu, jsouce toliko přičiněny k pokrmům a nápojům
 a rozličným umýváním jako příkazy tělesné až do doby ná-

zlatá to deska, na jejíž koncích byli dva cherubové, kteří
 jsouce k sobě obráceni obličejem, zakrývali (zastíňovali) slitovnici
 křídly svými. Desky zákona chovaly se v ní jakožto svědectví
 úmluvy, kterou Bůh učinil s národem israelským.

7. Viz 2. Mojž. 30, 10; 3. Mojž. 16, 2. 14. 15.

8—12. Ukazuje, že Kristova oběť vyniká nad starozákonní svou
 účinností, neboť skrze ni Kristus zasloužil nám vniterné očištění
 a ospravedlnění, jehož oběti levitskými nebylo lze dosíci.

8—10. doby předmesiaánské, dobovné doby pří-
 tomné, kterou však se míní doba předmesiaánská podobně jako
 dobu nápravy neb dobu budoucí (věkem budoucím) se
 rozumí doba mesiaánská. Smysl jest: Tím, že do velesvatyně nejen
 lid, nýbrž ani kněží nesměli vstoupiti, leč jen nejvyšší kněz
 jednou v roce (v den smíření), Duch sv. naznačoval, že ještě není
 otevřena a ve známost uvedena přístup do nebe, pokud trvá stánek
 přední s řečeným řádem, čili pokud trvá bohoslužebný řád levitský;
 neboť stánek ten byl obrazem doby předmesiaánské, ve které přístup
 do nebe otevřen nebyl, a přiměřeně té době oběti tehdy podávané
 neměly moci zjednávatí vnitřní očištění a ospravedlnění tomu,
 kdo službu (bohoslužbu) konal, t. j. ani tomu, kdo obětoval,
 ani tomu neb těm, jejich jménem neb za něž je obětoval; byly
 toliko přičiněny k pokrmům... až do doby mesiaánské
 jako příkazy tělesné či takové, které se vztahovaly pouze
 k tělu, ke vnějšku člověka, a proto mohly sice, podobně jako
 šetření predpisů o pokrmích, nápojích a rozličných umýváních
 (3. Mojž. 11, 1—47; 10, 9; 2. Mojž. 30, 18—20; Kol. 2, 16),
 zjednati čistotu vnější, levitskou či zákonnou, ale ne očištění
 vnitřní, ve svědomí, duševní. -- Místo „jsouce pouze při-
 činěny... do doby nápravy“ někteří překládají takto:
 „jsouce toliko příkazy tělesnými, které na zá-
 kladě pokrmů... byly uloženy až do času nápravy“. Překlad ten je
 přípustný, poněvadž příslušná slova mají obojí
 význam (býti přičiněn i býti uložen; k i na základě), ale při
 něm jest nutno v mysli doplňovati obsah jsouce, čehož při pře-
 kladech sverhu podaném třeba není. Jinak zůstává smysl co do věci
 stejný, leč že při překladě druhém jasněji vyjádřena jest příčina,
 proč oběti starozákonní nemohly zjednati duševního očištění.
 Vulgata čtouc δικαιώματα... επικειμένα (dikaiómata... epikejmenoís)
 místo δικαιώματα... επιτελέματα (dikaiómata... epitelemenoís)
 justitiis... impositis — kdo koná službu v pokrmích...
 a v tělesných ospravedlňováních uložených až do času
 nápravy.

pravy. Kristus však vystoupiv jako velekněz budoucích 11
statků, skrze větší a dokonalejší stánek, ne rukama udělaný,
to jest ne z tohoto tvorstva, ani skrze krev kozlů neb telat, 12
nýbrž skrze vlastní krev vešel jednou provždy do ve-
svatyně, zjednav vykoupení věčné.

Evangelium podle sv. Lukáše 13, 6—7.

Za onoho času Pán Ježíš pověděl (k zástupům) podobenství toto: Kdosi měl fíkový strom štípený ve své vinici, i přišel hledat na něm ovoce, ale nenalezl. I řekl k vinaři: Aj, tři léta jsou tomu, co přicházím hledat ovoce na tomto fíku a nenalézám; vykopej ho tedy; k čemu vysiluje půdu? Ale on odpovídaje dí jemu: Pane, ponechej ho i tohoto léta, až jej okopám a ohnojm; kdyby snad přinesl ovoce; pakli ne, potom jej vykopej. Učil pak v sobotu v jedné synagoze (jejich). 10
A hle, (byla tam) žena, která měla ducha nemoci po osmácti roků; a byla shrbená a vůbec nemohla se 11

11—12. Statky budoucími míní statky mesiánské, stánkem dokonalejším nejspíše nebe hvězdné, které nepatří k tomuto tvorstvu pozemskému. Pavel naráží na obřady v den smíření. V ten den totiž (jednou v roce) velkňěz starozákonní skrze svatyni (stánek přední) do velesvatyně s krví telete, které byl obětoval za hříchy své a svého domu, a s krví kozla, kterého obětoval za hříchy lidu, a pokropil jí slitovnicí, aby tak zjednal sobě a lidu vnější očistění od hříchů (3. M. 16). A podobně Kristus vystoupiv na zemi jako velekněz, jenž by zasloužil statky budoucí či mesiánské, vešel také skrze svatyni (stánek přední), ale větší a dokonalejší, totiž skrze nebe hvězdné, do velesvatyně, a to nikoli pozemské, nýbrž do nebeské; a vešel tam jednou provždy nikoli skrze krev cizí, ne skrze krev telete a kozla, nýbrž skrze krev vlastní, t. j. na základě zásluh a se zásluhami, které si byl zjednal obětováním sebe sama na kříži, a kterými lidstvu zasloužil vykoupení věčné, t. j. takové, které stačí na věky a zjednáva statky věčné.

6—9. Účelem, za kterým Pán Ježíš proslovil toto podobenství, bylo poučiti, že Bůh je sice shovívavý, ale že člověk nemá shovívavosti to zneužívat, nýbrž činiti pokání, pokud Bůh k tomu času poprává. (Stromem rozumí se národ israelský, jenž jako národ vyvolený měl zvláště přinášeti ovoce dobrých skutků; třemi roky, v nichž pán přicházel hledat ovoce, rozumí se ona doba dlouhá, po kterou Bůh na takové skutky čekal a čas ku pokání dával, rokem čtvrtým doba od Krista do zkázy Jerusalema, pádem vinice Bůh, vinařem Pán Ježíš.)

10. Slova je jich v textě řeckém není.

11. Ducha nemoci, t. j. nemoc či slabost způsobenou od ducha zlého.

- 12 vzpřímíti. Uzřev ji Ježíš, zavolal ji k sobě a řekl jí:
 13 Ženo, sprostěna jsi od nemoci své. I vložil na ni ruce
 14 a hned se vzpřímila a velebila Boha. Ale představený
 synagogy, hněvaje se, že Ježíš uzdravil (ji) v sobotu,
 promluviv řekl zástupu: Šest dní jest, v nichž se má pracovat,
 15 v těch přicházejte a dávejte se uzdravovat, a ne
 16 v den sobotní. Pán však odpověděv řekl: Pokrytci, neodvazuje-li každý z vás v sobotu svého vola neb osla
 a nevede-li ho napájet? A tato (žena), která je dcerou
 Abrahamovou, kterou satan svázal, hle, již osmnáct
 17 sobotní? A když to pravil, styděli se všickni protivníci
 jeho, a veškeren lid radoval se ze všech těch věcí
 slavných, které se děly od něho.

V osmnáctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 1, 4—8.

- 4 **B**ratři. děkuji Bohu svému vždycky za vás pro tu milost
 5 Boží, která vám byla dána v Kristu Ježíši, že ve všem
 6 jste v něm zbohatli, ve všelikém slově i ve všelikém
 poznání, jakož svědectví o Kristu utvrzeno jest mezi vámi,
 7 takže nejste pozadu v žádné milosti, jakožto takoví, kteří očekávají
 8 zjevení Pána našeho Ježíše Krista; on vás utvrdí až
 do konce, abyste byli bez úhony v den (příchodu) Pána našeho,
 Ježíše Krista.

4—9. Děkuje Bohu za milosti, jichž se dostalo Korintským v křesťanství, zejména za to, že co do milostí obdržенých nejsou za jinými obcemi církevními (v. 4—7), a že Bůh při své věrnosti zachová je ve své milosti až do konce (v. 8—9).

5. že jste zbohatli ve všem, t. j. že jste hojnou měrou nabyli milostí ke spáse potřebných, zejména ve všelikém slově čili učení pravém a ve všelikém poznání čili pochopení, že jste totiž právě učení nejen slyšeli a přijali, nýbrž mu i porozuměli.

7. zjevení Pána našeho Ježíše Krista, t. j. jeho příchod k soudu, jehož ovšem nikdo nemůže očekávat s nadějí, leč jest ve stavu posvěcní milostí.

8. 9. On vás utvrdí až do konce... Vyslovuje tak svoji naději vzhledem na to, že Bůh povolav je ku pravé víře, tím již zaslíbil jim svou pomoc k tomu, aby spásy došli, a že tedy při své věrnosti vskutku učiní, co takto byl slíbil.

Evangelium podle sv. Matouše 9, 1—8.

Za onoho času Pán Ježíš vstoupiv na lodičku, pře- 1
plavil se a přišel do města svého. A hle, přinesli 2
k němu ochrnutého, ležícího na loži. A vida Ježíš víru
jejich, řekl ochrnutému: „Doufej, synu, odpouštějí se
tobě hříchové tvoji.“ A hle, někteří ze zákoníků řekli 3
sami u sebe: Tento se rouhá. A Ježíš vida myšlení 4
jejich, řekl: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?
Co jest snáze říci: „odpouštějí se tobě hříchové tvoji,“ 5
aneb říci: „Vstaň a chod?“ „Abyste však věděli, že Syn 6
člověka má moc na zemi odpouštět hříchy, tedy (dí
ochrnutému) vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého.“
I vstal a odešel do domu svého. Uzřevše pak to zástu- 7 8
pové, báli se a velebili Boha, který dal takovou moc
lidem.

V devatenáctou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 4, 23—28.

Bratři, obnovte se na duchu mysli své a oblecte člověka no-
vého, stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a svatosti
pravé. Proto odložte lež, mluvě pravdu jedenkaždý s bližním 25
svým, neboť jsme vespolek údové. Hněvejte se, ale ne- 26

9, 1—8. Viz Mark. 2, 1—12. Luk. 5, 18—26. Zázrakem tímto ukázal Pán Ježíš, že jest lékařem nejen těla, nýbrž i duše, a dal na jevo božskou přirozenost svou, dokázav, že zná i myšlení lidská a může vlastní mocí svou odpouštět hříchy.

1. do města svého, t. j. do Kafarna, které se nazývá městem Ježíšovým, poněvadž si je Pán Ježíš vyvolil za sídlo a východiště galilejské činnosti své.

5—6. Jedna i druhá slova říci s účinkem, tak aby prvními hříchy skutečně se odpustily, po druhých pak ochrnutý (mrtvici raněný) vpravdě se pozdravil, může toliko Bůh. Odpuštění hříchů nelze však viděti, tělesné uzdravení ano. Pán Ježíš proto uzdravil pouhým slovem nemocného a tak ukázal, že jest Bohem a má tedy moc i hříchy odpouštět.

23. Apoštol nabádá je k životu bohumilému, vyzývá čtenáře své, aby se obnovili na duchu mysli své t. j. nejen ve svém jednání, nýbrž i ve svém smýšlení, ve svém nitru, tak aby každý z nich byl člověkem novým, takovým, jenž by vstaven byl podle Boha, t. j. na křtu sv. znovuzrozen, žil by ve spravedlnosti a svatosti pravé (doslovně: pravdy), t. j. takové, jaké žádá pravda křesťanská.

- 27 hřešte; slunce nezapadej nad hněvem vaším, nedávejte místa
28 ďáblu. Kdo kradl, již nekraď, nýbrž pracuj spíše, dělaje
rukama svýma dobré, aby měl z čeho udělit tomu, kdo má
nouzi.

Evangelium podle sv. Matouše 22, 1—14.

- 1 **Z**a onoho času Pán Ježíš mluvil k velekněžím a fari-
2 seům v podobenství řka: Podobno jest království
3 nebeské králi, kterýž učinil svatbu synu svému. I poslal
služebníky své, aby povolali pozvané na svatbu; ale ne-
4 chtěli přijíti. Opět poslal jiné služebníky řka: Povězte
pozvaným: Aj oběd svůj připravil jsem; volové moji
a dobytek krmný pobiti jsou a všecko jest připraveno;
5 pojdte na svatbu. Ale oni nedbali a odešli, jeden do
6 dvora svého, jiný po zaměstnání svém. Ostatní pak zji-
7 mavše služebníky jeho, potupili je a zabili. I rozhněval
se král a poslav vojska svá zahubil ony vrahy a město
8 jejich zapálil. Potom řekl služebníkům svým: Svatba
jest sice připravena, ale ti, kteří byli pozváni, nebyli
9 hodni. Jděte tedy na rozcestí, a kohokoli naleznete, po-
10 zvěte na svatbu. I vyšli služebníci jeho na cesty a shro-
názdili všechny, které našli, zlé i dobré, a naplnila se
11 svatba hodovníky. Vyšel pak král, aby se podíval na
hodovníky, spatřil tam člověka neodčného rouchem
12 svatebním. I řekl jemu: Příteli, kterak jsi sem vešel, ne-
13 máje roucha svatebního? On pak oněměl. Tu řekl král
služebníkům: Svažte ruce i nohy jeho a uvrzte jej do
14 temnosti vnější; tam bude pláč a skřípění zubů; neboť
mnoho jest povolanych, ale málo vyvolených.

27. t. j. nedávejte hněvem svým příležitosti ďáblu ku pokoušení, aby totiž v příležitosti vašeho hněvu nebudil a neživil ve vás podezření proti bližnímu a tím vás nepřivedl k trvalému rozhorčení proti němu.

22, 1—19. V podobenství tomto učí, že židé připravují se sami svojí vinou o spásu, předpovídá jim trest a ohlašuje, že po-
hané budou povoláni do církve, ale že nestačí ke spasení, aby kdo
stal se údem církve jeho, nýbrž že třeba též, aby zachoval si
k soudu stav milosti Boží, kterou na křtu sv. obdržel.

Králem rozumí se Bůh otec, ženichem Ježíš Kristus, ne-
věstou církev sv.; svatba započala se vtělením se Syna Božího,
v ní pokračuje se, když lidé spojují se s Kristem na křtu sv., a
trvati bude až do příchodu jeho k soudu, kdy církev bude dovršena

Ve dvacátou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 5, 15—21.

Bratři, hleďte, kterak byste žili pečlivě, ne jako nemoudří, 15
 nýbrž jako moudří, vykupující čas, neboť dnové jsou 16
 zlí. Proto nebuďte nerozumní, nýbrž srozumějte, která jest 17
 vůle Boží. A neopíjejte se vínem, jest v tom prostopášnost, 18
 nýbrž naplňujte se Duchem svatým, mluvíce k sobě vespolek 19
 v žalmích a chvalozpěvech a v písních duchovních, zpívajícíce

ve věčné slávy. Doba tohoto života jest dobou jakési sniďaně svatební, pokud totiž věřící stávají se účastni rozličných milostí a dohodou, které se v církvi podávají. Vlastní hostinou svatební rození se blaženost v životě věčném. Pozvanými mívá se židé, kteří již tím, že stali se národem vyvoleným, s nímž Bůh učinil úmluvu a z něhož Vykupitel měl vyjítí, byli povoláni k tomu, aby, až přijde Vykupitel, vstoupili do jeho království či do církve. Služebníky, kteří byli posláni ku pozvaným nejprve, mívá se Jan Křtitel, apoštolé a učenci Kristovi, pokud již před utrpením jeho ohlašovali, že přihlížilo se království nebeské, a vybízeli, by v Krista uvěřili. Služebníky, kteří byli vysláni po druhé, rozumějí se apoštolé a jiní, kteří po dokonaném již vykoupení a po seslání Ducha svatého poučovali lid o dokonaném vykoupení a kázajíce volali do církve, by stali se v ní účastni milostí Kristem zasloužených. Oni však po většině nejen neuposlechli jich, nýbrž i pronásledovali je a zomřeli některé z nich (sv. Stepana, Jakuba Vel.); byli proto potrestáni úplnou ztrátou politické samostatnosti své a zkárou Jerusalema. Rozesláním služebníků na rozecestí rozumí se rozeslání apoštola a verozvestí vůbec mezi národy pohanské. Všecky mají povolati, všickni tedy mohou se státi údy církve Kristovy, i dobří, kteří jako pohané drželi se zákona přirozeného, i zlí kteří zákona toho nešetřili. Vlastní hostiny svatební však či blaženosti věčné nebudou účastni vsickni, kdo do církve vstoupí, nýbrž jen ti, kdo objeví se v rouše svatebním či ve stavu milosti Boží.

15. Slovo pečlivě (místo něhož podle Vulgaty bylo by „opatrně“) kladou některé rukopisy ku slovu hleďte, takto: hleďte tedy pečlivě, kterak byste žili. Jako nemoudří žijí, nežijí-li podle své víry; jako moudří žijí, srovnávali se život jejich s učením Kristovým.

16. Moudřími se ukáží Efeští, budou-li čas vykupovati, t. j. neplýtvati jím, jako se neplýtvá věcí drahou, nýbrž užívati ho srozumě k dobru.

17. podle řeckého textu: která jest vůle Páně.

19. Napomenutí toto činí zcela případně, poněvadž mluví ke křesťanům těch krajín (malasijských), ve kterých víno hojně se pěstovalo, a pohanské slavnosti pořádané ke cti bůžka Bakcha také křesťany snadno pohoršiti mohly. Naplňujte se Duchem svatým (v Duchu sv., t. j. přímě se svým životem a svým smýšlením, abyste Duchem sv., jeho dary byli naplněni.

19—20. ukazuje, kterak se jeví řečená náplň Duchem sv. navenek, tím totiž, že a) křesťané Duchem sv. naplnění ve svých

- 20 a hrajíce ve svém srdci Pánu, děkující vždycky za všechno ve
 21 jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci. Poddáni budete
 jedni druhým v bázi Kristově.

Evangelium podle sv. Jana 4, 46—53.

- 46 **Z**a onoho času byl jeden úředník královský v Ka-
 47 farnaum, jehož syn byl nemocen. Ten uslyšev, že
 Ježíš přichází z Judska do Galilee, odebral se k němu
 a prosil ho, aby přišel a uzdravil syna jeho; neboť po-
 48 čínal umírat. I řekl k němu Ježíš: Neuzříte-li divův a
 49 zázraků, neuvěříte. Dí jemu úředník královský: Pane,
 50 pojď, prve než umře syn můj. Dí jemu Ježíš: Jdi, syn
 tvůj jest živ. Člověk ten uvěřil slovu, které mu pravil
 51 Ježíš, a šel. Když pak byl již na cestě, služebníci jeho
 potkali se s ním a zvěštovali (mu) řkouce, že syn jeho
 52 jest živ. I otázal se jich na hodinu, ve kterou se mu ule-
 vilo. A oni mu řekli: Včera v jednu hodinu odpoledne
 53 přestala mu zimnice. Poznal tedy otec, že to byla ona
 hodina, ve které mu Ježíš řekl: Syn tvůj jest živ.
 I uvěřil v něho on sám i celý dům jeho.

(zvláště bohoslužebných) shromážděních mluví k sobě čili vzdě-
 lávají se různými formami duchovního básnictví (žalmy, t. j.
 zpěvy složenými podle vzoru starozákonních žalmů od křesťanů
 dary Ducha sv. obdařených, chvalo zpěvy, t. j. zpěvy ke chvále
 Boha a Ježíše Krista, písněmi duchovními, tedy ne svět-
 skými), b) tím, že nejen zevně, nýbrž také ve svém srdci Pánu
 zpívají a hrají čili ho velebí, c) tím, že Bohu děkují pro zá-
 sluhy Kristovy a ve spojení s Kristem za všechno, za příjemné
 i nepříjemné, ježto Bůh všechno řídí k našemu dobru.

21. jedni druhým, t. j. podřízení představeným; v bázi
 Kristově, t. j. ze synovské bázně, abyste neurazili Krista, který
 onn podřízenost prikazuje a jednou vás soudit bude.

46. Úředník ten sloužil u Heroda Antipy, jenž sice byl pouze
 tetrarchon, ale zvláště od lidu byl nazýván také králem.

48. Vytykal váhavost ve víře úředníkovi i přítomným Gali-
 leanům, a to proto, poněvadž chtěl povzbudit víru jejich, jmenovitě
 víru onoho úředníka, který sice věřil, že Pán Ježíš může uzdravit
 jeho syna, ale myslil, že jest k tomu třeba, aby byl u nemocného
 přítomen.

51—53. Byloť z Kafarnaum od Kány na 8 hodin co jiti; neohl
 proto cestu do Kány a nazpět vykonati v jednom dni; přenocoval
 tedy na cestě zpáteční, a proto teprv druhého dne se setkal se
 svými služebníky, kteří nevěřili mu naproti hned, jak se nemocný
 uzdravil, nýbrž čekali až do druhého dne, aby seznali, zda se
 nemoc nevrátí. -- V jednu hodinu odpoledne; doslovně:
 v hodinu sedmou; rozumí se však sedmá hodina denní, tedy
 podle našeho počítání 1 hod. odpolední.

Ve dvacátou první neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 6, 10—17.*)

Bratři, nechte se posilňovati v Pánu, a to v moci síly jeho. 10
 Oblעתe se v plnou zbroj Boží, abyste mohli čeliti 11
 úkladům ďáblovým, neboť bojování naše není proti krvi a 12
 tělu, nýbrž proti knížetstvím a mocnostem, proti světovládcům 13
 této temnoty, proti duchům zlým v povětrí. Proto vezměte 14
 plnou zbroj Boží, abyste mohli odolati v den zlý a vykonávaje 15
 všecko státi (vítězně). Stůjte tedy (pohotově) jsouce opásáni 16
 na bedrech pravdou, oblečení v pancíř spravedlnosti a obuti 17
 na nohou hotovostí evangelia pokoje, vezmouce ke všemu
 tomu štít víry, kterým byste mohli uhasiti všechny ohnivé šípy
 nešlechtníkovy, a vezměte přilbici spásy a meč Ducha, to
 jest slovo Boží.

*) Sv. Pavel povzbuzuje k boji duchovnímu.

10. Smysl jest: Čerpejte sílu ze spojení s Kristem; jakožto lidé, kteří jsou úzce spojeni s Kristem věrou a láskou, nechejte působiti v sebe tu moc, kterou jeví navenek vnitřní síla Kristova.

11. nenf proti krvi a tělu, t. j. není proti lidem, ne proti nepřátelům slabým a zjevným, nýbrž proti knížetstvím a mocnostem, t. j. proti duchům zlým, a tedy nepřátelům mocným a skrytým, kteří jsou vlastními původci i těch pokušení, která tělo a svět (lidé) působí. Duchy ty nazývá a) světovládcí této temnoty čili vládci nad světem, který jest temnotou, t. j. vládci nad světem od Boha odvráceným (nad lidmi, kteří se potacejí v temnotě bludů a nepravostí), b) duchy zlými (doslovně duchovními bytostmi zloby) a praví c), že jsou v povětrí či v ovzduší, udáváje tak i obvod jejich vlády i jejich povahu i místo, kde s dopuštěním Božím nejvíce se zdržují. Srovn. 2, 2. pozn. Kol. 1, 13; Jan 14, 30; 1. Petr 5, 8. 9.

13. vykonávajice všecko, totiž všecko to, čeho jest třeba ku přemáhání duchů zlých a překážek spásy vůbec.

14—17. Přihlížeje k plné (obraně i útočné) zbroji vojína římského své doby, vyčítá zbroj Boží (od Boha podávanou, kterou se mají ozbrojiti k boji duchovnímu, aby se nejen ochránili před nepřáteli a překážkami spásy, nýbrž je i překonali, a to pravdu (učení Kristovo), kterou člověk jsa proniknut, snadno nepravdu a lež zpozornje, spravedlnost, kterou každému, i Bohu, necháváje a dáváje, co jeho jest a co mu patří, zachová si dobré svědomí, nejlepši to zbroj ochrannou proti všem nepřátelům spásy, hotovost evangelia pokoje, t. j. hotovost a zmužlost bojovat proti nepřátelům spásy, a to onu hotovost, kterou v nás působí evangelium (učení) Kristovo, zdroj to vnitřního pokoje, víru v Krista pevnou a živou, o kterou se odrážejí a uhašejí všechny zlé žádosti jakkoli horoucí, podobné jako druidy o štít dílem kůže, dílem plechem pokrytý se odrážely a uhašely šípy ohnivé, t. j. takové, které nepřátelé metali, obalivše je koudelí

Evangelium podle sv. Matouše 18, 23—35.*)

- 23** a onoho času Pán Ježíš pověděl učeníkům podob-
23 benství toto: Podobno jest království nebeské
24 králi, který chtěl počet klásti se služebníky svými.
24 A když počal počet klásti, přivedli mu jednoho, který
25 mu byl dlužen deset tisíc hřiven. Když pak neměl čím
zaplatit, rozkázal jej pán jeho prodati, též manželku
26 jeho i dítky a všecko, co měl, a zaplatit. Padnuv tedy
služebník ten před ním, prosil ho řka: Poshověj mi, a
27 všecko zaplatím tobě. I slitoval se pán nad služebníkem
28 oním, propustil ho a dluh mu odpustil. Vyšed pak slu-
žebník ten, našel jednoho ze svých spoluslužebníků,
který mu byl dlužen sto denárů. I uchopil ho a hrdloval
29 se s ním řka: Zaplať, co's dlužen. Padnuv tedy spoluslu-
žebník jeho před ním, prosil ho řka: Poshověj mi, a
30 všecko zaplatím tobě. Ale on nechťel, nýbrž odešel, dal
31 jej do žaláře, až by zaplatil dluh. Uzřevše pak spoluslu-
žebníci jeho, co se událo, zarmoutili se velice a přišedše,
32 pověděli pánu svému všecko, co se bylo stalo. Tu po-
volal ho pán jeho a řekl jemu: Služebníku nešlechtný,
všecken dluh odpustil jsem tobě, poněvadž jsi mě prosil;
33 neměl-li jsi tedy také ty slitovati se nad spoluslužeb-
34 níkem svým, jakož i já slitoval jsem se nad tebou? I roz-
lněval se pán jeho a dal jej mučitelům, dokud by neza-
35 platil všeho dluhu. Tak i Otec můj nebeský učiní vám,
neodpustíte-li jedenkaždý bratru svému ze srdcí svých.

neb jinou látkou hořlavou a zapalivše, spá s u, t. j. naději ve věčnou blaženost (I. Thess. 5, 8), která chrání člověka před malomyslností i v největších pokusech a utrpeních a bojích života, podobně jako přilbice chrání hlavu před poraněním, meč Ducha (meč, který dává Duch sv.), t. j. slovo Boží, zejména učení Kristovo, kterým Duch sv. mluví k člověku a v něm působí, aby nejen sobectví a nepravou sebekásku v sobě potlačoval, nýbrž i nepřátele pravdy (hlud, podvod a lež) přemáhal a ve všech okolnostech života útéchy a povzbuzení nalézal, a jak dále ve v. 18. udává, modlitbu vytrvalou, kterou člověk u vědomí vlastní slabosti k Bohu se utíká a jeho pomoci pro sebe i jiné vyprosuj.

*) Pán Ježíš rabádá podobnostím ke smířlivosti.

24. deset tisíc hřiven = asi 40 milionů korun.

28. sto denárů = asi 75—80 korun.

35. Slovy těmi nemíní říci, že by Bůh, odpustiv někomu vinnu, později přece pro ni trestal, jako pán z podobností vyžadoval dluh přes to, že jej dříve odpustil, nýbrž že člověk svou tvrdostí

Ve dvacátou druhou neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla k Filippenským 1, 6—11*).

Bratři, důvěřuji (v Pánu Ježíši), že ten, jenž započal ve
 vás dílo dobré, dokoná je až do dne Krista Ježíše.
 Vždyť jest mi spravedlivě smýšleti to o všech vás, poněvadž
 vás mám v srdci jakožto ty, kteří jste všickni účastni mé mi-
 losti jak v okovech mých, tak v hájení a utrvozování evan-
 gelia; neboť Bůh jest mi svědkem, jak toužím po vás všech
 v srdci Ježíše Krista. A za to se modlím, aby láska vaše víc
 a více se rozmáhala v poznání a veškerém citění, byste
 schvalovali věci lepší (a to k tomu konci), abyste byli čisti
 a nepohoršivi ku dni Kristovu, naplnění jsoouce ovocem spra-
 vedlnosti skrze Ježíše Krista ke slávě a chvále Boží.

k bližnímu dopouští se takové nevděčnosti k Bohu a uvaluje tím na sebe novou vinu, tak velikou, že vyrovná se té, která mu byla dříve odpuštěna.

*) Slova tato přejata jsou z úvodu listu k Filippenským, ve kterém sv. Pavel poděkovav Bohu za dobrý stav Filippenských ve příčině náboženské a za účast v šíření evangelia (v. 3—5), vyslovuje důvěru v Boha, že je v dobrém zachová až do smrti jejich (v. 6—8), a přičiňuje prosbu k Bohu, aby vždy rozmnožovala se jejich láska a posvěcující milost Boží.

6. započal ve vás dílo dobré, povolav vás k víře a k životu křesťanskému. Dokoná je..., t. j. pomůže vám milostí svou, abyste vytrvali v dobrém až do smrti, a tím i do dne Krista Ježíše či do dne soudu, kdy dostane se vám věčné odplaty.

7. Smysl jest: nikoli bezdůvodně doufám, že s pomocí Boží setrváte v dobrém až ke dni soudu, neboť vím o vaší oddanosti k evangeliu a o tom, jak (podporami svými) zúčastňujete se mé milosti či apoštolského úřadu mého a tím i zásluh, jejich vykonáváním úřadu toho si zjednávám. — Slovem milost totiž někteří rozumějí sice namáhání, utrpení a vězení, jež Pavlovi bylo snášeti při konání úřadu jeho, správněji však rozumí se jí zde apoštolský úřad sám, podobně jako v Gal. 2, 9. Vulgata má místo slova *gratia* — milost výraz *gaudium* — radost (účastni mé radosti; čtla tedy místo řeckého *charitas* (χαρις) slovo *charas* (χαρῆς)); ve věci však smysl zůstává týž, neboť vykonávati apoštolský úřad a snášeti námahy a strasti s ním spojené bylo jak pro Pavla tak pro všechny horlivé křesťany radostí.

8. v srdci Ježíše Krista, t. j. toužím po vás podobnou toužbou a láskou, jaká jest v Ježíši Kristu, tedy z týchž polmůtek, za týmž cílem a podobnou silou a mocí, jako vás miluje a po vás touží Pán Ježíš.

9. Láskou rozumí zde buď jejich lásku k Bohu a bližnímu, aneb spíše jejich lásku u Boha či posvěcující milost Boží, a prosí,

Evangelium podle sv. Matouše 22, 15—21.

- 15 **A** onoho času fariseové odešedše radili se, kterak
 16 by Ježíše polapili v řeči. I poslali k němu učeníky své s herodiány řkouce: „Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na nikoho, neboť nepatříš na osobu lidskou. Pověz nám tedy, co se tobě zdá; sluší-li dávatí daň císaři, či nikoli?“ Ale Ježíš poznav zlobu jejich řekl: Proč mě pokoušíte, pokrytci? Ukažte mi peníz daně. I podali mu denár.
 20 A Ježíš řekl jim: Čí jest tento obraz i nápis?
 21 Řkou jemu: „Císařův.“ Tu řekl jim: Dávejte tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu.

aby láska ta rozmáhala se náležitým poznáním pravd i povinností a cítěním (svědomitostí) či rozpoznáváním toho, co v jednotlivých případech právě nyní jest jako dobré činiti neb jako zlé opominouti.

15—17. Fariseové vzplanuvše záštími proti němu, hledali ho usmrtiti, ale vidouce, že zástupové mají jej za proroka, báli se vztáhnouti ruku na něho. Odešli tedy a radili se, jakou otázku by mu měli učiniti, aby jej polapili v řeči a úskočně vyloudili z něho výpověď nějakou, pro kterou by jej mohli stíhati soudně. Radily se o tom sice všechny třídy velerady, jakož patrně ze svatého Marka a sv. Lukáše. Poněvadž však většina členů velerady byla se strany fariseické, praví sv. Matouš, že radili se o této věci fariseové. Podle úradku toho poslali fariseové k Pánu Ježíši učeníky své jakožto osoby po naučení dychtící a tedy méně podezřelé, a s nimi i herodiány, přívržence to Heroda Antipy, s nimiž byli v nepřátelství, kteří však neméu byli zaujati proti nadvládě římskému. Ti pak podle daného návodu lichotili mu nejprve chválice jeho pravdomluvnost, pravověrnost a nestranost, potom tázali se, zda sluší dávatí daň císaři či zda srovnává se to s vůlí Boží, aby pohanskému císaři (římskému) daň platil a tak nadvládě jeho uznával národ vyvolený, jehož vlastním králem jest Bůh. Myslili, že Ježíš neujde úkladům jejich; neboť odpoví-li, že daň platiti mají, popudí proti sobě lid, který panství římské těžce nesl, a oni budou potom moci snadno se ho zmocniti; řekne-li však, že nemají platiti daně císaři římskému, obviní jej u vladaře jako buřiče a rušitele pokoje.

19. Podávě mu jakožto peníz daně peníz s obrazem a nápisem císaře římského, peníz tedy římský, dosvědčili tak sami, že peníz římský jest u nich platný při placení daní a že tedy patří pod svrchovanost císaře římského a proto povinni jsou konati všechny poddanské povinnosti k němu, tedy i platiti daň jemu. Jsouce však zároveň celou bytostí závislí na Bohu, jsou též povinni konati všecko to, čeho žádá Bůh; proto řekl jim Pán Ježíš: Dávejte atd. Proti odpovědi té nejen nemohli nic namítati, nýbrž i divili se, že tak snadno zmařil jejich nástrahy.

Ve dvacátou třetí neděli po sv. Duchu.*)

Čtení z listu sv. Pavla k Filippenským 3, 17—4, 3.

Bratři, buďte mými následovníky a patřte na ty, kteří tak 17
 žijí, jak máte příklad na nás. Neboť mnoho žije těch, 18
 o nichž jsem vám často pravil, nyní pak i s plácem pravím,
 že jsou nepřáteli kříže Kristova, jichžto konec jest zahynutí, 19
 jichž bohem jest břicho a sláva v hanbě jejich, těch (totiž),
 kteří myslí na věci pozemské. Vždyť naše obec jest v ne- 20
 besích, odkud také jako Spasitele očekáváme Pána našeho
 Ježíše Krista, který promění tělo naší nízkosti, aby bylo po- 21
 dobnou tělu slávy jeho. (a to) podle moci, kterou může také
 podmaniti si všecko. Proto, bratři moji rozmilí a přezádouci, 4 1
 radost a korunu má, tak stůjte pevně v Pánu, miláckové.
 Evodii prosím a Syntychu žádám, aby jednotejně smýšlely 2
 v Pánu. Ano i tebe prosím, pravý Synzygu, pomáhej jim, 8
 neboť ony se mnou pracovaly v evangeliu i s Klementem a
 s ostatními spolupracovníky mými, jejichž jména jsou v knize
 života.

Evangelium podle sv. Matouše 9, 18—26.

Za onoho času, když Pán Ježíš mluvil k zástupům, 18
 hle, představený jeden přistoupiv, klaněl se mu
 řka: „Pane, dcera má právě skonala, ale pojď, vlož na 19
 ni rukou svou, a bude žítí.“ I vstal Ježíš a šel za ním

*) Jsou-li pouze dvacet tři neděle po sv. Duchu, čtou se tyto
 části Pisma sv. (jak epištolní, tak evangelní) již v předcházející
 sobotu. V neděli pak nato čtou se ony části, které jsou podány
 níže pro neděli dvacátou čtvrtou po sv. Duchu.

17. Sv. Pavel povzbuzuje čtenáře své, aby po příkladě jeho
 vedli život ctnostný.

19. sláva v hanbě jejich, t. j. hledají slávy ve věcech,
 které jsou spíše na hanbu.

4, 2—3. S velikou něžností nabádá ke svornosti. Slovo Synzygus,
 jež znamená tolik co souspřežník neb spolupracovník, po-
 kládají obyčejně s Vulgaton za jméno obecné a překládají slovem
 tovaryš, soudruh, druh: spíše však je to jméno vlastní
 osoby nám jinak neznámé, která snad byla v čele filipínské obce
 křesťanské (biskupem), a sv. Pavel as proto nazývá ji Synzygem
 pravým, aby jakousi hrou slova naznačil, že jest vskutku tím,
 co jméno jeho značí — pravým souspřežníkem či pravým spolu-
 pracovníkem, jenž věrně táhne či pracuje s ním v stejném povolání.

18—26. Viz Mark. 5, 22—43. Luk. 8, 41—56. Jak patrnó
 z drnhých dvou evangelií, byl to představený synagogy, jménem
 Jair. Jeho dcera dvanáctiletá (jediná) byla ještě živa, když vy-
 cházel z domova, ale zemřela brzy nato. Nevěda o tom, řekl Jair,
 že dcera jeho umírá. Po chvíli však přišel posel a oznámil, že již

- 20 i učeníci jeho. A hle, žena, která trpěla krvotokem dvá-
 nácte roků, přistoupila odzadu a dotkla se třepení
 21 roucha jeho, neboť byla řekla sama u sebe: Dotknu-li
 22 se jen roucha jeho, budu uzdravena. Ale Ježíš obrátil
 se a užřev ji, pravil: „Bud' dobré myslí, dcero, víra tvá
 23 tě uzdravila.“ I byla zdráva od té hodiny. Přišel pak
 Ježíš do domu představeného a spatřiv píště i zástup
 24 hlučící, řekl: „Odejděte, neboť neumřela dívka, nýbrž
 25 spí.“ I posmívali se mu. A když byl vypuštěn zástup,
 26 vešel a ujal ji za ruku její. I vstala dívka. A roznesla se
 pověst ta po celé té zemi.

Ve dvacátou čtvrtou (poslední) neděli po sv. Duchu.

Čtení z listu sv. Pavla ke Kolosským 1, 9—14.

- 9 **B**ratři, nepřestáváme modlití se a prosití za vás, abyste
 10 byli naplnění poznáním vůle jeho ve vši moudrosti a
 rozumnosti duchovní (a to k tomu konci), byste žili dů-

zemřela. Přesto však klade sv. Matouš Jairovi do úst slova: „dcera má právě skonala“, ač bezpochyby řekl, že právě skonává (umírá). Činí to jednak proto, že tu chvíli, kdy s Kristem mluvil, byla dívka skutečně již mrtva, jednak ze snahy po stručnosti, chtěje pouze na to upozorniti, že Pán Ježíš vzkřísil mrtvou.

20—22. Uzdravení ženy krvotoké viz Mark. 5, 25—34.

20. Podle podvrženého evangelia Nikodemova žena ta jmenovala se Veronika a pocházela z města Paneas, později Caesarea Filippova zvaného. Přišla od z a d u z ostýchavosti a z obavy, aby nebyl jí přístup zabráněn, neboť podle zákona (3. Mojš. 15, 25) byla za leviticky nečistou pokládána žena, která trpěla krvotokem.

22. Ženině víře přičítá (podobně jako i v jiných případech) to, co sám učinil svoji všemohoucností, a to proto, poněvadž víra byla podmínkou, pod kterou ji uzdravil zázračně, a poněvadž chtěl také jiné, jmenovitě i Jaira, k víře povzbudit neb v ní utvrditi.

23. Byli tu shromážděni již ku pohřbu, neboť pohřeb konával se brzy nato, jak někdo zemřel.

24. Kristus Pán řekl že dívka neumřela, nýbrž spí, poněvadž měl moc i úmysl vzkřísiti ji z mrtvých. Bylo tedy pro něho, jako by spala.

9—14. Učiniv si přechod ve v. 9—12 ujištěním, že nepřestává se modlití za Kolosské, aby dokonale a úplně poznali vůli Boží, vyčítá dobrodíní, kterých se jim dostalo skrze Vykupitele, totiž vykoupení či odpuštění hříchů (v. 13—14).

9. poznáním dokonalým, toť význam řeckého slova ἐπίγνωσις (epignosis); sv. Pavel prosí tedy, aby poznali vůli Boží dokonale, to jest nejen teoreticky, nýbrž i prakticky, tak totiž, aby vůli Boží nejen znali, nýbrž též ji zachovávali.

stojně Boha, tak abyste se mu ve všem libili, ve všelikém díle dobrém užitek přinášejíce i prospívající skrze poznání Boha, veškerou silou posilňování jsouce podle moci velebnosti jeho k veškeré vytrvalosti a trpělivosti, s radostí děkující Otci, který nás učinil hodny, abychom měli účast v podíle věřících ve světle, který nás vytrhl z moci temnosti a přeložil do království milovaného Syna svého. V něm máme vykoupení (skrze krev jeho), odpuštění hříchů.

Evangelium podle sv. Matouše 24, 15—35.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Když uvidíte ohavné zpuštění, které jest předpověděno od proroka Daniele, ano stojí na místě svatém, — kdo to čte, rozuměj — tehda, kdo jsou v Judsku, utecte na hory, a kdo jest na střechě, nese-

10 12. důstojně Boha, tak podle Vulgaty; podle řeckého textu bylo by „důstojně Pána“. Slovy „ve všelikém díle... děkující Otci“ udává způsob, kterým mají hledet Bohu se zalíbiti, totiž konáním všeho druhu skutků dobrých, dokonalým posilněním se k veškeré vytrvalosti a trpělivosti čili statečným a trpělivým snášením svízeli, ať pocházejí z vlastní slabosti neb od jiných, a vděčným uznáváním svého povolání ku pravé víře. Skrze poznání Boha (doslovně poznáním Boha), tak podle starších rukopisů řeckých i latinských; podle Vulgaty bylo by „v poznání Boha“; ale slova ta nepatří jako doplněk ke slovu prospívající, jak by se zdálo vzhledem k Vulgátě, nýbrž jako příslušující určení k oběma slovesům předchozím přinášejíce a prospívající; Pavel tedy nemíní zde říci, že Koloští mají přimaseti užitek dobrých skutků a rusti v poznání Boha, nýbrž že skrze to poznání (v tom poznání), které jim podle v. 9. na Bohu vyprošuje, mají vždy bojněji přinášeti užitek konáním všeho druhu skutků dobrých. — V podíle věřících ve světle, t. j. v tom, že mají s věřícími účast v pravé víře a evangelní pravdě, která jako světlo mysl osvětluje a k věčnému světlu či blahu vede.

13 11 vytrhl z moci temnosti, t. j. ďáblovy a přeložil do království, t. j. do církve nejmilejšího Syna svého, a to tím, že skrze něho jsme obdrželi vykoupení, t. j. odpuštění hříchů. Slovo skrze krev jeho není v textě řeckém; ve Vulgátě dostala se sem as z Ef. 1, 7.

15—22. Pán Ježíš předpovídá znamení, které bude předcházeti zkázu Jerusalema. Bude to (ohavnost zpuštění, či) ohavné zpuštění na místě svatém; zpuštěním tím míní Pán Ježíš znesvěcení, které židovští horlivci způsobili krátce před zkázou Jerusalema různými zločiny, jmenovitě pak též velikým krveprolitím v místnostech chrámových. Jedné noci bylo tam pobito 8000 lidí (Jos. Flav. O válce židovské. 4, 5, 1). Zpuštění to bylo předpověděno již od Daniele v jeho knize 9, 27. — Kdo to čte, totiž ono proroctví v knize Danielově, rozuměj mu dobře, že totiž míněno jest v něm ono znesvěcení chrámu, po němž v krátkosti bude následovati zkáza chrámu i města.

- 18 stupuj, aby vzal něco z domu svého, a kdo na poli, ne-
 19 vracej se, aby vzal roucho své. Běda pak těhotným a ko-
 20 jícím v oněch dnech. Modlete se však, aby útek váš ne-
 21 nastal v zimě neb v sobotu; neboť tehdy bude soužení
 22 veliké, jakého nebylo od počátku světa až dosavad, aniž
 23 kdy bude. A kdyby nebyli ukráćeni dnové ti, nebyl by
 24 zachován nižádny člověk; ale pro vyvolené budou ukrá-
 25 ceni dnové ti. Tehdy řekne-li vám kdo: „Aj tuto jest
 26 Kristus anebo tamto,“ nevěřte; neboť povstanou falešní
 Kristové a falešní proroci, a budou činiti divy veliké a
 zázraky, takže by se uvedli v blud, kdyby možno
 bylo, i vyvolení. Aj, předpověděl jsem to vám.
 Řeknou-li vám tedy: „Aj, na poušti jest,“ nevycházejte;

18. nevracej se, totiž na to místo na poli, kde jsi před prací odložil svrchní roucho své. Nemyslí však to doslovně, nýbrž ukazuje slovy těmi podobně jako i ve v. 17. na nutnost rychlého útěku. Jakmile totiž nastane ve chrámě řečené zpuštění, bude již nejvyšší čas, aby utekli, budou-li se chtít zachrániti; neboť co nejdříve nato nastane zkáza. — Jiné ještě znamení bližší se zkázy města udává se u Luk. 21, 20; totiž pochod vojska nepřátelského k Jerusalemu.

19. t. j. poněvadž jen v rychlém útěku bude spása (záchrana), budou politování hodni ti, kteří nebudou moci utíkat, jako zejména ženy těhotné a ty, které kojí.

20. V zimě totiž nemohli by utíkat pro neschůdnost cest, v sobotu pak byli by zdržováni úzkostlivostí svědomí; neboť židé nesměli konati v sobotu cesty delší než 2000 kroků, první křesťané pak, kteří byli obráceni ze židovství, zachovávali po delší dobu většinou také předpisy židovské o svěcení soboty.

22. t. j. kdyby nebyli ukráćeni co do počtu dnové ti strastní, nebyl by zachován žádný člověk na zivu neb při pravé víře. V těchto dvou verších (21, 22) přechází již Pán Ježíš ku proctví o konci světa co do nynější jeho podoby, přibližuje vedle utrpení, které nastane při zkáze Jerusalema, také k těm útrapám, jež nastanou před příchodem jeho k soudu. Srovn. Mark. 13, 14—20; Luk. 21, 20—24.

23—31. Mark. 13, 21—27. Luk. 21, 25—28. Předpovídá znamení, která budou předcházeti konci světa. Budou dvojce: vzdálenější, k nimž bude patřiti mimo hrozné útrapy, řečené již ve v. 21, rozšiřování nepravých prorocství a vystupování falešných učitelů, kteří budou (pomocí ďábla) činiti věci tak podivuhodné, že se budou zdáti zázraky (v. 2—24), a bližší, ano bezprostřední, jež budou záležeti z ukázu na nebi zcela neobyčejných (v. 29—30). U vyvolených (spravedlivých) nebude možno, aby byli svedeni zdánlivými zázraky falešných učitelů, poněvadž oni působí s milostí Boží a ta pomáhá, aby člověk v pokušení neklesl.

25. Dá-li se tedy někdo přece svěsti, nebude moci vymlouvati se, že viděl člověka činiti divy takové, jaké činil Kristus, a že proto měl jej za Krista, neboť Pán Ježíš předpověděl to na výstrahu napřed, že takoví lidé budou.

„Ať, ve skryších jest,“ nevěřte. Neboť jako blesk vy- 27
chází od východu a ukazuje se až na západ, tak bude 28
i příchod Syna člověka. Kdekoli bude tělo, tam shro- 29
máždí se i orlové. A hned po soužení těch dnů slunce se 30
zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati 31
s nebe a moci nebeské budou se pohybovati. A tu ukáže 32
se znamení Syna člověka na nebi; i budou kvíletí tehdy 33
všecka pokolení země a uzří Syna člověka přicházeti 34
v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností. 35
A pošle anděly své s troubou a hlasem velikým; i shro-
máždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, od končin nebes
až do končin jejich. Od stromu fíkového pak naučte se
podobenství. Když ratolest jeho již omládne a listí
vyrazí, víte, že blízko jest léto; tak i vy, když uvidíte
všecky věci tyto, vězte, že blízko jest přede dveřmi.
Amen pravím vám: nepomine pokolení toto, až všecky
tyto věci se stanou. Nebe a země pominou, ale slova má
nepominou.

27. Příchod Kristův k soudu nebude tedy skrytý, aby teprv kdo musil jej vyhledávati. nýbrž zjevný všem.

28. t. j. jako orlové (supové) cítí kořist svou a přirozeným pudem zdaleka k ní se nesou, tak i vyvolení či spravedliví lidé, osvícení milostí Boží, poznají hned Krista, až bude přicházeti, a s největší rychlostí odevšad u něho se shromáždí.

29. Přestane tedy nynější poměr těles nebeských k sobě a nastane jiný.

30. znamení Syna člověka, t. j. jak vykládá se skoro všeobecně, světlý kříž, který záře na výsostech zapuzovati bude světlem svým nastalou tmou. — Lidé budou kvíletí, neboť poznají, že již nastane soud, při němž nikdo ze živoucích bez zvláštního zjevení Božího neví, jak obstojí.

31. s troubou a hlasem velikým, t. j. s velikým hlasem trouby či spíše s velikým hlasem, podobným silnému zvuku trouby. Nemíni totiž trouby skutečné, jak samozřejmě, nýbrž nesmírně silný hlas, podobný zvuku trouby, který povstane působením andělů, nejspíše tak, že způsobí takové vlnění vzduchu, jaké by povstalo foukáním v troubu zvláště velikou. — Potom nastane vzkříšení a soud. Zmiňuje se tu pouze o vyvolených, ne že by nespravedliví z mrtvých nevstali a na soud nepřišli, nýbrž, že přihlíží hlavně k oblažujícímu účinku, který bude mítí příchod Kristův u spravedlivých.

32. Létem rozumí naše jaro i léto, neboť v Palestině rozeznávali toliko dvoje roční počasí, léto a zimu.

33. blízko jest totiž příchod můj (Kristův) k soudu.

34. t. j. národ israelský potrvá se svými známkami rázovitými až ke konci světa. Ale, jak učí sv. Pavel (Řím. 11, 31—32) na konci světa uvěří i oni v Krista, byť ne všickni jednotlivci, přece celkem národ celý.

Ve svátky svatých lidu českoslovanskému známějších.

Ve svatvečer sv. apoštola Ondřeje.

(29. listopadu.)

Čtení z knihy Sirachovcovy 44, 25—27 a 45, 2—9 jako
ve svatvečer sv. apoštolů vůbec.

Evangelium podle sv. Jana 1, 35—51.

35 **Z**a onoho času Jan stál (tam) a dva učeníci jeho
36 (s ním). A spatřiv Ježíše, an jde mimo, řekl:
37 Ejhle, Beránek Boží. I uslyšeli ho ti dva učeníci pra-
38 viti (to) a šli za Ježíšem. Ježíš pak obrátiv se a užřev
je za sebou jíti, řekl jim: Co hledáte? A oni řekli jemu:
39 Rabbí (to jest v překladě: Mistře), kde bydlíš? Dí jim:
Pojďte a vizte. Šli tedy a užřeli, kde bydlí; a zůstali
40 u něho ten den. Bylo kolem desíti hodin. Jedním pak
z těch dvou, kteří to slyšeli od Jana a ho následovali,
41 byl Ondřej, bratr Šimona Petra. Ten našel nejprve
bratra svého Šimona a řekl jemu: Nalezli jsme Me-
42 siáše (to jest v překladě „Kristus“, Pomazaný). I při-
vedl ho k Ježíšovi. A Ježíš pohledv naň řekl: Ty jsi
Šimon, syn Janův; ty budeš slouti Kéfas (to jest v pře-
43 kladě „Petr“, Skála). Druhého dne chtěl odejít do
Galilee a nalezl Filipa. I řekl jemu Ježíš: Pojď za
44 mnou. Byl pak Filip z Betsaidy, města Ondřejova a
45 Petrova. Filip nalezl Natanaele a řekl jemu: Nalezli
jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně a proroci; jest

---

35. Jan Křtitel stál u Jordánu (na levém jeho břehu) tam, kde byl dne předešlého ukázav na Krista přicházejícího prohlásil: Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa. Stál tam nejspíše, aby učil, aneb aby čekal, přijde-li Pán Ježíš opět.

37—39. Chtěli zvědět, kde bydlí, aby ve vhodnon chvíli k němu přišli a s ním promluvili.

40. Bylo kolem d e s e t i h o d i n, t. j. kolem 4 hodin odpoledne podle našeho počítání. Z hovoru s ním nabyli tak pevného přesvědčení, že Ježíš jest zaslíbeným Vykupitelem, že nechavše dosa-
vadního mistra svého Jana, přidrželi se Ježíše a s radostí zvě-
stovali jiným, že nalezli Krista či Vykupitele (v. 42.).

to Ježíš, syn Josefa z Nazareta. I řekl mu Natanael: 46
 Z Nazareta-li může býti něco dobrého? Dí mu Filip:
 Pojď a viz. Ježíš viděl Natanaele, an jde k němu; i řekl 47
 o něm: Aj pravý israelita, v němž není lsti. Dí mu Na- 48
 tanael: Odkud mě znáš? Odpověděl Ježíš a řekl jemu:
 Prve nežli tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl
 jsem tebe. Odpověděl mu Natanael a řekl: Mistře, ty 49
 jsi Syn Boží, ty jsi král israelský. Odpověděl Ježíš a 50
 řekl jemu: Protože jsem řekl: „Viděl jsem tě pod
 fíkem“, věříš; větší věci uvidíš nad tyto. A řekl jemu: 51
 Amen, amen pravím vám: Uvidíte nebe otevřené a an-
 děly Boží vystupovati a sestupovati na Syna člověka.

Ve svátek sv. Ondřeje apoštola.

30. listopadu.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 10, 10—18*).

Bratři, srdcem se věří ke spravedlnosti, ústy však děje se 10
 vyznání ke spáse. Neboť Písmo praví: „Žádný, kdo 11
 v něho věří, nebude zahanben.“ Není zajisté rozdílu 12

46. Bylť Nazaret městem malým, o němž v Starém Zákoně ne-
 činí se nikde zmínka, a jak se zdá, obyvatelé jeho nepožívali dobré
 pověsti.

47. pravý israelita, t. j. pravý potomek prarodce Jakoba,
 jemuž Bůh sám dal jméno Israel, a jenž po svém návratu od Lášana
 byl vzorem poctivosti a bezelstnosti.

49. Natanael byl si vědom, že pod fíkem neviděl ho nikdo;
 proto z odpovědi Kristovy soudil v jeho vyšší vědomenost a uvěřil,
 že jest Vykupitel. Synem Božím nazval Ježíše pouze ve smyslu
 nevlastním, pokud totiž měl jej za poslance Božího zvláště omilost-
 něného; neboť ku poznání, že Ježíš jest sonpodstatný Syn Boží,
 přišli teprve později. (Srov. Mat. 16, 16—18.)

51. Narážejí tak na vidění, jehož dostalo se Jakobovi, když
 utíkal před svým bratrem: řekl tím: „Jako druhdy Jakob viděl
 nebesa otevřená a anděly vystupující a sestupující po žebříku spo-
 jujícím zemi s nebem, tak apoštolé seznají, kterak jest obnoveno
 spojení mezi nebem a zemí, a kterak zejména Ježíš Kristus jest
 v stálém a bytelném obcování s nebem a skrze něho přístup do nebo
 lidem otevřen.“

*) Sv. Pavel ukazuje, že židé (z veliké části) připravují se
 o spásu mesiánskou. (Podobně připravují se o ni svou vinou také
 jiní.)

10. t. j. vnitřní kony víry směřují (vedou) k tomu, aby člověk
 dosáhl ospravedlnění. Vyznávání pak víry vytrvalé (které se děje
 až do smrti slovy i skutky) vede k dosažení života věčně blaženého.
 Jest tedy ke spasení třeba i věřit ve svém nitru i vyznávat víru
 svou slovy i skutky.

11. Viz Is. 28, 16.

- mezi židem a pohanem, neboť jeden a týž jest Pán všech, jsa
 13 bohat ke všem, kteří ho vzývají; vždyť „k a ž d ý, k d o v z ý-
 v a t i b u d e j m é n o H o s p o d i n o v o, s p a s e n b u d e“.
 14 Nuže, kterak budou vzývati toho, v koho neuvěřili? Kterak
 však uvěří v toho, o kom neuslyšeli? A kterak uslyší bez ka-
 15 zatele? A kterak budou kázati, nebudou-li posláni? — jakož
 jest psáno: „J a k m i l ý j e s t p ř í c h o d t ě c h, k t e ř í
 z v ě s t u j í p o k o j, k t e ř í z v ě s t u j í v ě c i d o b r é!“
 16 Avšak ne všickni uposlechli evangelia. Vždyť Isaiáš praví:
 17 „P a n e, k d o u v ě ř i l k á z á n í n a š e m u?“ Nuže, víra
 18 z kázání, kázání pak z rozkazu Kristova. Avšak táži se:
 Zdalíž neslyšeli? Ba ano; „p o v e š k e r é z e m i r o z e-
 š e l s e h l a s j e j i c h a n a k o n e c z e m ě (zní) s l o v a
 j e j i c h.“

Evangelium podle sv. Matouše 4, 18—22.

- 18 **Z**a onoho času Pán Ježíš chodě podle moře galilej-
 ského, spatřil dva bratry, Šimona, který slove
 Petr, a Ondřeje, bratra jeho, ani pouštějí síť do moře,
 19 neboť byli rybáři. I řekl jim: Pojd'te za mnou, a učiním

13. Viz Joel 2, 32.

14.—18. Ukazuje, že židé mohli poznati, že víra v Krista Je-
 žíše a její vyznání jest pravou cestou ke spáse, poněvadž Bůh po-
 slav věrozvěsty učinil se své strany všecko, čeho bylo třeba, aby
 tu cestu poznali.

15. Jak milý jest příchod, doslovně: Jak krásné jsou
 nohy... Slova ta jsou z Is. 52, 7.; v literním smyslu byla pověděna
 o těch, kteří zvěstovali návrat ze zajetí babylonského, v duchovním
 smyslu však podle výkladu sv. Pavla týkají se apoštolů, kteří zv-
 stovali vysvobození z poroby hříchů skrze Krista.

16. Smysl jest: Bůh poslal skutečně kazatele (věrozvěsty),
 jakož byl Isaiáš předpověděl, avšak židé kázání jejich po většině
 neuvěřili. Slova „Pane, kdo uvěřil...“ jsou z Is. 53, 1. (Jan 12, 38.)

17. Kázání z rozkazu čili posláni Kristova (doslovně: skrze
 slovo Kristovo) se děje. (Řecké slovo akoé — ακοή znamená sice
 slyšení, ale též věc poslechnutou, kázání. Tento poslední vý-
 znam má zde i v 16. v.)

18. Po veškeré zemi atd., slova to žalmu 18, 5. Žalmista
 vyličuje jimi chválu, kterou Bohu vzdává nebe hvězdám; sv. Pavel
 užívá jich ve smyslu duchovním o kázání apoštolském.

19. rybáři lidí, t. j. jako jste sítí lovili ryby, tak budete blá-
 sáním mého učení shromažďovati lidi do mé církve. — Jest to druhé
 povolání učeníků, a to k tomu, aby ho následovali trvale. První
 stalo se, když Pán Ježíš, překonav pokušení, přišel k Janovi na
 poušť (Jan, 1, 37—52). To bylo povolání prozatímní, k tomu jen,
 aby byli důvěrnějšími posluchači Kristovými. Vrátili se proto po ně-
 jakém čase opět ke svému zaměstnání, a zůstali při něm, až byli po-
 volání trvale. Třetí povolání bylo k apoštolství; to stalo se před řečí
 horskou v druhém roce veřejného života Páně. (Luk. 6, 13—16;
 Mark. 3, 13—19.)

vás rybáři lidí. A oni hned zanechavše sítě, šli za ním. 20
A popořed odtud, spatřil jiné dva bratry, Jakuba (syna) 21
Zebedeova, a Jana, bratra jeho, na lodi se Zebedeem,
otcem jejich, ani spravují sítě své; i povolal je. A oni 22
hned zanechavše loď i otce svého, šli za ním.

Ve svátek sv. Františka Xaverského.

3. prosince.

Čtení epistolní jako svrchu na svátek sv. Ondřeje, str. 287.

Evangelium podle sv. Marka 16, 15--18*).

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Jdouce 15
do veškerého světa, kažte evangelium všemu stvo-
ření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo však 16
neuvěří, bude zavržen. Těch pak, kteří uvěří, budou ná- 17
sledovati tyto zázraky: Ve jménu mém budou zlé duchy
vymítati, novými jazyky mluvit, hady bráti, a jestliže 18
by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou
ruce vzkládati, a ti se uzdraví.

Ve svátek sv. panny Barbory, mučednice.

4. prosince.

Čtení z knihy Sirachovcovy (51, 1—8a, 12).

- 1 **O**slavovat budu tě, Pane, Králi,¹⁾
chválit tě, Boha, spasitele svého.
- 2 Oslavovat budu jméno tvoje,
že jsi byl pomocník a ochránce můj.
- 3 Vysvobodils tělo mé ze záhuby,
z osidla jazyka nešlechetného,
a od rtů těch, kteří páchají lež;²⁾
proti mým nepřítelům zastal ses mne.

---

*) Poznámky viz na str. 216 při evangeliu na slavnost Nanebevstoupení Páně.

¹⁾ Píseň díků trpitele, který nedal se ničím pohnouti, by vzdal se náboženství svých otců (israelského) a přijal pohanství. Hodí se krásně do úst mučedníků za viru křesťanskou.

²⁾ Lež páchají m o d l á ř i, kteří se klanějí n i c o t n ý m modlám.

- 4 Dle množství slitování jména svého
zbavils mne dravců řvoucích po kořisti,
5 rukou těch, kdož mi o život ukládali,
nesčetných soužení, která mne obklíčila,
6 plamene, který mne vůkol tísnivě dusil,
z ohně, kterého já jsem nepodpálil;
7 hlubokých útroh („) jazyka zprzněného,
řečí lživých před bezbožným králem,²⁾
ano, jazyka nespravedlivého.
8a Chváliti bude až do smrti Pána má duše
12 Neboť vytrhnuješ kdo v tebe doufá,
a z rukou národů jej vysvobozuješ,
[Hospodine, Bože náš!]

Evangelium podle sv. Matouše 25, 1—13.

- 1 **Z** toho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým podob-
benství toto: Podobno bude království nebeské de-
síti pannám, které vzavše lampy své, vyšly naproti že-
2 nichovi a nevěstě. Pět z nich bylo pošetilých a pět opatr-
3 ných; neboť pošetilé vzavše lampy své, nevzaly s se-
4 bou oleje, opatrné však vzaly spolu s lampami také olej

¹⁾ Již již bylo na tom, že muky sprovedí trpitele se světa.

²⁾ Ctitelé pravého Boha bývali u králů pohanských křivě ob-
žalováni.

25, 1—12. Podobenství toto Pán Ježíš pověděl v úterý před svou smrtí. V něm přihlíží jistou měrou k svatebnímu obyčeji tehdy u židů zavedenému, podle něhož svatební hostina konala se večer a v noci v domě ženichové, kamž si byl bezprostředně před hostinou uvedl ve slavném průvodu svoji nevěstu z domu jejích rodičů, kdež ho s družičkami očekávala; jestliže však nevěsta byla z jiného místa než ženich, čekávaly prý družičky také v místě ženichové a přidružily se pak ke průvodu. Ženichem rozumí se Pán Ježíš, nevěstou církev, pannami věřící, lampami milost posvěčující, olejem dobré skutky a vůbec prostředky, jimiž člověk s pomocí milosti pomáhající milost posvěčující v sobě udržuje a rozmnožuje neb obnovuje; prodléváním ženichovým naznačuje delší dobu, která uplyne do Kristova příchodu k soudu, půlnocí pak dobu neočekávanou, ve které Pán Ježíš přijde k soudu (jak soukromému při smrti jednotlivce, tak k soudu obecnému). Učí pak Pán Ježíš podobenstvím tímto, kterak má se člověk připravit na Kristův příchod k soudu; má totiž bdíti, aby neztratil milosti posvěčující. Neboť Pán Ježíš přijde v době nám neznámé a nenadále, aby k nebeské hostině svatební či do blaženosti věčné uvedl nevěstu svou církev a s ní též všechny ty, kteří svidou mu naproti s milostí posvěčující a opatření zásluhami dobrých skutků, ty však vyloučí od blaha věčného, kteří nechají ulhasnouti v sobě milost posvěčující, již na křtu sv. obdrželi, aniž se postarají včas, aby jí zase nabyli.

ve svých nádobách. Když ženich prodléval, zdřímly 5
všecky a usnuly. O půl noci však nastal křik: „Ať, ženich 6
přichází; vyjděte mu naproti.“ Tu vstaly všecky panny 7
ty a upravily lampy své. Pošetilé pak řekly opatrným: 8
„Dejte nám z oleje svého, neboť naše lampy hasnou.“
Opatrné odpověděly řkouce: „Nikoli; nedostalo by se 9
nám ani vám; jděte raději ku prodávacům a kupte sobě.“
Když pak šly nakoupit, přišel ženich, a ty, které byly 10
pohotově, vešly s ním na svatbu; i uzavřeny jsou dveře.
Později přišly také ostatní panny řkouce: Pane, Pane. 11
otevři nám. Ale on odpověděl řekl: Amen pravím vám, 12
neznám vás. Bděte tedy, neboť nevíte dne ani hodiny. 13

Ve svátek sv. Mikuláše.

6. prosince.

Ctení z listu sv. Pavla k židům 13, 7—17.

Bratři, pamatujte na své představené, kteří vám mluvili 7
slovo Boží, patřte na konec života jejich a následujte je-
jich víru. Ježíš Kristus (jest) týž včera i dnes i na věky. 8
Naukami různými a cizími sváděti se nedávejte; jest zajisté 9
dobré utvrzovati srdce milostí, ne pokrmy (obětními); ty ne-
prospěly těm, kteří jich požívali. Máme oltář, z něhož jísti 10
nemají moci ti, kteří slouží stánku. Neboť těla zvířat, jejichžto 11
krev za hříchy se vnáší do velesvatyně skrze nejvyššího
kněze. spalují se vně ležení. Proto vně brány trpěl i Ježíš, 12

7. vyzývá, aby pamatující na zemřelé představené své, následovali stálou a čistou víru jejich.

8—12. Upozorniv na věčnou nezměnitelnost Kristovu a tím i na nezměnitelnost jeho učení, vyzývá je, aby při tom učení setrvali a nedávali se másti a sváděti všelijakým učením cizím, nepravým. Jak lze souditi z v. 9., naráží tu hlavně na nepravé názory judaistův, pokud oni ještě buď rozeznávali mezi pokrmy čistými (dovolenými) a nečistými (nedovolenými), aneb jakožto věci ku posvěcení a ku spasení potřebné vyžadovali také zúčastňování se v obětech levitských, požíváním totiž pokrmů z levitských obětí, a způsobem tím je pokoušeli, by se navrátili k židovství. Aby pak tím spíše poslechli řečeného vyzvání jeho, poukazuje a) na to, jak prospěšno jest držeti se křesťanství a neprospěšno vrátiti se k židovství; pravíť ve v. 9b, že dobré či prospěšné je s t u t v r z o v a t i se v dobrém a v životě etnostním milostí (onou totiž, které se nám dostalo skrze Krista), t. j. veškerým křesťanstvím a jeho učením, zřízením, svátostmi, zvláště nejsvětější Svátostí oltářní, a že není prospěšno utvrzovati se p o k r m y (oněmi totiž,

- 13 aby posvětil lid svou krví. Nuže, vyjděme k němu vně ležení,
 14 nesouce jeho potupu; neboť nemáme zde města trvalého, nýbrž
 15 vyhledáváme budoucího. Skrze něho tedy přinášíme Bohu
 vzděky obět chvály, to jest ovoce rtů velebících jméno jeho.
 16 Na dobročinnost však a na sdílnost nezapomínejte, neboť
 17 v takovýchto obětech Bůh má zalíbení. Poslouchejte svých
 představených a buďte jim poddáni, neboť oni bdí (nad vámi)
 jakožto ti, kteří vydají účet za duše vaše, aby to činili s ra-
 dostí a ne se vzdechy; neboť toto by vám nebylo užitečno.

Evangelium podle sv. Matouše 25, 14—23. *)

- Z**a onoho času Pán Ježíš pověděl učeníkům svým po-
 14 dobenství toto: Člověk jeden odchází ze domova
 povolal k sobě služebníky své a odevzdal jim statek
 15 svůj. I dal jednomu pět hřiven, druhému dvě a jinému
 jednu, každému podle schopnosti jeho, a odcestoval

kteří pocházejí z obětí levitských), t. j. účastňováním se levitských obětí a obětních hostin, jakož vidno z toho, že (jak učí zkušenost) nikomu neprosely k utvrzení. Poukazuje b) na to, jak nesrovnatelná jest účast v oběti a obětní hostině novozákonní s účastí v oběti a obětní hostině levitské; my křesťané máme o t á ř vlastní. Na kterém se obětuje obět nejsvětější, mše sv., co do podstaty táž s obětí kříže, a z něhož se podává přijímat právě tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista ku posilnění v životě milosti; a od tohoto přijímání jsou vyloučeni ti, kteří přinášejí oběti levitské neb berou účast v obětních hostinách levitských. Poukazuje c) na předobrazný ráz toho, že v den smíření vnašela se do velesvatyně ponze krev zvířat obětních, těla jejich však se spálila vně ležení (3. Mojž. 16, 27.), později vně Jerusalema; předobrazovalo se tím, že Kristus bude trpěti za nás vně města Jerusalema a že ten, kdo ze židovstva bude chtít dojiti posvěcení a spásy skrze jeho obět, musí z Jerusalema vyjiti k němu, t. j. úplně opustiti židovství a Krista se přidržeti.

13.—14. Smysl jest: Zanechme úplně židovství a přidržme se dokonale Krista, snažejíce pro něho i potupu, neboť naše pravá vlast není na zemi, nýbrž v nebesích (a Kristus jest k ní cestou i vůdcem).

15. skrze něho, Krista, ne tedy již skrze bohoslužbu mojžišskou.

17. aby to činili s radostí, totiž ono bdění a péči o vás.

*) Podobénství toto není totožné s oním, které se vypravuje u Luk. 19, 11—28. Jím Pán Ježíš vyzývá (opětne) ku bdělosti, dávaje tak na jevo, jak velice mu leží na srdci, abychom na jeho příchod k soudu byli připraveni. Udává pak v něm nový důvod, proč máme bděti a býti věrni ve službě Boží, proto totiž, poněvadž božský soudce bude požadovati od každého přísných účtů a odměni neb potrestá podle toho, jak kdo obстоjí.

15. Rozumní se tu hřivna attická, která obnášela as 4500 korun. Člověkem, jenž hotovil se na cestu, rozumí se Pán Ježíš, který tehdy

ihned. Odešel pak ten, jenž obdržel pět hřiven, těžil 15
 jimi a vytěžil jiných pět hřiven. Taktéž i ten, jenž ob- 17
 držel dvě, vyzískal dvě jiné. Ten však, který dostal 18
 jednu, odešel zakopal ji v zemi a skryl peníze pána
 svého. Po dlouhém čase pak přišel pán oněch služeb- 19
 níkův a skládal účet s nimi. I přistoupil ten, jenž byl 20
 obdržel pět hřiven, a podal jiných pět hřiven řka: Pane,
 pět hřiven odevzdal jsi mi, hle, jiných pět jsem vyzískal.
 Řekl jemu pán jeho: Dobře, služebníku dobrý a věrný; 21
 že jsi nad málem byl věrný, nad mnoha věcmi ustanovím
 tebe, vejdi v radost pána svého. Přistoupiv pak i ten, 22
 který byl obdržel dvě hřivny, řekl: Pane, dvě hřivny
 odevzdal jsi mi, hle, jiné dvě jsem vyzískal. Řekl mu 23
 pán jeho: Dobře, služebníku dobrý a věrný, že jsi nad
 málem byl věrný, nad mnoha věcmi ustanovím tebe;
 vejdi v radost pána svého.

---

hotovil se již k tomu, aby podstoupě smrt a vstana z mrtvých vstoupil na nebesa. Služebníky miní se předem apoštolé, jimž Kristus svěřil poklady své milosti a pravdy, aby je zachovali pro sebe i pro jiné a užívali jich ke spáse vlastní i jiných; v druhé řadě rozumějí se jimi též spolupracovníci a nástupci apoštolští, biskupové a kněží, jimž svěřena duchovní správa věřících, jakož i všickni věřící vůbec. Hřivnami rozumějí se předem všechny dary a milosti, které Bůh udělil apoštolům, aby mohli s prospěchem vykonávat úřad svůj, potom i duchovní úřady, které Bůh svěřuje jejich nástupcům, biskupům a kněžím, jakož i milosti, jež jim dává k náležitému zastávání úřadů těch; také však rozumějí se jimi všechny dary nejen nadpřirozené, nýbrž i přirozené, které Bůh udělil a uděluje věřícím vůbec. Dary (hřivny) udělil a uděluje Pán podle schopnosti každého, t. j. podle toho, jaký úřad komu svěřil, a jak kdo užíval darů jemu již udělených. Návratem pánovým miní se pro celou církev příchod Kristův k soudu obecnému, pro jednotlivce doba smrti či příchod Páně k soudu soukromému. Při soudu tom musí se každý zodpovídati ze svého jednání a jen ten uzná se za věrného a hodna věčné odplaty, kdo úřad svůj podle vůle Boží svědomitě zastával a svěřených darů i milostí náležitě užíval (ke cti Boží a k dobru vlastnímu i jiných); kdo neužije darů svých k dobrému podle vůle Boží ani samostatně ani ve službě jiných (měl ji dáti alespoň peněžoměncům), ten, jak v dalším se ukazuje, bude potrestán tresty věčnými; čím spíše ten, kdo jich zneužívá ke zlému. Služebník, jenž obdržel pět hřiven, vytěžil více než ten, jenž dostal dvě. Budeť od každého, komu více darů bylo dáno a větší úřady svěřeny, více požadováno. Tím, že, jak dále se praví, hřivna služebníku lenivému byla odňata a dána tomu, který více vyzískal, naznačuje se, že neužíváním darů svěřených člověk mnohdy připravuje se o ně, užíváním pak nových si zaslужuje a zjednává, jakož i že opomíjením povinných skutků dobrých posvěcující milost Boží nejen nmenšuje se, nýbrž mnohdy se i ztrácí, konáním jich pak že se milost ona rozmnožuje a právo na větší odměnu zjednává.

*Ve svátek sv. Ambrože, biskupa, vyznavače a učitele
církevního.*

7. prosince.

Čtení z druhého listu sv. Pavla k Timotheovi 4, 1—8.*)

- 1 **N**ejmilejší, zapřisahám tě před Bohem a Kristem Ježíšem,
jenž bude soudit živé i mrtvé, skrze příchod jeho a krá-
2 lovství jeho, hlásej slovo, naléhej včas i nevčas, usvědčuj,
přimlouvej, kárej, (a to) se vši trpělivostí a moudrostí učitel-
3 skou. Neboť bude čas, kdy zdravého učení nesnesou, nýbrž
nashromáždí si učitelů podle vlastních chťičů, majíce šimráni
4 v uších, a (kdy) od pravdy sluch svůj odvrátí a obrátí se
5 k bájim. Ty však buď střizliv ve všem, snášej zlé, konej dílo
6 hlasatele evangelia, naplň službu svou. Neboť já již jsem vy-
7 dáván v obět a čas mé smrti nastává. Dobrý boj jsem bojo-
8 val, běh jsem dokonat, víru jsem zachoval; pro budoucnost
jest mi uložena koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen
den Pán, spravedlivý soudce, a nejen mně, nýbrž i všem těm,
kteří milovali příchod jeho.

Evangelium podle sv. Matouše 5, 13—19.

- 13 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Vy
jste sůl země: jestliže sůl se zkaží, čím se osolí?
K ničemu nehodí se již, leč aby byla vyvržena ven a po-

*) Sv. Pavel vyzývá Timothea k svědomitému a neohroženému
zastávání úřadu jeho.

2. hlásej slovo, t. j. Boží; naléhej včas i nevčas, t. j.
předstupuj před věřící (a kaž jim), ať jim to jest vhod aneb nevhod.

3. majíce šimráni v uších, t. j. toužíce slyšeti něco nové-
ho, příjemného, co by jim lichotilo a hovělo chťičům a přáním jejich.

5. buď střizliv, t. j. povážliv, obezřetný; řecky *vῆμα* něce;
slovo to Vulgata vyjadřuje dvěma výrazy a to *vigila* (bdi)
a *sobrius esto* (buď střizliv), tento však klade až na konec
verše. První překladatel užil as slova *vigila*, a někdo později při-
činil na okraji opravu *sobrius esto* (buď střizliv) a ta dostala
se pak do textu s ponecháním výrazu dřívějšího (*vigila*).

7. běh, totiž běh života.

8. koruna spravedlnosti, t. j. odměna za spravedlnost
či za život spravedlivý. Kteří milovali (totiž) ve svém ži-
votě; podle Vulg. (milují), příchod jeho totiž k soudu, tím
totiž, že se na něj těšili a k němu etnostným životem připravovali.

13—16. Pán Ježíš vyzývá apoštoly, aby jako budoucí předsta-
vení církve konali věrně povolání své i v čas pronásledování, pama-
tující, že mají býti lidstvu tím, čím jest sůl pokrmům a světlo světu.

13. t. j., jsouce opatření dary nebeskými, máte chrániti lidstvo
před hnilobou mravní a dodávati jim příkladem svým ebuti k dob-
rému. Jestliže se zkažíte a nebudete konati svého úřadu aneb docela
ode mne odpadnete, bude velmi těžko, ba skoro nemožno, abyste
se napravili a opět blahodátnou činnost konali, podobně jako ne-

šlapána od lidí. Vy jste světlo světa. Nemůže ukrytí se 14
město na hoře ležící, aniž rozsvěcují svíci a kladou ji 15
pod kbelík, nýbrž na svícen, aby svítila všem, kteří jsou
v domě. Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky 16
vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích.
Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo pro- 17
roky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. V pravdě za- 18
jistě pravím vám: dokavad nepomine nebe a země, ne-
pomine jediné písmě neb jediná čárka ze zákona, až se
všecko stane. Kdo by tedy zrušil jedno z přikázání 19
těchto nejmenších a vyučil tak lidi, nejmenším slouiti
bude v království nebeském; kdo by však činil a učil,
ten bude velikým slouiti v království nebeském.

Ve svátek Neposkvrněného početí Panny Marie.

8. prosince.

Čtení z knihy Přísloví 8, 22—35.

- 22 **P**án měl mne¹⁾ na počátku díla svého²⁾,
prve než byl co činil, od pradávna.
23 Od věčnosti ustanovena jsem³⁾,
od věků, prve nežli země byla.

možno by bylo, aby byla osolena či solivou mocí opět opatřena sůl, kdyby se zkazila a solivou vlastnost ztratila. I přišli byste v nevaznost a záhubu jakožto lidé neuziteční a ode mne odloučení.

11. t. j. máte světlem učení mého lidstvo duševně osvěcovati, zahřívati a oživovati. Vzhledem k tomuto úřadu vašemu jest postavení vaše tak vyvýšeno, že vám není ani možno ani dovoleno skrývati se před světem, abyste se neprohřešili proti úřadu svému a si na duši neuškodili, podobně jako nemůže ukrytí se město postavené na kopci, aby nebylo viděti, ani dáti světlo pod nádobu, aby nezhasl.

17. Vykládá poměr Zákona Nového ke Starému. Zákon Starý naplnil Pán Ježíš tím, že předpisy jeho mravní sám zachovával, dokonaleji vyložil a vyšší pohnutí (lásky) stanovil i pomoc nám dal, abychom je mohli zachovávat; předpisy obřadní tím, že podal a ustanovil ve skutečnosti, co starozákonními úkony bohoslužebnými bylo toliko nastiňováno a předobrazováno: obětí svou podal Bohu nekonečné dostiucnění a ustanovil bohoslužbu (obět mše sv. a svátosti), kterou se i Bohu vzdává pocta nejdokonalejší i lidem se zjednáva ospravedlnění a posvěcení a spojení s Bohem. Proroky naplnil tím, že vykonal a v církvi koná, co oni předpověděli o něm a o jeho díle.

19. t. j. kdo by za neplatný neb bezvýznamný prohlásil některý z těch předpisů, které jsem přirovnal k čárce proto, že se týkají věcí nedůležitých.

¹⁾ Mno = moudrost.

²⁾ Dílo Boží je zejména stvoření světa.

³⁾ Ta moudrost je sám Syn Boží, od věčnosti z Otce zrozený, od věčnosti „ustanovený“ k důstojnosti Syna Božího, ale také k tomu, by se v čase vtělil a stal se Vykupitelem lidstva.

- 24 Před mořem já jsem zrozena³⁾ již byla;
prameny vod se ještě neprýštily,
25 hory ještě s obrovskou tíží svou nestály,
před pahorky já jsem zrozena³⁾ byla;
26 (Bůh) ještě nebyl učinil zemi, řeky,
ani prvopočátky zemského kruhu⁴⁾.
27 Nebesa když zakládal, byla jsem tam;
když dával zákon, by obloha hradila vody⁵⁾,
28 když vkládal sílu do mračen ve výšinách⁶⁾,
vydatnost pramenům vodním když odměřoval,
29 moři když do kruhu⁴⁾ hranice vykazoval,
zákon když stanovil vodám, by nepřešly meze své,
a když odvažoval základy země:
30 s ním jsem byla všechno pořádající,
kocbala jsem se rozkoší den každý⁷⁾,
hrála jsem si před ním ustavičně,
31 hrála jsem si na okruhu zemském⁸⁾,
rozkoš majíc v pokolení lidském⁹⁾.
32 Nyní tedy, děti, poslyšte mne!
Blahoslavení, kteří dbají cest mých!
33 Slyšte poučení, a budete moudří;
nechtějte jím opovrhovati!
34 Blaze člověku, který poslouchá mne,
který u dveří mých každý den bdí,
pozor dává u veřejí bran mých¹⁰⁾.
35 (Neboť) mne kdo najde, nalezne život¹¹⁾,
a dojde požehnání od Hospodina¹²⁾.

³⁾ Staří se domnívali, že je země (pevnina) kula a tv ostrov (kruh) upevněný prostředím moře.

⁵⁾ Obloha rozdělila vody horní od spodních podle 1. Mojž. 1. 7.

⁶⁾ „Sílu“, by dávaly deště.

⁷⁾ Moudrost (t. j. Syn Boží) měla radost z tvorstva, že „bylo dobré“, t. j. takové, jaké je mítí chtěla (1. Mojž. 1, 4. 10. 12. 18. 21. 25. 31).

⁸⁾ Obírala se tvory, zejména králem tvorstva, člověkem s radostí, láskou a (jakožto Prozřetelnost) vedla jejich osudy s největší mocí a tedy s lehkostí, hravě, bezmála tak, jako si dítě rádo hraje s loutkami.

⁹⁾ Tu zálibu v člověku Boží moudrost ukázala později tím, že se sama člověkem stala.

¹⁰⁾ Paní moudrost přirovnána tu ke královně, která má svůj palác. Kdo chce dáti se poučiti od ní, přichází k jeho bráně a dychtivě tu čeká na každé slovo, které moudrost uvnitř pronáší.

¹¹⁾ Blažený.

¹²⁾ Co tu praveno o Moudrosti osobně, o Synu Božím, obracívá církev na jeho matku. Pannu nejmoudřejší, ježto byla Stolicí moudrosti velmi podobná Moudrosti nestvořené, věčné. Také Maria Panna byla od věčnosti „ustanovena“ a vyvolena ke své důstojnosti. Kdo jí hledá, kdo jí poslouchá, dochází k požehnání jejího Syna.

Evangelium podle sv. Lukáše 1, 26—28.

Za onoho času anděl Gabriel poslán byl od Boha do 26
města galilejského, jemuž jméno Nazaret, ku panně, 27
zasnoubené muži, jemuž jméno bylo Josef, z domu Da-
vidova, a jméno panny Maria. A vešed k ní anděl, řekl: 28
Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná's ty
mezi ženami.*)

Ve svátek sv. Tomáše apoštola.

21. prosince.

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 2, 19—22.

Bratři, již nejste cizinci a přistěhovalci, nýbrž jste spolu- 19
občané věřících a domácí Boží, jsouce vzděláni na zá- 20
kladě apoštolův a prorokův, an (nejhlubším) kamenem úhel-
ním jest sám Kristus Ježíš, v němž veškerá stavba se spojuje 21
a roste v chrám svatý v Pánu, v němž i vy se spoluvzděláváte 22
v přibytěk Boží v Duchu.

Evangelium podle sv. Jana 20, 24—29.**)

Za onoho času Tomáš, jeden ze dvanácti, který slove 24
Blíženec, nebyl s nimi, když přišel Ježíš. Tedy druzí 25
učenici řekli jemu: Viděli jsme Pána. Ale on řekl jim:
Neuzřím-li v rukou jeho rány hřebův a nevpustím-li
prstu svého na místo hřebův a nevložím-li ruky své 26
v jeho bok, neuvěřím. A po osmi dnech byli učenici jeho 26
opět uvnitř a Tomáš s nimi. Tu přišel Ježíš zavřenými
dveřmi a postaviv se mezi ně, řekl: Pokoj vám. 27
Potom dí Tomášovi: Vlož prst svůj sem a viz ruce mé
a vztáhni ruku svou a vpust' v bok můj; a nebudiž ne-

*) Poznámky viz na str. 8. při evangeliu ve středu suchých dnův adventních.

19. Sv. Pavel srovnává církev Kristovu se státem, jehož občané jsou jednotliví věřící, nazývá Efesany spoluobčané věřících (doslovně: svatých), naznačuje tak, že mají stejná práva v církvi, jako všickni ostatní křesťané pravověrní; touž pravdu s jakýmsi stupňováním vyjadřuje, když je nazývá domácími Božími, t. j. příslušníky domu Božího či církve.

**) Poznámky viz při evang. na první neděli po velikonocech, str. 202.

- 28 věřící, nýbrž věřící. Tomáš odpověděl a řekl jemu: Pán
 29 můj a Bůh můj! Řekl mu Ježíš: Že jsi mě uviděl, uvěřil
 jsi; blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.

V den Nastolení sv. Petra.

18. ledna nastol. v Římě, 22. února nastol. v Antiochii.

Čtení z prvního listu sv. Petra 1, 1—7.*)

- 1 **P**etr, apoštol Ježíše Krista, vyvoleným poutníkům, roz-
 pyleným po Pontu, Galatii, Kappadocii, Asii a Bithynii,
 2 (vyvoleným) podle předvedění Boha Otce v posvěcení Du-
 chem ku poslušenství a zkropení krví Ježíše Krista: Milost
 3 vám a pokoj buď rozmnožen! Veleben budiž Bůh a Otec
 Pána našeho Ježíše Krista, jenž podle velikého milosrdenství
 svého nás znovuzrodil k živé naději zmrtvýchvstáním Je-

*) Slova tato jsou vyňata z úvodu k 1. listu sv. Petra, ve kterém sv. apoštol nabádá své čtenáře, jak si mají věsti jako křesťané mezi pohany, zejména v čas pronásledování.

1.—2. Nadpis listu. Označuje své čtenáře, a to tak, že ku povzbuzení a uteše jejich upozorňuje na milostivý poměr božských osob k duším věřících, totiž na prozřetelnost Boha Otce, jenž podle předvedění či odvěkého úradku svého je ku pravé víře vyvolil a přivedl, ke smírné oběti vtěleného Syna Božího, jenž jim a všem milost a spásu zasloužil, a na posvěcování Duchem svatým, jenž je na křtu sv. znovuzrodil a svou milostí posvěcující s Bohem spojil, jakož i na to, že pozemský život náš jest toliko poutí do pravé vlasti nebeské, ac i na této zemi dostává se mu hojných milostí. Nazývá čtenáře své vyvolenými poutníky rozptýlenými, poněvadž byli ku pravé víře od Boha vyvoleni a přivedeni, poněvadž pravá vlast jejich a všech nás není na zemi, nýbrž na nebi, k němuž putujeme tímto životem, a poněvadž byli rozptýleni mezi pohany a židy. — Ku poslušenství, totiž víry, t. j. k tomu, aby věřili, co Bůh zjevil, a činili, co Bůh prikazuje. Ke zkropení krví Ježíše Krista, t. j. k tomu, aby byli přijati do té úmluvy, která byla potvrzena Kristovou obětí na kříži, a aby měli účast v těch milostech, které nám Pán Ježíš svou smrtí zasloužil, totiž v omilostnění (smíření s Bohem), posvěcení a blaženosti věčné. Viz ještě Řím. 1, 1. 7; 1. Kor. 1, 1. 2.

3.—12. Díky. Aby tím spíše povzbudil čtenáře své k životu křesťanskému, k vytrvalosti ve víře a k trpělivosti v utrpení a pronásledování, děkuje Bohu za to, že byli znovuzrozeni k dědictví nebeskému, a ukazuje, jak vznešené jest vykupitelské dílo Kristovo, a jaké štěstí být křesťanem.

3. Viz 2. Kor. 3; Efes. 1, 3. Znovuzrodil nás, totiž na křtu svatém k životu nadprirozenému, milostí svou nás od hříchů očistiv a posvětiv a tak uzpůsobiv, abychom mohli konati skutky pro nebe záslužné, jakož i dav nám právo na život věčně blažený, pokud milost tu zachováme, tak, abychom mohli mítí živou naději, že se nám dostane dědictví neporušitelného či věčné blaženosti.

žíše Krista, k dědictví neporušitelnému a neposkvřněnému 4
a nevadnoucímu, uschovanému v nebesích pro vás, kteří jste 5
mocí Boží chráněni skrze víru ke spáse připravené (k tomu), 6
aby se zjevila v čase posledním, ve kterém budete plesati, 7
nyní nakrátko, třeba-li, se zarmoutivše v rozličných pokuše-
ních, aby zkoušení vaší víry, (jsouc) dražší nad zlato, které
(ač pomíjející jest, přece) ohněm se zkušuje, bylo shledáno
k (vaší) chvále a slávě a cti při zjevení se Ježíše Krista.

Evangelium podle sv. Matouše 16, 13—19. *)

Ia onoho času Ježíš přišel do krajin Caesaree Fili- 13
povy, otázal se učeníků svých řka: Kým praví lidé 14
býti Syna člověka? I řekli jemu: Jedni Janem Křtitelem, 14
jiní Eliášem, jiní Jeremiášem neb jedním z proroků. Dí 15
jim Ježíš: Vy pak kým mě býti pravíte? Odpověděv 16
Simon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.

4.—5. t. j. to dědictví či věčná blaženost, ke které jste znovu-
zrozeni, jest nejen vznešená, jsouc neporušitelná a neposkvřněná
i nevadnoucí, nýbrž i bezpečná a jistá, ježto jednak uchována
jest v nebesích u Boha, jemuž ji nikdo nemůže odníti, jednak
Bůh vás chrání svojí mocí skrze víru vaši, takže ani
vám za žádných protivenství a překážek nemůže býti vyrvána,
pokud sami od své víry živé neupustíte. Blaženost ta jest nyní jaksi
zahalená, neboť ani oko nevidělo, ani ucho nesly-
šelo..., co Bůh připravil těm, kteří ho milují (1. Kor.
2, 9.); ve značné míře odhalí se po smrti těm duším, které přijdou
do nebe, úplně však odhalí či zjeví se až v čase posledním,
v den soudný, kdy dostane se jí spravedlivým nejen na duši, nýbrž
i na těle.

6.—9. Tehdy budou plesati radostí nevýslovnou, ačkoli nyní
mnohdy se zarmucují při různých strastech a útrapách, které Bůh
na ně dopouští, aby měli příležitost osvědčiti svoji víru (a vytříbiti
etnost svoji). Při zjevení se Ježíše Krista, t. j. při jeho
příchodu k soudu. Slova „ač pomíjející jest“ scházejí v latinském
překlade.

*) Evangelista vypravuje, kterak Pán Ježíš přivedl apoštoly,
předem Petra, k jasnému poznání i vyznání božské přirozenosti své
a slíbil Petrovi primát v církvi.

15. Otázkou tou dal na jevo nejen, že mínění lidu o něm jest
nesprávné, nýbrž i že od nich jakožto stálých průvodců svých
a svědků svého učení i činův očekává odpověď jinou, správnou.

16. Jak patrné ze členu v textě řeckém (ho hyios — ten
syn), jakož i ze slov Kristových (v. 17), že k poznání tomu přišel
Petr nikoli sám ze sebe, nýbrž osvěcen byv milostí Boží či vnuk-
nutím Božím, Petr poznal a vyznal oněmi slovy Pána Ježíše jako
Syna Božího nikoli ve smyslu kterémkoli, ne v tom smyslu, ve
kterém spravedliví nazývají se dítkami neb syny Božími, nýbrž
vyznal jej jako syna jednorozeného, s Bohem Otcem soupodstatného,
který vtělil se, přišel podle daného zaslíbení na svět, aby lidstvo
vykoupil. A on byl první, který přišel k vědomí tomu, osvěcen byv
milostí Boží. Neboť všichni ti, kteří před jeho vyznáním pozdravili
Krista Pána jako Syna Božího, brali jméno to nikoli jako Petr ve

- 17 A Ježíš odvčtiv řekl jemu: Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův! neboť tělo a krev nezjevilo toho tobě,
 18 nýbrž Otec můj, jenž jest na nebesích. I já pravím tobě: Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.

Ve svátek sv. Fabiána a Šebastiána, mučedníků.

20. ledna.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 11, 33—39.*)

- 33 **B**ratři, světeci věrou přemohli království, vykonali spravedlnost, dosáhli věcí zaslíbených, zacpali tlamy lvům,
 34 uhasili prudkost ohně, unikli ostří meče, posilnili se ze sla-

smyslu vlastním, metafysickém, ne o soupodstatném Synu Božím, vyma snad jediného Jana Křtitele (Jan, 1, 34), nýbrž ve smyslu nevlastním neb alespoň velice nedokonalém, pokud totiž měli jej za poslance Božího, zvláště omilostněného, jak si představovali zaslíbeného Vykupitele (tak asi Nathanael u Jan. 1, 49), aneb pokud sice tužili v něm přirozenost vyšší, božskou, ale nebyli si toho vědomi, že jest Synem Božím soupodstatným.

17. Ze slov těch patrnó, že ostatním apoštolům nedostalo se takového vnuknutí. Ale ovšem, oni souhlasili (až na Jidáše) s výpovědí Petrovou, a v tom smyslu lze říci, že Petr učinil ono vyznání také jménem ostatních apoštolů.

18. t. j. Ty jsi vzhledem k úřadu, který ti svěřím, Petr, t. j. skála; já svěřím ti úřad, který bude v podobném poměru k mé církvi, ve kterém jest základ k domu, úřad tedy v církvi jediný a nutný a po všechny časy trvající zároveň s církví, tak že nepřestane po ten celý čas, po který bude trvati církev, jako nemůže býti vzat od domu základ, pokud trvá dům. Nepřestane tedy úřad ten (primát) tvoji smrti, nýbrž přejde na tvoje nástupce.

19. dáti klíče někomu od něčeho jest obrazem odevzdání nejvyšší moci v té věci. Svázati a rozvázati znamená tolik jako ustanoviti a zrušiti. Smysl slov Kristových jest tedy tento: Dám tobě nejvyšší moc ve všem tom, co udělím církvi, totiž v úřadě učitelském, kněžském a královském či pastýřském. Cokoli tedy ustanovíš neb zrušíš jako nejvyšší učitel v příčině vykládání neb prohlašování zjevených článků víry a mravů, neb jako nejvyšší kněz v příčině přisluhování svátostmi a posvátnými obřady, neb jako nejvyšší pastýř či král v příčině kázně církevní, bude platit a zavazovati ve svědomí tak, jako by to ustanovil sám Bůh na nebi. — Prohlašuje tedy Pán Ježíš, že úřad Petrův nebude úřadem pouze čestným, nýbrž též s pravomocí spojeným.

*) Sv. Pavel povzbudiv čtenáře své ku stálosti ve víře příklady různých světců starozákonních, v této stati upozorňuje souhrnem na to, čeho ti oni světeci starozákonní věrou svoji dosáhli.

33. přemohli království, říše nepřátelské na př. soudcové, David; vykonali spravedlnost buď ve smyslu „vykoná-

bosti, stali se hrdinami v boji, zahnali vojska cizích (ná-
 rodů). Ženy obdržely vzkříšením své mrtvé. Jiní však byli 35
 nataženi (na mučidla) nepřijavše vysvobození, aby dosáhli
 lepšího vzkříšení; jiní zakusili posměchy a bití, ano i okovy 36
 a žaláře; byli kamenováni, rozřezáni, (mučením) zkušeni,
 mečem usmrceni; chodili ve skopovicích, v kožích kozích,
 trpíce nedostatek, jsouce souženi a trápeni; oni, jichž svět 38
 nebyl hoden, bloudili v pustinách a v horách a v jeskyních
 a v rozsedlinách zemských. A ti všickni (dobré) svědectví 39
 obdrževše pro svou víru (shledáni jsou v Kristu Ježíši,
 Pánu našem).

Evangelium podle sv. Lukáše 6, 17—23. *)

Za onoho času Pán Ježíš sestoupiv (s hory) stanul 17
 na rovině (jakož i) zástup učeníků jeho a četné
 množství lidu ze všeho Judska i z Jerusalema a z pří-
 mořské krajiny tyrské a sidonské, kteří přišli, aby jej 18
 poslechli a byli uzdraveni od neduhů svých. A byli

vali spravedlivé soudcovský úřad sobě svěřený“ na př. Samuel,
 David, aneb ve smyslu „vedli život spravedlivý, zachovávalíce
 Boží přikázání a vykonávajíce svědomitě úřady sobě svěřené“;
 dosáhli (za živa) věci zaslíbených, totiž časných, jako
 vítězství nad nepřáteli, prospěchu země a j., na př. Soudcové, David;
 za c p a l i t l a m y l v ů m, na př. Samson, David, Daniel.

34. uhasili prudkost ohně mládenci v peci ohnivé
 (Dan. 3, 24; 1. Makk. 2, 59), unikli ostří meče (1. Král. 18,
 11.; 19, 10.; 21, 10.; 3. Král. k. 19., 4. Král. k. 6.), posílili se
 ze slabosti, buď že se pozdravili z nemoci (Ezecbiáš, 4. Král.
 20, 1.—7.), aneb byvše slabí nabyli mimořádné síly (Samson,
 Soude. 16, 19.).

35. Ženy obdržely své mrtvé vzkříšeny (3. Král. 17,
 17.—23.; 4. Král. 4, 17.—37.); jiní byli nataženi na mučidla a bití
 (2. Makk. 6, 18.—30.; 7, 1.—41.).

36. týká se zvláště proroků. (3. Král. 22, 24.—27.; Jer. 37,
 14.—20.; 38, 6.).

37. byli kamenováni Nabot (3. Král. 21, 13), Zacha-
 riáš, syn Ioiadův (2. Paral. 24, 20—22; Mat. 23, 35), podle podání
 též Jeremiáš; rozřezán podle podání Isaiáš; chodili v skopo-
 vicích a kožích kozích, t. j. v obleku chudobném zejména
 proroci.

39. obdrželi (dobré) svědectví, totiž v Písmě sv.

*) Pán Ježíš vyvoliv na jedné hoře dvanáct apoštolů, se-
 stoupil s nimi s hory a shledav tam zástup veliký, uzdravil ne-
 mocné, kteří byli v zástupu. Potom vystoupiv opět poněkud na
 horu, podle podání na horu blahoslavenství, měl k lidu i k apo-
 štolům delší řeč, ve které podal stručný zákoník pro údy svého
 království. Sv. Lukáš zaznamenal ji pouze stručně, obsírněji
 sv. Matouš v kap. 5—7. Z ní jsou vyňata svrchu uvedená
 slova v. 20—23.

- uzdravování také ti, kteří byli trápeni od duchů ne-
 19 čistých. A veškeren zástup hledal se ho dotknouti,
 neboť moc vycházela od něho a uzdravovala všechny.
 20 A tu on pozdvihl oči na své učeníky pravil: Blaho-
 slavení (jste vy) chudí, neboť vaše jest království Boží.
 21 Blahoslavení, kteří nyní lačníte, neboť budete nasyceni.
 Blahoslavení, kteří nyní pláčete, neboť budete se smáti.
 22 Blahoslavení budete, když lidé budou vás nenáviděti
 a když vás vyobcují a potupí a jméno vaše jako špatné
 23 vyvrhnou pro Syna člověka. Radujte se v ten den a ve-
 selte se, neboť aj, odplata vaše hojná jest v nebesích.

Ve svátek Zasnoubení Panny Marie.

23. ledna.

Čtení z knihy Přísloví 8, 22—35, jako ve svátek Ne-
 poskvrněného početí Panny Marie, str. 295.

Evangelium podle sv. Matouše 1, 18—21, jako ve svat-
 večer Narození Páně či Štědrý den.

V den Obrácení sv. Pavla.

25. ledna.

Čtení ze Skutků apoštolských 9, 1—22.*)

- 1 **V** těch dnech Šavel soptě ještě hrozbou i vraždou proti
 2 učeníkům Páně, přistoupil k nejvyššímu knězi a žádal
 od něho listů do Damašku k synagogám, aby nalezne-li

21. **Ze** neblahoslavi všech chudých a jen proto, že jsou chudí,
 patrně nejen z Mat. 5, 3, kde se praví „chudí duchem“ (viz evang.
 v den Všech svatých), nýbrž i z povahy těch, k nimž Kristus
 mluví, a hlavně z protikladu ve v. 24., kde Pán Ježíš nevyslovuje
 běda všem bohatcům vůbec, nýbrž jen těm, kteří již mají potěšení
 své, t. j. těm, kteří veškeré potěšení své hledají ve svých statech
 a v těch věcech a rozkoších, jež si jimi zjednávají. Blahoslaviv
 chudé duchem, t. j. ty, kteří ku pozemským statkům nelhou, časnou
 bídu trpělivě snášejí a uznávajíc v pokorě nedostatečnost svoji
 ve věcech spásy, užívají prostředkův od Boha ustanovených.

22. **budete se smáti**, t. j. radovati se (v slávě nebeské);
 lidé, totiž zlí, kteří jindy nazývají se světem. (Viz též poznámky
 k evang. na slavnost Všech svatých.)

*) Sv. Lukáš ukazuje, kterak dosavadní pronasledovatel
 křesťanů Šavel byl obrácen v neúnavného hlasatele učení Kristova
 a označen jako apoštol pohanů. (Srovn. 22, 3—21; 26, 9—20; 8, 3;
 Gal. 1, 13—16.)

1—2. **Žádal na nejvyšším knězi** jakožto předsedovi velerady
 listů zplnomocňujících k tomu, by směl jménem velerady (viz 14.)

(tam) některé následovníky toho učení, muže i ženy, přivedl je svázané do Jerusalema. Stalo se však, když byl na cestě a se blížil k Damašku, že jej náhle obklíčilo světlo s nebe, a on pad na zem uslyšel hlas, an k němu praví: Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ? On pak řekl: Kdo jsi, Pane? A on: Já jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ. Ale tvrdo ti bude proti ostnu kopati. Tu on chvěje se a žasna pravil: Pane, co chceš, abych činil? A Pán k němu: Vstaň a jdi do města, a tam povi se tobě, co máš činiti. Ti muži však, kteří šli s ním, stáli ohromeni, slyšíce hlas, ale nikoho nevidouce. I vstal Šavel se země a otevřev oči neviděl nic. Pojavše ho tedy za ruku, uvedli jej do Damašku; i byl tam tři dni nevida, a nejedl ani nepil. Byl pak v Damašku jeden učeník jménem Ananiáš; i řekl k němu Pán u vidění: Ananiáši! A on řekl:

v Damašku křesťany ze židovství obrácené vyhledati a jako provinilce před veleradu do Jerusalema ku potrestání přivesti, věděl, že v Damašku, hlavním to městě Syrie mezi Libanonem a Antilibanonem, jest mnoho židů, a soudil z toho, že tam jest také dosti křesťanů ze židovství (dilem přistěhovalých, dilem pokřtěných od někoho z těch, kteří po smrti sv. Štěpána z Jerusalema se rozutekli). Velekněz dal mu takové listy, jednak že velerada vztahovala (ve věcech náboženských) moc svou také na židy mimo-palestinské, jmenovitě na ty, kteří žili v říši římské neb v krajích římanům podřízených, jednak že křesťany ze židovství obrácené pokládala za odpadlíky od víry. Ty listy svědčily synagogám v Damašku, t. j. představeným tamních synagog, aby totiž byli Pavlovi nápomocni v jeho práci. — následovníky toho učení, doslovně bylo by: některé, kteří jsou té cesty, totiž křesťany.

3. Bylo to podle podání as 10 minut cesty před Damaškem; světlo s nebe, t. j. záře oslaveného těla Kristova.

4. padl na zem i nikoli s koně neb jiného zvířete, neboť celá výprava děla se (alespoň pravděpodobně) pěšky. Jak patrně z 26, 14, padli také všickni jeho průvodci. Pohlédne-li se o tom zde i v kapitole 22, a pravili se zde v. 7, že průvodci jeho stáli ohromeni, slyšíce hlas, ale nikoho nevidouce, není v tom odporu, neboť úmyslem autorovým (ani sv. Lukáše v kap. 9, ani sv. Pavla v kap. 22 a 26) při těchto zprávách nebylo vylíčiti všechny podrobnosti, které se při tom udály, nýbrž vyjádřiti tu myšlenku jedinou, že zjevení to bylo pozorováno také ode všech průvodců Pavlových: to pak učinil v. 26, 13—14, sdělením, že všickni byli ozářeni světlem a všickni padli, ve 22, 9, upozorněním, že průvodci jeho viděli světlo, ale neslyšeli hlasu toho, který mluvil, v 9, 7, sdělením, že stáli ohromeni. Zprvu sice padli, jak se praví ve 26, 14, ale potom zvedše se stáli, jak se dí v 9, 7.

5. Slova „tvrdo ti bude proti ostnu kopati“ jsou příslovím a vyjadřují myšlenku: Těžko, ano se škodon bylo by ti proti mně (Kristu) se vzpírat.

9. Bůh dopustil, že oslepl jednak na důkaz, že zjev byl skutečný, jednak na povzbuzení, by uvažuje o dosavadním jednání svém, šel do sebe a tím horlivěji Krista se přidržel.

- 11 Tu jsem, Pane. A Pán k němu: Vstaň a jdi do ulice, která
slove Přímá, a vyhledej v domě Judově muže jménem Šavla
12 z Tarsu, neboť hle, modlí se. (I viděl u vidění muže jménem
Ananiáše, au přichází a naň vzkládá ruce, aby opět prohlédl.)
13 Ananiáš však odpověděl: Pane, slyšel jsem od mnohých o tom
14 muži, kolik zlého učinil tvým věřícím v Jerusalemě. A zde
má moc od velekněží spoutat všechny, kteří vzývají jméno tvé.
15 I řekl Pán k němu: Jdi, neboť tento (muž) jest nástrojem ode
mne vyvoleným, aby nesl jméno mé před pohany a krále i syny
16 israelské: já zajisté ukáži mu, kolik musí trpěti pro jméno mé.
17 I odešel Ananiáš a vešed do domu vložil naň ruce a řekl:
Bratře Šavle, Pán Ježíš, jenž se ti ukázal na cestě, kterou
jsi přicházel, poslal mě, abys prohlédl a naplněn byl
18 Duchem svatým. A hned spadly s očí jeho jako lupiny a pro-
19 hlédl; i vstal a dal se pokřtíti. A přijav pokrm posilnil se.
Pobyl pak několik dní s učeníky, kteří byli v Damašku,
20 a hned hlásal v synagogách Ježíše, že totiž on jest Syn Boží.

---

12. Viděl totiž Šavel ..., byv tak již předem poučen o nastávajícím příchodě Ananiášově.

13. věřícím (doslovně: svatým).

15. nástrojem či zřízencem vyvoleným (doslovně: nádobou vyvolenou) k tomu, aby skrze něj šířilo se křesťanství mezi pohany.

20. Jak vidno z děje samého, náhlý obrat tento v životě Pavlově stal se přímým působením Božím, ovšem za spolupůsobení svobodné vůle Pavlovy. Racionalisté, popírajíce možnost zázraků i Kristovo vzkříšení, vykládají je sice jako zjev zcela přirozený, jako by obrácení to bylo účinkem pouhé bouře před Damaškem náhle povstalé, aueb vyplynulo z pouhého vidění či z průběhu čistě duševního, pouze z přirozených příčin vzešlého, při němž Pavel prý viděl a slyšel Krista pouze ve své mysli jako ve snu, ale nedoveda rozeznávati mezi vidinami vnitřními a zjevy vnějšími myslil, že se mu Ježíš ukázal skutečně, osobně, a proto uvěřil, nejen že vstal z mrtvých, nýbrž i že jest Synem Božím. Ale vykládají tak zcela nepravem. Neboť výklad první bije tak očividně pravdu v tvář, že novější racionalisté uznali sami za dobré opustiti jej. Vždyť Šavel nebyl bázlivým dítětem, nýbrž neohroženým mužem mladým, jenž zajisté nejednou již viděl blesk a slyšel rachot hromu, a muž takový nebyl by zjevem pouze přirozeným, obyčejnou bouří, polekal se tak, aby ji pokládal za osobní zjev Ježíše ukřižovaného a zmrtvýchvstalého. Výklad druhý pak nejen nemá podkladu ve zprávách biblických, nýbrž jim i odporuje. Nebylť on visionářem, nebyl ani tělesně ani duševně náchylen k viděním, a že dovedl rozeznávati vidiny vnitřní od zjevů vnějších, ukázal jasně tím, že (mimo zjev před Damaškem) všecka vidění, jichž se mu dostalo, označuje dosti patrně jako vidění vnitřní, právě buď sám anebo skrze průvodce svého sv. Lukáše, že se mu ukázalo vidění (Skutk. ap. 16, 9), že mu Pán řekl skrze vidění (Skutk. 18, 9), že byl u vytržení mysli a viděl Pána (Skutk. 22, 17—18), ale zjev před Damaškem (a to jediné zjev tento) řadí k oněm zjevům Krista zmrtvýchvstalého, jichž se dostalo apoštolům po Kristově vzkříšení, neboť vypočet některá zjevení

I žasli všickni, kteří ho slyšeli, a pravili: Není-li to ten, jenž hubil v Jerusalemě ty, kteří vyzývali to jméno, a sem k tomu konci přišel, aby je spoutal a dovedl k velekněžím? Ale Šavel počínal si statečněji a statečněji a uváděl v rozpaky židy, kteří bydlili v Damašku, dokazuje, že tento jest Vykupitel.

Evangelium podle sv. Matouše 19, 27—29.

Za onoho času Petr řekl Ježíšovi: Hle, my jsme opustili všecko a následovali jsme tebe; čeho se nám tedy za to dostane? Ježíš pak řekl jim: Amen pravím vám, že vy, kteří jste mne následovali, při znovuzrození, kdy Syn člověka zasedne na slavné stoličce své, seděti budete i vy na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení izraelských. A každý, kdo opustí dům neb bratry neb sestry neb otce neb matku neb manželku neb dítky neb pole pro jméno mé, stokrát více vezme a život věčný v dědictví dostane.

se Krista zmrtevýchvstalého, praví: na posled ukázal se mně“ (1. Kor. 15, 8), a tak stavě zjev před Damaškem na roveň s oněmi zjeveními, jichž dostalo se apoštolům, nejen dává na jevo, že Ježíš ukázal se mu (před Damaškem) podobným způsobem, jakým se ukázal po svém zmrtevýchvstání apoštolům, totiž osobně, viditelně, s tělem oslaveným, nýbrž i rozeznává a odlišuje zjev ten od vidění vnitřních, jichž se mu dostalo. — Ovšem k obrácení Pavlu působila nejen vnější milost Boží, již se mu dostalo oním zjevem, nýbrž i vnitřní milost pomáhající, která rozum jeho osvětila a vůli sílila, aby nejen v Kristu uvěřil, nýbrž i křest přijal a službě Kristově se oddal. (Gal. 1, 15.)

22. čím dál počínal si statečněji u vyznávání a hlásání Krista (doslovně: tím více moci). — v r o z p a k y u v á d ě l ž i d y, totiž svými důvody z Pisma sv. Starého Zákona, kterými dokazoval, že Ježíš jest zaslíbeným Vykupitelem, poněvadž se na něm, a to jedině na něm, proroctví mesiánská vyplnila; neboť důvodů těch nemohli vyvrátiti, ba nevěděli, co na ně odpovéděti.

28. Při znovuzrození, t. j. při vzkříšení. Slibuje tu apoštolům jakousi zvláštní, a to autoritativní a s mocí spojenou účast při posledním soudu, ač nelze říci určitě, v čem ta účast bude záležeti. Slibuje ji apoštolům jakožto sboru těch, kteří byli ustanoveni, aby byli svědky vzkříšení Kristova, zakladateli církve. V počet dvanáct tely, jimž miní sbor apoštolský, ani nezahrnuje Jidáše, ani nevylučuje z něho Pavla.

29. t. j. kdo z lásky ke Kristu (aby mu tím horlivěji mohl sloužiti) opustí nějakou věc nebo osobu milou. řádem ovšem dovoleným (vyhověv totiž ustanoveným podmínkám), obdrží za to již tu na zemi stokrát více, t. j. odměnu mnohonásobnou, jako jest pokoj svědomí, útěcha duševní, naděje života věčného a jiné milosti, jichž lze v církvi dojiti a jež pomáhajíce k dosažení života věčného, mají větší cenu než statky pozemské; mimo to bude-li mu skutečně sloužiti s takovou oddaností až do smrti, obdrží život věčně blažený.

*Ve svátek sv. Jana Zlatoústého, biskupa, vyznavače
a učitele církevního.*

27. ledna.

Čtení epistolní i evangelní jako v den sv. Ambrože, na
str. 294.

*Ve svátek sv. Františka Saleského, vyznavače
a učitele církevního.*

29. ledna.

Čtení epistolní i evangelní jako v den sv. Ambrože, na
str. 294.

Na slavnost Očišťování Panny Marie čili Hromnic.

2. února.

Čtení z proroka Malachiáše 3, 1—4.

- 1 **A** j, já posílám anděla svého,
aby připravil cestu přede mnou.¹⁾
Náhle pak přijde do chrámu svého panovník,²⁾
po kterém vy toužíte;
posel smlouvy,³⁾ jež vy chcete, aj přichází,
praví Hospodin zástupů.
- 2 Kdo však snese příchodu jeho,
a kdož obstojí, až se objeví?⁴⁾
Jeť on jako tavící oheň,⁵⁾
a jako lužidlo,⁶⁾ kterým se bílí.
- 3 Zasedna bude tavit a čistit:
vyčistí syny Leviovy,
protřibí je jako zlato a stříbro,
by Pánu obětovali v spravedlnosti;
- 4 i bude líbit se Pánu obět Judy a Jerusalema,
jako za duň minulých věků, za let starobylých.

---

¹⁾ Sv. Jana Křtitele. ²⁾ Mesiáš. ³⁾ „posel“ = prostředník
smlouvy nové, nového zákona (Zid. 9, 15) = panovník = Mesiáš.
⁴⁾ Přijdeť jako přísný soudce. ⁵⁾ Oheň roztaví kov, že bude lze
jakýkoliv příměsěk nepřislušný od zlata odloučiti. ⁶⁾ Přísada, kterou
dávají bělič i vypirači do vody (louh).

Evangelium podle sv. Lukáše 2, 22—32.

Za onoho času, když se naplnili dnové očišťování 22
 Marie podle zákona Mojžíšova, donesli jej do Jerusa- 23
 lema, aby ho představili před Hospodinem (jakož jest 24
 psáno v zákoně Páně: „Každý pacholík, jenž 25
 otvírá život, buď zasvěcen Pánu“), a aby
 dali obět podle toho, jak pověděno jest v zákoně Páně,
 dvě hrdliček nebo dvě holoubátek. A hle, v Jerusalemě

22—24. dnové očišťování, t. j. doba čtyřiceti dnů od narození dítěte. Matka totiž porodivši syna, byla podle zákona (3. Mojž. 12, 2, 8) pokládána 7 dni za nečistou a nesměla ani po následujících 33 dni vejíti do chrámu a požívatí věcí Bohu obětovaných. Porodila-li děvče, trval stav ten dvakrát tak dlouho. Po uplynutí doby té (kdy se naplnili dnové očišťování) byla povinna přinésti ve chrámě obět očistnou, a to, byla-li bohatá, jednoho beránka ročního v obět zápalnou a jedno holoubě neb hrdličku v obět za hříchy; byla-li chudá, podala místo beránka hrdličku neb holoubě, celkem tedy dvě hrdličky neb dvě holoubata. Bůh přikázal to, aby přiváděl tím na paměť, že člověk přichází na svět ve stavu hříchu a potřebuje vykoupení. Panna Maria nebyla ovšem vázána oním zákonem před Bohem; neboť stavši se matkou působením Duchla svatého, nebyla porodem poskvrněna, nýbrž více ještě posvěcena. Nicméně podrobila se mu, jednak z pokory a poslušnosti, jednak proto, aby opominutím zákona nedala pohoršení jiným, kteří neznali ještě tajemství vtělení Syna Božího. — S obětí očistnou spojovalo se někdy obětování či představování dítěte Hospodinu a vykupování ho pěti sikly posvátnými či as 15 korunami, tehdy totiž, když to byl syn prvorozený. Bylo tak zavedeno již na Sinaji. Poněvadž totiž před vyjitím židů z Egypta prvorození egyptští byli utraceni, israelští pak zachováni, přikázal Bůh, aby prvorození (mužští) jakožto zástupci celého národa byli zasvěceni jemu k službám kněžským. Měloť se tím naznačiti, že národ israelský jest vlastnictvím Božím a k službě Boží zavázán. Zároveň měli tím Židé býti povzbuzeni k díkům, že byli vysvobozeni z Egypta a vyvoleni za národ, z něhož vyjde Spasitel. Když však Bůh na Sinaji ustanovil celé pokolení Levi k službám při stánku neb při chrámě, osvobodil od nich prvorozence ostatních pokolení, ale nařídil, aby na památku prvotního zařízení byli mu ve stánku (později ve chrámě) představováni a oběti pěti siklů na potřeby chrámové vykupování. Ani tento zákon ne týkal se Panny Marie ani Pána Ježíše. Neboť jakožto Syn Boží nebyl povinen platiti na dům zasvěcený svému Otci, a to tím méně, poněvadž sám byl chrámem živým, který měl býti zbořen a třetího dne znovu vzdělán, sám i knězem, který měl přinést obět ceny nekonečné. Přece však chtěl, aby byla podána ona obět za něho, jednak aby dal příklad pokory a úcty k zákonu, jednak aby z opominutí toho nevzal pohoršení ti, kteří nevěděli ještě, že on jest Synem Božím. Obě řečené oběti podala tedy Panna Maria čtyřicátého dne po narození Kristově. Jsouc však chudá, přinesla v očistu obět chudých, dvě hrdličky neb dvě holoubátka. Při té příležitosti byl Pán Ježíš poznán i uznán jako Vykupitel světa od dvou starců zbožných, jinak neznámých, totiž od Simeona a vdovy Anny.

25. potěšení Israelova, t. j. příchod Vykupitele.

*

- byl člověk, jehož jméno bylo Simeon, a člověk ten byl
 26 spravedlivý i bohabojný a očekával potěšení Israelova,
 27 a Duch svatý byl v něm. A on dostal zjevení od Ducha
 28 svatého, že neumře, leč by dříve uzřel Pomazaného
 29 Páně. I přišel v Duchu do chrámu, a když rodiče pří-
 30 nesli dítě Ježíše, aby za něj učinili podle obyčeje zá-
 31 kona, vzal jej i on na lokte své a velebil Boha. I řekl:
 32 „Nyní propouštíš, Pane, služebníka
 svého podle slova svého v pokoji, neboť
 viděly oči mé spásu tvou, kterou jsi při-
 pravil před očima všech národů, světlo
 k osvětlení pohanův a k slávě lidu
 svého israelského.“

Ve svátek sv. Blažeje, biskupa a mučedníka.

3. února.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 11, 33—39. jako v den sv. Fa-
 biána a Šebestiána, na str. 300.

Evangelium podle sv. Matouše 10, 23—28.

- 23 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Když
 budou vás pronásledovati v městě tomto, utecte do
 jiného. Amen pravím vám, vy nebudete u konce se všemi
 24 městy israelskými, až přijde Syn člověka. Není učeník

27. přišel v Duchu, t. j. z vnuknutí Ducha svatého.

29. nyní, když jsem viděl Spasitele, propouštíš mě totiž
 z tohoto života. Čekal, že nyní ho Bůh povolá na věčnost.

30—32. spásu tvou, t. j. Spasitele. — Uznáváje ho tedy za
 Spasitele všech lidí, velebil jej jako světlo či jako zdroj poznání,
 který zapudě od pohanů světlem učení svého temnotu bludův a nevě-
 domosti ve věcech náboženských, poučí je o pravdách. týkajících se
 spásy a slávy zjedná lidu israelskému, jakožto národu, z něhož
 vyšel Vykupitel světa.

23—28. Slova tato vyňata jsou z řeči, ve které Pán Ježíš roze-
 sílaje apoštoly své po prvé, dával jim návod, jak si mají počínati
 při vykonávání apoštolského úřadu svého. V části této přihlíží ku
 pronásledování, která proti nim nastanou po jeho zmrtvýchvstání,
 až budou konati své poslání světové, a těší poukázáním k vlastnímu
 příkladu (24—27) i k božské prozřetelnosti (28).

23. Vy nebudete u konce., t. j. ani vy ani vaši nástupci nepři-
 vedou všech židů ke křesťanství do té doby, kdy já přijdu k soudu.

nad mistra ani služebník nad pána svého. Dosti jest 25
 učeníku, aby byl jako mistr jeho, a služebníku, jako pán
 jeho. Jestliže hospodáře nazvali Beelzebubem, čím spíše
 domácí jeho? Nebojte se jich tedy, neboť nic není skryto, 26
 co nebude odkryto, a nic tajno, co nebude zvěděno. Co 27
 vám pravím ve tmách, povězte na světle, a co slyšíte
 v ucho, hlásejte na střechách. A nebojte se těch, kteří 28
 zabíjejí tělo, duše však zabítí nemohou, ale bojte se
 spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla.

Ve svátek sv. apoštola Matěje.

24., v roce přestupném 25. února.

Čtení ze Skutkův apoštolských 1, 15—26.

V těch dnech Petr povstav mezi bratry řekl (bylo pak 15
 pohromadě počtem as sto dvacet osob): Muži bratři, 16
 musilo se naplniti Písmo, které Duch svatý předpověděl ústy
 Davidovými o Jidášovi, jenž se stal vůdcem těch, kteří jali

25. Beelzebub neb Beelzebub jest jméno pohanského bůžka fenického (akkaronského). Židé nazývali tak knížete duchů zlých. Nazvavše tak i Krista, jenž sám sebe přirovnává k hospodáři, tím ve svém odporu proti němu označili jej jako člověka nejhoršího, s ďáblem spolčeného, a tak potupili jej co nejvíce.

26. t. j. jako nic není tak ve skrytu a v tajnosti, aby to nepřišlo někdy na jevo, tak nezástane skryta ani vaše nevina ani nepravost těch, kteří vás budou pronásledovati, nýbrž bude svým časem zjevena (a to již při šíření se evangelia, zvláště pak při soudu posledním).

27. ve tmách a v ucho znamená totéž co v soukromí, na světle a na střechách totéž co veřejně.

15. V těch dnech, t. j. v době od Kristova nanebevstoupení do seslání Ducha sv. — Mezi bratry, t. j. Kristovými vyznavači. Byliť tam mimo apoštoly a alespoň značnou část těch, kteří patřili k 72 učeníkům, také jiní ctitelé Páně. (Srov. 1. Kor. 15, 6.)

16. Písmo, t. j. předpověď v Písmě sv. obsažená (a ve v. 20. uvedená), kterou Bůh dal skrze Davida o Jidášovi vzhledem k tomu, že pro svůj zločin apoštolský úřad svůj ztratí, a jiný jej dostane. První část předpovědi té (že ztratí úřad svůj) se již vyplnila; proto text řecký má ἔδει (= čti cde j) = musilo; druhá část její (že úřad jeho dostane někdo jiný) měla se teprve vyplnit, a vzhledem k tomu překládá Vulgata časem přítomným o p o r t e t = m u s í (se naplnit). Musila pak se naplniti ona předpověď proto, poněvadž ji učinil skrze Davida Bůh sám, jenž znaje od věčnosti všecko, i svobodné činy lidské, nemůže se ve svých předpovědích mýlit, tak aby se nevyplnilo, co předpoví bezpodmínečně.

- 17 Ježíše, neboť byl přičten k nám a obdržel účast v této službě
 18 (naší). On vyzískal pole ze mzdy nepravosti a spadnuv
 střemhlav rozpukl se v půli a vykydly se všechny vnitřnosti
 19 jeho. A věšlo to ve známost všem obyvatelům jerusalemským
 (takže pole ono bylo nazváno v řeči jejich Ilakeldama, to jest
 20 pole krve). Jest totiž psáno v knize žalmů: „Ať s p u s t n e
 21 p ř í b y t e k j e h o a n e b u d í ž n i k o h o, j e n ž b y o b ý -
 v a l v n ě m. a ú ř a d j e h o ať d o s t a n e j i n ý.“ Musí tedy
 z těch mužů, kteří byli s námi po všecken čas, ve kterém

17. Vykládá, proč ona předpověď vztahuje se na Jidáše, ačkoli ve svém znění mluví pouze o uprázdění a opětném obsazení úřadu (apoštolského); proto totiž vztahuje se k němu, poněvadž on byl přičten k apoštolům dostal účast v apoštolském úřadě (a ten úřad vskutku nějaký čas zastával, jakož patrně z Mat. 10, 5; Luk. 9, 2 a další).

18. Chtěje ukázati, kterak se vyplnila první část oné předpovědi, připomíná krátce děj všem posluchačům svým známý, kterým Jidáš pozbyl svého úřadu. Činí to s jakousi ironií trpkou právě, že Jidáš vyzískal pole ze mzdy nepravosti; naráží tak na to, že bylo koupeno pole za peníze, které Jidáš dostal za svou zradu, a snad i na to, že na tom poli měl svůj hrob (ač-li pravda, co někteří myslili, že Jidáš na tom poli byl pochován). — spadnuv střemhlav, tak podle textu řeckého a překladu latinského obsazeného v rukopise kembridžském. *Vulgata* má *suspensus* = oběsiv se, upozorňující tak pro větší jasnost na to, co předcházelo, než Jidáš spadl a se rozpukl. Nejprve totiž se oběsil, potom spadl střemhlav, buď že se provaz přetrhl anebo větev zlomila, a spadnuv rozpukl se tak, že vnitřnosti z něho vyšly. Petr připomíná tu věc, aby tím více vynikla protiva mezi údělem (úřadem apoštolským), který mu přikázal Kristus, a mezi tím, co on si místo něho svou vinou přivodil.

19. Slova obsazení v závorce nejsou Petrova, nýbrž poznámkou přičiněnou od sv. Lukáše.

20—21. Uvádí slova Písma, na něž byl upozornil již ve v. 16. První část jich (ať spustne... jenž by v něm obýval) uvádí volně ze žalmu 68, 26. V žalmě tom stěžuje si žalmista do nepřátel, od nichž trpí mnoho pro Boha, prosí, aby byli potrestáni ztrátou místa svého, a vyjadřuje přesvědčení, že prosba ta jest vyslyšena. Slova jeho vztahují se ke Kristu a k jeho nepřátelům, ať přímo, a ve smyslu literárním, jestliže totiž David z vlnutí Ducha sv. mluví jménem Vykupitelovým přímo o něm a jeho nepřátelích, anebo alespoň nepřímě, ve smyslu předobrazném, jestliže totiž David, jak někteří myslí, mluví přímo o sobě a svých nepřátelích, o Kristu pak a jeho nepřátelích pouze potud, pokud sám jest předobrazem Kristovým a nepřátelé jeho předobrazem Kristových nepřátel. Vztahující se však slova ona ke Kristovým nepřátelům, vztahovala se ovšem také k Jidášovi, který s t a l se v údlem těch, kteří ho j a l i, a vyplnila se na něm nejen ztráta úřadu jeho, nýbrž i tím, že se více neobývalo a nestavělo na tom poli, které bylo koupeno za jeho peníze zradou získané a proměněno bylo v polířebiště. Právem proto sv. Petr obrací je na něj a přizpůsobuje tím, že užívá čísla jednotného „příbytek je h o“ (ἐπαυλις αὐτοῦ) místo čísla množného „příbytek je j i c h“ (ἐπαυλις αὐτῶν), jak stojí v žalmě samém a jak i na tomto místě má *Vulgata* (*commoratio eorum*). — Druhá část uvedených

Pán Ježíš obcovał mezi námi, počav od křtu Janova až do 22
 dne, ve kterém byl vzat od nás, — z těch jeden (musí) býti
 s námi svědkem vzkříšení jeho. I představili dva, Josefa, 23
 zvaného Barsabášem, jenž měl příjmi Justus, a Matěje, a 24
 moudce se pravili: Ty, Pane, jenž znáš srdce všech, ukaž,
 kterého z těchto dvou jsi vyvolil, aby dostal místo v této 25
 službě, totiž v úřadě apoštolském, z něhož Jidáš vystoupil,
 aby odešel na místo svoje. I odevzdali pro ně losy, a los padl 26
 na Matěje, a byl přičten k jedenácti apoštolům.

Evangelium podle sv. Matouše 11, 25—30.

Za onoho času Ježíš promluviv řekl: Velebím tebe, 25
 Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před 26
 moudrými a opatrnými a zjevil jsi je maličkým; ano, 26

slov (a úřad jeho ať obdrží jiný) jsou podána doslovně podle překladu alexandrijského ze žalmu 108, 8. Také v něm předpovídají se tresty nepřátelům, a to ve smyslu literárním nepřátelům Davidovým, mezi nimiž vynikal Achitofel, ve smyslu předobrazném pak nepřátelům Kristovým, mezi nimiž vynikl Jidáš. Mimo jiné předpovídá se jim také ten trest, že úřad jejich obdrží jiný, tedy i Jidášův obdrží jiný. A poněvadž také tato předpověď jsouc skrze Davida Bohem samým dána, musila se vyplnit, sv. Petr osvěcen Duchem sv. vyzývá ve v. 21. k volbě nového apoštola.

22. Barsabáš, t. j. syn Sabův; zvali ho tak tedy po otci nejspíše na rozdíl od jiných Josefův. Vedle hebrejského jména *Josef* měl také jméno latinské *Justus*, jež znamená tolik co spravedlivý. — Podle svědectví Eusebiova byl on i Matěj ze 72 učeníků Páně.

25. a na místo svoje, t. j. na místo, které si zaslouží svým zločinem a nekažijností (do pekla).

25. Moudrými a opatrnými míní Pán Ježíš ty, kteří spoléhajíce a pyšní jsouce na vlastní moudrost a opatrnost světskou, chtějí dosíci blaha způsobem, jež sami uznali za dobrý, a proto vidouce, že Pán Ježíš názorům jejich nevyhovuje, jemu i učení jeho a tím i milosti Boží odpírají, jakými byli fariseové skoro všickni. Maličkými míní ty lidi prosté a neučené neb i za takové pokládané, kteří uznávajíce v pokoře svoji nedostatečnost v příčině spásy, dychtili po pomoci Boží a uvěřivše v Krista jako Vykupitele, učení jeho přijali. Před oněmi skryl Bůh věci týkající se Kristovy osoby a jeho poměru k Bohu i k dílu vykupitelskému, ne sice přímo, ani ve smyslu vlastním, nýbrž tak, že pro jejich pýchu a odpor, kterým milosti jeho odpírali, nedal jim milosti větších, kterými by odpor jejich zlomil, a tak ponechal je v duševní zaslepenosti a neznalosti věci ke spáse potřebných. Těmto (maličkým, prostým a pokorným) zjevil je, pohnuv je milostí svou, aby v Krista uvěřili a učení jeho přijali. V tomto řízení božské prozřetelnosti jeví se zvláštní měrou božská láska i spravedlnost, a za to velebí Pán Ježíš (jako Bohočlověk) Boha Otce k našemu poučení.

26. Po slově „ano“ přimysliti jest slova „velebím tě“.

- 27 Otče, že tak zalíbilo se tobě. Všecko jest mi dáno od Otce mého, a nikdo nezná Syna leč Otec, aniž kdo zná Otce leč
28 Syn a komu by chtěl Syn zjeviti. Pojd'te ke mně všickni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.
29 Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem: a naleznete pokoj duším svým;
30 neboť jho mé jest sladké a břímě mé jest lehké.

Ve svátek blahoslavené Anežky české.

2. března.

Čtení z drhného listu sv. Pavla k Timotheovi 10, 17. 18. a 11, 8, 1—2, jako první čtení (ze mše Dilexisti) v den sv. panny nemučednice.

Evangelium podle sv. Matouše 25, 1—13, jako v den sv. Barbory, na str. 290.

Ve svátek sv. Kunhuty, císařovny, panny (v Čechách*).

3. března.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 7, 25—34.

- 25 **B**ratři, v příčině panen nemám příkazu Páně, ale radu dávám jako takový. jenž jsem došel milosrdenství od Pána,
26 abych byl věrným (rádcem). Myslím tedy, že jest dobré pro

27. Vysvětluje, které věci před moudrými jsou skryty, maličkým však se zjevují, ty totiž, že v Kristu Ježíši jest veškerá moc i moudrost, a že jediné skrze něho lze dojíti i pravého poznání Boha a jeho vůle i blaženosti. Práví: Všecky věci..., t. j. všecko, i božskou podstatu i božské poznání a božskou moc mám od Boha Otce odvěkým zplozením. A žádný nezná totiž dokonale... Otce, leč Syn... Musí tedy uvěřiti ve mne, vtěleného Syna Božího, a přijmouti mé učení, kdo chce náležitě poznati Boha Otce a vůli jeho.

28—30. Poněvadž jediné skrze Krista lze dojíti spásy, zve k sobě všechny, kteří lopotíce se, umdlévají zvláště hledáním pravdy ve věcech spásy a obtíženi jsou různými strastmi, jmenovitě břemenem hříchů. On občerství je zvláště sdělením pravdy, odpuštěním hříchův a udělením Boží milosti i blaha věčného. Jest sice i jeho jho — povinnosti, které ukládá — břemenem samo o sobě těžkým, ale ono stává se lehkým jeho milostí a zaslíbenou odměnou.

*) Jinde předčítají části z 2. Kor. 10, 17—11, 2 a Mat. 25, 1—13 jako první čtení v den sv. panny mučednice (z m. Dilexisti).

25—34. Poučuje, že zůstatí ve stavu panického (neženatém) se sice nepřikazuje, ale radí (25—28), a to proto, poněvadž v tom

přítomnou potřebu, ano že jest dobré člověku tak býti. Jsi-liž 27
vázán k manželce? Nehledej rozvazu. Prost-li jsi manželky? 28
Nehledej manželky. Oženíš-li se však, nezhrěšíš, a vdá-li se 29
panna, nezhrěší; avšak útrapy tělesné budou mítí (lidé) ta-
koví; já pak vás šetřím. Pravím však toto: Bratři, čas jest 30
krátký; zbývá, aby také ti, kteří mají manželky, byli tak,
jako by jich neměli, a ti, kteří pláčí, jako by neplakali, a kteří 31
se radují, jako by se neradovali, a kteří kupují, jako by v dr-
žení nebyli, a kteří užívají toho světa, jako by neužívali; 32
neboť tvárnost světa toho pomíjí. Přeji si však, abyste byli
bez starosti. Kdo není ženat, stará se o věci Páně, kterak by 33
se zalíbil Pánu. Kdo však se oženil, stará se o věci světské, 34
kterak by se zalíbil ženě, a jest rozdělen. A žena nevdaná,
totiž panna, myslí na věci Páně, aby byla svatá tělem i duchem
v Kristu Ježíši Pánu našem.

Evangelium podle sv. Mat. 13, 44—52 jako v den sv. Anny,
dne 26. července.

*Ve svátek blahoslaveného Bedřicha, opata řádu
premonstrátského.*

6. března.

Čtení z knihy Sirach. 45, 1—6, jako níže ve svátek sv. Jo-
sefa, pěstouna Páně (19. března), str. 314.

Evangelium podle sv. Matouše 19, 27—29, jako svrchu
v den Obrácení sv. Pavla, na str. 305.

krátkém čase, který člověku zbývá na tom světě ku zjednávání si
spásy, neženatí mohou snáze oddati se službě Boží než ti, kteří
jsou v manželství (29—35).

25. jenž jsem došel milosrdenství, t. j. jenž jsem
milosrdenstvím Božím byl omilostněn a k úřadu apoštolskému po-
volán, abych byl svědkem spolehlivým.

26. býti tak, t. j. neženat. — Pro přítomnou potřebu,
t. j. pro obtíže a strasti tohoto života, které v manželství bývají
zvláště veliké.

30. kteří pláčí, jako by neplakali, t. j. ti, kteří v bo-
lestech a strastech pláčí. nepouštějte se bolu svému, nýbrž počínejte
si tak zmužile, aby se zdálo, že nepláčete. Podobně platí o dalších
napomenutích.

31. t. j. ti, kteří užívají statků tohoto světa, neužívejte jich
měrou plnou, nýbrž, pokud jest toho potřebí, tak, aby se zdálo, že
jich takřka ani neužívají.

314 Na den sv. Jana z Boha, vyzn., sv. Řehoře pap.,
bl. Jana Sarkandra, sv. Josefa.

Ve svátek sv. Jana z Boha, vyznavače.

8. března.

Čtení z knihy Sirach. 31, 8—11. jako níže v den sv. Aloise
(21. června).

Evangelium podle sv. Matouše 22. 34—46 jako svrchu o neděli
sedmnácté po sv. Duchu, na str. 264.

*Ve svátek sv. Řehoře, papeže, vyznavače a učitele
církevního.*

12. března.

Čtení epištolní i evangelické jako v den sv. Ambrože,
na str. 294.

*Ve svátek blahoslaveného Jana Sarkandra, mučed-
níka.*

18. března.

Čtení z 2. Tim. 2, 8—10 a 3, 10—12 jako níže v den sv. Jiří,
na str. 318.

Evangelium z Mat. 10, 26—32 jako druhé čtení (ze mše
Laetabatur) v den několika svatých mučedníků.

V době velikonoční však čtení epištolní ze Sirach. 5. 1—5
jako níže ve svátek sv. Filipa a Jakuba, str. 323.

Ve svátek sv. Josefa, pěstouna Páně.

19. března.

Čtení z knihy Sirachovcovy 45, 1—6.

- 1 **M**ilý Bohu byl i lidem (. . .),¹⁾
jehožto památka je v požehnání.
- 2 Proslavil ho podobně jako svaté,²⁾
a velkým učinil ho na postrach nepřátel.³⁾

¹⁾ Co ve slovném smyslu řečeno tu o Mojžíšovi, obrací
církev na sv. Josefa (i na sv. opata).

²⁾ „svatí“ = andělé. Srv. Ž. 8, 6.

³⁾ Ranami v Egyptě a jinými na poušti.

Slovy jeho příšerné úkazy zkrotil,⁴⁾
slavným učinil ho před králi.⁵⁾

- 3 Dal mu přikázání pro svůj národ,
a svou velebnost mu ukázal.⁶⁾
4 Pro jeho věrnost a tichost si zasvětil jej.⁷⁾
vyvolil ho z veškerého lidstva.
5 Dopřál mu slyšet Boha, mluvu jeho,
kázal mu též, aby vstoupil do oblaku.⁸⁾
6 Dále — tváří v tvář mu dal přikázání,⁹⁾
zákon života a osvětlení.

Evangelium podle sv. Matouše 1, 18—21.*)

Když matka Ježíšova, Maria, byla zasnoubena Jose- 18
fovi, nalezena jest prve, než se sešli, těhotnou
z Ducha svatého. Josef pak, muž její, jsa spravedlivý a ne- 19
chtěje postaviti ji na odiv, odhodlal se propustiti ji tajně.
Když však o tom přemýšlel, hle, anděl Páně ukázal se 20
mu ve snách a řekl: Josefe, synu Davidův, neboť se při-
jmouti Marii, manželku svou; neboť co se v ní počalo.
z Ducha svatého jest. Porodí pak syna, a nazveš jméno 21
jeho Ježíš (Spasitel), neboť on spasí lid svůj od hříchů
jejich.

V den sv. Benedikta, opata.

21. března.

Čtení jako svrchu na den sv. Josefa, na str. 314.

Evangelium jako v den Obrácení sv. Pavla, na str. 305.

⁴⁾ Z rozkazu Mojžíšova pominuly rány egyptské.

⁵⁾ Před Faraonem, Schonem a Ogem.

⁶⁾ Srv. Ex. 33, 19 nn.

⁷⁾ Ke vznešenému úřadu, který Mojžíšovi světil.

⁸⁾ Srv. Ex. 20, 21.

⁹⁾ Ex. 33, 11.

*) Poznámky viz při evang. na Štědrý den.

Na slavnost Zvěstování blahoslavené Panny Marie.

25. března.

Čtení z proroka Isaiáše 7, 10—15.

Evangelium podle sv. Lukáše 1, 26—38.

Oboje jako ve středu suchých dnů adventních, str. 6—9.

V den sv. Haštala, mučedníka.

26. března.

Čtení z knihy Moudrosti 10, 10—14, jako níže v den sv. Víta,
str. 336.

Evangelium podle Mat. 16, 24—27, jako níže v den sv. Václava
(28. září), v době velikonoční však jako níže v den sv. Jiří
(24. dubna).

Ve svátek Sedmi bolestí Panny Marie,

v pátek před nedělí Květnou.

Čtení z knihy Judit 13, (22—25).

- 22 **P**oželhal tebe Hospodin mocí svou, nebo skrze tebe na
23 nic přivedl nepřátele naše. Požehnanás ty, dcero, od
24 Hospodina, Boha nejvyššího. nade všechny ženy na zemi! Po-
25 želhaný Hospodin, který stvořil nebe i zemi, nebo dnes jméno
tvé tak zvelebil, že nevymizí chvála tebe z úst lidí, ale
pamětlivi budou mocí Hospodinovy na věky. žes pro ně, pro
tíseň a svízele národa svého nešetřila života svého. ale
přispěla jsi na pomoc, aby nezahynul před obličejem Boha
našeho.

Evangelium podle sv. Jana 19, 25—27.*)

- 25 **Z**a onoho času stály u kříže Ježíšova jeho matka
a sestra matky jeho Maria Kleofášova a Maria
26 Magdalena. Tedy Ježíš uzřev matku a toho učeníka,
kterého miloval, an tu stojí, řekl matce své: „Ženo, hle,
27 syn tvůj.“ Nato řekl učeníkovi: „Hle, matka tvá.“ A od
té chvíle přijal ji ten učeník k sobě.

*) Poznámku viz při Umučení Pána našeho Ježíše Krista podle
sepsání sv. Jana (na Veliký pátek) k. 19, 26—27 str. 182.

V den sv. Isidora, biskupa, vyznavače a učitele církevního.

4. dubna.

Čtení epistolní i evangelní jako v den sv. Ambrože,
na str. 294.

*Ve svátek sv. Vojtěcha, biskupa, mučedníka
a patrona království českého.*

23. dubna.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 5, 1—6.*)

Bratři, každý velekněz, jsa brán z lidí, ustanovuje se pro lidi ve věcech, které se vztahují k Bohu, aby přinášel dary a oběti za hříchy (a to takový), který by mohl lítost mít nad nevědomými a bloudícími, jsa též sám obkličěn slabostí; a proto má za hříchy obětovati jak za lid, tak za sebe. A nikdo nebere té důstojnosti sobě sám, nýbrž jsa povolán od Boha, jakož i Aron. Tak ani Kristus neosobil si sám důstojnosti velekněze, nýbrž (dal mu ji ten), jenž k němu pravil: „Syn můj jsi ty; já dnes zplodil jsem tebe,“ jakož i na jiném místě dí: „Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedechova.“

Evangelium podle sv. Jana 10, 11—16.**)

Ja onoho času Pán Ježíš řekl fariseům: Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život za ovce své. Nájemník však a ten, kdo není (pravý) pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští ovce a utíká; a vlk lapá a rozhání ovce. Nájemník pak utíká, poněvadž jest nájemník a nezáleží mu na ovcích. Já jsem pastýř dobrý a znám své a znají mě moje, jako mě zná Otec, i já znám Otce; a život svůj dávám

*) Sv. apoštol chtěje dokázati, že Pán Ježíš jest veleknězem, udává dvě vlastnosti či známky pravého velekněze, totiž že podáváním obětí činí dosti za hříchy lidí a je smíruje s Bohem (v. 1—3), a že k té důstojnosti velekněžské povolán byl od Boha (v. 4), a ukazuje, že ty vlastnosti obě Pán Ježíš vskutku má (v. 5—10).

5. Slova „Syn můj.“ jsou ze žalmu 2, 7.

6. Slova „Ty jsi kněz.“ jsou ze žalmu 109, 4.

**) Poznámky viz při evang. na 2. neděli po velikonočních, str. 203.

- 16 za ovce své. Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince; také ty musím přivésti, a hlas můj slyšeti budou, a bude jeden ovčince a jeden pastýř.

V den sv. Jiří, mučedníka Páně.

24. dubna.

Čtení z druhého listu k Timotheovi 2, 8—10 a 3, 10—12.

- 8 **N**ejmilejší, pamatuj na Ježíše Krista, jenž jsa z potomstva Davidova. vstal z mrtvých podle evangelia mého, ve
9 kterém snáším utrpení až do vazby jako zločinec; avšak
10 slovo Boží není přivázáno. Proto všechno snáším pro vy-
volence, aby také oni dosáhli té spásy, která jest v Kristu
3, 10 Ježíši, i se slávou věčnou. Ty jsi však následoval
mého učení, způsobu života, úmyslu, mé víry, shovívavosti,
11 lásky, trpělivosti, mých pronásledování, utrpení, která se mi
přihodila v Antiochii, v Ikonii, v Lystře, pronásledování,
12 jaká jsem vytrpěl, a ze všech vytrhl mě Pán. Ale také všickni,
kteří chtějí pobožně žítí v Kristu Ježíši, budou pronásledo-
vání.

Evangelium podle sv. Jana 15, 1—7.

- 1 **J**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Já
2 jsem vinný kmen a Otce můj jest vinař. Každou ra-
tolest ve mně, která nenese ovoce, odejme a každou, která

2. Tim. 2, 8. podle evangelia mého, t. j. tak, jak všude učím a hlásám.

3, 10—17. Sv. Pavel připomíná Timotheovi dosavadní věrnost jeho i to, že v tomto životě nejen hlasatelé evangelia, nýbrž i spravedliví vůbec budou pronásledováni, nespravedliví pak vždy k horšímu spěti, povzbuzuje ho, aby proti učitelům nepravým pevně vytrval při učení Kristově.

15, 1. Pán Ježíš jest vinný kmen pravý, t. j. opravdový či takový, který se co nejdokonaleji srovnává s ideou vinného kmene, neboť uskutečňuje se v něm ve smyslu vyšším a proto i opravdovějším vše, co se děje ve vinném kmeni v příčině jeho ratolestí. Jako totiž ratolesti dostávají od kmene veškerou šťávu a sílu, aby rostly a plody vydávaly, tak i apoštolé a všickni věřící dostávají od Krista Pána milost a sílu, aby dobře a tak smýšleli, cítili a jednali, aby to bylo záslužné pro život věčný. — O t e c jest v i n a ř, pokud totiž On to jest, který onen vinný kmen štípil ustanoviv, aby druhá osoba božská se vtělila a Učitelem i Spasitelem lidstva se stala. On jest to také, který ratolesti, t. j. věřící opatruje a ošetřuje, kterýž i na ovoce či na dobré skutky právo má a jemuž přísluší konati soud nad nimi.

2. Ratolestmi, jež ovoce nenesou, rozumí ony věřící, kteří jsou sice členy církve, mystického to těla Kristova, a věří v jeho učení, avšak podle své víry nežijí, skutků dobrých nekonají.

nese ovoce, očistí, aby více ovoce nesla. Vy jste již čisti 3
tím slovem, které jsem vám mluvil. Zůstaňte ve mně, 4
a já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od
sebe, nezůstane-li ve kmene, tak ani vy, nezůstanete-li
ve mně. Já jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti; kdo 5
zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho,
neboť beze mne nemůžete činiti nic. Jestliže kdo ve mně 6
nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest; i uschne
a seberou ji a vrlnou na oheň, a bude hořeti. Zůsta- 7
nete-li ve mně a slova má zůstanou-li ve vás: cokoli bu-
dete chltíti, přoste a stane se vám.

Ve svátek sv. Marka, evangelisty Páně.

25. dubna.

Čtení z proroka Ezechiela 1, (10—14).¹⁾

Bly pak podoby těchto tvarů: podoba člověka, podoba 10
lva na pravé straně těch čtyř (živočichů), podoba býka na
levé straně těch čtyř (živočichů) a podoba orla vzadu těch

Ty Otce nebeský odejme od kmene vinného, t. j. zbaví je posvě-
cující milostí, bez které nelze konati skutky pro nebe záslužné ani
dojítí spasení. Ratolestmi pak, které ovoce nesou, roz-
umí ty, kteří nejen víru mají v učení Kristovo, nýbrž ji též dobrými
skutky osvědčují a tak ovoce dobrých skutků vydávají. Ty Bůh
očistí, t. j. zdokonalí je jednak tím, že vnitřním vnučením, po-
vzbuzováním a varováním, neb vnějšími útrapami a zkouškami
různých vad a nedostatků je zbaví a v dobrém utvrdí, jednak tím,
že udělením větší milosti jim pomůže, aby četnější a znamenitější
skutky dobré mohli činiti a tak větší užitek přinášeti. Nepostačí
tedy ke spasení pouhá víra, nýbrž třeba dobrých skutků, jimiž by se
víra osvědčovala. O těch, kteří v Krista ani nevěří, Pán Ježíš tuto
ani se nezmiňuje, neboť mluví k těm, kteří jako ratolesti plodné
byli s ním věrou a láskou spojeni.

3. tím slovem, které jsem vám mluvil, t. j. veškerým
učením mým jakožto předmětem víry a první podmínkou etnosti nad-
přirozených.

7. Zůstanou-li slova má ve vás, t. j. ve vaší mysli
a vůli a v srdci či budete-li v učení mé věřiti a z lásky ke mně jim
se řídit. Pod touto podmínkou vyslyší Kristus všechny prosby těch,
kteří s ním zůstanou ve spojení věrou a láskou. Neboť kdo v Krista
pevně věří, jej miluje a z lásky k němu učení jeho zachovává, ten
silen jsa milostí Boží neprosí, leč za věci bohumilé, leč za to, co
směřuje ke cti a chvále Boží neb ke spasení duší; a takové prosby
ovšem oslyšeny nebudou, a to tím méně, poněvadž splněním jejich
působí se k tomu, aby člověk konaje skutky dobré, oslavoval Boha
Otce a tak plnil poslední a nejvyšší svůj úkol životní.

¹⁾ Prorok vidí velebnost Boží, vznášející se nad cheruby,
kteří rozumností a svobodnou vůlí podobají se člověku, svou

- 11 čtyř (živočichů). Křídla jejich byla do výše roztažena; dvě křídla každého z nich se dotýkala, a dvě přikrývala těla jejich.
- 12 Každý (ten živočich) chodil čelem vpřed; kam je duch pudil,
- 13 tam kráčeli, a neobraceli se, když chodili. A bylo zřítí, že podoba živočichů je jako uhlí, planoucí ohněm, a jako by hleděl člověk na pochodně; mezi živočichy kmital se velmi
- 14 jasný oheň, a z ohně vycházely blesky. A (ti) živočichové chodili sem a tam jako kmitavý blesk.

Evangelium podle sv. Lukáše 10, 1—9.

- 1 **Z**a onoho času Pán vyvolil ještě jiných sedmdesát
dva a poslal je po dvou před sebou do každého
- 2 města i místa, kam hodlal sám přijíti. I pravil k nim: Žeň
sice mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní,
- 3 aby poslal dělníky na žeň svou. Jděte; aj já posílám vás
- 4 jako ovce mezi vlky. Nenoste (s sebou) měšce, ani
- 5 mošny, ani obuvi. a nikoho na cestě nepozdravujte. Do
kteréhokoli pak domu vejdete, napřed řekněte: „Pokoј
- 6 domu tomuto.“ A bude-li tam člověk pokoje hodný, spo-

silou jej převyšují jako lev a býk, a pohyblivostí vynikají nad něho jako orl. — Podle těchto cherubů zobrazovány bývají znaky evangelistů. Matouš má ve štítě člověka, Marek lva, Lukáš býka, Jan orla.

1—9. Učeníky ty zvolil sice na své cestě ku slavnosti stánkův, ale ještě v Galilei. Poslav je před sebou do měst judských, aby připravovali na jeho příchod, chtěl tak zvláštní měrou nabídnouti židům tamním opětne milost svou a polhnouti je, aby vstoupili do jeho království. Zároveň ustanovil tím pomocníky apoštolů a ukázal, že chce, aby vedle biskupů, jakožto nástupcův apoštolů, byli v církvi ještě jiní, kteří by byli opatřeni mocí ne sice rovnou, ale přece podobnou té, kterou mají biskupové, a aby vykonávali ji v podřízenosti biskupům. Proto rozesílaje je udělil jim podobnou moc a podobná naučení, jako byl dal apoštolům, když je rozesílal. Viz Mat. 9, 37—10, 16; Mark. 6, 7—11.

4. Chtěje, aby se mu podobali také způsobem života a důvěřovali ve všem v božskou prozřetelnost, nakázal, aby nebrali s sebou měšce s penězi, ani mošny či tašky cestovní s pokrmy, ani obuvi, ovšem mimo tu, kterou měli na nohou, jakož i aby nepozdravovali nikoho na cestě, způsobem totiž zdržujícím, u židův obvyklým, při němž se navzájem vyptávali, jak se jim vede a j., a radost projevovali, byla-li odpověď uspokojivá. Nabádaje tak. čelil hlavně k tomu, aby se nezdržovali ani přípravami na cestu, ani zbytečnými hovory s jinými, nýbrž důvěřující ve svých potřebách v boží prozřetelnost, bez prodlení a horlivě vykonávali úkol jim svěřený.

6. člověk pokoje hodný, doslovně syn pokoje, t. j. pokoje duševního. Někteří vykládají hebraistický výraz „syn pokoje“ o člověku mírumilovném. — Pozdravení „pokoј tobě, pokoj

čine na něm pokoj váš, pakli ne, vrátí se k vám. V tom 7
domě pak zůstávejte jedouce a pijíce, co mají; neboť
hoden jest dělník mzdy své. Nepřecházejte z domu do 8
domu. A do kteréhokoli města vejdete a přijmou vás, 9
(tam) jezte, co vám předloží, a uzdravujte nemocné,
kteří jsou v něm, a rcete jim: „Přiblížilo se k vám
království Boží.“

*Na slavnost (ochrany) sv. Josefa, snoubence Panny
Marie a patrona celé církve.*

Ve středu po druhé neděli po velikonocech.

Čtení z knihy Mojžíšovy 49, 22—26.

- 22 **P**lodným odnožem jest Josef,
plodným odnožem a krásného vzezření;
jeho ratolesti se rozbíhají po zdi.
23 Dráždí ho, roztrpčují
a závidí mu lučištníci.

vám, pokoj domu tomuto“ a pod. bylo u židův pouhou formulí zdvořilostní; v ústech apoštolů a učeníků Páně však mělo býti účinným vyprošováním Božího požehnání a Božích milostí pro toho, kdo by jich byl hoden. Aby však učeníci Páně nepřišli do rozpaků, mají-li komu oním pozdravem milostí Božích vyprošovati, nevzdouce, zdali jich jest hoden, přičiňuje slova: p a k l i n e b u d e hoden, pokoj váš v r á t í s e k v á m, t. j. bude to tak, jako byste onoho pozdravení nebyli vyslovili, člověk onen nebude účasten pokoje a dobra, kterého byste mu vyprošovali svým pozdravením.

7—8. t. j. Buďte spokojeni s tím, co vám dají k jídlu, byť to byla strava prostá, a nepřecházejte k jinému, u něhož byste se snad měli lépe, jednak abyste dosavadního hostitele svého neurazili, jednak aby se nezdálo, že vám více záleží na vlastním pohodlí a blahobytu, nežli na duševním prospěchu jiných.

22. Patriarcha Jakob dává požehnání svému synu Josefovi (egyptskému). Josef jest odnožem vzatým z Jakoba, poněvadž jest jeho synem. Jasněji jest podle textu hebrejského:

Ovocný stromek jest Josef,
ovocný stromek u pramene,
jeho ratolesti přerůstají zeď.

Pojem plodnosti naráží na význam slova Josef; znamenat slovo j a s a f rozmnožiti, přidati.

23. Jako záviděli bratři Josefovi, tak budou různí nepřátelé (=lučištníci) záviděti jeho potomstvu (kmenu Efraimovu a Manasovu), budou proti němu bojovati, než marně.

- 24 (Avšak) neochvějně trvá jeho luk,
pouta rukou i ramen jeho rozvázala
ruka Silného Jakobova;
odtud stal se pastýřem a skalou Israelovou.
- 25 Bůh otce tvého bude tvým pomocníkem,
a Všemohoucí bude ti žehnati
hojným požehnáním s nebe shora,
hojným požehnáním hlubin odpočívajících dole,
hojným požehnáním prsů i lůna.
- 26 (Toto) požehnání tvého otce bude větší,
než požehnání otců jeho,
dokud nevzejdou vzácné plody pravěkých pahorků,
(Tato požehnání) sneste se na hlavu Josefovou,
na téměř toho, jenž jest knížetem mezi bratry.

Evangelium podle sv. Lukáše 3, 21—23.

- 21 **Z**a onoho času stalo se, když všecken lid dal se pokřtít a když Ježíš byl pokřtěn a se modlil, otevřelo
- 22 se nebe, a Duch svatý v tělesné způsobě jako holubice sestoupil na něj a hlas s nebe zazněl: „Ty jsi Syn můj
- 23 milý, v tobě se mi zalíbilo.“ A ten Ježíš, když počínal, byl as ve třiceti letech, jsa, jak se domnívali, synem Josefovým.

24. V tčebto bojích bude potomstvo Josefovo vítěziti. — Silný Jakobův = Bůh. — Jako Hospodin rozvázal pouta na rukách Josefových v Egyptě, tak bude bdíti nad jeho potomstvem, aby mělo vždycky volné, svobodné ruce pro luk a střely. Poněvadž Bůh Josefa takto vedl, stal se Josef pastýřem (t. j. živitelem) a skalou (t. j. ochranou) Israelovou (= svého otce a celé rodiny) Podle hebrejsk. však vztahuje se poslední řádek toboto v. na Boha. Působení, že ruce potomstva Jakobova zůstávají stále ňvižné, přichází z místa, „kde jest pastýř, skála to Israelova“, odkudž plynou také požehnání následující.

Požehnání shora = déšť a rosa. — Požehnání hlubiny jsou četné a vydatné prameny v území potomstva Josefova. — Požehnání prsů i lůna = hojnost potomstva a plodnost zvířat, která budou v území jeho žiti.

26. Josefovi se dostává hojnějšího požehnání, než se dostalo jemu od Isáka a Abrahama. — Pahorky pravéké = pahorky Palestiny. Požehnání, které tyto pahorky přinášeti budou potomstvu Josefovu (role, pastviska, stromy atd.) jsou obrazy šťastných dob mesiášských, podobné jako svrchu hojnost vína (v. 11. a 12.). Poněvadž již dříve (v hl. 48) dal Jakob zvláštní požehnání Efraimovi, platilo požehnání zde udělené Josefovi Efraimovcům. Josef vynikal nad ostatní bratry tím, že jeho potomstvo tvořilo dva kmeny israel-ské, kdežto z každého bratra vyšel jen jeden kmen. — Kníže = doslovně nazirejský, t. j. oddělený, vyvýšený nad...

23. Když počínal, totiž úřad svůj.

Ve svátek sv. apoštolů Filipa a Jakuba (Malého).

1. května.

Čtení z knihy Moudrosti 5, 1—5.*)

- 1 **T**ehdy státi budou spravedliví s velikou důvěrou
proti těm, kteří (kdysi) snižovali je,
a kteří mařili námahy jejich.
- 2 Vidouce to budou zděšeni hroznou bázni,
a budou hroziti se nenadále spásy.
- 3 Říkat budou si vespolek kajíce se,
z duše sklíčené budou hořekovati:
„To jsou ti, kteří byli nám kdysi na posměch,
a které tupit bylo naším zvykem.
- 4 My nemoudří mněli jsme, že jejich život je šilenství,
a jejich konec že jest bezectný.
- 5 Aj, kterak připočtení jsou k synům Božím,
a mezi svatými jest úděl jejich.“

Evangelium podle sv. Jana 14, 1—13.**)

- Z**a onoho času řekl Pán Ježíš učeníkům svým: Ne- 1
rmutiž se srdce vaše. Věříte v Boha, i ve mne věřte. 1
V domě Otce mého jest příbytků mnoho; kdyby ne, byl 2
bych vám to řekl, neboť jdu, abych vám připravil místo. 2
A jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase 3
a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já. A kam 4

*) Poznámky viz níže při evang. na den sv. mučedníka v čas velikonoční.

**) Pán Ježíš louče se při poslední večeři se svými apoštoly, povzbuzuje je k pevné víře v něho (v. 1) a těší ujišťováním, že odejde také k jejich prospěchu, aby jim totiž připravil místa (2—4). Byv pak přerušen Tomášem a Filipem, poučuje je o tom, že mimo přirozenost lidskou má také přirozenost, podstatu božskou, a to ne jinou, než kterou má Otec, ač osobou jest odlišný od osoby Otcovy (5—14).

2. aby připravil místo, tím totiž, že svou smrtí, vzkříšením a nanebevstoupením přístup do nebe (hříchem uzavřený) otevře a skrze Ducha sv. uschopní je konati skutky pro nebe záslužné.

3. Přijdu zase. Rozumí tu pravděpodobně i příchod při smrti jejich (a vůbec věrných vyznavačů svých), kdy přijímá k sobě duše jejich, i příchod viditelný na konci světa, kdy duše jejich budou zase spojeny s těly svými, aby i s nimi požívaly blaha věčného.

4. Kam jdu, víte... víte totiž, že jdu k Otci a že skrze mne také vy můžete k němu přijíti.

- 5 já jdu, víte, i cestu znáte. Řekl mu Tomáš: Pane, nevíme,
 6 kam jdeš; i kterak můžeme znáti cestu? Ježíš řekl jemu:
 Já jsem cesta a pravda a život: nikdo nepřichází k Otci
 7 leč jen skrze mne. Kdybyste byli poznali mne, byli byste
 poznali i Otce mého; a od této chvíle poznáte ho, a viděli
 8 jste jej. Dí jemu Filip: Pane, ukaž nám Otce, a dostačí
 9 nám. Ježíš řekl jemu: Tak dlouhý čas jsem s vámi, a ne-
 poznali jste mne, Filipe? Kdo vidí mne, vidí i Otce.
 10 Kterak ty pravíš: „Ukaž nám Otce?“ Nevěříš-li, že já
 v Otci a Otec ve mně jest? Slova, která já mluvím vám,
 nemluvím sám od sebe, ale Otec, který zůstává ve mně,
 11 činí skutky své. Nevěříte-li, že já v Otci a Otec ve mně

5. Právil tak, přes to, že znal i Boha Otce i Pána Ježíše a jeho učení; neboť ani on, ani ostatní apoštolé nebyli si vědomi toho, že Bůh Otec jest cílem, k němuž Kristus spěje, a že Pán Ježíš jest tou cestou, po které lze přijíti k Otci, t. j. do věčné blaženosti.

6. Prohlašuje tak, že pouze On, a nikdo jiný jest to, skrze něhož lze přijíti do nebe. Cestou jest Pán Ježíš, a) pokud nám ukázal cestu či rád stanovil, jehož šetrice, života věčného dojdeme; b) pokud nám jest na této cestě vůdcem, či pokud nás buď svým příkladem aneb skrze církev svou ke spáse vede; c) pokud nám (ve sv. svátostech) sílu a pomoc dává, abychom ve všech okolnostech života na cestě ctností vytrvali. Cestou tou jest proto a) potud, poněvadž a) pokud jest pravdou a životem. Neboť jsa pravdou, jest nejen učitelem, nýbrž i zdrojem pravdy, a jako takový nejen pravdu neklamnou zjevil, nýbrž i bez porušení ji v církvi darem neomylnosti udržuje a nás světlem víry k poznání jí přivádí. A jsa životem, jest i dárce vškerého života i jeho zdrojem a původcem, a jako takový nejen k životu nadpřirozenému či k životu milosti nás povznáší, nýbrž i život tento v nás udržuje a k oné dokonalosti přivádí, při níž člověk Boha dokonale pozuává a požívá a tak věčnému blahu se těší.

7. Míni poznání dokonalé, poznání lidské i božské přirozenosti jeho a zejména též toho poměru, ve kterém jest k Otci, že totiž jako Syn Boží jest od Boha Otce od věčnosti zploden. Kdyby byli měli toto poznání o Kristu, byli by poznali dokonale též Otce, neboť jako Bůh má touž podstatu, kterou má Otec, a z toho poměru, ve kterém on jako Bůh stojí k Bohu Otci, patrný jest poměr, ve kterém Otec jest k němu. Od této chvíle, t. j. již co nejdříve, poznají ho též dokonale, tak brzy, že lze říci, že ho již znají (jakož vyjadřují vážné rukopisy řecké i latinské, kladouce čas přítomný). Neboť ještě tuto noc, dříve než odejdou z večeřadla, Pán Ježíš vyloží jim svůj poměr k Otci, a co jim zůstane ještě nejasno, vysvětlí se jim, až vstane z mrtvých, zvláště pak, až vstoupě na nebesa, sešle jim Ducha svatého. Přece však Otce již viděli, t. j. nedokonale již ho poznali, a to tehdy již, když se dověděli, že on jest Synem Božím, a poznání to většilo se tím více, čím lépe poznávali bytost Kristovu.

11. t. j. jsem celou svou podstatou v Otci, a Otec jest celou svou podstatou ve mně; ačkoli tedy co do osoby jsem od Otce od-

Jest? Ne-li, pro skutky samy věřte. Amen, amen pravím 12
vám: Kdo věří ve mne, bude i on činiti skutky které já
činím, ano větší nad ty bude činiti, neboť já jdu k Otci.
A začkoliv budete prositi (Otce) ve jménu mém, 13
učiním to.

*Ve svátek sv. Zikmunda, krále, mučedníka
a patrona českého.*

2. května.

Čtení jako svrchu na den sv. Filipa a Jakuba, na str. 323.

Evangelium jako svrchu v den sv. Jiří, na str. 318.

Ve svátek Nalezení sv. Kříže.

3. května.

Čtení z listu sv. Pavla k Filippenským 2, 5—11.

Bratři, to zajisté smýšlení mějte v sobě, které bylo 6
i v Kristu Ježíši, jenž jsa ve způsobě Boží, nepokládal 7
toho za věc uloupenou, že jest rovný Bohu, nýbrž sebe sama
zmařil přijav způsobu služebníka tím, že podoben se stal
lidem a ve vnějším zjevu svém byl shledán jako člověk.
Ponižil sebe sama stav se poslušným až k smrti, a to k smrti 8
kříže. Proto také Bůh povýšil ho a dal mu jméno, které jest 9
nade všecko jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré 10
koleno, nebesťanů, pozemšťanů i těch, kteří jsou v podsvětí,
a aby každý jazyk vyznal, že Pánem jest Ježíš Kristus ke 11
slávě Boha Otce.

lišný, co do podstaty nelišm se od něho. Pro skutky věřte.
Srovn. 10, 37—38 na str. 121., kde Pán Ježíš také odkazuje ke svým
skutkům, dáváje tak na jevo, že nežádá víry slepé, nýbrž rozumné.

12—13. větší skutky bude činiti. Pán Ježíš totiž omezil
svou činnost pouze na Palestinu a shromáždil kolem sebe malý
hlouček věrných, apoštolé však měli působiti také mimo Palestinu
a i pohanské národy přiváděti k pravé víře. Měli tak činiti proto,
že Ježíš šel k Otci, a že učiní, zač budou prositi Otce ve jménu
jeho. Jda totiž k Otci do nebe cestou kříže, dokoná dílo vyku-
pitelské a odstraní tím překážku, která by nejvíce stála v cestě
spasitelnému působení jejich, a tím, že přijma v nebi oslavení
lidské přirozenosti své, učiní, zač budou prositi, přispěje sám
měrou nejvydatnější k zdárn jejich prací.

5—11. Poznámky viz při čtení na neděli Květnou při mši sv.,
na str. 129.

Evangelium podle sv. Jana 3, 1—15.

- 1 **N**a onoho času byl jeden člověk z fariseů, jménem
 2 Nikodém, náčelník to židovský. Ten přišel k Ježíšovi v noci a řekl jemu: Mistře, víme, že jsi od Boha vyšel jako učitel; neboť nikdo nemůže činiti těch divů,
 3 které ty činíš, není-li Bůh s ním. Ježíš odpověděl a řekl jemu: Amen, amen pravím tobě: Nenarodí-li se kdo
 4 znova, nemůže viděti království Božího. Dí jemu Nikodém: Kterak může člověk se naroditi jsa stár? Může-liž po druhé vejíti v život matky své a se (opět) naroditi?
 4 Ježíš odpověděl: Amen, amen pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha (svatého), nemůže vejíti
 6 do království Božího. Co se narodilo z těla, tělo jest,
 7 a co se narodilo z Ducha, duch jest. Nediv se, že jsem

3, 1—2. Náčelník židovský, t. j. člen velerady. Také někteří členové velerady pojali jakousi viru v Ježíše Krista. Zejména Nikodém, pozoruje zázraky jeho, uznával, že jest poslancem Božím, a srovnává jednání jeho s proroctvími, tušil, že jest zaslíbeným Vykupitelem. Ale neměl o tom jistoty; tím méně znal, že Ježíš jest Synem Božím. Chtěje tedy zjednat si jistotu, šel k němu, ale nikoli ve dne (neboť ostýchal se lidí, zejména těch členů velerady, kteří se zaujali proti Ježíšovi), nýbrž v noci.

3. Nikodém chtěl se na to nejspíše tázati Ježíše, zda jest Vykupitelem, který by obnovil říši Davidovu, a které jsou podmínky, aby kdo mohl vstoupiti do království mesiánského. Ale Pán Ježíš, chtěje ukázati vševědoucnost svou, předešel ho pravě: Nenarodí-li se kdo atd. Mínil tím znovuzrození duchovní, které se děje na křtu sv. (po případě křtem krve neb křtem žádosti) a jest nutnou podmínkou, aby kdo stal se údem církve a dědicem blaha věčného.

5. Poněvadž Nikodém neporozuměl odpovědi Kristově, vyjádřil se nyní jasněji prohláshuje, že miní nikoli znovuzrození tělesné, přirozené, nýbrž duchovní, nadpřirozené, které se děje vodou a Duchem svatým (na křtu sv.).

6. Ukazuje potřebu duchovního znovuzrození v tento rozum: Platí zajisté také zde pravidlo, že každý účinek jest toho rodu, kterého jest jeho příčina. Co se tedy narodilo z těla, tělo či tělesné jest, t. j. kdo přirozeným řádem narodil se tělesně, přináší s sebou ono poskvrnění, které mu brání, aby nevešel do království Božího, co však se narodilo z ducha, duch či duchovní jest, t. j. kdo řádem nadpřirozeným narodil se duchovně, toho očistil Duch sv. od oné skvrny a posvětil ho, dal mu právo na život věčně blažený v království Božím. Byť tedy i možno bylo naroditi se znova tělesně, neprospělo by mu k jeho spáse, kdyby nenarodil se znova duchovně.

ti řekl: Musíte se znova naroditi. Vítr vane, kde chce, 8
 a slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází a kam jde;
 tak jest to při každém, kdo se narodil z Ducha. Nikodém 9
 odpověděl a řekl jemu: Kterak se to může státi? Odpo- 10
 věděl Ježíš a řekl jemu: Ty jsi učitelem v lidu israel-
 ském, a toho nevíš? Amen, amen pravím tobě: Co víme, 11
 to mluvíme, a co jsme viděli, to dosvědčujeme, a — svě-
 dectví našeho nepřijímáte. Jestliže jsem vám pověděl 12
 věci pozemské, a nevěříte, kterak uvěříte, povím-li vám
 věci nebeské? A nikdo nevstoupil na nebe, leč jen ten, 13
 jenž s nebe sestoupil, (totiž) Syn člověka, který jest
 v nebi. A jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí 14
 povýšen býti Syn člověka, aby nikdo, jenž v něho věří, 15
 nezahynul, nýbrž měl život věčný.

8. Na vysvětlenou toho, co řekl o znovuzrození, srovnává působení větru s působením Ducha sv. při znovuzrození duchovním. Jako totiž vítr věje, kde chce, tak Duch sv. obrozuje (znovuzrozuje), koho chce; neboť znovuzrození je dílem Boží milosti. A jako člověk slyší sice vanot větru, ale neví, kde se počal, ani, kam až přijde a kde přestane, tak může i při člověku duchovně znovuzrozeném pozorovati sice působnost Ducha sv. z účinků, ale vyložití, kterak znovuzrození to v duši se počalo, kterak mysl jeho proměnilo, ke kterému až stupni svatosti jej povznese a povznese, zkrátka pochopiti celý postup znovuzrození nemůže.

9. Kterak se to může státi? aby totiž člověk nešetře zařízení starozákonních, stal se již údem království Božího, když se zrodí z vody a Ducha sv. (Nikodém totiž myslel podobně jakož i jiní židé, že židé již pro svůj původ od Abrahama mají právo na království mesiánské, a nemohl proto pochopiti, že by také jim bylo potřebí znova se zroditi z vody a Ducha sv., a to tím méně, poněvadž Pán Ježíš ani slovem se nezminil o zařízeních starozákonních, jež předobrazovala království mesiánské.)

10. Řekl tak, poněvadž i starozákonní proroci předpověděli znovuzrození duchovní, jež by se dělo vodou bez ohledu ke starozákonním zřízením (na př. Zach. 13, 1; Ezech. 36, 25).

11—13. Udv Pán Ježíš duchovní znovuzrození jakožto podmínku, aby kdo mohl státi se údem mesiánského království, a ukázav, že podmínka ta není v odporu se Zákonem Starým, nýbrž v něm předpověděna, nevysvětluje dále, nýbrž žádá víry, a to i pro naprostou spolehlivost svědectví své (v. 11), i proto, že by jinak Nikodém (a vůbec nikdo) nebyl schopen, aby poznal a věrou přijal důležité pravdy vyšší, o nichž mimo něj (Krista) nemůže nikdo poučiti (v. 12—13). — Věci pozemské, t. j. věci, které, ač jsou nadpřirozeny, dějí se přece v lidech na zemi, na př. znovuzrození duchovní a omlouštění člověka. Věci nebeské, t. j. tajemství, jež se dějí v nevýslovné podstatě Boha samého.

14—15. Jednou z takových věcí nebeských, jehož by nikdo nepoznal, kdyby ho Bůh nebyl zjevil, jest tajemství o vykoupení

V den sv. Gotharda, biskupa, vyznavače.

4. května.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 7, 23—27.*)

- 23 **B**ratři, (z potomků Leviových) učiněno jest kněžství mnoho,
 24 poněvadž jim smrt bránila, aby nezůstávali, tento však
 25 má kněžství nepomíjející, poněvadž zůstává na věky; proto
 26 také může dokonale spasit ty, kteří přistupují k Bohu skrze
 26 něho, jsa vždycky živ, aby za ně orodoval. Takový zajisté
 27 příslušel nám velekněz, svatý, nevinný, neposkvřněný, od-
 dělený od hříšníků a vyvýšenější nad nebesa, jenž nemá po-
 třebí každého dne, jako velekněží, konati oběti nejprve za
 hříchy svoje, potom (za hříchy) lidu; toto učinil najednou,
 obětovav sebe sama (Ježíš Kristus, Pán náš).

Evangelium podle sv. Matouše 24, 42—47.

- 42 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Bděte,
 43 neboť nevíte, v kterou hodinu Pán váš přijde. To pak
 vězte: Kdyby hospodář věděl, v kterou hodinu přijde
 zloděj, bděl by a nenechal by podkopati domu svého.
 44 Protož i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde
 45 v hodinu, kterou nevíte. Kdo medle jest ten služebník
 věrný a opatrný, jehož ustanovil pán jeho nad čeledí

člověka. O tom mluví v těchto verších, poučuje spolu, že Bůh vykoupil člověka z pouhé lásky, a že člověk musí věřit v Krista (věrou živou), chce-li se státí účasten milostí, jež nám Kristus svým dílem zasloužil.

*) Poznámky viz níže při čtení v den sv. Cyrila a Metoděje, dne 5. července.

42. Pán Ježíš poukázav na to, jak neznáma jest doba příchodu jeho k soudu (i smrti naší), vybízí k bdělosti a svědomitému konání povinností.

44. Buďte připraveni, t. j. stále v takovém stavu duševním (v stavu milosti), abyste, kdyby Pán náhle přišel (neb vás povolal) k soudu, mohli obstát a přijati býti mezi nebešťany. Jsou ta slova řečena ke každému, ačkoli každý za života posledního soudu se nedočká; neboť hodinou příchodu Kristova k soudu rozuměti jest nejen dobu příchodu jeho k soudu poslednímu, nýbrž i hodinu smrti, po které nastane soud soukromý a která jest také nejistá.

45—51. Na příkladech ukazuje, co má člověk činiti a čeho se varovati, aby při soudu obstál; má věrně podle vůle Boží konati své povinnosti (zastávat úřad svůj, užívati svých sil) a varovati

svou, aby jim dával pokrm včas? Blahoslavený jest slu- 46
žebník ten, jehož pán jeho přijde nalezne, že tak činí.
Amen pravím vám, že ustanoví jej nade vším statkem 47
svým.

V den sv. Floriana, mučedníka.

4. května.

Čtení z knihy Moudrosti 5, 1—5 jako výše v den sv. Filipa
a Jakuba, na str. 323.

Evangelium podle sv. Jana 15, 1—7 jako výše v den sv. Jiří,
na str. 318.

V den sv. Stanislava, biskupa, mučedníka.

7. května.

Čtení z knihy Moudrosti 5, 15 jako výše v den sv. Filipa
a Jakuba, na str. 323.

Evangelium podle sv. Jana 15, 1—7 jako výše v den sv. Jiří,
na str. 318.

V den sv. Isidora, rolníka, vyznavače.

15. května.

Čtení z listu sv. Jakuba 5, 7—8, 11, 16—18.

Bratři, vytrvejte trpělivě až do příchodu Páně. Ille, rolník 7
očekává drahocenného plodu zemského, jsa trpěliv, až
obdrží (plod) raný i pozdní. Trpěliví buďte i vy, posilňte 8

se v té příčině všeliké bezstarostnosti a nedbalosti. Služebníkem ustanoveným nad čeledí rozumí předem apoštoly, potom biskupy a kněze, jimž jest svěřena duchovní správa věřících. Pokrmem miní hlásání svého (Kristova) učení, poučování, napominání, varování, prisluhování svátostmi, dobrý příklad a j.; ten mají podávati věřícím včas, t. j. způsobem přiměřeným rozumu, potřebám a schopnostem jednotlivých věřících a poměrům časovým.

47. t. j. na výsost jej odmění, věčnou totiž blažeností a slávou.

7—11. Povzbuzuje k vytrvalé trpělivosti (i v čas utrpení), poukazuje na příklad rolníkův i Jobův a na příští odměnu.

7. až obdrží (plod) raný i pozdní. Předmět k slovu obdrží schází v četných rukopisech, i nejstarších (vatikánském), taktéž ve Vulgátě; některé rukopisy doplňují slovo děšť (δέρσιν —

- 11 srdcí svých, neboť příchod Páně se přiblížil. Ille, blahoslavíme ty, kteří vytrvali trpělivě; o trpělivosti Jobově jste uslyšeli a konec od Pána jste viděli, že totiž Pán jest velmi
- 16 slitovný a milosrdný. Vyznávejte se tedy jedni druhým z hříchů svých a modlete se za sebe vespolek, abyste byli uzdraveni; mnoho může modlitba spravedlivého usilovná.
- 17 Eliáš byl člověk podrobený utrpením jako my, a prosil modlitbou, aby nepršelo na zemi; i nepršelo po tři roky a šest měsíců. A opět se modlil; i vydalo nebe déšť a země dala úrodu svou.

Evangelium podle sv. Jana 15, 1—7 jako výše v den sv. Jiří, na str. 318.

Ve svátek sv. Jana Nepomuckého, patrona českého.

16. května.

Čtení z knihy Sirachovcovy 21, 26—31.

- 26 **B**lázen¹⁾ dveřmi do domu nahlédává,
ale muž ukázněný postojí venku.
- 27 Neukázněný poslouchá skrze dveře,
moudrý však nerad slýchá hanlivé řeči.
- 28 Ústa nemoudrých nerozvázně mluví;
ale moudří slova svá na vázkách váží.
- 29 V ústech mívají bláhoví svoje srdce;²⁾
ale moudří mívají ústa svá v srdci.
- 30 Bezbožný když satanovi zlořečí,
zlořečí tím samému sobě.³⁾
- 31 Donašeč sebe sama poskvřňuje,
mezi všemi bývá nenáviděn,
[i kdo s ním obcuje, docházívá zášti.
Mlčelivý a rozumný, ten ctěn bývá.]

pluviam), jiné (a to i sinajský a latinský rukopis korbetský) doplňují slovo plod či úrodu (καρπὸν, fructum). Tento doplněk přiléhá vhodně k souvislosti; jest tedy zajisté správný.

Další poznámky viz při epístole v křížové dny, na str. 210.

¹⁾ Blázen, t. j. člověk, který není hluboce proniknut náboženstvím, slídí po novinkách, zejména takových, které ubližují bližnímu na cti.

²⁾ Člověk bez náboženství neumí v srdci svém ukrýti žádné tajemství; co má v srdci, to vše také má na jazyku. Člověk však hlubokého nábožensko-mravního přesvědčení dovede ovládati jazyk, a tak se zdá, že ústa jeho jsou němá a ukrýtá v prsou jako srdce.

³⁾ Když postihne bezbožného neštěstí, přičítá to satanovi, a zapomíná, že by satan moci nad ním neměl, kdyby svými hříchy nebyl ho přivolal, a s ním se spolčil. Sobě tedy nechat přičítat vinu na svém neštěstí!

Evangelium podle sv. Matouše z 11, 2—10.*)

Za onoho času Jan uslyšev ve vězení o skutečích 2
Kristových, poslal (k němu) dva z učeníků svých 3
a vzkázal mu: „Ty-li jsi ten, který přijítí má, či-li ji- 4
ného čekáme?“ A Ježíš odpovídaje řekl jim: „Jděte 5
a zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: slepí vidí, 6
kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluchí slyší, mrtví 7
vstávají z mrtvých, chudým zvěstuje se evangelium, 8
a blahoslavený jest, kdo nebude se horšiti nade mnou. 9
Když pak oni odcházeli, počal Ježíš mluvit k zástupům 10
o Janovi: Co jste vyšli na poušť vidět? třtinu-li 11
větrém se klátící? Ale co jste vyšli vidět? člověka-li 12
měkkým rouchem oděného? Aj ti, kteří měkká roucha 13
nosí, v domech královských jsou. Ale co jste vyšli 14
vidět? Proroka-li? Zajisté; pravím vám, i více nežli 15
proroka; neboť tento jest to, o němž jest psáno: Aj já 16
posílám anděla svého před tváří tvou, který připraví 17
cestu tvou před tebou.“

Ve svátek sv. Ferdinanda, krále, vyznavače.

30. května.

Čtení epištolní i evangelní jako čtení druhé v den sv. vyzna-
vače nebiskupa (1. Kor. 4, 9—14; Luk. 12, 32—34).

Ve svátek sv. Norberta, vyznavače, biskupa.

6. června.

Čtení z knihy Sirachovcovy 44, 16a, 17, 20bc, 22, 25, 26a,
27; 45, 3ac, 8, 19cd, 20c.

16a (**P**ohlíhle, kněz veliký, jenž) Bohu (ve dnech svých) líbil se,¹⁾
17 a byl shledán (mužem) spravedlivým,
že se stal v dobách hněvu spasitelem.²⁾

---

*) Poznámky viz na str. 3 a 4 při druhé neděli adventní.

¹⁾ Řečeno původně o Henochovi.

²⁾ V. 17, původně mluví o Noemovi, který v arše zachránil lidstvo.

- 20b Nebyl nalezen podobný jemu (slávou),³⁾
 20c který by šetřil (tak) zákona Nejvyššího.
 22 Proto, jak se přísahou byl zavázal,
 dal mu Pán, že vzrostl v národ jeho.
 25 Požehnání všech národů dal mu Hospodin,⁴⁾
 a jeho sliby na hlavu se mu snesly.⁵⁾
 26a Uznal, že mu přísluší požehnání,⁶⁾
 27 zachoval mu milosrdenství své,
 a našel milost před zrakem Hospodinovým.
 45, 3a Slavným učinil ho před králi,⁷⁾
 3c (?) a dal jemu korunu slávy.
 8 Učinil s ním smlouvu na věčné časy,⁸⁾
 udělil mu velekněžství,
 a rouchem nádherným oblažil ho,
 19c úřad kněžský by konal, bohoslužbu,
 (lidu svému by žehnal) ve jménu Páně,
 20c a řádně kadidlo páčil mu v příjemnou vůni.

Evangelium podle sv. Matouše 25, 14—23.

- 14 **Z**a onoho času Pán Ježíš pověděl učeníkům svým
 podobenství toto: Člověk jeden odchází ze domova,
 povolal k sobě služebníky své a odevzdal jim statek
 15 svůj. I dal jednomu pět hřiven, druhému dvě a jinému
 jednu, každému podle schopnosti jeho, a odcestoval
 16 ihned. Odešel pak ten, jenž obdržel pět hřiven, těžil
 17 jimi a vytěžil jiných pět hřiven. Taktéž i ten, jenž ob-
 18 držel dvě, vyzískal dvě jiné. Ten však, který dostal
 jednu, odešel zakopal ji v zemi a skryl peníze pána
 19 svého. Po dlouhém čase pak přišel pán oněch služební-
 20 kův a skládal účet s nimi. I přistoupil ten, jenž byl
 obdržel pět hřiven, a podal jiných pět hřiven řka: Pane,
 pět hřiven odevzdal jsi mi, hle, jiných pět jsem vyzískal.

³⁾ V. 20, 22, původně o Abrahamovi.

⁴⁾ V. 25a mluví vlastně o Isákově.

⁵⁾ V. 25b, řečeno vlastně o Jakobovi.

⁶⁾ Bůh uznal, že Jakobovi přísluší požehnání, které byl s matkou na otcí vyloudil. Z Jakoba vyvedl Bůh muže milosrdné, zejména Mojžíše, který našel milost přede vším světem.

⁷⁾ Mojžíš před Faraonem, Sehonem a Ogem.

⁸⁾ S Aronem.

Řekl mu pán jeho: Dobře, služebníku dobrý a věrný; 21
že jsi nad málem byl věrný, nad mnoha věcmi ustanovím 22
tebe, vejdi v radost pána svého. Přistoupiv pak i ten, 22
kterýž byl obdržel dvě lživny, řekl: Pane, dvě lživny
odevzdal jsi mi, hle, jiné dvě jsem vyzískal. Řekl mu pán 23
jeho: Dobře, služebníku dobrý a věrný, že jsi nad málem 23
byl věrný, nad mnoha věcmi ustanovím tebe; vejdi
v radost pána svého.

Ve svátek sv. Pavliny, panny a mučednice.

(6. června.)

Čtení epistolní i evangelium jako v den sv. Barbory,
na str. 289—290.

Ve svátek sv. apoštola Barnabáše.

11. června.

Čtení ze Skutkův apoštolských 11, 21—26 a 13, 1—3.

V těch dnech veliký počet, jenž uvěřil, obrátil se ku Pánu. 11,21
I přišla pověst o tom k uším církve, která byla v Jeru- 22
salemě, a poslali Barnabáše až do Antiochie. Ten přišed 23
a uzřev milost Boží, zaradoval se a napomínal je, aby v před-
sevzetí srdce svého vytrvali v Pánu, neboť byl to muž dobrý 24
a plný Ducha svatého a víry. I přidal se značný zástup ku
Pánu. Šel tedy do Tarsu, aby vyhledal Šavla, a naleznuv jej 25
přivedl do Antiochie. I pobyli spolu v té církvi po celý rok 26
a vyučili zástup značný, takže v Antiochii nejprve byli uče-

---

22. B a r n a b á š e, jenž pocházel z Kypru a provázel sv. Pavla
na jeho první cestě. (Viz 4, 36; 13, 1—27.) Poslali jej tam, aby
křesťany antiochijské spravoval, dále poučoval i ve víře utvrzoval
a ve spojení s církví mateřskou, jerusalemskou, udržoval.

25. Šel pro Pavla, aby mu byl v úřadě jeho ku pomoci.

26. Křesťané nazývali se mezi sebou učeníky, věřícími, bratry,
svatými, židé nazývali je sektou nazarenskou neb Nazarejci, po-
hané pak měli je za pouhou sektu židovskou. Když však v Antiochii
přistoupil ke křesťanství také veliký počet pohanů, seznali, že
nejdou sektou židovskou, nýbrž zvláštní společností náboženskou;
i nazvali je po jejich zakladateli Ježíši Kristu „Christiani“ =
Kristovci, křesťané. Jméno to bylo jim tedy dáno od pohanů.

- 13 **1** níci nazváni křesťany. Byli pak v Antiochii při tamější
církvi proroci a učitelé, (mezi nimi) Barnabáš a Šimon,
příjmený Niger, a Lucius z Kyreny, a Manahen, jenž byl spolu
2 vychován s tetrarchou Herodem, a Šavel. Když oni konali
Pánu služby Boží a se postili, řekl jim Duch svatý: Oddělte
mi Barnabáše a Šavla k dílu, ke kterému jsem je povolal.
3 Tu postivše a pomodlivše se a vloživše na ně ruce propu-
stili je.

Evangelium podle sv. Matouše 10, 16—22.

- 16 **1** a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým:
Hle, já posílám vás jako ovce mezi vlky; buďte tedy
17 opatrní jako hadové a prostí jako holubice. Ale mějte
se na pozoru před lidmi; neboť budou vás vydávati
soudům a bičovati vás budou ve svých synagogách;
18 i před vladaře a krále budete voděni pro mne na svě-
19 dectví jim a polhanům. Když však vydají vás, nestarejte
se, kterak aneb co byste mluvili: budeť vám dáno v onu
20 hodinu, co máte mluvit, neboť ne vy to jste, kteří mlu-
21 víte, nýbrž Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás. Vydá

13. 1. Slovo „mezi nimiž“ v textu řeckém není. — Niger česky „Černý“. — Jenž byl spolu vychován; v řeckém textě slovo *συντροφος* — *σύντροφος*, jež znamená i soukojence i spoluchovance či toho, kdo s jiným byl spolu vychováván. Zde však užil sv. Lukáš slova toho alespoň velice pravděpodobně ve smyslu druhém.

2. Oddělte — t. j. posvěťte je k apoštolskému úřadu (mezi poliany), vysvěcením totiž na biskupy a udělením plné moci biskupské. Byťť zajisté mezi ostatními alespoň jeden biskupem.

16—22. V této části dává Pán Ježíš apoštolům návod, který se vztahuje hlavně k budoucímu světovému poslání jejich, jež jim nastane, až vstoupí na nebesa. Upozorňuje je na nebezpečenství a pronásledování, jež jim nastanou od židův i pohanů (v. 16—18) a jež také proti jiným vyznavačům jeho vypuknou tou měrou, že budou lidé v slepém fanatismu vydávati na smrt i nejbližší příbuzné své jedině proto, že budou Kristovými ctiteli (21—22).

16. Opatrnými mají býti, aby se nevydávali zbytečně v nebezpečenství smrti, prostými (sprostnými) pak, aby z obavy před nebezpečenstvím nezanedbávali svého úřadu.

17—18. Soudům t. židovským (řecky „synedria“) budou vás vydávati jako rouhače a rušitele náboženství; před vladaře a krále t. pohanské postaví vás jako lidi státu nebezpečné, a to pro mne, t. j. proto, že jste moji učeníci a mé učení budete vyznávat i kázati.

21. Sv. Lucie vydána na smrt od vlastního syna, sv. Hermenegild od vlastního otce, taktéž sv. Barbora, sv. Vít.

pak bratr bratra na smrt a otec syna, a povstanou dítky proti rodičům a budou je zabíjeti. A budete v nenávisti 22 u všech-pro jméno mé; kdo však vytrvá až do konce, ten spasen bude.

Ve svátek sv. Antonína Paduánského.

13. června.

Čtení z listu sv. Pavla ke Korintským 4, 9—14. *)

Bratři, stali jsme se divadlem světu, jak andělům, tak lidem. 9
 My jsme blázny pro Krista, vy rozumní v Kristu; my 10
 slabí, vy však silní; vy slavní, ale my bezectní. Až do té 11
 chvíle lačníme i žízníme a jsme nazí a býváme poličkováni
 a bez obydlí stálého; a lopotíme se pracující rukama svýma; 12
 jsouce tupeni žehnáme, jsouce pronásledováni snášíme to,
 jsouce pomlouváni modlíme se; jako smetí toho světa jsme 13
 se stali, povrhelem u všech až dosavad. Nepíši to, abych vás 14
 zahanbil, nýbrž napomínám jako milované dítky své (v Kristu
 Ježíši, Pánu našem).

Evangelium podle sv. Lukáše 12, 35—40.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učeníkům svým: 35
 Bud'tež bedra vaše přepásána a hořte svíce 35
 (v rukou vašich), a vy bud'te podobni lidem, kteří čekají 36
 na pána svého, až se vrátí ze svatby, aby, když přijde

*) Sv. Pavel napomenuv korintské křesťany, jmenovitě ty, kteří se stavěli v čelo stran, aby se varovali pýchy, a odsoudiv s ironií jejich vypínavost, srovnává nyní domnělé přednosti jejich se skutečným stavem apoštolův.

10. My (apoštolé) jsme pokládáni za blázny pro Krista, poněvadž hlásáme učení, jež se zdá světu býti bláznovstvím.

35—36. t. j. bud'te hotovi a připraveni na příchod Páně k soudu, abyste mohli postavit se před něj s důvěrou, že obstojíte, ať přijde a povolá vás k němu třeba znenadání. — Vyzvání to činí tak, že přihlíží jednak k obyčejí východ'anů, kteří chtíce cestovati neb přisluhovati neb práci tělesnou konati, podkasávali dlouhý šat svůj pásem kolem beder, aby se mohli volněji pohybovati, jednak ke služebníkům, kteří očekávali na pána svého s hořící svíci, aby mu mohli ihned otevřítí, jak zatluče. Třeba pak podle I. Petr. 1, 13 přepsána míti bedra myslí své či rozumu a vůle své, tak totiž, abychom byli ochotni učení jeho rozumem svým přijímati a vůli svou zachovávatí a překážky spásy přemáhati, takže bychom měli zároveň hořící svíci víry, naděje a lásky i posvěcující milosti Boží).

- 87 a zatluče, ihned mu otevřeli. Blaženi služebníci ti, které
pán přijde nalezne, ani bdí: amen, pravím vám, že se
38 přepáše a ke stolu je posadí a přecházeje bude je ob-
sluhovat. A jestliže přijde o druhém neb i o třetím bdění
39 nočním a tak je nalezne, blaženi jsou služebníci ti. To
však vězte: Kdyby hospodář věděl, v kterou hodinu
přijde zloděj, bděl by a nenechal by podkopati domu
40 svého. Také vy buďte připraveni, neboť Syn člověka
přijde v hodinu, kterou netušíte.

Ve svátek sv. Víta, mučedníka, patrona českého.

15. června.

Čtení z knihy Moudrosti 10, 10—14.

- 10 **S**pravedlivce¹⁾ vedl Pán²⁾ cestami rovnými,³⁾
ukázal mu království Boží,⁴⁾
znalost svatých věcí mu udělil,⁵⁾
dovedl ho k bohatství námahami,⁶⁾
a plody práce jeho rozmnožil.
11 Když ho oklamat⁷⁾ chtěli, byl u něho,⁸⁾
a zámožnost mu zjednal.

37—38. Aby tím spíše poslechli jeho vyzvání, příkladem upozorňuje na velikou odměnu bdělosti. Onen pán nejednal s věrnými služebníky svými jako se služebníky, nýbrž jako s přáteli, sám je obsloužil (hojnou totiž výslužkou, kterou za ním podle obyčeje poslali od hostiny), a tak i Pán Ježíš nikoli jako se služebníky, nýbrž jako s přáteli bude jednati s těmi, které při svém příchodu k soudu zastihne připraveny; sám je obslouží blažeností věčnou, při které sám sebe dá jim ku požívání na výsost oblažujícímu.

39. viz Mat. 24, 43.

¹⁾ Jakoba, když utíkal před hněvem bratra svého Esaua (1. Mojž. 28).

²⁾ Pán svou moudrostí; proto připsána ta péče Boží o Jakoba původně moudrosti.

³⁾ Ty rovné cesty vedly Jakoba bezpečně a přímo k cíli jeho cesty — k Labanovi.

⁴⁾ Ve vidu betelském, kde viděl Jakob žebřík spojující nebe se zemí atd.

⁵⁾ Ty svaté Boží věci byly: Prozřetelnost, andělé, její sluhové, sliby Boží o množství Jakobova potomstva, z něhož vyjde Vykupitel.

⁶⁾ Když Jakob sloužil u Labana (1. Mojž. hll. 29 n.).

⁷⁾ Ošidit chtěl ho hrabivý Laban o jeho přízeň (Gn. 29, 15 nn.; 30, 27 nn.; 31, 7).

⁸⁾ Jak byla moudrost Boží u Jakoba, viz 1. Mojž. 30, 37—43; 31, 1—9.

- 12 Ostríhal ho před nepřáteli,
když měl být přepaden, zabezpečil jej,⁹⁾
v zápasu tuhém získal mu vítězství,¹⁰⁾
aby zvěděl, všecko že zmůže moudrost.
- 13 Ta¹¹⁾ spravedlivce,¹²⁾ když prodán byl, neopustila,
ale hříšníků ho uchránila.¹³⁾
Sestoupila s ním do vězení,¹⁴⁾
- 14 ani v poutech ho neopustila,
až mu přinesla žezlo královské vlády,¹⁵⁾
a moc nad jeho utlačovateli,¹⁶⁾
až ze lži usvědčila ty, kteří ho černili,
a jemu slávu¹⁷⁾ věčnou udělila.¹⁸⁾

Evangelium podle sv. Matouše 10, 34—42.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Ne- 34
domnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na zem;
nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč. Přišel jsem za- 35
jisté, abych rozdvojl člověka proti otcí jeho a dceru
proti matce její a nevěstu proti tehyni její, a nepřátelé 36

⁹⁾ Přepaden měl býti od Labana, který se hnal za prehajícím Jakobem (1. Mojž. 31, 23 nn.).

¹⁰⁾ Když bojoval Jakob s andělem dle 1. Mojž. 32, 24 nn.

¹¹⁾ „Ta“ = moudrost Boží.

¹²⁾ Josefa egyptského.

¹³⁾ Josef uchráněn hříšné ženy Putifarovy, která mu činila neslušné návrhy.

¹⁴⁾ Proto získal si důvěru vězníkovu a vyložil důmyslně sny královským dvořanům (1. Mojž. 41, 9 nn.).

¹⁵⁾ Josef byl povýšen za velkovezira.

¹⁶⁾ Nad bratry, kteří ho byli prodali a nad Putifarovým domem, který jej byl „očernil“, t. j. křivě obžaloval.

¹⁷⁾ V Egyptě i v sousedních krajinách.

¹⁸⁾ Podobně jest ochotna Boží moudrost vésti k ažděho spravedlivce cestou útrap a námah ke slávě. Ať jen doufá a oddá se všecck jí.

34—36. Kristus Pán přišel ovšem na svět pro všechny lidi, pro všechny také trpěl, tak že všichni mohou míru duševního a spásy věčné dojíti. Poněvadž však všichni lidé nechtěli a nechťejí v Krista uvěřiti a se ho držeti, nastalo po příchodě Kristově jisté rozlišování duchů či rozdělování se lidstva podle toho, zda v Krista uvěřili a se ho drželi, neb proti němu se stavěli, a pouěvadž Bůh nechtěl svobody člověka rušiti a tedy ani nutiti jej, aby se Krista přidržel, souviselo rozlišování ono s příchodem Kristovým na svět nutně, takže Kristus chtěje, aby učení jeho po světě se šířilo, tím již zcela nutně také ono rozlišování připouštěl. A právě vzhledem k této nutné souvislosti s Kristovým příchodem na svět praví Pán Ježíš: Nedomnívejte se atd., tedy ve smyslu tomto: Nemyslete, že nyní

- 37 člověka jsou domácí jeho. Kdo miluje otce neb matku
více nežli mne, není mne hoden. a kdo miluje syna neb
38 deuru více nežli mne, není mne hoden. A kdo neběře
39 kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden. Kdo na-
lezne život svůj, ztratí jej, a kdo ztratí život svůj pro
40 mne, nalezne jej. Kdo vás přijímá, mne přijímá, a kdo
41 mne přijímá, přijímá toho, který mě poslal. Kdo přijímá
proroka ve jméno proroka, obdrží odplatu proroka, a
kdo přijímá spravedlivého ve jméno spravedlivého, ob-
42 drží odplatu spravedlivého. A kdokoli by podal píti jed-
nomu z maličkých těchto číši vody studené toliko ve
jméno učeníka, amen, pravím vám, neztratí odplaty své.

*Ve svátek sv. Víta a jeho soudruhů Modesta
a Krescencie.*

15. června. — Mimo Čechy.

Čtení z kn. Moudrosti 3, 1—8 jako první čtení v den
několika sv. mučovníků v době mimovelikonoční.

---

po mém příchodě na svět nastane na zemi mezi lidmi pokoj; tomu
tak nebude; neboť s příchodem mým na svět souvisí nutně, aby
povstalo a až do konce světa trvalo jisté rozlišování duchů podle
toho, zda ve mne kdo uvěří neb ne, a rozlišování to bude se díti
mnohdy s takovou prudkostí, že lidé ve slepém fanatismu povstanou
nepřátelsky i proti nejbližším příbuzným svým pouze proto, že
ve mne uvěří a mne se přidrží.

37—38. Úzká jest páska mezi rodiči a dětmi, ale užší ta,
která jest mezi Tvůrcem a tvorem, mezi Vykupitelem a vykoup-
pencem. Kdo by tedy k vůli rodičům neb dětem přerušil pásku
s Bohem a Kristem, jmenovitě tím, že by ho zapřel, od své víry
v něho odpadl, není hoden věčného s ním spojení v nebi, rovněž
ani ten, kdo by nebyl hotov pro něho snášeti kříž, t. j. jakékoli
utrpení neb potupu.

39. (Luk. 9, 24, Jan 12, 25), t. j., kdo zachová život svůj
časný v čas pronásledování a útrap tím, že zapře mne, ztratí
život svůj věčný, a kdo ztratí život svůj časný proto, že
mne neohroženě vyznává, nalezne život věčný (sv. mučovníci).

41. t. j. kdo přijímá proroka proto, že jest prorok, a to tím,
že mu přispívá k výživě a podporuje, aby mohl konati úřad svůj,
obdrží odměnu takovou, jaká přísluší proroku.

42. jednomu z maličkých těchto, t. j. z apoštolův a vůbec z hla-
satelů učení Kristova. Nezůstane bez odměny ani nejmenší služba,
kterou kdo prokáže některému z nich proto, že jest učeníkem Páně.

Evangelium podle sv. Lukáše 10, 16—20.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Kdo 16
 vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou
 pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mě
 poslal. Navrátilo se pak těch sedmdesát dva s radostí 17
 řkouce: Pane, také zlí duchové se nám poddávají ve
 jménu tvém. I řekl jim: Viděl jsem satana jako blesk 18
 padati s nebe. Aj dal jsem vám moc šlapati na hady 19
 a na štiny a na veškerou sílu nepřítele, a nic vám ne-
 uškodí. Avšak z toho se neradujte, že duchové se vám 20
 poddávají, nýbrž radujte se, že jména vaše napsána
 jsou v nebesích.

Ve svátek sv. Aloise.

21. června.

Čtení z knihy Sirachoveovy 31, 8—11a.

- 8 **N**efasten boháč, který shledán byl bez vady,
 který za zlatým kovem nehonil se,
 [po penězích, po pokladech nedychtil.]
 9 Kdo je takový? Abychom ho chválili!
 Neboť činil divy v životě svém!
 10 Kdo se osvědčil v bohatství, že zůstal bezvadný?
 Budiž jemu (věčná) sláva (vzdávána)!
 Kdo mohl přestoupit a nepřestoupil,
 kdo zlé činiti a neučinil?
 11 Proto jest upevněno štěstí jeho (od Pána).

16. Slova ta vyňata jsou z řeči, kterou Pán Ježíš měl k sedmdesáti dvěma učeníkům svým, když je posílal, aby připravovali na jeho příchod.

18—19. t. j. v té chvíli, když jste vymítali duchy zlé, viděl jsem svou vševedoucností satanovo pokoření a tím i počátek tak nevyhnutelné záluby jeho říše, jako nevyhnutelně blesk padá s nebes — z ovzduší. Nic nového mi tedy nepravíte, a to tím méně, poněvadž já sám dal jsem vám moc přemáhati všeliké zjevné i tajné úklady ďábelské (hady a štiny) a všelikou sílu ducha zlého čelící proti šíření se mého učení.

20. A že jména vaše zapsána jsou v nebesích, t. j. že jste ve stavu milosti, ve kterém jestli zůstanete, dostanete se do nebe.

Evangelium podle sv. Matouše 22, 29—40.

- 29 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl sadduceům: Mýlíte se
 30 neznajíce Písem ani moci Boží. Neboť při vzkříšení
 31 nebudou se ani ženiti ani vdávati, nýbrž budou jako
 32 andělé Boží v nebi. O vzkříšení pak z mrtvých zdali jste
 nečetli, co bylo vám řečeno od Boha slo y: Já jsem
 Bůh Abrahamův a Bůh Isákův a Bůh Jakubův? Není

29. Sadduceové chtíce Pána Ježíše polapiti v řeči, aneb alespoň přivésti jej do rozpakův, učinili mu otázku v příčině vzkříšení z mrtvých, ve které nevěřili. Uvedše totiž slova zákona (5. Mojž. 25, 5) podle něhož, zemřel-li u židů manžel nezanechav žádných dětí, měl (dosud svobodný) jeho bratr neb blízký příbuzný právo, po případě povinnost, vzít si za manželku vdovu po něm a prvního syna, kterého by s ní měl, dáti zapsati do rodokmenu jakožto syna zemřelého bratra, vypravovali smyšlený případ o sedmi bratřích, z nichž každý jeden po druhém pojal jednu a touž manželku, svou švakrovou, když byla ovdověla. Potom se tážili, či z těch sedmi bratrů bude ta žena po vzkříšení. Myslili, že k otázce té nelze odpověděti jinak, leč že manželka ta bude patřiti všem sedmi neb pouze jednomu z nich; poněvadž však v prvním případě přestoupil by se zákon, který zakazuje mnohomužství, v druhém pak porušilo by se právo ostatních šesti, kteří ji také měli za manželku, soudili, že Pán Ježíš nebude moci leč vysloviti se ve smyslu protizákonním neb vůbec v souhlase s nimi popřítí budoucí vzkříšení. A k té otázce vztahuje se Kristova odpověď: Mýlíte se atd., t. j. vaše otázka (námitka) pochází odtud, že nemáte pravého ponětí o tom, jaké bude tělo po vzkříšení, a nesprávné ponětí toto má příčinu v tom, že neznáte náležitě Písma, ani moci Boží.

30. Ukazuje, že neznají náležitě moci Boží v tomto smyslu: Vy myslíte, že Bůh nemůže vzkřísiti člověka, leč s tělem úplně takovým a týmž potřebám podrobeným, jaké má nyní. Tomu však není tak. Pokud pokolení lidské jest smrtelné, potřebuje ovšem svazku a života manželského, aby mohlo se udržeti a rozplozovati. Při vzkříšení dostanou však lidé tělo nesmrtelné, takže budou jako andělé celou bytostí svojí nesmrtelní a nebude třeba pokolení lidské rozplozovati; i nebude proto po vzkříšení života manželského, ba ani pudu pohlavního, podobně jako ho není mezi anděly; i ti, kteří nyní žijí jako manželé, budou v životě věčném jako bratr a sestra; ona žena nebude tedy patřiti jako manželka nikomu.

31—32. Aby ukázal, že neznají Písem, upozorňuje, že i v Písmě svatém (Starého Zákona) vyslovena jest pravda o vzkříšení z mrtvých. Mohl sice pro pravdu tu uvésti místa mnohem jasnější, na př. z Job. 19, 25—27; Ezech. 37, 3—6; Dan. 12, 7, uvádí však jen z 2. Mojž. 3, 6, a to proto, poněvadž sadduceové znávali jako pravdu věroučnou pouze to, co bylo v knihách Mojžíšových a poněvadž také oni dovolávali se knihy Mojžíšovy. Důkaz vede v tomto smyslu: Bůh není Bohem mrtvých, nýbrž Bohem živých; ale on nazývá se Bohem Abrahamovým a Isákovým a Jakobovým ještě tehdy, když patriarchové ti byli již dávno, přes 500 roků mrtví; patrně tedy žijí nějakým způsobem i po tělesné smrti své. Způsobem tím dokazuje sice přímo toliko nesmrtelnost duše: pro

Bůh (Bohem) mrtvých, nýbrž živých. A uslyševše to 33
zástupové, divili se a žasli nad učením jeho. Ale fari- 34
seové uslyševše, že přivedl k mlčení sadduceje, sešli se
vespolek. I otázal se ho jeden z nich, učitel zákona, 35
pokoušeje ho: Mistře, které přikázání v zákoně jest 36
veliké? Ježíš pak řekl jemu: Milovati budeš Pána Boha 37
svého z celého srdce svého a z celé duše své a
ze vši mysli své. To jest největší a první přikázání. 38
Druhé pak jest podobné jemu: Milovati budeš bližního 39
svého jako sebe samého. Na těch dvou přikázáních záleží 40
veškerý zákon i proroci.

*Ve svátek sv. Felixe, mučedníka a patrona diecése
litoměřické.*

23. června.

Čtení z prvního listu sv. Petra 4, 13—19.

Miláčkové, majíce účast v utrpeních Kristových, radujte 13
se, abyste také při zjevu slávy jeho se zaradovali s ple- 14
sáním. Jste-li tupeni pro jméno Kristovo, blahoslaveni jste,
neboť duch slávy a moci a (tedy) Duch Boží spočívá na vás.
Nikdo totiž netrpíž jako vrahi neb zloděj neb zločinec ani 15
jako člověk, jenž se vměšuje do věcí cizích; trpí-li však 16
kdo jako křesťan, nestyd' se, nýbrž (spíše) oslavuj Boha v tom
jméně, neboť jest čas, aby se počal soud od domu Božího; 17
jestliže však nejprve od nás, jaký bude konec těch, kteří ne-

sadduceje bylo to však postačitelým důkazem také pro vzkříšení
těla; neboť oni popírali vzkříšení těla tím způsobem, že tvrdili,
že s tělem zahyne i duše. Proto uznali i zástupové moc jeho důkazu
a divili se, že tak snadno vyvrátil jejich námitku a učení o budoucím
vzkříšení ze samého pojmu o Bohu vyvodil.

Ostatní poznámky viz na str. 264—265. při evang. na sedm-
náctou neděli po sv. Duchu.

13. při zjevu slávy (velebnosti) jeho, t. j. v den soudný.
Srovn. Mat. 25, 31.

14. Srovn. Mat. 5, 11.

15. Nikdo totiž; tak podle řeckého textu; podle Vulgaty
bylo by „nikdo však“.

17. t. j. nyní v době mesiánské jest čas soudu, čas roz-
lišování a třibení duchů; po vůli Boží soud ten počal a počíná
se od domu Božího, od údů církve, a to různými útrapami,
které Bůh na věřící dopouští a dopouští, aby trestal jejich pro-

- 18 věří evangeliu Božímu? A jestliže spravedlivý stěží se za-
19 chraňuje, kde se ocitne bezbožník a hříšník? Protož i ti, kteří
trpí podle vůle Boží, poroučejte své duše věrnému Stvořiteli
dobrymi skutky.

Evangelium podle sv. Lukáše 14, 26—33.

- 26 **Z**a onoho času řekl Ježíš k zástupům: Jde-li kdo ke
mně a nemá v nenávisti otce svého a matky své
i manželky a dítek a bratrův i sester svých, ano i života
27 svého, nemůže býti mým učníkem. A kdo nenese kříže
svého a nejde za mnou, nemůže býti mým učníkem.
28 Neboť kdo z vás chtěje vystavěti věž, nesedne dříve
a nepočítá potřebného nákladu, má-li dosti, aby do-
29 stavěl, by snad, kdyby položil základ a nemohl dokon-
čiti, všickni ti, kteří by to viděli, nepočali se mu po-
30 smívatí řkouce: Tento člověk počal stavěti a nemohl do-
31 končiti. Aneb, který král chtěje počítí válku proti ji-
nému králi, nesedne dříve a nepřemýšlí, je-li s to, aby
s desíti tisíci utkal se s tím, jenž s dvaceti tisíci táhne
32 na něho? Sic jinak, pokud tento ještě opodál jest, odešle
33 poselství a žádá za jednání o mír. Tak tedy každý z vás,
jenž neodřídí se všeho, co má, nemůže býti mým uč-
níkem.

---

vinění a třibil a evičil jejich ctnost, neboť bylo a jest přiměřeno, aby předem ti byli nejen za své přestupky kárání, nýbrž i od světa odvracování a v ctnosti evičení, kteří dostali větší milosti. V soudě tom pak se pokračuje v životě církve a celých národů i jednotlivců a pokračovati bude až do skonání světa, kdy se ukončí úplným oddělením spravedlivých od nespravedlivých a uvedením oněch do věčného blaha, těchto pak do věčné záliby.

26—27. Smysl jest: Kdo chce býti pravým následovníkem Kristovým a přijíti za ním do blaženosti věčné, musí býti hotov raději všecko i život obětovati a každé utrpení snášeti, než jeho se zříci.

28—33. Poněvadž pravému následovníku Páně stavi se v cestu mnoho překážek a obtíží, ukazuje příkladem o stavbě věže (domu věži podobného) a o králi strojícím se k válce, že pravý následovník jeho musí přičiňovati se vši silou o to, aby se udržel na cestě pravé, a zmužile bojovati, aby překonal překážky spásy. (Staviteli ovšem jest volno upustiti od stavby, nemá-li dosti peněz na ni, ale chce-li stavbu provést, nesmí upustiti od ní, nýbrž přičiniti se, aby potřebný náklad si zaopatřil; a podobně i král může upustiti od války, není-li dosti silen, ale chce-li dojíti vítězství nad nepřítelem, nesmí upustiti od ní, nýbrž postarati se o náležitou pomoc a bojovati co nejstatečněji.)

Ve svátek Narození sv. Jana Křtitele.

24. června.

Čtení z Isaiáše proroka 49, 1—7.

- 1 **P**opřejte (mi) slechu, ostrované,
poslouchejte, národové dalecí!¹⁾
Hospodin mne od lůna matčina povolal,
vzpomněl, by jméno mi dal, již v životě mateřském.²⁾
- 2 Učinil ústa má takorčka ostrým mečem,³⁾
ve stínu ruky své mne opatroval;
učinil mne bezmála vybraným šípem,
(a) v mém toulu (bezpečně) uschoval mne.
- 3 Rekl mi pak: „Služebník můj jsi ty,
Israel, neboť na tobě se proslavím.“⁴⁾
- 4 [Já však jsem pravil: „Nadarmo (tedy) jsem pachtil se,
na prázdno, zbytečně sílu svou jsem strávil!“⁵⁾
Jisté však pravo mé jest u Hospodina,
a mé práce (zásluha) u Boha mého.“]
- 5 Avšak nyní (toto) praví Hospodin,
jenž si mne učinil sluhou již v matčině lůně,
[abych zase přivedl Jakoba k němu,
Israele abych shromáždil mu:
— I byl jsem oslaven před očima Páně,
a můj Bůh se ráčil stát mou silou. —⁶⁾
- 6 Děť tedy: „Málo je to, žeš mým sluhou.“⁷⁾
abys vzbudil kmeny Jakobovy,
a zbytky Israelovy přivedl nazpět;
ejhle, činím tebe světlem národů,
abys byl spásou mou až do končin světa.“

¹⁾ Mluví „služebník Hospodinův“, t. j. Mesiáš.²⁾ „Dát jméno“ = ustanoviti životní úkol, povolání a udělení potřebné schopnosti. Toho všeho dostalo se Mesiáši dříve, nežli se narodil, hned jak se počal.³⁾ „Ústa“ = slova. Břítka moc slova Božího, které Mesiáš hlásal a později dal hlásati jménem svým.⁴⁾ Jako se proslavil kdysi Hospodin tolikráte na Israeli (národě), tak proslaví se nyní na Mesiáši.⁵⁾ Tak stěžoval si Mesiáš, když viděl, že mnoho Israelitů jeho spásu zamítá, že tedy pracuje bez úspěchu. Je to sice bolestné, ale Mesiáš těší se, že Bůh uzná jeho práci, že tedy nebude bezvýsledná.⁶⁾ Mesiáš byl oslaven a posílněn slovy Hospodinovými, jež uvádí níže v. 6.⁷⁾ „Děť“ Bůh Mesiášovi. Viz prvý řádek v. 5. — Náhradou za to, že mnozí Israelité Mesiáše zamítnou, budou mu pohané, kteří jej uznají za světlo své.

- 7 [Toto praví Hospodin, Israelův Spasitel a Svatý duši potupené, odporu lidstva, sluhovi krutovládců:*)]
 „Králové budou patřit, i vstanou, knížata se budou sklánět pro Pána, že jest věrný. pro Světece Israelova, který tě vyvolil.“

Evangelium podle sv. Lukáše 1, 57—68.

- 57 **A** izbětě naplnil se čas, aby porodila; i porodila syna.
 58 **A** sousedé i příbuzní její uslyšeli, že Hospodin prokázal jí veliké milosrdenství; i radovali se s ní.
 59 **A** stalo se, v den osmý přišli obřezat dítko a chtěli je
 60 nazvat podle jména otce jeho Zachariášem. Ale matka jeho promluvivši pravila: Nikoliv, ale slouti bude Jan.
 61 **I** řekli k ní: Vždyť není nikoho ve tvém příbuzenstvu,
 62 jenž by se tím jménem nazýval. **I** pokynuli otcí jeho,
 63 jak by chtěl, aby se jmenovalo. **A** on požádav tabulky, napsal na ni: „Jan jest jméno jeho.“ **I** podivili se všickni.
 64 **A** hned se otevřela ústa jeho i jazyk jeho, a mluvil ve
 65 lebě Boha. **I** připadla hrůza na všechny sousedy jeho a po
 66 všech horách judských rozhlašovaly se všechny ty věci,
 67 a všickni, kteří to slyšeli, vštípili si to do srdce svého
 68 řkouce: „Čím medle bude toto dítko?“ Neboť ruka Páně byla s ním. Zachariáš pak, otec jeho, byl naplněn Duchem svatým a prorokoval, řka: **P o ž e h n á n** (bůh) **H o s p o d i n**, **B ů h i s r a e l s k ý**, **ž e n a v š t í v í l** a **v y k o u p e n í z j e d n a l l i d u s v é m u**.

Ve svátek sv. Jana a Pavla.

26. června.

Čtení z knihy Sirachoveovy 44, 10—15.

- 10 **A** le tito¹⁾ jsou muži bohobojní,
 jejichžto činy zbožnosti nezanikly.
 11 Potomstvu jejich zůstává majetek (jejich)²⁾
 12 a jejich svaté dědictví vnukům jejich.

*) Mesiášovi, duši kdysi potupené, opovržené, ujařmené, budou se později klaněti vládce světa k vůli Bohu (= Světec Israelův, který si Mesiáše vyvolil).

59. Při obřezání totiž dávalo se dítku jméno podobně jako u nás při křtu.

68. navštívil, t. j. milostivým se ukázal a tím zjednal vykoupení.

¹⁾ Níže jmenování vynikající mužové lidstva a národa israel-ského, jako Henoch, Noe, Abraham, Isák, Jakob, Mojžíš atd.

²⁾ Majetek duchovní = dědictví svaté = moudrost (v. 15) = pravé náboženství a život podle něho.

- Ve smlouvách^{a)} stojí (pevně) potomstvo jejich,
 13 a jejich synové zásluhami jejich.
 Zůstane až na věky památka jejich,
 sláva jejich nebude vyhlazena.
 14 Těla jejich v pokoji pohřbena byla,
 ale jméno jejich rod od rodu žije.
 15 O jejich moudrosti vypravuje obec,
 a chválu jejich zvěstuje shromáždění.

Evangelium podle sv. Lukáše 12, 1—8.

Za onoho času Pán Ježíš pravil k učeníkům svým:
 Varujte se kvasu farisejského, jenž jest pokryt- 1
 ství. Nic zajisté není skryto, co nebude odkryto, ani 2
 tajno, co nebude zvěděno. Proto co jste pravili ve tmě, 3
 uslyší se na světle, a co jste mluvili do ucha v pokojích,
 bude se hlásati na střechách. Ale pravím vám, svým 4
 přátelům: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, a potom
 nemají více, co by učinili. Ukáží však vám, koho se 5
 máte báti; bojte se toho, jenž, když usmrtí, má moc uvrh-
 nouti do pekla. Ano, pravím vám, toho se bojte. Zdali 6
 neprodávají pět vrabců za dva penízky? A ani jeden
 z nich není v zapomenutí před Bohem. Vždyť i vlasy 7
 na hlavě vaší jsou všechny sečteny. Nebojte se tedy;
 dražší jste nad mnoho vrabců. Pravím pak vám: Každý,
 kdo mě vyzná před lidmi, toho i Syn člověka vyzná před
 anděly Božími.

^{a)} které s nimi (Abrahamem, Mojžíšem) Hospodin učinil, a kterými jim uložil, aby zachovávali zákony jeho.

12, 2. Kvasu farisejského, t. j. nepravých zásad farisejských. Výstrahu tu dal Pán Ježíš také jindy (Mat. 16, 6; Mark. 8, 15). Při této příležitosti pravil je buď jako přirozený závěrek z předcházející řeči k fariseům (Poněvadž mají tak převrácené zásady, proto se jich varujte), aneb jako úvod k následujícímu vyzvání, by apoštolé neolouzené hlásali evangelium (Varujte se jejich zásad, neboť úkolem vašim bude hlásati evangelium). V prvním případě platí slova verše 2. o fariseích, že totiž, jako všecko, tak ani jejich pokrytství nezůstane v tajnosti; v případě druhém, as správnějším, vztahují se k apoštolům, že totiž jako žádná věc, tak ani učení zjevené, které od něho slyšeli, není určeno k tomu, aby se skryvalo, nýbrž aby se veřejně hlásalo.

3. ve tmě a do ucha znamená tolik co v soukromí; na světle a na střechách, tolik co veřejně.

6. penízek v řečtině assarion, t. j. peníz, který platil as 5 hal.

Ve svatvečer sv. apoštolů Petra a Pavla.

28. června.

Čtení ze Skutkův apoštolských 3, 1—10.

1 **V** těch dnech Petr a Jan šli do chrámu k modlitbě na ho-
 2 dinu devátou. A tu nesli jakéhosi muže, který byl
 chromý ze života matky své. — Kladli jej každého dne ke
 bráně chrámové, jménem Krásné, aby prosil o almužnu ty,
 3 kteří vcházeli do chrámu. — Ten uzřev Petra a Jana, ani
 4 chtějí vejíti do chrámu, prosil, aby dostal almužnu. Ale Petr
 5 upřev naň s Janem zrak, řekl: Pohleď na nás. I hleděl na
 6 ně pozorně očekávaje, že něco od nich dostane. Petr však
 řekl: Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to ti dám; ve jménu
 7 Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod. A vzav jej za
 pravou ruku pozdvihl ho. A hned utvrdily se nohy i kosti
 8 jeho. I vyskočiv postavil se a chodil; a vešel s nimi do
 9 chrámu chodě i poskakuje a chvále Boha. A veškeren lid
 10 viděl ho, an chodí a chválí Boha. I poznali ho, že to jest ten,
 jenž pro almužnu sedával u Krásné brány chrámové, a byli
 naplnění úžasem a ustrnutím nad tím, co se mu přihodilo.

Evangelium podle sv. Jana 21, 15—19.

15 **Z**a onoho času řekl Ježíš Šimону Petrovi: Šimone
 (synu) Janův, miluješ-li mě více než tito? Dí jemu:
 Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji. Řekl jemu: Pasiž be-
 16 ráanky mé. Řekl mu po druhé: Šimone (synu) Janův,
 miluješ-li mě? Dí jemu: Ovšem, Pane, ty víš, že tě mi-

1. n a h o d i n u d e v á t o u, t. j. podle našeho počítání na třetí
 hodinu odpolední.

2. Brána Krásná, obyčejně brána „Nikanorova“ zvaná, byla na
 východní straně chrámové.

15—17. Beránky a ovcemi rozuměl Pán Ježíš veškeré stáde,
 veškerou církev svou, podřízené i představené její. Svěřiv je tedy
 všechny jeho vrchní správě, odevzdal mu tak úřad vrchního pastýře
 či psmát v církvi. (Před půl rokem mu jej slíbil, Mat. 16, 18.)
 Dříve však, než mu jej odevzdal, tázal se ho třikráte, zdali ho mi-
 luje, a to nikoli proto, aby Petr trojím vyznáním napravil, co za-
 vinil trojím zapřením (vždyť vinu tu odpustil mu již), nýbrž aby
 ho upozornil na důležitost lásky, kterou on jako hlava církve má
 býti proniknut. Má sice honti ke Kristu každý láskou činnou,
 která by vycházela z víry pevné, má ji proniknut býti tím více
 každý kněz a biskup, jimž jest svěřena péče o menší neb větší
 počet duší křesťanských, zvláště však má ji býti naplněn ten, jemuž
 jest svěřeno vedení celého stáde Kristova, a který proto zvláště

luji. Řekl jemu: Pasiž beránky mé. Řekl mu po třetí: 17
 Šimone (synu) Janův, miluješ-li mě? Petr zarmoutil
 se, protože mu řekl po třetí: „Miluješ-li mě.“ I řekl
 jemu: Pane, ty víš všechno, ty víš, že tě miluji. Řekl mu 18
 Ježíš: Pasiž ovce mé. Amen, amen pravím tobě: Když
 jsi byl mladší, opasoval jsi se a chodil jsi, kam jsi chtěl;
 když však sestárneš, vztáhneš ruce své a jiný tě opáše
 a povede, kam nechceš. To pak pověděl naznačuje, 19
 kterou smrtí oslaví Boha.

Ve svátek sv. apoštolů Petra a Pavla.

29. června.

Ctení ze Skutkův apoštolských 12, 1—11.)*

V tom čase král Herodes vztáhl ruce, aby soužil některé 1
 z církve. I dal usmrtiti mečem Jakuba, bratra Janova, 2
 a vida, že se to líbí židům, dal nadto jmouti i Petra. Byly 3
 však (právě) velikonoce. Jav ho tedy vsadil jej do žaláře 4
 a dal ho strážci čtyřem oddělením vojínův o čtyřech mužích
 v úmyslu, že po velikonicích vyvede ho lidu. I byl Petr sice 5
 hlídán v žaláři, ale modlitba konala se za něj od církve k Bohu

má nejen dobrým příkladem jiným svítiti, nýbrž též ochoten býti i s nebezpečenstvím a nasazením života svého odvracet od stádece sobě svěřeného nebezpečenství ohrožující jejich víru a čistotu mravní a věsti je v duchu Kristově ke spásě a věčnosti blaženě. Sie jinak nemohl by zastávati s prospěchem úřad tak důležitý.

18. Slovy těmi předpověděl mu, že zemře mučnickou smrtí na kříži, neboť ti, kteří byli odsouzeni k smrti kříže, musili ruce vztáhnouti ke kříži, a když jim byly k němu přivázány, nesli jej na místo popravni. Předpověděl mu tu smrt nejspíše k jeho upokojení, aby totiž zapudil truchlivost a obavu, která ho pojala proto, že se ho tázal třikráte, zda jej miluje, jako by předvídal, že nevytrvá v lásce k němu. Ujistil ho tak, že ve své lásce vytrvá, ano, že z té lásky i smrt pro něho podstoupí.

*) Sv. Lukáš vypravuje, kterak Herodes (Agrippa I., vnuk Heroda Vel., syn Aristobulův a Bereničín), započav nové pronásledování křesťanů, dal Jakuba Vel. usmrtiti a Petra uvězniti v úmyslu po velikonicích usmrtiti jej také, a kterak Petr byl od anděla vysvobozen.

1. V tom čase, kdy křesťanská obec tak prospívala. Bylo to r. 42.

5. mezi dvěma vojíný spoután dvěma řetězy, tak totiž, že ruka levá byla mu přivázána ku pravé ruce jednoho vojáka, a ruka pravá k levé ruce druhého vojáka.

- 6 bez ustání. Když pak Herodes chtěl již jej vyvésti, Petr spal
té noci mezi dvěma vojíny spoután dvěma řetězy, a strážní
7 přede dveřmi ostříhali žaláře. A hle, anděl Páně postavil se
(u něho) a světlo zazářilo v obydlí; a udeřiv Petra v bok,
8 vzbudil ho a řekl: Vstaň rychle. A řetězy spadly s rukou
jeho. Řekl pak anděl k němu: Opaš se a přivaž si dole sandá-
9 lů. I učinil tak. A řekl mu: Oděj se pláštěm svým a pojď
za mnou. I vyšel a šel za ním; a nevěděl, že jest skutečnost
to, co se dělo skrze anděla, nýbrž domníval se, že má vidění.
10 Prošedše pak stráží první i druhou, přišli ku bráně železné,
která vede do města: ta otevřela se jim sama. A vyšedše
přešli jednu ulici, a hned nato odstoupil anděl od něho.
11 A tu Petr přišel sám k sobě řekl: Nyní vím najisto, že Pán
poslal anděla svého a vytrhl mě z ruky Herodovy a ze všeho
očekávání lidu židovského.

Evangelium podle sv. Matouše 16, 13—19.*)

- 13 **Z**a onoho času Pán Ježíš přišel do krajín Caesaree
Filipovy, otázal se učeníků svých řka: Kým praví
14 lidé býti Syna člověka? I řekli jemu: Jedni Janem Křti-
telem, jiní Eliášem, jiní Jeremiášem neb jedním z pro-
15 roků. Dí jim Ježíš: Vy pak kým mě býti pravíte?
16 Odpovědjev Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha
17 živého. A Ježíš odvětiv řekl: Blahoslavený jsi, Šimone,
synu Jonášův! neboť tělo a krev nezjevilo toho tobě.
18 nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích. I já pravím tobě:
Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev
19 svou, a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče
království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude roz-
vázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude roz-
vázáno i na nebi.

Ve svátek předrahé krve Kristovy.

1. července.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 9, 11—15, jako v pátku neděli
postní, Smrtelnou, na str. 114.

*) Poznámky viz na str. 299. při evangeliu ve svátek Nastolení
sv. Petra.

Evangelium podle sv. Jana 19, 30—35.*)

Za onoho času, Ježíš přijav ocet, řekl: Doko- 30
 náno jest. A nakloniv hlavu, vypustil duši. Poně- 31
 vadž byl pátek, tedy židé, aby těla nezůstala na kříži
 v sobotu, neboť den té soboty byl veliký, prosili Piláta,
 aby se jim zlámaly nohy a (oni) sňali se (s kříže). Přišli 32
 tedy vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, jenž
 s ním byl ukřížován. Když však přišli k Ježíšovi a 33
 uzřeli, že jest již mrtev, nezlomili mu nohou, ale jeden 34
 z vojinů bodl jej kopím v bok, a hned vyšla krev a voda.
 A ten, jenž (to) viděl, vydal svědectví (o tom), a 35
 pravdivé jest svědectví jeho.

Ve svátek Navštívení Panny Marie.

2. července.

Čtení z Písne Šalomounovy 2, 8—14.¹⁾

8 Slyš, můj miláček — hle, on přichází! Skáče po horách, přebíhá pahorky. 9 Podoběn milý můj srně²⁾ neb jelínku. Hle, on stojí (už) za zdi naší;³⁾ hledí k oknu, patří k mřížce.⁴⁾ 10 Aj, můj milý mluví ke mně: „Povstaň, pospěš, přítelko moje, holubice má, krásko má, vyjdi! 11 Minulať zima již, dešť přestal, odešel.	12 Květ vidět u nás, čas přišel ořezu,⁵⁾ hrdličku slyšet v zemi naší. 13 Fík lije v raničky,⁶⁾ květ vinic voní. Povstaň, má přítelko, krásko má, vyjdi! 14 Holubičko má, v roklicích skalních,⁷⁾ v děrách trhlíny, ukaž mi tvář svou, ať zní hlas tvůj sluchu mému! Jeť hlas tvůj sladký a tvář tvá spanilá.“

*) Poznámky viz při umučení Pána našeho Ježíše Krista podle sv. Jana na Veliký pátek k. 19, 30—35, str. 182.

¹⁾ Vyslovena tu nězná láska Boha (ženicha, chotě) k církvi starozákonné, která byla předobrazem a přípravou na církev zákona Nového (= nevěsta, choť Kristova). Vyslovena tu vřelá touha

Evangelium podle sv. Lukáše I, 39—47.*)

39 **Z**a onoho času Maria povstavši odešla s chvatem
40 na hory do města Judova a vešedši do domu
41 Zachariášova, pozdravila Alžbětu. I stalo se, jak
uslyšela Alžběta pozdravení Mariino, dítě zaplesalo
v životě jejím a Alžběta byla naplněna Duchem svatým.
42 I zvolala hlasem velikým řkouc: Požehnaná's ty mezi
43 ženami a požehnaný plod života tvého. A odkud mi
44 to, aby Matka Pána mého přišla ke mně? Neboť aj,
jak došel hlas pozdravu tvého do mých uší, zaplesalo
45 radostí dítě v životě mém. A blahoslavená, která uvě-
řila, neboť se vyplní ty věci, které jí byly pověřeny od
46 Pána. I řekla Maria: V e l e b í d u š e m á H o s p o -
47 d i n a, a d u c h m ů j z a p l e s a l v B o h u, S p a s i -
t e l i m é m.

Ve svátek sv. Prokopa, opata a patrona českého.

4. července.

Čtení z knihy Sirach. 45, 1—6 jako v den sv. Josefa
(19. března), na str. 314.

Evangelium podle sv. Matouše 19, 27—29 jako v den Obrácení
sv. Pavla (25. ledna), na str. 305.

Syn a Božího, aby se stal člověkem a vešel v nejněžnější svazek lásky s každou nesmrtelnou duší v církvi katolické. Ta touha došla a dochází v milionech dnů ohlasu, který tu ústy nevěsty je vysloven.

²⁾ T. j. gazele.

³⁾ Ton zdi byla ohražena zahrada (nebo dvůr) přiléhající k domu.

⁴⁾ Okna příbytků ženských dosud bývají na Východě opatřena hustou mřížkou. Ženich si přeje, aby se mu ukázala nevěsta v okně za mřížkou.

⁵⁾ Réva bývá ořezávána v Palestině v únoru.

⁶⁾ Fík nalévá ranní plody záhy na jaře.

⁷⁾ Ježto jest nevěsta za okenní mřížkou skryta, přirovnává ji ženich s holubicí skrytou v skalních rozsedlinách.

*) Poznámky viz na str. 10. při evang. v pátek suchých dnů adventních.

*Ve svátek sv. Cyrila a Metoděje,
biskupův a patronů slovanských.*

5. července.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 7, 23—27.*)

(**■** potomků Leviových) učiněno jest kněžími mnoho, po- 23
něvadž jim smrt bránila, aby nezůstávali, tento však 24
ná kněžství nepomíjející, poněvadž zůstává na věky; proto 25
také může dokonale spasit ty, kteří přistupují k Bohu skrze
něho. jsa vždycky živ. aby za ně orodoval. Takový zajisté 26
příslušel nám velekněz, svatý, nevinný, neposkrvněný, od-
dělený od hříšníků a vyvýšenější nad nebesa, jenž nemá po- 27
třebi každého dne, jako velekněží, konati oběti nejprve za
hříchy svoje, potom (za hříchy) lidu: toto učinil najeunou.
obětovav sebe sama (Ježíš Kristus, Pán náš).

*) V této stati sv. Pavel ukazuje přednost velekněze novo-
zákonního nad kněžstvo levitské (starozákonní) a tím i přednost
Nového Zákona nad Zákon Starý z toho, že levitských kněží bylo
pro jejich smrtelnost mnoho, jedni po druhých, velekněz podle řádu
Melchisedechova však jest stále jeden a týž (v. 23—25); a že
velekněží levitští jsouce hříšní, měli potřebu obětovati nejen za lid,
nýbrž i za sebe, a to denně, poněvadž oběti jejich byly nedokonalé.
Kristus však jsa nejvyšší svatý a vyvýšený obětoval sebe sama, pouze
za lid, a to jen jednou, poněvadž obět jeho byla nejvyšší dokonalá
(v. 26—27).

24. d o k o n a l e (podle řeckého) a tedy i n a v ě k y (jak by bylo
podle latinského textu), neboť spása jen tehdy jest dokonalá, když
trvá na věky.

26—27. Odůvodňuje poslední slova svá, proč totiž Kristus může
dokonale spasi i účinně orodovati (prostředkovati mezi Bohem
a lidmi), udává další přednost Kristovu před veleknězi starozákonními,
totiž jeho svatost a vyvýšenost nad tvory, pro kterou nejen
že nemusil obětovati sám za sebe, nýbrž i j e d i n á o b ě t jeho byla
tak dokonalá a takové ceny, že stačila (měrou nadbytnou) na
vykoupení a spásu všeho lidstva. Tím však nikterak nevyslovuje
se proti mši sv. Neboť mše sv. není obět nová, od oběti kříže roz-
dílná, kterou by se snad doplňovalo dostiučinění podané na kříži,
nýbrž obět co do podstaty táž, jaká byla na kříži; ta obět kříže ob-
novuje se při ní, a to nikoli k tomu konci, aby se podalo Bohu nové
dostiučinění aneb zasloužily se lidem nové milosti, nýbrž aby se
vzdala Bohu pocta důstojná a přivlastnily se jednotlivcům ty
milosti, které Pán Ježíš smrtí svou jednou provždy celému lidstvu
zasloužil. A sv. Pavel mluví zde pouze o krvavé oběti kříže, a ne
o jejím nekrvavém obnovení při mši sv. Pravě (ve v. 27), že
velekněz novozákonní, Pán Ježíš, nemá potřebi každého dne,
jako velekněží, konati oběti nejprve za hříchy svoje atd., vyjadřuje
tím o velekněžích starozákonních pouze to, že měli potřebu
každého dne obětovati za sebe atd., nikoli však, že skutečně každého
dne za sebe i za lid obětovali.

Evangelium podle sv. Lukáše 10, 1—9 jako ve svátek
sv. evangelisty Marka, na str. 320.

Ve svátek sv. Oldřicha, biskupa, vyznavače.

6. července.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 7, 23—27, jako svrchu v den
sv. Cyrila a Metoděje, 5. července, na str. 351.

Evangelium podle sv. Matouše 24, 42—47, jako v den
sv. Gotharda, 4. května, na str. 328.

Ve svátek sv. Markety, panny, mučednice.

13. července.

Čtení z knihy Sirachovcovy Sir. 51, 13—17.¹⁾

[■■■ ospodine, Bože můj,]

- 13   ze země vysoko vysílal jsem lkání svá,
a smrt aby mne minula, jsem prosil.
- 14   Vzýval jsem Boha, otce pána mého,²⁾
aby mne neopouštěl v den mého soužení,
a v dobu zpupných, pomoci kdy nebylo.
- 15   Chválit budu jméno tvé ustavičně,
budu je oslavovat vzdávaje díky,
že má prosba byla vyslyšena.
- 16   Neb jsi mne vysvobodil ze záhuby,
vytrhl jsi mne ze zlých časů;
- 17   proto slavit a chválit budu tebe,
dobrořečiti jménu Hospodinovu.

Evangelium podle sv. Matouše 13, 44—52.

H ■ a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým podobenství toto: Podobno jest království nebeské pokladu skrytému v poli, jejž člověk nalezna, zakryje a radostí nad ním jde a prodá všechno, co má, a koupí pole

¹⁾ Ostatek zpěvu díky, který byl podán výše na den sv. Barbory.

²⁾ Pán básníkův je Mesiáš, Syn Boží.

44—46. V podobenství o pokladě v poli ukrytém a perle drahé ukazuje Pán Ježíš vysokou cenu království mesiánského i jeho statků, milosti Boží totiž a pravdy zjevené, a to tak, že v podobenství o perle upozorňuje zároveň na pili, s kterou má

to. Opět podobno jest království nebeské kupci, jenž 45
hledal dobrých perel, a když našel jednu perlu draho- 46
cennou, odešel prodal všecko, co měl, a koupil ji. Také 47
podobno jest království nebeské síti, která byvši spu-
štěna do moře, shromažďuje ze všeho rodu ryb, když pak 48
se naplní, vytáhnou ji na břeh a posadice se vyberou
dobré do nádob, špatné však odvrhnou pryč. Tak bude 49
při skonání světa: vyjdou andělé a oddělí zlé od spra-
vedlivých a uvrhnou je do peci ohnivé; tam bude pláč 50
a skřípot zubů. Srozuměli jste všemu tomu? Řkou jemu: 51
Ano. I dí jim: Proto každý učitel vyučený v království 52
nebeském podoben jest hospodáři, který vynáší ze své
zásoby věci nové i staré.

V den sv. Jindřicha, císaře, vyznavače.

15. července.

Čtení z knihy Sirach. 31, 8—11 jako v den sv. Aloise
(21. června), na str. 339.

Evangelium podle sv. Lukáše 12, 35—40 jako v den sv. An-
tonína Pad. (13. června), na str. 335.

člověk statků těch vyhledávati a si zjednávati, v podobenství pak
o pokladu ukazuje na opatrnost, s kterou člověk má hleděti, aby
o statky ony, o milost a pravdu božskou, nepřišel.

47—50. Podobenství o síti spuštěné do moře. Síť rozumí se
církvev Kristova, mořem svět, rybami lidé, břehem život posmrtný
(věčný). Církev přijímá svým učením a křtem sv. údy ze všeho
lidstva; když bude naplněna, t. j. když bude učení její hlášáno po
celém světě mezi všemi národy, ukončí se pozemské trvání její
úplným oddělením zlých od dobrých; dobří budou vzati do nebe,
zlí zavrženi. Ukazuje tedy podobenství toto na dokonání pozemského
království mesiánského, jakož i na to, že není národní či jenom
pro některý národ, nýbrž obecná či pro všechny národy, a že ne-
postačí, aby člověk stal se údem církve, nýbrž že musí též v dobrých
skutcích prospívati, býti dobrým, chce-li účasten se státi blaha
věčného.

52. Jako řídny hospodář nepředkládá svým domácím a hostům
pořád stejných věcí, nýbrž zjednav si náležité zásoby podává z nich
brzy ty, brzy ony, podle toho, jak toho žádají potřeby, přání a
různé okolnosti jejich, tak i dobrý učitel (ať apoštol, ať jiný učitel
křesťanský) neučí pořád tímž způsobem, nýbrž zjednav si doko-
nalé poznání všech pravd zjevených a náležitou zásobu příkladů,
podobenství a vědomostí jiných, poučuje brzy o těch, brzy o jiných
pravdách a to brzy tím, brzy oním způsobem, podle toho, jak toho
žádají potřeby, schopnosti a jiné okolnosti jeho posluchačův.

Ve svátek Rozeslání sv. apoštolů.

15. července.

Čtení z listu sv. Pavla k Římanům 10, 10—18 jako ve svátek sv. Ondřeje, na str. 287.

Evangelium podle sv. Marka 16, 15—20.

- 15 **I**a onoho času řekl Pán Ježíš učeníkům svým: Jdouce
 do veškerého světa, kažte evangelium všemu stvo-
 16 ření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo však
 17 neuvěří, bude zavržen. Těch pak, kteří uvěří, budou ná-
 sledovati tyto zázraky: Ve jménu mém budou zlé duchy
 18 vymítati, novými jazyky mluvit, hady bráti, a jestliže
 by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou
 19 ruce vzkládati, a ti se uzdraví. A když Pán (Ježíš) byl
 20 k nim domluvil, vzat jest do nebe a usedl po pravici
 Boží, a oni vyšedše kázali všude, a Pán jim pomáhal
 a potvrzoval slova jejich zázraky, které potom ná-
 sledovaly.*)

Ve svátek Panny Marie Karmelské.

16. července.

Čtení z knihy Sirachovcovy 24, 23—31 jako níže ve svátek Jména Panny Marie, na str. 376.

Evangelium podle sv. Lukáše 11, 27—28.

- 27 **I**a onoho času, když Ježíš mluvil k zástupům, jedna
 ze zástupu pozdvihla hlasu a řekla jemu: Blaho-
 slavený život, který tebe nosil, a prsy, kterých jsi po-
 28 žíval. Ale on pravil: Ovšem blahoslavení, kteří slyší
 slovo Boží a ostrihají ho.

*) Poznámky viz při evang. o slavnosti Nanebevstoupení Páně, str. 216.

Ve svátek sv. Vincence z Pavla.

19. července.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 4, 9—14 jako
v den sv. Antonína Paduánského, str. 335.

Evangelium podle sv. Lukáše 10, 1—9 jako v den sv. Marka,
evangelisty, na str. 319.

Ve svátek sv. Maří Magdaleny.

22. července.

Čtení z Písně Šalomounovy 3, 2—5; 8, 6 n.¹⁾

- 3, 2 „**V**stanu tedy, bych zchodila město,
po náměstích, ulicích hledala²⁾
toho, ježž miluje duše moje...“
Hledala jsem ho, ale nenašla.³⁾
3 Našli mne ponoení, hlídači města.
„Zřeli jste toho, ježž miluje duše má?“⁴⁾
4 Sotva jsem od nich poodešla,⁵⁾
našla jsem toho, ježž miluje duše má.
Chopila jsem jej a nepustila,
až jsem ho zavedla do domu matky své,
do pokoje rodičky své.⁶⁾
5 Deery jerusalemské, přísahou⁷⁾
váží vás při srnách a laních na nivách.
nebuďte a nerušte ze spánku
lásku (mou), dokud sama chtít nebude.⁸⁾

---

¹⁾ Horoucí touha nevěsty (církve starozákonné) po Bohu a jeho slibech — Srv. poznámky k úryvku z téže Písně na den Navštívení Panny Marie výše na str. 349.

²⁾ Hledati chce nevěsta (církev) ženicha (Boha, Krista).

³⁾ Vřelou touhu svou vyslovuje nevěsta způsobem výpravným, jako by podávala jakýsi sen. Není dlužno míti za to, že jej skutečně v noci po městě hledala.

⁴⁾ Tak se také hledající nevěsta ponocných.

⁵⁾ Nevěsta vypravuje dále.

⁶⁾ Podobnou lásku ke Kristu má míti každá duše nesmrtelná.

⁷⁾ Přísaha při srnách a laních vyhýbá se vysloviti jméno Boží.

⁸⁾ „L á s k a“ nevěstina jest její ženich, t. j. Bůh, Kristus.

- 8, 6 Vytiskni si mne jak pečeť na srdce,
jako pečeť na své rámě;⁹⁾
jeť jako smrt mocné milování,
silná jak pekla je láska.¹⁰⁾
Žár její — žár jest ohně, plamenů;
7 spousty vod té síly nemají,
lásku by uhasily;
řeky ji nezatopí.
Dá-li kdo všecek svůj majetek za lásku,
dojde jen odmrštění.¹¹⁾

Evangelium podle sv. Lukáše 7. 36—50 jako ve čtvrtek po
páté neděli postní (Smrtné), na str. 122.

Ve svátek sv. Apollináře, biskupa, mučedníka.

23. července.

Čtení z prvního listu sv. Petra 5, 1—11.

- 1 **B**ratři, starších, kteří jsou mezi vámi. napominám já spolu-
starší a svědek utrpení Kristových a (proto i) účastník
2 budoucí té slávy, která se zjeví. Paste stádece Boží, které jest
u vás, přihlížejíce k němu nikoli z přinucení, nýbrž dobro-
volně podle vůle Boží, ani s mrzkou ziskuchtivostí, nýbrž
3 ochotně, ani jako lidé, kteří vládnou pánovitě nad úděly,
4 nýbrž jako ti, kteří jsou vzory stádeci; a když se ukáže arcip-
5 pastýř, obdržíte nevaňnoucí kornnn slávy. Podobně vy.

⁹⁾ Staří pečovali prsteny, na kterých vyryto bylo jejich jméno. Vytiskne-li si ženich jméno nevěsty své do srdce a na rámě, bude ji míti stále na mysli. Aby se tak stalo, po tom toužení pudí ji ne-
uhasitelná její láska.

¹⁰⁾ Smrt a podsvětí (= „pekla“), kterým nikdo nemůže
odolat, je tu obrazem síly, jakou má láska.

¹¹⁾ Sílu lásky nevyváží žádné bohatství.

1—3. Sv. Petr napomíná představené církevních obcí, aby
pečlivě spravovali věřící jejich duchovní správě svěřené, a aby
předcházeli je dobrým příkladem. — Staršími (presbytery) míní
představené církevních obcí, biskupy a kněze (Srovn. Skutk. ap.
14, 21; 1. Tim. 5, 17); sláva, která se zjeví, totiž při Kristově
příchodě k soudu. — nad úděly, t. j. nad obcemi duchovními své
správě svěřenými.

4. arcipastýř, t. j. Pán Ježíš.

5. mladší, t. j. laikové či nekňží. — Slova „Bůh se
pyšným“... jsou z Přisl. 3, 34. Rovněž v Jak. 4, 6. Aby povýšil
vás v čas navštívení, t. j. aby vás oslavil slávou věčnou v čas svého
příchodu k soudu. — Ostatní poznámky viz na str. 237 při evang.
na třetí neděli po sv. Duchu.

mladší, buďte poddáni starším. Všichni však oblecte se v pokoru, neboť Bůh se pyšným protíví, ale pokorným dává milost. Pokořte se tedy pod mocnou ruku Boží, aby vás povýšil v čas navštívení, složíce veškerou svou starost na něj, neboť on má péči o vás. Strízliví buďte a bděte, neboť protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by pohltil. Jemu odpírejte silni ve víře, vědouce, že totéž utrpení děje se bratrstvu vašemu na světě. Bůh pak všeliké milosti, jenž nás povolal k věčné slávě své v Kristu Ježíši, po krátkém utrpení sám vás zdokonalí, utvrdí a upevní. Jemu (buď) sláva a panování na věky věkův, amen!

Evangelium podle sv. Lukáše 22, 24—30.*)

Z toho času povstal spor mezi učeníky o tom, kdo z nich zdá se býti větším. I řekl jim: Králové národů panují nad nimi a ti, kteří mají nad nimi moc, nazývají se dobrodinci. Ale vy ne tak, nýbrž kdo jest mezi vámi větší, budiž jako menší, a kdo jest v čele, budiž jako služebník. Neboť kdo jest větší, ten-li, který stoluje, čili ten, jenž přisluhuje? Zdali ne ten, který stoluje? Ale já jsem mezi vámi jako ten, který přisluhuje. Vy pak jste to, kteří jste vytrvali se mnou v mých pokušeních, a já vám odkazuji království, jako mně (je) odkázal Otec můj, abyste jedli a pili za stolem mým v království mém a seděli na stolicích soudice dvanácte pokolení israelských.

Ve svátek sv. apoštola Jakuba Velkého.

25. července.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 4, 9—15.**)

Bratři, myslím, že Bůh nás apoštoly představil jako poslední, jako k smrti určené: vždyť jsme se stali divadlem světu, jak andělům, tak lidem. My jsme blázny pro Krista, vy rozumní v Kristu; my slabí, vy však silní; vy

*) Poznámky viz při pašijích podle sv. Lukáše ke 22, 24—30, ve středu po Květné neděli, str. 164, 165.

**) Poznámky viz na str. 335 při čtení ve svátek sv. Antonína Paduánského.

- 11 slavní, ale my bezectní. Až do té hodiny lačníme i žízníme
a jsme nazí a býváme poličkování a bez obydlí stálého;
12 a lopotíme se pracující rukama svýma; jsouce tupení žeh-
13 náme, jsouce pronásledování snášíme to, jsouce pomlouvání
prosíme; jako smetí toho světa jsme se stali, povrhelem
14 u všech až dosavad. Nepíši to, abych vás zahanbil, nýbrž
15 napomínám jako milované dívky své. Neboť byt jste měli
vychovatelů v Kristu na tisíce, přece nemnoho máte otců.
Neboť v Kristu Ježíši já jsem vás zplodil skrze evangelium.

Evangelium podle sv. Matouše 20, 20—23.*)

- 20 **Z**a onoho času přistoupila k Ježíšovi matka synů
Zebedeových se svými syny a padši k nohám jeho,
21 prosila ho za něco. On pak jí řekl: Co chceš? Dí jemu:
Řekni, aby tito dva synové moji seděli v tvém králov-
22 ství, jeden na pravici a jeden na levici tvé. Ale Ježíš
odpověděl řekl: Nevíte, zač prosíte. Můžete-li pít
23 kalich, který já budu pít? Řkou jemu: Můžeme. Dí jim:
Kalich můj sice pítí budete, seděti však na pravici
neb na levici mé není mojí věcí dáti vám, nýbrž těm,
jimž připraveno jest od otce mého.

Ve svátek sv. Anny.

26. července.

Čtení z knihy Přísloví 31, 10—31.

- 10 **Z**datnou ženu kdo nalezne?
Nad skvosty zdaleka cenu má.
11 Manžel na ni se spoléhá,
o zisk nemá nouze.
12 Prospěch mu činí, ne škodu
v každý den života svého.

---

*) Poznámky viz na str. 73 při evang. ve středu po 2. neděli postní.

V. 10. Žena zdatná, dobrá hospodyně, je tak vzácný zjev, že nesnadno ji naléztí.

V. 11. Manžel se může na ni spolehnouti, ježto hospodaří tak, že není v domě žádné nouze.

- 13 Pečuje o len a vlnu,
pracuje radostnou rukou.
- 14 Jest jak obchodní koráb,
z dálky jenž dováží chleba.
- 15 Když ještě noc je, vstává,
rozdává stravu své rodině,
služebným svým jídlo.
- 16 Na pole myslí, a — koupí je;
z výtěžku rukou svých vinaří.
- 17 Ovíví silou svá bedra,
uplatňuje své rámě.
- 18 Vidí, že sladký je zisk její,
nehasne v noci jí světlo.
- 19 Ruce své na kužel klade,
prsty pak třímají vřeteno.
- 20 Ruku svou otvírá nuznému,
dlaně své vztahuje k chudšas.
- 21 Sněhu se pro svůj dům nebojí,
jeť všecek oblečen dvojmo.
- 22 Koberce hotoví sobě,
kment a purpur šat její.
- 23 Vážen je ve branách muž její,
když sedí s předními kraje.
- 24 Vyrábí, prodává plátno,
pásky dodává kupci.
- 25 Vliv a čest její roucho jest,
s úsměvem v budoucno patří.
- 26 Ústa svá otvírá v moudrosti,
učení vlídné má na rtech.
- 27 Pátrá, co v domě se děje,
chleba bez práce její.
- 28 Rostou jí děti a ctí ji;
roste i muž její a chválí ji:
- 29 „Mnoho žen vedlo si zdatně,
tys je (však) předstihla všecky!“

V. 13. Přisti, tkáti, atd. byly ve starověku ženské ruční práce.

V. 16. Co dobrá hospodyně vydělá, za to koupí buď pole nebo vinici, kterou pak štípí a tak domácí majetek zase rozmnožuje.

V. 17. Namáhá se, napíná svaly.

V. 23. Ve branách bývala shromaždiště obecních starších. Muž dobré hospodyně mohl se věnovati péči o blaho veřejné, ježto byl jist, že o blaho jeho domu stará se svědomitě manželka.

V. 24. Ty pásky všeobecně tehdy potřebné byly z plátna, mohla je proto žena utkáti.

V. 25. Zámožností stoupá také její vliv a ctnostmi, které nejsou neznámy, čest.

V. 26. Poučuje a vychovává děti i čeládku.

V. 28. „R o s t o u“ = prospívají věkem i moudrosti, zámožností i vážností.

- 30 Klamavá, prehavá krása jest;
která se bojí Pána,
té ženě přísluší chvála!
- 31 Dejte jí z jejího zisku,
skutky ať slaví ji ve branách!

Evangeliium podle sv. Matouše 13, 44—52.

- Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým podob-
44 benství toto: Podobno jest království nebeské po-
kladu skrytému v poli, ježž člověk nalezna zakryje a ra-
dostí nad ním jde a prodá všecko, co má, a koupí pole to.
45 Opět podobno jest království nebeské kupci, jenž hledal
46 dobrých perel, a když našel jednu perlu drahocennou,
47 odešel prodal všecko, co měl, a koupil ji. Také podobno
jest království nebeské síti, která byvši spuštěna do
48 moře, shromažďuje ze všeho rodu ryb, když pak se na-
plní, vytáhnou ji na břeh a posadice se vyberou dobré
49 do nádob, špatné však odvrhnou pryč. Tak bude při sko-
nání světa: vyjdou andělé a oddělí zlé od spravedlivých
50 a uvrhnou je do peci ohnivé; tam bude pláč a skřípot
51 zubů. Srozumělit' jste všemu tomu? Řkou jemu: Ano.
52 I dí jim: Proto každý učitel vyučený v království ne-
beském podoben jest hospodáři, který vynáší ze své zá-
soby věci nové i staré.

Ve svátek sv. Marty, panny.

Dne 29. července.

Čtení z druhého listu sv. Pavla ke Korintským 10, 17—11, 2
jako první čtení v den sv. panny, nemučednice, str. 411.

Evangeliium podle sv. Lukáše 10, 38—42 jako ve svátek
Nanebevzetí Panny Marie, str. 366.

V. 31. Co za života pílí svou získala, z toho budou jí dávatí, ji živit a šatit, až zestárne, její vděčné, dobře vychované děti. — Její skutky budou veřejně uznávány a chváleny za jejího života i po smrti. — Ta hospodyně vyniká zbožností (v. 30b), neúpornou snáživostí, houževnatou příčinnivostí (v. 12, 13, 17, 18), jež má v nenávisti zahálku (v. 27b). Vyniká podnikavostí, otevřeným okem pro vše, co se děje v domácnosti (v. 27a), pečlivostí o životní potřeby dětí i služebných (v. 14, 15, 21), moudrostí (v. 26a), vlivností (v. 26b), snahou dobře vychovávatí děti (v. 28) a štědrostí k chudině (v. 20).

44—52. Poznámky viz při evang. v den sv. Markety, na str. 352.

Ve svátek vs. Ignáce, vyznavače.

31. července.

Čtení z II. Tim. 2, 8—10 a 3, 10—12 jako v den sv. Jiří,
na str. 318.Evangelium podle sv. Lukáše 10, 1—9 jako v den sv. Marka,
evangelisty, na str. 320.*V den odpustků Porciunkulních,*

v první neděli v srpnu.

Čtení z knihy Sirach. 24, 14—16 jako níže ve svátek Panny
Marie Sněžné, str. 363.Evangelium podle sv. Lukáše 11, 27—28 jako ve svátek
Panny Marie Karmelské, na str. 354.*Ve svátek sv. Petra v okovech.*

1. srpna.

Čtení ze Skutkův apoštolských 12, 1—11, Evangelium podle
sv. Matouše 16, 13—19, oboje jako ve svátek sv. apoštolů Petra
a Pavla, na str. 347.*Ve svátek sv. Alfonse z Liguori, biskupa, vyzna-
vače a učitele církve.*

2. srpna.

Čtení z druhého listu sv. Pavla k Timotheovi 2, 1—7.

Nejmilejší, posiluj se v milosti, která jest v Kristu Je- 1
žíši, a co jsi uslyšel ode mne před mnoha svědky, to 2
svěřuj lidem věrným, kteří budou způsobili také jiné učiti.

2, 1—7. Vyzývá, aby zmznilým se ukázal ve svědomitém konání úřadu svého, jmenovitě v péči o to, aby učení Kristovo zachoval čistým, a v neohroženém snášení utrpení (v. 1—2). Aby pak tím spíše tak jednal, povzbuzuje ho příkladem vojína a rolníka, kteří musí dříve přičinit se, než mohou se těšiti z ovoce své námahy (v. 3—7).

1. Posilňuj se, t. j. ukaž se silným, a to nikoli na základě přirozené síly své, nýbrž v milosti, na základě síly nadpřirozené, jejíž zdrojem jest Kristus Ježíš.

362   Ve svátek Nalezení sv. Štěpána, prvomučedníka.

Ve svátek sv. Dominika, vyznavače.

- 3 Spolu snášej utrpení jako dobrý bojovník Krista Ježíše.
4 Nikdo, jenž slouží ve vojště, nezaplétá se do záležitostí ži-
5 vota, aby se zalíbil vojevůdci. Vždyť ani ten, jenž zápasí
6 o závod, nebývá ověnčen, nezápasil-li náležitě. Ten rolník,
7 jenž se lopotí, má předem bráti užitek. Rozuměj, co pravím.
Dá ti zajisté Pán porozumění ve všem.

Evangelium podle sv. Lukáše 10, 1—9 jako ve svátek
sv. Marka, evangelisty, na str. 320.

Ve svátek Nalezení sv. Štěpána, prvomučedníka.

3. srpna.

Čtení epistolní i evangelijní jako o slavnosti sv. Štěpána
prvomučedníka, na str. 22.

Ve svátek sv. Dominika, vyznavače.

4. srpna.

Čtení z druhého listu sv. Pavla k Timotheovi 4, 1—8 jako
v den sv. Ambrože, str. 294.

Evangelium podle sv. Lukáše 12, 35—40 jako svrchu vo
svátek sv. Antonína Paduánského, na str. 335.

---

3. Spolu (se mnou) snášej utrpení; tak podle řeckého
a tak překládati jest zde i latinské labora.

3. Smysl jest: Jako vojn nezabývá se záležitostmi života (řemeslem, živností, obchodem, průmyslem), nýbrž oddává se zcela své službě, tak ani ten, jenž slouží evangeliu, jsa bojovníkem Božím, nemá se dáti zdržeti neb odvrátiti od věrného konání svého úřadu žádnými záležitostmi světskými, a jako bojovník snaží se výhradně o to, aby se zalíbil svému vojevůdci a došel jeho uznání, tak má i bojovník Kristův věrným konáním svého úřadu za všech okolností výhradně o to usilovati, aby se zalíbil svému Pánu, Kristu Ježíši.

5. nebývá ověnčen věncem vítězství, vavřínovým neb olivovým.

Ve svátek Panny Marie Sněžné.

5. srpna.

Čtení z knihy Sirachovcovy 24, 14—16.*)

- 14 **O**l počátku, před věky jsem stvořena,
na věky pak býti nepřestanu.
Ve svatostánku před ním jsem službu konala,
15 a byla na Sionu tak ubytována.
V městě svatém jsem taktéž se usadila,
v Jerusalemě jest moje vláda.
16 V národ slavný jsem se vkořenila,
v úděl Boha mého, v dědictví jeho.
[a mezi zástupy svatých zdržuji se].

Evangelium podle sv. Lukáše 11, 27—28 jako ve svátek
Panny Marie Karmelské (16. července), na str. 354.

Ve svátek sv. Osvalda, krále, mučedníka.

5. srpna.

Čtení epistolní i evangelijské jako v den sv. Víta, mučedníka
a patrona českého (15. června), na str. 336.

Ve svátek Proměnění Pána Ježíše.

6. srpna.

Čtení z druhého listu sv. Petra 1, 16—19.

Nejmilejší, moc a příchod Pána našeho, Ježíše Krista, ozná- 16
mili jsme vám, nikoli vymudrovaných hájí následovavše.
nýbrž byvše nazírateli na jeho velebnost. Obdržel zajisté od 17
Boha Otce čest i slávu, když se stal k němu takovýto hlas
od velikolepé slávy: „Tento jest Syn můj milý,
v němž jsem si zalíbil. (Jeho poslouchejte.)“

---

*) Viz čtení a poznámky k němu na den Nanebevzetí Panny Marie, str. 365.

16—19. Sv. Petr poučuje křesťany maloasijské, na jak pevném základě spočívá jejich víra v druhý příchod Kristův (k soudu).

17. Obdržel při svém proměnění na bože čest a slávu (oslavu) jednak proměnou samou, jednak svědectvím Boha Otce (viz Mat. 17, 1—5).

- 18 A tento hlas s nebe přišlý my jsme slyšeli, když jsme byli
19 s ním na hoře svaté. Také máme pevnější slovo prorocké,
a vy dobře činite, dbáte-li ho jako svíce svítící na místě
temném. až den zasvitne a denice vzejde v srdcích vašich.

Evangelium podle sv. Matouše 17, 1—9 jako v druhou neděli
postní, na str. 69.

Ve svátek sv. Kajetána

8. srpna.

Čtení z knihy Sirachovcovy 31, 8—11a jako ve svátek
sv. Aloise, na str. 339.

Evangelium podle sv. Matouše 6, 24—33 jako ve čtrnáctou
neděli po sv. Duchu, na str. 259.

Ve svátek sv. Vavřince, mučedníka.

10. srpna.

Čtení z druhého listu sv. Pavla ke Korintským 9, 6—10.

- 6 **B**ratři, kdo rozsévá skoupě, skoupě též bude žnouti, a kdo
7 rozsévá hojně, hojně též žnouti bude. Každý (dej tak),
jak si byl uložil ve svém srdci, nikoli se zármutkem aneb
8 z donucení, neboť veselého dárce miluje Bůh. Jest pak
Bůh mocen všelikou milost hojně vylíti na vás, abyste majíce
ve všem vždycky veškeren dostatek, byli v hojnosti ke kaž-
9 dému skutku dobrému, jakož psáno jest: „K o z t r o u s i l,
d a l c h u d ý m, s p r a v e d l n o s t j e h o z ů s t á v á n a

---

19. t. j. mimo slovo apoštolské založené na vlastním nazírání
máme též slovo prorocké či proroctví starozákonní, která
jsou pro nás křesťany slovem pevnějším, nežli byla pro
lid starozákonní, a to proto, poněvadž velická část jejich se již vy-
plnila na Kristu a na křesťanství a poněvadž naplní tou jsou dů-
kazem, že pravé jest slovo prorocké a že vyplní se také ona část,
která se dosud nevyplnila, zejména ta, která se týká druhého při-
chodu Kristova (k soudu).

6—10. Sv. Pavel vyzývá Korintány, aby vykonali mezi sebou
sbírku pro chudé křesťany jeruzalemské, ukazuje, jak záslužná jest
štedrost. — hojně, doslovně: v požehnání.

7. jak si byl uložil před rokem (v. 2) totiž ochotně a
s myslí veselou, radostnou, nikoli smuten a jen okolnostmi
mravně nucen.

9. Uvedeno ze žalmu 111, 9.

v ě ky.“ Ten pak, jenž dává símě rozsevači a chléb k jídlu, 10
poskytne a rozmnoží vaše símě a dá vzrůst plodům vaší spravedlnosti.

Evangelium podle sv. Jana 12, 24—26.

Ia onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Amen, 24
amen, pravím vám: Nezemře-li zrnko pšeničné 25
padši do země, zůstává samotno; zemře-li však, přináší mnoho užitku. Kdo miluje život svůj, ztratí jej, a kdo nenávidí život svůj na tomto světě, k životu věč- 26
nému zachová jej. Slouží-li mi kdo, následuj mne, a kde jsem já, tam bude i služebník můj. Bude-li mi kdo sloužit, poctí jej otec můj.

Ve svátek Nanebevzetí Panny Marie.

15. srpna.

Čtení z knihy Sirachovcovy 24, 11b—20.¹⁾

- 11b **J**těch všech jsem hledala stálé bydliště,
kde, v kterém údělu Páně bych mohla přebývat.
12 Tehdy mi vykázal Tvůrce vesmíru stánek,
a můj Původce mne usadil v něm.
13 Řekl mi totiž: „V Jakobovi přebývej,
v Israeli dědičný můj úděl,
[a v mých vyvolencích kořeny zapusť!]
14 Od počátku, před věky jsem stvořena,
na věky pak býti nepřestanu.
Ve svatostánku před ním službu jsem konala,²⁾
15 a byla na Sionu tak ubytována.

10. Někteří zároveň s Vulgátou rozdělují méně vhodně takto:
„Ten pak, jenž dává símě rozsevači, i chléb k jídlu poskytne a rozmnoží vaše símě...“ Srovn. Is. 55, 10.

24—26. Poznámky viz při evang. v sobotu po páté neděli postní, na str. 126.

¹⁾ Zosobněná moudrost mluví tu k národu israelskému. Po celém světě hledala sídlo, dary své všem nabízejíc a rozdávajíc, až se zvláštním způsobem usadila mezi národem israelským. V něm jako vzácný strom zapustila kořeny a přinesla ovoce, které ochotně a ráda rozdává. Co tu praví Boží moudrost o sobě, klade církev do úst Marie Panny, která právem sluje Pannou nejmoudřejší a Stolicí moudrosti, ježto je matkou vtělené Moudrosti, Ježíše Krista.

²⁾ Moudrost vedla a řídila ty, kteří pořádali bohoslužbu ve svatostánku a v chrámě jerusalemském.

- V městě svatém taktěž jsem usadila se,
v Jerusalemě jest moje vláda.
16 V národ slavný jsem se vkořenila,
v úděl Boha mého, v dědictví jeho,
[a mezi zástupy svatých zdržuji se].
17 Jak cedr na Libanu jsem vyvýšena,
a jako cypřiš na hermonske hoře.
18 Jak palma v Engaddi jsem vyvýšena,
a jako růže štěpovaná v Jerichu;
19 jako spanilá oliva na rovinách,
a jako javor tam, kudy vody se berou.
20 Jako skořice, jak vonný balšám voním,
jak myrha výborná líbeznuou vůni dávám.

Evangelium podle sv. Lukáše 10, 38—42.

- 38 **Z**a onoho času Pán Ježíš vešel do jednoho městečka, a
žena jedna jménem Marta přijala jej do domu svého.
39 A ta měla sestru jménem Marii, která posadivši se
40 k nohám Páně poslouchala slova jeho. Ale Marta za-
bírала se hojnou obsluhou; přistoupivši pak k němu
pravila: Pane, nedbáš-li toho, že sestra má nechala mě
41 samu sloužiti? Řekni jí tedy, ať mi pomůže. Ježíš však
odpověděv, řekl jí: Marto, Marto, pečlivá jsi a znepoko-
42 juješ se ve mnoha věcech, ale jednoho jest zapotřebí.
Maria nejlepší stránku vyvolila, která nebude odňata
od ní.

38—42. d o m ě s t ě č k a t. Betánie (as tři čtvrti hodiny jiho-
východně od Jerusalema).

39. Maria planouc vroucí láskou ke Kristu a toužíc poznati
dokonale jeho učení, zasedla u nohou Páně podobně, jako žáci sedali
u nohou svých učitelů, a poslouchala pilně jeho slova.

40. Marta starala se totiž, aby obeloužila Pána Ježíše co nej-
lépe, a obávaje se, že sama nestačí, nežalovala na sestru, nýbrž
prosila Pána, aby jí vyzval, aby jí pomohla; neboť věděla, že
se neodtrhne od Krista, leč on sám ji vyzve.

41—42. Pán Ježíš nevyhověl jí, ani nepokáral, neboť i ona
činila skutek dobrý, posluhuje mu i jeho práveďcům, a to s lásky
k němu; poučil ji však, co jest lepší, ano nejlepší a jedině potřebné,
jako by řekl: Jest sice dobrý skutek tvůj, jest dobré posloužení
jiným v tělesných potřebách jejich. Ale mnohem lepší, ano nejlepší
a jedině potřebné zaměstnání jest oddati se věrou živou a láskou
činnou svému Vykupiteli a Bohu; neboť v něm jedině spočívá spása
a věčné blaho tvorů rozumných. Vše ostatní, jež lidé kovou po-
třebným, jest nutno jenom vzhledem k jistým okolnostem, které
pomínou, ale oddati se řešeným způsobem Bohu a Vykupiteli jest

Ve svátek sv. Joachima, otce blahoslaveně Panny Marie.

16. srpna.

Čtení z knihy Sirachovcovy 31, 8—11a jako ve svátek sv. Aloise (21. června), na str. 339.

Evangelium podle sv. Matouše 1, 1—16 jako níže ve slavnost Narození Panny Marie (8. září), str. 374.

Ve svátek sv. Rocha, vyznavače.

16. srpna.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 4, 9—14 jako v den sv. Antonína, str. 335.

Evangelium podle sv. Lukáše 12, 32—34.

Za onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Neboj se, malé stáde, neboť zalíbilo se Otci vašemu dáti vám království. Prodejte, co máte, a dejte almužnou. Udělejte si měšce, které nevetšeli, poklad nepomíjející na nebi, kdežto zloděj se nepřibližuje, ani mol nekazí. Neboť kde jest poklad váš, tam bude i srdce vaše.

Ve svátek sv. Bartoloměje, apoštola.

24. srpna.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 12, 27—31.

Bratři, vy jste tělem Kristovým a údý (jeho) podle údělu. A některé Bůh ustanovil v církvi předem apoštoly, po druhé proroky, po třetí učiteli; potom (udělil) moci divotvorné,

naprosto potřebno k blahu věčnému; a zaměstnání to — zabývání se Bohem a Vykupitelem nepřestane u spravedlivých nikdy, ale bude trvati u nich také v životě budoucím. A Maria vyvolila právě toto jediné potřebné zaměstnání, vyvolila stránku nejlepší, a ta nebude odňata od ní, neboť také v budoucím životě dostane se jí, aby s Bohem a Vykupitelem svým obcovala věčně blaženě.

27—31. Sv. Pavel poukazuje na údý jednoho těla učí, že nesprávně jednají i ti, kteří jsou s darem neb údělem od Boha

- potom dary uzdravování, pomáhání, vedení správy, rozličnost
 29 jazyků, vykládání řečí. Zdaliž jsou všickni apoštoly? Zdali
 všickni proroky? Zdali všickni učitelé? Činí-li všickni divy?
 30 Mají-liž všickni dar uzdravování? Zdaliž všickni mluví ja-
 31 zyky? Zdali všickni vykládají? Horlete však o dary lepší.

Evangelium podle sv. Lukáše 6, 12—19.

- 12 **Z**a onoho času Pán Ježíš vyšel na horu se pomodlit
 13 a přes noc trval na modlitbě k Bohu. A když se
 rozednilo, povolal k sobě učeníky své a vyvolil z nich
 14 dvanácte, jež také apoštoly nazval: Šimona, jemuž dal
 jméno Petr, a Ondřeje, bratra jeho, Jakuba a Jana, Fi-
 15 lipa a Bartoloměje, Matouše a Tomáše, Jakuba (syna)
 16 Alfeova, a Šimona, jenž slove Horlivec, a Judu (bratra)
 17 Jakubova, a Jidáše Iškariotského, jenž se stal zrádce.
 A sestoupiv s nimi, stanul na rovině, (jakož) i zástup
 učeníků jeho a četné množství lidu ze všeho Judska
 i z Jerusalema a z přímořské krajiny tyrské a sidonské,
 18 kteří přišli, aby jej poslechli a byli uzdraveni od ne-
 duhů svých. A byli uzdravováni také ti, kteří byli trá-
 19 peni od duchů nečistých. A veškeren zástup hledal se
 ho dotknouti, neboť moc vycházela od něho a uzdravo-
 vala všechny.

---

přijatým nespokojení, touží po vyšších darech, neb jiným závidí, i ti, kteří obdrževše dary, úděly vyšší, pohrdají těmi, kteří obdrželi dary podle jejich mínění menší, ježto všechny dary ty, ač různé, jsou ku prospěchu církve. Míni pak tu dary mimořádné, jako dar jazyků, proroctví, a j., jaké v první době křesťanské dostávali také někteří věřící, jeden ten, jiný onen, a to k tomu konci, aby se potvrzovala pravost učení apoštolského a rychleji se šířilo křesťanství.

27. jste údý (Kristovými) podle údělu, t. j. jste údý církve, duchovního to těla Kristova, podle postavení, které vám v ní Pán přikázal, a podle daru, který vám k řádnému zastávání postavení čili úřadu toho udělil.

31. Smysl jest: Ačkoli žádám, abyste byli spokojeni každým darem svým, přece neodsuzuji, nýbrž spíše přeji si, abyste vroucí modlitbou usilovali dojíti darů lepších, vyšších.

12. Po celou noc se modlil, poněvadž běželo o věc velmi důležitou, o volbu prvních představených církve.

V den přenesení sv. Vojtěcha, Gaudentia a pěti bratrův.

25. srpna.

Čtení z listu sv. Pavla k židům 11. 33—39 jako v den sv. Fabiána a Šebastiána (20. ledna), na str. 300.

Evangelium podle sv. Lukáše 21, 9—19.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učeníkům svým: Když 9
uslyšíte o válkách a rozbrojích, nelekejte se; neboť 10
musí to prve nastati, nebude však ihned konec. Nato
pravil k nim: Povstane národ proti národu a království 11
proti království, a budou zemětřesení veliká po místech
a hlad i mor, budou i hrůzy a znamení s nebe veliká.
Ale přede všemi věcmi těmi vztáhnou na vás ruce své 12
a budou vás pronásledovati, vydávajíce vás do synagog
a do žalářů a vodíce vás ke králům a vladařům pro
jméno mé. Přihodí se vám to na svědectví. Vložte si 13,14
tedy v srdce své, že nebudete přemýšleti napřed, kterak
byste se hájili; neboť já vám dám výmluvnost a mou- 15
drost, které veškerí protivníci vaši nebudou moci odo-
lati ani odmlouvat. Budou pak vás vydávati rodiče 16
a bratři a příbuzní a přátelé; i usmrtí některé z vás,
a budete v nenávisti u všech pro jméno mé; ale ani 17,18
vlas s hlavy vaší nezahyne. Vytrvalostí svou získáte 19
duše své.

9—19. V těchto verších obsažen jest úvod ku proroctví o zkáze Jerusalema a konci světa. V něm vyličuje povšechné strasti, jež budou přicházeti na jeho vyznavače až do konce nynější podoby světa, zároveň činí (ve v. 15. 18—19), jistá zaslíbení, kterými je povzbuzuje, aby ve všech protivenstvích zmužile při něm vytrvali. (Ostatní výklad viz Mat. 24, 5—14.)

13. na svědectví, t. j. abyste měli příležitost vydávati svědectví o mně (o Kristu) a kázati mé učení.

15. výmluvnost. Doslovně bylo by „dám vám ústa“.

17. u všech jest řečeno s nadsázkou (hyperbolicky) místo „u mnohých“.

18. ani vlas s hlavy nezanikne, totiž bez vůle Boží. Slibuje jim tu ve formě přísloví zvláštní ochranu Boží.

19. získáte duše své, totiž pro život věčně blažený.

Ve svátek sv. Josefa Kalasanského.

27. srpna.

Čtení z knihy Moudrosti 10, 10—14 jako ve svátek sv. Víta,
mučedníka a patrona českého, na str. 356.

Evangelium podle sv. Matouše 18, 1—5.

- 1 **Z**a onoho času přistoupili učeníci k Ježíšovi a řekli:
2 Kdo medle je větší v království nebeském? A Ježíš
3 zavolav pachole postavil je uprostřed nich a řekl: Amen
pravím vám: Neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličci,
4 nevejdete do království nebeského. Kdo tedy se poníží
jako pachole toto, ten jest větším v království nebe-
5 ském. A kdo přijme jedno pachole takové ve jménu mém,
mne přijímá.

*Ve svátek sv. Augustina, biskupa, vyznavače
a učitele církevního.*

28. srpna.

Čtení epistolní i evangelijní jako ve svátek sv. Ambrože,
str. 294.

Ve svátek stětí Jana Křtitele.

29. srpna.

Čtení z proroka Jeremiáše 1, 17—19.¹⁾

- (V těch dnech oslovil mne Hospodin a řekl:)
17 Ty tedy přepásej svá bedra²⁾
a vstaň a mluv všecko to k nim,
co budu tobě ukládati;
nelekej se tváře jejich,
nedopustím, abys bál se jich.

1—5 Poznámky viz při evang. ve svátek sv. andělů strážců
(2. října) str. 385.

¹⁾ Co původně řečeno Jeremiášovi, obrací tu církev na
sv. Jana.

²⁾ Aby mohl prorok s radostnou rychlostí a ochotou kráčet za
svým úřadem kazatelským, má si pasem podkasati dlouhou, na
kotníky splývající řízu, která by mu sice v chůzi překážela.

- 18 Já totiž činím z tebe dnes pevnost,
železný sloup a bronzovou zeď
veš. eré řiši, judským králům,
knížatům jejich, kněžím i lidu.
- 19 Budou bojovat proti tobě,
avšak vřehu nenabudou;
jáť budu s tebou — praví Hospodin —
abych vysvobodil tebe!

Evangelium podle sv. Marka 6, 17—29.

In onoho času Herodes dal Jana zatknouti a vsaditi 17
do žaláře pro Herodiadu, manželku bratra svého
Filipa, poněvadž ji pojal za manželku. Neboť Jan ří- 18
kával Herodovi: Není dovoleno tobě míti manželku
bratra tvého. Herodias pak nevražila na něho a chtěla 19
jej usmrtni, ale nemohla, neboť Herodes bál se Jana, 20
věda, že to jest muž spravedlivý a svatý; i chránil ho
a mnoho činil vyslechnuv jej, a rád ho poslouchal. Přišel 21
však den příhodný: Herodes učinil v den svých naro-
zenin hostinu svým velmožům a plukovníkům i předním
mužům galilejským. Když pak (tam) vešla dcera právě 22
té Herodiady a tančila a se zalíbila Herodovi i těm,
kteří s ním stolovali, král řekl dívce: Požádej mě, zač
chceš, a dám tobě. A přísáhl jí: Začkoli požádáš, dám 23
tobě, byť to byla polovice mého království. Ona pak 24
vyšla a řekla matce své: Zač mám žádati? A ta řekla:
Za hlavu Jana Křtitele. I vrátila se hned s chvatem ke 25.
králi a prosila ho řkouc: Chci, abys mi dal ihned na
míse hlavu Jana Křtitele. I zarmoutil se král; pro pří- 26
sahu však a pro ty, kteří s ním stolovali, nechťel ji osly-
šeti, ale poslav hned vojína tělesné stráže, rozkázal 27
přinésti hlavu jeho. I sťal jej v žaláři a přinesl hlavu 28
jeho na míse a dal ji dívce, a dívka dala ji matce své.
Uslyševše to učeníci jeho, přišli a vzali tělo jeho a po- 29
chovali je v hrobě.

17—28. Mní se tu Herodes Antipa, syn Heroda Vel. a tetrarcha v Galilei a Peréi. Herodias byla manželkou nevlastního bratra Herodova, Filipa, odlišného od tetrarchy Filipa, který byl také nevlastním jeho bratrem (po otci Herodovi Vel.), ale z jiné matky. Ouen Filip žil v Římě v soukromí. Bratr jeho Herodes odvedl mu za pobytu svého v Římě manželku Herodiadu i s dcerou Salome

372   Ve svátek sv. Jiljí, opata. Ve svátek sv. Štěpána,
krále, vyznavače.

Ve svátek sv. Jiljí, opata.

1. září.

Čtení z knihy Sirach. 45, 1—6 jako ve svátek sv. Josefa,
na str. 314.

Evangelium podle sv. Matouše 19, 27—29; jako v den Obrá-
cení sv. Pavla (25. ledna), na str. 305.

Ve svátek sv. Štěpána, krále, vyznavače.

2. září.

Čtení z knihy Sirachovcovy 31, 8—11 jako ve svátek sva-
tého Aloise, na str. 339.

Evangelium podle sv. Lukáše 19, 12—26.

- 12** **12** a onoho času Pán Ježíš pověděl učeníkům svým
podobenství toto: Jeden člověk urozený odebral se
do daleké krajiny, aby ujal pro sebe království a se
13 opět vrátil. Povolav však deset služebníků svých, dal
jim deset hriven a řekl jim: Těžte jimi, dokavad ne-
14 přijdu. Ale spoluobčané jeho nenáviděli ho a poslali za
ním poselství, řkouce: Nechceme, aby tento kraloval

a žil s ní v manželství nedovoleném. Jan vytýkal mu to veřejně. Proto uvěznil jej v Macheruntě, východně od Mrtvého moře, a byl by jej usmrtil hned, kdyby se nebyl bál lidu. Později však, seznáv, že to jest muž svatý a spravedlivý, pojal k němu úctu a chránil ho před úklady Herodiadinými, která bojí se, aby Herodes nepropustil ji na slova Janova, chtěla se pomstiti, že Jan vystoupil proti jejímu sňatku s Herodem (Mark. 6, 20). Konečně dav se strhnouti smyslností svou ku přenáhlenému slibu (ovšem neplatnému) utratil jej. Trestu však neušli. Podle Josefa Flavia byl později od císaře sesazen a i s Herodiadou poslán do vyhnanství nejprve do Lugdunu (Lyonu) v Gallii (Starožitnosti židov. 18, 7, 2), potom do Španělska, kde zemřel v bídě (Flavius, Válka židov. 2, 9, 6).

Podle vypravování dějepisce Nicefora (cirk. dějiny. 1, 20) Salome probořila se na ledě a byl jí při tom krk proříznut ledem.

11—27. Podobenství toto promluvil v domě Zacheově aneb spíše před ním. Pověděl je proto, poněvadž mnozí z těch, kteří s ním byli, se domnívali, že založí již v Jerusalemě království mesiánské jakožto slavnou říši pozemskou, soudíce tak tím spíše, poněvadž se právě ubíral do Jerusalema. A pověděl je proto, aby poučil, že nezaloží ještě slavného a věčně oblažujícího království svého, nýbrž že dříve odejde, nechaje každého působiti těmi dary a milostmi, které mu byly uděleny; až pak se vrátí, že požádá počtu od každého z toho, jak svěřených darův užil, a odplatí všem

nad námi. I stalo se, když se vrátil, obdržev království, 15
 dal povolati k sobě ony služebníky, kterým byl dal pe- 16
 níze, aby zvěděl, kolik každý vytěžil. I přišel první 17
 a řekl: Pane, hřivna tvá vyzískala deset hřiven. A on 18
 řekl jemu: Dobře, služebníku dobrý, že jsi byl nad
 málem věrný, budeš míti moc nad desíti městy. A přišel 18
 druhý, řka: Pane, hřivna tvá vyzískala pět hřiven.
 A i tomu řekl: Také ty budeš nad pěti městy. A jiný 19
 přišel a řekl: Pane, tu jest hřivna tvá, kterou jsem měl 20
 uloženou v šátku; neboť bál jsem se tebe, poněvadž jsi 21
 člověk přísný: béřeš. čeho jsi nepoložil, a žneš, čeho jsi
 nerozsel. Dí jemu: Z úst tvých tě soudím, služebníku 22
 špatný. Věděl jsi, že já jsem člověk přísný, bera, čeho
 jsem nepoložil, a žna, čeho jsem nerozsel? I proč jsi 23
 nedal peněz mých do peněžny, abych já přijda, vybral
 je i s úrokem? A řekl těm, kteří tu stáli: Vezměte od 24
 něho hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven. I řekli 25
 mu: Pane, má deset hřiven. Pravím vám, že každému, 26
 kdo má, bude dáno, tomu pak, kdo nemá, bude odňato
 i to, co má.

Ve svátek Narození blahoslavené Panny Marie.

8. září.

Čtení z knihy Přísloví 8, 22—35*)

- 22 **P**án měl mne na počátku díla svého,
 prve než byl co činil, od pradávna.
 23 Od věčnosti ustanovena jsem,
 od věků, prve nežli země byla.

podle příčinění a jednání jejich: služebníkům věrným odměnou na
 výsost skvělou, nedbalým odnětím darů svých, nepřátelům pak
 a odpůrcům svým děsnou záhubou. Zároveň ukázal podobnostvím
 tímto, že posvěcující milost dobrými skutky se rozmnožuje, opo-
 míjením jich pak se uněšuje ano i ztrácí. (Člověkem urozeným
 totiž rozumí se Pán Ježíš sám, jenž pocházejí podle člověčenství
 svého z královského rodu Davidova, byl vskutku člověk urozený
 a vznešený. Dokonav dílo vykupitelské vstoupil na nebesa, aby
 také jako člověk ujal nejvyšší moc na nebi i na zemi. Služebnky
 míní se apoštolé a jejich nástupci a všickni křesťané vůbec.
 Hřivnami rozumějí se úřady a milosti i dary jednotlivcům udělené.
 Návratem urozeného člověka toho míní se příchod Kristův k soudu.)

*) Poznámky viz při čtení ve slavnost Neposkvrněného početí
 blahosl. Panny Marie (8. prosince), na str. 295.

- 24 Před mořem já jsem zrozena již byla;
prameny vod se ještě nepřýštily,
25 hory ještě s obrovskou tíží svou nestály,
před pahorky já jsem zrozena byla.
26 (Bůh) ještě nebyl učinil zemi, řeky,
ani prvopočátky zemského kruhu.
27 Nebesa když zakládal, byla jsem tam;
když dával zákon, by obloha hradila vody,
28 když vkládal sílu do mračeu ve výšinách,
vydatnost pramenům vodním když odměřoval,
29 moři když do kruhu hrauce vykazoval,
zákon když stanovil vodám, by nepřesly meze své,
30 a když odvažoval základy země:
s ním jsem byla všechno pořádajíc,
kochala jsem se rozkoší den každý,
hrála jsem si před ním ustavičně,
31 hrála jsem si na okruhu zemském,
rozkoš majíc v pokolení lidském.
32 Nyní tedy, děti, poslyšte mne!
Blahoslavení, kteří dbají cest mých!
33 Slyšte poučení, a budete moudří;
nechtějte jím opovrhovati!
34 Blaze člověku, který poslouchá mne,
který u dveří mých každý den bdí,
pozor dává u veřejí bran mých.
35 (Neboť) mne kdo najde, nalezne život
a dojde požehnání od Hospodina.

Evangelium podle sv. Matouše 1, 1—16.

- 1 **S**oupis rodu Ježíše Krista, syna Davidova, syna Ahra-
2 hamova. Abraham zplodil Isáka, Isák zplodil Ja-
3 koba, Jakob zplodil Judu a bratry jeho. Juda pak zplodil
Faresa a Záru z Thamary, Fares zplodil Ezrona, Ezron
4 zplodil Arama, Aram zplodil Aminadaba, Aminadab
5 zplodil Násona, Náson zplodil Salmona, Salmon zplodil
Boozu z Rahaby, Booz pak zplodil Obéda z Ruthy, Obéd

1—16. Sv. Matouš podává rodokmen Ježíše Krista podle těla, kterým ukazuje způsobem pro tehdejší rodilé Židy postačitelým, že Pán Ježíš pochází skutečně z potomků Abrahamových a z rodu Davidova, jakož podle zaslíbení daných Abrahamovi a Davidovi Vykupitel měl vyjít.

I. 1. Slova prvního verše nejsou nadpisem celého evangelia, nýbrž pouze prvního odstavce od v. 2—17. Výraz Syn znamená zde potomka, jako i jinde v Písmě sv. častěji.

zplodil Jessea, Jesse zplodil Davida krále, David pak 6
 král zplodil Šalomouna z té, které bývala Uriášovou,
 Šalomoun zplodil Roboama, Roboam zplodil Abiáše, 7
 Abiáš zplodil Asu, Asa zplodil Josafata, Josafat zplodil 8
 Jorama, Joram zplodil Oziáše, Oziáš zplodil Joathama, 9
 Joatham zplodil Achaza, Achaz zplodil Ezechiáše, Eze- 10
 cháš pak zplodil Manassa, Manasses zplodil Amona,
 Amon zplodil Josiáše, Josiáš pak zplodil Jechoniáše 11
 a bratry jeho za stěhování babylonského. A po stěhování 12
 babylonském Jechoniáš zplodil Salathiele, Salathiel
 zplodil Zorobábele, Zorobábel zplodil Abiuda, Abiud 13
 zplodil Eliakima, Eliakim zplodil Azora, Azor zplodil 14
 Sadoka, Sadok zplodil Achima, Achim zplodil Eliuda,
 Eliud zplodil Eleazara, Eleazar zplodil Mathana, Mathan 15
 zplodil Jakoba, Jakob pak zplodil Josefa, muže Marie, 16
 z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.

8. Joram nebyl otcem, nýbrž prapradědem Oziášovým; zplodil jej tedy nikoli přímo, nýbrž nepřímě, totiž skrze svého pravnuka Amasiáše. Tři členy, totiž Joramova syna Orhoziáše, vnuka Joasa a pravnuka Amasiáše vynechal buď sv. Matouš aneb spíše již sám autor oné listiny, z níž Matouš přejal tento rodokmen, a to nikoli nedopatřením, neboť vynechání dělo se v židovských rodokmenech častěji, nýbrž úmyslně, nejspíše proto, že členové ti, jsouce potomky Jorama a jeho manželky Athalie, dcery krále Achaba, pocházeli po přeslici z rodu Achabova, nad nímž Pán Bůh vyslovil kletvu pro zločiny páchané od Achaba a jeho manželky Jezabely. Kletby totiž vztahovaly se až na třetí i čtvrté pokolení.

11. stěhováním rozní se tu odvádění Židů do zajetí babylonského. Počalo se za Joakima (r. 605 př. Kr.) a bylo dokončeno za Jechoniáše a Sedekiáše. — Josiáš byl dědem Jechoniášovým; zplodil jej tedy nikoli přímo, nýbrž prostředně, totiž skrze syna svého Eliakima, který vládl pod jménem Joakim 11 roků. Joakima vynechal sv. Matouš, nejspíše proto, poněvadž nastoupil na trůn nikoli platným řádem o poslušnosti, nýbrž byv dosazen od egyptského krále Necha na místo svého bratra Joachaza, kterého Necho sesadil a do Egypta odvedl. — Jechoniáš měl pouze jednoho bratra, Sedekiáše. Mluvě tedy sv. Matouš o bratřích Jechoniášových, bere slovo bratr ve smysle širším o příbuzenstvu neb potomstvu vůbec, jakož se děje v Písmě sv. častěji, a rozumí jimi také strýce Jechoniášovy, vlastní to synu Josiášovu: čím to nepochybně proto, aby naznačil, že veškeré potomstvo Josiášovo dostalo se do zajetí (vyjma Joachaza, který byl odveden do Egypta, a Eliakima či Joakima, který zemřel v Palestině).

16. Josef nazývá se mužem Panny Marie, neboť po vůli Boží uzavřel s ní sňatek manželský. Podle sv. Otců řídil tak Bůh za tím účelem, aby bylo šetřeno cti Panny Marie i Pána Ježíše, jakož i aby Josef byl ochráncem Panny Marie a svědkem jejího pauenství. Podle sv. Ignáce chtěl to Bůh také proto, aby tajemství vtělení

Ve svátek Jména Panny Marie.

Čtení z knihy Sirachovecovy 24, 23—31.

- 23 **J**á jako kmen vinný raším libovonně,
z květů mých plody jsou skvostné a přebohaté.
- 24 [Já jsem matka krásného milování,
bázně, poznání a svaté naděje.
- 25 Ve mně je všecka milost k životu pravdy,¹⁾
ve mně je všecka naděje v život ctnosti.]
- 26 Přistupte ke mně všichni, kdož toužíte po mně,
abyste plody mými se nasytili.
- 27 Neboť na mne mysliti sladko je nad med,
a mít mne za podíl plást medu převyšuje.
28. [Památka má bude do posledních kolen.]
- 29 Kdož mne jedí, budou dále lačnět,²⁾
a kdo mne pije, budou dále žíznit.
- 30 Kdo mne poslušen jest, nebude zahanben,
a kteří o mne se namáhají, nezhřeší.
- 31 [Kterí mne vysvětlují, věčně žít budou.]

Syna Božího zůstalo ještě skryto před satanášem. Ale i v manželství zachovali Josef i Panna Maria ustavičné panietví, žijíce spolu jako bratr se sestrou. — Josef uelbyl přirozeným otcem Pána Ježíše, neboť Pán Ježíš byl počat způsobem nadpřirozeným přímou mocí božskou; proto sv. Matouš nepraví o něm: „Josef zplodil“, nýbrž „býl mužem Marie, z nížto se narodil Ježíš Kristus“. Poněvadž však mezi Josefem a Marií Pannou bylo uzavřeno řádné manželství, patřilo dítě Ježíš právem manželským nejen Panně Marii, nýbrž i sv. Josefu. Kdyby na př. Bůh na poli neosetím mimořáduě způsobil přímou mocí svou velikou úrodu, patřila by zajisté úroda ta právem majetkovým tomu, komu patří pole, ačkoliv on pole neosel; a tak i když Bůh řádem nadpřirozeným požehnal manželství Josefa s Pannou Marií dítkem, patřilo dítě to právem manželským těm, či bylo manželství, tedy nejen Marii, vlastní matce jeho, nýbrž i Josefovi, který s ní řádné manželství uzavřel a v jehož manželství dítě se zrodilo. A v tom též příčina, proč rodokmen, vedený od sv. Matouše, kterýž jest vlastně rodokmenem Josefovým, mohl býti označen od něho (ve v. 1) jako rodokmen Ježíše Krista, přes to, že Josef nebyl otcem jeho přirozeným. Poněvadž totiž Pán Ježíš podle lidské přirozenosti své patřil právem manželským také Josefovi, zákonnému oci jeho, proto rodokmen Josefův byl zároveň rodokmenem Kristovým.

¹⁾ Život pravdy = život podle pravdy.

²⁾ Čím více kdo si moudrost osvojuje (= „jí“), tím větší dostává chut, by jí nabýval dále a více. Nepřeji se jako požitky tělesné.

Evangelium podle sv. Lukáše 1, 26—38.*)

Za onoho času anděl Gabriel poslán byl od Boha do 26
města galilejského, jemuž jméno Nazaret, ku panně, 27
zasnoubeně muži, jemuž jméno bylo Josef, z domu Da-
vidova, a jméno panny Maria. A vešed k ní anděl, řekl: 28
Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná's ty
mezi ženami. Ona pak (uzřevši jej) užasla nad řečí jeho 29
a myslila, jaké by to bylo pozdravení. I řekl jí anděl: 30
Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha. Aj, 31
počneš v životě a porодиš syna a nazveš jméno jeho
Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude, 32
a Pán Buh dá mu trůn Davida, otce jeho, a bude kralo-
vati v domě Jakobově na věky, a království jeho nebude 33
konce. I řekla Maria k andělu: Kterak se to stane, když 34
muže nepoznávám? A odpověděv anděl řekl jí: Duch 35
svatý sestoupí v tebe, a moc Nejvyššího zastíní tě; proto
také to svaté, co se z tebe narodí, slouti bude Syn Boží.
A aj. Alžběta, příbuzná tvá, i ona počala syna ve stáří 36
svém, a nyní jest již v šestém měsíci, ta, která slove
neplodná, neboť nemožná není u Boha ni žádná věc. 37
I řekla Maria: Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle 38
slova tvého.

Ve svátek Povýšení sv. Kříže.

11. září.

Čtení z listu sv. Pavla k Filipům 2, 5—11 jako v den Nalezení
sv. Kříže (3. května), na str. 325.

Evangelium podle sv. Jana 12, 31—36.

Za onoho času Ježíš řekl zástupům židovským: „Nyní 31
jest soud nad světem tímto, nyní bude kníže toho 32
světa ven vyvržen, a já, budu-li povýšen od země, po-

*) Poznámky viz při evang. ve středu suchých dnův adventních, na str. 8.

31—36. Slova tato promluvil Pán Ježíš po slavném vjezdě svém do Jerusalema, když byli někteří pohané projevíli přání jej viděti.

31. Nyní jest (t. j. již nastává či v krátkosti nastane) soud, odsouzení nad tímto světem či lidmi zlými, jmenovitě židy nevě-

378 Ve svátek sv. Ludmily, mučednice a patronky české.

Ve svátek sv. Matouše, apoštola a evangelisty.

- 33 táhnu všecko k sobě. To pak pravil naznačuje, jakou
34 smrtí měl zemřítí. Zástup odpověděl jemu: My jsme
slyšeli ze zákona, že Kristus zůstává na věky; i kterak
ty praviš: „Musí povýšen býti Syn člověka?“ Kdo jest
35 tento Syn člověka? Ježíš tedy řekl jim: Ještě krátký
čas jest světlo mezi vámi. Cnod'te, pokud máte světlo,
aby vás nezachvátila tma; a kdo chodí ve tmě, neví, kam
36 jde. Dokud máte světlo, věrte ve světlo, abyste byli
účastni světla.

Ve svátek sv. Ludmily, mučednice a patronky české.

16. září.

Čtení epištolní i evangelijní jako ve svátek sv. Anny
(26. července), na str. 358.

Ve svátek sv. Matouše, apoštola a evangelisty.

21. září.

Čtení z proroka Ezechiele 1. 10—14 jako v den sv. Marka,
evangelisty, str. 319.

řícími. při němž vyjde na jevo jejich zloba, zlomí se jejich moc, kterou se stavěli proti království Kristovu a ukáže se marnost nepřátelských snah jejich. (Po Kristově vzkříšení a seslání Ducha sv. šířila se církev rychle přes všechny překážky, které činili.) K níž e t o h o světa, t. j. ďábel bude ven vyvržen, t. j. zlomena bude jeho moc, které hříchem člověka nabyt nad lidstvem i tvorstvem nerozumným, takže lidé, budou-li chtít, budou moci přijíti k věčné blaženosti a i příroda nerozumná bude oslavena (viz 2. Petr. 3, 13).

32. p o t á h n u v š e e k k o (podle starších rukopisů řeckých všechny), t. j. všechny lidi. Vyjadřuje tak všeobecnost vykoupení a církve své. Všecky vykoupil a pro všechny církve ustanovil, takže všichni mohou do církve vstoupiti a v ní ke spáse dospěti.

35. Světlem miní sebe sama. tmou zaslepenost a zatvrzelost duševní. Vyzývá je tak, aby uvěřili a přijali milost jim podávanou, pokud ještě mezi nimi dli viditelné; neboť, neuvěřili nyní, potom, až od nich odejde, uvěří tím méně, a tak, trvajice v nevěře, sami o spásu se připraví.

36. a b y s t e b y l i ú č a s t n i s v ě t l a (doslovně: abyste byli synové světla), t. j. abyste věrou vešli ve spojení se mnou, jenž jsem světlem světa, a jsouce osvětlováni světlem mého učení a řídíce se jím, dosáhli blaženosti mým vyznavačům zaslíbené.

Evangelium podle sv. Matouše 9, 9—13.

Z toho času Ježíš spatřil člověka jménem Matouše, 9
 u sedí u celnice, a řekl jemu: „Pojď za mnou.“ 10
 I vstal a šel za ním. Stalo se pak, když v domě stoloval, 10
 hle, mnozí celníci a hříšníci přišedše, stolovali s Ježíšem 11
 a s učeníky jeho. A vidouce to fariseové, řekli učení- 11
 kům jeho: „Proč s celníky a hříšníky jí mistr váš?“ 12
 Ale Ježíš uslyšev to, řekl: „Nepotřebuji zdraví lékaře, 12
 nýbrž nemocní.“ Jděte a naučte se, co jest to: „Milo- 13
 srdenství ehei a ne oběti.“ Neboť nepřišel jsem povolát 13
 spravedlivých, nýbrž hříšných.“

9—17. Srovn. Mark. 2, 14—22; Luk. 5, 27—39.

9. „P o j d' z a m n o u,“ t. j. buď trvalým učeníkem mým. Matouš, též Levi zvaný, slyšel již o dívech, které činil Ježíš, a věděl, že jest poslancem Božím. Nejednal tedy nerozvážně, jda za Kristem hned, jak ho vyzval.

10. Matouš pln radosti a vděčnosti ke Kristu, že ho povolal za učeníka, učinil v domě svém hostinu Kristu na počest, a chtěl také jiné přivést v oblažující styk s ním, pozval k ní mimo Krista a učeníky jeho také četné druhy své a ty, s nimiž byl ve spojení při dosa-
 vadním zaměstnání svém a kteří proto jakožto lidé nespravedliví a spojenci celníků (publikánů) byli rovně tak v nenávisti u židův a pokládáni za veřejné hříšníky, jako celníci sami. Pán Ježíš přijal přes to pozvání, poněvadž věděl, že bude mít příležitost promlu-
 viti o věcech důležitých a povzbuditi mnohé ku polepšení života.

12—13. Hostiny konaly se veřejně za četných diváků. Tak bylo i při hostině Matoušově, kde přimísili se k divákům také fariseové, kteří pozorovali jej již při každé příležitosti, chtěje vysléditi při něm něco, proč by mohli proti němu vystoupiti a připravití jej o vážnost u lidu. Zpozorovavše Krista, že stoluje s těmi, které oni pokládali za veřejné hříšníky, horšili se a vyslovili nad tím svou nevoli před učeníky Páně, chtěje v nich podvrátiti vážnost ke Kristu. Pán Ježíš, uslyšev výtku jejich, odpověděl sám, aby učeníci nepřišli do rozpaků, a to tak, že třemi důvody ukázal, jak správné jest jeho jednání, a to a) z povahy věci, právě ve v. 11: Nepotřebuji zdraví... t. j. Jako nepotřebuji lékaře tělesné zdraví, nýbrž nemocní, tak ani duchovního lékaře nepotřebuji spravedliví, nýbrž hříšní. Celníci však jsou podle vašeho vlastního tvrzení hříšní. Jest proto mně jakožto duchovnímu lékaři nejen dovoleno, nýbrž i po-
 třebí s nimi obcovati, abych je vyléčil. b) z výroku proroka Išeáše (6, 6), skrze něhož Bůh proliláshuje, že tak rozhodně vyžaduje lásky a milosrdenství k bližnímu, že by mu ani oběti nebyly milé, kdyby milosrdenství a lásky dříve nebylo, a to tímto způsobem: Uvažte, co to znamená „milosrdenství ehei, a ne oběti“, že totiž Bůh tak rozhodně vyžaduje milosrdenství k bližnímu, že by se mu bez něho ani oběti nelíbily, a vy poznáte, že já, jakožto Vykupitel musím předem konati skutky milosrdenství k hříšníkům; c) ze svého po-
 slání; byl totiž k tomu konci poslán na svět, aby volal ku pokání, nikoli spravedlivé, nýbrž hříšníky.

*Ve svátek sv. Mořice (Mauritia) a jeho druhů,
mučedníků.*

22. září.

Čtení z Apokalypse či Zjevení sv. Jana 7, 13—17.

- 13 **V** těch dnech*) promluvil jeden ze starců a řekl ke mně:
Kdo jsou ti to, kteří jsou oblečeni v roucha bílá a odkud
14 přišli? A řekl jsem jemu: Pane můj, ty to víš. I řekl mi:
To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a umyli roucha
15 svá a zbílili je v krvi Beránkově. Proto jsou před trůnem
Božím a slouží mu dnem i nocí v chrámě jeho, a ten, jenž sedí
16 na trůně, bude přebývat nad nimi. Nebudou již lač-
něti ani žízni, a nebude bít na ně slunce
17 aniž jaké horko, neboť Beránek, který jest uprostřed
trůnu, bude je pásti a dovede je ku prameni
vod živých, a Bůh setře všelikou slzu s očí
jejich.

Evangelium podle sv. Lukáše 21. 9—19 jako v den Přenesení
sv. Vojtěcha (25. srpna), na str. 369.

---

*) V těch dnech, t. j. tehdy, když sv. Jan jsa pro svou víru
a hlásání evangelia ve vyhnanství na ostrově Pátmu, obdržel od
Krista vidění budoucích osudů církve.

13. Táže se tak ve vidění jeden z oněch 24 starců (4, 4), kteří
zastupovali veškeré světce Starého i Nového Zákona, táže se
v úmyslu Jana poučit.

14. Ty to víš, t. j. já to nevím, ty však to víš a toužím, bys
mi to pověděl.

15. Soužením míní nejspíše ona navštívení a ony soudy, které
byly v kap. 6. naznačeny pod obrazem pečeti (a o nichž Pán Ježíš
mluvil u Mat. 24, 5.—12.). Z nich přišli světci, nejen nedávše
se v nich svěsti, nýbrž i umy vše a zbílivše roucha svá,
očistivše se totiž od hříchů a ozdobivše se ctnostmi, a to v krvi
Beránkově, t. j. pro zásluhy Kristovy.

15. Jsou před trůnem Božím, t. j. patří na Boha či do-
konale ho poznávají a požívají, slouží mu dnem i nocí, t. j.
jsou s ním stále v oblažujícím spojení, konají ochotně vůli jeho
(chvále a velebice ho a mu děkujíce), Bůh bude přebývat i
(doslovně: stan mít) nad nimi, t. j. bude jim ochranou.

16. t. j. budou prosti všech nedostatků, bolestí, nepříjemností
a vlivů škodných. (Srovn. Is. 49, 10.)

17. bude je pásti a dovede je ku prameni vod
živých, t. j. ukojí úplně veškeré tužby jejich. Jsou to slova, která
u Is. 49, 10. pravil Hospodin. Zde přičítá je Beránkovi, poněvadž
Beránek, Pán Ježíš, jest nejen člověkem, nýbrž i Bohem. Setře
všelikou slzu s očí jejich (Is. 25, 8), t. j. odstraní od nich navždy
vše, co by je zarmucovalo.

Ve svátek sv. Kosmy a Damiana, mučedníků.

27. září.

Čtení z knihy Moudrosti 5, 16—20.

- 16 **S**pravedliví na věky jsou živi,¹⁾
v Hospodinu²⁾ jest odplata jejich
a péči o ně Nejvyšší má.
- 17 Proto dostanou království nádhery,
a korunu krásy z ruky Páně,
ježto svou pravici je bude chránit,
a svým svatým ramenem jich hájit.
- 18 Vezme si jakožto výzbroj horlivost svou,³⁾
i tvorstvo ozbrojí, by trestal nepřátele.
- 19 Jako v pancíř se obleče v spravedlnost,³⁾ *)
za přílbu pak postaví si soud přísný.
- 20 Za štít, jež nelze přemoci, vezme svatost.⁵⁾

Evangelium podle sv. Lukáše 6, 17—23 jako v den svatého
Fabiána a Šebastiána, na str. 301.

Ve svátek sv. Václava.

28. září.

Čtení z knihy Moudrosti 6, 10—22.*)

- 10 **K** vám tedy, králové, jsou tyto řeči moje,
byste se naučili moudrosti¹⁾ a neklesli.²⁾
- 11 Neb kteří dbát budou spravedlivě toho, co spravedlivo,³⁾
budou (na soudě) ospravedlněni,⁴⁾

1) Žijí už zde na zemi, zejména pak žítí budou na věčnosti.

2) T. j. v blaživém spojení s Bohem.

3) Ta horlivost bude ho pudit, aby zjednal dostiučinění své cti
vražené, t. j. aby hříšníky potrestal.

4) Proti té hříšnici jednali.

5) Kterou bezbožní svými činy potupili. Bůh je tu líčen jako
bojovník, který dobře vyzbrojí sebe i své tvorstvo, aby potrestal
po všeobecném soudu bezbožné.

*) Mimo Cechy čte se z knihy Moudrosti 10, 10—14 jako v den
sv. Víta, na str. 336.

1) Moudrost je tu správný hluboký nábožensko mravní
život. Doporučuje se zejména vladařům, ježto jejich postavení
ukládá jim větší zodpovědnost před Bohem nežli poddaným.

2) do hříchu. Čím větší má kdo moc a zodpovědnost, tím snáze
pochybí.

3) „spravedlivo“ jest, co káže vůle Boží a co vysloveno
zákony.

4) Kdo bude na soudě Božím uznán za spravedlivého, bude také
přiměřeně odměněn.

- a kteří dají se poučit o těch věcech,⁵⁾
 najdou, čím by se omluvili.
- 12 Buďte tedy žádostivi mých řečí,
 milujte je a dojdete umravnění.⁶⁾
- 13 Stkvělá jest a nikdy nevadne moudrost,⁷⁾
 a snadno dá se těm spatřit, kteří ji milují,
 dá se nalézt od těch, kteří ji hledají.
- 14 Předchází ty, kdož jsou jí žádostivi,
 aby prve jim se ukázala.
- 15 Tomu, kdo na ni si přivstane, netřeba námahy:
 neboť ji nalezne, ana mu sedí u dveří.
- 16 Jeť o ní přemýšlet dokonalý rozum,
 a kdo bdí pro ni, brzy je bez starostí.⁸⁾
- 17 Neb ona obchází, hledajíc těch, kdož jsou hodni jít,
 na cestách ukazuje se jim ochotně,
 při každém pomyšlení s nimi se setkává.⁹⁾
- 18 Jeť její počátek upřímná touha poučit se,
 a péče o poučení láska (k ní) jest;
 láska pak (k ní) jest šetření přikázání jejích.
 šetřit přikázů jejích je jistá nesmrtnost;
- 20 nesmrtnost pak činí, že člověk blízko jest Bohu.¹⁰⁾
- 21 Žádost tedy moudrostí vede k věčnému království.¹¹⁾
- 22 Protož máte-li zálibu v trůnech a žezlech, králové národů,
 milujte moudrost, abyste na věky kralovali!

Evangelium podle sv. Matouše 16, 24—27.

- Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým:
 Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi
 25 kříž svůj a následuj mne. Neboť kdo by chtěl život svůj
 zachovati, ztratí jej; kdo by však ztratil život svůj pro

⁵⁾ o tom, co je spravedlivo.

⁶⁾ Umravnění, ukázněný život je nezbytná podmínka odměny.

⁷⁾ Moudrost má znamenité přednosti a přes to snadno lze ji nabyt.

⁸⁾ Bude bez obav, jak by došel moudrosti a toho, co přináší.

⁹⁾ Před v. 18 dlužno si domyslití zásadu vyvozenou z veršů 13—17: „Touha po moudrosti je počátek moudrosti“

¹⁰⁾ Za v. 20 (za předešlý řetěz) dlužno si domyslití článek: „Býti pak blízko Bohu znamená kralovati.“

¹¹⁾ Věčné království ne pozemské, ale na onom světě.

24. zapři sebe sám, t. j. přemáhej své náklonnosti a tužby přirozené, pokud by se nesrovnávaly s vůlí Boží.

25. t. j. kdo zachová život svůj v čas pronásledování a útrap tím, že mě zapře, ztratí život věčně blažený, a kdo ztratí život svůj časný proto, že mě neohroženě vyznává, nalezne život věčně blažený (sv. mučedníci).

mne, nalezne jej. Neboť co prospěje člověku, byť celý 26
svět získal, na duši však škodu trpěl? Aneb jakou dá
člověk výměnu za duši svou? Syn člověka zajisté přijde 27
ve slávě Otce svého s anďely svými a tehda odplati jed-
nomukaždému podle skutků jeho.

Ve svátek sv. Michaela, archanděla.

29. září.

Čtení z Apokalypse (zjevení sv. Jana), 1, 1—5.

Zjevení Ježíše Krista, které Bůh mu dal, aby ukázal slu- 1
žebníkům svým, co musí státi se vbrzku; a on naznačil
to skrze anděla svého, poslav jej služebníkovi svému Janovi,
a ten osvědčuje jakožto slovo boží a svědectví Ježíše Krista 2
všecko to, co byl viděl. Blahoslavený, kdo čte a kdo poslouchá 3
slova proroctví toho a kdo zachovává, co v něm jest napsáno,
neboť čas jest blízko. Jan sedmi obcím církevním v Malé 4
Asii: Milost vám a pokoj od toho, jenž jest a jenž byl a jenž

1—3. Slova tato jsou počátkem knihy Apokalypse či Zjevení sv. Jana; obsahují její nadpis. Podle nadpisu toho jest kniha tato zjevením či odhalením věcí budoucích, a to toho, jehož přivodem jest Ježíš Kristus, ano Bůh sám; neboť, jak sv. Jan pro větší důraz dodává, Pán Ježíš sám obdržel je od Boha, a to nejen jako člověk (nač sv. Jan tuto předem myslí), nýbrž i jako Bůh, pokud totiž jakožto Syn Boží jest od Boha Otce od věčnosti zplozen a tímto zplozením obdržel jak božskou podstatu a moc, tak i božskou vědomenost. Obdržel pak Ježíš Kristus toto zjevení k tomu konci, aby ukázal služebníkům či vyznavačím svým, co musí státi se vbrzku, ne že by se mělo vbrzku vyplniti všecko, co bylo Janovi zjevono, nýbrž že vbrzku mělo se počítí vyplňovati to, co bylo zjevono, takže některé z těch věcí vyplnily se nedlouho nato, kdy zjevení bylo dáno. Právě, že věci ty musí se státi, netvrdí tím, že by lidská vůle nebyla svobodnou, nýbrž vyjadřuje jednak jistotu, že se ty věci stanou, jednak nevyhnutelnost, s kterou bude odměněno dobro a potrestáno zlo, které podle daného zjevení bude vykonáno od lidí svobodně. Věci ty Kristus Janovi naznačil, t. j. různými obrazy a znamenímí představil, a to nikoli osobně, nýbrž skrze anděla, jež byl k němu poslal. Slovy čas blízko jest opakuje jinými slovy to, co již řekl ve v. 1, totiž že vbrzku počne se vyplňovati to, co v Apokalypsi jest předpověděno, zejména tedy i to, že po předchozím soudě (který u jednotlivců nastane hned po smrti jejich) dobří budou odměněni, zlí potrestáni.

4—6. Věnování a pozdrav. Sv. Jan věnuje Apokalypsi sedmi obcím církevním v Asii, t. j. v Asii prokonsulární, k níž patřily Mysie, Lydie, Frygie a Karie. Věnuje ji pouze sedmi obcím, ač není pochybnosti, že v době, kdy Apokalypse byla sepsána, byly v Asii prokonsulární ještě jiné obce křesťanské; činí tak zajisté

- 5 přijde, a od sedmi duchů, kteří jsou před trůnem jeho, a od Ježíše Krista, jenž jest svědek věrný, prvorozenec mrtvých a kníže králů pozemských, jenž nás mluví a nás obmyl od hříchů našich krví svou.

Evangelium podle sv. Matouše 18, 1—10 jako níže ve svátek sv. andělů strážců, na str. 385.

Ve svátek andělů strážných.

2. Řijna.

Ctení z Ex. 23, 20—23.

Toto praví Hospodin Bůh: Hle, já pošlu anděla svého, který bude kráčet před tebou, strážiti tě na cestě a uvede tě na místo, které jsem ti připravil. Dbej ho, poslouchej jeho hlasu a nemysli, že smíš jím pohrdati; neboť nepromine (ti), když budeš proti němu se prohřešovati; a jméno mé jest

proto, poněvadž pouze ty mu byly ve vidění vytknuty, a to (vzhledem k tomu, že číslo sedm znamená veškerost) jakožto typ či obraz veškeré církve bojující. Ač tedy výslovně věnování svědčí pouze sedmi oboím, jest přece to, co v Apokalypsi se obsahuje, řečeno všem oboím církve Kristovy všech věků. Viz v. 11. Slovy „Milost vám a pokoj“ vyprošuje jim, aby Bůh vždy hojněji udílel jim svou milost a milostí tou vždy více činil je účastny oblažujících účinků, plynoucích z pravé víry křesťanské. Od toho, jenž jest... přijde, t. j. od Boha (trojjediného). Slovy „od sedmi duchů“ vyjadřuje nejspíše zosobením božskou všemohoucnost, označuje jimi Boha jakožto všemohoucího, jako slovy „jenž jest, jenž byl, jenž přijde“ (bude) označuje ho jako bytost naprostou, věčnou, nezměnitelnou. Zosobuje pak všemohoucnost tu jako duchy, poněvadž Bůh jest duch a jako takový působí duchovně, a zosobuje ji jako sedm duchů jednak proto, poněvadž číslo sedm jsouc číslem posvátným naznačuje vhodné, že božské úradky směřují k našemu posvěcení, jednak proto, poněvadž číslo to jsouc složeno ze čtyř (jež značí veškerost) a ze tří označuje prostředky božské všemohoucnosti i jako všeobecné či vhodné k tomu, aby pomohly ve všech potřebách, i jako takové, které pocházejí od Boha trojjediného.

5. Žádá však čtenářům svým milosti a pokoje také od Ježíše Krista jako Bohočlověka, neboť On nám milost a pokoj zasloužil a všecko dobré přichází od Boha skrze něj. Kristus nazývá se svědkem věrným po vítce, t. j. takovým, na něj lze spořehnoti, neboť byl poslán od Boha samého, aby zvěstoval lidem pravdy spasitelné a veškerá pravda zjevená spočívá na svědectví Ježíše Krista, že on jest Synem Božím a Vykupitelem lidstva; pravdu tu pak Kristus potvrdil nejen četnými zázraky, nýbrž i smrtí svou a potvrzuje ji též v četných mučednících. Prvorozencem mrtvých zove se, poněvadž první vstal z mrtvých, aby již nezemřel, a jest příčinou budoucího zmrtvýchvstání našeho k životu věčnému.

v něm. Budeš-li však poslušen jeho hlasu, a budeš-li činiti 22
vše, což pravím, budu nepřítelem nepřátel tvých a sužovati
budu ty, kteří sužují tebe. Půjde tedy před tebou můj anděl. 23

Evangelium podle sv. Matouše 18, 1—10.

Ia onoho času přistoupili učeníci k Ježíšovi a řekli: 1
Kdo medle jest větší v království nebeském? A Je- 2
žíš, zavolav k sobě pachole, postavil je uprostřed nich 3
a řekl: Amen, pravím vám: Neobráťte-li se a nebudete-li 4
jako maličci, nevejdete do království nebeského. Kdo 5
se tedy poníží jako pachole toto, ten jest větší v krá- 6
lovství nebeském. A kdo přijme jedno pachole takové
ve jménu mém, mne přijímá. Kdo by však pohoršil jed-
noho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo
by lépe, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho a on

18, 1—5. Mark. 9, 32—36; Luk. 9, 46—48. O tomto případě vypravují tři evangelisté, jeden stručněji, druzí obšírněji, ale tak, že se navzájem doplňují. Vzhledem ke všem zprávám těm udál se celý případ po proměnění Páně takto: Již na cestě do Kafarna uapadla apoštoly myšlenka, kdo by z nich byl větší či přednější (Luk. 9, 46). Podnět k tomu dalo vyznamenání, jehož se dostalo Petrovi, když mu Pán Ježíš zaslíbil primát, a Petrovi, Jakubovi i Janovi, když před jinými byli vzati na horu Tábor. Myšlenky své potom sdělili jeden s druhým, a poněvadž se v nich nesrovnávali, vzešla z toho znenáhla hádka mezi nimi, ten či onen-li jest přednější (Mark. 9, 32—33). Když pak přišli do Kafarna a tam vstoupili do domu (snad Petrova), otázal se jich Pán Ježíš, o čem se na cestě hádali; ale oni mlčeli, neboť se byli hádali o tom, kdo by z nich byl větší, a proto styděli se to povědět (Mark. 9, 32—33). Když však Pán Ježíš zaplatil daň chrámovou také za Petra (Mat. 17, 23—26), napadla jej zase ona myšlenka i přišli proto sami k Pánu Ježíši a změnivše poněkud znění předešlé otázky své, tázali se: Kdo medle jest větší v království nebeském? (Mat. 18, 1.) A tu Ježíš věda, že příčinou hádky i otázky jejich jest dílem nepravé ponětí o království mesiánském, dílem etážnost, ukázal jim, co dodává člověku přednosti v království nebeském. Právě: Chce-li kdo býti prvním, buď ze všech poslední (Mark. 9, 34). Aby pak tím více znázornil jim pravdu tu a povzbudil je ku pokoře, zavolał pacholátko, postavil je tak, že stál s ním uprostřed apoštolův, a objav je řekl: Amen, pravím vám: Neobráťte-li se a nebudete-li jako pacholátko atd. (Mat. 18, 8).

6. Žernov osličí jest svrchní kámen mlýnský, který býval otáčen od oslův a proto žernovem osličím zván. — Bylo by mu lépe, aby byl utopen, než aby dal pohoršení. Neboť tak ztratil by toliko život časný, dáváje však pohoršení, páše těžký břich a vydává se v nebezpečství, že ztratí život věčný, neučiní-li včas totiž pokání a daného pohoršení nenapraví.

- 7 pohroužen byl do hlubokosti mořské. Běda světu pro pohoršení! Nutno zajisté jest, aby přicházela pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází.
- 8 Pohoršuje-li tě však ruka tvá neb noha tvá, utni ji a vrhni od sebe; lépe jest tobě vejíti do života bezrukému neb kulhavému, než abys, maje obě ruce neb obě
- 9 nohy, uvržen byl do ohně věčného. A jestliže oko tvé tě pohoršuje, vylup je a vrhni od sebe; lépe jest tobě jednookému vejíti do života, než obě oči majícímu uvrženu
- 10 býti do pekelného ohně. Vizte, abyste nepohrdali některým z těchto maličkých; neboť pravím vám, že anďel jejich v nebesích stále patří na tvář Otce mého, jenž jest v nebesích.

Ve svátek sv. Františka Serafinského (z Assisi).

4. října.

Čtení z listu sv. Pavla ke Galatům 6, 14—18.

- 14 **B**ratři, ode mne daleko budiž, abych se honosil leč v kříži
 Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož svět ukřižován
 15 jest mně a já světu. Neboť v Kristu Ježíši neplatí nic ani

7. Aby přicházela pohoršení, jest nutno, ale nikoli nutností naprostou, nýbrž pouze vzhledem k porušenosti lidské přirozenosti a k zlobě mnohých lidí. Bůh připouští pohoršení podobně jako i jiné hříchy, poněvadž, dáv člověku svobodu, nechce mu jí brátí ani tehdy, když jí zneužívá.

8—9. viz též Mat. 5, 29—30.

10. abyste nepohrdali, tím totiž, že byste jich zanedbávali (myslíce, že na nich nezáleží) a tak zavinili jejich zkázu. V dalším udává tři důvody, proč nemají pohrdati dítkami řečeným způsobem: a) poněvadž Bůh sám uznal je za hodné, aby je svěřil péči duchů nebeských, kteří stále na něho patří či v nejužším a na výsost oblažujícím spojení s ním jsou; b) poněvadž Kristus přišel na svět ku spáse všech lidí a c) poněvadž Bůh nechce, aby kdo zahynul. Kdo tedy zanedbáváje dítě, zavinuje jejich zkázu, odporuje přímo i vůli Boží i účelu, pro který Kristus přišel na svět.

14—15. Jediné v kříži Kristově chce se honositi, poněvadž s něho vyšla spása skrze Krista. Skrze kříž svět jest mu ukřižován, tak totiž, že ani přízeň lidská, ani bohatství neb důstojnosti ani jiné věci ve světě nemají pro něho pražádné ceny, pražádného zájmu, pokud jsou od Boha odvráceny neb od něho odvracejí. Také sám jest skrze kříž, přijetím křesťanství, ukřižován, mrtev světu, pro svět, takže svět, t. j. lidé od Boha odvrácení nic na něm nenalézají, co by je zajímalo, se jim líbilo. — V Kristu Ježíši neplatí nic ani obřízka atd., t. j. v církvi Kristově nečiní se rozdílu

obřízka ani neobřízka, nýbrž nové stvoření. A nade všemi, kteří podle pravidla toho budou žítí, budiž pokoj a milosrdenství, též nad Israelity Božími. Budoucně nikdo nečin mi obtíže, neboť já nosím jízvy Pána Ježíše na svém těle. Milost Pána našeho Ježíše Krista budiž s vámi, Amen. 16 17 18

Evangelium podle sv. Matouše 11, 25—30 jako v den sv. apoštola Matěje, na str. 311.

V den sv. růžence blahoslavené Panny Marie.

7. října.

Čtení z knihy Přísloví 8, 22—24a a 32—35. *)

- 22 **P**án měl mne na počátku díla svého,
prve než byl co činil od pradávna.
23 Od věčnosti ustanovena jsem,
od věků, prve nežli země byla.
24 Před mořem já jsem zrozena již byla,
32 Nyní tedy, děti, poslyšte mne!
Blahoslavení, kteří dbají cest mých!
33 Slyšte poučení, a budete moudří;
nechtějte jim opovrhovati!
34 Blaze člověku, který poslouchá mne,
který u dveří mých každý den bdí,
pozor dává u veřejí bran mých.
35 (Neboť) mne kdo najde, nalezne život
a dojde požehnání od Hospodina.

mezi těmi, kteří přijali křesťanství ze židovství a těmi, kteří uvěřili z pohanství, nýbrž všickni tvoří spolu jednu obec, jedno tělo duchovní, všickni též jsou v stejném poměru k Bohu i k sobě vespolek, majíce všickni stejně přístup k milostem od Krista zasluženým.

16. Vyprošuje Boží pokoj a milosrdenství všem těm Galatům, ať jsou obrácení z pohanství nebo ze židovství, kteří se řídí pravidlem řečeným, t. j. těm, kteří nepřikládají žádné ceny a působivosti ani obřízce ani neobřízce, nýbrž jediné tomu, aby byli a žili ve spojení s Kristem jako stvoření nové, k životu nadpřirozenému povznesené, a vyprošuje to nejen jim, nýbrž všem Israelitům Božím, t. j. všem pravým křesťanům.

17. Svoji autoritou apoštolskou vyzývá Galaty, aby budoucně nepůsobili na jednáním svým námahy a obtíží; apoštolskou autoritu svou potvrzuje poukazem na jízvy Pána Ježíše, které nosí na svém těle. Rozumí jimi po obecném výkladě jízvy (šrámy) po ranách, které byl utrpěl pro Krista od nepřátel učení jeho, jakož i různé jiné stopy a známky utrpení, které mu bylo snášeti, nikoli tedy jízvy, které by mu byly podobně vštípeny od Krista v tělo, jako sv. Františku Seraf., Kateřině Senské a j.

*) Poznámky viz při čtení na svátek Neposkvrněného početí Panny Marie, na str. 295.

Evangelium podle sv. Lukáše 1. 26—38 jako ve středu suchých dnů adventních, na str. 8.

Ve svátek sv. Havla, opata.

16. října.

Čtení jako v den sv. Josefa, pěstouna Páně, na str. 314.

Evangelium jako v den Obrácení sv. Pavla, na str. 305.

Ve svátek sv. Hedviky, vévodkyně a patronky slezské.

17. října.

Čtení oboje jako v den sv. Anny, na str. 358.

Ve svátek sv. Lukáše, evangelisty Páně.

18. října.

Čtení z druhého listu sv. Pavla ke Korintským 8, 16—24.

- 16 **B**ratři, díky Bohu, jenž dal touž horlivost pro vás v srdce
17 Titovo. Neboť vyzvání (moje) přijal sice, avšak jsa
18 velmi horlivý, sám ze své vůle k vám odešel. Posíláme však
s ním také bratra, o němž jde chvála v příčině evangelia po
19 všech obcích církevních, a nejen to, nýbrž jenž také zvolen
byl od církevních obcí za našeho průvodce při tomto díle
lásky, které konáme ke slávě Boží a ku povzbuzení svému,
20 varujeme se toho, aby někdo nás nehaněl při tom bohatství,

16—24. Sv. Pavel vyzvav Korintany, aby vykonali sbírku pro chudé křesťany jerusalemské, nyní sděluje, že ku provedení sbírky té posílá k nim Tita a dva osvědčené křesťany macedonské; zároveň doporučuje muže ty.

17. Smysl: Já jsem sice vyzval Tita, aby u vás sbírku provedl (v. 6), avšak při jeho horlivosti nebylo vyzvání toho ani potřebí.

19—20. bratra, t. j. křesťana. Muž ten byl zvolen za Pavlova průvodce při tomto díle lásky, t. j. k tomu, aby sv. Pavla provázel do Jerusalema, až by tam nesl výnos sbírky macedonské i korintské. Pavel chtěl mít svědka sbírek těch s sebou, aby odpárci jeho nemohli haněti, t. j. podezřívati a pomlouvati ho, že sbírek užívá pro sebe. Kdo byl ten muž, známo není, možná Aristarchus. (Skutk. 20, 4.) Neprávem myslili někteří na sv. Lukáše neb Barnabáše neb Silu; neboť ti nebyli Macedoňany. — Ku povzbuzení svému; doslovně k ochotě své, t. j. k zvýšení ochoty své — při tom bohatství, t. j. při té bohaté, hojné almužně, kterou obstaráme.

kterým posluhujeme: neboť prozíráme k dobrému nejen před 21
 Pánem, nýbrž i před lidmi. Posíláme však s nimi (také toho) 22
 bratra našeho, kterého jsme častokrát zkusili ve mnoha
 věcech iako takového, který jest horlivým a nyní mnohem
 horlivějším pro velikou důvěru k vám. Buď že (mluvím) 23
 pro Tita, jest to můj společník a spolupracovník mezi vámi,
 aneb pro bratry svoje, jsou to vyslanci církevních obcí, sláva 24
 Kristova. Podejte jim tedy důkaz své lásky a naší chlouby
 z vás před církevními obcemi.

Evangelium podle sv. Lukáše 10, 1—9 jako v den sv. Marka
 evangelisty, na str. 320.

Ve svátek sv. apoštolů Šimona a Judy.

28. října.

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 4, 7—13.

Bratři, jednomu každému z nás byla dána milost podle 7
 míry daru Kristova. Proto praví: „Vystoupiv do 8
 výše, odvedl zajatec, dal dary lidem.“ To však. 9
 že vystoupil, co je to, leč že (dříve) také sestoupil na dolní

22. Ani o tomto křesťanu není jinak nic známo.

23. jsou... sláva Kristova, pokud totiž svým životem
 a působením Krista oslavují.

24. podejte... důkaz... naší chlouby z vás, t. j.
 láskyplným přijetím těchto tří mužů, poslušností jich a hojnými dary
 pro chudé křesťany jeruzalemské podejte důkaz nejen křesťanské
 lásky své, nýbrž i toho, že jsem se vámi honosil právem.

7—16. Poučuje, že řečená jednota církve a křesťanů pravo-
 věrných nevylučuje veškerého rozdílu v milostech a úřadech. Do-
 stává se sice jednotlivcům milostí měrou nikoli stejnou, nýbrž
 podle míry daru Kristova, čili tak, jak každému odměřil
 Kristus podle zalíbení svého (v. 7—11), avšak i tato různost
 směřuje k téže jednotě, majíc za účel přivést všechny lidi k doko-
 nalé jednotě víry (v. 12—16). — Že Kristus jest rozdávatel milosti,
 zaslouživ si to svou smrtí na kříži, vyjadřuje Písmo svaté slovy:
 Vystoupiv do výše... (Žalm 67, 19.) Ačkoli totiž slova, jež
 Pavel uvedl volně a jen ve smyslu předobrazném, vztahují se ve
 smyslu literárním k Bohu, ličíc ho jako vítěze, jenž vystupuje do
 výše, na horu Sion, se zajatci a na výraz podrobení jejich přijímá
 od nich dary, aby je rozdál mezi své věrné, přece, jak sv. Pavel
 vykládá, ve smyslu předobrazném vztahují se ke Kristu, jenž se-
 stoupiv svým vtělením a se poníživ až k smrti kříže a tak pře-
 konav nepřátele, zejména smrt a ďábla, vystoupil do výše
 na nebesa, a dosáhl tak nejvyššího oslavení lidské přirozenosti
 své mimo jiné také k tomu konci, aby rozdával milosti, které nám
 zasloužil, a naplnil svými dary a svým duchem všechno, zejména

- 10 části země? Ten, jenž sestoupil, ten právě je to, jenž také
 11 vystoupil nade všechna nebesa, aby naplnil všechno. On také
 dal jedny za apoštoly, jiné za proroky, jiné za evangelisty.
 12 jiné za pastýře a učitele, aby za účelem zdokonalení věřících
 13 konali službu a vzdělávali tělo Kristovo, až bychom se sešli
 všichni v jednotu víry a poznání Syna Božího, v muže dospělého, v míru věku plnosti Kristovy.

Evangelium podle sv. Jana 15, 17—25. *)

- 17 **Z**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Toto
 18 přikazuji vám, abyste se milovali vespolek. Jestliže svět vás nenávidí, vězte, že mne nenáviděl prve nežli vás. Kdybyste byli ze světa, svět by miloval své vlastnictví; poněvadž však ze světa nejste, nýbrž já jsem vás vyvolil ze světa, proto vás svět nenávidí. Pamatujte na to slovo, které jsem já řekl vám: „Není slu-

všecky věřící. (Za jateci ve v. 8 rozumějí někteří méně vhodně duše spravedlivých, které Kristus z předpekli vzal s sebou do nebe; správněji rozuměti jest jimi ďábla a jeho přivržence.) Na dolní části země, t. j. na zemi. Za evangelisty, t. j. za hlasatele evangelia, za věrozvěsty (na př. jáhna Filipa, Skutk. 21, 8). Viz 1. Kor. 12, 28.

12. Aby konali službu a vzdělávali tělo Kristovo, doslovně bylo by „ke konání služby (t. j. svěceného úřadu) a ku vzdělání (ku propečen a vzrůstu) těla Kristova (církve Kristovy)“.

13. Smysl jest: Řečené zdokonalení nastane, až všickni věřící budou jedno ve své víře v Ježíše Krista a v dokonalém poznání všeho toho, co se týká jeho osoby a díla (zejména toho, že jest soupodstatným Synem Božím, jenž trvá od věčnosti, pro naši spásu v čase se vtělil, na kříži zemřel a vstav z mrtvých stal se přičinou spásy, tak že jediné skrze něho lze přijíti ke spáse, a to člověku každému, ačli působí náležitě s milostí, kterou nám zasloužil), tedy tehdy (nastane ono zdokonalení), až vškeré křesťanstvo dospěje k mravní dospělosti křesťanské (v muže dospělého), k oné totiž, ve které všickni stanou se plnou měrou účastni milostí Kristových.

*) Slova tato vyňata jsou z řeči, kterou Pán Ježíš konal při poslední večeři. Jímí vyzýval je k vespolné lásce a předpověděl, že budou u světa v nenávisti.

19. Kdybyste byli ze světa, t. j. z počtu lidí převrácených, podobní jim svým smýšlením a jednáním, milovali by vás lidé ti jakožto své následovníky a příslušníky.

20. Viz Jan 13, 16, Mat. 10, 24. Jestliže mne pronásledovali..., t. j. jako já jsem nalezl ve světě (národě israelském) nejen pronásledovatele, nýbrž i stoupence, tak naleznete je i vy. Ale jako více bylo těch, kteří mě nenáviděli (mezi židy), tak bude mezi Israelity také více těch, kteří budou proti vám, než těch, kteří k slovu našemu se obrátí.

žebník větší nežli pán jeho.“ Jestliže mne pronásledovali,
i vás budou pronásledovati; jestliže mé slovo zachovali,
i vaše budou zachovávat. Ale toto všechno učiní vám 21
pro jméno mé, poněvadž neznají toho, jenž mě poslal.
Kdybych byl nepřišel a jim nemluvil, hříchu by neměli; 22
nyní však nemají výmluvy ze hříchu svého. Kdo ne- 23
návidí mne, nenávidí i Otce mého. Kdybych byl nečinil 24
mezi nimi skutků, kterých nikdo jiný nečinil, hříchu
by neměli; avšak (oni je) i viděli, a (přece) nenáviděli
jak mne, tak Otce mého. Ale (to se dělo a děje), aby 25
se naplnilo slovo, kteréž jest napsáno v zákoně jejich:
„Nenáviděli mě bez příčiny.“

Ve svátek sv. Volfganga, biskupa, vyznavače.

31. října.

Oboje čtení jako v den sv. Gotharda, na str. 328.

Ve svatvečer Všech svatých.

31. října.

Čtení ze Zjevení sv. Jana (Apokalypse) 5, 6—12.

V těch dnech já Jan spatřil jsem uprostřed mezi trůnem 6
a čtyřmi živočichy a mezi starci Beránka, an stojí jako
zabitý, maje sedm rohův a sedm očí. to jest sedm duchů Bo-

21. T o t o v š e c k o, totiž zášti a pronásledování u č i n í v á m
p r o j m é n o m é, to jest proto, že ve mne věříte, mým učením se
řídíte a je rozšiřujete. Nenávisť jejich proti vám bude tedy zároveň
nenávisť proti mně a proto hříchem převelikým.

25. N e n á v i d ě l i m ě b e z p ř í č i n y. Slova ta (žalmu 24, 19)
v literním svém smyslu týkají se uenávisti, kterou nepřátelé Davi-
dovi pojali proti němu bez příčiny, ve smyslu předobrazném však
vztahují se k nenávisti, kterou židé bezúhlovodně zanevěřeli proti Pánu
Ježíši. Nenávisť tou však, miní Pán Ježíš, židé nejen nezabrání,
aby se neuskutečnily odvěké úradky božské, nýbrž přispívají k tomu,
aby se naplnilo, co bylo předpověděno v Písmě sv.

6. S p a t ř i l B e r á n k a, t. j. Bohočlověka Pána Ježíše (Jan 1, 29),
an stojí uprostřed mezi trůnem a živočichy s jedné a mezi 24 starci
s druhé strany, na význam, že jest prostředníkem mezi Bohem a
lidstvem, zastoupeným 24 starci, kteří jakožto zástupci církve za-
stupovali též lidstvo celé, poněvadž církev jest k tomu, aby všechny

- 7 žích poslaných na všecku zemi. I přišel a vzal knihu z pra-
 8 vice toho, jenž seděl na trůně. A když vzal tu knihu, čtyři
 živočichové a dvacet čtyři starci padli před Beránkem, ma-
 9 jíce každý citeru a misky zlaté, plné věci vonných (jsou to
 modlitby svatých) a zpívali píseň novou říkající: Hoden jsi,
 Pane, vzít knihu a otevřít pečeť její, neboť jsi byl zabit a
 vykoupil jsi krví svou pro Boha (lidi) z každého pokolení
 10 a jazyka a lidu i národa a učinil jsi je Bohu našemu krá-
 11 lovstvím a kněžími, a budou kralovati na zemi. I viděl jsem
 a uslyšel hlas mnoha andělů kolem trůnu a živočichův a
 12 starců; počet jejich byl tisíce tisíců; a ti volali hlasem veli-
 kým: Hoden jest Beránek, ten, jenž zabit byl, aby vzal moc
 a bohatství a moudrost i sílu a čest a slávu i chválu (na věky
 věkův).

Evangelium jako v den sv. Fabiána a Šebastiána,
 na str. 301.

přijala do lůna svého. Nebyl mrtev, nýbrž živ, ale stál jako
 zabítý, t. j. tak, že měl známky svého utrpení, ponechav si na
 oslaveném těle svém pět jizev či ran, na rukou, nobou a v boku,
 a to mimo jiné k tomu konci, aby jimi představoval Oteci ustavičně,
 co za nás trpěl, a tak i v nebi nekrvavě svou obět obnovoval. Měl
 sedm rolů, znamení to moci a síly své, též sedm očí, t. j.
 dušň Božích, jimiž se naznačuje také jeho moe. (Srov. 1. 4.)
 Právě-li se o duších těch, že jsou posláni na všecku zemi, tvrdí se
 tím, že moc a síla Beránkova jest všude přítomna a činna; vytýká
 se tedy tím i božství Kristovo.

7. Knihu úradků Božích o soudech nad světem přijal z pra-
 vice toho, jenž seděl na trůně; ukazuje se tak, že plná
 moc nad světem nepřísluší Beránkovi bytěčně, jako by patřila k jeho
 lidské přirozenosti a podstatě, nýbrž že jako člověk obdržel ji od
 Boha pro to dílo, které jako Bohočlověk vykonati měl a vykonal.

8—12. Líče chválu, kterou živočichové, starci a andělé vzdá-
 vají radostně Beránkovi, když obdržel knihu a tedy i moc a vládu
 nad světem, ukazuje, že veškeré tvorstvo, jmenovitě tvorstvo vy-
 konpené má příčinu radovati se nad mocí a vládou Kristovou, neboť
 jest zárukou, že soudové nad zlými vypadnou ve prospěch dobrých,
 ve prospěch církve.

9. Slova lidi není v textě řeckém, ale jest si je domysleti.
 Vulgata kladě místo něho jméstkou nás, podobně jako i ve v. 10.,
 po slově u činil jsi a překládá pak budeme kralovati místo
 budou kralovati; co do věci ovšem smysl tím se nemění.

10. Viz 1, 6; Petr. 2, 9.

11. tisíce tisíců; podle řeckého textu bylo by deseti-
 tisíce deseti tisíců a tisíce tisíců, tedy na miliony.

Ve svátek Všech svatých.

1. listopadu.

Čtení z Apokalypse či Zjevení sv. Jana 7, 2—12.

V těch dnech, hle, já Jan viděl jsem jiného anděla, an vystupuje od východu slunce, má pečeť Boha živého, a ten zvolal hlasem velikým ke čtyřem andělům, jimž bylo dáno škoditi zemi a moři, řka: Neškodte zemi ani moři ani stromům, dokad nepoznamenáme služebníků Boha našeho na čelech jejich. A uslyšel jsem počet znamenanych, sto čtyřicet čtyři tisíce znamenanych ze všeho pokolení synů israel-ských: z pokolení Judova dvanáct tisíc znamenanych, z pokolení Rubenova dvanáct tisíc, z pokolení Gadova dvanáct tisíc, z pokolení Aserova dvanáct tisíc, z pokolení Neftalimova dvanáct tisíc, z pokolení Manassesova dvanáct tisíc, z pokolení Simeonova dvanáct tisíc, z pokolení Leviova dvanáct tisíc, z pokolení Isacharova dvanáct tisíc, z pokolení Zabulonova dvanáct tisíc, z pokolení Josefova dvanáct tisíc, z pokolení Benjaminova dvanáct tisíc znamenanych.

2—8. Anděl, či spíše Kristus ukazuje Janovi vidění, kterak Bůh chrání věrné služebníky své v čas obecného navštívení.

2—3. Jiným andělem tímto jedni rozumějí některého anděla vyššího řádu, jiní, a to snad větším právem, Krista samého; ukazují na Krista i ta autorita, s kterou velí čtyřem andělům jakožto vykonavatelům soudů Božích, i to, že se líčí jako ten, jenž přichází od východu; neboť tohoto obrazu užívá se o Kristu také jinde v Písmě sv., na př. Luk. 1, 78; andělem pak či poslem Božím k lidstvu po vítce nazývá se již u Malach. 3, 1. Pečeť Boha živého má poznamenati na čele věrné služebníky Boží. Poznamenáním tím naznačuje se zvláštní ochrana, kterou Bůh ustanovil v čas obecného utrpení chránit své věrné, ty, které na křtu svatém přijal za své děti a kteří žijí tak, jak na děti Boží sluší.

4. Znamenanymi rozumějí se všickni vyvolenci Boží, t. j. všickni světci Starého i Nového Zákona, kteří kdy žili neb žítí budou a blaženosti věrné dosáhnou. Jmenuje jich 144.000, ne že by jich jen tolik bylo, nýbrž že klade počet určitý, a to veliký, aby naznačil počet neurčitý, a to nesmírně veliký. Byli pak vyvolenci vybráni ze všech pokolení, aby se naznačilo, že Bůh má všude své miláčky jemu oddané a že nehledí na osoby.

5—8. Dvanácti pokoleními, která se tu vyčítají, v literárním smyslu míní se dvanáct pokolení israel-ských, ve smyslu duchovním však veškerá církev. Pokolení ta nejmenují se pořádkem obvyklým, pokolení Danovo pak nejmenuje se vůbec a místo Efraima jmenuje se Josef, jehož syn Manasses byl uveden již před ním. Děje se to as proto, aby se naznačilo, jednak že Bůh v řízení osudů lidských a v udílení svých milostí jest zcela svobodný a nevyzpytatelný, jednak že odpadlictví od víry pravé a zatvrzelý odpor proti církvi vylučuje od spásy; neboť pokolení Efraimovo postavilo se v čelo odporu proti domu Davidovu za Roboama, pokolení Danovo pak bylo první, které po dobytí země Zaslíbené zavedlo mezi sebou modloslužbu. Slovo znamenanych opakuje se podle Vulgaty při každém pokolení, podle řeckého toliko při prvním a posledním

- 9 Potom jsem viděl zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů i jazyků, ani stojí před trůnem a před Beránkem oděni v roucha bílá a mají
 10 palmy v rukou svých; a volali hlasem velikým řkouce: Spása Bohu našemu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi.
 11 A všickni andělé stáli kolem trůnu a starců a čtyř živočichů;
 12 i padli před trůnem na své tváře a klaněli se Bohu řkouce: Amen, chvála a sláva a moudrost a dík a čest i moc a síla Bohu našemu na věky věků, amen.

Evangelium podle sv. Matouše 5, 1—12.

- 1 **Z**a onoho času Pán Ježíš uzřev zástupy, vystoupil na horu a když se posadil, přistoupili k němu
 2, 3 učeníci jeho. I otevřel ústa svá a učil je řka: Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti

9—12. V tomto výjevu obrací se pozornost ke blaženému stavu oslavenců v životě věčném. Děje se to ku potěše a povzbuzení spravedlivých, a to tím spíše, poněvadž spravedliví na zemi nebudou ochráněni ode všech pohrom v čas utrpení obecného. Nevypisuje se tu však skutečný stav nebešťanů, nýbrž vylučuje se jakási slavnost děkovači konané v nebesích, aby pod obrazem té slavnosti vyjádřila se pravda, že světci v nebesích jsou nevýslovně blaženi.

9. Jako svrchu počtem 144 000, tak nyní slovy „zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl“, naznačuje se, že veliký bude počet těch, kteří dosáhnou blaha věčného přes všechny překážky, které se jim stavěly v cestu, a to ze všech národů a kmenů i pokolení; s to jí před trůnem, t. j. v oblažujícím spojení s Bohem a Vykupitelem; jsou oblečeni v roucha bílá na význam své oslavy a blaženosti, v rukou mají palmy jednak na znamení vděčné mysli své, jednak, a to hlavně, jakožto symbol vítězství, jehož dobyli nad překážkami spásy.

10. Spása Bohu našemu, t. j. Bůh jest zdroj a dáreč spásy, od něho jest ta blaženost, které všichni požíváme.

3—12. Část tato jest začátkem tak zvané řeči horské (Mat. k. 5—7), ve které Pán Ježíš (v druhém roce veřejného působení svého) jako učitel a zákonodárce poučoval o povaze svého království a prohlásil základní jeho stanovy, a to tak, že nejprve od v. 3—10 v osmeru blahoslavenství udává vlastnosti, kterými má vynikati ten, kdo chce býti náležitým členem království jeho.

3. Nepraví „chudí na duchu“, nýbrž „chudí duchem“, t. j. ti, kteří ku pozemským statkům nelnou, časnou bídu trpělivě snášejí a uznávajice v pokoře nedostatečnost svoji ve věcech spásy, užívají prostředkův od Boha ustanovených. Jejich jest království nebeské, t. j. již zde nosí v sobě nebe bohumilého smýšlení a dosáhnou též nebe, věčnou blaženost na onom světě.

4. tiší, t. j. mírní, jim dostane se již na zemi pokoje s každým, a jednou na nebi pokoje věčného.

budou. Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou. 5
 Blahoslavení, kteří lačnější a žíznější po spravedlnosti, 6
 neboť oni nasyceni budou. Blahoslavení milosrdní, 7
 neboť oni milosrdenství dojdou. Blahoslavení čistého 8
 srdce, neboť oni Boha viděti budou. Blahoslavení po- 9
 kojní, neboť oni synové Boží slouti budou. Blahoslavení, 10
 kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich 11
 jest království nebeské. Blahoslavení jste, když pro mne 12
 budou vás tupiti a pronásledovati a mluvití všecko zlé
 proti vám lhouce: radujte se a veselte se, neboť odplata 12
 vaše hojná jest v nebesích.

V den Všech věrných zemřelých.

2. listopadu.

Čtení z prvního listu sv. Pavla ke Korintským 15, 51—57.

Bratři, hle tajemství vám pravím: všickni nezemřeme, 51
 ale všickni budeme proměněni pojednou, v okamžiku. 52
 při troubě poslední; neboť trouba zazní, a mrtví vstanou ne-

5. t. j. Blahoslavení, kteří zarmoucení jsou nad nebezpečen-
 stvími, pokušeními a strastmi tohoto života, jakož i nad hříchy
 svými, vzdychají touhou po věcech nebeských, neboť oni potěšeni
 budou jednak již v tomto životě vítězstvím nad oněmi nebezpečen-
 stvími a dosažením odpuštění hříchů, zvláště však po smrti životem
 věčným.

6. t. j. Blahoslavení, kteří touží a se snaží, aby se stali etnost-
 nými a spravedlivými, neboť touha jejich vyplní se již zde, zvláště
 však v nebesích, kde nebudou moci již nikdy spravedlnosti své
 hříchem ztratiti.

9. pokojní, t. j. ti, kteří zachovávajíce mír s bližním a
 s Bohem, také jiným hledí zjednatí pokoj, jmenovitě ten, který po-
 chází ze smíření s Bohem. Oni budou slouti synové Boží a jako
 takoví vejdou ve věčné blažené spojení s Bohem.

51—57. Sv. Pavel poučiv, že spravedliví vstanou z mrtvých
 s tělem proměněným, oslaveným, ukazuje nyní, že řečená proměna
 v tělo oslavené (duchovní) jest nutná tak, že se jí musí dostati
 i těm (spravedlivým), kteří před příchodem Kristovým k soudu ne-
 zemrou, aby se tak zjednalo plné vítězství nad smrtí a hříchem.

51. Toto místo zní v různých rukopisech jinak, a to trojím
 způsobem: a) Všickni sice vstaneme z mrtvých, ale ne všickni
 budeme proměněni. (Tak jest ve Vulgátě) b) Všickni sice zemřeme
 (dormiemus — zesneme), ale ne všickni budeme proměněni.
 c) Všickni (sice) nezemřeme, ale všickni budeme proměněni. Toto
 poslední znění, vyskytající se v převážné většině rukopisů řeckých
 (i nejstarších), u všech skoro sv. Otců (řeckých), v překladě syr-
 ském, koptickém, gotském, a byvši podle sv. Jeronyma i v nemálo
 rukopisech překladu latinského, jest asi správné. Podle něho ne-
 zemrou někteří z těch spravedlivých, kteří se dočkají příchodu

- 53 porušitelni, a my budeme proměnění. Musí zajisté porušitel-
 54 nelné toto (tělo) obléci neporušitelnost a smrtelné toto (tělo)
 54 obléci nesmrtelnost. Když pak (toto porušitelné tělo obleče
 neporušitelnost a toto) smrtelné obleče nesmrtelnost, tehda
 55 se naplní to slovo, které jest napsáno: „Pohlce na jest
 56 smrt ve vítězství. Kde jest, ó smrti, vítězství
 56 tvé? Kde jest, ó smrti, osten tvůj?“ Ostnem pak
 57 smrti jest hřích. a mocí hříchu (jest) zákon. Ale díky Bohu,
 který nám dává vítězství skrze Pána našeho Ježíše Krista.

Evangelium podle sv. Jana 5, 25—29.

- Z**a onoho času Pán Ježíš řekl zástupům židovským:
 25 Amen, amen, pravím vám: Přichází hodina a nyní
 jest, kdy mrtví uslyší hlas Syna Božího, a ti, kteří uslyší,

Kristova k soudu, nýbrž zvláštní milosti Boží beze smrti přejdou v život věčně blažený s tělem proměněným, oslaveným. V tomto smyslu vyjádřil se sv. Pavel, alespoň jak se velice pravdě podobá, také v 1. Thess. 4. 17 a 2. Kor. 5, 1—3. V listě k žid. 9, 27 praví sice: „Uloženo jest lidem jednou umřítí, a potom bude soud,“ avšak slovy těmi vyjadřuje pouze to, co po úradku Božím děje se pravidelně, nehledě k tomu, že někteří mimořádně zemřeli dvakráte (deera Jairova, mládenec naimský, Lazar), a že, jak z oněch míst (1. Thess. 4, 17; 2. Kor. 5, 1—3) a jak při čtení svrchu podaném zřejmá se vytýká, někteří z těch, kteří budou žítí při Kristově příchodu k soudu, beze smrti vejdou do blaženosti věčné. — Všickni, t. j. všickni spravedliví budeme proměnění, obdržíme tělo, oslavené. (O nespravedlivých zde nemluví, ač ti vstanou také, ale s tělem neoslaveným.) Při čtení Vulgaty „všickni vstaneme, ... ne všickni budeme proměnění“ byl by smysl, že všickni sice z mrtvých vstanou, ale ne všickni oslavené tělo dostanou; nedostanou ho odsouzení.

52. Viz 1. Thess. 4. 16. Mat. 24. 31.

54b—55. Slova ta jsou volně uvedena z Is. 25, 8. (Srovn. Os. 13, 14.) Smysl jest: Úplně a navždy jest smrt zničena, takže se dosáhlo vítězství (Kristova neb života věčného). Slova uvedená v ziorce v některých rukopisech scházejí.

56. t. j. ostnem usmrcujícím, kterým smrt nabyla moci nad lidmi, jest hřích prvotní, skrze nějž smrt přišla na svět (čili vlastní příčinou smrti jest hřích); a zákon mojišský nejen nezjednával vítězství nad hříchem, nýbrž spíše mu dodával moci tím, že četnými příkazy a zákazy svými budil sice a dráždil zlou žádostivost, ale sám sebou nepodával pomoci, aby člověk mohl všechny ty předpisy plnit.

25—27. Pán Ježíš mluví zde o vzkříšení mravním (o vzkříšení ze stavu hříchu k životu milosti) a o soudě v širším slova smyslu (rozlišování lidí podle jejich smýšlení a chování se ke Kristu).

25. Přichází hodina království mesiánského. — Kdy duchovně mrtví uslyší hlas Syna Božího, pokud totiž již od této doby se hlásá a hlásati bude jeho učení, a ti, kteří to učení uslyší věrice věrou činou, živi budou životem milosti Boží.

živi budou; neboť jako Otec má život sám v sobě, tak 26
dal i Synu, aby měl život sám v sobě, a dal mu moc ko- 27
nati soud, poněvadž jest Syn člověka. Nedivte se tomu, 28
neboť přichází hodina, ve které všickni, kteří v hrobech
jsou, uslyší hlas jeho, a půjdou ti, kteří dobře činili, na 29
vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páchali, na vzkří-
šení k soudu.

*Ve svátek sv. Karla Boromejského, biskupa,
vyznavače.*

4. listopadu.

Čtení oboje jako v den sv. Norberta (6. června), na str. 331.

*V den svatých Ostatků, které se v Čechách uchová-
vají ve chrámech.*

5. listopadu.

Čtení z knihy Sirach. 44, 10—15 jako v den sv. Jana a Pavla,
na str. 344.

Evangelium podle sv. Lukáše 6, 17—23 jako v den sv. Fa-
biána a Šebastiána, na str. 301.

---

26. aby měl život sám v sobě, t. j. aby byl zdrojem veške-
rého života, a mohl tedy také dáti jej, komu by chtěl, neb i odníti.

27. Dal mu tu moc, poněvadž jest Syn člověka či
Vykupitel. Poněvadž totiž vtělený Syn Boží jest Vykupitelem, ob-
držel při svém vtělení i jako člověk veškerou moc potřebnou ku pro-
vedení vykupitelského úřadu svého, a tedy také tu moc, aby mohl
oživiti, i životem milosti, koho by chtěl, jakož i aby mohl konati soud
(v širším i užším smyslu slova) a tedy též odsouditi ty, kteří v něho
neuvěří.

28—29. Nyní jedná zvláště o vzkříšení těla na konci avěta a
o soudě obecném. — Přichází, t. j. přijde hodina... kteří
v hrobech jsou, t. j. všickni, kteří umřeli, byť i pohřbeni ne-
byli... uslyší hlas jeho, t. j. hlas Syna Božího, který je
bude volati k životu tělesnému. (Vulgata tištěná vykládaje slovo
jeho, klade místo něho slova Syna Božího.) — k soudu,
t. j. odsuzujícímu, k odsouzení.

Ve svátek sv. Linhartu, vyznavače.

6. listopadu.

Čtení z knihy Sirach. 31, 8—11 jako v den sv. Aloise,
na str. 339.

Evangelium podle sv. Lukáše 13, 22—34 jako v den sv. Rocha,
na str. 367.

Ve svátek sv. Martina, biskupa a vyznavače.

11. listopadu.

Čtení z knihy Sirach. k. 44 a 45 jako v den sv. Norberta,
na str. 331.

Evangelium podle sv. Lukáše 11, 33—36.

- 33** **Z**a onoho času Pán Ježíš pravil k zástupům židov-
34 ským: Nikdo rozsvítiv svíci nestaví ji do skryše ani
pod kbelík, nýbrž na svícen, aby viděli světlo ti, kteří
vcházejí. Svíci těla tvého jest oko tvé; je-li oko tvé
zdravé, celé tělo tvé bude světlé; je-li však špatné, bude

33—36. Slova tato Pán Ježíš promluvil sice také v řeči horské (Mat. 5, 15 a 6, 22—23), jednak aby poučil apoštoly, že pro vznešené postavení jejich apoštolské není jim ani možno ani dovoleno skrývat se před lidmi, aby se neprohřešili proti úřadu svému a si neuškodili na duši, jednak aby ukázal, jak mnoho na tom záleží, aby člověk pozoroval a posuzoval věci rozumem nepředpojatým a myslí nezkaženou, v té souvislosti však, ve které je podává sv. Lukáš, pravil je k fariseům, když byli přes četné zázraky, které Pán Ježíš vykonal, vyžadovali na něm v zatvrzelosti své znamení či zázrak s nebe, t. j. jakýsi zázračný zjev v ovzduší neb na obloze. Pravil je k nim, aby ukázal, jak nerozumné a ke své škodě jednají, když se zatvrzují proti pravdě, jež tak patrně se jeví v jeho učení a zázracích a jak proto třeba, aby s myslí čistou učení jeho přijímali.

34. Oko totiž nazývá se svíci těla, pokud přijímajíc světlo, sdílí se o ně s celým tělem, tak že všechny údy zdravé mohou konat svoje úkony. Činí to však oko toliko zdravé. Je-li špatné či nezdravé, nevnímá světla náležitě a proto ovšem nesdílí se o ně ani s tělem. takže údy nemohou konat náležitě své úkony. Pravdu tuto obrací Pán Ježíš na světlo, které jest v člověku, t. j. na srdce (mysl), pokud ono podle tehdejších názorů židovských jest sídlem mohutnosti poznávací i žádací a tedy i středem veškerého života duševního. Také ono, jsouc zdrávo či prosto nezřízených žádostí po věcech časných i nepravých názorův o nich, nejen přijímá s ochotou světlo zjevené pravdy a milosti Boží, nýbrž i sdílí se o ně s ostatními silami duševními, takže celý duševní život člověka jest dobře spořádán a všechny snahy jeho tak řízeny, aby předem zalíbil se

V den sv. Benedikta, opata, s bratřími, sv. Alžběty, 399
vdovy, sv. Cecilie, panny, mučednice.

i tělo tvé tmavé. Hled' tedy, ať to světlo, které jest 35
v tobě, není tmou. Světlé-li tedy bude tělo tvé celé, 36
bez všeliké části tmavé, bude celé (tak) světlé, jako když
svíce září svou tě osvěcuje.

Ve svátek sv. opata Benedikta s bratřími.

12. listopadu.

Čtení oboje jako v den sv. Jana a Pavla, na str. 344.

Ve svátek sv. Alžběty, vdovy.

19. listopadu.

Čtení z knihy Přísloví 31, 10—31 jako v den sv. Anny,
na str. 358.

Evangelium podle sv. Matouše 13, 44—52 jako v den
sv. Markety, na str. 352.

Ve svátek sr. Cecilie, panny a mučednice.

22. listopadu.

Čtení z knihy Sirach. 51, 13—17 jako v den sv. Markety,
na str. 352.

Evangelium podle sv. Matouše 25, 1—13 jako v den
sv. Barbory, na str. 290.

Bohu a dosáhl posledního cíle svého. Je-li však srdce (mysl) to
nezdravé či pokaženo nezřízenými žádostmi a nepravými názory
o světě a cíli člověka, nevnímá světla víry a milosti Boží a ovšem
ani nesdílí se o ně s ostatními silami duševními, takže celý duševní
život jeho potáčí se temnotou bludů a hříchů a spěje k záhubě.

36. V předvěti jest důraz na slově celé, v závěti na slově
světlé. Smysl jest: Jestli zdravé oko přijímá světlo a se o ně
sdílí s celým tělem, takže žádná část nezůstane neosvětlena, stává
se celé tělo tak jasným, jako když svíce září svou je osvěcuje. A tak
i jestli zdravá mysl (rozum a vůle) přijímá učení zjevené (Kristovo)
a se o ně sdílí s ostatními mohutnostmi duševními, stává se i v duši
jeho vždy větší jasno, čili: čím s čistší myslí kdo přijímá učení
Kristovo, tím větším světlem a nebeskou krásou vyzdobuje se
duše jeho.

V den sv. Klementa, papeže, mučedníka.

23. listopadu.

Čtení z Filipp. 3, 17—21 a 4, 1—3 jako v neděli dvacátou třetí
po sv. Duchu, na str. 281.

Evangelium podle sv. Matouše 24, 42—47 jako v den
sv. Gotharda, na str. 328.

V den sv. Kateřiny, panny a mučednice.

25. listopadu.

Oboje čtení jako v den sv. Barbory, na str. 289.

Ve svátky svatých vůbec.

V den sv. mučedníka, biskupa.

I. (ze mše Statuit).

Čtení z listu sv. Jakuba 1, 12—18.

- 12 **N**ejmilejší, blahoslavený člověk, jenž vytrvá v pokušení,
neboť když bude zkušén, obdrží korunu života, kterou
13 Bůh zaslíbil těm, kteří ho milují. Nikdo jsa pokoušen neříkej:
„Od Boha jsem pokoušen,“ neboť Bůh nemůže býti pokoušen
14 ke zlému, sám pak nepokouší nikoho. Ale každý bývá po-
15 koušen jsa lákán a vnađen od své (vlastní) žádosti; potom
žádost počavši, rodí hřích; hřích pak byv dokonán, plodí
16 smrt. Nemylte se (tedy), milovaní bratři moji; všecko dání
17 dobré a kazuý dar dokonalý jest shůry, sestupuje od Otce

12. jenž snáší, t. j. statečně přetrpí pokušení, v nich
vytrvá Bohu věrným; obdrží korunu života, t. j. život věčně
blessený. Život ten nazývá korunou, narážej na korunu či věnec,
který dostávali vítězi v závodech.

13. jsa pokoušen, t. j. lákán ke zlému.

14. Viz Job 5, 17.

15. žádost zlá (žádost něčeho zlého) sama o sobě není hříšnou;
stává se však hříšnou, jak počne, t. j. jakmile člověk si ji zalíbí,
k ní svolí. Dlužno proto ihned ji potlačit, jakmile ji člověk
zpozoruje.

17. Od Otce světla, t. j. od tvůrce těles nebeských, slunce,
měsíce, hvězd; u něhož není... z obratu zastínění;
sv. Jakub naráží tu as na proměny a zatmívání se, které povstávají
vycházením, obíháním a zapadáním těles nebeských.

světél, u něhož není proměny ani z obratu zastínění. Dobro- 18
volně zajisté zplodil nás slovem pravdy, abychom byli ja-
kousi prvotinou tvorstva jeho.

Evangelium podle sv. Lukáše 14. 26—33 jako v den
sv. Felixe, na str. 342.

II. (ze mše Sacerdotes Dei).

Čtení z druhého listu sv. Pavla ke Korintským 1, 3—7.

Bratři, veleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Ježíše 3
Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy, který 4
nás potěšuje ve všelikém soužení našem, abychom mohli tě-
šiti ty, kteří jsou ve velikém soužení, (a to) útechou, kterou
my sami býváme potěšováni od Boha. Neboť jako utrpení 5
Kristova plynou hojně na nás, tak hojná jest skrze Krista
i útěcha naše. Avšak buďte že jsme soužení, (děje se to) pro 6
vaši útechu a spásu, aneb jsme potěšováni, (jest to) pro vaši
útechu, která se jeví působivou ve snášení týchž utrpení, jež
také my trpíme. A (tak) pevná jest naše naděje o vás, neboť 7
víme, že jako jste s námi účastni utrpení, tak (budete účastni)
i naší útěchy (v Kristu Ježíši, Pánu našem).

Evangelium podle sv. Matouše 16, 24—27 jako v den
sv. Václava, na str. 382.

18. zplodil či znovuzrodil nás duchovně k životu nadpřiro-
zenému, a to slovem pravdy evangelijní či učením Kristovým,
působiv totiž svou milostí a prozřetelností k tomu, že jsme (čtenáři
totiž, s nimiž Jakub se shrnuje) učení to uslyšeli, uvěřili a věrou
tou ku přijetí křtu pohnuti byli. Jakousi prvotinou tvor-
stva Božího zove je vzhledem k tomu, že byli prvními tvory
v Kristu znovuzrozenými, byvše dříve než jiní na křtu sv. v Kristu
jako noví tvorové znovuzrozeni a posvěceni.

3—7. Děkuje Bohu za útechu v soužení, neboť v útěše té nejen
přestál všechny útrapy, nýbrž jest s to, aby také jiné, i Korintské,
potěšoval v soužení jejich, takže jak soužení, tak útěcha jeho vychá-
zejí i v jejich prospěch. Zároveň dovolává se jejich přímluvy.

6. která se jeví působivou (čili účinnou, doslovně:
působí) ve snášení týchž, t. j. týchž druhů čili podobných
utrpení, jaká my snášíme; ona útěcha totiž jeví svou moc
tím, že Korintští snášejí zmužile utrpení, která na ně přicházejí.
(Tak podle vážnějších rukopisů řeckých i latinských. Podle Vulgaty
tištěné bylo by ve smyslu skoro stejném: „která působí trpě-
livost [snášení] týchž utrpení“.)

7. Vulgata tištěná odlišně od rukopisů řeckých i vážnějších
latinských a jiných spojuje verš tento s předešlým v jedno souvětí,
překládajíc: ut spes nostra firma sit = aby naděje naše
byla pevná.

V den sv. mučedníka, který nebyl biskupem.

I. (ze mše In virtute).

Ohoje čtení jako v den sv. Víta v Čechách, na str. 336.

II. (ze mše Laetabitur).

Čtení z 2 Tim. 2, 8—10 a 3, 10—12 jako v den sv. Jiří, na str. 318.

Evangelium podle sv. Matouše 10, 26—32.

- 26 **N**a onoho času Pán Ježíš řekl učeníkům svým: Nic není
 27 skryto, co nebude odkryto, a nic tajno, co nebude
 28 zvěděno. Co vám pravím ve tmách, povězte na světle,
 28 a co slyšíte v ucho, hlásejte na střechách. A nebojte se
 těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabít nemohou, ale
 29 bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratit do
 pekla. Zdali neprodávají dvou vrabců za penízek? a ne-
 spadne z nich ani jeden na zem bez vůle Otce vašeho.
 30 Vaše však i vlasy na hlavě jsou všechny sečteny. Ne-
 31 bojte se tedy; dražší jste nad mnoho vrabců. Každého
 32 tedy, kdo mě vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem
 svým, jenž jest v nebesích.

III.

Čtení z listu sv. Jakuba 1, 2—12.

- 2 **N**ejmilejší, za čistou radost to mějte, bratři moji, když upad-
 3 nete v rozličná pokušení, vedouce, že zkoušení vaší víry
 4 působí vytrvalost; vytrvalost buď však v díle dokonalá, abyste

26—27. Poznámky viz při evang. na sv. Blažeje, na str. 308.

31. Dražší jste... čím spíše tedy bude Bůh opatrovatí vás.

32. t. j. kdo nejen ve svém nitru ve mne jakožto Vykupitele a Syna Božího věří, nýbrž trvá se mnou ve spojení (Boží milostí) tuto víru též slovy i skutky (zachováním mého učení) vyznává veřejně (i v čas pronásledování), toho uznám v den soudu za svého učeníka a jako takového věčným blahem odměním.

2. za čistou radost, t. j. za věc čistě radostnou; když upadnete v pokušení, t. j. v takové okolnosti, kterými víra

byli dokonalí a celí, v ničem pozadu nezůstávající. Postrádá-li 5
 někdo z vás moudrosti, žádej (jí) od Boha, jenž dává všem 6
 prostě a neomlouvá, a bude mu dáno. Žádej však ve víře, 7
 nic nepochybuje; neboť kdo pochybuje, podobá se vlně moř- 8
 ské, která větrem se čerí a zmítá; jen ať se nedomnívá člověk 9
 takový, že dostane něco od Pána, muž to dvojnásobně mysli, ne- 10
 stálý na všech cestách svých. Chlub se pak bratr ponížený 11
 svojí vznešeností; bobatec (ať se chlubí) svojí ponížeností, 12
 ježto pomine jako květ trávy. Neboť slunce vzejde s žářem
 a usuší trávu, a květ její opadne a krása tvářnosti její za-
 nikne; tak i bohatý uvadne na svých cestách. Blahoslavený
 člověk, jenž vytrvá v pokušení, neboť když bude zkušén,
 obdrží korunu života, kterou Bůh zaslíbil těm, kteří ho milují.

Evangelium podle sv. Matouše 10, 26—32 jako předcházející,
 na str. 402.

a důvěra v Boha bere se na zkoušku, na př. různé útrapy, příkoří,
 pronásledování, zneuznání, odstrkování, nemoc a pod. Okolnosti
 takové mají po vůli Boží člověka zkusit, t. j. dáti mu příležitost,
 aby osvědčil svou víru a důvěru v Boha a vytříbil svoji etnost.

3. Místo „zkoušení vaší víry“ lze též překládati ve smyslu skoro
 stejném „pravost (osvědčenost) vaší víry, t. j. vaše víra, je-li
 pravá (osvědčená), působí vytrvalost či stálost.“

4. Doslovně: vytrvalost však mějdílo dokonalé, t. j.
 buď v díle dokonalá, tak aby to, co činí, činila úplně; to se stane,
 když věřící křesťan za všech okolností zůstane prost vší netrpěli-
 vosti, nespokojenosti i pochybnosti o božské prozřetelnosti a v plné
 oddanosti do vůle Boží zachová mírnost a lásku i k nepřátelům.

9. bratr ponížený, t. j. křesťan, jenž žije v bídných okol-
 nostech vnějších, ať v chudobě a nedostatku, ať v nevážnosti a v pří-
 kořích pro víru činěných; on chlubí se radostně svou vznešeností,
 t. j. tím, že jsa v pravé víře, jest údem duchovního těla Kristova
 (církve), přijatým dítkem Božím a dědicem věčné spásy; boha-
 teem rozumějí mnozí bohatého křesťana, jenž by se měl honosit
 svojí ponížeností, t. j. prý pokorovat se při svých slabostech a
 u vědomí, že u Boha nemá přednosti před chudým. Správněji však
 jest bohatcem rozuměti bohatce vůbec, bohatce nekřesťanského,
 ponížeností pak pomíjejícnost a slova ať se chlubi, která
 dlužno domyslit si z předešlého, brát ve smyslu ironickém, ve smyslu
 „nechej, ať se chlubi bohatce svojí pomíjejícností“. Sv. Jakub chce
 tak tím mocněji povzbudit křesťanské své čtenáře, aby nedbajíce
 na službu světa, na statky časné a vnější lesk, tím ochotněji oddali
 se službě Boží.

12. jenž snáší, t. j. statečně přetrpí pokušení, v nich vy-
 trvá v Bohu věrným; obdrží korunu života, t. j. život věčně
 blažený. Život ten nazývá korunou, narážaje na korunu či věnec,
 který dostávali vítězi v závodech.

Na den jednoho sv. mučedníka v čas velikonoční.

(Ze mše Protexisti.)

Čtení z knihy Moudrosti 5, 1—5.

- 1 **T**ehdy¹⁾ stát budou spravedliví s velikou důvěrou
proti těm, kteří (kdysi) sužovali je,
a kteří mařili námahy jejich.
- 2 Vidouce to budou zděšeni hroznou bázni,²⁾
a budou hroziti se nenadále spásy.³⁾
- 3 Říkat budou si vespolek kajíce se,
z duše zklíčené budou hořekovat:
„To jsou ti, kteří byli nám kdysi na posměch,
a které tupit bylo naším zvykem.
- 4 My nemoudří mněli jsme, že jejich život je šilenství,⁴⁾
a jejich konec že jest bezecný.⁵⁾
- 5 Až, kterak připočtení jsou k synům Božím,
a mezi svatými jest úděl jejich.“

Evangeliium podle sv. Jana 15. 1—7 jako v den sv. Jiří,
na str. 318.

V den několika mučedníků v čas velikonoční.

(Ze mše Sancti tui.)

Čtení z prvního listu sv. Petra 1, 3—7.

- 3 **V**eleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista,
jenž podle velikého milosrdenství svého nás znovu-
- 4 zrodil k živé naději zmrtvýchvstáním Ježíše Krista, k dědictví

¹⁾ Na posledním všeobecném soudu.²⁾ Bezbožní utiskovatelé „vidouce“ slávu spravedlivých.³⁾ Nevěřice v život posmrtný „nenadáli se“ ani, jaká odměna kyne na věčnosti spravedlivým.⁴⁾ Dosud mnozí pokládají odříkavý život, plný sebezáporu a utrpení, za „šilenství“.⁵⁾ Smrt v bídě a psotě.

3—7. Sv. Petr chtěje povzbuditi čtenáře své (křesťany maloasijské), k životu křesťanskému, k vytrvalosti ve víře a k trpělivosti v utrpení a pronásledování, děkuje Bohu za to, že byli znovuzrozeni k dědictví nebeskému, a ukazuje, jak vznešené jest vykupitelské dílo Kristovo, a jaké štěstí býti křesťanem.

3. Viz 2. Kor. 3; Efes. 1, 3. Znovuzrodil nás, totiž na křtu svatém k životu nadpřirozenému, milostí svou nás od hříchů očistil a posvětil a tak uzpůsobiv, abychom mohli konati skutky pro nebe

neporušitelnému a neposkvrněnému a nevadnoucímu, uchovávanému v nebesích pro vás, kteří jste mocí Boží chráněni skrze víru ke spáse připravené (k tomu), aby se zjevila v čase posledním, ve kterém budete plesati, nyní nakrátko, třeba-li, se zarmoutivše v rozličných pokušeních, aby zkoušení vaší víry, (jsouc) dražší nad zlato, které (ač pomíjející jest, přece) ohněm se zkušuje, bylo shledáno k (vaší) chvále a slávě a cti při zjevení se Ježíše Krista.

5
6
7

Evangelium podle sv. Jana 15, 1—7 jako v den sv. Jiří, na str. 318.

Na den několika sv. mučedníků mimo čas velikonoční.

I. (ze mše Intret).

Čtení z knihy Moudrosti 3, 1—8.

1 **D**uše spravedlivých jsou v ruce Boží,¹⁾
a muka smrti nedotkne se jich.

2 Zdálo se nemoudrým, že je veta po nich,²⁾
za neštěstí měli odchod jejich,³⁾

záslužné, jakož i dav nám právo na život věčně blažený, pokud milost tu zachováme, tak abychom mohli míti živou naději, že se nám dostane dědictví neporušitelného či věčné blaženosti.

4—5. t. j. to dědictví či věčná blaženost, ke které jste znovuzrozeni, jest nejen vznešená, jsouc neporušitelná a neposkvrněná i nevadnoucí, nýbrž i bezpečná a jistá, ježto jednak uchována jest v nebesích u Boha, jemuž ji nikdo nemůže odníti, jednak Bůh vás chrání svojí mocí skrze víru vaši, takže ani vám za žádných protivenství a překážek nemůže býti vyrvána. pokud sami od své víry živé neupustíte. Blaženost ta jest nyní jaksi zahalená, neboť ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo..., co Bůh připravil těm, kteří ho milují (1. Kor. 2, 9); ve značné míře odhalí se po smrti těm duším, které přijdou do nebe, úplně však odhalí či zjeví se až v čase posledním, v den soudný, kdy dostane se jí spravedlivým nejen na duši. nýbrž i na těle.

6—7. Tehdy budou plesati radostí nevýslovnou, ačkoli nyní mnohdy se zarmucují při různých strastech a útrapách, které Bůh na ně dopouští, aby měli příležitost osvědčiti svoji víru (a vytržiti etnost svoji). Při zjevení se Ježíše Krista, t. j. při jeho příchodu k soudu. Slova „ač pomíjející jest“ scházejí v latinském překladě.

¹⁾ Ta ruka je chrání.

²⁾ Nemoudří, kteří nevěřili v život posmrtný, domnívali se, že smrtí pozemskou vzala za své také jejich duše.

³⁾ S tohoto světa.

- 3 a že se od nás odebrali, za zkázu;⁴⁾
 le oni v pokoji jsou.⁵⁾
- 4 Neboť jestli podle mínění lidí trpěli muky,
 všecka důvěra jejich tkvěla v nesmrtelnosti;
- 5 maličko trestání byvše dojdou hojného blaha,
 ježto Bůh zkusil jich a shledal, že ho jsou hodni.
- 6 Jako zlato v ohni vyzkoušel je,⁶⁾
 a jako celopalnou obět je přijal;
 přijde pak doba, kdy dojdou povšimnutí.
- 7 Stkvíti se budou lidé spravedliví
 a jako jiskry po strnisku poběží.⁷⁾
- 8 Soudit budou lidstvo, ovládat národy,
 a jejich králem bude Hospodin na věky.

Evangelium podle sv. Lukáše 21, 9—19 jako v den Přenesení
 sv. Vojtěcha, na str. 369.

II. (ze mše Sapientiam).

Čtení z knihy Moudrosti 5, 16—20 jako v den sv. Kosmy
 a Damiana, str. 381.

Evangelium podle sv. Lukáše 6, 17—23 jako v den sv. Fabiána
 a Šebastiána, na str. 301.

III. (ze mše Salus autem).

Čtení z listu sv. Pavla k židům 10, 32—38.

- 32 **B**ratři, rozpomínejte se na předešlé dny, ve kterých byvše
 33 osvíceni přestáli jste veliký boj utrpení, jednak potu-
 pami a úťisky stavení jsouce na odiv, jednak stavše se účast-

⁴⁾ Za úplný zánik duše.

⁵⁾ Pokoj = soubor všeho štěstí.

⁶⁾ Jako v tavící peci se pozná, kolik je v kovu zlata a kolik jiných přísad, a jako ty přísady se odstraní, že zbývá ryzi zlato, tak v útrapách poznává se, co je v člověku ryzosti a co bezcenných příměsků. Od těchto prvků nejlépe očisťují člověka svíce.

⁷⁾ Jako oheň a jiskry běží po strnisku, pálice a ničící zbytky slámy a tak jaksi nad nimi slaví vítězství, tak budou vítězství slaviti nad bezbožnými spravedlivci v den posledního soudu.

32. Byvše osvíceni, totiž světlem pravdy a milosti Kristovy. Sv. Pavel připomínáje křesťanům palestinským, jmenovitě jerusalemským, vytrvalost, kterou byli osvědčili, když byli pro svou víru pronásledováni, povzbuzuje je, aby i dále ve své víře vytrvali, pamatujíce na velikou odměnu, které se dostane těm, kdo vytrvají až do konce.

niky těch, jimž se takto vedlo. Vždyť nejen jste se ukázali 34
 soucitni s vězni, nýbrž i s radostí jste snesli odebrání svého
 majetku vědouce, že máte statek lepší a to trvalý. Neodmítejte 35
 tedy své důvěry, která má velikou odplatu. Vytřvalosti zajisté 36
 jest vám potřebí, abyste vykonávajíce vůli Boží, obdrželi
 statek zaslíbený; neboť ještě velmi maličko a přijde 37
 ten, jenž přijíti má, a nebude meškati. Sprá- 38
 vedlivý pak můj živ jest z víry.“

Evangelium podle sv. Matouše 24, 3—13.

Za onoho času, když Pán Ježíš se posadil na hoře 3
 Olivetské, přistoupili k němu učeníci v soukromí
 a řekli: Pověz nám, kdy budou tyto věci a které bude
 znamení tvého příchodu a konce světa? I odpověděl 4
 Ježíš řekl jim: Hled'te, ať vás nikdo nesvede; neboť 5
 mnozí přijdou ve jménu mém a řeknou: „Já jsem
 Kristus,“ a svedou mnohé. Budete slyšeti boje a pověsti 6
 o bojích. Hled'te, ať se nepolekáte; neboť musí to na-
 statí, ale ještě není konec. Neboť povstane národ proti 7
 národu a království proti království, a bude mor a hlad
 a zemětřesení po místech. Ale to všecko jest jen po- 8
 čátkem bolestí. Tehdáž vydají vás v soužení a budou 9
 vás zabíjeti, a budete v nenávisti u všech národů pro
 jméno mé. A tu mnozí se pohorší a zradí vespolek a 10
 jedni druhých budou nenáviděti. A povstane mnoho 11
 proroků falešných a svedou mnohé. A poněvadž roz- 12
 množí se nepravost, ustydne láska mnohých; ale kdo 12
 setrvá až do konce, ten spasen bude.

37. Srovn. Is. 26, 20; Habak. 2, 3.

38. Habak. 2, 4.

3. Myslili, že chrám i město Jerusalema nepřestane lež až na konci světa nebo jen o málo dříve; potom že nastane říše mesiánská. Proto uslyševše Pána mluvíti o rozvalení chrámu, tázali se ho nejen po zkáze budovy chrámové, nýbrž i po konci světa. Pán Ježíš odpovéděl k oběma otázkám. Dříve však ve v. 4 varoval je, aby se nedali svést. A zároveň od 5—14 udal příčiny, proč se mají mít na pozoru, proto totiž, poněvadž jim v té věci nastanou veliká nebezpečnosti jak od falešných učitelů, kteří budou si živě přičítati i vážnost Vykupitele (v. 5, 11), tak z pohrom válečných i živelných a jiných (v. 6—8), jakož i od nepřátel náboženství a špatných příkladů lidí zlých (v. 9—10).

(IV. jiné čtení ze mše Salus autem.)

Čtení z knihy Moudrosti 10, 17—20.

- 17 **Z**jednala¹⁾ spravedlivým²⁾ za jejich práce mzdu,
provedla je cestou podivuhodnou,³⁾
byla jim stínidlem ve dne
a hvězdným světlem v noci.⁴⁾
- 18 Přepřavila je přes moře Rudé
a provedla je spoustou vodstva.
- 19 Nepřátele však jejich stopila v moři
a z tůní hlubokých zase vyvrhla je.⁵⁾
A tak spravedliví obrali bezbožné,⁶⁾
- 20 i zpívali, Pane, tvému svatému jménu,
a tvou vítěznou ruku chválili svorně.⁷⁾

Evangelium podle sv. Matouše 5, 1—12 jako ve svátek Všech
svatých, na str. 394.

V den sv. vyznavače, biskupa.

I. (ze mše Statuit).

Čtení z knihy Sirach k. 44 a 45. jako v den sv. Norberta,
na str. 331.

Evang. podle sv. Mat. 25, 14—23. jako v den sv. Mikuláše,
na str. 292.

II. (ze mše Sacerdotes tui).

Oboje čtení jako v den sv. Gotharda, na str. 328.

---

¹⁾ Moudrost Boží.

²⁾ Israelitům, když vycházeli z Egypta, odevzdali Egypťané množství svých skvostů. (Ex. 11, 2; 12, 35.)

³⁾ Poušť.

⁴⁾ Sloup oblakový, který Israelity vedl.

⁵⁾ Mrtvoly Egypťanů.

⁶⁾ Israelité (spravedliví) vzali si jakožto kořist, co na vylovených mrtvolách bezbožných (Egypťanů) nalezli.

⁷⁾ Ta píseň zachována v Ex. 15, 1—21.

Na den sv. učitele církevního.

I. Čtení oboje jako v den sv. Ambrože, na str. 294.

II. (jiné čtení epištolní).

Čtení z knihy Sirachovec 39, 6—14.¹⁾

- 6 Srdcem svým [na úsvitě] s oddaností
bude hledat Pána, který ho učinil,
před Nejvyšším modliti se bude.²⁾
7 Otevře svá ústa na modlitbě,
a za své hříchy modliti se bude.
8 Bude-li pak Hospodin veliký chtíti,
duchem rozumu naplní ho.
9 Sám bude takoruka chrliti řeči své moudrosti,
a bude na modlitbě chválit Pána.
10 Umí on přimit snahy své i myšlenky,³⁾
o záhadách svých pak uvažovat.
11 On též oznamuje kázeň své nauky,
zákonem pak smlouvy Páně se honosí.
12 Vychvalují mnozí moudrost jeho,
ani na věky nebude vyhlazena.⁴⁾
13 Nezahyne (nikdy) památka jeho,
jméno jeho žít bude k posledním kolům.
14 Moudrost jeho hlásat budou pohané,
a chválu jeho zvěstovat bude obec.⁵⁾

Na den sv. vyznavače, nebiskupa.

I. (ze mše Os justi).

Čtení z knihy Sirachovec 31, 8—11.*)

- 8 Štasten boháč, který shledán byl bez vady,
který za zlatým kovem nehonil se,
[po penězích, po pokladech nedychtil].

¹⁾ Podle slovního smyslu chválí tu bohoduchý básník staro-
zákonného znalce a učitele zákona, t. j. Písma. Hodí se však ta
chvála také na novozákonné svaté učitele církve.

²⁾ Aby prospíval v moudrosti, horlivě se modlí. Za moudrost
bude prositi i děkovati.

³⁾ „Přimit“, aby byly podle zákona. Sice by byly „křivé“
a hříšné.

⁴⁾ Výklady zákona, jakož i myšlenky, které odíval v roucho
příslaví, budou ústním podáním rozšiřována. případně i písemně
zaznamenána a tak se dochovají věkům příštím.

⁵⁾ „obec“ náboženská, církev.

* Vzácný zjev (= „div“) je zámožný člověk, který nezneužívá
svého bohatství, ale ctnostně jím nakládá, zejména ve prospěch
chudého bližního. Srv. Mt. 19, 24.

- 9 Kdo je takový? Abychom ho chválili!
 Neboť činil divy v životě svém!
- 10 Kdo se osvědčil v bohatství, že zůstal bezvadný?
 Budiž jemu [věčná] sláva [vzdávána]!
 Kdo mohl přestoupit a nepřestoupil,
 kdo zlé činiti a neučinil?
- 11 Proto jest upevněno štěstí jeho [od Pána],
 a jeho almužny hlásat bude [všecka] obec [svatých].

Evangelium podle sv. Lukáše 12, 35—40 jako v den svatého
 Antonína Pad., na str. 335.

II. (ze mše Iustus ut palma).

Čtení z I. Kor. 4, 9—14 jako v den sv. Antonína Paduánského,
 na str. 335.

Evangelium podle sv. Lukáše 12, 32—34 jako v den sv. Rocha,
 na str. 367.

V den sv. opata.

Čtení z knihy Sirach. 45, 1—6 jako v den sv. Josefa,
 pěstouna Páně, na str. 314.

Evangelium podle sv. Matouše 19, 27—29 jako v den Obrácení
 sv. Pavla, na str. 305.

V den sv. panny mučednice.

I. (ze mše Loquebar).

Čtení oboje jako v den sv. Barbory, na str. 289.

II. (ze mše Me expectaverunt).

Oboje čtení jako v den sv. Markety, na str. 352.

V den sv. panny, nemučednice.

I. (ze mše Dilexisti).

Čtení z druhého listu sv. Pavla ke Korintským 10, 17—18
a 11, 1—2.

Bratři, kdo se chlubí, v Pánu se chlub, neboť ne ten jest^{17,18} osvědčen, kdo sám se chváří, nýbrž ten, koho Bůh chváří. Kéž snesete ode mne trochu nemoudrosti mé, ano^{11,1} sneste to ode mne. Neboť já horlím o vás horlivostí Boží; ² vždyť jsem vás zasnoubil muži jednomu, Kristu, abych mu vás představil jako pannu čistou.

Evangelium podle sv. Matouše 25, 1—13 jako v den sv. Barbory, na str. 290.

II. (ze mše Vultum tuum).

Čtení z I. Kor. 7, 25—34 jako v den sv. Kunhuty, na str. 312.

Evangelium podle sv. Matouše 13, 44—52 jako v den sv. Markety, na str. 352, aneb z Mat. 25, 1—13 jako v den sv. Barbory, na str. 290.

17—18. Slova ta jsou volně uvedena z Jer. 9, 23. Smysl jest: Honosíš se přednostmi, které máš, nikoli jako věcmi, které bys měl sám ze sebe, nýbrž jako dary a milostmi, které jsi obdržel od Pána, jemuž povinen jsi za ně díky, a jichž podle vůle Boží máš užívat.

11, 1—2. Sv. apoštol chtěl ukázat, že předčí svoje odpůrce a učitele nepravé, kteří snažili se vážnost jeho podřítí různými pomluvami, vyličuje svou nezištnost (11, 1—15), své práce a utrpení, jež pro Krista podstoupil (11, 16—33), a dary, které od Boha obdržel (12, 1—10). Činí to však nerad a jen okolnostmi donucen a za tím účelem, aby ochránil věřící Korinťany od zloubného vlivu oněch učitelů. Proto nejen předesílá omluvu, proč tak činí (v. 1—6), nýbrž i potom mezi líčením vetkává krátké poznámky omluvné.

1. **H o r l i v o s t B o ž í** jest ta, která má svůj původ v Bohu a tedy čistá jest a z lásky vychází.

2—3. **H o r l í** o ně horlivostí tou proto, poněvadž je zasnoubil či získal Pánu Ježíši, aby mu je, jejich obec církevní, představil při jeho příchodu k soudu jako pannu čistou, t. j. jako ty, kteří své víry a věrnosti k němu (ke Kristu) neporušili, ale bojí se, aby nedali se svěsti, zvláště když pozoruje, jak někteří z nich kloní se k judaistům.

V den sv. ženy, mučednice.(Ze mše *Me exspectaverunt*.)Čtení z knihy Sirach. 51, 1—8, 12 jako v den sv. Barbory,
na str. 289.Evangelium podle sv. Matouše 13, 44—52 jako v den sv. Mar-
kety, na str. 352.*V den sv. ženy (vdovy), nemučednice.*

Oboje čtení jako v den sv. Anny, na str. 358.

V den sv. vdovy.

Čtení z prvního listu sv. Pavla k Timotheovi 5, 3—10.

- 3 **N**ejmilejší, vdovy měj v účtě, ty (totiž), které jsou vskutku
4 vdovami. Má-li však která vdova dítka neb vnuky, ať
5 oni se učí nejprve dům svůj chovati v účtě a odpláceti před-
6 kům, neboť to jest příjemné před Bohem. Ta, která jest sku-
tečně vdovou a osamělou, složila svou naději v Boha, a trvá
na prosbách a modlitbách dnem i nocí, ta však, která žije

5, 3, 4. V d o v y m ě j v ú c t ě nejen slovy, nýbrž i přispíváním jim k výživě. Míni tu totiž ony vdovy, které pro svou chudobu a opuštěnost měly dostávati podporu neb výživu z jmění obecního — z darů a obětín věřících. (Srovn. Skutk. 6, 1.) Aby však dobročinnosti té se nezneužívalo, mělo podpory té dostávati se pouze takovým vdovám, které vskutku byly vdovami, t. j. tím, co jméno vdova, řecké *χήρα* chéra, značí totiž (oloupenými, zbavenými muže, pak i členů rodiny i pomoci a tedy) opuštěnými neboť jak dále praví, o ty, které mají dítka neb vnuky, ti to mají se starati. Vulgata na tomto místě vyjadřuje se nedostí správně; překládáť „discat primum domum suam regere“ — „ať se učí (ta vdova) nejprve dům svůj spravovati“ místo „discant primum domum suam pie colere“ — „ať se učí nejprve dům svůj chovati v účtě“.

5. Slovy těmi Pavel dále označuje, které vdovy mají se podporovati, ty totiž, které jsou nejen opuštěny, nýbrž i zbožný život vedou. — Místo způsobů oznamovacích „složila svou naději, trvá na prosbách“, které má text řecký, Vulgata má způsoby rozkazovací „speret, doufej“ a „i n s t e t, trvej.“

6. jest za ž i v a m r t v a totiž duchovně, pro život v milosti Boží a tím i pro obec křesťanskou, takže obec ta nemá povinnosti starati se o její výživu.

v rozkoších, jest za živa mrtva. A toto přikazuj, aby byly bez 7
 úhony. Nestará-li se kdo o svoje a zvláště o domácí své, za- 8
 přel víru a jest horší nežli nevěřící. Jako vdova budiž do 9
 seznamu zapsána ne méně nežli šedesátiletá, která byla man-
 želkou jednoho muže a má svědectví v dobrých skutcích, 10
 jestli dítky vychovala, jestli pocestné do domu přijímala,
 jestli věřícím nohy umývala. jestli souženým pomáhala,
 jestli o všeliký skutek dobrý se vynasnažovala.

Evangelium jako v den sv. Anny, na str. 360.

8. Slova tato řečena jsou k oněm příslušníkům domácnosti, dítkám, vnukům, o nichž byla řeč ve v. 4. S důrazem připomíná se jim, že oni předem mají se starati o své domácí, v první řadě o matky, báby pomoci jejich potřebující. Za přel víru, t. j. jedná proti tomu, co hlásá a ukládá víra křesťanská; jest horší nežli nevěřící, poněvadž i nevěřící, byť nenáviděl své nepřátele, přece uznává povinnost podporovati potřebné své rodiče a příbuzné, kterou ukládá i zákon přirozený, a poněvadž má méně jasné poznání o té povinnosti nežli křesťan, má také menší vinu, jedná-li přece proti ní.

9—10. Mluví alespoň, jak se podobá pravdě, o těch vdovách, které chtěly se oddati službě církevní jako jáhenky (viz 3. 11); neměly se přijmouti a do seznamu jáhenek zapsati, leč měly vlastnosti, které tu vytýká. Někteří vykladači myslí však, že tu dále ještě mluví o vdovách, které měly dostávat podporu veřejnou. Jestli nohy umývala věřícím, t. j. pocestným, misionářům. Patřiloť tehdy ku pohostinství také umývati přicházejícím hostům nohy a bylo to známkou pokory.

Dodatek.

O slavnosti posvěcení chrámu.

Čtení z Apokalypsoe či Zjevení sv. Jana 21, 2—5.

- 2 **V** těch dnech viděl jsem město svaté, Jerusalemský nový,
 3 an sestupuje s nebe od Boha, jsa připraven jako ne-
 věsta ozdobená pro muže svého. A uslyšel jsem hlas veliký
 s nebe, an praví: Hle, stánek Boží s lidmi a přebývati bude
 4 s nimi, a oni budou jeho lidem, a on, Bůh, s nimi bude jejich
 Bohem; a (Bůh) setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti ne-
 bude již; ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již,
 5 neboť první věci pominuly. I řekl ten, jenž seděl na trůně:
 Hle, obnovuji všecko.

Evangelium podle sv. Lukáše 19, 1—10.

- 1 **Z**a onoho času Ježíš vešed ubíral se skrze Jericho.
 2 A hle, byl tu muž, jménem Zacheus, a ten byl
 3 vrchním nad celníky, a byl bohat. I hleděl spatřiti Ježíše,
 který to jest, ale nemohl pro zástup, neboť byl postavy

---

2. Jerusalemem novým míní se církev oslavena a do-
 vršena po vzkříšení. Viděl ji sestupovati s nebe, neboť
 jednak s nebe, od Boha, pochází veškerá milost ke spáse potřebná,
 jednak mnoho svatých jest již v nebi podle duše své. Viděl ji při-
 pravenou, ozdobenou totiž ctnostmi jejich údů a těmi přednostmi,
 o nichž mluví ve v. 9.

3, 4. Ukazuje na přetřeské a nejvyšší oblažující spojení s Bohem,
 v jakém spravedliví po vzkříšení trvati budou. Pominuly věci
 první, t. j. předešlý stav utrpení a strastí, v jakém byli za života
 pozemského. Uslyšel jsem s nebe tak as správněji podle ruko-
 pisů jedněch. Podle Vulgaty bylo by „s trůnu“.

5. Bůh (Kristus) sám potvrzuje, že on to jest, jenž všecku tu
 obnovu způsobí.

19, 3. Který to jest, t. j. který z těch mužů, kteří byli
 v zástupě, jest Ježíš.

malé. Běžel tedy napřed a vystoupil na strom planého 4
 fíku, aby ho uviděl, neboť tudy měl jíti. A když Ježíš 5
 přišel k tomu místu, pohleděv vzhůru, spatřil jej a řekl
 k němu: Zachée, sestup spěšně dolů, neboť dnes musím 6
 v domě tvém zůstat. I sestoupil spěšně a přijal ho 7
 s radostí. A všickni vidouce to, reptali řkouce: K člo- 8
 věku hříšnému zavítal. Zachée však přistoupiv, řekl ku
 Pánu: Aj, polovici majetku svého, Pane, dávám chudým,
 a, oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtverásobně.
 A Ježíš řekl jemu: Dnes stalo se spasení domu tomuto, 9
 neboť i on jest syn Abrahamův. Vždyť Syn člověka 10
 přišel hledat a spasit, co bylo zahynulo.

V den oddavek.

(Ze mše za ženicha a nevěstu.)

Čtení z listu sv. Pavla k Efeským 5, 22—33.

Bratři, ženy buďtež poddány mužům svým jako Pánu, 22
 neboť muž jest hlavou ženy, jakož i Kristus jest hlavou 23
 církve; onť je spasitelem těla (svého). Ale jako církev pod- 24
 dána jest Kristu, tak i ženy (buďtež poddány) mužům svým

4. strom planého fíku či sykomoros neb fík morušolistý, jenž má listy jako moruše, ovoce jako fík.

7. Všickni vidouce to, t. j. všickni fariseové a stoupenci jejich, kteří to viděli.

9. Udělil totiž milost svou Zacheevi, hledě k jeho víře a k myslí kající, kterou svými slovy projevil. Skrze Zachea dostalo se jí však také jeho domu či jeho rodině a domácím, pokud totiž Zachée obrátiv se, zavedl ve svém domě nový způsob života a pokud po jeho příkladě také domácí jeho v Krista uvěřili a pokání činili. Stalo se to proto, poněvadž Zachée přes to, že jakožto celník byl u židů v opovržení, byl přece také synem, t. j. potomkem Abrahamovým a jako takový měl právo na spásu Abrahamovi a jeho potomkům zaslíbenou, když v Krista uvěřiv své hříchy uznal a z nich pokání činil.

22. jako Pánu, t. j. proto, že to Pán Ježíš chce, že tedy vy podřizujete se mužům svým, podřizujete se tím i Pánu Ježíši.

23—24. Onť jest spasitelem těla svého, t. j. církve své, která jest duchovním tělem Kristovým (1, 23). — Jak patrně z díla stvořitelského (I. Mojž. 2, 21, 22; I. Kor. 11, 8, 9; I. Tim. 2, 13), muž jest hlavou ženy (manželky) již podle řádu přirozeného, u manželů křesťanských však jest jím také podle řádu nadpřiro-

25 ve všem. Muži, milujte své manželky, jakož i Kristus miloval
 26 církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil, očistě ji koupelí
 27 vodní při slově, aby sám sobě představil církev jako slavnou,
 jako takovou, která by neměla poskvrny ani vrásky neb něco
 28 podobného, nýbrž aby byla svatá a bezúhonná. Tak i mužové
 29 mají milovati své manželky jako tělo své. Kdo miluje svou
 manželku, sebe sama miluje; nikdo zajisté nikdy neměl
 v nenávisti těla svého, nýbrž živí a chová je, jakož i Kristus
 30 (živí a chová) církev svou, poněvadž jsme údy těla jeho
 31 (z masa jeho a z kostí jeho). „Proto opustí člověk
 otc svého i matku svou a přidrží se manželky

---

zeného, k němuž Kristus povznesl manželství, učiniv je obrazem svého spojení s církví. Jako totiž Pán Ježíš a církev tvoří spolu jeden organismus či jedno tělo duchovní (mystické), jehož hlavou jest Kristus, tak i muž a žena tvoří v manželství jeden organismus, jedno tělo duchovní, jehož hlavou jest muž. Pro tuto podobnost, se spojením Krista s církví jest svatý a milostiplný ten poměr, ve kterém jest muž k ženě u manželů křesťanských, a to tím více, poněvadž oba patří k duchovnímu onomu tělu (k církví), jehož Kristus jest hlavou na základě vykupitelského díla svého (Onť spasitelem těla svého), takže Kristus jest hlavou také toho malého organismu, který sestává z muže a ženy, hlavou ovšem toliko neviditelnou, neboť viditelnou hlavou jest muž, jenž v poměru tom vzhledem k ženě představuje Krista, podobně jako viditelnou hlavou církve jest po Petrovi papež, jenž rovněž zastupuje Krista. Jest proto také nadpřirozená ta polnutka, ze které manželka křesťanská má se podřizovati muži, ona totiž, že podřizuje se muži svému, podřizuje se tím Kristu samému, jehož muž v onom poměru představuje. Ale ovšem pro tuto důstojnost, která jest dána muži křesťanskému, nemá požadovati od manželky své nic nedůstojného, tím méně něco špatného; praví-li tedy sv. Pavel, že manželky mají poddány býti mužům svým ve všem, nemíní tím, jak samo sebou se rozumí a ze souvislosti jest patrné, nic jiného, nežli že mají se jim podřizovati ve všem, co není v neshodě s vůlí Boží.

25—28. Vyzývá muže, aby milovali své manželky podobně, jako Kristus miloval a miluje církev, láskou totiž obětovnou a takovou, která by směřovala ku posvěcení a mravnímu zdokonalení manželky. — Koupelí vodní při slově (= vodou a slovem Božím), t. j. na křtu sv. — Kdo miluje svou manželku, sám sebe miluje, neboť, jak řečeno, muž a žena tvoří spolu v manželství jedno tělo duchovní, jeden organismus.

29. Svou církev, věřící Kristus živí svým učněním a zvláště svým tělem a svou krví v nejsvětější svátosti, chová či zahrívá ji sdílením Ducha sv. a jeho milostí.

31. Slova tato jsou z I. Mojž. 2, 13. (Mat. 19, 5; Mark. 10, 7.) Smysl jest: Poněvadž žena (Eva) učiněna jest ze žebra mužova (Adamova) a tedy s ním původně byla jedním tělem, a poněvadž tato jednota jistou měrou se obnovuje v manželství, proto ta páska, která poutá k sobě manžely, jest tak těsná a úzká, že svolňuje i tu pásku přirozenou, která váže dítka k rodičům, takže člověk opustí i rodiče své, aby se přidržel manželky a s ní jedno tělo tvořil.

své a budou dva v těle jedno.“ Tajemství toto jest 32
veliké; já však to pravím s ohledem na Krista a na církev.
Ale také vy milujte jeden každý manželku svou tak, jako 33
sebe sama, manželka pak boj se muže svého.

Evangelium podle sv. Matouše 19, 3—6.

Za onoho času přistoupili k Ježíšovi fariseové a 3
pokoušeli ho, říkouce: Je-li dovoleno člověku
propustiti manželku svou z příčiny kterékoliv? On pak 4
odpovídaje řekl jim: Což jste nečetli, že ten, který stvo-
řil člověka, na počátku mužem a ženou je učinil a řekl:
„Proto opustí člověk otce svého i matku svou a při- 5
drží se manželky své, a budou dva v těle jednom?“
Nejsou tedy více již dva, nýbrž jedno tělo. Nuže, co 6
Bůh spojil, člověk nerozlučuj.

Sv. Pavel uvádí ta slova, aby potvrdil, co hyl řekl ve v. 28, 29, že totiž muž, který miluje svou manželku, miluje tím tělo své. Avšak, jak patrné z verše následujícího, také chtěl jimi upozorniti na úzké spojení Krista s církví.

32. Smysl jest: To úzké spojení a ta jednota, která podle řečených slov Písma trvá mezi mužem a ženou v manželství, jest velkým tajemstvím, ale nikoli samo o sobě, nýbrž vzhledem na Krista a na církev, t. j. proto a potud, poněvadž a pokud jest obrazem spojení Krista s církví, a tedy také nejen nerozlučným, nýbrž i svatým a milostí plným (zdrojem milostí), jako nerozlučno, svato a milostí plno jest spojení Krista s církví.

33. Boj se, nemíni bázeň otrockou, nýbrž úctu plynoucí z vědomí, že jest muži podřízena.

3—6. Ve Starém Zákoně dovolil Bůh v jistých případech rozloučiti svazek manželský. V době Kristově učili však někteří (škola Hillelova), že dovoleno rozloučiti jej i z příčin nepatrných, na př. i když žena spálí muži jídlo (ano, jak kolem r. 100 po Kr. učil rabbi Akiba, i když jiná zalíbila se mu více), jiní (škola Šammaiova) pak tvrdili, že dovoleno to pouze tehdy, když by žena dopustila se skutku nepočestného. Vzhledem k těmto různým náhledům předložili fariseové řečenou otázku Pánu Ježíši myslice, že na jedné straně narazí zcela jistě, ať odpoví ve smyslu volnějším aneb přísnějším, a jestli odpoví ve smyslu přísnějším, jak as očekávali, že narazí i u Heroda Antipy, který propustil řádnou manželku svou. Ale Pán Ježíš nevmísil se do sporu stran, nýbrž poukázav na vůli Boží, projevenou při stvoření prvních manželů, Adama a Evy, prohlásil manželství za nerozlučitelné. — Z některých příčin bylo u židů lze svazek manželský rozloučiti. Ovšem, stalo-li se tak, byl manžel povinen dáti propuštěné manželce list propustný či rozlučovací.

V den úmrtí neb pohřbu.

Čtení z prvního listu sv. Pavla k Thessaloniickým 4, 13—18.

- 13 **N**echceme, bratři, abyste byli v nevědomosti o těch, kteří zesnuli, byste netruchlili (nad nimi) jako ostatní, kteří
 14 nemají naděje. Neboť věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, tak Bůh i ty, kteří zesnuli skrze Ježíše, přivede (zároveň) s ním. Toto zajisté pravíme vám na základě slova
 15 Páně: my, kteří žijeme, kteří zůstáváme ke příchodu Ježíšovu, nepředstihneme těch, kteří zesnuli, neboť Pán sám sestoupí s nebe s rozkazem, s hlasem archandělovým
 16 a s troubou Boží, a zemřelí v Kristu vstanou nejprve, potom my, kteří žijeme, kteří zůstáváme, budeme spolu s nimi uchváčeni v oblacích Kristu vstříc do vzduchu; a tak vždycky
 18 budeme s Pánem. Proto potěšujte se vespolek těmito slovy.

13—18. V odstavci tomto poučuje, že ti spravedliví, kteří zemrou před příchodem Kristovým k soudu, při jeho příchodě z mrtvých vstanou a ne později, nýbrž zároveň s těmi, kteří tou dobou budou na živu, vyjdou Kristu vstříc a s ním na věky (v blaženosti nebeské) spojeni budou. Činí tak proto, poněvadž (alespoň mnozí) Thessaloničané se domnívali, že Kristus přijde k soudu vbrzku, a myslíce, že ti, kteří do té chvíle zemrou, budou v příčině věčné oslavy za těmi, kteří budou při jeho příchodě na živu, oddávali se nemírnému smutku při smrti svých známých a báli se, že udožijí se příchodem toho a utrpí v blaženosti nějakou újmu.

13. Jako ostatní, t. j. jako pohané, kteří nevědí o budoucím zmrtvýchvstání.

14. Věta tato není mluvnický zaokrouhlená. Správněji by bylo takto: „Jako věříme, že Ježíš... vstal z mrtvých, tak věříme, že Bůh i ty, kteří zesnuli skrze Ježíše (ve víře v Ježíše Krista, v milosti Boží, vzkřísí a) přivede zároveň s ním, aby s ním byli účastni věčné blaženosti.“ Sv. Pavel však vyjádřil se tak, aby s tím větším důrazem vytknul pravdu, že budeme vzkříšeni z mrtvých.

15. Právě v čase přítomném „my, kteří žijeme...“ ne že by myslil, že se dožije příchodu Kristova k soudu, nýbrž proto, že se v mysl vpravuje do doby, kdy Pán Ježíš k soudu přijde, a všechny lidi dělí ve dvě třídy, v ty, kteří při příchodě Kristově budou již mrtví a v ty, kteří v tu dobu budou ještě žítí. Sebe řadí ke třídě druhé jednak proto, že i sá ještě živ k mrtvým čítati se nemohl, jednak aby mluvil jménem neb ve smyslu těch, kteří v onu dobu ještě žítí budou. O tom, zláli také tyto zemrou při Kristově příchodě a hned nato vstanou, nezmiňuje se, avšak vyjadřuje se tak, že se zdá, že alespoň někteří z těch spravedlivých, kteří budou při Kristově příchodě ještě na živu, zvláštní dispensi či milosti Boží nezemrou, nýbrž beze smrti přejdou ve stav oslavenců. (Srov. 1. Kor. 15, 51.)

16. Kristus Pán sestoupí s rozkazem, který dá Bůh Otec neb On sám jako Bohořelovek po vůli Otcově, aby mrtví vstali; sestoupí s hlasem archandělovým, který onen rozkaz prohlásí, a s troubou Boží či za moliturného zvuku podobného zvuku trouby, který po vůli Boží způsobí andělé (Mat. 24, 31, 1. Kor. 15, 51) a po kterém mrtví vstanou z mrtvých.

Evangelium podle sv. Jana 11, 21—27.*)

Za onoho času Marta řekla Ježíšovi: Pane, kdybys 21
byl tu byl, bratr můj nebyl by umřel. Však i nyní 22
vím, že začkoli požádáš Boha, dá tobě Bůh. Dí jí Ježíš: 23
Vstane zase bratr tvůj. Dí jemu Marta: Vím, že vstane 24
při vzkříšení v den poslední. Řekl jí Ježíš: Já jsem 25
vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ 26
bude, a každý, kdo žije a ve mne věří, neumře na věky. 27
Věříš-li tomu? Řekla jemu: Ovšem, Pane, já jsem uvě-
řila, že ty jsi Kristus, Syn Boha živého, kterýž jsi přišel
na tento svět.

Na výročí úmrtí nebo pohřbu.

Čtení z 2. Mach. 12, 43—46.

V těch dnech Juda, muž velestatečný), učiniv sbírku 43
poslal dvanácte tisíc drachem stříbra do Jerusalema,
aby podána byla oběť za hříchy mrtvých, dobře a zbožně 44
smýšleje o vzkříšení, — kdyby totiž nebyl měl naděje, že
padlí vstanou, bylo by se domnívati, že je zbytečno a ne- 45
užitečno modliti se za mrtvé, — a máje na zřeteli, že ti, kteří 46
zbožně zemřeli, mají výbornou odměnu složenou.) Proto
svatá a spasitelná jest myšlenka za mrtvé se modliti, aby
hříchů zproštění byli.

Evangelium podle sv. Jana 6, 37—40.

Za onoho času řekl Pán Ježíš k zástupům židovským: 37
Všecko, co mi dává Otec, přijde ke mně, a toho, 37
kdo ke mně přijde, nevyvrhnu ven, neboť jsem sestoupil 38

*) Poznámky viz při evang. v pátek po 4. neděli postní, na str. 110.

1) Jako dobrodinec, vypisující cenu vítězi v soutěži, „složí“ potřebnou částku, která se pak „uloží“, tak Bůh milostivý „složil“ odměnu v životě posmrtném pro ty, kteří v Pánu zesnou, a která jim dokonale bude přisouzena v den všeobecného vzkříšení. Padlí židé nezemřeli sice úplně bez viny, ale Juda doufal, že obět, kterou dal podati, pohne milosrdenství Boží, aby jim jejich poklesky prominulo, aby mohli vstáti z mrtvých šťastně tak, jako ti, kteří dokonale čisti jsouce na věčnost odešli.

37. Učí, že vira jest také darem Božím a tedy že spasení nezáleží pouze na víře člověka, nýbrž na Boží milosti. — Kdo ke mně přijde, totiž s věrou, toho nejen nevyvrhnu ven, neodmítnu, nýbrž živiti jej budu oním chlebem života věčného; neboť tak toho žádá i ten úkol, pro který jsem přišel na svět (38—40).

- s nebe, nikoliv abych činil vůli svou, nýbrž vůli toho,
 39 jenž mě poslal. Toto pak jest vůle toho, jenž mě poslal
 (Otce), abych neztratil nic z toho, co mi dal, nýbrž abych
 40 to vzkřísil v den poslední. Neboť to jest vůle Otce mého,
 který mne poslal, aby každý, kdo vidí Syna a věří
 v něho, měl život věčný; a já ho vzkřísím v den poslední.

Při denní mši sv. zádušní.

Čtení ze Zjevení (Apokalypse) sv. Jana 14, 13.

V těch dnech uslyšel jsem hlas s nebe, an praví (ke mně):
 Napiš: Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají, od té
 chvíle. Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých námah, neboť
 skutky jejich jdou s nimi.

Evangelium podle sv. Jana 6, 51—55.

- 51 **Z**a onoho času řekl Ježíš zástupům židovským: Já
 52 jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo
 jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já
 53 dám, tělo mé jest, (které dám) za život světa. Tu há-
 dali se židé vespolek řkouce: Kterak může tento dáti

13. Kdo to volal k Janovi ve vidění, nepraví se; nejspíše jeden ze světců neb oněch 24 starců, kteří zastupovali veškerenstvo světců Starého i Nového Zákona. (Viz 4, 4.) Povzbuzuje věrné činitele Boží k vytrvalosti upozorněním na věčné trvání blaženosti nebeské; ti totiž, kteří v Pánu umírají, jsou blahoslaveni hned o d té chvíle, jak umrou, ježto zásluhy dobrých skutků provázejí je na věčnost, a byť musili nějaký čas pobýti v očistci, mají přece i tam oblažující jistotu, že do nebe přijdou.

51—52a. Opakuje krátce, co již řekl, že totiž jest chlebem živým, který jsa zdrojem života, může i jiné oživovati.

52b. A chléb, který dám, totiž k jedení. Naznačuje, že ten chléb, o němž mluví a jímž rozumí sebe sama, má se přijímati skutečným požíváním či jedením jeho těla; slibuje tedy, že své tělo dá za (duševní) pokrm věřících; pravě pak, že je dá za život světa či k tomu, aby všichni lidé mohli dojítí života věčně blaženého, ukazuje také na to, že chléb ten bude dán nejen za pokrm, nýbrž i v oběť za lidi.

53. Pán Ježíš neudal nyní (nýbrž až při poslední večeři), že ono požívání i obětování těla jeho má se diti svátostně (pod způsobou chleba a vína), neboť chtěl, aby po tolika důkazech, které podal o svém božství, věřili mu, že může učiniti a učíní, co slibuje. Ale

nám tělo své k jídlu? Proto řekl jim Ježíš: Amen, amen, 54
 pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti 55
 jeho krve, nebudete míti v sobě života. Kdo jí mé tělo
 a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den
 poslední.

židé přes všechny zázraky, které u Krista viděli, neptali se po způsobu, kterým míní své tělo dáti za pokrm, nýbrž nevěřili vůbec, že by mohl učiniti, co slibuje. I hádali se proto vespolek o jeho slovech.

54. Ač tedy Pán Ježíš věděl, že slova jeho vykládají si o skutečném požívání těla jeho, přece nejen neodvolal slov svých, nýbrž pohrozil jim vyloučením od věčné spásy, nebudou-li ho požívat. Ukázal tak, že nemínil požívání pouze obrazného, neb pouhon věrou, nýbrž skutečné požívání těla svého, a že požívání to prohlásil za zcela nutné ku spasení všem dospělým. (Mluvil k dospělým.) — Rozkazu o požívání těla a krve Páně vybovuje se i přijímáním pod jednou způsobou, poněvadž Pán Ježíš jest pod jednou i druhou způsobou přítomen celý. (Viz str. 135—136 pozn.)

55. Myšlenku předešlou opakuje kladně, ukazuje zároveň, že (hodné) požívání těla a krve jeho jest zárukou slavného vzkříšení a života věčně blaženého.

Modlitby,

které kněz po kázání a jindy s lidem konává.

Modlitba Páně.

Otče náš, jenž jsi na nebesích! Posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi tak
i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť
nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.
A neuvoď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Amen.

Pozdravení andělské.

Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná
ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého,
Ježíš. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné nyní
i v hodinu smrti naší. Amen.

Apoštolské vyznání víry.

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe
i země, i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána
našeho; jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Ma-
rie Panny; trpěl pod pontským Pilátem, ukřižován,
umřel i pohřben jest; sstoupil do pekel, třetího dne
vstal z mrtvých; vstoupil na nebesa, sedí na pravici
Boha Otce všemohoucího. Odtud přijde soudit živé
i mrtvé. Věřím v Ducha svatého, svatou církev obecnou,
svatých obcování, odpuštění hříchů, těla vzkříšení,
život věčný. Amen.

Vzbuzení dokonalé lítosti a tří božských ctností.

L í t o s t.

Představ si Ježíše, - svého Vykupitele, - jak na hoře Olivetské na zem padá, - jak v úzkostech krvavý pot jeho k zemi kane, - jak srdce jeho naplněno hořkostí a zármutkem. - Považ, jak velikou bolest působil Srdci Ježíšovu každý hřích, - každý těžký hřích, - jehož jsi se dopustil, - a jak rozmnožil trýzeň tohoto smutného, pukajícího Srdce. - Ó jak jsi byl tvrdým a ukrutným k svému Vykupiteli - v jeho smrtelné úzkosti; - co jsi měl Srdce Ježíšovo těšiti, - znovu jsi je zarmucoval. - Proto říkej se srdcem zkroušeným: - „Můj Ježíši, prosím tě za odpuštění - a lituji všech hříchů svých: - neboť jimi urazil jsem tvé bolesti plné Srdce, - které nade všecko miluji.“

V í r a.

Věřím v tebe, pravý, - ve třech osobách jediný Bože, - Otče, Synu a Duše svatý, - jenž jsi všecko stvořil, - všecko zachováváš a spravuješ, - jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. Věřím, že Syn Boží se vtělil, - aby nás vykoupil, - a že Duch svatý svou milostí nás posvěcuje. Věřím, že duše naše nesmrtelná, - milost pak Boží nám ke spáse nevyhnutelně potřebná jest. - Věřím a vyznávám všecko, - čemu Ježíš Kristus učil, - co svatí apoštolé kázali - a čemu svatá římsko-katolická církev věriti velí. - Tomu všemu věřím, - protože jsi, ó Bože, věčná a neskonalá pravda a moudrost, - kteréž nelze, aby oklamala, - aniž lze, aby byla oklamána. - Bože, rozmnož víru mou!

N a d ě j e.

Doufám, ó Bože, a důvěřuji se pevně, - že mi pro zásluhy Ježíše Krista ráčíš dáti spásu věčnou, kterou jsi přislíbil všem, - kdož tvá přikázání zachovávají. - Proto doufám od tebe, - že mi odpustíš hříchy mé i dás

všechny potřebné milosti, - abych si zasloužil věčnou blaženost. - Toto všechno doufám od tebe, - poněvadž jsi všemohoucí, - nejvyšší dobrotivý, milosrdný a věrný - a proto splnití můžeš a chceš, co jsi přislíbil. - V této naději chci žítí a umřítí. - Bože, posilni naději mou!

L á s k a.

Bože a Pane můj! - Miluji tě z celého srdce svého a ze vši síly své, - protože jsi tak neskonale krásný, dobrý a dokonalý. - Ty, věčný Otče, stvořil jsi všechno i také mne. - Ty, Pane Ježíši, jsi mne na kříži vykoupil, - ty, Duše svatý, mne posvěcuješ. - Zdaž je možná láska větší, - než jest láska tvá, ó můj Bože! - Nejsvětější Trojice dej mi, - bych tě nade všechno miloval, - poněvadž ty jsi mne od věčnosti milovala - a nade všechno lásky hodna jsi. - Miluji-li tebe, - kterak bych mohl nemilovati toho, - jehož milovati mi kážeš? - Jest to bližní můj. - Každého člověka, přítele i nepřítel, - chci milovati jako sebe samého pro tebe a v tobě, - ukřižovaný Ježíši můj! - V této svaté lásce k tobě a bližnímu - dej mi žítí a umřítí, i všechno raději trpětí, - než jediným hříchem zarmoutiti tvé srdce láskou planoucí. - Bože, rozněcuj ve mně tuto lásku k tobě vždy víc a více - i dej, abych v této lásce s tebou spojen setrval na věky. Amen.

Anděl Páně.

V. Anděl Páně zvěstoval Panně Marii.

O. A ona počala z Ducha svatého.

(Zdrávas Maria.)

V. I řekla Maria: Aj, já dívka Páně,

O. Staniž mi se podle slova tvého.

(Zdrávas Maria.)

V. A Slovo tělem učiněno jest.

O. A přebývalo mezi námi.

(Zdrávas Maria.)

V. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko!

O. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

M o d l e m e s e :

Milost svou, prosíme, Pane, rač v mysli naše vlítí, abychom, poznávše andělským zvěstováním vtělení Krista, Syna tvého, jeho umučením a křížem přivedeni byli k slávě vzkříšení. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitby za dosažení odpustku.

Všemohoucí, věčný Bože, věřím, že tvým milosrdenstvím zbaven jsem všech hříchův i zaslouženého trestu věčného, ale trestům časným že jsem ještě podroben. Ježto však sám nejsem s to, abych vlastními silami za ně dostiučinil, utíkám se k nevyváznému pokladu zásluh jednorozeného Syna tvého, Pána našeho Ježíše Krista a všech svatých, aby z pokladu toho bylo nahrazeno, seč slabost a nedostatečnost má není. Hotov jsem vykonati všecko, čeho k účelu tomu vykonati třeba. Ty pak, Otče milosrdenství, rač to všecko ve spojení s umučením a smrtí téhož Syna svého přijmouti a mne plnomocných odpustků těchto účastným učiniti! Amen.

Otče náš. Zdrávas Maria.

*K Bohu Otci, aby svou svatou církev chránil
a zachovati ráčil.*

Pomni, Otče věčný, na shromáždění svých vyvolených, jemuž vládneš od počátku. Rozpomeň se na církev Syna svého, které dobyl svou krví a račiž ji rozhojniti a zvelebiti svou milostí! Shlédni milostivě na svatou církev katolickou a uveď do jejího lůna všechny národy, aby všichni tebe, Boha Otce, a jehož jsi poslal, Ježíše Krista spolu s Duchem svatým, poznali a zvelebili. Amen.

Otče náš. Zdrávas Maria.

*K Bohu Synu, aby nepřátele církve svaté ponížiti
a napravití ráčil.*

○ Ježíši, světlo pravé, jenž osvěcuješ každého člověka, přicházejícího na tento svět, račiž uděliti pro zásluhy svého umučení, aby všichni lidé, zanechávající tem-

nosti bludu, přijali světlo pravdy tvé a se shromáždili v spasitelném lůně tvé církve. Pastýři dobrý, jenž jsi život dal za ovce své, račiž toto svoje stádo proti všem nepřátelům chrániti a úklady jejich zmařiti, aby všichni poznali, že ty sám, jak jsi pravil, jsi s námi po všechny dny až do skonání světa. Amen.

Otče náš. Zdrávas Maria.

K Duchu svatému, aby králům a knížatům křesťanským pokoj a svornost dáti ráčil.

Duše svatý, Duše lásky a pokoje, jenž jsi rozličné národy v jednotě víry shromáždil, uděl knížatům křesťanským a jejich rádcům své milosti a nakloň srdce jejich k novému přikázání tvé lásky! Nedopouštěj, aby o to usilovali, co by mohlo býti na úkor tvé slávy a svornosti církve; ale dej, ať spojenými silami o to se snaží, aby spolu s nimi národové jim svěřeni k věčnému pokoji byli přivedeni. Amen.

Otče náš. Zdrávas Maria.

K nejsvětější Trojici, aby milostivě modlitby ty přijala.

Přijmi, nejsvětější Trojice, tyto modlitby a vše, co jsem jakýmkoliv způsobem spasitelného vykonal. Uděl, aby nedostatečnost všeho toho byla nahrazena umučením a smrtí Pána našeho Ježíše Krista a nejdražší krví jeho za nás prolitou. Račiž tak mne (aneb duši zemřelého...) učiniti účastným (účastnou) těch odpustků plnomocných! Za to dobrodiní lásky tvé vzdávejtež tobě se mnou čest a chválu nebesa i země nyní i na věky věkův! Amen. Otče náš. Zdrávas Maria.

Modlitba odpustková po sv. přijímání.

Kdo tuto modlitbu před obrazem Ukřižovaného po sv. zpovědi a přijímání nábožně vykonal a mimo to na úmysl sv. Otce 5krát Otče náš a 5krát Zdrávas Maria se pomodlí, může získati plnomocné odpustky, kteréz i duším v očistci přivlastniti lze.

Ejhle, dobrý a nejsladší Ježíši, před tváří tvou na kolena padám a s největší vroucností duše tebe žádám a co nejsnažněji prosím, račiž do mého srdce vští-

piti živé city víry, naděje a lásky, jakož i pravou lítost nad mými hříchy a rozhodnou vůli je napravití, když nyní hluboce dojat a pln bolu o tvých pěti ranách sám u sebe rozjímám a v mysli uvažuji, to máje na očích, co již prorok David v ústa tvá kladl o tobě, dobrý Ježíši, řka: „Zbodli ruce mé i nohy mé, sčeti všechny kosti mé.“ (Žalm 21, 17—18.)

Modlitba za sv. Otce.

Všemohoucí, věčný Bože, smiluj se nad služebníkem svým N., jehož jsi ustanovil nejvyšším pastýřem své církve; nedopouštěj, aby odpůrce nad ním zvítězil, ale sešli mu se Sionu svého pomoc a zruš všechny úklady nepřátel, kteří proti němu a proti dědictví sv. Petra se pozdvihují.

Modlitba za biskupa.

Bože, pastýři a řediteli všech věřících, shlédni milostivě na služebníka svého N., kterého jsi nám pastýřem ráčil ustanoviti; popřej mu, prosíme, aby ty, jež řídití má, slovem i příkladem vzdělával, aby spolu se stádcem sobě svěřeným vešel do života věčného.

Modlitba za císaře a krále.

Prosíme, všemohoucí Bože, aby služebník tvůj N., císař a král náš, který z tvého milosrdenství se ujal vlády říše, i ve všelikých etnostech stále prospíval, aby jimi náležitě ozdoben ohavnosti hříchu mohl se varovati, nad nepřáteli vítěziti a k sobě, jenž jsi cesta, pravda a život, v milosti tvé dojíti.

Modlitba za všeobecné potřeby křesťanstva.

Všemohoucí věčný Bože, Hospodine, Otče nebeský, shlédni očima nesmírného milosrdenství svého na strast a bídu svých věrných, za které tvůj jedno-rozený Syn, náš milý Pán a Spasitel Ježíš Kristus,

přišel na tento svět, nijak se nezdráhal v ruce hříšníků se dáti a nejdražší krev svou na dřevě kříže svatého vylíti.

Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista odvrát od nás, Pane nejmilostivější, právem zasloužené tresty, přítomná i budoucí nebezpečnosti, škodlivé vzpoury, válku, drahotu, nemoc i smutné, bědné časy. Osvěť a posilni ve všem dobrém duchovní i světské vrchnosti, by všecko řídily a spravovaly, co by k božské úctě tvé a k našemu spasení, k obecnému pokoji a ku prospěchu tvé církve svaté sloužilo.

Uděl nám, Bože pokoje, pravé sjednocenosti ve víře beze vší roztržky a beze všeho rozdvojení. Obrát srdce naše k pravému pokání a polepšení života; zapal v nás oheň lásky své a dej nám lačnění a žízniti po všeliké spravedlnosti, bychom jako poslušné dítky v životě i smrti tobě se líbili a příjemni byli.

Prosíme tě také, o Bože, jak podle vůle tvé prositi máme, za své přátele i nepřátele, za zdravé i nemocné, za všechny zarmoucené a nuzné křesťany, za své dobrodince, za živé i za mrtvé. Tobě, Pane, poručeny buďte všechny naše práce a skutky, život náš i naše smrt. Dej nám zde na zemi milosti tvé zakoušeti a tam na věčnosti se všemi vyvolenci tebe dosíci, bychom tě ve věčné radosti a blaženosti mohli chváliti a velebiti. Rač nám to dáti, Otče nebeský, skrze Ježíše Krista, svého jednorozeného Syna, který s tebou i s Duchem svatým rovný Bůh živ jest a kraluje na věky věkův.
— R. Amen.

OBSAH.

I. Perikopy na neděle, hody Boží a slavnosti Páně, suché a křížové dny, jakož i na každý den v postě, v týdnu velikonočním a svatodušním.

	Strana
V první neděli adventní	1
V druhou neděli adventní	2
V třetí neděli adventní	4
Ve středu suchých dnův adventních	6
V pátek suchých dnův adventních	9
V sobotu suchých dnův adventních	10
Ve čtvrtou neděli adventní	12
Ve svatvečer Narození Páně čili Štědrý den	13
Na Hod Boží vánoční	15
O slavnosti sv. Štěpána, prvomučedníka	22
Na svátek sv. Jana evangelisty, miláčka Páně	24
Na den svatých Mlaďátek	25
Neděle po Narození Páně	27
O slavnosti Obřezání Páně, Novém roce občanském	29
Slavnost Jména Ježíš	30
V neděli po Obřezání Páně, Novém roce	30
Ve svatvečer Zjevení Páně	31
Na Zjevení Páně	31
V neděli první po Zjevení Páně	33
V neděli druhou po Zjevení Páně	35
V neděli třetí po Zjevení Páně	37
V neděli čtvrtou po Zjevení Páně	39
V neděli pátou po Zjevení Páně	40
V neděli šestou po Zjevení Páně	41
V neděli devítník	43

V neděli první po devítiku	45
V neděli druhou po devítiku	48
Na Popeleční středu	49
Ve čtvrtek po středě Popeleční	51
V pátek po Popelci	52
V sobotu po Popelci	55
V první neděli postní	56
V pondělí po první neděli postní	58
V úterý po první neděli postní	60
Ve středu suchých dnů postních	62
Ve čtvrtek po první neděli v postě	64
V pátek po první neděli postní	65
V sobotu po první neděli postní	67
V druhou neděli postní	68
V pondělí po druhé neděli postní	69
V úterý po druhé neděli postní	71
Ve středu po druhé neděli postní	73
Ve čtvrtek po druhé neděli postní	74
V pátek po druhé neděli v postě	76
V sobotu po druhé neděli postní	78
V třetí neděli postní	81
V pondělí po třetí neděli postní	83
V úterý po třetí neděli postní	85
Ve středu po třetí neděli postní	86
Ve čtvrtek po třetí neděli postní	89
V pátek po třetí neděli postní	90
V sobotu po třetí neděli postní	93
Čtvrtá neděle postní	97
V pondělí po čtvrté neděli postní	100
V úterý po čtvrté neděli postní	102
Ve středu po čtvrté neděli postní	105
Ve čtvrtek po čtvrté neděli postní	108
V pátek po čtvrté neděli postní	109
V sobotu po čtvrté neděli postní	112
V pátou neděli postní (Smrtelnou)	114
V pondělí po páté neděli postní	117
V úterý po páté neděli postní	118
Ve středu po páté neděli postní	120
Ve čtvrtek po páté neděli postní	121

V pátek po páté neděli postní	123
V sobotu po páté neděli postní	125
Na neděli Květnou	129
Umučení Pána našeho Ježíše Krista podle sepsání sv. Matouše	132
V pondělí po neděli Květné	149
V úterý po Květné neděli	151
Umučení Pána našeho Ježíše Krista podle sepsání sv. Marka .	152
Ve středu po Květné neděli	160
Umučení Pána našeho Ježíše Krista podle sepsání sv. Lukáše .	163
Ve čtvrtek po neděli Květné, který slove Zelený	172
Na Veliký pátek	175
Umučení Pána našeho Ježíše Krista podle sepsání sv. Jana . .	176
Na Bílou sobotu	184
Na Hod Boží velikonoční	185
V pondělí velikonoční	188
V úterý velikonoční	190
Ve středu velikonoční	191
Ve čtvrtek velikonoční	193
V pátek velikonoční	195
V sobotu velikonoční	197
V první neděli po velikonocích (Bílou či Provodní)	200
V druhou neděli po velikonocích	202
V třetí neděli po velikonocích	204
Ve čtvrtou neděli po velikonocích	205
V pátou neděli po velikonocích	208
V křížové či prosebné dny	210
Ve svatvečer Nanebevstoupení Páně	211
Na slavnost Nanebevstoupení Páně	215
V šestou neděli po velikonocích	217
Ve svatvečer svatodušní	219
Na slavnost seslání Ducha sv. (Hod Boží svatodušní)	220
V pondělí svatodušní	223
V úterý svatodušní	224
Ve středu suchých dnů svatodušních	226
Ve čtvrtek svatodušní (po sv. Duchu)	228
V pátek suchých dnů svatodušních	229
V sobotu suchých dnů svatodušních	230
Na slavnost nejsvětější Trojice	231
V první neděli po svatém Duchu	232

	Strana
Na slavnost Božího těla	234
V druhou neděli po svatém Duchu	235
Na svátek nejsvětějšího Srdce Ježíšova	236
V třetí neděli po svatém Duchu	237
Ve čtvrtou neděli po svatém Duchu	239
V pátou neděli po svatém Duchu	240
V šestou neděli po svatém Duchu	242
V sedmou neděli po svatém Duchu	244
V osmou neděli po svatém Duchu	245
V devátou neděli po svatém Duchu	247
V desátou neděli po svatém Duchu	249
V jedenáctou neděli po svatém Duchu	251
Ve dvanáctou neděli po svatém Duchu	252
V třináctou neděli po svatém Duchu	255
Ve čtrnáctou neděli po svatém Duchu	258
V patnáctou neděli po svatém Duchu	260
V šestnáctou neděli po svatém Duchu	262
V sedmnáctou neděli po svatém Duchu	263
Ve středu suchých dnů zářijových	266
V pátek suchých dnů zářijových	268
V sobotu suchých dnů zářijových	269
V osmnáctou neděli po svatém Duchu	272
V devatenáctou neděli po svatém Duchu	273
Ve dvacátou neděli po svatém Duchu	275
Ve dvacátou první neděli po svatém Duchu	277
Ve dvacátou druhou neděli po svatém Duchu	279
Ve dvacátou třetí neděli po svatém Duchu	281
Ve dvacátou čtvrtou neděli (poslední) po svatém Duchu	208

II. Ve svátky svatých lidu československému známějších.

Ve svatvečer sv. apoštola Ondřeje	286
Ve svátek sv. Ondřeje apoštola	287
Ve svátek sv. Františka Xaverského	289
Ve svátek panny sv. Barbory, mučednice	289
Ve svátek sv. Mikuláše	291
Ve svátek sv. Ambrože, biskupa, vyznavače a učitele církevního	294
Ve svátek Neposkvrněného početí Panny Marie	295

Ve svátek sv. Tomáše, apoštola	297
V den Nastolení sv. Petra	298
Ve svátek sv. Fabiána a Šebastiána, mučedníků	300
Ve svátek Zasnoubení Panny Marie	302
V den Obrácení sv. Pavla	302
Ve svátek sv. Jana Zlatoustého, biskupa, vyznavače a učitele církvního	306
Ve svátek sv. Františka Saleského, vyznavače a učitele církvního	306
Na slavnost Očišťování Panny Marie čili Hromnic	306
Ve svátek sv. Blažeje, biskupa a mučedníka	308
Ve svátek sv. apoštola Matěje	309
Ve svátek blahoslavené Anežky české	312
Ve svátek sv. Kunhuty, císařovny, panny (v Čechách)	312
Ve svátek blahoslaveného Bedřicha, opata řádu premonstrátského	313
Ve svátek sv. Jana z Boha, vyznavače	314
Ve svátek sv. Řehoře, papeže, vyznavače a učitele církevního	314
Ve svátek blahoslaveného Jana Sarkandra, mučedníka	314
Ve svátek sv. Josefa, pěstouna Páně	314
V den sv. Benedikta, opata	315
Na slavnost Zvěstování blahoslavené Panny Marie	316
V den sv. Haštala, mučedníka	316
Ve svátek sedmi bolestí Panny Marie	316
V den sv. Isidora, biskupa, vyznavače a učitele církevního	317
Ve svátek sv. Vojtěcha, biskupa, mučedníka a patrona království českého	317
V den sv. Jiří, mučedníka Páně	318
Ve svátek sv. Marka, evangelisty Páně	319
Na slavnost (ochrany) sv. Josefa, snoubence Panny Marie a patrona celé církve	321
Ve svátek sv. apoštolů Filipa a Jakuba (Malého)	323
Ve svátek sv. Zikmunda krále, mučedníka a patrona českého	325
Ve svátek Nalezení sv. Kříže	325
V den sv. Gotharda, biskupa, vyznavače	328
V den sv. Floriána, mučedníka	329
V den sv. Stanislava, biskupa, mučedníka	329
V den sv. Isidora, rolníka, vyznavače	329
Ve svátek sv. Jana Nepomuckého, patrona českého	330

	Strana
Ve svátek sv. Ferdinanda, krále, vyznavače	331
Ve svátek sv. Norberta, vyznavače, biskupa	331
Ve svátek sv. Pavliny, panny a mučednice	333
Ve svátek sv. apoštola Barnabáše	333
Ve svátek sv. Antonína Paduánského	335
Ve svátek sv. Víta, mučedníka, patrona českého	336
Ve svátek sv. Víta a jeho soudruhů Modesta a Křescencie	338
Ve svátek sv. Aloise	339
Ve svátek sv. Felixe, mučedníka a patrona diecése litoměřické	341
Ve svátek Narození sv. Jana Křtitele	343
Ve svátek sv. Jana a Pavla	344
V svatvečer sv. apoštolů Petra a Pavla	346
Ve svátek sv. apoštolů Petra a Pavla	347
Ve svátek předrahé krve Kristovy	348
Ve svátek Navštívení Panny Marie	349
Ve svátek sv. Prokopa, opata a patrona českého	350
Ve svátek sv. Cyrila a Metoděje, biskupův a patronů slo- vanských	351
Ve svátek sv. Oldřicha, biskupa, vyznavače	352
Ve svátek sv. Markety, panny, mučednice	352
V den sv. Jindřicha, císaře, vyznavače	353
Ve svátek Rozeslání sv. apoštolů	354
Ve svátek Panny Marie Karmelské	354
Ve svátek sv. Vincence z Pavla	355
Ve svátek sv. Maří Magdaleny	355
Ve svátek sv. Apollináře, biskupa, mučedníka	356
Ve svátek sv. apoštola Jakuba Velkého	357
Ve svátek sv. Anny	358
Ve svátek sv. Marty, panny	360
Ve svátek sv. Ignáce, vyznavače	361
V den odpustků Porciunkulních	361
Ve svátek sv. Petra v okovech	361
Ve svátek sv. Alfonse z Liguori, biskupa, vyznavače a učitele církve	361
Ve svátek Nalezení sv. Štěpána, prvomučedníka	362
Ve svátek sv. Dominika, vyznavače	362
Ve svátek Panny Marie Sněžné	363
Ve svátek sv. Osvalda, krále, mučedníka	363
Ve svátek Proměnění Pána Ježíše	363

Ve svátek sv. Kajetána	364
Ve svátek sv. Vavřince, mučedníka	364
Ve svátek Nanebevzetí Panny Marie	365
Ve svátek sv. Joachima, otce bl. P. Marie	367
Ve svátek sv. Rocha, vyznavače	367
Ve svátek sv. Bartoloměje, apoštola	367
V den Přenesení sv. Vojtěcha, Gaudentia a pěti bratrův	369
Ve svátek sv. Josefa Kalasanského	370
Ve svátek sv. Augustina, biskupa, vyznavače a učitele círk.	370
Ve svátek Stětí sv. Jana Křtitele	370
Ve svátek sv. Jiljí, opata	372
Ve svátek sv. Štěpána, krále, vyznavače	372
Ve svátek Narození blahoslavené Panny Marie	373
Ve svátek Jména Panny Marie	376
Ve svátek Povýšení sv. Kříže	377
Ve svátek sv. Ludmily, mučednice a patronky české	378
Ve svátek sv. Matouše, apoštola a evangelisty	378
Ve svátek sv. Mořice (Mauritia) a jeho druhů, mučedníků	380
Ve svátek sv. Kosmy a Damiana, mučedníků	381
Ve svátek sv. Václava	381
Ve svátek sv. Michaela, archanděla	383
Ve svátek sv. andělů strážných	384
Ve svátek sv. Františka Serafinského (z Assisi)	386
V den sv. růžence blahoslavené Panny Marie	387
Ve svátek sv. Havla, opata	388
Ve svátek sv. Hedviky, vévodkyně a patronky slezské	388
Ve svátek sv. Lukáše, evangelisty Páně	388
Ve svátek sv. apoštolů Šimona a Judy	389
Ve svátek sv. Volfanga, biskupa, vyznavače	391
Ve svatvečer Všech svatých	391
Ve svátek Všech svatých	393
V den Všech věrných zemřelých	395
Ve svátek sv. Karla Boromejského, biskupa, vyznavače	397
V den Svatých ostatků, které se v Čechách uchovávají ve chrámech	397
Ve svátek sv. Linharta, vyznavače	398
Ve svátek sv. Martina, biskupa a vyznavače	398
Ve svátek sv. opata Benedikta s bratřími	399
Ve svátek sv. Alžběty, vdovy	399

	Strana
Ve svátek sv. Cecilie, panny a mučednice	399
V den sv. Klementa, papeže, mučedníka	400
V den sv. Kateřiny, panny a mučednice	400

III. Ve svátky svatých vůbec.

V den sv. mučedníka, biskupa	400
V den sv. mučedníka, který nebyl biskupem	402
Na den jednoho sv. mučedníka v čas velikonoční	404
V den několika mučedníků v čas velikonoční	404
Na den několika sv. mučedníků mimo čas velikonoční	405
V den sv. vyznavače, biskupa	408
Na den sv. učitele církevního	409
Na den sv. vyznavače, nebiskupa	409
V den sv. opata	410
V den sv. panny, mučednice	410
V den sv. panny, nemučednice	411
V den sv. ženy, mučednice	412
V den sv. ženy (vdovy), nemučednice	412
V den sv. vdovy	412

Dodatek.

O slavnosti posvěcení chrámu	414
V den oddavek	415
V den úmrtí neb pohřbu	418
Na výročí úmrtí nebo pohřbu	419
Při denní sv. mši zádušní	420

Modlitby.

Modlitba Páně	422
Pozdravení andělské	422
Apoštolské vyznání víry	422
Vzbuzení dokonalé lítosti a tři božských ctností	423
Anděl Páně	424
Modlitby za dosažení odpustků	425—427
Modlitba za sv. Otce	427
Modlitba za biskupa	427
Modlitba za císaře a krále	427
Modlitba za všeobecné potřeby křesťanstva	427

Abecední rejstřík.

Adventní neděle první, 1.
Adventní neděle druhá, 2.
Adventní neděle třetí, 4.
Adventní neděle čtvrtá, 12.
Sv. Alfons z Liguori, 361.
Sv. Alois, 339.
Sv. Alžběta, vdova, 399.
Sv. Ambrož, biskup, 294.
Sv. Anděle strážní, 384.
Bl. Anežka česká, 312.
Sv. Anna, 358.
Sv. Antonín Paduánský, 335.
Sv. Apollinář, biskup, muč., 356.
Sv. Augustin, učitel círk., 370.

Sv. Barbora, panna, muč., 289.
Sv. Barnabáš, apoštol, 333.
Sv. Bartoloměj, apoštol, 367.
Bl. Bedřich, opat, 313.
Sv. Benedikt, opat, 315.
Sv. Benedikt s bratřími, 399.
Bílá neděle, 200.
Bílá sobota, 184.
Sv. Blažej, biskup, 308.
Boží tělo, 234.

Sv. Ľecilie, panna, muč., 399.
Sv. Cyrilla a Methoděje, bisk., 351.

Devítník, 43.

Sv. Dominik, vyzn., 362.
Dušičky neboli památka všech
věrných zemřelých, 395.

Sv. Fabian a Šebastian, muč., 300.
Sv. Felix, muč., 341.
Sv. Ferdinand, král, vyzn., 331.
Sv. Filip a Jakub, apošt., 323.
Sv. Florian, muč., 329.

Sv. František Saleský, 306.
Sv. František Seraf. 386.
Sv. František Xav., 289.

Sv. Gothard, bisk., 328.

Sv. Haštal, muč., 316.
Sv. Havel, opat, 388.
Sv. Hedvika, vévod. a patronka
slezská, 388.
Hod Boží svatodušní, 220.
Hod Boží vánoční, 15.
Hod Boží velikonoční, 185.
Hromnice, 306.

Sv. Ignác, vyzn., 361.
Sv. Isidor, bisk. a uš. efrk., 317.
Sv. Isidor, rolník, 329.

Sv. Jakub Menší, 323.
Sv. Jakub Velký, 357.
Sv. Jan a Pavel, muč., 344.
Sv. Jan z Boha, 314.
Sv. Jan Evangelista, 24.
Sv. Jana Křtitele narození, 343.
Sv. Jana Křtitele stětí, 370.
Sv. Jan Nepomucký, 330.
Bl. Jan Sarkander, 314.
Sv. Jan Zlatoústý, 306.
Sv. Jiljí, opat, 372.
Sv. Jindřich, vyzn., 353.
Sv. Jiří, muč., 318.
Jména P. Marie, 376.
Nejsv. Jméno Ježíš, 30.
Sv. Joachim, 367.
Sv. Josef Kalasanský, 370.
Sv. Josef, pěstoun Páně, 314.
Sv. Josefa ochrany, 321.

Sv. Kajetán, muč., 364.
 Sv. Karel Borom., bisk., vyzn. 397.
 Sv. Kateřina, panna, muč., 400.
 Sv. Klement, papež, muč., 400.
 Sv. Kosmas a Damian, muč., 381.
 Krev Krista Pána, 348.
 Sv. Kříže nalezení, 325.
 Sv. Kříže povýšení, 377.
 Křížové dni, 210.
 Sv. Kunhuta, 312.
 Květná neděle, 129.

Sv. Linhart, vyzn., 398.
 Sv. Ludmila, muč., 378.
 Sv. Lukáš, evang., 388.

Sv. Marek, evang., 319.
 Sv. Maří Magd., 355.
 P. Marie jména, 376.
 P. Marie Karmélská, 354.
 P. Marie nanebevzetí, 365.
 P. Marie narození, 373.
 P. Marie navštívení, 350.
 P. Marie očišťování, 306.
 P. Marie početí, 295.
 P. Marie růžence, 387.
 P. Marie sedmi bolestí, 316.
 P. Marie Sněžné, 363.
 P. Marie zasnoubení, 302.
 P. Marie zvěstování, 316.
 Sv. Marketa, panna, muč., 352.
 Sv. Marta, panna, 360.
 Sv. Martin, bisk. a vyzn., 398.
 Sv. Matěj, apoštol, 309.
 Sv. Matouš, apoštol, 378.
 Sv. Michael, archanděl, 383.
 Sv. Mikuláš, biskup, 291.
 Sv. Mladá, 25.
 Sv. Mořic (Mauritius), muč., 380.

Nalezení sv. Kříže, 325.
 Nanebevstoupení Páně, 215.
 Nanebevzetí P. Marie, 365.
 Narození sv. Jana Křtitele, 343.
 Narození P. Marie, 373.
 Navštívení Panny Marie, 349.
 Neděle Bílá či Provodní, 200.

Neděle Květná, 129.
 Neděle postní první, 56.
 Neděle postní druhá, 68.
 Neděle postní třetí, 81.
 Neděle postní čtvrtá, 97.
 Neděle postní pátá (Smrtelná), 114.
 Neděle Provodní, 200.
 Sv. Norbert, bisk., 331.
 Nový rok, 29.

Obecné čtení na dny svatých,
 400—413.

Očišťování P. Marie, 306.
 Obřezání Páně, 29.
 Oddavky, 415.
 Sv. Oldřich, bisk., 352.
 Sv. Ondřeje, apoštola, svátek, 287.
 Sv. Ondřeje, apošt., svatvečer, 286.
 Sv. Ostatků, 397.
 Sv. Osvald, král, muč., 363.

Pašije podle sepsání sv. Jana,
 176.

Pašije podle sepsání sv. Lukáše,
 163.

Pašije podle sepsání sv. Marka, 152.

Pašije podle sepsání sv. Matonše,
 132.

Sv. Pavla obrácení, 302.

Sv. Pavlina, panna, muč., 333.

Sv. Petra a Pavla, apošt., svátek,
 347.

Sv. Petra a Pavla, apošt., svat-
 večer, 346.

Sv. Petr v okovech, 361.

Sv. Petra nastolení, 298.

Početí P. Marie, 295.

Pohřbu den, 418.

Pohřbu výročí, 419.

Popeleční středa, 49.

Porciunkule, 361.

Postní doba, 49—185.

Posvěcení chrámu, 414.

Povýšení sv. Kříže, 377.

Přenesení sv. Vojtěcha, Ganden-
 tia a pěti bratrův, 369.

Sv. Prokop, opat, 350.

Proměnění Pána Ježíše, 363.
 Prosebné dni, 210.
 Provodní neděle, 200.

Sv. Roch, vyzn., 367.
 Rozeslání sv. apoštolů, 354.
 Sv. růženec bl. P. Marie, 387.

Sv. Řehoř, papež, 314.

Sedm bolestí P. Marie, 316.
 Seslání Ducha sv., 220.
 Sv. Sigmund viz Zikmund.
 Smrtelná neděle, 114.
 Nejsv. Srdce Ježíšova, 236.
 Sv. Stanislav, biskup, muč., 329.
 Stětí sv. Jana Křtitele, 370.
 Středa Popeleční, 49.
 Suché dni adventní, 6.
 Suché dni postní, 62.
 Suché dni svatodušní, 226.
 Suché dni zářijové, 266.
 Svatodušní doba, 220—285.
 Svatodušní Hod Boží, 220.
 Svatvečer Narození Páně, 13.
 Svěcení ratolestí, 130.

Sv. Šimon a Juda, apošt., 389.
 Štědrý den, 13.
 Sv. Štěpán, král, vyzn., 372.
 Sv. Štěpán, prvomuč., 22.

Sv. Štěpána, prvomučedníka, nalezení, 362.

Sv. Tomáš, apoštol, 297.
 Sv. Tři Králové, 31.
 Nejsv. Trojice Boží, 231.

Umučení Pána našeho Ježíše
 Krista viz Pašije.

Úmrtí den, 418.
 Úmrtí výročí, 419.

Sv. Václav, muč., 381.
 Vánoční Hod Boží, 15.
 Sv. Vavřinec, muč., 364.
 Velikonoční doba, 185—218.
 Veliký pátek, 175.
 Sv. Vincenc z Pavla, 355.
 Sv. Vít, muč., patron český, 336.
 Sv. Vít, Modestus a Krescencie, 338.
 Sv. Vojtěch, bisk., muč., 317.
 Sv. Vojtěcha přenesení, 369.
 Sv. Volfgang, bisk. a vyzn. 391.
 Všech svatých svátek, 393.
 Všech svatých svatvečer, 391.
 Všech svatých zemřelých, 395.

Zádušní mše sv., 420.
 Zelený čtvrtek, 172.
 Sv. Zikmund, 325.
 Zjevení Páně, 31.
 Zvěstování bl. P. Marie, 316.

